สุข หรือทุกข์เมื่อย้ายจากถิ่นกำเนิดไปอยู่ต่างแดน : ศึกษาความรุนแรงในครอบครัวของหญิงไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี

บูชา ปิยะวงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2555

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

สุข หรือทุกข์เมื่อย้ายจากถิ่นกำเนิดไปอยู่ต่างแดน : ศึกษาความรุนแรงในครอบครัวของหญิงไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี

.....

นางสาวบูชา ปิยะวงษ์

ผู้วิจัย

.....

รองศาสตราจารย์ศิริวรรณ ไกรสุรพงศ์,

Ph.D. (Population and Development)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

.....

รองศาสตราจารย์มัลลิกา มัติโก,

Ph.D. (Medical and Health Social Science)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....

อาจารย์ดรุณี ภู่ขาว,

Ph.D. (Addiction Studies)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....

ศาสตราจารย์บรรจง มไหสวริยะ,

พ.บ., ว.ว. ออร์โธปิดิคส์

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

.....

อาจารย์ดรุณี ภู่ขาว Ph.D. (Addiction Studies)

ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสังคมศาสตร์การแพทย์และ

สาธารณสุข

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

สุข หรือทุกข์เมื่อย้ายจากถิ่นกำเนิดไปอยู่ต่างแดน : ศึกษาความรุนแรงในครอบครัวของหญิงไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข)
วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2555

.....
นางสาวบูชา ปิยะวงษ์
ผู้วิจัย

.....
อาจารย์ณัฐณีย์ มีมนต์, Ph.D.
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
รองศาสตราจารย์ศิริวรรณ ไกรสุรพงศ์, Ph.D.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
รองศาสตราจารย์มัลลิกา มัติโก, Ph.D.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
อาจารย์ดรุณี ภู่ขาว, Ph.D.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
อาจารย์ปณิธี สุขสมบูรณ์, Ph.D.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
ศาสตราจารย์บรรจง มไหสวริยะ,
พ.บ., ว.ว. ออร์โธปิดิคส์
คณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

.....
รองศาสตราจารย์วริยา ชินวรรโณ, Ph.D.
คณบดี
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จากคณาจารย์และผู้เกี่ยวข้องหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง คือ รองศาสตราจารย์ดร.ศิริวรรณ ไกรสุรพงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ดร.มัลลิกา มัติโก และ ดร.ดรุณี ภู่ขาว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำ ตรวจสอบข้อบกพร่อง อีกทั้งเป็นผู้เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้งานวิจัยเชิงคุณภาพ ตลอดจนให้ความห่วงใยและเอาใจใส่แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณดร.ณัฐณีย์ มีมนต์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และดร.ปณีธี สุขสมบูรณ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ พร้อมทั้งให้มุมมองในการทำวิจัยที่รอบด้านมากขึ้น และขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข ทุกท่านที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้อันมีค่าแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

ขอขอบคุณ บุษรา กระแสบุตร กัลยาณมิตรผู้ช่วยเหลือผู้วิจัยในการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ และหน่วยงานต่างๆ ในมหาวิทยาลัยมหิดล ในระหว่างที่ผู้วิจัยอยู่ที่ประเทศเยอรมนี ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยจำนวน 10 ท่านที่เสียสละเวลาอันมีค่าในการถ่ายทอดเรื่องราวประสบการณ์และให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ได้อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยเชื่อว่าข้อมูลที่ได้รับจากทุกท่านในครั้งนี้ จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มผู้หญิงไทยคนอื่นๆ ที่ประสงค์จะเดินทางไปใช้ชีวิตคู่ในต่างประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการช่วยเหลือผู้หญิงที่ได้รับความเดือดร้อนใน และนำไปพัฒนาใช้ในการศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคต

บูชา ปิยะวงษ์

สุข หรือทุกข์เมื่อย้ายจากถิ่นกำเนิดไปอยู่ต่างแดน : ศึกษาความรุนแรงในครอบครัวของหญิงไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี

HAPPINESS OR SUFFERING AFTER MIGRATING FROM THAILAND TO LIVE IN ANOTHER COUNTRY: A STUDY OF DOMESTIC VIOLENCE OF THAI WOMEN IN GERMANY.

บูชา ปิยะวงษ์ 5036896 SHMS/M

ศศ.ม.(สังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ศิริวรรณ ไกรสุรพงศ์, Ph.D., มัลลิกา มัติโก, Ph.D.,
ดรุณี ภู่ขาว, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา รูปแบบความรุนแรง สาเหตุและปัจจัยของการเกิดความรุนแรงที่ได้รับ และกระบวนการดำเนินการหลังได้รับความรุนแรงจากชายเยอรมันที่อยู่ร่วมกัน รวมถึงการเข้าถึงบริการในด้านสุขภาพ กฎหมาย การรับบริการจากองค์กรของภาครัฐ และเอกชนในประเทศเยอรมนี ผลการศึกษามีดังนี้

พื้นฐานครอบครัวยากจน การมีหนี้สิน การศึกษาน้อย สถานภาพหย่าร้างและเป็นคุณแม่เลี้ยงเดี่ยว เป็นเหตุให้ผู้หญิงส่วนหนึ่งอยากแต่งงานกับชายต่างชาติ และไปใช้ชีวิตคู่ในต่างแดน เพราะในสังคมไทยไม่มีพื้นที่ให้กับผู้หญิงกลุ่มนี้ ดังนั้นพวกเธอต้องการแสวงหาโอกาสเพื่อเริ่มต้นชีวิตคู่ครั้งใหม่หลังชีวิตคู่กับชายไทยจบลง เพราะเขาไปมีผู้หญิงใหม่ บางรายถูกฝ่ายชายกระทำทางร่างกายร่วมด้วย เช่น ตบตี อีกทั้งพวกเธอคาดหวังว่าชายต่างชาติจะช่วยเหลือยกระดับฐานะเศรษฐกิจให้ดีขึ้นได้ เมื่อพบเจอและได้แต่งงานกับชายเยอรมัน พวกเธอต้องประสบปัญหาในช่วงแรกเกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพอากาศ สังคม วัฒนธรรม ภาษา และการมีบทบาทพึ่งพิงสามีทางเศรษฐกิจ และการส่งเงินให้พ่อแม่ และลูกที่เมืองไทย ชายเยอรมันไม่ได้มีฐานะร่ำรวยและไม่เข้าใจถึงการส่งเงินกลับเมืองไทย ดังนั้นเมื่อผ่านไประยะหนึ่งผู้หญิงทุกคนหางานทำเพื่อแบ่งเบาภาระสามี ผู้หญิงส่วนใหญ่คิดว่างานบ้านเป็นสิ่งที่ตนต้องทำเพราะสามีทำงานหาเลี้ยงครอบครัว แต่ในบางรายสามีชาวเยอรมันช่วยเหลือทำงานบ้าน ความรุนแรงที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยได้รับคือ ทางร่างกาย ทางจิตใจ และผลกระทบมีขนาดเล็กน้อย ดังนั้นผู้หญิงเลือกช่องทางการพูดคุยและปรึกษาเพื่อนสนิทแทนการเข้าปรึกษาหน่วยงานให้ความช่วยเหลือของรัฐและเอกชน ส่วนความรุนแรงทางเพศพบว่าข้อมูลที่ได้มิสามารถสรุปได้ว่าผู้หญิงไม่ได้รับ สาเหตุของความรุนแรงได้แก่ 1) อุปนิสัยส่วนบุคคล เช่นการดื่มแอลกอฮอล์ 2) ภาษา วัฒนธรรม และสังคมที่แตกต่าง และ 3) อำนาจชายเป็นใหญ่ บทบาทความสัมพันธ์หญิงชาย และการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจ ถึงแม้การแต่งงานกับชาวต่างชาติเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้หญิงในสังคมไทย แต่ไม่สามารถตัดสินความสำเร็จในชีวิตคู่ผ่านวัตถุนิยมได้ ดังนั้นควรตระหนักถึงปัจจัยความแตกต่างทางด้าน สังคม วัฒนธรรม ภาษา และอุปนิสัยส่วนตัว ก่อนตัดสินใจแต่งงานและไปใช้ชีวิตคู่ในต่างประเทศ เพราะปัจจัยที่กล่าวมาก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวระหว่างคู่สมรส และหรือคู่รักได้

คำสำคัญ : ความรุนแรงในครอบครัว / หญิงไทย / การย้ายถิ่น / เยอรมนี

249 หน้า

HAPPINESS OR SUFFERING AFTER MIGRATING FROM THAILAND TO LIVE IN ANOTHER COUNTRY: A STUDY OF DOMESTIC VIOLENCE AGAINST THAI WOMEN IN GERMANY.

BUCHA PIYAVONG 5036896 SHMS/M

M.A. (MEDICAL AND HEALTH SOCIAL SCIENCES)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: SIRIWAN KRAISURAPONG, Ph.D., MALLIKA MATTIKO, Ph.D., DARUNEE PHUKAO, Ph.D.

ABSTRACT

This research aimed to study the forms, causes, and factors of violence, including processes after domestic violence, and access to law and health care services provided by public and private agencies in Germany. In-depth interviewing was used for data collection. The sample consisted of 10 Thai women living in Germany. It was a piece of qualitative research. The findings showed the following.

The factors of poverty, debt, low education, divorce, and single mom status all caused some Thai women to marry foreigners and live abroad. As they had no place in Thai society, such women attempted to start a new married life with a foreigner after divorcing their Thai husband because he had a new woman. Some women were physically assaulted by their Thai husbands, such as hitting and choking. They hoped that their foreign husbands would help improve their family's economic status. After meeting and marrying German men, they found difficulties in adjusting to their new surroundings such as the weather, society, culture, language, their economic dependence on their husbands, and parent/child income support. The German husbands were not rich. Moreover, they had no understanding of sending money to support their wives' families in Thailand. Hence, as time went by, all the women had to seek jobs to share their husbands' burden. Most Thai women understood that they needed to do housework to share the workload, and German husbands also helped them sometimes. The violence against Thai women found in the sample affected both physical and mental health, but it was just a small matter. Therefore, these women decided to consult their close friends instead of contacting public or private agencies. It could be concluded that the women were affected by sexual abuse. The causes of violence consisted of: 1) personal traits, e.g., alcohol consumption, 2) differences in language, culture, and society, and 3) patriarchy, roles and gender relations, and economic dependence.

Despite the fact that marrying a foreigner was a choice for Thai women, this did not guarantee a successful married life. They needed to consider other related factors such as differences in society, culture, language, and personal traits before making a decision to marry and live abroad. All the factors mentioned above could cause domestic violence between spouses and partners.

KEY WORDS: DOMESTIC AGAINST VIOLENCE / THAI WOMEN / MIGRATION / GERMANY

249 pages

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	**ค**
บทคัดย่อภาษาไทย	**ง**
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	**จ**
บทที่ 1 บทนำ	**1**
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	5
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	6
1.4 ขอบเขตการวิจัย	6
1.5 คำจำกัดความและนิยามศัพท์	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	7
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	**8**
2.1 ความหมายของการย้ายถิ่นของหญิงไทยสู่ประเทศเยอรมนีโดยสังเขป	9
2.2 แนวคิดความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับการถูกทำร้ายคู่รัก และหรือภรรยา	13
2.2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับความรุนแรง	13
2.2.2 ความหมาย และลักษณะของความรุนแรงในครอบครัว	15
2.2.3 สถานการณ์ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในประเทศไทย และในต่างประเทศ	18
2.2.4 สาเหตุและปัจจัยที่มีผลต่อความรุนแรงในครอบครัว	23
2.2.5 ผลกระทบของปัญหาความรุนแรงในครอบครัว	25
2.3 แนวความคิดสัมพันธภาพและการสื่อสารในครอบครัว	30
2.3.1 แนวคิดสัมพันธภาพในครอบครัว	30
2.3.2 แนวความคิดความต้องการ	31
2.3.3 การสื่อสารภายในครอบครัว	31
2.4 แนวความคิดความสุข และความทุกข์	32

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
2.5 ทฤษฎีที่นำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ความรุนแรง	33
2.5.1 แนวคิดระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่กับการแบ่งงานระหว่างหญิงชาย/ การเจริญพันธ์/ การขัดเกลาทางสังคม/ความรุนแรง/ภาครัฐ	33
2.5.2 แนวความคิดบทบาทความสัมพันธ์หญิงชายเป็นพื้นฐานของความรุนแรง (Gender-based violence against Women)	42
2.5.3 ความแตกต่างทางวัฒนธรรม อุดมการณ์ความเป็นหญิงไทย อุดมการณ์ความรักของหญิงไทยที่แตกต่างจากอุดมการณ์ความรักของต่างชาติ	46
2.6 ผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	**59**
3.1 พื้นที่และตัวอย่างในการศึกษา	59
3.2 ระเบียบวิธีวิจัย	60
3.3 ระยะเวลาที่ทำการศึกษา	61
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	61
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	61
3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล	62
3.7 แนวคำถามที่ใช้ในการศึกษา	66
3.8 จริยธรรมในการวิจัย	67
บทที่ 4 สุข หรือทุกข์กับประสบการณ์การใช้ชีวิตคู่ในต่างแดน	**69**
4.1 ประสบการณ์ชีวิตช่วงที่หนึ่ง “ก่อนออกเดินทางสู่เยอรมนี”	70
4.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป	70
4.1.2 สถานภาพโสด การพบเจอคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน	74
4.1.3 สถานภาพหย่าร้าง และหรือแยกทางกันกับอดีตคู่รัก และหรือสามี วิกฤตชีวิตที่เริ่มเปลี่ยนแปลง การพบเจอคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน	78
4.1.4 ความรุนแรงในวัยเด็กที่ได้รับจากครอบครัวและความรุนแรงที่ได้รับจากอดีตคู่รัก / สามี ที่หย่าร้าง/แยกทางกัน	90
4.1.5 ทัศนคติเกี่ยวกับความสัมพันธ์บทบาทหญิงชาย	93

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
4.2 ประสบการณ์ช่วงที่สอง “การตัดสินใจออกเดินทางสู่เยอรมนี”	95
4.2.1 ช่วงเวลาศึกษาดูใจ และเหตุผลที่ตัดสินใจออกเดินทางสู่เยอรมนี	95
4.2.2 การเรียนภาษาเยอรมัน	110
4.3 ประสบการณ์ช่วงที่สาม “การอยู่ในเยอรมนี”	111
4.3.1 การปรับตัวช่วงแรกในด้าน สังคม วัฒนธรรม สภาพอากาศ การสื่อสาร และการเรียนภาษา	111
4.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก และหรือสามีภรรยา	118
4.3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยกับญาติๆ ของคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน และกับเพื่อนบ้าน	125
4.3.4 ข้อมูลประสบการณ์ความรุนแรงที่ได้รับจากคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน และรูปแบบการจัดการปัญหา	130
1.ประเภท และลักษณะความรุนแรงที่ได้รับ	131
2.ผลกระทบที่ได้รับ	143
3.การจัดการกับปัญหาความรุนแรงที่ได้รับ	143
4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สิทธิทางกฎหมายครอบครัวของเยอรมันและแหล่ง-ช่วยเหลือทางสังคมเมื่อประสบปัญหาถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว เช่น การไปพบแพทย์เพื่อรักษาและบรรเทาบาดแผลที่เกิดจากการถูกกระทำรุนแรง การร้องขอความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน การแจ้งความกับตำรวจ การปรึกษา-ทนาย การเข้าปรึกษากับชมรม และหรือสมาคมที่ช่วยเหลือผู้หญิงไทย	145
บทที่ 5 บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	**149**
5.1 บทสรุป	149
5.1.1 ประสบการณ์ชีวิตช่วงที่หนึ่ง “ก่อนออกเดินทางสู่เยอรมนี” ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป	149
5.1.2 ประสบการณ์ช่วงที่สอง “การตัดสินใจออกเดินทางสู่เยอรมนี” ช่วงเวลาศึกษาดูใจ และเหตุผลที่ตัดสินใจออกเดิน	151

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
5.1.3 ประสบการณ์ช่วงที่สาม “การอยู่ในเยอรมนี” การปรับตัวช่วงแรกในด้าน สังคม วัฒนธรรม สภาพอากาศ การสื่อสาร และการเรียนภาษาเยอรมัน	153
5.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก และหรือสามีภรรยา	154
5.1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยกับญาติๆ ของคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน และกับเพื่อนบ้าน	155
5.1.6 ข้อมูลประสบการณ์ความรุนแรงที่ได้รับจากคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน และรูปแบบการจัดการปัญหา	156
5.1.7 ประสบการณ์ความรุนแรงที่ได้รับในอดีตของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย	157
5.1.8 ทัศนคติเกี่ยวกับความสัมพันธ์บทบาทหญิงชาย	158
5.1.9 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สิทธิทางกฎหมายครอบครัวของเยอรมัน และแหล่งช่วยเหลือทางสังคมเมื่อประสบปัญหาถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว	158
5.2 อภิปรายผล	159
5.2.1 เหตุเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลหรือสนับสนุนให้ชายเยอรมันกระทำรุนแรงกับหญิงไทยหรือไม่อย่างไร	161
5.2.2 จุดเด่นและจุดด้อยของการศึกษาวิจัยนี้	172
5.3 ข้อเสนอแนะ	174
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาไทย	**176**
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาอังกฤษ	**192**
บรรณานุกรม	**207**
ภาคผนวก	**211**
ภาคผนวก ก การรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรม	212
ภาคผนวก ข หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย โดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ	213

สารบัญ(ต่อ)

		หน้า
ภาคผนวก ค	สังคม วัฒนธรรม กฎหมายครอบครัว และลักษณะภูมิประเทศ หน่วยงาน และสมาคมที่ช่วยเหลือผู้หญิงไทยตั้งอยู่ในประเทศเยอรมนี	216
	แนวคิดการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และกฎหมายระหว่างประเทศ	238
ภาคผนวก ง	ตารางแสดงข้อมูลสถิติคนไทยในเยอรมนีประจำปี 2008-2011	245
	ตารางแสดงสถานภาพสมรสของคนไทยในเยอรมนีประจำปี 2011	247
ภาคผนวก จ	แบบแบบโครงร่างสัมภาษณ์เชิงลึกที่ใช้ในงานวิจัย	248
ประวัติผู้วิจัย		**249**

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 สถิติของคนไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี	9
2.2 สถิติการหย่าร้างกันระหว่าง ชายเยอรมันกับหญิงไทย ชายไทยกับหญิงเยอรมัน และชายไทยกับหญิงไทย ที่อาศัยอยู่ในเยอรมนี	10
4.1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย	71-73
4.2 เปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไประหว่างกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยกับสามี และหรือคู่รักเยอรมัน	131
4.3 สรุปประสบการณ์ความรุนแรงที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยได้รับจากสามี และหรือคู่รักชาวเยอรมันในปัจจุบัน	142

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพ	หน้า
2.1 แผนภูมิรายงานสรุปเหตุการณ์ความรุนแรงในประเทศไทยประจำปี 2551-2554	19
2.2 แผนภูมิแสดงอัตราการลดลงของเด็กผู้หญิงในประเทศอินเดีย	44

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความรุนแรงในครอบครัวต่อผู้หญิงได้รับการยอมรับว่าเป็นปัญหาที่ลิดรอนสิทธิ์ในชีวิต ร่างกาย และเกิดขึ้นกับผู้หญิงทุกประเทศทั่วโลก โดยไม่แบ่งชนชั้น ระดับการศึกษา เชื้อชาติ ภาษา ตลอดจนเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการบรรลุซึ่งความเสมอภาค การพัฒนา และสันติภาพระหว่างหญิงชาย ความรุนแรงจากการกระทำของคู่รัก หรือสามีต่อผู้หญิงเป็นสากล หมายความว่าผู้หญิงทุกชาติ ทุกสังคม ทั่วโลกล้วนเป็นผู้ถูกกระทำ อีกทั้งเป็นปัญหาหลักของทุกสังคมและทุกประเทศทั่วโลก แต่ด้วยวัฒนธรรมและกฎหมายทำให้ผู้หญิงปิดบังซ่อนเร้น และอดทนรับสภาพกับภัยร้ายใกล้ตัว ปัญหาความรุนแรงนับวันจึงทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น “ทำไมผู้ชายกระทำ และผู้หญิงยังคงทน และยอมรับเป็นผู้ถูกกระทำ” เป็นคำถามที่รอชุดคำตอบมาอธิบาย ความรุนแรงต่อผู้หญิงจากการกระทำของคู่รักหรือสามี ล้วนส่งผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตโดยตรงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้หญิงต้องทนทุกข์จากการกระทำของบุคคลที่ตนรัก และให้ความไว้วางใจและมีความสัมพันธ์กันในบทบาทของครอบครัว ผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอจากการแบ่งตามสรีระเพศและการให้ความหมายจากสังคม ส่วนผู้ชายเป็นเพศที่แข็งแรง และมีอำนาจเหนือผู้หญิง สิ่งเหล่านี้เป็นการให้ความหมายในด้านบทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์หญิงชาย การขัดเกลาจากสังคม และวัฒนธรรม ล้วนตรอกย้ำให้ผู้หญิงมีฐานะต่ำต้อยกว่าชาย ดังการศึกษาของ WHO (2001) กับผู้หญิง 10 ประเทศทั่วโลกได้แก่ ประเทศบังกลาเทศ บราซิล เอธิโอเปีย ญี่ปุ่น นามิเบีย เปรู ซามัว เซอร์เบีย แทนซาเนีย และมีประเทศไทยรวมอยู่ด้วย โดย กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ (2543) เป็นคณะวิจัยที่รับผิดชอบศึกษาในส่วนของประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาใน 10 ประเทศมีทั้งหมด 24,000 คน โดยเปรียบเทียบผู้หญิง 2 กลุ่มที่อาศัยอยู่ในเมือง และในชนบท กลุ่มตัวอย่างในประเทศไทยมีทั้งหมด 2,078 ราย ผลการศึกษาพบว่าในช่วงชีวิตผู้หญิงไทยเคยถูกคู่ของตนกระทำรุนแรงทางร่างกายร้อยละ 34 ในจังหวัดนครสวรรค์ และร้อยละ 23 ในกรุงเทพฯ และผู้หญิงในจังหวัดนครสวรรค์ ร้อยละ 29 ในกรุงเทพฯ ร้อยละ 30 เคยประสบปัญหาความรุนแรงทางเพศที่กระทำโดยคู่ของตน โดยรวมของผู้หญิงในจังหวัดนครสวรรค์ ร้อยละ 47 และในกรุงเทพฯ ร้อยละ 41 เคยประสบปัญหาความรุนแรงทางร่างกาย และหรือทางเพศ ส่วนผู้หญิงในประเทศเอธิโอเปียเคยถูกกระทำทางร่างกายและหรือทางเพศจากคู่ของตนสูงที่สุด ร้อยละ 71 และผู้หญิงญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ใน

เมืองเคยถูกคู่ของตนกระทำต่ำสุด ร้อยละ 15 ส่วนประเทศบังกลาเทศ บราซิล นามิเบีย เปรู ซามัว เซอร์เบีย แทนซาเนียพบว่าผู้หญิงถูกกระทำรุนแรงจากคู่ของตนเช่นกันระหว่างร้อยละ 15 ถึงร้อยละ 71 การศึกษานี้เป็นการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างผู้หญิงที่อาศัยอยู่ในประเทศของตนเอง และคู่รัก หรือสามีเป็นผู้ที่มีเชื้อชาติ และสัญชาติเดียวกัน อยู่ในสังคม วัฒนธรรมเดียวกัน ความต่างของกลุ่มตัวอย่างมีแค่อาศัยอยู่ในชุมชนเมือง หรือในชนบท

หากผู้หญิงที่มีสัญชาติ เชื้อชาติ ศาสนา สังคม และวัฒนธรรมต่างกับฝ่ายชาย อีกทั้งถ้าผู้หญิงไปอาศัยอยู่ยังต่างประเทศซึ่งเป็นพื้นที่ของฝ่ายชาย ความเป็นคนชายขอบของผู้หญิงจะมีมากขึ้น กลายเป็นจุดเสี่ยงที่จะถูกกระทำ สาเหตุเพราะต่างแดนไม่ใช่ประเทศหรือพื้นที่ของฝ่ายหญิงโดยกำเนิด ต่างสังคม ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม และอื่นๆ รวมทั้งการมีบทบาทต้องพึ่งพิงฝ่ายชาย และปราศจากการได้รับความช่วยเหลือจาก ญาติ คนในครอบครัว และชุมชน สิ่งเหล่านี้ส่งเสริมให้ผู้หญิงเป็นจุดอ่อนที่จะถูกฝ่ายชายกระทำมากขึ้น กลุ่มผู้หญิงที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนีจึงเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา

ประเทศเยอรมนีมีนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกคือ นางอังเกลา แมร์เคิล (Angela Merkel) ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ.2548 จนถึงปัจจุบัน (วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี, 2554) และมีนาง คลาร่า เซทกิ้น (Clara Zetkin) หญิงชาวเยอรมันผู้ให้กำเนิดวันที่ 8 มีนาคมของทุกปีเป็นวันสตรีสากล แต่ไม่ได้หมายความว่าหญิงไทยหรือผู้หญิงชาติอื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนีจะไม่ถูกกระทำรุนแรงจากคู่รัก หรือสามี ดังการศึกษาของ Schroettle and Mueller (2003) ที่ทำการศึกษาในประเทศเยอรมนีเรื่อง Health, Well-Being and Personal Safety of Women in Germany: A Representative Study of Violence against Women. มีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 10,265 คน อายุ 16-85 ปี โดยเป็นผู้หญิงเยอรมัน ผู้หญิงตุรกี (N=397) และผู้หญิงในยุโรปตะวันออก หรือสมัยก่อนเป็นประเทศโซเวียด (N=862) ผู้หญิงกลุ่มนี้เป็นผู้ลี้ภัยจากสงคราม) ใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยตรงถึงประสบการณ์ในช่วง 1 ปี และ 5 ปีที่ผ่านมา รวมทั้งในช่วงชีวิตทั้งหมดที่เคยถูกกระทำรุนแรงจากคู่รัก หรือสามี อดีตคู่รัก หรืออดีตสามี และจากครอบครัวในช่วงวัยเด็ก ผลจากการศึกษามีดังนี้ ผู้หญิงเยอรมันประมาณร้อยละ 25 มีประสบการณ์ถูกคู่ของตนคนปัจจุบันกระทำรุนแรงทางร่างกาย หรือทางเพศ หรือทั้ง 2 ทาง โดยประมาณการ 2 ใน 3 ของผู้หญิงถูกกระทำรุนแรงทางร่างกาย และ 1 ใน 7 ถูกกระทำรุนแรงทางเพศ อีกทั้งผู้หญิงร้อยละ 65 ถูกกระทำรุนแรงทางร่างกายจากอดีตคู่ของตน โดยลักษณะการได้รับบาดเจ็บคือ บวม ฟกช้ำ เคล็ดขัดยอก กระดูกหัก มีแผลเปิด และใบหน้าได้รับบาดเจ็บ 1 ใน 3 ของผู้หญิงถูกทำร้ายทางจิตใจ และเพศจำนวนครั้งที่ถูกกระทำรุนแรงมีดังนี้ ร้อยละ 31 ถูกกระทำ 1 ครั้งร้อยละ 36 ถูกกระทำ 2-10 ครั้ง และร้อยละ 33 ถูกกระทำมากกว่า 10-40 ครั้ง และผู้หญิงตุรกีถูกกระทำความรุนแรงจากคู่รัก หรือสามีสูง

กว่าผู้หญิงทั้งสองกลุ่ม การศึกษาวิจัยดังกล่าวศึกษาในกลุ่มหญิง และชายเป็นคนสัญชาติเดียวกัน ซึ่งความต่างทางภาษา สังคม วัฒนธรรม และศาสนา ไม่ได้เป็นเหตุผลประกอบให้เกิดความรุนแรง ถึงแม้จะมีการศึกษากับ 2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนต่างด้าวที่มาอาศัยอยู่ในเยอรมนีเช่นเดียวกันกับหญิงไทย แต่คู่รัก หรือสามีที่อยู่ร่วมกันเป็นคนสัญชาติเดียวกัน จากการศึกษาที่ได้ทบทวนมาพบว่าส่วนใหญ่ยังขาดการศึกษาเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวระหว่างหญิงไทย และชายเยอรมัน

ความรุนแรงในครอบครัว (Domestic Violence) คือลักษณะการทำร้ายร่างกาย การล่วงละเมิดทางเพศ และทำร้ายจิตใจ ระหว่างสมาชิกที่มีความสัมพันธ์ฉันท์ครอบครัวเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็น สามี ภรรยา บุตร หรือญาติผู้ใหญ่ โดยความรุนแรงในครอบครัวที่เป็นการการทำร้ายมีหลายกรณี เช่น สามีทำร้ายภรรยา ผู้หญิงถูกทำร้ายจากคู่รักของตนเอง บิดาหรือมารดาทำร้ายบุตร ผู้ที่แข็งแรงกว่าทำร้ายบุพการีที่มีความชราภาพหรือญาติผู้ใหญ่ที่มีความอ่อนแอทางสรีระรวมทั้งผู้ที่ต้องพึ่งพาทางเศรษฐกิจสังคม โดยภรรยาที่ทำร้ายสามีนั้นมีเพียงส่วนน้อย (คลังปัญญาไทย, 2554)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยให้ความหมายต่อความรุนแรงในครอบครัว หมายถึงการใช้ความรุนแรงของชายเยอรมัน ต่อหญิงไทยในชีวิตสมรส ทั้งที่จดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมาย และไม่จดทะเบียนสมรส ความรุนแรงในครอบครัวเป็นการกระทำรุนแรงระหว่างคู่รัก และหรือสามีอดีตคู่รัก และหรืออดีตสามี ในทางร่างกาย ทางเพศ และการทำร้ายจิตใจ หรือการทารุณทางด้านอารมณ์ เช่น จำกัดบริเวณไม่ให้คบหามีสัมพันธภาพกับสังคม และกับบุคคลอื่น การใช้ถ้อยคำดูหมิ่นดูแคลน การใช้วาจารุนแรงด่าทอไม่ให้เกียรติ ตลอดจนการคุกคามทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมต่อหญิงไทย

ความรุนแรงในครอบครัวระหว่างหญิงไทยกับชายเยอรมันไม่ควรถูกเพิกเฉยต่อปัญหา เพราะส่วนใหญ่ผู้หญิงที่เป็นผู้ถูกกระทำ หรือผู้ตกเป็นเหยื่อจากการกระทำรุนแรงของผู้ชายเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงต่อทางร่างกาย ทางจิตใจ และทางเพศ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อสุขภาพผู้หญิงโดยตรง ดังเช่น **ทางด้านร่างกาย** ผู้ชายอาจเริ่มจากการถูกขู่เข็ญ คุกคาม และจบลงด้วยการถูกฆาตกรรม หรือเสียชีวิตเพราะบาดเจ็บ การบาดเจ็บและหรือพิการ ตั้งแต่รุนแรงไม่มาก ฟกช้ำ ไปจนถึงกระดูกหัก และพิการ **ทางเพศ** คือการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ แล้วอาจนำไปสู่การทำแท้ง ผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรงจะเจ็บป่วยได้ง่าย ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความเครียดทำให้ภูมิต้านทางต่ำ **ทางด้านจิตใจ** ได้แก่การฆ่าตัวตาย ผู้หญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ จะมีความกดดันทางร่างกายและอารมณ์จนอาจนำไปสู่การฆ่าตัวตาย ปัญหาสุขภาพจิต ผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรงจำนวนมากจะซึมเศร้า หรือกระวนกระวายอย่างแรง จิตใจแปรปรวน ขณะที่บางคนมีอาการเครียด ท้อแท้เรื้อรัง เสียความมั่นใจในตัวเอง หลายคนมีอาการทางจิตเมื่อถูกกระทำซ้ำๆ บางรายมีอาการกลัว หวาดผวา แม้เหตุการณ์สิ้นสุดมาเป็นเวลานานแล้วก็ตาม **ทางด้านสังคม** วงจรความรุนแรงที่ไม่สิ้นสุด ความรุนแรงที่เกิดขึ้นใน

ครอบครัว ทำให้เด็กที่พบเห็นมีโอกาสเสี่ยงในการยอมรับความรุนแรงเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวเมื่อโตขึ้น เช่น เด็กผู้หญิงที่เห็นเหตุการณ์พ่อแม่ทะเลาะกัน และทำร้ายร่างกาย จะนำวิธีการแก้ปัญหาด้วยความรุนแรงมาใช้มากกว่าเด็กผู้หญิงที่มาจากครอบครัวที่ไม่มีความรุนแรง ในทางตรงกันข้าม เด็กผู้ชายซึ่งเห็นเหตุการณ์ในลักษณะเดียวกัน ก็จะมีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรงกับคู่รัก และหรือภรรยาได้เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ส่งผลให้ปัญหาสังคมเรื้อรังและซ้ำซ้อน ผู้หญิงจำนวนไม่น้อยที่ถูกกระทำรุนแรงซ้ำซากเป็นเวลานานเลือกแก้ปัญหาด้วยการใช้ความรุนแรงตอบโต้ เช่น ฆ่าคู่รัก และหรือสามี ผลที่ได้รับคือ ผู้หญิงรับโทษ เสียอนาคต ขณะที่ลูกไม่มีคนดูแลกลายเป็นปัญหาสังคมต่อไป (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2551)

การย้ายถิ่นของหญิงไทยไปอาศัยในประเทศเยอรมนีส่วนใหญ่เพราะติดตามสามีชาวเยอรมัน เพื่อมาใช้ชีวิตคู่ในต่างประเทศ มีคำเปรียบเปรยถึงคู่รัก หรือคู่สามีภรรยาในเวลาทะเลาะหรือใช้กำลังทุบตีกันว่า สามี ภรรยาก็เหมือนลิ้นกับฟัน การทะเลาะ ทำร้ายร่างกายกัน ถือเป็นเรื่องภายในครอบครัวบุคคลอื่นไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว คำกล่าวนี้เป็นเรื่องที่เข้าใจผิด เพราะมนุษย์มีสิทธิในเนื้อตัวร่างกาย และจิตใจของตนเอง ไม่มีใครเป็นเจ้าของชีวิต หญิงไทยควรมองเห็นว่าปัญหาการกระทำรุนแรงต่อตนเองเป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้ และไม่ควรนิ่งเฉยให้ปัญหานี้ดำเนินต่อไป ควรเปิดเผย หรือเข้าขอความช่วยเหลือจากองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศเยอรมนี แต่ขณะนี้ยังขาดการศึกษาที่แสดงว่าหญิงไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนีมีปัญหาเกี่ยวกับการถูกกระทำรุนแรงจากคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน และหญิงไทยทราบถึงสิทธิ หรือใช้สิทธิที่มีอยู่ในการเรียกร้องความเป็นธรรม หรือปกป้องตนเองหรือไม่

ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวระหว่างคู่รัก และหรือคู่สมรสเกิดขึ้นทุกสังคมทั่วโลก ดังนั้นในแต่ละประเทศจึงสร้างเกราะป้องกัน และมาตราการต่างๆ เพื่อมาแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เช่น การร่างกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ถูกกระทำความรุนแรง การรณรงค์เพื่อลดความรุนแรง การประกาศให้ทุกวันที่ 25 พฤศจิกายนของทุกปีเป็นวันยุติความรุนแรงเพื่อให้สังคมได้ตระหนักถึงความสำคัญ การจัดตั้งสมาคม มูลนิธิ ทั้งภาครัฐเอกชนที่จะเข้าไปช่วยเหลือผู้หญิงเมื่อตกเป็นเหยื่อการกระทำรุนแรงจากฝ่ายชาย ในประเทศไทยมีศูนย์พึ่งได้ตามโรงพยาบาลทั่วประเทศ ในประเทศเยอรมนีมีสมาคม และหรือสโมสรที่ช่วยเหลือหญิงไทยประมาณ 7 แห่ง มาตราการต่างๆ ที่กล่าวมาไม่สามารถแก้ไขปัญหาความรุนแรงให้หมดไป ตรงกันข้ามกลับพบว่าความรุนแรงในครอบครัวมีเพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าความรุนแรงในครอบครัวอยู่คู่กับสังคม

โดยปกติทั่วไปแล้วทุกประเทศทั่วโลก มีกฎหมายคุ้มครองผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรงจากคู่รักหรือสามี ดังเช่นในประเทศไทยมีพระราชบัญญัติยุติความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 บทกฎหมายไม่ได้เอื้อประโยชน์ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำหรือผู้ถูกกระทำ แต่คู่รัก

หรือสามีภรรยาควรตระหนักถึงและให้ความสำคัญกับข้อกฎหมาย การเข้าถึงกฎหมายนั้น หมายถึงการรู้และเข้าใจในตัวบทกฎหมายซึ่งเป็นประโยชน์กับทั้งสองฝ่าย ผู้กระทำจะได้ไม่กระทำผิด และผู้ถูกกระทำจะได้ตระหนักรู้ว่าตนเองมีสิทธิ และควรจะเรียกร้องความเป็นธรรมเมื่อถูกละเมิด โดยทั่วไปแล้วหากทั้งสองฝ่ายไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน การบังคับใช้กฎหมายย่อมเป็นเรื่องที่ไม่ยุ่งยาก หากแต่ว่าเมื่อทั้งสองฝ่ายเป็นคู่รัก หรือสามีภรรยากัน กฎหมายที่ว่าไว้จึงไม่ได้ช่วยอะไรมากนัก เป็นที่มาของการรู้ และเข้าใจสิทธิแต่ไม่เรียกร้องเพราะคนที่กระทำเป็นคู่รัก หรือสามี เป็นพ่อของลูก เป็นคนหารายได้หลักของครอบครัว เป็นคนที่ต้องพึ่งพา ในประเทศเยอรมนี สิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญเยอรมันกล่าวไว้ว่า มาตรา 1 สิทธิความเป็นมนุษย์ ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ผู้ใดไม่สามารถล่วงละเมิดได้ มาตรา 3 ความเสมอภาคของประชาชนภายใต้กฎหมายความเสมอภาคระหว่างหญิงหรือชาย มาตรา 6 เสรีภาพในสถาบันครอบครัว (พรสวรรค์ วัฒนางกุร, 2546) เมื่อฝ่ายหญิงถูกกระทำรุนแรง สามารถเข้าแจ้งความได้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือขอความช่วยเหลือจากชุมชน เช่นเพื่อนบ้าน สมาคมและหรือองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือผู้หญิงจากการกระทำของคู่รัก สามี อดีตคู่รัก อดีตสามี สิ่งเหล่านี้หญิงไทยสามารถกระทำได้ แต่ปัญหา และอุปสรรคในเรื่องภาษา การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย และแหล่งขอความช่วยเหลือจากชุมชน และองค์กรต่างๆ อุปสรรคที่กล่าวมาเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้หญิงไทยมิสามารถร้องขอความช่วยเหลือได้ หรือหากหญิงไทยอาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนีมีสถานภาพ หรือเงื่อนไขการอาศัยอยู่ไม่เป็นไปตามกฎหมายเยอรมัน ทำให้ต้องอยู่อย่างหลบซ่อน ไม่เปิดเผยตัวตน ดังนั้นเมื่อถูกกระทำจากคู่รักจึงไม่กล้าเรียกร้องสิทธิของตน รวมทั้งหญิงไทยต้องสามารถใช้ภาษาเยอรมันได้ดี และรู้ข้อกฎหมายในการปฏิบัติเมื่อถูกกระทำ และมีประเด็นเหตุผลอื่นๆ ที่ทำให้ผู้หญิงไม่ลุกขึ้นมาเรียกร้องสิทธิ หรือปกป้องร่างกาย จิตใจของตนจากผลของการถูกกระทำรุนแรง เพราะปัจจัยหลายอย่าง เช่น การมองว่าเมื่อมีปัญหาจะทำให้ต้องเดินทางกลับประเทศไทย แต่เธอไม่ต้องการ การยอมรับว่าเป็นเรื่องปกติ เพราะผู้หญิงส่วนใหญ่ในสังคมก็ถูกกระทำเช่นเดียวกัน การมองว่าครอบครัวที่สมบูรณ์แบบต้องประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก ลักษณะปัจจัยเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการหาคำอธิบาย และวิเคราะห์รายละเอียดของความรุนแรงที่หญิงไทยได้รับจึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยหัวข้อดังกล่าว

1.2 คำถามการวิจัย

1.มีปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และกฎหมายส่งผลหรือเอื้อให้กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยถูกกระทำรุนแรงจากชายเยอรมันอย่างไร

2. รูปแบบ ความหนักเบา และความถี่ของความรุนแรงที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยได้รับจากชายเยอรมันเป็นอย่างไร

3. เมื่อกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยถูกชายเยอรมันที่อยู่ร่วมกันกระทำรุนแรงต่อทางร่างกาย ทางเพศ ทางจิตใจ การทารุณทางด้านอารมณ์ ตลอดจนการคุกคามทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมต่อกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยใช้รูปแบบ และวิธีการใดในการยุติปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้น และได้ใช้สิทธิของตน ขอความช่วยเหลือจากองค์กรของรัฐและเอกชนอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.เพื่อศึกษา รูปแบบความรุนแรง สาเหตุและปัจจัยของการเกิดความรุนแรงที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยได้รับจากชายเยอรมันที่อยู่ร่วมกัน

2.เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยหลังได้รับความรุนแรงจากชายเยอรมันที่อยู่ร่วมกัน รวมถึงการเข้าถึงบริการในด้านสุขภาพ กฎหมาย การรับบริการจากองค์กรของภาครัฐ และเอกชนในประเทศเยอรมนี

3.เพื่อศึกษาประสบการณ์ชีวิต ความสุข หรือความทุกข์ เกี่ยวกับความยากลำบากและการปรับตัวในการใช้ชีวิตของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยในเยอรมนี

1.4 ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาความรุนแรงที่หญิงไทยได้รับในด้าน การถูกกระทำทางร่างกาย ทางจิตใจ และทางเพศ จากชายที่อยู่ร่วมกัน ทั้งกับชายคนปัจจุบัน และชายในอดีต เช่น คู่รัก หรือสามีคนปัจจุบันและอดีตคู่รัก หรืออดีตสามีที่เคยมีความสัมพันธ์ทางเพศ และเคยใช้ชีวิตคู่ด้วยกัน โดยไม่ได้คำนึงว่าการอยู่กินกันนั้นมีพิธีแต่งงาน และหรือการจดทะเบียนสมรสหรือไม่ รวมถึงการบีบบังคับทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่ชายเยอรมันกระทำต่อหญิงไทยในประสบการณ์ชีวิตคู่ เก็บข้อมูลจากผู้หญิงไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนีตั้งแต่ระยะเวลา 6 เดือนขึ้นไป โดยหญิงไทยถือสัญชาติไทย หรือสละสัญชาติไทยแล้วถือสัญชาติเยอรมัน เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In –Depth interview)

1.5 คำจำกัดความและนิยามศัพท์

หญิงไทย หมายถึงผู้หญิงที่กำเนิดในประเทศไทย แต่งงาน หรืออยู่กับชายเยอรมันถือสัญชาติไทย หรือสละสัญชาติไทยเพื่อถือสัญชาติเยอรมัน อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนีตั้งแต่ระยะเวลา 6 เดือนขึ้นไป

ชายเยอรมัน หมายถึงผู้ชายเยอรมันที่ถือสัญญาติเยอรมัน อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี

คำว่าคู่มีความหมายรวมถึง สามี คู่รัก และอดีตสามีอดีตคู่รัก ที่เคยมีความสัมพันธ์ทางเพศ และเคยใช้ชีวิตคู่ด้วยกัน โดยไม่คำนึงว่าการอยู่ร่วมกันนั้นมีพิธีการแต่งงาน และหรือการจดทะเบียนสมรสหรือไม่

สิทธิของผู้หญิง หมายถึงสิทธิด้านสุขภาพเมื่อเจ็บป่วย และหรือการเจ็บป่วยที่เป็นผลจากการกระทำของชายเยอรมัน สิทธิตามกฎหมายครอบครัวของเยอรมัน และสิทธิการขอความช่วยเหลือจากองค์กรภาครัฐและเอกชนเมื่อประสบปัญหาในครอบครัว

ความรุนแรงในครอบครัว หมายถึงการใช้ความรุนแรงระหว่างหญิงไทยกับชายที่อยู่ร่วมกัน ฉันท์สามีภรรยาตามกฎหมายโดยการจดทะเบียนสมรส หรือไม่เป็นไปตามกฎหมายคือไม่ได้จดทะเบียนสมรส การกระทำรุนแรงที่ได้รับแบ่งเป็นทางร่างกาย ทางเพศ และการทำร้ายจิตใจหรือการทารุณทางด้านอารมณ์ ตลอดจนการคุกคามทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมต่อหญิงไทย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.ได้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบปัญหาความรุนแรง สาเหตุ และปัจจัยของการเกิดความรุนแรงแก่หญิงไทยที่ใช้ชีวิตคู่กับชายเยอรมัน

2.ได้ข้อมูลรูปแบบหรือวิธีการหาทางออกของหญิงไทยหลังถูกกระทำรุนแรงทางร่างกาย ทางจิตใจ และทางเพศจากชายคู่รัก

3.ได้ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการรับรู้สิทธิของหญิงไทยที่ไปใช้ชีวิตคู่กับชาวเยอรมันในประเทศเยอรมนี

4.ได้ข้อมูลขององค์กรภาครัฐ และองค์กรเอกชน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของหญิงไทยที่ใช้ชีวิตคู่กับสามีชาวต่างชาติ และอาศัยในต่างประเทศ

บทที่ 2
การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องสุขหรือทุกข์เมื่อย้ายจากถิ่นกำเนิดไปอยู่ต่างแดน:ศึกษาความรุนแรงในครอบครัวของหญิงไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี แบ่งออกเป็น

2.1 ความหมายของการย้ายถิ่นของหญิงไทยสู่ประเทศเยอรมนีโดยสังเขป

2.2 แนวคิดความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับการถูกทำร้ายคู่รัก และหรือภรรยา

2.2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับความรุนแรง

2.2.2 ความหมาย และลักษณะของความรุนแรงในครอบครัว

2.2.3 สถานการณ์ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในประเทศไทยและในต่างประเทศ

2.2.4 สาเหตุและปัจจัยที่มีผลต่อความรุนแรงในครอบครัว

2.2.5 ผลกระทบของปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

2.3 แนวความคิดสัมพันธภาพและการสื่อสารในครอบครัว

2.3.1 แนวคิดสัมพันธภาพในครอบครัว

2.3.2 แนวความคิดความต้องการ

2.3.3 การสื่อสารภายในครอบครัว

2.4 แนวความคิดความสุข และความทุกข์

2.5 ทฤษฎีที่นำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ความรุนแรง

2.5.1แนวคิดระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่กับการแบ่งงานระหว่างหญิงชาย/ การเจริญพันธ์/ การขัดเกลาทางสังคม/ความรุนแรง/ภาครัฐ

2.5.2 ความสัมพันธ์หญิงชาย (Gender-based violence against Women)

2.5.3 ความแตกต่างทางวัฒนธรรม อุดมการณ์ความเป็นหญิงไทย อุดมการณ์ความรักของหญิงไทยที่แตกต่างจากอุดการณ์ความรักของต่างชาติ

2.6 ผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายของการย้ายถิ่นของหญิงไทยสู่ประเทศเยอรมนีโดยสังเขป

การย้ายถิ่น (migration) คือ การเคลื่อนย้ายของบุคคล หรือกลุ่มจากที่อยู่อาศัยหนึ่ง ไปยังอีกที่หนึ่ง โดยมีเจตนาที่จะอาศัยในถิ่นที่อยู่ใหม่ ในช่วงระยะเวลาหนึ่งที่ยาวนานพอควร หรืออีกนัยหนึ่งคือ การเคลื่อนย้ายของประชากรข้ามเขตพื้นที่หนึ่ง ไปอยู่อีกพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานาน จนทำให้ประชากรของพื้นที่ที่จากมา และพื้นที่ที่เข้าไปอยู่ใหม่เปลี่ยนไป ผู้ที่ย้ายถิ่น เรียกว่า “ผู้ย้ายถิ่น” (Migrant) การที่จะเรียกใครว่าเป็นผู้ย้ายถิ่นนั้นมีเกณฑ์สำคัญสองประการ คือ “ระยะทาง” และ “ระยะเวลา” ของการย้ายที่อยู่อาศัย

ระยะทาง คือ ระยะทางที่จะทำให้เรียกว่าเป็นผู้ย้ายถิ่นได้ ต้องมีการเปลี่ยนถิ่นที่อยู่อาศัย ไม่ใช่แต่เพียงการย้ายบ้าน คำว่าถิ่นในที่นี้หมายถึงเขตพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ที่รวมความหมายเป็นชุมชน และสังคมเอาไว้ด้วย ผู้ย้ายถิ่นจะต้องเปลี่ยนชุมชนที่อยู่อาศัย ซึ่งหมายถึงว่า เขาต้องเปลี่ยนวิถีชีวิต และเปลี่ยนสังคมที่เคยอยู่เดิม บุคคลจะต้องเปลี่ยนที่อยู่อาศัยข้ามเขตแดนทางภูมิศาสตร์ หรือเขตแดนการบริหาร เขตแดนนั้นอาจจะเป็นประเทศ จังหวัด เมือง อำเภอ ตำบล หรือหมู่บ้าน ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์การย้ายถิ่น จึงต้องมีคำนิยามเกี่ยวข้องกับเขตแดนบางอย่างเสมอ ถิ่นหรือพื้นที่ที่ผู้ย้ายถิ่นจากมา เรียกว่า “ถิ่นต้นทาง” และถิ่น หรือพื้นที่ที่ผู้ย้ายถิ่นเข้าไปอยู่ใหม่เรียก “ถิ่นปลายทาง”

ระยะเวลา คือ การย้ายถิ่นต้องใช้ระยะเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง นอกเหนือจากการใช้เขตภูมิศาสตร์ มีกรอบของเวลาที่กำหนดแน่นอน เช่น 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี การย้ายถิ่นจะต้องมีการไปอยู่ที่ที่อยู่ใหม่อย่างถาวร การไปท่องเที่ยว เยี่ยมญาติ หรือไปติดต่อธุรกิจ ไม่ถือว่าเป็นการย้ายถิ่น (ฐานข้อมูลวิจัยประชากร และสารสนเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

การย้ายถิ่นฐานของหญิงไทยจากประเทศไทยเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี

ตารางที่ 2.1 สถิติของคนไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนีมีดังนี้

วัน/เดือน/ปี ที่สรุป	เพศชาย(คน)	เพศหญิง(คน)	รวม (คน)	เพศหญิง (%)
31/12/2002	6,929	38,528	45,457	84.8
31/12/2003	7,381	41,355	48,736	84.9
31/12/2004	7,009	41,780	48,789	85.6
31/12/2005	7,245	43,863	51,108	85.8
31/12/2006	7,436	45,413	52,849	85.9
31/12/2007	7,514	46,438	53,952	86.1
31/12/2008	7,550	47,030	54,580	86.2
31/12/2009	7,569	47,755	55,324	86.3

จากข้อมูลตารางที่ 2.1 จะเห็นได้ว่ามีคนไทยที่ย้ายถิ่นฐานจากประเทศไทยไปอาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนีมีทั้งเพศชาย และเพศหญิงเพิ่มขึ้นทุกปี แต่จำนวนเพศหญิงมีมากกว่าผู้ชายประมาณ 8 ใน 10 เท่า และในแต่ละปีมีจำนวนคนไทยย้ายถิ่นเข้ามา และย้ายถิ่นออกไป แต่สัดส่วนการย้ายเข้ามามีมากกว่าสัดส่วนการย้ายออกไป ดังนั้นตัวเลขจำนวนคนไทยในประเทศเยอรมนีจึงเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ระยะเวลามีตั้งแต่น้อยกว่าหนึ่งปีจนถึงมากกว่าสี่สิบปี เฉลี่ย 11.3 ปี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประเทศเยอรมนี, 2552; ตารางที่ 3 28 -29, ตารางที่ 13 102 – 103, ตารางที่ 14-15, 64) ส่วนใหญ่หญิงไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนีเพราะมาใช้ชีวิตสมรสกับชายเยอรมัน

ผู้วิจัยได้ส่งอีเมล์ไปขอข้อมูลเกี่ยวกับการหย่าร้างของคนไทยในเยอรมนี จากสำนักงานสถิติแห่งประเทศเยอรมนี ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2.2 สถิติการหย่าร้างกันระหว่าง ชายเยอรมันกับหญิงไทย ชายไทยกับหญิงเยอรมัน และชายไทยกับหญิงไทย ที่อาศัยอยู่ในเยอรมนี

ปี พ.ศ.	หญิงไทย/ชายเยอรมัน (คู่)	ชายไทย/ หญิงเยอรมัน (คู่)	ชายไทย/หญิงไทย (คู่)
2549	472	36	11
2550	562	53	8
2551	614	31	18
2552	594	42	16
2553	576	32	13

ผู้วิจัยเลือกประเทศเยอรมนีเป็นสถานที่วิจัยเพราะว่า จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประเทศเยอรมนี รายงานว่าในแต่ละปีหญิงไทย และชายเยอรมันหย่าร้างกันเฉลี่ยปีละ 563 คู่ ตลอดทั้งจากการทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาในกลุ่มประชากรคนไทยในประเทศเยอรมนี ผู้วิจัยพบว่ามีการศึกษา 3 เรื่องคือ 1)การย้ายถิ่นของผู้หญิงไทยไปเยอรมนี: สาเหตุ ชีวิตความเป็นอยู่และผลกระทบในประเทศไทยและเยอรมนี 2)สิทธิหญิงไทยกรณีเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ 3)การสมรสกับคนต่างชาติของสตรีไทยในประเทศเยอรมนีซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่ายังขาดการศึกษาในประเด็นของความรุนแรงในครอบครัวระหว่างหญิงไทย และชายเยอรมัน อีกทั้งผู้วิจัยอาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี ดังนั้นเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดจึงเป็นที่มาของการเลือกประเทศเยอรมนีเป็นพื้นที่ของการวิจัย

การย้ายจากถิ่นกำเนิดแล้วไปตั้งถิ่นฐานอยู่ต่างแดน หลายคนมองว่าการใช้ชีวิตอยู่ในประเทศเยอรมนีซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ความเป็นอยู่ต่าง ๆ คงสวยหรู ผู้คนส่วนใหญ่มีการศึกษาสูง บ้านเรือนที่อยู่อาศัยใหญ่โต การคมนาคมสะดวกสบาย มีเครื่องอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย อากาศเย็นสบาย อากาศไม่ร้อนเหมือนเมืองไทย ได้เรียนรู้สังคม วัฒนธรรม ภาษา และรับประทานอาหารรสชาติใหม่ ๆ หลายคนมีความคิดเห็นว่า คนที่มีชีวิตอยู่ต่างแดนช่างเป็นคนที่โชคดี หากตนเองมีโอกาสบ้าง จะขอมาใช้ชีวิตต่างแดนสักครั้งหนึ่ง แต่ในอีกมุมมองกลับกัน หลายคนก็คิดว่าเกิด และตายขอใช้ชีวิตในเมืองไทย อยู่ที่ไหนก็ไม่สุขกายสุขใจเท่ากับบ้านเกิดของตน ได้พูดภาษาไทย ไม่ต้องปรับตัว หรือเรียนรู้ สังคม วัฒนธรรมใหม่ ๆ ได้ใช้เวลาอยู่กับครอบครัว ญาติสนิทและมิตรสหาย อยู่ในสภาพอากาศร้อนที่คุ้นเคย ได้รับประทานอาหารไทยรสชาติที่คุ้นลิ้น แต่ละคนก็มีมุมมองต่างกันไป มีทั้งแง่บวก และแง่ลบ กับการใช้ชีวิตอยู่ต่างแดน

สำหรับการย้ายถิ่นจากประเทศไทยไปอาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนีของหญิงไทยนั้น หญิงไทยจะต้องจดทะเบียนสมรสกับชายเยอรมนี ซึ่งการสมรสนั้นต้องเป็นไปตามกฎหมาย และเงื่อนไขของทั้งสองประเทศ ส่วนจะจดทะเบียนที่ไหนระหว่างประเทศไทย และประเทศเยอรมนี คู่สมรสจะเป็นผู้กำหนด ก่อนที่หญิงไทยจะย้ายถิ่นไปสู่ถิ่นปลายทางจำเป็นต้องทำวีซ่าติดตามคู่สมรสเพื่อไปพำนักยังถิ่นปลายทาง ณ สถานทูตเยอรมัน โดยก่อนจะทำวีซ่านั้น มีกฎหมายร่างไว้เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2550 กฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ประกอบกฎหมายว่าด้วยการย้ายถิ่นพำนัก (กฎหมายเพื่อผลในทางปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของสหภาพยุโรปว่าด้วยถิ่นพำนักและการขอลี้ภัย) เริ่มมีผลบังคับใช้ ซึ่งมีเนื้อหากำหนดให้วีซ่าที่ขอไปพำนักอาศัยกับคู่สมรสชาวเยอรมัน หรือชาวต่างชาติในประเทศเยอรมนีจะได้รับการพิจารณาอนุมัติก็ต่อเมื่อผู้ยื่นคำร้องขอวีซ่าสามารถสื่อสารด้วยภาษาเยอรมันอย่างง่ายๆ ได้ อันจะมีผลทำให้ผู้ยื่นคำร้องต้องแสดงหลักฐานความรู้ภาษาเยอรมันขั้นพื้นฐาน (Start Deutsch 1) ก่อนที่จะเดินทางเข้าไปพำนักอาศัยในประเทศเยอรมนี เพื่อที่ทางการเยอรมันจะได้มั่นใจว่า ผู้ยื่นคำร้องสามารถใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารในชีวิตประจำวันและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมได้ตั้งแต่เริ่มเข้าพำนัก (สถานทูตเยอรมนี กรุงเทพฯ)

ดังนั้นตั้งแต่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา หญิงไทยทุกคนที่ประสงค์จะไปอาศัยอยู่ประเทศเยอรมนีกับสามีต้องเรียนภาษาเยอรมัน และต้องสอบให้ได้ประกาศนียบัตรความรู้ภาษาเยอรมันขั้นพื้นฐาน (Start Deutsch 1) แล้วนำหลักฐานนี้ไปแสดงในวันที่ไปยื่นขอวีซ่าติดตามไปพำนักกับสามีชาวเยอรมัน กฎหมายนี้เล็งเห็นความสำคัญของการดำเนินชีวิตในเยอรมนี เพราะการสื่อสารมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เมื่อหญิงไทยย้ายถิ่นมาอยู่ในสังคม วัฒนธรรมใหม่จำเป็นต้องมีการปรับตัว ซึ่งภาษาถือว่าเป็นหัวใจสำคัญ นอกจากจะใช้ติดต่อสื่อสารกับคนในครอบครัวที่เยอรมนีแล้ว ยังสามารถร้องขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นเมื่อตนเองเดือดร้อน หากแต่ว่าถึงจะมีการเรียน

ภาษาเยอรมันขั้นพื้นฐานใช่ว่าหญิงไทยทุกคนจะใช้ภาษาเยอรมันในการติดต่อสื่อสารได้ดี ดังนั้น เมื่อเข้าไปพำนักในประเทศเยอรมนีจำเป็นต้องเรียนภาษาเยอรมันเพิ่มเติมอีกประมาณ 600 ชั่วโมง ตามกฎหมายของประเทศเยอรมนีกำหนดไว้ หญิงไทยที่มาอยู่ในเยอรมนีช่วงปีแรกจะใช้เวลาส่วนใหญ่กับการเรียนภาษา บางคนห่างหายจากการเรียนหนังสือมานาน แต่กลับต้องมานั่งในชั้นเรียนอีกครั้ง หญิงไทยต้องปรับตัวเป็นอย่างมากในเรื่องของการเรียนภาษาเยอรมัน

งานวิจัยเรื่อง “การแต่งงานข้ามวัฒนธรรมของผู้หญิงในชนบทอีสาน” (บัวพันธ์ พรหมพักพิง และคณะ , 2549 อ้างในบทความ แต่งงานข้ามวัฒนธรรม:แนวคิดที่เปลี่ยนไปในสังคมชนบท) นำเสนอว่า การแต่งงานของหญิงไทยกับชาวตะวันตก พบว่ามีช่องทางที่หลากหลายกว่านับตั้งแต่การพบรักด้วยการนำพาของโชคชะตา การแสวงหาด้วยการเดินทางไปตามสถานที่ที่ท่องเที่ยวที่มีฝรั่งมาเที่ยวจำนวนมาก การติดต่อผ่านเอเย่นต์หรือการติดต่อแนะนำผ่านเครือข่ายญาติพี่น้องหรือคนที่รู้จัก การแต่งงานนั้น มักเป็น “ ความตั้งใจ” ของผู้หญิงในการแสวงหาคู่แต่งงานเป็นหลัก ผู้หญิงส่วนมาก เป็นผู้ที่เคยผ่านการแต่งงานมาก่อน แล้วหย่าร้าง แม้ว่าผู้หญิงที่แต่งกับชาวต่างชาติจะมิใช่กลุ่มที่ยากจนที่สุดในชุมชน แต่หลังการแต่งงานก็ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของฐานะเศรษฐกิจของครัวเรือนอย่างชัดเจน ผู้หญิงที่แต่งงานกับต่างชาติส่วนใหญ่มีรายได้ประจำจากสามี และการแต่งงานดังกล่าวได้ทำให้เกิดกระแสไหลเวียนของรายได้เพิ่มขึ้น และส่งผลต่อทรัพยากรอื่นๆ เช่น ครัวเรือนที่หญิงแต่งงานกับต่างชาติ และประสบความสำเร็จทางวัตถุก็จะได้รับการยกย่อง การนับหน้าถือตา สถานภาพก็ปรับเปลี่ยนในทางที่ดีขึ้น การแต่งงานข้ามวัฒนธรรมยังเป็นที่ยอมรับของชุมชน คนในครอบครัวของหญิงที่แต่งงานข้ามวัฒนธรรม หรือญาติพี่น้องในชุมชนต่างสนับสนุนหญิงในการแต่งงานดังกล่าว เนื่องจากมีความหมายทางเศรษฐกิจมาก คนในชุมชนจะมองว่าเป็น “ ช่องทาง ” ในการมีรายได้เพิ่มมากกว่าที่อาจจะได้มาจากช่องทางอื่นๆ และที่สำคัญ คือ เขยต่างชาติสามารถสนับสนุนจุนเจือครอบครัวด้านรายได้มากกว่าเขยไทย หลังแต่งงานพบว่าผู้หญิงไทยและชาวต่างชาติมีการใช้ชีวิตคู่ 4 รูปแบบ คือ 1) ทั้งหญิง และชายต่างอาศัยอยู่ในถิ่นเดิม หรือแยกกันอยู่โดยผู้หญิงยังอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน 2) ทั้งคู่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเมืองไทยตามเมืองใหญ่หรือแหล่งท่องเที่ยว 3) สามีอาศัยอยู่ในชุมชนหมู่บ้านร่วมกับฝ่ายหญิง และ 4) ฝ่ายหญิงเดินทางไปอาศัยอยู่ในประเทศสามี ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ พบว่า จะมี 2 รูปแบบแรกเป็นหลัก ผู้หญิงที่แต่งงานกับชาวต่างชาติยังสามารถรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครอบครัว ชุมชน และตนเองไว้ได้ ผู้วิจัยขอสรุปว่า การวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นถึงค่านิยมของการแต่งงานกับชาวต่างชาติ เสนอให้เห็นถึงช่องทางการได้แต่งงาน และหลังแต่งงานฐานะทางการเงินมั่นคงมากขึ้น ประสบความสำเร็จในด้านวัตถุส่งผลให้สถานภาพทางสังคมดีขึ้น มีผู้คนให้ความเคารพนับถือ และสัมพันธภาพของหญิงไทยกับครอบครัว และชุมชนยังคงเหมือนเดิม ซึ่งผลงานวิจัยส่งผลในแง่บวก รวมทั้งมนุษย์เราอยู่ในสังคม

ของการบริโภควัตถุเป็นหลัก ใครร่ำรวย มีความเป็นอยู่ที่หรูหรามนุษย์ก็พึงปารถนาอยากมีอยากได้ และอย่างเป็นเหมือนกับคนที่ประสบความสำเร็จในด้านวัตถุ และเงินทอง ดังนั้น ณ ปัจจุบันจึงเกิดการบริโภคนิยมเกี่ยวกับการแต่งงานกับชาวต่างชาติ เพียงแค่การมองอย่างผิวเผินในด้านของวัตถุนิยม เช่น ภรรยาฝรั่งมีรถยนต์คันใหม่ขับ สร้างบ้านหลังใหญ่ราคาเป็นล้าน สวมใส่เครื่องประดับทองคำเส้นใหญ่ ส่งเงินจำนวนมากกลับเมืองไทยให้บิดา มารดา หรือบริจาคเงินจำนวนมากให้โรงเรียน และวัด ภาพเหล่านี้ล้วนส่งผลให้บุคคลอื่นมองอยากปราบปลื้ม และยินดีกับภาพภายนอกที่มองเห็นด้วยตา มากกว่าจะมองจากเนื้อในว่า หญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติมีความสุข หรือความทุกข์ และความเป็นอยู่หลังแต่งงานเป็นอย่างไร โดยเฉพาะหลังแต่งงานแล้วต้องย้ายถิ่นฐานติดตามคู่สมรสมาอยู่ต่างแดน ดังคำกล่าวที่ว่า "ถ้าเลือกได้จะไม่มีผัวไทยเพราะจนแล้วยังงี่เง่าอีก" ประโยคนี้เป็นคำพูดของเด็กผู้หญิงคนหนึ่งในภาคอีสานที่ต้องการทำงานหาเงินให้พ่อแม่โดยไม่เลือกว่าจะเป็นวิธีไหนเธอตั้งใจมีสามีต่างชาติและเห็นว่าการมีเงินเพื่อมีหน้ามีตานั้นสำคัญมาก เด็กผู้หญิงจำนวนไม่น้อยต้องกลายเป็นเครื่องมือทำเงินเพื่อหน้าตาของครอบครัว (พรรณพิมล หล่อตระกูล ,สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ,2547) "หนูภูมิใจมากที่ได้ผัวฝรั่งจนได้มาอยู่ด้วยกันที่เยอรมนี หนูมีวันนี้ได้ก็เพราะหนูเคยทำงานที่พัฒน์พงษ์ เจอกันครั้งแรกเขาก็ชอบหนูเลยเดินตามก้นหนูไม่ห่างเลย หนูไม่อายที่จะบอกใครๆว่าการเป็นผู้หญิงขายตัวที่พัฒน์พงษ์ ทำให้หนูพบความสุขในวันนี้" (ศุภลักษณ์ เก่งบัญชา ,สัมภาษณ์หญิงไทยในเยอรมนี ,2545) ดังนั้นค่านิยมการแต่งงานของหญิงไทยกับชายต่างชาติเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้หญิงไทยย้ายมาอยู่ในประเทศเยอรมนี

2.2 แนวคิดความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับการถูกทำร้ายคู่รัก และหรือภรรยา

2.2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับความรุนแรง

การศึกษาความรุนแรงในระยะแรก เป็นการศึกษาความรุนแรงที่เกิดขึ้นนอกบ้าน เช่น การข่มขืน การฆาตกรรมที่ทำโดยคนแปลกหน้า สิ่งเหล่านี้ถูกมองว่าเป็นอาชญากรรมในขณะที่ความรุนแรงในครอบครัวได้รับการตระหนักถึงน้อยมาก และความรุนแรงที่เกิดขึ้นไม่ได้มองว่าเป็นอาชญากรรม ทั้งนี้เพราะว่าสังคมมองว่าครอบครัวเป็นสถาบันที่เป็นจุดรวมของความรัก และความสงบ การศึกษาความรุนแรงในครอบครัวเริ่มเกิดขึ้นในช่วงปีคริสต์ศักราช 1960 โดยเน้นไปยังการทำร้ายเด็กและการศึกษาส่วนใหญ่ก็มุ่งไปยังคุณลักษณะของบุคคลที่ทำร้าย ผลการศึกษามองว่าความรุนแรงในครอบครัวไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นบ่อยนัก และหากเกิดขึ้นก็เป็นเพราะปัญหาทางจิต (Psychopathology) ของบุคคลที่กระทำรุนแรง จนกระทั่งยุคต้นทศวรรษคริสต์ศักราช 1970 นักสังคมวิทยาเริ่มหันมาสนใจความรุนแรงในครอบครัวในระดับกว้างขึ้น และจากผลการศึกษาก็สร้างความแปลกใจสำหรับข้อค้น

พบว่า ความรุนแรงระหว่างสมาชิกในครอบครัวเกิดขึ้นมากกว่าความรุนแรงที่ได้รับจากบุคคลภายนอกครอบครัว (ภควดี ศรีประเสริฐ, 2548)

Gells and Strauss (1979 อ้างใน ภควดี ศรีประเสริฐ, 2548) ได้แสดงให้เห็นว่า ครอบครัวไม่ได้เป็นสถานที่ที่สงบราบเรียบแต่ครอบครัวเป็นสถานที่ที่มีแนวโน้มการเกิดความขัดแย้ง ดังนี้คือ

1.ช่วงเวลาที่อยู่ด้วยกันยาวนาน (Time as Risk) เนื่องจากในแต่ละวันสมาชิกครอบครัวเดียวกันจะใช้เวลาในการพบปะสังสรรค์กันวันละหลายชั่วโมง ดังนั้นโอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งและความรุนแรงในครอบครัวจึงมีมากกว่าสมาชิกในสถาบันอื่นๆ

2.ขอบเขตของกิจกรรม และความสนใจที่กว้างและหลากหลาย (Rang of Activities and Interest) การปฏิบัติสังสรรค์ของกลุ่มอื่นๆ มักมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ในขณะที่การปฏิสังสรรค์ของครอบครัว ครอบคลุมกิจกรรมในหลายๆ ด้าน จึงมีเหตุการณ์ที่เกิดข้อขัดแย้งและไม่เป็นไปตามคาดหวังได้มากกว่ากลุ่มทางสังคมอื่นๆ เพราะไม่สามารถจะตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้อย่างครบถ้วน

3.ความเข้มข้นของความเกี่ยวพัน (Intensity of Involvement) เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวเดียวกันมีความผูกพันกันอย่างลึกซึ้ง เมื่อคนในครอบครัวคนหนึ่งทำอะไรผิดพลาด เราอาจรู้สึกเดือดร้อนใจมากกว่าคนนอกครอบครัวทำเรื่องเดียวกัน และอาจนำไปสู่ข้อขัดแย้งที่เป็นสาเหตุของความรุนแรงได้

4.กิจกรรมที่มีความขัดแย้งกัน (Impinging Activities) กิจกรรมในครอบครัวที่มีลักษณะของ Zero Sum กล่าวคือ เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้ประโยชน์ ความขัดแย้งจะเกิดจากการที่คนแต่ละคนอยากทำกิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกัน เช่น คนหนึ่งต้องการไปออกกำลังกาย อีกคนต้องการดูภาพยนตร์ หรือความขัดแย้งอาจเกิดจากการที่แต่ละคนนิสัยความเคยชินต่างกัน

5.สิทธิในการกำหนดพฤติกรรม (Right to Influence) สมาชิกในครอบครัวเดียวกัน มักจะคิดว่าตนมีสิทธิในการกำหนดพฤติกรรมของกันและกัน ดังนั้นความรู้สึกไม่พอใจในพฤติกรรมของอีกฝ่ายหนึ่งจึงเลยเถิดไปถึงขั้นพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนอื่น ทำให้เกิดความไม่พอใจกันและกัน ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งได้

6.ความแตกต่างทางด้านอายุ และเพศ (Age and Sex Discrepancies) การที่ครอบครัวประกอบไปด้วยบุคคล ต่างเพศ ต่างวัย ซึ่งมักจะมีโลกทัศน์และวัฒนธรรมความเชื่อที่แตกต่างกัน ทำให้ครอบครัวเป็นสถานที่ที่มีความขัดแย้งระหว่างสามีและภรรยา ระหว่างพ่อแม่ลูก

7.บทบาทที่ได้มาแต่กำเนิด (Ascribed Role) กล่าวคือ ความไม่เสมอภาคทางเพศกำหนดโดยสังคม โดยที่พื้นฐานมาจากความแตกต่างทางชีวภาพ ดังนั้นในสังคมที่เน้นความ

เสมอภาคการแบ่งแยกเพศในครอบครัวย่อมทำให้เกิดความขัดแย้งได้ หรือในกรณีที่สามีไม่ทำหน้าที่ผู้นำครอบครัวตามที่สังคมกำหนดได้ ก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งได้เช่นกัน

8.ความเป็นส่วนตัวของครอบครัว (Family Privacy) ในหลายสังคม กฎเกณฑ์กำหนดความสัมพันธ์ในครอบครัว ได้กลายเป็นเกราะป้องกันไม่ให้สังคมไปควบคุม แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว โดยเฉพาะระบบครอบครัวเดี่ยวในสังคมอุตสาหกรรมเมืองเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัด เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นทำให้ไม่มีผู้ใดเข้าไปห้ามปราม ทำให้ความขัดแย้งนั้นรุนแรงมากขึ้น

9.การเป็นสมาชิกกลุ่มโดยไม่สมัครใจ (Involuntary Membership) กล่าวคือ ในความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยานั้น มีลักษณะของความสัมพันธ์ที่เป็นไปโดยไม่สมัครใจ ซึ่งก็คือการที่สังคมคาดหวังให้บุคคลที่แต่งงานกันต้องอยู่กระทั่งตายจากกัน รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ ที่ทำให้สามีภรรยาจำต้องอยู่ด้วยกัน เช่นการตอบสนองด้านอารมณ์ ด้านทรัพย์สินและกฎหมาย ดังนั้นเมื่อเกิดความขัดแย้งและไม่พอใจ การแก้ปัญหาด้วยการหย่าร้างจึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก ทำให้คู่สมรสต้องทนอยู่ด้วยกันไป ความขัดแย้งก็จะมีขึ้นเรื่อยๆ

10.ระดับความเครียดสูง (High Level Stress) ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวเดี่ยว มีลักษณะของความไม่มั่นคง กล่าวคือ ครอบครัวต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างที่สำคัญซึ่งเป็นไปตามวงจรชีวิตครอบครัว เช่น การเกิด การบรรลุนิติภาวะ การชรา การเกษียณ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่ออารมณ์ ความรู้สึกของคนในครอบครัวอย่างมาก ครอบครัวจึงเป็นสถานที่ที่มีความเครียดสูงกว่ากลุ่มสังคมอื่น ทำให้เกิดความขัดแย้งได้ง่าย

11.ความรู้เกี่ยวกับประวัติชีวิต (Extensive Knowledge Biographies) เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวจะรู้ประวัติของกันและกันเป็นอย่างดี เช่น รู้ถึงความสามารถ จุดอ่อน ความชอบ ความไม่ชอบ ต่างจากสมาชิกในระบบอื่นที่รู้จักกันอย่างผิวเผิน เมื่อเกิดความขัดแย้งจึงรุนแรงกว่าระบบอื่น เพราะสามารถโจมตีจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องของอีกฝ่ายได้อย่างตรงจุด

2.2.2 ความหมาย และลักษณะของความรุนแรงในครอบครัว

ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี จากมติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2536 มีดังนี้

1.ตามเป้าประสงค์ของปฏิญญานี้ คำว่า “ความรุนแรงต่อสตรี” หมายถึงการกระทำใดๆ ที่เป็นความรุนแรงทางเพศ ซึ่งเป็นผลหรืออาจจะเป็นผล ให้เกิดการทำร้ายร่างกาย ทางเพศหรือทางจิตใจ เป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่สตรี รวมทั้งการขู่เข็ญ คุกคาม กีดกันเสรีภาพทั้งในที่สาธารณะ และในชีวิตส่วนตัว

2.ความรุนแรงต่อสตรี หมายรวมถึง 2.1) ความรุนแรงต่อร่างกาย ทางเพศ และจิตใจที่เกิดขึ้นในครอบครัว รวมทั้งการทุบตีการทารุณกรรม ทางเพศต่อเด็กหญิงในบ้าน ความรุนแรงอันมีเหตุมาจากของหมั้นที่ฝ่ายหญิงให้กับครอบครัวสามี การข่มขืนโดยคู่สมรส การขลิบอวัยวะเพศสตรี และข้อปฏิบัติตามประเพณีต่างๆ อันเป็นอันตรายต่อสตรี ความรุนแรงที่ไม่ได้เกิดจากคู่สมรส และความรุนแรงที่เป็นการหาประโยชน์จากสตรี 2.2) ความรุนแรงต่อร่างกาย เพศ และจิตใจที่เกิดขึ้นภายในชุมชนทั่วไป รวมถึง การข่มขืน การทารุณกรรม ทางเพศ การลวนลามทางเพศ การข่มขู่ในสถานที่ทำงาน ในสถาบันการศึกษาและสถานที่ต่างๆ การค้าหญิงและการบังคับให้ค้าประเวณี 2.3) ความเพิกเฉยของรัฐต่อความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงที่เกิดทางร่างกาย ทางเพศ และจิตใจ

3.สตรีควรได้รับความเท่าเทียมในการรับประโยชน์และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนทุกด้านและเสรีภาพขั้นพื้นฐานด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม พลเมือง และด้านอื่นๆ สิทธิดังกล่าว คือ สิทธิในชีวิต,สิทธิแห่งความเสมอภาค,สิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของบุคล, สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายอย่างเท่าเทียม,สิทธิที่จะเป็นอิสระจากการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบ,สิทธิที่จะสามารถบรรลุถึงการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ได้มาตรฐานสมบูรณ์,สิทธิในการมีข้อตกลงที่ยุติธรรมและพอใจในการทำงาน, สิทธิที่จะไม่ตกอยู่ในสภาพทุกข์ทรมาน หรือการกระทำที่โหดร้าย หรือการลงโทษ หรือปฏิบัติ ที่เลวทรามไร้มนุษยธรรม

4.รัฐควรประณามความรุนแรงต่อสตรี และไม่ควรอ้างขนบธรรมเนียมประเพณี หรือศาสนาใดๆ เพื่อหลีกเลี่ยงพันธะหน้าที่ในการขจัดความรุนแรง รัฐควรติดตามนโยบายเกี่ยวกับการขจัดความรุนแรงต่อสตรีโดยวิธีที่เหมาะสมทุกประการ และโดยไม่ชักช้า

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มาตรา 3 บันทึกไว้ว่า “ความรุนแรงในครอบครัว” หมายความว่า การกระทำใด ๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท “บุคคลในครอบครัว” หมายความว่า คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามีภริยา โดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใดๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

โครงการช่วยเหลือความรุนแรงในครอบครัว (Domestic Abuse Intervention Project) ได้จำแนกลักษณะของการกระทำที่ถือว่าเป็นความรุนแรงในครอบครัวไว้อย่างละเอียด ดังนี้ (อ้างในพงศ์ชัย เกศวารักษ์ และคณะ, 2552)

1.ความรุนแรงทางร่างกายหมายรวมถึง การตบ การผลัก การตี การชก การเตะ การบีบคอ การกระชากผม การปฏิเสธไม่ให้รับยารักษาโรค การใช้ไฟจี้ การแทงด้วยสิ่งมีคม การยิงด้วยอาวุธปืน การพยายามทำให้จมน้ำหรือรัดคอ และการใช้กำลังประทุษร้ายทุกรูปแบบโดยมีอาวุธ และการฆาตกรรม

2.ความรุนแรงทางเพศหมายรวมถึง การข่มขืน การบังคับขืนใจให้ใช้วัตถุใดๆ ในการร่วมเพศ บังคับให้ดูหรือเข้าร่วมในการทำสื่อลามกอนาจาร หรือการบังคับให้มีเพศสัมพันธ์หมู่หรือกระทำต่อหน้าบุคคลอื่น และรวมถึงการบังคับขู่เข็ญในทางเพศในรูปแบบใดๆ

3.ความรุนแรงทางเศรษฐกิจหมายรวมถึง การป้องกันไม่ให้มีโอกาสทำงาน เข้ายึดเงินโดยใช้กำลัง ไม่ให้มีโอกาสได้ใช้เงินของครอบครัวทำให้ต้องร้องขอเมื่อจำเป็น จำกัดและควบคุมการเข้าถึงสิ่งจำเป็นในการดำรงชีพ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ส่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

4.ความรุนแรงทางจิตใจและอารมณ์หมายรวมถึง การกระทำเพื่อควบคุมหรือแสดงความมีอำนาจเหนือกว่า ด้วยการทำให้อับอายต่อหน้าผู้อื่นหรือกล่าวถ้อยคำดูถูก ดูแคลน ข่มขู่ บังคับไม่ให้ได้รับการพักผ่อนที่เพียงพอ แยกให้อยู่โดดเดี่ยว ไม่ยอมให้ออกไปนอกบ้าน ไปพบปะเพื่อนฝูงหรือญาติมิตร

ความรุนแรงในครอบครัว เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม (Social phenomenon) ที่มีเงื่อนไขทางสังคมเป็นปัจจัยกำหนด และหล่อเลี้ยงให้ปรากฏการณ์นี้ดำรงอยู่บนความสัมพันธ์ของมนุษย์ ในครอบครัว และในสังคม ข้อมูลการทำทารุณเด็ก และผู้หญิง อันเกิดจากเงื่อนไขความเชื่อทางสังคมวัฒนธรรมปรากฏชัดในประวัติศาสตร์มีหลักฐานชัดเจนทั้งในสังคมตะวันตกและตะวันออก เด็กและผู้หญิงถือเป็นสมบัติของครอบครัว และถูกกำหนดบทบาทให้ไม่พูด ไม่แสดงอาการ แม้จะไม่รู้ว่ามีเด็กถูกฆ่าไปเท่าใดในอดีต แต่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชี้ให้เราเห็นว่า การทำร้าย และฆ่าเด็กในสังคมอดีตได้รับการยอมรับ โดยให้เหตุผลว่า เด็กร้องมากเกินไป เด็กป่วย เด็กมีร่างกายไม่สมบูรณ์ กลุ่มเป้าหมายของการถูกทำร้ายจากสังคมในอดีต คือ เด็ก ผู้หญิง ฝาแฝด และเด็กอันเกิดจากผู้หญิงที่ยังไม่แต่งงาน (Gelles, 1999 อ้างใน เพ็ญจันทร์ ประดับมุข, 2546: 5-6)

รณชัย คงสกนธ์ (2549: 35-38) ให้ความหมายว่า ความรุนแรงในครอบครัว หมายถึง การกระทำที่ส่อว่ามีเจตนาจะทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ อันเนื่องมาจากการทำร้ายร่างกาย หรือทางเพศ และบาดแผล ซึ่งอาจมีตั้งแต่เล็กน้อยไปจนถึงรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิตได้ นอกจากนี้ยังรวมถึงการทำร้ายจิตใจระหว่างสมาชิกที่มีความสัมพันธ์ครอบครัวเดียวกันไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นจาก สามีทำร้ายภรรยา, การทำร้ายคู่สมรส, ผู้หญิงถูกทำร้ายจากคู่รักของตนเอง, บิดา หรือมารดาทำร้ายบุตร, ผู้ที่

แข็งแรงกว่าทำร้ายบุพการีที่มีความชราภาพ หรือญาติผู้ใหญ่ที่มีความอ่อนแอทางสรีระ, พี่น้อง รวมทั้งเครือญาติทำร้ายกัน, ผู้ที่พึ่งพาทางเศรษฐกิจสังคม และภรรยาทำร้ายสามีซึ่งมีส่วนน้อย

ความรุนแรงในครอบครัวมี 3 รูปแบบ คือ 1) ความรุนแรงระหว่างคู่สมรส 2) ความรุนแรงต่อลูก และ 3) ความรุนแรงต่อพ่อแม่ผู้สูงอายุ ในที่นี้ผู้เขียนขอยกความหมายมาแค่ในส่วนของความรุนแรงระหว่างคู่สมรสเพื่อให้เป็นไปตามประเด็นของการศึกษา

ความรุนแรงระหว่างคู่สมรส จากการสำรวจในประเทศสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ.1985 พบว่าคู่สมรสร้อยละ 6.3 หรือ 3,400,000 คู่ มีการทำร้ายร่างกายต่อกันในระดับรุนแรงโดย จำนวนสามี 1 ใน 8 คน จะทำร้ายร่างกายภรรยาอย่างน้อย 1 ครั้ง ภายในระยะเวลา 1 ปี และจำนวนภรรยา 3 ใน 100 คน จะถูกสามีตบตีอย่างรุนแรง นอกจากนี้ภรรยายังสารภาพว่าเคยทำร้ายสามีของตน แต่ที่ทำไปก็เพื่อป้องกันตนเองจากการถูกทำร้ายจากสามี หรืออีกนัยหนึ่งก็เพื่อแก้แค้นสามี แต่บาดแผลและการบาดเจ็บที่เกิดขึ้นก็ยังน้อยกว่าที่สามีกระทำต่อภรรยาหลายเท่านัก

นักจิตวิทยา และจิตแพทย์เชื่อว่าผู้ที่กระทำความรุนแรงส่วนใหญ่ มักมีพื้นฐานมาจากการที่ตนเคยตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงมาก่อน หรืออยู่ในเหตุการณ์ที่รู้เห็นความรุนแรงที่เกิดขึ้น โครงสร้างทางสังคมมีผลกระทบต่อคน และพฤติกรรมของคนในสังคม เช่น สังคมที่มีค่านิยมยกย่องพ่อเป็นใหญ่ เป็นสังคมที่กำหนดและควบคุมกฎเกณฑ์โดยเพศชาย เช่น สังคมชาวเอเชียจะสั่งสอนสมาชิก ผู้ชาย ที่แสดงบทบาททางเพศเชิงอำนาจนิยมในขณะเดียวกันสร้าง ผู้หญิง ให้เป็นฝ่ายเก็บกดและยอมตามมากกว่าสังคมที่ถือว่าแม่เป็นใหญ่ และสังคมที่ถือว่าพ่อแม่เท่าเทียมกัน นักจิตวิทยามองปัญหาความรุนแรงในครอบครัวว่า เป็นปัญหาที่ผู้กระทำการรุนแรงมีลักษณะบุคลิกภาพที่ผิดปกติเฉพาะบุคคล โดยให้เหตุผลว่า ผู้เป็นสามีในครอบครัวอื่นที่อยู่ภายใต้โครงสร้างสังคมในระดับชนชั้นเดียวกัน ได้รับการขัดเกลาจากวัฒนธรรมทางสังคมแบบเดียวกัน มิใช่จะกระทำรุนแรงต่อภรรยาเช่นเดียวกันทุกครอบครัว มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่กระทำพฤติกรรมเช่นนี้ (รณชัย คงสกนธ์, 2549: 29-30)

2.2.3 สถานการณ์ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในประเทศไทยและในต่างประเทศ

ข้อมูลสถิติจาก website ศูนย์ข้อมูลความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว มีดังนี้

รายงานสรุปจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว
ประจำปี

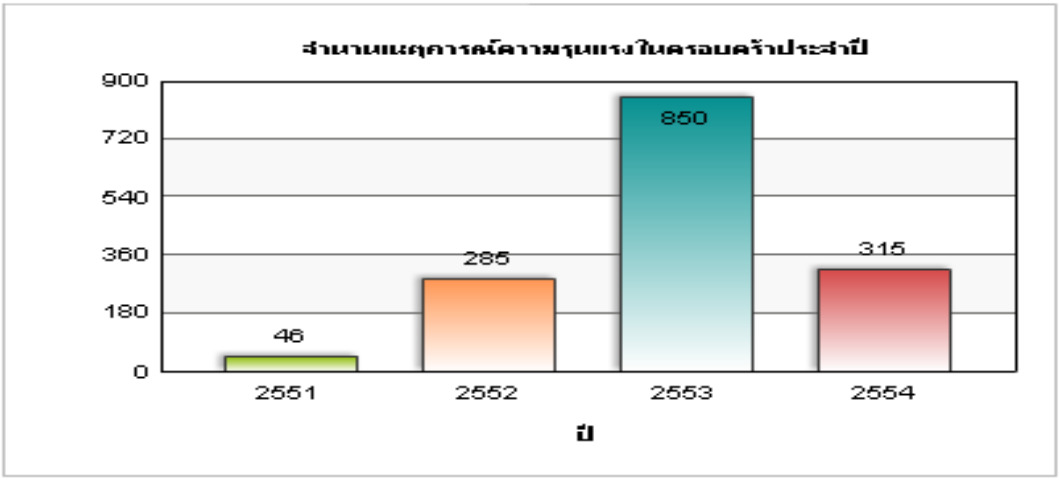

รูปภาพ 2.1 แผนภูมิรายงานสรุปเหตุการณ์ความรุนแรงในประเทศไทยประจำปี 2551-2554

จากแผนภูมิจะพบได้ว่าในปี พ.ศ.2553 จำนวนผู้มาขอความช่วยเหลือมีจำนวนมากถึง 850 รายส่วนในปี พ.ศ. 2554 ณ วันที่ผู้วิจัยสืบค้นข้อมูลคือเดือนกรกฎาคม 2554 ดังนั้นตัวเลขดังกล่าวจึงยังมิใช่จำนวนสุทธิ

จะเด็จ เชาวน์วิไล ผู้จัดการมูลนิธิเพื่อนหญิง กล่าวว่า จากการให้บริการคำปรึกษาของมูลนิธิเพื่อนหญิง ทั้งด้านนักสังคมสงเคราะห์ กฎหมาย และคดีความ ปี 2552 มีผู้ขอคำปรึกษามากถึง 775 ราย แบ่งเป็น 1.ความรุนแรงในครอบครัว 668 ราย หรือร้อยละ 86 มากที่สุดคือ กรณีสามีมีผู้หญิงอื่น รองลงมาคือสามีไม่รับผิดชอบ โดยมีสุราเป็นปัจจัยกระตุ้น ร้อยละ 25 หรือ 64 ราย (สำนักงานกองสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2554)

จุรินทร์ ลักษณวิศิษฎ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข กล่าวในการแถลงข่าวผลการช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงในปี 2553 ว่า ข้อมูลจากศูนย์พึ่งได้ กระทรวงสาธารณสุข ได้รับแจ้งการช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงจำนวน 25,744 ราย ในจำนวนนี้เป็นเด็ก ร้อยละ 51 สตรีร้อยละ 48 ส่วนใหญ่เป็นเด็กผู้หญิง อายุระหว่าง 10-15 ปี ซึ่งถูกกระทำความรุนแรงทางเพศและถูกทำร้ายร่างกาย โดยผู้กระทำคือแฟนและเพื่อน มีสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะสื่อลามกและความใกล้ชิด ขณะที่กลุ่มสตรี อยู่ในช่วงอายุ 25-45 ปี ถูกกระทำความรุนแรงจากคู่สมรสมากที่สุด สาเหตุส่วนใหญ่มาจากการหึงหวง นอกใจและทะเลาะวิวาท (สำนักงานกองสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2553)

นิตยา พิริยะพงษ์พันธ์ หัวหน้าฝ่ายข้อมูลและ เผยแพร่ มูลนิธิเพื่อนหญิง กล่าวว่า ปัจจุบันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวยังน่าเป็นห่วง และมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น โดยมูลนิธิเพื่อนหญิง ร่วมกับ สสส. ได้เก็บตัวอย่างข่าวความรุนแรงในครอบครัวจากหนังสือพิมพ์ ปี พ.ศ.

2552 จำนวน 5 ฉบับ คือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน ข่าวสด และคมชัดลึก พบว่า มีข่าวความรุนแรงในครอบครัวจำนวน 459 ข่าว จำแนกเป็น 1.ถูกคนในครอบครัวทำร้ายร่างกายจนถึงชีวิต มี 204 ข่าว คิดเป็นร้อยละ 45 โดยมีสามีที่เป็นผู้กระทำมากที่สุด รองลงมาเป็น ภรรยาเป็นผู้กระทำ 2.การฆ่าตัวตาย 116 ข่าว คิดเป็นร้อยละ 25 โดยสามีฆ่าตัวตายมากที่สุด รองลงมาเป็น ลูกฆ่าตัวตาย ภรรยาฆ่าตัวตาย และผู้สูงอายุฆ่าตัวตาย 3.การทำร้ายร่างกายกันในครอบครัว 52 ข่าว คิดเป็น 11% 4.การละเมิดทางเพศ 26 ข่าว คิดเป็นร้อยละ 6 ในข่าวความรุนแรงทั้งหมดมีเหล้าเป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดเหตุรุนแรง รวม 99 ข่าว หรือร้อยละ 22 แนวโน้มของข่าวความรุนแรงในครอบครัวมีสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2551 ที่มีข่าวความรุนแรงในครอบครัว 426 ข่าว ในจำนวนนี้เป็นการฆ่ากัน 181 ข่าว ฆ่าตัวตาย 103 ข่าว ขณะที่ในปี 2552 มีข่าวการฆ่ากัน 204 ข่าว และฆ่าตัวตาย 116 ข่าว เมื่อวิเคราะห์สาเหตุ หลักของการกระทำรุนแรง ส่วนใหญ่ มาจาก เรื่องชู้สาว รองลงมาเป็นปัญหาการติดเหล้า ปัญหาเศรษฐกิจและสุขภาพ ตามลำดับ (หนังสือพิมพ์มติชน,2553)

ข้อมูลในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2550 จากสถิติการให้บริการของศูนย์พึ่งได้ในโรงพยาบาลขนาดใหญ่ประจำจังหวัด 297 แห่ง มีเด็ก สตรี และผู้สูงอายุ ที่ถูกกระทำทารุณเข้ารับบริการจำนวน 19,068 ราย เป็นผู้หญิงอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 8,172 ราย นอกจากนี้ยังพบว่าตั้งแต่ พ.ศ. 2547 – 2550 การกระทำความรุนแรงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉลี่ยพบความรุนแรงที่เกิดต่อผู้หญิง เป็นการกระทำของใกล้ชิด แฟน และสามี มากกว่าคนไม่รู้จักกันหรือคนแปลกหน้าซึ่งมีจำนวนน้อยมาก

ด้านมูลนิธิเพื่อนหญิง ซึ่งมีบริการให้คำปรึกษาแก่ผู้หญิงที่ประสบปัญหาวิกฤติความรุนแรง พบว่าในรอบปี 2550 มีผู้หญิงที่ประสบความรุนแรงเข้ามารับคำปรึกษาจำนวน 864 ราย ในจำนวนนี้ปรึกษาความรุนแรงในครอบครัวมากถึง 683 ราย และปรึกษาปัญหาความรุนแรงทางเพศมากกว่า 100 ราย อย่างไรก็ตามจากผลการสำรวจ และรวบรวมข้อมูลของมูลนิธิเพื่อนหญิง พบว่าหลายกรณีของความรุนแรงต่อผู้หญิงมีปัจจัยกระตุ้นก่อให้เกิดความรุนแรงมากขึ้นคือ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยาเสพติด และการพนัน (สำนักงานกองสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2551)

รศ.ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล เปิดเผยผลการสำรวจระดับชาติ เรื่องพฤติกรรมทางเพศ เมื่อปี 2549 ว่า 1 ใน 5 ของหญิงไทยรวมทุกกลุ่มอาชีพ มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกที่ตนเองไม่สมัครใจ ที่น่าตกใจคือ สัดส่วนนี้สูงมากในกลุ่มเด็กอายุ 10-14 ปี พบร้อยละ 46 ส่วนการสำรวจเรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่ พบว่า ร้อยละ 44 ของหญิงไทยที่มีคู่หรือเคยมีคู่ เคยถูกกระทำรุนแรงทางกายหรือทางเพศโดยคู่ของตน ที่น่าสนใจคือ การรายงานข่าวและบทความเรื่องเพศในประเทศไทยช่วง 10 ปี (พ.ศ. 2541-2550) จาก 17,529 ข่าว พบว่า สัดส่วนข่าวข่มขืนสูงสุดถึงร้อยละ 38 รองลงมาคือ ความรุนแรงร้อยละ 26 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า

ความรุนแรงในครอบครัวเป็นอีกปัญหาหลักของสังคม แต่ด้วยวัฒนธรรมและกฎหมาย ทำให้ผู้หญิงต้องคอยปิดบังซ่อนเร้นและอดทนรับสภาพกับภัยใกล้ตัว

ด้านยูนิเซฟ เผยสถิติผู้หญิงอายุระหว่าง 15-49 ปีจาก 69 ประเทศทั่วโลก ตั้งแต่ปี 2544-2551 เชื่อว่าสามีที่ทุบตีหรือทำร้ายภรรยานั้นไม่ผิด โดยค่าเฉลี่ยของผู้หญิงเอเชียใน 7 ประเทศ พบว่า "ผู้หญิงเอเชียร้อยละ 41 เชื่อว่า การถูกสามีทุบตีเป็นเรื่องรับได้" โดย สปป.ลาว มีสถิติสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 81.2 เวียดนาม ร้อยละ 63.8 อินเดีย ร้อยละ 54.4 กัมพูชา ร้อยละ 55.2 อินโดนีเซีย ร้อยละ 24.8 ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 24.1 เนปาล ร้อยละ 23.2 (สำนักงานกองสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับข่าวในประเทศมาเลเซียดังนี้สำนักข่าวต่างประเทศ รายงานว่า กลุ่มแม่บ้านมุสลิมชาวมาเลเซียได้รวมตัวเฉพาะกิจ ก่อตั้ง "สมาคมเชื่อฟังสามี" (The Obedient Wife Club) โดยมุ่งหวังช่วยลดการหย่าร้าง และลดความรุนแรงในครอบครัวทั้งนี้ สมาคมดังกล่าว เปิดตัวไปเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ.2553 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การอภิปราย การสาธิตวิธีการเอาอกเอาใจสามีและอื่นๆ โดยนางมาซนาห์ ตัวฟิก ประธานสมาคมกล่าวว่า การเอาอกเอาใจสามีเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะหากภรรยาทำหน้าที่บกพร่อง สามีก็อาจจะไปมีผู้หญิงคนอื่นได้ และกลายเป็นสาเหตุทำให้สถาบันครอบครัวร้าวฉาน แต่ในขณะเดียวกัน สามีก็ควรมีส่วนรับผิดชอบในการสอนให้ภรรยาของตนรู้จักเป็นคนอ่อนน้อมและเชื่อฟังด้วย สมาคมเชื่อฟังสามี ไม่ได้มีแค่ในประเทศมาเลเซียเท่านั้น เพราะเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2554 ก็มีการก่อตั้งสมาคมเฉพาะกิจในลักษณะเดียวกันนี้ขึ้นในประเทศจอร์แดนด้วย (มติชนออนไลน์, 2554) สมาคมเหล่านี้สะท้อนให้เห็นการผลิตซ้ำในระบบชายเป็นใหญ่

ข้อมูลจากองค์การอนามัยโลกปี 2549 พบหญิงไทยถูกทารุณกรรมจากสามีติดอันดับ 1 ใน 10 ของโลก ซึ่งมี บังกลาเทศ บราซิล เอธิโอเปีย ญี่ปุ่น นามิเบีย เปรู ซามัว เซอร์เบีย ไทย และแทนซาเนีย (สำนักงานกองสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2553)

สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวในต่างประเทศ จรรยา ยิ้มประเสริฐ (2554) ได้สรุปความรุนแรงที่เกิดกับผู้หญิงทั่วโลก ดังนี้

ทุกปีเด็กหญิงกว่า 2 ล้านคนต้องทุกข์ทรมานจากการขลิบอวัยวะเพศสตรี

ผู้หญิงร้อยละ 20 – 50 ที่พบมากในทวีปแอฟริกา ต่างก็ต้องทนกับความรุนแรงในครอบครัวในหลายระดับตลอดช่วงอายุการแต่งงาน

ในปาปัว นิวกีนี ผู้หญิงร้อยละ 60-70 ต้องเผชิญกับการถูกทำร้ายในครอบครัว

ในสหรัฐอเมริกา ทุก 8 วินาทีจะมีผู้หญิงถูกทำร้าย และผู้หญิงถูกข่มขืนทุก 6 นาที

ในอินเดียจะมีผู้หญิง 5 คนถูกเผาทั้งเป็นทุกวันและมีการประมาณการว่ามีผู้หญิงถูกฆ่าเพื่อสินสอดประมาณปีละ 15,000 คนส่วนใหญ่ถูกทำให้เหมือนกับการอุบัติเหตุ เช่นอุบัติเหตุไฟลวกแล้วเสียชีวิตในครัว (Injustices Studies. Vol. 1, November 1997)

ในประเทศที่มีสงครามการข่มขืนถูกใช้เป็นอาวุธทำร้าย ประชาชน

ในราวันดาระหว่างปี 2534-2538 มีเด็กสาวและผู้หญิงถูกข่มขืนโดยมีตัวเลขประมาณการระหว่าง 15,700 คน ถึง 250,000 คน ขึ้นอยู่กับว่าถามข้อมูลจากใคร

ผู้หญิงที่ถูกฆาตกรรมอาจจะมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 70 ที่ถูกสังหารโดยคู่รักหรือคู่ครอง (WHO 2002)

ในเคนย่า มีผู้หญิงไม่ต่ำกว่าสัปดาห์ละ หนึ่งคนที่ถูกฆาตกรรมโดยคู่ครอง (Joni Seager, 2003)

ในอียิปต์ร้อยละ 35 ของผู้หญิงรายงานว่าถูกสามีทำร้ายทุบตี (UNICEF 2000)

ผู้หญิงร้อยละ 47 ที่ถูกทำร้ายไม่เคยปริปากบอกเรื่องนี้กับใคร (WHO 2002)

ในสหรัฐอเมริกา (UN Study on the World's Women, 2000) ทุก 15 วินาที

ในบังคลาเทศร้อยละ 50 ของคดีฆาตกรรมคือผู้หญิงที่ถูกฆ่าโดยสามีของตัวเอง (Joni Seager, 2003)

ในปากีสถานร้อยละ 42 ของผู้หญิง จำต้องก้มหน้ายอมรับว่าการถูกทำร้ายร่างกายเป็นชะตากรรมที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ร้อยละ 33 ปิดปากเงียบ ร้อยละ 19 ลุกขึ้นประท้วงการทำร้ายร่างกาย และ 4% แจ้งความดำเนินคดี (Government study in Punjab 2001)

ในแอฟริกาใต้ ผู้หญิงถูกข่มขืน 147 คนทุกวัน (South African Institute for Race Relations 2003)

ในตุรกี ร้อยละ 35.6 ของผู้หญิงถูกข่มขืนโดยสามีของตัวเอง (WWHR Publications: Istanbul, 2000) ประเทศตุรกีไม่ให้ความสำคัญในการฟ้องร้องของผู้หญิง ส่วนใหญ่เมื่อผู้หญิงที่ถูกสามีทำร้ายเข้าแจ้งความ ตำรวจมักพยายามไกล่เกลี่ย ไม่ให้มีการฟ้องร้อง หรือไล่กลับบ้านไป แม้ว่าจะเพิ่งมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ในเรื่องการใช้กำลังทำร้ายร่างกายภายในบ้าน เมื่อปี พ.ศ. 2551 จากการสำรวจพบว่า ผู้หญิงที่เป็นภรรยา 4 ใน10 คนถูกสามีทำร้ายร่างกายเสมอ และหนึ่งในสองของคนที่ถูกทำร้ายนี้ทนปิดปากเงียบ ไม่กล้าเอ่ยปากบอกใคร ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนี้กล่าวว่า ประเทศตุรกีมีปัญหาเรื้อรังมานานแล้ว ในเรื่องการใช้กำลัง และความรุนแรงต่อคนในครอบครัว เวลามีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกัน ดังเช่น เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ.2552 ที่เมืองอดานาทางใต้ของประเทศ เด็กผู้หญิงอายุ 12 ปี ใช้ปืนยิงแม่ จนถึงแก่ความตาย และในเมืองเดียวกัน ก่อนหน้านั้น ไม่กี่สัปดาห์ก็มีคนใช้ปืนกราดยิงญาติพี่น้อง ตายพร้อมกันถึงแปดคน (พยาบาลยุโรป, 2552)

ในประเทศจีนมีผู้หญิงที่ถูกข่มขืนเพียงร้อยละ 3 ที่กล้าแจ้งความ

จากรายงานประมาณการของธนาคารโลก แจ้งว่า 1 ใน 5 ของผู้หญิงทั่วโลกเคยถูกทำร้ายร่างกาย และทำร้ายทางเพศ โดยทุก 15 นาที จะมีผู้หญิงถูกข่มขืน 20 คน ในจำนวนนี้ ร้อยละ 40 เป็น

เด็กอายุไม่ถึง 15 ปี “ความรุนแรงต่อสตรีนั้นเป็นปัญหาที่เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม อันเป็นผลพวงจากโครงสร้างของสังคมในยุคอดีตซึ่งบุรุษมักเป็นผู้ปกครอง ผู้กำหนด ควบคุมและออกกฎที่ใช้ในสังคม บุรุษได้รับการยกย่องมากกว่าสตรี ในบางสังคมถือว่าผู้หญิงและเด็กเป็นสมบัติหรือกรรมสิทธิ์ของผู้ชาย ผู้หญิงถูกจำกัดสิทธิ ต้องอยู่ในฐานะผู้พึ่งพา ไม่มีสิทธิ มีเสียง และตกอยู่ในฐานะจำยอม” ความรุนแรงที่ผู้หญิงถูกกระทำนั้นมีทั้งความรุนแรงทางร่างกายและทางเพศ เช่น การด่าทอ ทุบตี ทำร้ายร่างกายให้บาดเจ็บ และข่มขืน โดยผู้กระทำการ คือ สามี บิดา ญาติสนิท หรือคนใกล้ชิด ซึ่งผู้กระทำคือผู้ชาย ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับสตรีส่งผลกระทบอย่างหนักหน่วงทั้งทางร่างกายและจิตใจ ผู้หญิงจำนวนไม่น้อยต้องบาดเจ็บ สภาพจิตใจหดหู่ เครียด เก็บกด หวาดระแวง ซึมเศร้า หลายรายประสบปัญหาหนักจนมีความคิดอยากฆ่าตัวตาย เนื่องจากไม่มีที่พึ่งพิง ไม่มีคนคอยดูแลและเยียวยารักษาจิตใจ นอกจากนั้นความหวาดกลัวต่อความรุนแรง ความสับสนและความอาย ทำให้ผู้หญิงที่ถูกกระทำมักไม่กล้าบอกกล่าวคนรอบข้าง หรือแจ้งความเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำการ เมื่อไม่มีผู้รู้เห็น เมื่อปราศจากความช่วยเหลือ ผู้หญิงส่วนใหญ่ที่เคยถูกกระทำรุนแรง เช่น ถูกทุบตี หรือถูกข่มขืน จึงมักถูกกระทำทารุณซ้ำแล้วซ้ำเล่า สภาวะอันโหดร้ายที่ผู้หญิงต้องเผชิญนี้ จึงไม่ต่างอะไรกับการตกนรกทั้งเป็น (แผ่นพับของสมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย ในพระราชานูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี,2551)

2.2.4 สาเหตุและปัจจัยที่มีผลต่อความรุนแรงในครอบครัว

ตัวแปรที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว คือ ความเปราะบาง และความตึงเครียด ความเปราะบาง คือ แนวโน้มที่จะเกิดปัญหา ความตึงเครียดคือ สิ่งที่ทำให้บุคคลเสียสมดุล ซึ่งอาจเกิดจากภายในตัวบุคคลเองที่มีความสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม โอกาสที่จะก่อให้เกิดการกระทำความก้าวร้าวรุนแรงมากน้อย จะขึ้นอยู่กับน้ำหนักของตัวแปรทั้งสอง ถ้าคน ๆ หนึ่งมีทั้งความเปราะบางและความตึงเครียดสูง บุคคลนั้นก็จะปรับตัวไม่ได้ เกิดการเสียสมดุล และแสดงพฤติกรรมความรุนแรงออกมา ในทางกลับกัน ถ้าคน ๆ หนึ่งมีความเปราะบางในตนเองสูง แต่มีความเครียดน้อย หรือมีความเปราะบางในตัวเองต่ำ แต่มีความตึงเครียดสูง ก็จะไม่เกิดปัญหาความรุนแรงตามมา ครอบครัวที่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหามักเกิดจากความกดดัน และความเครียดจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1.ระดับบุคคล ได้แก่ บุคลิกภาพอันเป็นผลจากพันธุกรรม การตั้งครรภ์ การคลอดน้ำหนักแรกเกิดต่ำ มีการใช้สุรา สารเสพติดต่างๆ การขาดทักษะการควบคุมอารมณ์ เจ็บป่วยทางจิต

2.ระดับครอบครัว เช่น ความยากจน ปัญหาเศรษฐกิจ พ่อแม่มีอายุน้อย เป็นพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยง เป็นพ่อหรือแม่ที่เลี้ยงลูกโดยลำพัง เป็นครอบครัวใหญ่อยู่อย่างแออัด การหย่าร้าง ครอบครัวแตกแยก ผู้ปกครองมีการศึกษาไม่สูง มีทัศนคติในการใช้ความรุนแรงในทางบวก หรือเคยกระทำต่อกัน

3.ระดับเพื่อนบ้านและชุมชน ได้แก่ ย้ายที่อยู่บ่อยๆ อยู่ในชุมชนที่ยากจน ขาดแคลน แออัด เป็นครอบครัวเดี่ยว ไม่ค่อยได้ติดต่อจากสังคมภายนอก มีอัตราการตกงานสูง มีแหล่งสุรา สารเสพติด เป็นชุมชนไม่ช่วยเหลือ ไม่ร่วมมือกัน และชุมชนยอมรับว่าความรุนแรงเป็นเรื่องปกติของสามีภรรยา

4.ระดับสังคม ได้แก่ สังคมที่กำลังมีปัญหาเศรษฐกิจ มีการแบ่งชนชั้น เชื้อชาติ วัฒนธรรม มีการจำหน่ายสุรา สารเสพติด รวมทั้งอาวุธต่างๆ ทั่วไป สื่อต่างๆ มักแสดงเรื่องความรุนแรง เห็นได้ว่า ปัจจัยกลุ่มนี้มักถูกอ้างว่าเป็นเหตุหลักของปัญหานี้ ซึ่งไม่ตรงกับความจริง

ต้นเหตุของการใช้ความรุนแรงที่พบเห็นอยู่ทั่วไป สามารถวิเคราะห์ได้จาก 3 ปัจจัยหลัก ดังนี้

1.ความเชื่อของผู้ใช้ความรุนแรง โดยมักจะมีความเชื่อที่ผิดๆ ว่า การทุบตีด่าว่าเป็นสิ่งที่ทำได้, การใช้ความรุนแรงเป็นวิธีแก้ไขปัญหา, ความรุนแรงควบคุมอีกฝ่ายหนึ่งได้, ผู้มีอำนาจมีสิทธิทำอะไรก็ได้กับผู้ที่ด้อยกว่า, สามีเป็นใหญ่ ลูก ภรรยาคือผู้อ่อนแอ เป็นสมบัติของสามี หรือบิดามารดาของตน และความรุนแรงเป็นเรื่องส่วนตัว มิใช่ประเด็นสาธารณะ

2.ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้ความรุนแรงและผู้ถูกกระทำ มีครอบครัวแบบสามีหรือบิดาเป็นใหญ่ สามีมีอำนาจเหนือภรรยา ทั้งทางพละกำลัง รายได้ การศึกษา สามีใช้อำนาจในทางที่ผิดมาข่มเหงภรรยาเรียกว่าสามีต้องเป็นช้างเท้าหน้า ต้องเป็นผู้นำ ภรรยาต้องเป็นช้างเท้าหลัง เป็นผู้ตาม ต้องเชื่อฟัง ครอบครัวที่สามีด้อยอำนาจ ทำให้สามีเกิดปมด้อยจะข่มภรรยา เพื่อสร้างปมเด่น ความเชื่อที่ว่าสามีเป็นเจ้าของภรรยา ความขัดแย้งไม่ลงตัวในชีวิตแต่งงาน การขาดความรู้ในการดำเนินชีวิตคู่ และการไม่จดทะเบียนสมรส ฝ่ายหญิงย้ายไปอยู่กับฝ่ายชาย

3.ลักษณะส่วนตัวของผู้กระทำรุนแรง เป็นกมลสันดาน ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก เลียนแบบบิดามารดาที่ชอบใช้ความรุนแรง ได้แบบอย่างจากหนังสือ โทรทัศน์ ไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนในเรื่องรับผิดชอบชั่วดี มาจากครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น เป็นการเรียนรู้ว่า หากทำได้ผล ไม่มีใครว่า จะทำซ้ำและรุนแรงขึ้น เครียดและระบายออกโดยใช้ความรุนแรงกับคนอื่นที่ด้อยอำนาจกว่า บางครั้งดื่มสุราเพื่อให้กล้าแสดงความรุนแรงออกมา และโทษว่าเป็นความผิดของสุรา บุคคลประเภทนี้ไม่กล้ากระทำกับคนอื่นที่มีอำนาจมากกว่า จะสุภาพนอบน้อมกับคนอื่น เจ็บป่วยด้วยโรคบางอย่างที่ทำให้ควบคุมตนเองไม่ได้ เช่น โรคสมอง (รณชัย คงสกณธ์,2549: 91-93)

2.2.5 ผลกระทบของปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

อิสสระ สมชัย รมว.การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) กล่าวเปิดโครงการ “พลังแม่ พลังครอบครัว เป็นรั้วป้องกันยาเสพติด” ว่า ข้อมูลสำนักงานตำรวจแห่งชาติพบว่าปี 2550 ผู้ที่ก่ออาชญากรรมมีอาชญากรรม มีถึง 85% ที่เติบโตมาจากครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น แตกแยก ใช้ความรุนแรงต่อกัน และข้อมูลที่ พม.รวบรวม พบว่า มีเด็กและสตรีที่ประสบปัญหาความรุนแรงเข้ารับบริการในบ้านพักเด็กและครอบครัว สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ในปี 2551 มีจำนวนถึง 1,763 ราย ซึ่งปัญหาความรุนแรงในครอบครัวก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจถึง 36,687 ล้านบาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 0.5 ของมูลค่าผลผลิตมวลรวมในประเทศ (จีดีพี) (สำนักงานกองสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2552)

ผลกระทบของความรุนแรงที่มีต่อผู้หญิง

• ทางด้านร่างกาย

1.ถูกฆาตกรรม อาจเริ่มจากการถูกขู่เข็ญ คุกคาม และจบลงด้วยการถูกฆาตกรรม หรือเสียชีวิตเพราะบาดเจ็บ

2.บาดเจ็บ และหรือพิการ ตั้งแต่รุนแรงไม่มาก ฟกช้ำ ไปจนถึงกระดูกหัก และพิการ

3.ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์นำไปสู่การทำแท้ง

4.การติดโรคทางเพศสัมพันธ์ รวมทั้งโรคเอดส์ ผู้หญิงซึ่งติดโรคทางเพศสัมพันธ์

5.ความเสี่ยงต่อการเป็นโรคอื่นๆ ผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรงจะเจ็บป่วยได้ง่าย ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความเครียดทำให้ภูมิต้านทางต่ำ

• ทางด้านจิตใจ

1.การฆ่าตัวตาย ผู้หญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ จะมีความกดดันทางร่างกายและอารมณ์จนอาจนำไปสู่การฆ่าตัวตาย

2.ปัญหาสุขภาพจิต ผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรงจำนวนมากจะซึมเศร้า หรือกระวนกระวายอย่างแรง จิตใจแปรปรวน ขณะที่บางคนมีอาการเครียด ท้อแท้เรื้อรัง เสียความมั่นใจในตัวเอง หลายกรณีมีอาการทางจิตเมื่อถูกกระทำซ้ำๆ บางรายมีอาการกลัว หวาดผวา แม้เหตุการณ์สิ้นสุดมาเป็นเวลานานแล้วก็ตาม

• ทางด้านสังคม

1.วงจรความรุนแรงที่ไม่สิ้นสุด ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว ทำให้เด็กที่พบเห็นมีโอกาสเสี่ยงในการยอมรับความรุนแรงเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวเมื่อโตขึ้น เช่น เด็กผู้หญิงที่เห็นเหตุการณ์พ่อแม่ทะเลาะกัน และทำร้ายร่างกาย จะนำวิธีการแก้ปัญหาด้วยความรุนแรงมากใช้มากกว่า

เด็กผู้หญิงที่มาจากครอบครัวที่ไม่มีความรุนแรง ในทางตรงกันข้าม เด็กผู้ชายซึ่งเห็นเหตุการณ์ในลักษณะเดียวกัน ก็จะมีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรงกับภรรยาได้เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่

2.ปัญหาสังคมเรื้อรังและซ้ำซ้อน ผู้หญิงจำนวนไม่น้อยที่ถูกกระทำรุนแรงซ้ำซากเป็นเวลานานเลือกแก้ปัญหาด้วยการใช้ความรุนแรงตอบโต้ เช่น ฆ่าสามี ผลที่ได้รับผู้หญิงรับโทษเสียอนาคตขณะที่ลูกไม่มีคนดูแลกลายเป็นปัญหาสังคม สำนักงานกองสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2551)

รณชัย คงสกนธ์ (2549) กล่าวว่าสาเหตุปัญหาทางจิตใจของคนไข้ทางจิตเวช หลายส่วนมาจากปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เช่น ผู้ป่วยโรคซึมเศร้าบางคน เติบโตมาในครอบครัวที่พ่อแม่ใช้ความรุนแรง ส่งผลให้รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า แล้วพยายามฆ่าตัวตาย หรือคนไข้บางคนถูกสามีทำร้ายจนเป็นโรคจิต ปัญหานี้แทบไม่มีทางออก เพราะไม่มีแนวทางการแก้ไขที่ชัดเจน ยกตัวอย่างเช่น ถ้าภรรยาถูกสามีทำร้าย แล้วไปแจ้งตำรวจ ตำรวจก็จะผลักไสไล่ส่งให้กลับไปแก้ปัญหากันเอง โดยอ้างว่าเป็นเรื่องในครอบครัว ซึ่งเรามักได้ยินข้ออ้างนี้เป็นประจำ แต่สุดท้ายก็ขึ้นหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์กลายเป็นศพอยู่ในบ้าน "ถ้าเราสามารถแก้ปัญหานี้ได้ อาจไม่ต้องมียุทธการต่อสู้ยาเสพติด ที่ปราบเท่าไหร่ก็ไม่หมด เพราะเด็กที่เติบโตมาในครัวครัวอบอุ่น จะมีโอกาสติดยาเสพติดน้อยลง หากสังคมไทยมีครอบครัวที่อบอุ่นไร้ความรุนแรง เราจะสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับเด็กของเราต่อไปในอนาคต ลดซึ่งปัญหาความรุนแรงในสังคมปัญหายกพวกตีกันของวัยรุ่น ปัญหาทางเพศ รวมทั้งปัญหาการทำแท้ง ที่เป็นปัญหาสังคมในปัจจุบันนี้

ความรุนแรง เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งต่อร่างกาย และจิตใจของผู้ถูกกระทำ และคนที่อยู่รอบข้าง ดังที่มีตัวอย่างให้พบเห็นกันอยู่ทุกวัน เช่น กรณีพ่อแม่ทะเลาะกัน แล้วพ่อตบตีแม่ ลูกอยู่ในเหตุการณ์ เข้าไปห้ามปราม เด็กก็อาจจะถูกทุบตีไปด้วย เด็กที่เห็นความรุนแรงอยู่เสมอจะฝังใจเรื่องความรุนแรง เด็กจะเข้าใจผิดว่าปัญหาแก้ไขด้วยความรุนแรง และเด็กจะซึมซับเลียนแบบพฤติกรรมรุนแรงโดยไม่รู้ตัว เด็กจะกระทำความรุนแรงต่อเพื่อน เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะกระทำรุนแรงต่อครอบครัวตนเอง ต่อสัตว์เลี้ยงของตนเอง ความรุนแรงในครอบครัวจึงส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากพิจารณาการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชนก็จะพบว่าเพิ่มขึ้นทุกปี

ความสูญเสียอันเนื่องมาจากความรุนแรงในครอบครัวนั้น ส่งผลกระทบต่อสุขภาพมากมายทั้งระยะสั้นและระยะยาว ผลกระทบต่อร่างกาย มีตั้งแต่ฟกช้ำดำเขียวไปจนถึงพิการและตาย จากการศึกษาหลายแห่งชี้ชัดว่า ผู้หญิงที่ประสบความรุนแรงทางร่างกายจะมีปัญหาสุขภาพต่อเนื่องในระยะยาว กลายเป็นคนป่วยเรื้อรัง ผลกระทบต่อร่างกายก็เป็นด้านหนึ่ง แต่อีกด้านคงปฏิเสธไม่ได้ว่า ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่กัดกร่อนจิตใจอย่างมาก ผู้ถูกกระทำหลายคนสารภาพว่า สิ่งที่

เกิดขึ้นทางจิตใจส่งผลลบยิ่งกว่าบาดแผลทางกาย กลายเป็นโรคซึมเศร้า ขาดความนับถือตนเอง อยากฆ่าตัวตาย หลายคนหันไปมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น สูบบุหรี่ ติดเหล้า หรือติดยา สภาวะจิตใจที่ไม่ปกติสามารถสืบต่อเนื่องนานได้ถึง 10 ปี

ผู้รอดการกระทำรุนแรงรายหนึ่ง (WHO, 1996) เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “บาดเจ็บทางร่างกายไม่ช้าก็หายเหลือเพียงแผลเป็น แต่ความเจ็บที่เกาะกินใจนั้น ใช้เวลามากกว่าจะคลี่คลายลง ทุกครั้งที่หวนนึกถึงสิ่งที่เกิดขึ้นก็รู้สึกเลือดไหลซิบออกมาอีก สภาพจิตวิญญาณที่ซอกซ้ำใช้เวลานานกว่าจะหาย ความแตกสลายของตัวตนที่ถูกกระทำเป็นเรื่องที่ยากที่สุดที่จะกอบกู้สภาพเดิม” ความสูญเสียอันเนื่องมาจากความรุนแรงในครอบครัวนั้นมหาศาล หากคิดออกมาเป็นรูปตัวเงินแล้ว แม้หลายส่วนจะไม่สามารถตีค่าได้เลยก็ตาม แต่บางส่วนก็อาจพอพิจารณาได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น ค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าเวลาของตำรวจ อัยการ ผู้พิพากษา แพทย์ พยาบาล และนักสังคมสงเคราะห์ หรือความสูญเสียที่เกิดจากรายได้ขาดหายไปจากการหยุดงาน หรือจากประสิทธิภาพของการทำงานที่ถดถอยลงก็เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัด งานวิจัยชิ้นหนึ่งของออสเตรเลียได้คิดค่าใช้จ่ายในการใช้ความช่วยเหลือและบริการผู้ถูกกระทำรุนแรงรวม 20 คน คิดเป็นมูลค่าถึง 1 ล้านเหรียญ (องค์การสหประชาชาติ, 2535) ในขณะที่งานวิจัยของแคนาดาในปี พ.ศ. 2538 ประมาณการว่า ความรุนแรงต่อผู้หญิงนั้นสร้างความสูญเสียให้ประเทศถึง 1.5 พันล้านเหรียญโดยประมาณ จากประสิทธิภาพในการผลิตที่สูญหายไป ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นของการรักษาพยาบาล และการให้ความช่วยเหลือและบริการของชุมชน (Day, 1995) (รณชัย คงสกนธ์, 2549: 7-9)

ผู้หญิงที่ถูกทำร้ายจะเกิดภาวะภยันตรายรุนแรง เป็นโรคทางภาวะจิตใจที่เรียกว่า พีทีเอสดี (Post Traumatic Stress Disorder) มีอาการวิตกกังวลเป็นประจำ ผวา นอนฝันร้าย หากมีอาการมากจะหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตายหรือตอบโต้สามีจนถึงขั้นพลั้งฆ่าได้ ผลของความรุนแรงนอกจากจะส่งผลต่อสุขภาพกายและจิตของผู้หญิงและเด็กแล้ว ยังส่งผลต่อสังคม ทั้งด้านค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ด้านสวัสดิการสังคมที่รัฐและเอกชนต้องให้ความช่วยเหลือต่อผู้ประสบชะตากรรมซึ่งคิดเป็นมูลค่ามหาศาลอย่างที่คาดไม่ถึง ความรุนแรงในครอบครัวจึงถือเป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งแตกต่างกับอาชญากรอื่นตรงที่มักเกิดขึ้นภายใต้หลังคาบ้าน ซึ่งคนทั่วไปเข้าใจว่าจะเป็นสถานที่ปลอดภัยที่สุด ทำให้อาชญากรรมที่ยากแก่การป้องกันมากที่สุดเพราะผู้กระทำส่วนใหญ่คือสมาชิกในครอบครัว การระมัดระวังหรือการป้องกันตนเองจึงเป็นสิ่งที่ถูกมองข้าม เป็นผลให้โอกาสในการกระทำรุนแรงเพิ่มมากขึ้นล้วนแล้วแต่เป็น “ปัญหาสังคมกึ่งอาชญากรรม. ที่ทวีความรุนแรงขึ้นในปัจจุบัน (รณชัย คงสกณธ์, 2549:23-24)

ผลการวิจัยเรื่องความรุนแรงในชีวิตคู่กับสุขภาพหญิง (กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ, 2546) ชี้ให้เห็นว่าผลกระทบต่อผู้หญิงที่ถูกคู่ของตนกระทำรุนแรงพบว่า ส่งผลต่อสุขภาพกายและใจ

อย่างชัดเจนคือมีทั้งผลต่อสุขภาพโดยรวม และผลจากการบาดเจ็บที่ได้รับโดยตรงเมื่อถูกทำร้ายทางกาย น่าสังเกตว่าในกลุ่มที่ได้รับบาดเจ็บรุนแรงทางกายสมควรไปรับการรักษาพยาบาล ปรากฏว่าหนึ่งในสามไม่ยอมไปรับบริการ ทั้งนี้กลุ่มผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรงทั้งทางกายและทางเพศเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบทางจิตใจอย่างเด่นชัด ผู้หญิงไม่มีทางเลือกมากนักในการจัดการกับปัญหาความรุนแรงที่ได้รับ ส่วนหนึ่งเนื่องจากค่านิยมของสังคมที่มองว่าปัญหานี้เป็นปัญหาของคู่สามีภรรยาที่ต้องจัดการแก้ไขกันเอง ผู้หญิงจึงทนไม่ปรึกษาใคร ผลงานวิจัยชี้ว่าผู้หญิงที่ประสบปัญหาส่วนใหญ่ไม่รู้จักองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวนผู้หญิงที่ต้องการขอความช่วยเหลือจากองค์กรที่ดูแลเรื่องนี้โดยตรงจึงมีน้อยมาก สะท้อนถึงการไม่สามารถเข้าถึงบริการที่มีอยู่ ซึ่งน่าจะเกิดจากความไม่รู้ของผู้หญิงเอง และขาดการข้อมูลประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องขององค์กรด้านนี้ มองความรุนแรงในครอบครัวของหญิงไทยที่แต่งงานกับชายต่างชาติ ผ่านข่าวผู้วิจัยยกประเด็นข่าว 3 เรื่องที่เกี่ยวกับภรรยาไทยตัดสินใจฆ่าสามีชาวต่างชาติ เหตุผลที่ตัดสินใจทำลงไปเพราะถูกสามีทำร้ายร่างกายมาโดยตลอด สิ่งที่ทำลงไปถือเป็นการแก้แค้น

ข่าวที่ 1 “ เมียฝรั่งแทงผัวสวีเดนดับ เหตุทนไม่ได้ถูกทารุณมาตลอด”

เมื่อเวลา 03.15 น. วันที่ 9 กันยายน ร.ต.ท.ณัฐวุฒิ สุขวัต พนักงานสอบสวน (สบ.1) สน.คลองตัน รับแจ้งเหตุชายชาวต่างชาติถูกแทงเสียชีวิตที่ ดีอาร์เอ็น แมนชั่น ซอยเอกมัย 30 แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กทม. รุดไปตรวจสอบที่เหตุอยู่บริเวณด้านหน้าแมนชั่น พบศพ นายโยฮันวินเลิฟ อายุ 44 ปี ชาวสวีเดน มีบาดแผลถูกแทงด้วยของมีคมที่หน้าอกด้านซ้าย 1 แผล นอนจมกองเลือดอยู่บนพื้นถนน ไม่สวมเสื้อ นุ่งกางเกงสามส่วนสีน้ำตาลอ่อน สอบสวนนางอรอนงค์ วิน เลิฟ อายุ 27 ปี ภรรยาของผู้ตายให้การว่า ตนอยู่กับผู้ตายมากว่า 4 ปี และจดทะเบียนสมรสเมื่อ 2 ปีที่แล้ว โดยเช่าอพาร์ทเม้นท์อยู่ห้อง 602 ส่วนผู้ตายมีอาชีพรับแปลเอกสารและทำบัญชี ทุกครั้งที่ผู้ตายเมาสุราก็มักจะหาเรื่องทะเลาะทุบตีเป็นประจำ ก่อนเกิดเหตุตนและผู้ตายไปนั่งดื่มสุราบริเวณชั้นล่าง จากนั้นก็มีปากเสียงทะเลาะกันก่อนจะพากันขึ้นอพาร์ทเม้นท์ ต่อมาก็ได้ทะเลาะกันอย่างรุนแรงอีกครั้ง โดยผู้ตายได้พยายามจะเข้ามาทำร้ายตน จึงวิ่งเข้าไปหยิบมีดในครัวยาวประมาณ 1 ฟุต แทงเข้าที่หน้าอก ซึ่งหลังเกิดเหตุตนได้พยายามประคับประคองเพื่อนำไปส่งที่โรพยาบาลแล้ว แต่เนื่องจากผู้ตายรูปร่างใหญ่จึงพยุงไม่ไหว ทำให้ทนพิษบาดแผลไม่ไหวก่อนเสียชีวิตดังกล่าว
เบื้องต้นเจ้าหน้าที่แจ้งข้อหาทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้อื่นเสียชีวิต แก่นางอรอนงค์ พร้อมส่งศพของผู้ตายไปยังสถาบันนิติเวชโรงพยาบาลตำรวจเพื่อชันสูตรหาสาเหตุการตายที่แท้จริงต่อไป
(หนังสือพิมพ์มติชน, 2553)

ข่าวที่ 2 “สาวอุดรน้อยใจสามีสวีเดน บินกลับไทยผูกคอตาย”

สาวอุดรน้อยใจผัวฝรั่งสวีเดน อยู่กินกันมา 3 ปี กลับไปติดพันสาวชาติเดียวกัน บินกลับไทยปรับทุกข์กับน้าสาว ทำใจไม่ได้ตัดสินใจผูกคอตายลาโลกในห้องน้ำ เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2553 เวลา 16.00 น. ร.ต.ท.พิทักษ์ เนินแสง พนักงานสอบสวน สภ.เมืองพัทยา จ.ชลบุรี ได้รับแจ้งมีคนผูกคอตายภายในบ้านเลขที่ 221/2 ซอยเออาร์ ย่านพัทยากลาง หมู่ 9 ต.หนองปรือ อ.บางละมุง จ.ชลบุรี หลังรับแจ้งจึงรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ก่อนนำกำลังตำรวจพร้อมหน่วยกู้ภัยมูลนิธิสว่างบริบูรณ์ฯ พัทยา รีบรุดไปตรวจสอบ ที่เกิดเหตุเป็นบ้านแฝด 2 ชั้น บริเวณประตูหน้าห้องน้ำบนชั้น 2 พบศพ น.ส.มณีวรรณ พลไธสง อายุ 27 ปี อยู่บ้านเลขที่ 69 หมู่ 2 ต.เสอเพลอ อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี สภาพศพตัวแข็งทื่อ ลิ้นจุกปาก สวมเสื้อยืดสีน้ำตาล กางเกงขาสั้นสีเทา ใช้สายไฟผูกคอติดกับช่องระบายอากาศ โดยมีเก้าอี้เบาะนวมสีส้มวางอยู่ใกล้ ๆ ตรวจสอบพบว่าผู้ตายกำลังตั้งครรภ์ได้ประมาณ 3 เดือน ส่วนตามร่างกายไม่พบบาดแผลหรือร่องรอยการถูกทำร้าย คาดว่าน่าจะเสียชีวิตมาแล้วประมาณ 1 วัน สอบปากคำนางอรทัย วิวัฒนฑนะ อายุ 39 ปี น้าสาวของผู้ตาย ให้การว่าก่อนหน้านี้นางสาวมณีวรรณ ผู้ตาย มีสามีเป็นชาวสวีเดน และได้เดินทางไปใช้ชีวิตร่วมกันที่ประเทศสวีเดนนานประมาณ 3 ปี แต่ต่อมาภายหลังนางสาวมณีวรรณ ทราบว่าแฟนต่างชาติได้ไปติดพันหญิงอื่นที่เป็นสัญชาติเดียวกัน จึงเกิดการทะเลาะกันขึ้น ด้วยความเสียใจนางสาวมณีวรรณ จึงได้เดินทางกลับมายังประเทศไทย พร้อมกับปรับทุกข์บ่นเรื่องนี้ให้ตนฟังอยู่บ่อยครั้ง จนกระทั่งวันนี้ได้เข้าไปที่ห้องพักเพื่อที่จะเรียกนางสาวมณีวรรณ มากินข้าว แล้วก็ได้พบว่าหลานสาวผูกคอตายอยู่หน้าห้องน้ำบนชั้น 2 จึงได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ มาทำการตรวจสอบดังกล่าว (pattayadailynews, 2553)

ข่าวที่ 3 “SMS มัดเมียโหดจ้างฆ่าผัวฝรั่งแคนาดา”

"คุณตำรวจรีบมาที่บ้านนะคะ คนร้ายมันยิงสามีดิฉันและหลบหนีไปแล้ว" เสียงละล่ำละลักจากหญิงสาวที่โทรฯ แจ้งเหตุร้ายกับตำรวจ สภ. เมือง จ.ระนอง เมื่อกลางดึกวันที่ 3 ก.พ. 2551 ทำให้เจ้าหน้าที่ตื่นจากภวังค์ทันที เมื่อจนด้วยหลักฐาน นางมณีรัตน์ จึงได้ยอมรับสารภาพว่าได้แต่งงานอยู่กินกับ นายเฮนรี่ เดล จอร์จ มาประมาณ 5 ปี ตนเองได้จัดหามือปืนมายิงสามีจริง สาเหตุมาจากการที่สามีมีนิสัย ชอบดื่มสุราเป็นประจำ ชอบดุด่าเหยียดหยามดูหมิ่นต่าง ๆ นานา พร้อมทั้งทำร้ายร่างกายตนเองอยู่เป็นประจำ ตนจึงตัดสินใจให้นายอมรศักดิ์ซึ่งเป็นแฟนลับ ๆ กันมานาน ช่วยหามือปืนมายิงสามีของตนเอง โดยหลังจากได้ติดต่อกับนายอมรศักดิ์เพื่อหามือปืนเป็นที่เรียบร้อย จึงวางแผนการรอให้สามีดื่มสุราเมา โดยตนเองทำแกล้งว่าง่วงนอนจึงขึ้นไปนอนชั้นบนแล้วส่งสัญญาณโดยการปิดไฟภายในบ้านเพื่อให้มือปืน (นายจินดา หรือเป้ แซ่แต้)เข้ามายิงสามีจนเสียชีวิตดังกล่าว ต่อมา วันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2552 ที่ศาลจังหวัดระนอง ผู้พิพากษาได้ออกนั่ง

บัลลังก์ อ่านคำพิพากษาคดีอาญาหมายเลขดำที่ 2464/2551 ศาลได้พิเคราะห์จากพยาน หลักฐานต่าง ๆ คำให้การของจำเลยและโจทก์แล้ว ได้พิพากษาให้ จำเลยที่ 1 (นางมณีรัตน์ หรือ นี เฮนรี่) และจำเลยที่ 2 (นายอมรศักดิ์ หรืออ้อ เกษแก้ว) มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 289(4),84 ลงโทษประหารชีวิต คำให้การของจำเลยที่ 1 และที่ 2 เป็นประโยชน์แก่การพิจารณามีเหตุบรรเทาโทษ จึงลดโทษให้หนึ่งในสาม คงจำคุกตลอดชีวิต ส่วนจำเลยที่ 3 (นายจินดา หรือเป้ แซ่แต้) มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 289(4) มาตรา371 , 83 พ.ร.บ.อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียบอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา , 8 ทวิ, 72 วรรค 3, 72 ทวิ การกระทำของจำเลย ที่ 3 เป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ลงโทษจำเลยที่ 3 ทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 ฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ลงโทษประหารชีวิต คำให้การของจำเลยที่ 3 เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ จึงลดโทษให้หนึ่งในสาม คงจำคุกตลอดชีวิต ทีมข่าวอาชญากรรม รายงาน (หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ สืบค้น 15 มีนาคม พ.ศ.2554)

จากข่าวความรุนแรงระหว่างหญิงไทย และชายที่อยู่ร่วมกันที่เป็นชาวต่างชาติทั้ง 3 กรณี จุดจบของการหาทางออกจากปัญหาการถูกกระทำรุนแรงทางร่างกาย ทางจิตใจ และทางเพศก็คือการที่ผู้หญิงตัดสินใจลงมือ และหรือวางแผนฆ่าสามี และศาลก็ตัดสินให้ผู้หญิงจำคุกตลอดชีวิต และอีกกรณีหนึ่งที่ผู้หญิงตัดสินใจก็คือ การฆ่าตัวเอง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความรุนแรงระหว่างคู่รักและหรือสามีภรรยา ไม่ใช่เป็นเรื่องของ “ผัวๆ เมียๆ” ดังคำกล่าวของผู้คนในสังคมเสมอมา แต่เป็นปัญหาอาชญากรรม และเป็นปัญหาคู่กับสังคมมายาวนาน ถึงแม้รัฐบาล และองค์กรเอกชน ร่วมกันรณรงค์ยุติความรุนแรง ปัญหาก็ยังมิได้ลดลง

2.3 แนวความคิดสัมพันธภาพและการสื่อสารในครอบครัว

2.3.1 แนวคิดสัมพันธภาพในครอบครัว

สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง การเกี่ยวข้องปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวที่เพิ่มพูนความผูกพัน เคารพรักและเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งประเมินได้จากพฤติกรรม การสื่อความหมายมีส่วนร่วมหารือ ตัดสินใจ และทำกิจกรรมในบรรยากาศที่สงบสุข (มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว, 2549)

การสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 คน คือ คู่รัก หรือสามีและภรรยา มีความต้องการที่จะมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน มีความรักความเข้าใจกัน ช่วยเหลือกันในเรื่องต่างๆ แต่บางครั้งการสร้างสัมพันธภาพให้ยืนยาวกลับไม่เป็นไปตามความตั้งใจ เริ่มแรก ได้รับผลที่ไม่อยากได้ กลายเป็นมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน เกิดความขัดแย้งกันรุนแรงจนถึงขั้นแตกหัก นั้น

เพราะมีปัจจัยต่างๆ ที่ส่งเสริมให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ในทางตรงกันข้ามก็มีปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้ความสัมพันธ์แย่ลงเรื่อย ๆ จนถึงขั้นทะเลาะเบาะแว้งกันได้ ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันมี 3 ปัจจัย คือ การชมเชยหรือชื่นชมที่เหมาะสม การติเพื่อก่อ และการแก้ไขความขัดแย้งในเชิงสร้างสรรค์ (ภาควิชาจิตเวช คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล, 2553)

2.3.2 แนวความคิดความต้องการ

นวลจันทร์ ศรีประเสริฐ (2542) ได้กล่าวถึง Julian B. Rotter ที่ได้นำแนวคิดเรื่องความต้องการของมนุษย์ (Categories of Needs) กล่าวไว้ว่ามนุษย์นั้นมีความต้องการในหลากหลายรูปแบบ ซึ่งความต้องการเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการเพียงแต่จะมากน้อยอาจจะไม่เท่ากัน ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการในการสร้างสัมพันธภาพ Julian B. Rotter สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1.Recognition-Status ความต้องการที่จะได้รับการตระหนักรู้จากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับสถานะภาพของตนเองในด้านต่างๆ อาจจะเป็นฐานะทางเศรษฐกิจ หรือด้านอื่นๆ ก็ได้

2.Dominance ความต้องการความมั่นคง ในการมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลต่างๆ เช่นครอบครัว เพื่อน และเพื่อนร่วมงาน

3.Independence ต้องการความมีอิสระในการ Dominate สิ่งต่างๆ ได้เอง เช่น การตัดสินใจ ความเชื่อมั่น self-determination การทำสิ่งที่มุ่งหมายด้วยตัวเอง

4.Protection-Dependency การต้องการการดูแล ปกป้อง (Take-Care) ในภาวะต่างๆ เช่น อยู่ในภาวะการณ์ที่น่ากลัว

5.Love and Affection เป็นความรู้สึกต้องการความรัก ที่นอกเหนือจากการยอมรับจากสังคม ความมั่นคงในชีวิตความสนใจ และความเสียสละเป็นความรักที่จะพึงมีระหว่าง และชายโดยธรรมชาติ

6.Physical Comfort ความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นความต้องการอย่างยิ่งของมนุษย์ เช่น ความสะดวกสบายร่างกาย การมีสุขภาพที่ดี

2.3.3 การสื่อสารภายในครอบครัว

การสื่อสารที่ดีนอกจากคำพูดแล้ว ยังต้องมีองค์ประกอบของภาษาท่าทาง 5 ประการ ดังนี้

1.การสบตา ในระหว่างสื่อสารจะทำให้เกิดความเข้าใจกันง่ายขึ้น เพราะสายตาจะสอดคล้องไปกับคำพูดที่เปล่งออกมา หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งพูดแต่อีกฝ่ายหลบสายตา แสดงให้เห็นว่าฝ่ายนั้นไม่ได้สนใจและให้ความสำคัญ

2.สีหน้า การแสดงออกทางสีหน้าที่รับฟังหรือยิ้มแย้ม ย่อมดีกว่าการแสดงสีหน้าบึ้งตึงนิ่งเฉย การแสดงออกทางสีหน้าระหว่างคู่สนทนาจะช่วยให้ทราบถึง อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดในขณะนั้นได้

3.ท่าทาง ที่แสดงออกถึงการรับฟัง จะทำให้คู่สนทนาทราบว่าในขณะนั้นการสื่อสารของตนได้รับการยอมรับหรือไม่ เช่น การผงกศรีษะเป็นการแสดงออกว่ายอมรับ และเห็นด้วยกับผู้พูด หรือการส่ายหน้าสื่อว่าไม่เห็นด้วยหรือปฏิเสธ

4.การสัมผัส เช่นการจับมือ จับต้นแขน การโอบกอด จะให้ความรู้สึกถึงความเข้าใจ อบอุ่น ปลอบโยน รักใคร่ และสนิทสนมกัน

5.ระยะห่าง การพูดคุยที่ดีควรอยู่ในระยะใกล้กัน จะทำให้รู้สึกใกล้ชิด ได้ยินข้อสนทนาชัดเจน และมีโอกาสสบตาคู่สนทนาได้

ในทางตรงข้ามการสื่อสารที่ไม่ดีที่แสดงออกทางคำพูด ท่าทาง การแสดงออกทางสีหน้าจะทำให้เกิดความขัดแย้งกันได้ อาจทำให้ฝ่ายหนึ่งโกรธเคือง รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่ากับอีกฝ่ายหนึ่ง ส่งผลให้เกิดการโต้เถียง ทะเลาะวิวาทกัน ลุกลามเป็นปัญหารุนแรงที่สะสมเรื้อรังต่อไป สำหรับหญิงไทยและชายที่อยู่ร่วมกัน องค์ประกอบของการสื่อสาร 5 มีความสำคัญมาก เพราะว่าอุปสรรคการใช้ภาษาเยอรมันของหญิงไทยมีแน่นอน ดังนั้น การสบตา การแสดงออกทางสีหน้า การใช้ท่าทาง การสัมผัส และระยะห่าง เป็นการแสดงออกทางอวจนภาษาที่ดี จะทำให้สัมพันธภาพในครอบครัวของหญิงไทย และชายที่อยู่ร่วมกันไม่ก่อให้เกิดปัญหา

2.4 แนวความคิดความสุขและความทุกข์

นักจิตวิทยาชื่อ วีนโฮเฟ่น (1997) ให้นิยามความสุขว่า หมายถึง การประเมินของแต่ละคนว่า ชื่นชอบชีวิตโดยรวมของตนเองมากแค่ไหน การที่เราบอกว่าเรามีความสุข จึงหมายถึงเรารู้สึกชอบ หรือพึงพอใจกับชีวิตเรานั่นเอง คนที่มีความสุขนั้น เป็นคนที่แทบจะไม่รู้สึกวิตกกังวลกับชีวิตตนเอง ชอบสนุกสนานอยู่กับเพื่อนฝูง และชอบประสบการณ์ใหม่ ๆ มีอารมณ์มั่นคงไม่เปลี่ยนแปลงขึ้นลงง่าย และมักจะหวังว่าตนจะพบเจอสิ่งดี ๆ ในอนาคต (คัคนางค์ มณีศรี และวัชราภรณ์ เพ่งจิตต์, 2544)

ความสุข เป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา และพากันแสวงหา ด้วยวิธีการต่างๆ การแสวงหาความสุขนั้นๆ ก็ย่อมจะพาเอาความทุกข์พ่วงเข้ามาด้วย ทุกคนต้องการ ความสุขไม่ต้องการความทุกข์ แต่อะไรเล่าเป็นความสุขที่แท้จริงของตัวเรา จะเห็นได้ว่าบางคนไป หลงเสพความทุกข์ แต่เข้าใจว่าเป็นความสุข เช่น การกินเหล้า กินเบียร์ สูบบุหรี่ ตลอดจนเครื่องดื่มบางชนิด เป็นต้น โดยหลงไปว่า สิ่งเหล่านั้นเป็นสุข หรือยอดของความสุขไป กว่าจะรู้ตัวก็เกิดโรคร้ายแรงเสียแล้ว ชีวิตทั้ง

ชีวิตก็มาดับสลายลง กับสิ่งที่ไร้สาระ อย่างน่าเวทนายิ่งนัก ความสุขโดยพื้นฐาน ได้แก่ความพอใจ แต่ความพอใจนั้น มันจะซ่อนพิษภัย และโรคร้ายต่างๆ ไว้ด้วยหรือไม่ ก็จะต้องขึ้นอยู่กับระดับของสติ และปัญญาในแต่ละคนด้วย ความสุขที่แท้จริง นั้นย่อมเกิดจากบุญกุศล คือ ความสงบที่เกิดขึ้นในจิตใจ พ้นจากทุกข์โทษความดิ้นรน ไม่มีกระสับกระส่ายเดือดร้อนกระวนกระวาย (บทความความสุขที่แท้จริงคืออะไร พระเทพคุณาภรณ์ (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ.9) เจ้าอาวาสวัดเทวราชกุญชรวรวิหาร (หนังสือพิมพ์ข่าวสด, 2554)

ทุกข์ คือ สภาวะที่เรียกว่าความรู้สึกไม่ได้ดั่งใจ คำว่าใจเป็นใหญ่หรือใจเป็นประธานนั้น แท้จริงหมายถึงความตั้งใจ หรือจิตใจ หรือเจตนา มิได้หมายถึงจิตวิญญาณที่เป็นตัวของจิต คำว่าจิตเป็นนาย กายเป็นบ่าวแท้จริง หมายถึง ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าวมากกว่า แล้วความทุกข์ทั้งหลายจึงเกิดขึ้นจากใจเป็นหลัก จะทุกข์ หรือไม่ทุกข์อยู่ที่ใจ (ธนวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว, 2552)

จากบทความเรื่องของ ความสุข และทุกข์ที่ผู้วิจัยอ้างไว้ข้างต้น ผู้วิจัยขอสรุปว่า “สุขหรือทุกข์อยู่ที่ใจเรานั้นเอง” เป็นเรื่องยากที่จะหาเกณฑ์มาวัดระดับความสุข และทุกข์ของแต่ละบุคคลได้ เพราะใจของมนุษย์แต่ละคนแตกต่างกัน แต่ละบุคคลแสวงหาความสุข และต้องการปราศจากความทุกข์ ชีวิตต่างแดนอาจจะมีทั้งสุข และทุกข์ ขึ้นอยู่กับว่าหญิงไทยที่นี่ให้ความหมายว่าอย่างไร ตัวอย่าง เช่น บางคนมองว่าการเป็นแม่บ้านไม่ต้องทำงานนอกบ้าน คือ ความสุข แต่การออกไปทำงานนอกบ้าน คือ ความทุกข์ หรือ ในแง่ตรงข้าม บางคนมองว่าการเป็นแม่บ้านไม่ต้องทำงานนอกบ้านเป็นสิ่งที่ตนไม่ปารถนา เพราะต้องร้องขอปัจจัยด้านเงินจากสามีตลอด ดังนั้นจึงเกิดความทุกข์ แต่การออกไปทำงานนอกบ้าน ได้รับเงินเดือน และใช้จ่ายตามความต้องการของตน โดยไม่ต้องพึ่งพาสามี จึงเกิด ความสุข จะเห็นได้ว่า สุขหรือทุกข์ใจของมนุษย์เป็นตัวกำหนด และตัดสินหากแต่ว่าถ้ามีบุคคลอื่นมากำหนดให้ หรือบังคับทางกาย และจิตใจของหญิงไทยในต่างแดนเหตุเหล่านี้ล้วนส่งผลก่อให้เกิดแต่ ความทุกข์ตามมา เพราะหญิงไทยไม่ได้เป็นคนกำหนดเอง บุคคลนี้ก็คือ คนใกล้ชิด หรือคนในครอบครัว ซึ่งก็คือ คู่รัก และหรือสามีของหญิงไทยนั้นเอง แต่ ณ ขณะนี้ ผู้วิจัยไม่สามารถรู้ได้ว่าความสุข หรือความทุกข์ ทางร่างกาย และจิตใจของหญิงไทยต่างแดน คู่รัก และหรือสามีเป็นผู้กำหนดหรือไม่

2.5 ทฤษฎีที่นำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ความรุนแรง

2.5.1แนวคิดระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่กับการแบ่งงานระหว่างหญิงชาย/การเจริญพันธ์/การขัดเกลาทางสังคม

ทฤษฎีสตรีนิยม (Feminist Theory) เสนอว่า ความรุนแรงเป็นรูปแบบหนึ่งของปรากฏการณ์ชายเป็นใหญ่ แนวคิดนี้เสนอว่า โครงสร้างทางสังคมเศรษฐกิจเอื้อประโยชน์ให้ชายมี

เหนือหญิง และด้วยแนวคิดและโครงสร้างทางสังคมเช่นนี้เอื้อประโยชน์ต่อการยอมรับ และใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือหนึ่งในการแสดงสถานะสังคมที่ชายเป็นใหญ่ ความรุนแรงระหว่างคู่รัก หรือสามีภรรยา เป็นปรากฏการณ์สำคัญที่สามารถอธิบายโดยใช้แนวคิดนี้ได้

อมรา พงศาพิชญ์ (2542) อธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีสตรีนิยมสำนักต่างๆ ไว้ดังนี้ ความเชื่อว่าวัฒนธรรมกำหนดไว้ว่า ชายเป็นผู้ที่แข็งแรงและมีอำนาจมากกว่าหญิง มักจะถูกถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่งอย่างต่อเนื่อง นักวิชาการที่ปฏิเสธคำอธิบายทางชีวภาพว่าการที่ชายแข็งแรงกว่าหญิง ทำให้ชายสมควรที่จะมีอำนาจมากกว่าหญิง จึงสนใจศึกษาโครงสร้างความคิด และพยามยามวิเคราะห์หาพื้นฐานความคิด หรือความเป็นมาของความเชื่อเรื่องโครงสร้างสังคมที่ไม่เสมอภาค และพบว่าวรรณกรรม ตำนาน นิทาน คติความเชื่อ จะสะท้อนให้เห็นความเชื่อเรื่องเรื่องความไม่เสมอภาคเรื่อยมา

ความคิดเรื่องความสัมพันธ์หญิงชาย หนีแนวคิดเรื่องโครงสร้างอำนาจไม่ได้ และความคิดที่จะปฏิวัติโครงสร้างอำนาจเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ถาวร ก็คือการพยายามเปลี่ยนโครงสร้างอำนาจตามแนวคิดของมาร์กซิซต์ ผู้ที่สนใจในเพศศึกษามองความสัมพันธ์หญิงชายว่าเป็นสิ่งที่สังคมกำหนดผู้ที่สนใจระบบคิดเรื่อง Gender หันกลับไปศึกษาโครงสร้างความคิด และวิเคราะห์ภาษาพูด เพื่อความเข้าใจเรื่องนี้ มีคำถามว่าถ้าสังคมไม่มีคำศัพท์ที่ใช้เรียกความสัมพันธ์ทางเพศ แบบเพศเดียวกัน และต่างเพศ (homosexuality and Heterosexuality) เป็นไปได้ไหมว่าแท้จริงแล้วความสัมพันธ์ทางเพศจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างใครกับใครก็ได้ การกำหนดว่าการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างต่างเพศถือเป็นเรื่องปกติ และความสัมพันธ์ระหว่างเพศเดียวกันเป็นเรื่องผิดปกตินั้นไม่มีเหตุผล เพียงแต่ว่าในสมัยหนึ่งสังคมกำหนดความคิดนี้ขึ้นมา ซึ่งอาจเป็นเพราะเอาความคิดนี้ไปเชื่อมโยงกับความคิดเรื่องการสืบทอดเผ่าพันธุ์มนุษย์ (reproduction) ซึ่งบางคนถือว่าเป็นความต้องการพื้นฐานทางชีวภาพของมนุษยชาติ

การตั้งคำถามเรื่องความสัมพันธ์หญิงชายนี้เกิดขึ้นในวงวิชาการและกระบวนการพัฒนาพร้อม ๆ กัน ในประเทศด้อยพัฒนาประเด็นเรื่องการพัฒนา และสิทธิมนุษยชนมักจะเกี่ยวพันกัน การพัฒนาอาจมีอุปสรรค เพราะความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้ด้วย กระบวนการพัฒนาสตรีซึ่งเริ่มเมื่อสหประชาชาติประกาศวันสตรีสากลใน ค.ศ. 1975 และทศวรรษสตรีระหว่างปี ค.ศ. 1976-1985 นับว่ามีบทบาทสำคัญในการชูประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ทางอำนาจของหญิงชาย แต่หลังจากที่หน่วยงานรัฐและเอกชนได้ช่วยกันทำงานพัฒนากว่า 10 ปี กลุ่มคนทำงานได้ข้อคิดว่า พื้นฐานความคิดและโครงสร้างความคิดเป็นเรื่องที่ศึกษายาก และใช้เวลานาน ในขณะเดียวกันผู้หญิงที่ถูกกดขี่ ต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน ดังนั้นสิ่งที่จะต้องทำคือสร้างกรอบพัฒนาโดยให้มีการวิเคราะห์ดูความสัมพันธ์ทางอำนาจหญิงชาย และถ้าความสัมพันธ์ไม่เสมอภาคก็จะต้องพยายามสร้างกลไกเพื่อให้อำนาจแก่ผู้ด้อยกว่า (empowerment) และนำมาซึ่งการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม

แนวคิดสตรีนิยมสายมาร์กซิส (Marxist feminism) และสตรีนิยมสายสังคมนิยม (Socialist feminism) เริ่มต้นด้วยนักสตรีนิยมมาร์กซิส มีกรอบความคิดว่า ผู้หญิงนั้นถูกกดขี่จากระบบทุนนิยมและชนชั้น การที่ผู้ชายสามารถควบคุมหรือครอบงำผู้หญิงได้นั้น เป็นผลจากการที่ระบบทุนสามารถควบคุมและขูดรีดแรงงาน จากความสัมพันธ์ทางชนชั้น โดยการวิเคราะห์ให้เห็นการขูดรีด ในโครงสร้างชีวิตของผู้หญิงอย่างหลากหลาย ทั้งในพื้นที่สาธารณะซึ่งผู้หญิงทำงานได้รับค่าจ้าง และในพื้นที่ส่วนตัวซึ่งผู้หญิงมีบทบาท เช่น การเจริญพันธุ์ และงานบ้าน การที่ผู้หญิงแต่งงานกับผู้ชาย ทำให้ผู้หญิงกลายเป็นสมบัติส่วนตัวของผู้ชาย (Private property) ต้องทำงานเป็นแม่บ้านแต่ก็ไม่ได้ค่าจ้าง งานบ้านที่ผู้หญิงทำได้แก่การบริการดูแลแรงงานชาย(สามี)ทั้งเรื่องอาหาร เสื้อผ้า รวมถึงการผลิตซ้ำแรงงานรุ่นต่อๆ ไป(ลูก) นายทุนคือผู้ได้รับประโยชน์จากการแบ่งงานตามเพศที่ไม่เสมอภาค (Unequal sexual division of labor) (Christine Delphy, 1977)

ประการต่อมา การที่ผู้หญิงถูกขูดรีดจากการเป็นแรงงานการผลิต ทั้งการเป็นแรงงานสำรอง การได้รับค่าจ้างที่แตกต่าง การถูกกีดกันและการแบ่งแยกในงาน นอกจากนี้ยังวิเคราะห์เกี่ยวกับอุดมการณ์ (Ideology) และวัฒนธรรมในระบบทุนนิยมนั้นทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย (Gender ralations) แต่เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ชายกระทำต่อผู้หญิง โดยผ่านการสร้างอุดมการณ์ผ่านความเป็นหญิง (Feminity) และความเป็นชาย (Masculinity) ซึ่งทำให้สถานภาพของผู้หญิงเป็นรองจากชาย ประเด็นสุดท้ายคือการทำให้ผู้หญิงเป็นผู้บริโภค ถูกกระตุ้นให้ซื้อสินค้าที่ผลิตโดยนายทุน ทำให้ระบบทุนนิยมยิ่งแข็งแกร่งและกดขี่ผู้หญิงได้มากขึ้น

นักสตรีนิยมในสายนี้ที่มีชื่อเสียงได้แก่ คริสติน เดลฟี ได้เสนอว่า งานบ้านของผู้หญิงนั้นก็เป็นรูปแบบหนึ่งของงานการผลิตที่ทุนนิยมแสวงหาประโยชน์ผู้หญิง และทำให้ผู้หญิงตกอยู่ในสถานภาพการเป็นอีกชนชั้นหนึ่งภายใต้ระบบชายเป็นใหญ่ (Christine Delphy, 1977)

แนวคิดสตรีสายสังคมนิยม (Socialist feminism) เริ่มต้นขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยผู้หญิงกลุ่มซ้ายใหม่ที่ไม่เห็นด้วยกับกลุ่มมาร์กซิส ส่วนในยุโรป สแกนดิเนเวีย แคนาดา เริ่มต้นโดยพรรคสังคมประชาธิปไตยการเมือง ระหว่าง ค.ศ. 1960 – 1970 กล่าวได้ว่านักสตรีสายสังคมนิยมนั้นยังคงใช้แนวทางวัตถุนิยมประวัติศาสตร์ของมาร์กซิส แต่ก็สังเคราะห์ส่วนที่มีพลังมากที่สุด ของสตรีสายการเปลี่ยนแปลงสุดขั้ว (Redical feminism) ออกมา พวกเขามีข้อสรุปร่วมกันว่า ไม่เห็นด้วยกับการขูดรีดภายใต้ระบบทุนนิยมในทุกรูปแบบ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาทฤษฎี และปฏิบัติการทางการเมืองขึ้นมา เพื่อขจัดการกดขี่และการขูดรีดนั้นๆ (Kemp, 1994)

หลักการสำคัญของแนวคิดนี้คือ การพยายามสังเคราะห์แนวคิดมาร์กซิสและแนวคิดสตรีนิยมสายการเปลี่ยนแปลงสุดขั้ว โดยนำเอาระบบทุนนิยม (Capitalism) และระบบชายเป็นใหญ่

(Patriarchy) มาอธิบายถึง สาเหตุการกดขี่และการสร้างความไม่เสมอภาคระหว่างหญิงชาย เพราะเชื่อว่าจะทำให้การกดขี่ ที่ชายกระทำต่อผู้หญิงชัดเจนมากขึ้น

นักสตรีนิยมหลายคนบอกว่า การรวมกันของแนวคิดสตรีนิยมกับแนวคิดสังคมนิยมนั้นไม่สามารถกระทำได้ง่ายๆ จึงมีทั้งนักสตรีนิยมที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ทั้งสองกลุ่มต่างก็ตั้งคำถามว่าจะรวมกันอย่างไร ทุนนิยมจะเป็นหลัก หรือชายเป็นใหญ่จะเป็นหลัก จะรวมกันได้จริงหรือไม่เพราะทั้งสองแนวต่างก็มีการยอมรับและปฏิเสธกันเองตัวอย่างเช่น ฮาร์ทมัน มีแนวโน้มที่จะเห็นว่า การทำงานของระบบชายเป็นใหญ่และระบบทุนนิยมนั้นทำงานสอดคล้องสนับสนุนกัน แต่วาลบี (Walby, 1990) กลับเห็นว่าทั้งสองระบบนั้นมีความขัดแย้งกัน อย่างไรก็ตามเราพอจะจำแนก นักสตรีนิยม สายสังคมนิยม ได้เป็นสองแนวทางหลักคือ สายทฤษฎีระบบคู่ (Dual-systems theory) และสายระบบชายเป็นใหญ่และทุนนิยมหรือสายระบบหนึ่งเดียว (Unify system)

นักสตรีนิยมสายทุนนิยมชายเป็นใหญ่หรือสายระบบหนึ่งเดียว อธิบายว่าทั้งระบบชายเป็นใหญ่และทุนนิยมนั้น รวมกันทำงานเป็นหนึ่งเดียวในการกดขี่ต่อผู้หญิง โดยเริ่มต้นจากความแตกต่างระหว่างความเป็นหญิงและชาย ทั้งในแง่สถานภาพ ลำดับชั้น ความสัมพันธ์และอุดมการณ์ว่าเป็นศูนย์กลางของระบบทางสังคม ดังนั้นจึงต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์หญิงชายนี้ ในทุกระบบของสังคม และกับมิติอื่นๆในระบบสังคมด้วย (Marion Young, 1997)

ไอเซนสไตน์ นักสตรีนิยมในสายนี้ยังได้วิเคราะห์ว่า ทั้งทุนนิยมและชายเป็นใหญ่นั้นสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและเคียงคู่กันเป็นหนึ่งเดียวกัน ขณะที่ชายเป็นใหญ่สร้างระบบกฎหมายต่างๆทางสังคม และทุนนิยมก็สนับสนุนระบบเศรษฐกิจเพื่อแสวงหาประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้นการกดขี่ผู้หญิง จึงเกิดจากการที่ผู้ชายควบคุมการผลิต (Productive) และการเจริญพันธุ์ (Reproductive) ของผู้หญิงในบ้าน และการที่ผู้หญิงถูกครอบงำโดยชนชั้นและขูดรีดแรงงานภายใต้ระบบทุนนิยม (Eisenstein, 1979)

สายทฤษฎีระบบคู่ พยายามเชื่อมการอธิบายระหว่างการวิเคราะห์ทุนนิยมกับระบบชายเป็นใหญ่ว่า ผู้หญิงนั้นถูกกดขี่จากระบบสองระบบ ซึ่งอาจทำงานแยกจากกันอย่างอิสระหรืออาจจำทำงานสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ระบบแรกคือระบบชายเป็นใหญ่ ส่วนระบบที่สองคือวิถีการผลิตและระบบชนชั้น ตัวอย่างนักสตรีนิยมสายสังคมนิยมที่มีชื่อเสียงในกลุ่มนี้ได้แก่ ฮาร์ทมัน ซึ่งอธิบายว่า การแบ่งงานตามเพศ (Job segregation) นั้นเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงกับชายเพราะทำให้ผู้ชายควบคุมผู้หญิงได้ในทุกมิติ กล่าวคือหากผู้ชายสามารถกีดกันผู้หญิงจากงานการผลิตหรืองานที่ได้รับค่าจ้างได้ผู้ชายก็ยิ่งได้เปรียบ เพราะผู้หญิงไม่มีโอกาสจะทำงานการผลิตที่ดีหรือได้รับค่าจ้างเท่าผู้ชาย ผู้หญิงก็ต้องพึ่งพาการเงินผู้ชายโดยการแต่งงาน ผู้ชายจึงเลือกแต่งงานได้ตามต้องการ

และยังสามารถจำกัดให้ผู้หญิงต้องทำงานบ้าน เลี้ยงดูลูก ซึ่งก็จะทำให้ผู้หญิงที่ถูกกีดกันขาดโอกาสในการเข้าสู่การผลิตที่ดี และไม่มีทางปฏิเสธงานบ้านได้ (Hertman, 1979)

ส่วนมิตเชลนั้นบอกว่าทั้งชายเป็นใหญ่และทุนนิยมนั้นแม้จะอยู่แยกกันแต่ก็ทำงานร่วมกันในการกดขี่ผู้หญิง แต่เธอเชื่อว่าการกดขี่ผู้หญิงนั้น ไม่ได้กระทำต่อผู้หญิงเพียงด้านเดียวใดด้านหนึ่ง แต่ได้กระทำและฝังรากลึกลงไปในสังคมทั้ง 4 โครงสร้าง ได้แก่ การผลิต การผลิตซ้ำ การขัดเกลาทางสังคม และเพศสัมพันธ์ (Mitchell, 1975)

โดยรวมนักสตรีนิยมสายสังคมนิยมนั้น เน้นการวิเคราะห์ชีวิตของผู้หญิง ที่ถูกกดขี่และขูดรีด โดยทุนนิยมและระบบชายเป็นใหญ่ไว้ 4 มิติ

มิติแรก งานของผู้หญิง นักสตรีนิยมนั้นเห็นว่า ผู้หญิงนั้นต้องทำงานทั้งที่บ้านและยังต้องเป็นกำลังการผลิตในสังคมอีกด้วย งานเหล่านี้ล้วนเป็นงาน “งาน” และมี “คุณค่า” แต่มักถูกลดคุณค่า หรือมองไม่เห็นว่าเป็น “งาน” เสมอ และยังไม่ได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนอีกด้วย นอกจากนี้ในงานการผลิตหรืองานที่ไม่ได้รับค่าจ้าง ที่ผู้หญิงและผู้ชายทำ แม้เป็นงานเหมือนกันก็ยังได้รับค่าจ้างไม่เท่ากัน ดังนั้นนักสตรีนิยมจึงยืนยันว่า งานที่เหมือนกัน เช่น การใช้ทักษะ การอบรม ลักษณะของงาน ก็ต้องจ่ายค่าจ้างเท่ากัน (Comparable worth) และงานหนักเท่ากัน ก็ต้องจ่ายค่าแรงเท่ากัน (Equal pay for equal work) ข้อเสนอหลักอีกประการที่สำคัญในเรื่องของงานคือ งานจะต้องถูกนิยามและจัดการใหม่ไม่ให้มีการกีดกันหรือกดขี่ทางเพศ

มิติที่สอง งานบ้าน ซึ่งสังคมมอบหมายให้กับผู้หญิง งานบ้านทุกชนิดอาทิ การทำความสะอาด การทำอาหาร การตังครรภ์ การดูแลลูก เด็ก คนป่วย และผู้สูงอายุในบ้าน ล้วนผูกติดเป็นภาระของผู้หญิง

มิติที่สาม เพศสัมพันธ์ นักสตรีสายสังคมนิยมเสนอว่า ระบบเพศสัมพันธ์นั้นถูกกำหนดโดยระบบทุนนิยมและระบบชายเป็นใหญ่ ระบบทุนนิยมทำให้ความโรแมนติก ความดึงดูดทางเพศ ร่างกาย เพศสัมพันธ์ กลายเป็นสินค้ามีมูลค่ามหาศาล

มิติที่สี่ การขัดเกลาทางสังคม ทำให้ผู้หญิงเชื่อว่าตนเองควรเป็นหญิงตามที่สังคมซึ่งมีระบบทุนนิยมและชายเป็นใหญ่กดขี่ ครอบงำ ผู้หญิงจึงไม่สามารถเป็นอิสระหรือมีความคิดเห็นเป็นของตนเอง ยอมเชื่อ แม้พยายามต่อต้านแต่ก็ไม่สามารต่อสู้ ขัดขวาง และต้องยอมจำนนภายใต้ระบบนี้ในที่สุด (นาถฤดี เด่นดวง, 24-28)

การกดขี่และขูดรีดในระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่

ในแวดวงของนักสตรีนิยมนั้น ระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่ เป็นแนวคิดที่เป็นสำคัญของการอธิบายถึงสาเหตุหรือที่มาของการขูดรีด การกดขี่ ความไม่เป็นธรรมและความไม่เสมอภาคทางเพศ นักสตรีนิยมต่างใช้แนวคิดเหล่านี้ อธิบายและวิเคราะห์ให้เห็นถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตของ

ผู้หญิง แนวคิดทุนนิยมนั้นถูกใช้เป็นพื้นฐานหลักในการอธิบายการกดขี่ โดยนักสตรีนิยมสายมาร์กซิสและสตรีนิยมสายสังคมนิยม ส่วนชายเป็นใหญ่นั้นก็เป็นแนวคิดหลักของนักสตรีนิยมสายการเปลี่ยนแปลงสุดขั้วและสตรีนิยมสายสังคมนิยม

ชายเป็นใหญ่กับครอบครัว เพศสัมพันธ์และความรุนแรงต่อผู้หญิง

เคท มิลเกท ได้เขียนหนังสือชื่อ Sexaul Politics อธิบายว่าระบบชายเป็นใหญ่ ซึ่งพ่อเป็นผู้มีอำนาจในครอบครัวนั้น มีนัยสองประการหลักได้แก่ หนึ่ง การมีอำนาจของชายในการครอบงำหญิงในครอบครัว และสอง อำนาจของผู้อาวุโสที่ครอบงำผู้อ่อนวัยกว่าในครอบครัว ความสัมพันธ์ของการครอบงำระหว่างหญิงชายนี้ เป็นเรื่องของอำนาจทางการเมือง คือเป็นอำนาจที่ผู้ชายเป็นผู้ครอบงำผู้หญิงในทุกพื้นที่ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทั่วไป แพร่หลายไปทุกซอกทุกมุมจนกลายเป็นเสมือนหนึ่งปรากฏการณ์ธรรมชาติ จนคนมองเห็นเป็นเรื่องปกติ ดังนั้นอำนาจชายเป็นใหญ่จึงเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม อุดมการณ์ความคิดของคนในสังคม (Millett, 1970)

ชายเป็นใหญ่เป็นกระบวนการที่เริ่มเกิดขึ้น ตั้งแต่ในระดับครอบครัวผ่านการขัดเกลาทางสังคม และกระตุ้นในระบบการศึกษา วรรณกรรม ศาสนา ซึ่งทำให้ฝังลึกติดแน่นในความเป็นหญิงชายที่แตกต่างกันผู้หญิงจึงรู้สึกด้อยค่า ยอมรับสถานภาพความเป็นรอง

วาลบีและนักสตรีนิยมหลายคนได้โต้แย้งงานของมิลเลทว่า การวิเคราะห์ระบบชายเป็นใหญ่นั้นยังคงเน้นเฉพาะในครอบครัวซึ่งเป็นเพียงโครงสร้างเดียวในสังคม ยังไม่พอที่จะอธิบายระบบชายเป็นใหญ่ในระบบอื่นๆ ดังนั้นจึงต้องวิเคราะห์ระบบชายเป็นใหญ่กับความสัมพันธ์ในทุกโครงสร้างของระบบสังคม ทั้งในระบบครอบครัวและในระบบสาธารณะที่แรงงานหญิงถูกขูดรีด อำนาจชายเป็นใหญ่ทางเพศสัมพันธ์ที่ทำให้ผู้หญิงถูกกระทำรุนแรง อัตลักษณ์ในความเป็นหญิง ทำให้ผู้หญิงมีบทบาท พฤติกรรมที่ถูกขัดเกลาให้ยอมจำนนและเป็นรอง (Walby, 1990)

โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจชายเป็นใหญ่ทางเพศสัมพันธ์ที่ทำให้ผู้หญิงถูกกระทำรุนแรง เช่นการมัดเท้าในประเทศจีน การขลิบอวัยวะเพศหญิงในอาฟริกา การที่ผู้หญิงอินเดียต้องกระโดดเข้ากองไฟในพิธีศพสามี นอกจากนี้ชายเป็นใหญ่ยังเป็นสาเหตุหลักของความรุนแรงทางเพศและการข่มขืนผู้หญิง เพศสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย ความรุนแรงต่างๆ ที่เกิดในครอบครัวนั้น เกิดจากอำนาจอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ในบ้านและในสังคม ทำให้ผู้ชายได้รับความสำคัญและใช้อำนาจนั้นควบคุมความสัมพันธ์ในครอบครัว ดังนั้นการที่สามีตบตีทำร้ายภรรยาเพราะจงใจแสดงให้เห็นถึงอำนาจที่เขามีเหนือผู้หญิงนั่นเอง

ส่วนไบรสัน กล่าวว่า แม้ว่าปัจจุบันจะมีการวิจารณ์ว่าแนวคิดชายเป็นใหญ่นั้น ดูเรียบง่ายตรงไปตรงมาและลดความน่าสนใจ ล้าสมัย ไม่เป็นไปตามสมัยนิยมซึ่งถูกครอบงำด้วยแนวคิดหลังทันสมัย ซึ่งเธอไม่เห็นด้วยและกล่าวว่า แนวคิดชายเป็นใหญ่ยังเป็นกระแสที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง

ทั่วไป และยังเป็นแนวทางในการเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนตัว ตลอดจนประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ช่วยให้เห็นขอบเขตความต้องการและฐานความคิดของชายซึ่งยังเป็นศูนย์กลางของระบบการเมือง วัฒนธรรมและเศรษฐกิจรวมทั้งบรรทัดฐานทางสังคมที่เป็นปฏิปักษ์ต่อผู้หญิง ไบรสันมีความเห็นคล้ายกับวาลบีว่าการวิเคราะห์ระบบชายเป็นใหญ่นั้น ต้องตรวจสอบความสัมพันธ์ในทุกระบบโครงสร้าง ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทั้งพื้นที่สาธารณะ คือ รัฐ ระบบเศรษฐกิจ การครอบงำทางเพศของชาย ทางภาษาและความคิด และพื้นที่ส่วนตัว ซึ่งได้แก่ อำนาจของชายในครอบครัว การเจริญพันธุ์ และระบบเพศสัมพันธ์ (Bryson, 2003)

อย่างไรก็ตาม แนวคิดชายเป็นใหญ่ ก็ยังถูกวิจารณ์ว่า มีความแข็งเกินไปและทำเสมือนชายเป็นศัตรูสำคัญของผู้หญิง และผู้ชายเป็นผู้กดขี่เท่านั้น ดังนั้นจึงขาดความชัดเจนและไม่สามารถอธิบายสภาพการณ์ในสังคมที่มีความซับซ้อน และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไป นักสตรีนิยมบางคนจึงพยายามปรับและผสมผสาน แนวคิดชายเป็นใหญ่กับระบบทุนนิยมและชนชั้นทางสังคม และวิเคราะห์ให้เห็นว่าระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่นั้นกดขี่ผู้หญิงอย่างไรหรือแม้แต่การพยายามเชื่อมระหว่างชายเป็นใหญ่กับการครอบงำของชาย (Male Hegemony) ซึ่งจะทำให้ปัญหาการกดขี่ที่ผู้ชายเป็นผู้กระทำ ถูกหยิบยกขึ้นมาอธิบายหรือแสดงให้เห็นได้ง่ายขึ้น

ทุนนิยมชายเป็นใหญ่: ชนชั้น งาน เพศสัมพันธ์ และการเจริญพันธ์

นักสตรีนิยมสายสังคมนิยมอธิบายว่า ระบบทุนนิยมนั้นเป็นรูปแบบหนึ่งของชายเป็นใหญ่ และในทางเดียวกันชายเป็นใหญ่ก็เป็นรูปแบบหนึ่งของทุนนิยม ทุนนิยมนั้นขยายตัวเข้าไปในครอบครัว การทำงานบ้าน การเจริญพันธุ์ การกำหนดความเป็นหญิง การแบ่งงานหรืองานที่เกิดจากความเป็นหญิงหรือชาย ทั้งสองระบบต่างสนับสนุน และเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

เลอนเนอร์ นักประวัติศาสตร์ซึ่งเขียนหนังสือเรื่อง The Creation of Patriarchy (1870) ได้ใช้แนวคิดวัตถุนิยมเชิงประวัติศาสตร์ อธิบายถึงที่มาหรือการกำเนิดของอำนาจชายเป็นใหญ่ว่า เกิดจากระบบเพศสัมพันธ์ของผู้หญิง ซึ่งประกอบด้วยความต้องการทางเพศสัมพันธ์ และความสามารถในการเจริญพันธุ์ของผู้หญิงเอง ดังนั้นจากภาวะที่ผู้หญิงเจริญพันธุ์ได้ ทำให้ผู้ชายมีสิทธิในผู้หญิง ในสังคมซึ่งมีระบบเศรษฐกิจแบบไล่ล่า เก็บหา และการเกษตร ซึ่งต้องการแรงงานเพื่อสร้างผลผลิตที่แตกต่างกันตามระบบเศรษฐกิจของสังคม ผู้หญิงทั้งหลายกลายเป็นทรัพยากร ที่ผู้ชายต้องการไม่ต่างกับที่ดิน เริ่มแรกผู้หญิงถูกเปลี่ยน หรือซื้อขายเพื่อการแต่งงานในระบบครอบครัว แต่ต่อมาผู้หญิงกลายเป็นสมบัติของผู้ได้รับชัยชนะ หรือเป็นทาสในทุกหนแห่งที่มีความต้องการบริการจากการมีเพศสัมพันธ์ และแม้แต่ลูกๆ ของผู้หญิงเหล่านี้ก็กลายเป็นทรัพย์สินของผู้เป็นนาย ดังนั้นผู้หญิงคือมนุษย์กลุ่มแรกที่ถูกทำให้เป็นทาส ความเกลียดชังทางเผ่าพันธุ์และการเหยียดยามทางเพศนำไปสู่การสร้างชนชั้นและกด

ขี่ทางชนชั้นของผู้หญิง ดังนั้นความแตกต่างทางชนชั้นในเบื้องแรกคือความสัมพันธ์ของชายเป็นใหญ่ในสังคมนั่นเอง

การแบ่งแยกทางชนชั้นนี้ ทำให้เกิดแบบแผนการแบ่งชนชั้นชนิดอื่น ดังนั้นแม้ว่าทั้งชายและหญิงถูกขูดรีดในการเป็นแรงงาน แต่ผู้หญิงก็ถูกขูดรีดซ้ำด้วยการเป็นผู้ให้บริการทางเพศ หรือการมีเพศสัมพันธ์ และการเป็นผู้ผลิตซ้ำหรือมีภาวะเจริญพันธุ์ รูปแบบของการที่ผู้หญิงชั้นล่างให้บริการทางเพศแก่ชายชนชั้นสูงนั้น สามารพบเห็นได้ในทุกสังคม ทั้งในสังคมโบราณ สังคมเกษตร ยุคล่าอาณานิคมหรือแม้แต่ในยุคปัจจุบัน สำหรับผู้หญิงแล้วการขูดรีดในเรื่องเพศสัมพันธ์นั้นเป็นเป้าหมายเดียวกับการขูดรีดทางชนชั้นนั่นเอง

ในกรณีของผู้ชาย การกดขี่ทางชนชั้นนั้น วางอยู่บนรากฐานความสัมพันธ์ทางการผลิต ผู้ที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตก็สามารถที่จะครอบงำผู้ที่ไม่มีปัจจัยการผลิต และผู้ที่มีปัจจัยการผลิตเหล่านี้ก็สามารถซื้อหาบริการทางเพศจากผู้หญิงทั้งในกรณีที่เป็นชนชั้นเดียวกัน และชนชั้นล่าง แต่สำหรับผู้หญิงแล้วเพศสัมพันธ์ของเธอนั้นยิ่งรัดรึงชนชั้นมากขึ้น ผู้หญิงที่ได้ยอมรับว่าเป็นชนชั้นสูงนั้นล้วนผ่านมาทางพ่อแม่และสามี และถ้าหญิงฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ทางเพศสัมพันธ์ก็จะทำให้ผู้หญิงถูกลดชนชั้นได้ทันที ซึ่งการไม่ได้รับการยกย่องยอมรับในเรื่องเพศสัมพันธ์นี้ยังรวมถึงการเป็นหญิงโสด แม่ชี การมีเพศสัมพันธ์แบบร่วมเพศ ซึ่งจะกลายเป็นความผิดปกติเบี่ยงเบนจากการมีเพศสัมพันธ์แบบต่างเพศทันที

ในสังคมก่อนทุนนิยม การแบ่งงานระหว่างหญิงชายนั้นวางอยู่บนเงื่อนไขของเพศที่แตกต่างกันคือ ผู้ชายรับผิดชอบงานนอกบ้าน ส่วนผู้หญิงก็รับผิดชอบงานในบ้าน ผู้หญิงจึงไม่อยู่ในสถานภาพเป็นรอง เนื่องด้วยมีงานที่แตกต่างและแบ่งกันอย่างชัดเจน แต่ต่อมาเมื่อผู้ชายสามารถครอบครองทรัพย์สินได้ ทั้งการครอบครองแรงงานทาสซึ่งเป็นผู้หญิง และการครอบครองที่ดิน ผู้ชายจึงกลายเป็นผู้ครอบครองวิถีการผลิต และมีบทบาทและครอบงำพื้นที่สาธารณะทั้งหมด นอกจากนั้นผู้หญิงทั้งหลายก็ยังตกเป็นสมบัติส่วนตัวของสามี เพราะเป็นผู้ผลิตทายาทให้กับผู้ชาย ผู้ชายจึงต้องควบคุมการมีเพศสัมพันธ์ให้เป็นแบบผัวเดียวเมียเดียว เพื่อความแน่ใจว่าทายาทที่ผู้หญิงผลิตขึ้นนั่น จะเป็นเชื้อสายของตนอย่างแท้จริง นั่นคือผู้หญิงทั้งหลายจึงตกอยู่ในสถานภาพที่เป็นรอง ต้องพึ่งพาเศรษฐกิจจากสามีของตน และไม่สามารถมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างเต็มที่

ดังนั้นการกดขี่ผู้หญิงจึงเป็นผลจากความสัมพันธ์ทางชนชั้น ถ้าผู้หญิงต้องการปลดปล่อยตนเองให้เป็นอิสระ ก็จะต้องขจัดการเป็นสมบัติส่วนตัวของสามีและระบบทุนนิยมให้ได้ การขจัดการกดขี่ที่มีต่อผู้หญิงและเด็กคือ การเข้าสู่การเป็นกำลังการผลิต เป็นแรงงานที่ได้รับค่าจ้าง (Gerda Lerrner, 1986) (นาถฤดี เด่นดวง, 2552: 33-39)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ จูเลียต มิตเชล ซึ่งเป็นนักสตรีนิยมสายสังคมนิยมยุคแรกๆ มาใช้อธิบายให้คำตอบหาความสัมพันธ์ของระบบชายเป็นใหญ่กับประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวที่หญิงไทยถูกกระทำจากคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน โดยงานที่เป็นที่รู้จักกันงานที่เป็นที่รู้จักกันอย่างดี คือ Women's Estate ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ.1971 มิตเชลใช้แนวคิดมาร์กซิสต์เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์การกดขี่ผู้หญิง แต่มองว่าแนวคิดนี้มีข้อจำกัดในการเสนอสถานะที่เป็นรองของผู้หญิงอย่างรอบด้านเพราะสภาพความเป็นรองของผู้หญิงไม่ได้เกิดจากเศรษฐกิจหรือการพัฒนาเศรษฐกิจหรือการพัฒนาทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่ประกอบด้วย 4 โครงสร้าง ได้แก่ การผลิต การสืบพันธ์ กามารมณ์ และกระบวนการขัดเกลาเด็ก ที่ประกอบกันอย่างซับซ้อนเป็นหนึ่งเดียว และเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการกำหนดสถานะที่ด้อยกว่าของผู้หญิง

ในด้านการผลิต (Productive) มิตเชลเสนอว่า การให้ความสำคัญกับความแข็งแรงทางสรีระโดยเฉพาะในอดีต ทำให้ผู้หญิงถูกมองว่าไม่เหมาะกับการทำงานที่ต้องใช้แรงงานมากในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิต เมื่อสังคมเปลี่ยนไป ความแข็งแรงทางสรีระถูกใช้น้อยลงเพราะมีการใช้เครื่องทุ่นแรงมากขึ้น แต่ผู้หญิงกลับถูกทำให้เชื่อว่าหน้าที่ของผู้หญิงคือการทำงานบ้าน ซึ่งไม่ถือว่าเป็นงานทางการผลิต ทำให้ผู้หญิงอยู่ในสภาพที่เป็นรองเสมอมา เธอมองว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างมากที่ผู้หญิงต้องมีส่วนร่วมในการผลิต เพราะการมีส่วนร่วมในการผลิตเป็นเงื่อนไขแรกที่จำเป็นในการปลดปล่อยผู้หญิง แต่การเข้าไปอยู่ในกำลังแรงงานของผู้หญิงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการปลดปล่อยผู้หญิงได้

การสืบพันธ์ (Reproductive) เป็นอีกโครงสร้างหนึ่งที่มีความสำคัญ ในสังคมทุนนิยมได้สร้างอุดมการณ์ว่าการเลี้ยงดูเด็กและการดูแลบ้านเป็นอาชีพตามธรรมชาติของผู้หญิง ครอบครัวผู้หญิง และลูกถูกทำให้เชื่อว่าเป็นหนึ่งเดียวกัน และครอบครัวเป็น "ที่" ของผู้หญิง ซึ่งในความเป็นจริงแล้วทั้งหมดเป็นการสร้างขึ้นมาทางวัฒนธรรมและทำให้ผู้หญิงไม่มีส่วนร่วมในการผลิต นอกจากนี้การสืบพันธุ์ถูกมองว่าเป็นเรื่องทางชีวะไม่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นภาพลวง เพราะในความเป็นจริงการสืบพันธุ์ของผู้หญิงถูกควบคุมจากผู้ชายไม่ว่าจะมีลูกหรือไม่ หรือมีบ่อยแค่ไหน จะถูกควบคุมจากผู้ชายผ่านการใช้เทคโนโลยีการคุมกำเนิด แม้แต่ลูกซึ่งผู้หญิงอาจควบคุมได้ทางอารมณ์ แต่ในทางกฎหมายและเศรษฐกิจทั้งผู้หญิงและเด็กก็ถูกควบคุมโดยผู้ชาย ดังนั้นตราบใดที่การสืบพันธุ์ถูกมองในแง่ที่เป็นเรื่องทางชีวภาพ เป็นเรื่องทางธรรมชาติ การกดขี่ที่ผู้หญิงได้รับอยู่จะไม่มีทางหมดไป

กามารมณ์หรือเพศสัมพันธ์ (Sexuality) เป็นอีกโครงสร้างที่ต้องแยกพิจารณาออกมาจากการสืบพันธุ์เพราะไม่ได้มีความสัมพันธ์ของทั้งสองเลย ในประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน ผู้หญิงถูกเปรียบเสมือนวัตถุทางเพศ วัฒนธรรมที่ผูกติดอยู่กับกามารมณ์ที่ผ่านมาได้สร้างความเลวร้ายต่อ

ความเป็นตัวของตัวเองของผู้หญิงและก่อให้เกิดรูปแบบการกดขี่ผู้หญิงอย่างที่สุด เช่นการที่สามีภรรยาได้หลายคนโดยที่ผู้หญิงต้องซื่อสัตย์ต่อผู้ชายคนเดียว อย่างไรก็ตาม การแต่งงานระบบผัวเดียวเมียเดียวผ่านทางการแต่งงานในปัจจุบันที่ใช้ความรักเป็นพื้นฐานอาจจะไม่สามารถเป็นจริงได้ เพราะมันมีความขัดแย้งกันอยู่ระหว่างการแต่งงานและความรัก เธอเสนอว่าลัทธิหรือแนวคิดเรื่องความรักเพิ่งเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 20 ส่วนการแต่งงานเกิดมาก่อนนานแล้ว เมื่อความคิดเรื่องความรักเกิดขึ้น มันได้ถูกนำมาละลายเข้าเป็นสิ่งเดียวกันกับการแต่งงาน คือ รักกันจึงแต่งงานกัน ทำให้เกิดความคิดเหลวไหลที่ว่าเป็น “การเลือกที่อิสระของชีวิต” ทั้งที่ทั้งความรักและการแต่งงานไม่สามารถเข้ากันได้ ความรักเป็นเรื่องของอารมณ์ ควบคุมไม่ได้และเกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจ ขณะที่การแต่งงานเป็นเรื่องของความตั้งใจ เป็นพันธะสัญญาตามกฎหมายที่กำหนดให้มีความซื่อสัตย์ต่อกันไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งจากความขัดแย้งในตัวมันเองทำให้เกิดการหย่าร้างหรือความสัมพันธ์ทางเพศนอกสมรสจำนวนมากในปัจจุบัน เพราะฉะนั้นการแต่งงานตามกฎหมายจึงเป็นการกดขี่รูปแบบใหม่ไม่ได้ทำให้เกิดกามารมณ์ที่เท่าเทียมและเป็นอิสระ

การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ที่สังคมมักจะยกให้เป็นหน้าที่ของผู้หญิงฝ่ายเดียวโดยนำไปผูกพันกับการสืบพันธุ์ของผู้หญิง ก็เป็นอีกโครงสร้างที่กดขี่ผู้หญิง เพราะได้มีการศึกษาบอกว่าเด็กต้องการทั้งพ่อแม่ในการขัดเกลาทางสังคม และในปัจจุบันเวลาที่พ่อแม่อยู่กับลูกก็น้อยลงมาก เพราะฉะนั้นเธอจึงเสนอว่าสังคมควรมีรูปแบบการขัดเกลาทางสังคมหลายๆ รูปแบบ และไม่จำเป็นต้องเป็นหน้าที่ของแม่ที่ให้กำเนิด

มิเซตเสนอว่าจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทั้งสี่มิใช่เพียงอันหนึ่งอันใด การปลดปล่อยผู้หญิงจึงจะประสบความสำเร็จ ผู้หญิงต้องเข้าสู่งานทางการผลิต และเงื่อนไขการทำงานต้องมีความเท่าเทียมกัน รูปแบบต่างๆ ของการสืบพันธุ์ กามารมณ์ และกระบวนการขัดเกลาเด็ก ต้องเป็นอิสระจากการควบคุมของรัฐ (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545:119-122)

2.5.2 แนวความคิดบทบาทความสัมพันธ์หญิงชายเป็นพื้นฐานของความรุนแรง (Gender base of violence against Women)

ลักษณะทางสรีระ หรือชีวภาพแบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิง ในทุก ๆ ยุค คำว่า Sex ให้หมายถึงเพศที่กำหนดขึ้นโดยธรรมชาติ และเป็นข้อกำหนดทางสภาวะชีววิทยาซึ่งเปลี่ยนแปลงไม่ได้เป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่ให้เพศหญิง และเพศชายมีบทบาทมีหน้าที่ที่แตกต่างกัน เช่น ผู้หญิงตั้งครรภ์ และคลอดบุตร ผู้ชายจะมีส่วนในการให้กำเนิดโดยเป็นผู้ผลิตอสุจิที่จะผสมกับไข่จากหญิงในการก่อกำเนิดทารก

ส่วนคำว่า Gender หมายถึง เพศที่ถูกกำหนดโดยเงื่อนไขทางสังคม หรือวัฒนธรรม ให้แสดงบทบาทหญิง หรือบทบาทชาย ดังนั้นเพศที่ถูกกำหนดโดยสังคมนี้จึงอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาวการณ์ และเงื่อนไขของความเป็นเพศชายในอีกยุคสมัยหนึ่งก็ได้ คุณลักษณะของแต่ละเพศที่ปรากฏไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่ได้ถูกสร้างขึ้นโดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นตัวตนทางสังคม ดังนั้นความเป็นเพศจึงเป็นตัวกำหนดความเป็นตัวตน ทักษะ และความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้อื่นของคนในแต่ละเพศ (เย็นจิตร งามขาม, 2553)

การสำรวจการใช้เวลาของประชากร พ.ศ. 2544 และ พ.ศ. 2547 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า ผู้หญิงยังคงทำกิจกรรมเกี่ยวกับการดูแลภายในครัวเรือน ทั้งการปรุงและจัดเตรียมอาหาร การทำความสะอาดบ้าน การดูแลเสื้อผ้า และอื่นๆ มากกว่าผู้ชายเกือบ 4 เท่า และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 78.2 ในปี 2544 เป็นร้อยละ 79.9 ในปี 2547 นอกจากนี้ ผู้หญิงส่วนใหญ่ยังคงเป็นผู้รับผิดชอบด้านการดูแลสมาชิกในครัวเรือน ทั้งการดูแลและอบรมสั่งสอนเด็ก การดูแลผู้ป่วย ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ฯลฯ คิดเป็นร้อยละ 70.6 ในปี พ.ศ. 2544 และร้อยละ 68.9 ในปี พ.ศ. 2547 (สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ, 2554)

ผู้ชายมีความรู้สึกเป็นเจ้าของชีวิตผู้หญิง ดังคำกล่าวที่ว่า “ภรรยาและลูกเป็นสมบัติของสามี” เมื่อต้องออกไปนอกบ้านจึงสร้างกลยุธต่างๆ เพื่อให้ผู้หญิงอยู่ในโอวาท โดยสร้างวาทกรรมหรือความเชื่อที่ว่า ผู้หญิงที่ดีควรอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน ทำงานบ้านให้ดีอย่างได้บกพร่อง คอยเอาอกเอาใจสามี อบรมเลี้ยงดูลูก และทำหน้าที่ดูแลคนในครอบครัวยามเจ็บป่วย หากนอกใจสามีไปมีชายอื่นถือว่าเป็นกาลกิณี เป็นนางวันทองสองใจ ตรงกันข้ามผู้ชายมีภรรยาได้หลายคน ไม่ผิดเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ผู้หญิงต้องบริสุทธ์ผุดผ่อง รักษาไว้ซึ่งเยื่อพรมจารีเอาไว้ให้ถึงวันแต่งงาน สามีจะได้รักและทะนุถนอมในฐานะที่สามีได้มีเพศสัมพันธ์เป็นคนแรก แต่ผู้ชายต้องขึ้นครูซึ่งหมายถึงต้องเรียนรู้ในการมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงก่อนแต่งงาน แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในเรื่องเพศสัมพันธ์ สิ่งเหล่านี้ปลูกฝังกันมาโดยตลอด จนถึงปัจจุบันก็ยังมิอาจลบภาพดังกล่าวออกไปได้ ถึงแม้ว่าวิวัฒนาการต่างๆ ในสังคมได้เปลี่ยนไป แต่วาทกรรมที่ว่า ผู้หญิงมีฐานะทางสังคมต่ำกว่าผู้ชาย และผู้ชายเป็นผู้ที่มีพลังอำนาจเหนือผู้หญิงก็ยังคงอยู่

เสฐียรโกเศศ ระบุเอาไว้เกี่ยวกับอิทธิพลของวัฒนธรรมจีนที่มีต่อสถานภาพของสตรีในสังคมไทยว่า ได้ถือสกุลข้างฝ่ายพ่ออย่างเดียวว่าเป็นญาติ ข้างฝ่ายแม่ถือเป็นคนอื่น ส่วนคติทางศาสนาพุทธข้อความที่ถือว่าบุรุษมีค่ากว่า เช่น การระบุให้บุรุษบวชเป็นพระภิกษุ เกิดเป็นคำพังเพยที่ว่า “ผู้หญิงเป็นควาย ผู้ชายเป็นคน” เกิดลัทธิเหยียดเพศกำหนดให้หญิงไทยมีบทบาทเป็นเพียง “ช้างเท้าหลัง เป็นทาสในเรือนเบี้ย” สตรีจึงมีบทบาทเป็นเพียงผู้ตาม จากบทบัญญัติของกฎหมายลักษณะผัวเมีย มาตรา 60 “สามีจะปราบปรามโบยตี หญิงจะเอาโทษสามีมิได้” สถานภาพอันต่ำต้อย

ของสตรีไทยในยุคศักดินาถูกจัดเข้าไว้ในฐานะที่เป็นเพศอ่อนแอ ไร้ความสามารถ ในสมัยรัชกาลที่ 4 ทรงรับฏีกาเรื่อง การคลุมถุงชนของอำแดงเหมือน ในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงประกาศใช้นโยบายเลิกทาส เป็นผลให้สตรีไม่ต้องตกเป็นสินค้า (การุณย์ลักษณ์ พหลโยธิน, 2551)

วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อบางอย่าง ก็ตอกย้ำให้ผู้หญิงมีสถานภาพที่ต่ำกว่าผู้ชายและผู้หญิงก็เชื่อว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องในบางสังคมก็สร้างความเข้าใจใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศ เช่นในประเทศสวีเดน สำนักข่าวต่างประเทศ รายงานว่า โรงเรียนอนุบาลเอกาเลียกรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ซึ่ง เปิดสอนเด็กวัย 1-6 ขวบ มีนโยบายใช้สรรพนามนำหน้าชื่อเด็กให้เหมือนกันทั้งชายหญิง เพื่อเลี่ยงการระบุเพศ หลังจากเรื่องเพศสภาพกลายเป็นสิ่งที่แบ่งแยกบทบาทและความไม่เท่าเทียมกันในสังคม ซึ่งเป็นประเด็นโต้เถียงกันในสวีเดนมาโดยตลอดโดย คุณครูจะพยายามไม่ให้มีการพูดเพื่อแสดงการแบ่งแยกทางเพศ ไม่เรียกเด็กด้วยคำว่า han (เด็กชาย) และ hon (เด็กหญิง) แต่ให้เด็กทุกคนเปลี่ยนมาใช้สรรพนาม hen ที่บัญญัติขึ้นใหม่แทน และถ้ามีแขกมาเยี่ยมโรงเรียน จะใช้คำว่า hen กับแขกทุกคน เพื่อที่เด็ก ๆ ก็จะได้เห็นว่า คนภายนอกไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง ก็จะใช้สรรพนามเดียวกัน

ในอินเดียทารกในครรภ์เพศหญิงต้องเสียชีวิตจากการทำแท้งเพราะไม่เป็นที่ต้องการของคนในครอบครัว เนื่องจากต้องเสียสินสอดให้ฝ่ายชาย อินเดียประกาศให้การเรียกสินสอดทองหมั้นเป็นเรื่องผิดกฎหมายมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1961 แต่การปฏิบัติยังคงมีอยู่ทั่วไปอย่างรุนแรง และมูลค่าของสินสอดก็สูงขึ้นตลอดเวลา เรื่องนี้ส่งผลกระทบไปสู่ทั้งคนรวยและคนจนอย่างไม่เลือกหน้า สอดคล้องกับการสำรวจจำนวนประชากรในอินเดีย ประจำปี ค.ศ. 2011 แสดงให้เห็นถึงจำนวนประชากร เด็กหญิงอายุต่ำกว่าเจ็ดปีที่ลดลงไปอย่างน่าใจหาย เรื่องนี้ส่งผลให้นักเคลื่อนไหวกลัวว่าทารกในครรภ์ที่เป็นเพศหญิงอาจถูกพรากชีวิตด้วยการทำแท้งไปแล้วกว่าแปดล้านชีวิตในช่วงเวลาหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา

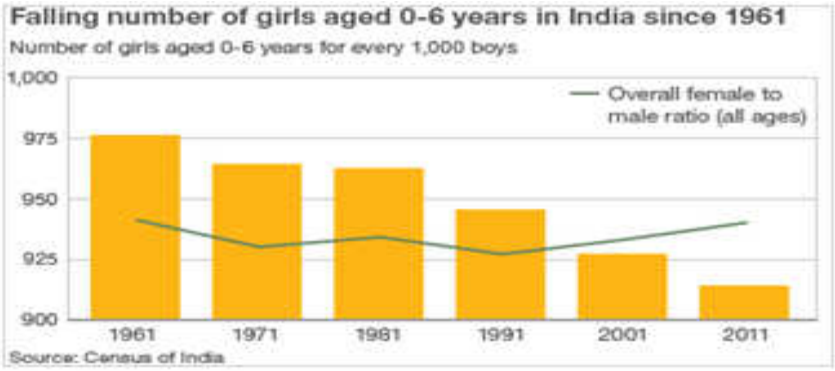

รูปภาพ 2.2 แผนภูมิแสดงอัตราการลดลงของเด็กผู้หญิงในประเทศอินเดีย

ปัจจัยหลาย ๆ อย่างมีบทบาทช่วยอธิบายในเรื่องนี้ นั่นคือ การฆ่าทารก การทารุณกรรม และการทอดทิ้งเด็กหญิง แต่นักรณรงค์บอกว่า จำนวนที่ลดลงส่วนมากนั้นเรื่องมาจากการหา

ได้ง่ายที่เพิ่มมากขึ้นของการตรวจคัดกรองเพศก่อนเกิด และนักรณรงค์ก็พูดไปไกลถึงเรื่องการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์โดยทั่วไปแล้ว การทำแท้งถูกกฎหมายเมื่อมีอายุครรภ์ได้ 12 สัปดาห์ เพศจะถูกตรวจสอบได้โดยการสแกนตอนราว ๆ 14 สัปดาห์ (สำนักงานกองสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2554)

ประเพณีที่เคยกระทำในอดีตที่ส่งผลให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อผู้หญิง ในปัจจุบันก็ยังปฏิบัติสืบเนื่องกันมา เช่น การขลิบอวัยวะเพศสตรี หรือเป็นที่รู้จักกันในชื่อ Female Genital Mutilation (FGM) และ Female Genital Cutting (FGC) เป็นพิธีการอันป่าเถื่อน โดยหยั่งรากลงในความเชื่อที่ผิด ๆ ซึ่งเกี่ยวพันกับไสยศาสตร์ และปฏิบัติกันมากว่า 3,500 ปี พบมากในทวีป Africa นอกจากตัดแล้ว ยังเย็บปิดช่องคลอดบางส่วนด้วย โดยทำตามความเชื่อที่ว่า ผู้หญิงคือสมบัติของผู้ชายมิบังควรรู้รสชาติของการมีเพศสัมพันธ์ และไม่ต้องการให้เกิดความต้องการทางเพศจนต้องสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง

ผู้วิจัยขอสรุปดังนี้ ความหมายของเพศ (Sex) คือ เป็นสิ่งที่ธรรมชาติกำหนดตามลักษณะกายภาพ และสรีรวิทยา ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งข้อกำหนดนี้เหมือนกันทุกสังคม ทุกประเทศทั่วโลก ส่วนบทบาททางเพศ เช่น ผู้หญิงตั้งครรภ์เมื่ออสุจิของผู้ชายมาผสมกับไข่ของผู้หญิง จากนั้นผู้หญิงจะตั้งครรภ์แล้วคลอดบุตร ให้บุตรดูดนมจากเต้านมของตน ส่วนบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชาย และผู้หญิง (Gender) เกิดจากความคาดหวังของสังคมเป็นผู้กำหนด และคาดหวังว่าบทบาทของผู้ชาย และผู้หญิงควรเป็นอย่างไร ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาขึ้นอยู่กับสภาพทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง สัมพันธ์กับระบบชนชั้น อายุ เผ่าพันธุ์ เชื้อชาติ จะมีการอบรมสั่งสอนถ่ายทอด เรียนรู้ซ้ำ ๆ ส่งต่อกันมาในการดำเนินชีวิตประจำวันผ่านความรู้ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม ทัศนคติ เศรษฐกิจ การเมืองการศึกษา ศาสนา กฎหมาย สื่อ ภาษา นวนิยาย ภาพยนตร์ สื่อโฆษณา บทเพลง นิทาน สำนวนสุภาษิต และสิ่งสำคัญที่สุด คือ การอบรมสั่งสอน การเลี้ยงดู ของสถาบันพื้นฐานซึ่งก็คือครอบครัว ยกตัวอย่างสำนวนไทย “ชายข้าวเปลือก หญิงข้าวสาร” เป็นการเปรียบเทียบระหว่างผู้หญิง และผู้ชายว่ามีความแตกต่างกัน ข้าวเปลือกคือเมล็ดข้าว ที่ยังไม่เอาเปลือกออก สามารถนำไปหว่านหรือปลูกได้อีก ข้าวสาร คือข้าวที่ขัดสีมาแล้วพร้อมที่จะนำไปหุงได้ ไม่สามารถนำไปปลูกได้อีก สำนวนนี้มักใช้เป็นข้อคิดเตือนใจให้ผู้ชายคอยคุ้มครองดูแล ปกป้อง ผู้หญิงที่อ่อนแอกว่า (ธวัฒชัย ใบโสด, 2554) “ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง” และโบราณยังมีคำพังเพยเปรียบเทียบผู้หญิงที่เป็นกุลสตรีต้อง “เรียบร้อยเหมือนผ้าพับไว้” รูปแบบความสัมพันธ์ของชายหญิงมีทั้งดี และไม่ดี หญิงไทยที่มีโชค วาสนาดี ได้แต่งงาน หรือใช้ชีวิตกับชายที่อยู่ร่วมกัน ที่เป็นคู่คิด มีความปรองดอง ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน แต่หากโชคร้ายก็อาจเจอคู่ที่เอาเปรียบ กดขี่ ข่มเหง ซึ่ง

จะก่อให้เกิดปัญหาตามมา หากหญิงไทยให้ความสำคัญ และยึดถือบทบาทความสัมพันธ์ชายหญิง (Gender) เป็นหลักในการดำเนินชีวิตคู่ของตนส่งผลให้หญิงไทยอยู่ในกรอบจนไม่กล้าลุกขึ้นมาเรียกร้องสิทธิของตนเอง หรือหญิงไทยเกิดการยอมรับ และยอมจำนนเพียงเพราะได้รับการปลูกฝังว่าเกิดเป็นหญิงต้องเชื่อฟังคู่รัก หรือสามีทุกอย่าง ไม่ว่าร้ายหรือดีฝ่ายชายควรเป็นผู้ตัดสิน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเพื่อให้เห็นภาพมากขึ้น เช่น หญิงไทยคิดว่าการอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน ทำงานบ้าน และดูแลสามี สิ่งนี้เหล่านี้ถือเป็นบทบาทที่ผู้หญิงต้องทำส่วนการออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัวถือเป็นหน้าที่ของผู้ชาย เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำหน้าที่ถือว่าบกพร่อง เมื่อบกพร่องบ่อยเข้ากลายเป็นต้นเหตุของปัญหาจนถึงขั้นกระทำความรุนแรงทางร่างกาย และวาจาต่อกัน

2.5.3 ความแตกต่างทางวัฒนธรรม อุดมการณ์ความเป็นหญิงไทย อุดมการณ์ความรักของหญิงไทยที่แตกต่างจากอุดมการณ์ความรักของต่างชาติ

อมรา พงศาพิชญ์ (2542) กล่าวว่าความขัดแย้งทางวัฒนธรรม (Cultural Conflict) หมายถึงการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม และการสังสรรค์ทางวัฒนธรรมอาจสร้างความขัดแย้ง ถ้าสมาชิกในครอบครัว หรือในกลุ่มไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน โดยปกติกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อ และภาษาพูดเดียวกันมักจะไม่มีความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นเมื่อมีการปะทะสังสรรค์ของวัฒนธรรมที่ต่างกัน กรณีมีความแตกต่างระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์มีสูง เพราะสังคม วัฒนธรรมขัดแย้งกัน การปรับรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกันไม่เกิดขึ้น ปัญหาความขัดแย้งเกิดจากการที่แต่ละฝ่ายพยายามรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนไว้ และไม่ยอมรับวัฒนธรรมของสังคมอื่น

เมื่อคนไทยมีความขัดแย้งหรือความคิดเห็นไม่ตรงกับชาวต่างชาติ ผู้คนในสังคมส่วนใหญ่มักสรุปว่า คนต่างชาติไม่เข้าใจคนไทยเพราะพวกเขามีวัฒนธรรมที่ต่างกันกับเรา ซึ่งบางครั้งการสรุปเช่นนี้ เป็นการตัดสินใจแบบง่ายๆ หรือเหมารวมจากสายตาของตนเองโดยไม่มองเหตุและปัจจัยอื่นอย่างเข้าใจ เพราะบางครั้งความแตกต่างไม่ได้เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียว แต่อาจมาจากอุปนิสัยของคนนั้น อีกทั้งคนในสังคมอาจยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมว่าคืออะไร และเป็นอย่างไร

รัตนา โตสกุล กล่าวในบทความ “ว่าด้วยวัฒนธรรม” ว่านิยามความคิดในเรื่องวัฒนธรรมมีหลากหลายไม่หยุดนิ่ง และมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพกาละ เทศะ และเงื่อนไขต่างๆที่บริบททางสังคมวัฒนธรรมใหม่ๆ ของผู้คนแต่ละยุคสมัย ในทางการศึกษาทางมานุษยวิทยา โดยทั่วๆไป เชื่อกันว่าวัฒนธรรมกับสังคมเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกันอย่างลึกซึ้ง สังคม หมายถึง กลุ่มชนที่มาอยู่ร่วมกันและมีการกระทำระหว่างกันในขณะที่ วัฒนธรรม หมายถึง แบบแผนในการดำเนินชีวิตที่คนส่วนใหญ่ในสังคมมี

ร่วมกัน กล่าวโดยสรุป วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตของคนในสังคม หรือที่เรียกกันในภาษาอังกฤษว่า way of life

คริสโตเฟอร์ ไรท์ กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง “ฝรั่งไม่เข้าใจ คนไทยไม่เก็ท” ว่าวัฒนธรรมแบ่งเป็น 2 รูปแบบคือ

1) วัฒนธรรมภายนอก เป็นสิ่งที่เรามองเห็นด้วยตา เช่น การแต่งกายด้วยชุดไทย เพลงไทยเดิม อาหารไทย สถาปัตยกรรมไทย การไหว้ การยิ้มแย้ม การยืนตรงประกอบเพลงชาติไทย และอื่นๆ

2) วัฒนธรรมภายใน เป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นด้วยตา เช่น คนไทยมีน้ำใจมีหัวใจบริการ อ่อนโน้ม ขี้เกรงใจ และอื่นๆ

อุดมการณ์ความเป็นผู้หญิงไทย

อะไรคือความเป็นผู้หญิงไทย "ผู้หญิงไทยคือช้างเท้าหลัง" "คือทาสในเรือนเบี้ย" "คือหลังบ้านที่ทรงอิทธิพล" "คือความอ่อนหวาน" ฯลฯ ภาพของผู้หญิงไทยเท่าที่ถูกเสนอมา มีลักษณะที่หลากหลายและบางครั้งก็ขัดแย้งกัน ขึ้นกับว่าจะใช้เอกสารชนิดใดเป็นแหล่งอ้างอิง ถ้าใช้หลักฐานทางกฎหมายซึ่งส่วนใหญ่พิจารณาจากกฎหมายตราสามดวง สถานะหรือภาพของผู้หญิงก็ดูต้อยต่ำเป็นอย่างยิ่ง และไม่มีความเท่าเทียมทางกฎหมายอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้หญิงเป็นสิทธิของพ่อแม่ และเป็นสิทธิของสามีเมื่อแต่งงานไปแล้ว ดังนั้นพ่อแม่และสามีมีสิทธิในการขายลูกและเมียตัวเองได้ อย่างไรก็ตามหลุยส์ ดูปลาตร์ ชาวฝรั่งเศสที่เข้ามาศึกษากฎหมายตราสามดวงโดยใช้กฎหมายลักษณะผัวเมีย ลักษณะมรดก ลักษณะกู้หนี้ เป็นหลักเสนอว่า "สถานะตามกฎหมายของหญิงสยามดีกว่าหญิงอื่นอีกหลายประเทศในเอเชีย ในประเทศสยามหญิงไม่เคยถูกมองว่าเป็นเพศที่อ่อนแอหรือไร้ความสามารถซึ่งจำต้องได้รับการคุ้มครองเหมือนทาสคนหนึ่ง และหญิงมีสิทธิเท่ากับชายในการทำนิติกรรมและรับมรดก นอกจากนี้ยังมีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า กฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ชายหญิงในช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์คงยังไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนเพราะในช่วงนั้นรัฐยังไม่มีอิทธิพลในเข้าไปควบคุมการดำเนินชีวิตของคนทั่วไปนัก นอกจากกฎหมายแล้วได้มีการพิจารณาจากหลักฐานอื่น ๆ พบว่า ผู้หญิงไทยโดยทั่ว ๆ ไป ดูจะไม่ต่ำต้อยนัก แม้แต่แอนนา เลียวโนเวนส์ที่ถูกมองว่าเป็นนักสตรีนิยมในยุคสมัยนั้น และต่อต้านการกดขี่โดยเฉพาะจากฝ่ายชายที่มีต่อฝ่ายหญิงยังมองว่าผู้หญิงไทยโดยทั่วๆไปแล้วจะได้รับการปฏิบัติอย่างเห็นอกเห็นใจ (Leonowens 1975) มีหลักฐานแสดงให้เห็นถึงความคาดหวังที่แตกต่างระหว่างเพศอยู่บ้าง เช่น เด็กทารกที่เกิดเป็นชายจะมีการจัดวางสมุดดินสอไว้ในเปลด้วย ในขณะที่ถ้าเป็นทารกหญิงจะวางเข็มและด้ายไว้ ในบางบันทึกกล่าวว่า กระด้งของทารกชายจะมีการเอาของมีคมใส่ไว้ ส่วนทารกหญิงยังคงใส่เข็มกับด้ายเหมือนกัน การกระทำเช่นนี้ เป็นการสร้างการเรียนรู้ถึงหน้าที่ที่ต่างกันที่สังคมคาดหวัง สังคมยังคาดหวังให้ผู้หญิงเรียบร้อย อ่อนหวาน แม้สังคมไทยให้คุณค่ากับความ

สุภาพเรียบร้อยในคนทั่วไปไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชาย แต่สำหรับผู้หญิงไม่ใช่เพียงแค่ความคาดหวัง แต่เป็นสิ่งที่ต้องเป็น โดยส่งผ่านความต้องการนี้ทางวรรณกรรมสั่งสอนหญิงทั้งหลาย ดังเช่น สุภาษิตสอนหญิง ของสุนทรภู่ “เกิดเป็นหญิงให้เห็นว่าเป็นหญิง อย่าทอดทิ้งกิริยาอัชฌาสัย เป็นหญิงครึ่งชายครึ่งอย่าพึงใจ ใครเขาไม่สรรเสริญเมินอารมณ์” (วารุณี ภูริสินสิทธิ์,)

ยศ สันตสมบัติกล่าวว่า ประการแรกผู้หญิงเป็นผู้ผลิตทางสังคม และสังคมไทยมีการสร้างวัฒนธรรมบางอย่างที่สั่งสอนให้ผู้หญิงมีความรับผิดชอบมากกว่าผู้ชาย แม้กระทั่งเมื่อเข้าไปทำงานในเมืองผู้หญิงก็จะถูกคาดหวังให้ส่งเงินกลับบ้านมากกว่าในกลุ่มแรงงานชาย โดยสังคมคาดหวังให้ลูกสาวเป็นผู้หาเลี้ยงพ่อแม่และมีการสืบทอดความคาดคิดนี้จากรุ่นสู่รุ่น ประการต่อมาผู้หญิงเป็นเพศที่มีอำนาจ เช่น การมีอำนาจในการสืบทอดผีบรรพบุรุษ มีอำนาจในกรรมสิทธิ์ที่ดินและมีอำนาจในแง่กลุ่มเครือญาติที่อยู่แวดล้อมจากการที่ผู้ชายต้องแต่งเข้าบ้านฝ่ายหญิง ซึ่งสภาพเหล่านี้สืบทอดมาหลายชั่วคนจนกระทั่งเริ่มเกิดปัญหาการพัฒนาในชนบทไทยขึ้นมา ทำให้ผู้หญิงค่อยๆ ถูกผลักออกจากภาคการเกษตร สถานะทางอำนาจของผู้หญิงจึงถูกลิดรอนตั้งแต่ตอนนั้น ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม แรงดึง-แรงผลัก ที่ขับดันให้ผู้หญิงไปทำงานนอกบ้านที่สร้างรายได้ในรูปเงิน ความเชี่ยวชาญในภาคเกษตรซึ่งเคยเป็นของผู้หญิงมาก่อน ถูกเปลี่ยนมือ หลังจากมีแนวคิดว่าด้วยเรื่องการพัฒนา ที่มองผู้ชายเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเกษตร อันเนื่องมาจากความไม่เข้าใจสภาพของสังคมไทยโดยส่วนรวม ประกอบกับทิศทางการพัฒนาที่ถูกกำหนดโดยทุนนิยมตะวันตกได้วางผู้หญิงไว้เป็นแรงงานรับจ้างราคาถูกในภาคอุตสาหกรรม สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้หญิงกลายเป็นเพศที่ถูกลิดรอนอำนาจ ลิดรอนสถานะทางเศรษฐกิจ และความพยายามที่จะกอบกู้สถานะในขณะที่สังคมตกอยู่ในสภาวะไม่สามารถช่วยตัวเองได้ทำให้ผู้หญิงต้องดิ้นรนออกไปทำงานภายนอก

จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่ผู้หญิงไทยจะหาสามีเป็นฝรั่งเพราะผู้คนในปัจจุบันมีความลื่นไหล แต่ประเด็นก็คือส่วนหนึ่งผู้หญิงที่เป็น ‘เมียฝรั่ง’ ไม่ใช่ผู้หญิงสวย อยู่ในวัยกลางคน ส่วนใหญ่มีลูกแล้ว และมีสามีที่เป็นคนไม่มีความรับผิดชอบ สร้างภาระให้ หรือเสียชีวิตไปแล้ว ทำให้พวกเธอต้องดิ้นรนต่อสู้ด้วยตนเอง นอกจากนั้นภาพที่เราเห็นกันส่วนใหญ่เป็นเพียงกรณีความสำเร็จ แต่ส่วนอื่นที่ไม่ได้ดีก็มีอีกจำนวนมาก เช่นเดียวกับผู้หญิงค้าประเวณีที่มีบ้านหลังใหญ่โต แต่ก็มีหลายคนที่ต้องเสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ หรือจนแล้วไม่กล้ากลับบ้านก็มีอีกจำนวนมาก แต่ภาพที่สังคมมักจะเห็นหรือเลือกที่จะเห็นคือภาพเฉพาะกรณีความสำเร็จ แม้ว่าในความเป็นจริงคนต่างชาติเหล่านั้นอาจเป็นคนที่ไม่สามารถหาภรรยาในประเทศตัวเองได้ หรือมีความเป็นอยู่แร้งแค้นในประเทศของตัวเอง (ยศ สันตสมบัติ, http://prachatai.com/journal/2012/03/39615)

ในความคิดของผู้วิจัยนั้นความเป็นหญิงไทย หมายถึง ตัวตนของผู้หญิง ซึ่งเริ่มตั้งแต่การให้ความหมายจากคนในสังคม ว่าผู้หญิงไทยควรมีลักษณะอย่างไร ซึ่งจากวาทกรรม ต่างๆ ให้ความหมายว่า ผู้หญิงไทย ต้องมีกิริยาอ่อนหวาน อ่อนโยน มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เชื่อฟังพ่อแม่ สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานหลักจากการขัดเกลาของสังคม แต่ความเป็นตัวตนของผู้หญิงจะเปลี่ยนไปซึ่งขึ้นอยู่กับว่า พวกเธอมีประสบการณ์อะไรผ่านเข้ามาในชีวิต เช่นการเป็นผู้หญิงเรียบร้อยทำให้ถูกคนรังแก พวกเธอก็จะลุกขึ้นมาปรับเปลี่ยนตัวตนของเธอ หรือผู้หญิงต้องอยู่บ้านเพื่อทำงานบ้านและเลี้ยงดูลูก แล้วให้สามีทำงานนอกบ้าน แต่เมื่อเงินที่สามีหามาไม่เพียงพอ พวกเธอก็จะเปลี่ยนบทบาท โดยออกไปทำงานนอกบ้าน อุดมการณ์การเป็นผู้หญิงไทยมีข้อได้เปรียบและเสียเปรียบอย่างไรที่นำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว

2.6 ผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เสนอภาพรวมของหญิงไทยในประเทศเยอรมนี

สุภางค์ จันทวาณิช และคณะ (2542) ศึกษาเรื่อง “การย้ายถิ่นของผู้หญิงไทยไปเยอรมนี: สาเหตุ ชีวิตความเป็นอยู่และผลกระทบในประเทศไทยและเยอรมนี” มีจุดประสงค์จะศึกษาปรากฏการณ์การย้ายถิ่นของหญิงไทยเพื่ออธิบายสาเหตุ กระบวนการย้ายถิ่น ชีวิตความเป็นอยู่เมื่อย้ายถิ่นไปยังประเทศเยอรมนี และผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศต้นทางและประเทศปลายทาง การวิจัยใช้วิธีศึกษาจากเอกสารประกอบกับข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลจากแหล่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วิธีหลักอีกวิธีหนึ่งคือการศึกษาประวัติชีวิต (Life history) ในลักษณะการสัมภาษณ์เชิงอัตชีวประวัติ (Biographic Interview) จากกรณีศึกษาหญิงไทย 15 ราย ที่ย้ายถิ่นมาพำนักในนครเบอร์ลิน นครฮัมบวร์ก และบริเวณอื่นๆ การเก็บข้อมูลกระทำในช่วงเดือนกรกฎาคม 2538 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2539

สาเหตุสำคัญที่หญิงไทยย้ายถิ่นได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และกฎหมาย

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ความด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจในประเทศไทย, โอกาสการทำงานในประเทศเยอรมนี, รายได้ที่ครอบครัวในประเทศไทยคาดหวังให้ส่งเสีย และลักษณะงานในตลาดแรงงานระดับทุติยะ (Secondary sector labour market) ของเยอรมนีที่ต้องการแรงงานหญิงต่างชาติ

ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม

ปัญหาชีวิตครอบครัว, การชักนำโดยเครือข่ายทางสังคมได้แก่ คนรู้จักและนายหน้าให้ย้ายถิ่น, ค่านิยมต้องการเดินทางไปต่างประเทศของหญิงไทย และบริการอำนวยสะดวกในการเดินทางของเครือข่ายค้ามนุษย์ข้ามชาติ (เครือข่ายหลอกผู้หญิงที่มีอยู่) เป็นสาเหตุที่ทำให้ย้ายถิ่น หญิงมักไม่ฟัง

คำแนะนำจากผู้อื่น และไม่สนใจข้อมูลจากสื่อมวลชนเกี่ยวกับข้อเสียของการย้ายถิ่น ในเรื่องทัศนะของชายเยอรมันที่ว่าหญิงไทยมีคุณสมบัตินุ่มนวลอ่อนโยน เป็นแม่บ้านแม่เรือน และเคารพสามีก็มิได้เป็นสาเหตุที่ดึงดูดให้ผู้หญิงไทยย้ายถิ่น เพราะในความจริงแล้วชายเยอรมันพอใจกับคุณสมบัติเหล่านั้นของหญิงไทย แต่ไม่พอใจในคุณสมบัติที่ไม่ได้คาดมาก่อน เช่นการชอบใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย การปฏิเสธอาหารเยอรมัน และการมีภาระรับผิดชอบต้องส่งเสียครอบครัวทางเมืองไทย ในแง่ของการศึกษาหญิงไทยจบการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอาชีวศึกษาชั้นสูงแต่ล้วนไม่มีความรู้และไม่มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเทศเยอรมนีตลอดจนเงื่อนไขการทำงานที่นั่นในระดับที่เพียงพอ ความผิดหวังในคู่ครองที่เมืองไทยมีน้ำหนักเพียงพอให้หญิงไทยย้ายถิ่น ค่านิยมมีทั้งองค์ประกอบทางอารมณ์ (ความอยากโก้, อยากไปเมืองนอก)และองค์ประกอบทางเหตุผล (ความอยากไปหาเงินใช้หนี้ ไปเผชิญโชค) ค่านิยมดังกล่าวขาดการตรวจสอบข้อมูลในความเป็นจริง ความต้องการหญิงต่างชาติมาทำงานในตลาดแรงงานระดับล่าง เช่น งานแม่บ้านและงานอื่นๆ เป็นปัจจัยดึงดูดหญิงไทยให้ย้ายถิ่น

ปัจจัยทางกฎหมาย กฎระเบียบที่ไม่เคร่งครัดในอดีตทำให้การย้ายถิ่นทำได้โดยสะดวก แต่เมื่อมีกฎเคร่งครัดขึ้นการย้ายถิ่นก็ยังคงกระทำได้ต่อไปโดยมีความซับซ้อนขึ้น มีค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น และมีการย้ายถิ่นอย่างผิดกฎหมายมากขึ้น

กระบวนการย้ายถิ่น หญิงไทยทุกคนต้องมีเครือข่ายที่อำนวยความสะดวกให้ เครือข่ายมี 5 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ พี่น้องร่วมสายโลหิตหรือเพื่อนสนิทจะให้ความปลอดภัยที่สุด แฟนหรือสามีชาวเยอรมัน ส่วนเครือข่ายอื่นๆ อาจมีโอกาสถูกหลอกบ้าง เครือข่ายสองประเภทหลังจะเอาผลกำไรและหญิงไทยจะถูกล่อลวง

รูปแบบการย้ายถิ่น ได้แก่ เพื่อแต่งงานและเพื่อทำงาน (รวมถึงการทำงานเพื่อค้าบริการ) หญิงไทยอาจจะมีสถานภาพเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง (decision maker) ที่รู้ผลของการกระทำอยู่แล้ว และอาจเป็นผู้ถูกล่อลวง (traflicked) ที่ถูกสถานการณ์และผู้ที่เกี่ยวข้องแวดล้อมตลอดจนโครงสร้างของบริบททางเศรษฐกิจสังคมรังแกเอารัดเอาเปรียบก็ได้ ความเป็นไปได้ของสถานการณ์ทั้งสองแบบจะสลับคละกันอยู่ทั้งในหญิงไทยที่ย้ายถิ่นเพื่อแต่งงานและมาทำงาน ไม่มีรูปแบบใดที่หญิงมีสถานภาพเพียงอย่างเดียว แต่หญิงไทยที่ย้ายมาแต่งงานมีโอกาสเป็นผู้ที่ตัดสินใจมากกว่ารูปแบบอื่น ระยะเวลาที่ถูกล่อลวงอยู่ระหว่าง 3 เดือนถึง 4 ปี

หญิงไทยที่ย้ายถิ่นเพื่อแต่งงานมีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เช่น จากจำนวน 4 รายในปี 1970 เป็น 1,468 รายในปี 1994 ชายเยอรมันมีแนวโน้มแต่งงานกับหญิงต่างชาติมากขึ้น ร้อยละ 7.47 ในปี 1970 เป็น 16.62 ในปี 1993 แต่หญิงโปแลนด์และยูโกสลาเวียแต่งกับชายเยอรมันมากที่สุด ในอดีตมีหญิงฟิลิปปินส์แต่งงานกับชายเยอรมันมากกว่าหญิงไทย หญิงไทยที่เดินทางมาถึงเยอรมนีจะผิดหวังต่อสถานภาพของงานที่จะต้องทำ และคุณสมบัติของสามีที่ตนจะสมรสด้วย หญิงไทยส่วนใหญ่อาศัยการ

แต่งงานเป็นวิธีที่จะทำให้ตนสามารถอยู่ในเยอรมันได้เป็นเวลานาน และเมื่ออยู่ครบ 4 ปีจนได้สิทธิพำนักถาวรแล้วบางคนจะขอหย่ากับสามี แต่ยังคงพำนักอยู่ในเยอรมนีทำงานต่อไป การปรับตัวให้เข้ากับสังคมเยอรมันทำได้ระดับหนึ่ง ยังคงมีปัญหาเรื่องภาษาและวัฒนธรรม

ในแง่ของผลกระทบต่อประเทศไทย คือผลกระทบทางเศรษฐกิจ และทางสังคมวัฒนธรรม หญิงไทยสามารถหารายได้จากการทำงาน หรือสามีชาวเยอรมันให้ ส่งกลับประเทศไทยได้ถึง 802.6 ล้านบาทในปี 1990 และในปี 1996 เป็นเงิน 324.1 ล้านบาท เงินที่ส่งกลับนำไปใช้ในการไถ่ถอนหนี้สินของครอบครัวและตนเอง ส่งเสียบุตรหรือน้องที่กำลังศึกษา และใช้ซ่อมแซมหรือซื้อบ้านใหม่ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในแง่สังคมวัฒนธรรม หญิงไทยที่ย้ายที่เพื่อไปทำงานค้าบริการทางเพศจะไม่บอกครอบครัวให้รู้ อีกทั้งครอบครัวก็ไม่ต้องการรู้เช่นกัน แต่จะตัดสินความสำเร็จของหญิงไทยที่ย้ายถิ่นจากความมั่งมีทางวัตถุและการส่งเงินกลับบ้าน สำหรับหญิงไทยที่ไปแต่งงานกับชายเยอรมัน ทางครอบครัวจะเปิดเผยให้ผู้อื่นรู้และยังคงตัดสินความสำเร็จที่วัตถุเช่นเดิม และหญิงไทยจะส่งข้อมูลให้เห็นว่าตนประสบความสำเร็จในการย้ายถิ่น จนเกิดค่านิยมว่าการย้ายถิ่นเยอรมนีเป็นสิ่งที่ดี ผู้หญิงย้ายถิ่นจะได้รับการยกย่องเมื่อกลับมาที่เมืองไทย และมีความสำเร็จเชิงวัตถุ

ส่วนผลกระทบต่อประเทศเยอรมนี ปรากฏในด้านสังคมวัฒนธรรมชัดเจนที่สุด ได้แก่ แบบแผนการใช้ชีวิตของหญิงไทยไม่กลมกลืนกับสังคมเยอรมัน มีสถานภาพที่ต่ำกว่าประชากรอื่นๆ มีการกระจุกตัวอยู่ในย่านเดียวกันโดยสมัครใจ มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมกับสามีชาวเยอรมัน และมีชีวิตทางวัฒนธรรมที่แปลกแยกจากสังคมเยอรมัน มีการยึดถือค่านิยมเกี่ยวกับชีวิตที่ดีในทางวัตถุมากกว่าคุณภาพชีวิต และมีการรักษาหน้าไม่ยอมกลับประเทศไทย

พัทยา เรือนแก้ว (2552) ศึกษาเรื่อง “สิทธิหญิงไทยกรณีเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ” มีวัตถุประสงค์ ที่จะศึกษากระบวนการย้ายถิ่นเพื่อขายแรงงานข้ามชาติของหญิงไทย โดยเน้นที่สาเหตุปัจจัยการย้ายถิ่น รวมทั้งความต้องการ แรงจูงใจ เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อการป้องกันปัญหาอันอาจจะเกิดขึ้นจากการย้ายถิ่นแรงงานซึ่งผู้หญิงยอมรับได้โดยการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ จากข้อมูลที่ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงบรรยายผู้หญิงย้ายถิ่น 33 คน ในเยอรมนี และ 16 คนในญี่ปุ่น รวมทั้งศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่ตีพิมพ์ ผลของการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ในช่วงเวลา 30 ปี ของการเคลื่อนย้ายแรงงานหญิงไทยข้ามชาติ มีความเปลี่ยนแปลงน้อยมากในหลายๆ ด้าน คือ ผู้หญิงที่ย้ายถิ่นกำเนิดในภาคอีสานและเหนือ และยังคงเป็น 3 กลุ่มหลักคือ แม่ที่เลี้ยงดูลูกเพียงลำพัง หญิงบริการทางเพศต่อชายต่างชาติ และหญิงโสดที่ต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจย้ายถิ่นแรงงานข้ามชาติ ก็ยังเป็นความด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ การเกิดขึ้นของ “วัฒนธรรมการย้ายถิ่น” และการคงอยู่ของเครือข่ายทางสังคมก็ยังเป็นตัวช่วยอำนวยความสะดวกในการเดินทาง ผู้หญิงมองการย้ายถิ่นแรงงานข้ามชาติเป็นหนทางที่จะยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ผู้หญิงมองไม่เห็นทางเลือกใน

สังคมไทย บ่อยครั้งที่การเดินทางข้ามชาตินี้เป็นไปโดยผ่านขบวนการอาชญากรรมข้ามชาติ อันเชื่อมโยงกับการค้ามนุษย์ ทั้งนี้เพราะผู้หญิงมองไม่เห็นทางเลือกในการเดินทางอื่น ในประเทศปลายทางแรงงานหญิงข้ามชาติต้องประสบกับปัญหาเนื่องจากขาดความรู้เกี่ยวกับประเทศปลายทาง และไม่มีความรู้ด้านภาษาพื้นฐาน

วิลาส ดวงกำเนิด (2551) การสมรสระหว่างสตรีไทยกับคนต่างชาติเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม ซึ่งมีการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ค่านิยมนี้เกิดจากความคาดหวังที่จะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่สบายขึ้น แต่ภายหลังสมรสแล้วย้ายถิ่นไปต่างประเทศกลับประสบกับปัญหาต่างๆ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาการสมรส สภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่แท้จริงในต่างประเทศ สภาพปัญหาเศรษฐกิจสังคมและสุขภาพ โดยการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามเป็นหลัก ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยสตรีไทยที่สมรสกับคนต่างชาติในประเทศเยอรมนี ข้อมูลได้จากการสอบถามจำนวน 396 ราย การสังเกตและสัมภาษณ์เชิงลึกในประเทศเยอรมนี จำนวน 11 รายและในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยจำนวน 12 ราย ผลการศึกษาพบว่า บริบทภูมิหลังและคุณลักษณะทั่วไปก่อนการสมรสส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาในชนบท อายุแรกการสมรสอยู่ระหว่าง 15-20 ปีและไม่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินชีวิตคู่จากการสมรสในครั้งแรก ทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวพบว่ามีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพพร้อมกับมีภาระรับผิดชอบ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะเจริญพันธุ์ ส่วนใหญ่ไม่มีบุตรทำให้มีแนวคิดและโอกาสในการตัดสินใจสมรสกับคนต่างชาติ

สภาพชีวิตและความเป็นอยู่ในประเทศเยอรมนีเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยว ภาวะเจริญพันธุ์อยู่ในระดับต่ำเนื่องจากส่วนใหญ่มีการคุมกำเนิด สตรีไทยใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัว การพบปะกันในกลุ่มคนไทยด้วยกันเป็นสาเหตุให้มีการเล่นการพนัน กู้ยืมเงินทอง ทะเลาะเบาะแว้ง บางรายมีความสัมพันธ์ในทำนองชู้สาว การดูถูกกันเองในหมู่สตรีไทยที่มีสามีชาวต่างชาติ มีการแข่งขันเปรียบเทียบรายได้ โอ้อวดความร่ำรวย ยิ่งไปกว่านั้นการย้ายถิ่นข้ามทวีปซึ่งมีความแตกต่างอย่างมากของสภาพอากาศ ภาษา อาหาร วัฒนธรรม วิถีชีวิตและมารยาทในสังคม มีอิทธิพลทำให้สตรีไทยจำเป็นต้องเรียนรู้และปรับตัวเพื่อใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

สามีชาวต่างชาติส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยในการส่งเงินมาจุนเจือครอบครัวที่เมืองไทย สตรีไทยจึงมีความจำเป็นต้องทำงานประเภทรับจ้างและบริการ เพื่อไม่รบกวนรายได้ของสามี บางรายประกอบอาชีพขายบริการอย่างถูกกฎหมายพร้อมกับอยู่กินกับสามีอย่างปกติ ประกอบกับในประเทศไทยมีค่านิยมแข่งขันกัน เพื่ออวดความร่ำรวยและต้องการแสดงออกซึ่งฐานะเพื่อให้ได้รับการยอมรับในหมู่บ้าน เมื่อมีการกู้ยืมเพื่อลงทุนสร้างที่อยู่อาศัย จึงทำให้เกิดความกดดันในการใช้ชีวิตที่ต้องดิ้นรนทำงานอย่างหนัก ส่วนแนวความคิดในการสนับสนุนพัฒนาท้องถิ่นพบว่าสตรีไทยมีส่วนร่วมและได้ให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ซึ่งเป็นแนวโน้มที่ดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

ทางด้านทัศนคติต่อการสมรสกับคนต่างชาติพบว่าการมีสามีชาวต่างชาติทำให้ชีวิตดีขึ้นและสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้ดี สตรีไทยส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการสมรสกับคนต่างชาติเพื่อหวังรวย จึงจำเป็นต้องศึกษารายละเอียดของชายชาวต่างชาติก่อนตัดสินใจสมรส

งานวิจัยที่กล่าวมาสามการศึกษาทำให้ผู้วิจัยทราบถึงคุณลักษณะทั่วไปของหญิงไทยที่อาศัยอยู่ในเยอรมนี ถึงแม้ว่าระยะเวลาของการศึกษาวิจัยมีระยะห่างถึง 10 ปี แต่ผลของการศึกษากลับมีความคล้ายคลึงกัน กลุ่มตัวอย่างผู้หญิงไทยที่ย้ายถิ่นยังเป็นกลุ่มผู้หญิงลูกติดที่หย่าร้างจากสามี หรือเลิกลา แยกทางกันกับชายไทย หญิงไทยมีสถานภาพแม่เลี้ยงลูกเดียวในเมืองไทย โดยที่ชายไทยมิได้มาส่งเสียค่าเลี้ยงดูให้ลูก สภาพเศรษฐกิจในเมืองไทย ค่านิยมการเดินทางมาต่างประเทศ และการแต่งงานกับชาวตะวันตก จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่หญิงไทยตัดสินใจ ดังนั้นรูปแบบการย้ายถิ่นของหญิงไทยเข้ามาอยู่ในเยอรมนีเพราะได้แต่งงานกับชายเยอรมัน สอดคล้องกันกับข้อมูลทางสถิติของประเทศเยอรมนีในปี 2552 มีผู้หญิงไทยในเยอรมัน 83% ซึ่งส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสกับชายเยอรมัน งานวิจัยนี้มุ่งจะอธิบายว่ารูปแบบการแต่งงานของหญิงไทยบางครั้งทับซ้อนกันกับรูปแบบการย้ายถิ่นเพื่อเข้ามาค้าบริการทางเพศแต่ใช้การแต่งงานบังหน้า ในประเทศเยอรมนีการค้าบริการทางเพศถือเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมาย การทบทวนการศึกษาทั้งสามเรื่องมีประโยชน์อย่างมาก เพราะทำให้ทราบถึงความเป็นอยู่ของหญิงไทย การปรับตัวเข้ากับสังคม วัฒนธรรมที่ต่าง และผู้วิจัยต้องการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นของการกระทำรุนแรงระหว่างหญิงไทยและชายที่อยู่ร่วมกัน

การศึกษาความรุนแรงในครอบครัว/คู่สมรสในประเทศไทย

ปัญชลี โชติคุต (2541) ศึกษาเรื่อง “การใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรส” กำหนดวัตถุประสงค์การ วิจัย 3 ประการ คือ ประการแรก ศึกษารูปแบบและประเภทของการใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรส ประการที่สองศึกษารูปแบบและประเภทของการใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรสของเพศชายและหญิง และประการที่สามศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรส โดยกำหนดสมมุติฐานจำนวน 17 สมมุติฐาน ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรซึ่งสมรสแล้วของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 321 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ประเภทความรุนแรงที่กลุ่มตัวอย่างใช้มากที่สุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ การทำร้ายจิตใจ รองลงมาได้แก่ การทำร้ายร่างกายและมุ่งจะทำร้ายร่างกายตามลำดับ และพบว่าประเภทความรุนแรงที่เป็นการทำร้ายจิตใจ เพศหญิงใช้ความรุนแรงประเภทนี้มากกว่าเพศชาย

2. การทดสอบสมมุติฐานพบว่า ยอมรับสมมุติฐานจำนวน 9 สมมุติฐาน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรสได้แก่ ประสบการณ์ด้านความรุนแรง การมีส่วนร่วม

ทางสังคม การสนับสนุนทางสังคม เพศ ระยะเวลาสมรส การใช้แอลกอฮอล์ ความถี่ในการใช้แอลกอฮอล์ การยอมรับการใช้ความรุนแรง และการยอมรับการใช้ความรุนแรงของบิดามารดา

3. การศึกษาเพิ่มเติม พบว่า 1) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ความรุนแรงในเพศชายได้แก่ ประสบการณ์ด้านความรุนแรง การมีส่วนร่วมทางสังคม ระยะเวลาสมรส ความถี่ในการใช้แอลกอฮอล์ การยอมรับการใช้ความรุนแรง และการยอมรับการใช้ความรุนแรงของบิดามารดา 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ความรุนแรงในเพศหญิงได้แก่ การมีส่วนร่วมทางสังคม การสนับสนุนทางสังคม การใช้แอลกอฮอล์ การยอมรับการใช้ความรุนแรงของบิดามารดา

กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ (2546) ศึกษาเรื่อง “สุขภาพผู้หญิง และความรุนแรงในครอบครัว ใช้วิธีวิจัยแบบสองแบบคือ หนึ่ง การสำรวจประชากร เป็นการสำรวจความรุนแรงต่อผู้หญิงจากฐานประชากรทั่วไป กลุ่มประชากรตัวอย่างคือกลุ่มผู้หญิงอายุ 19-49 ปี ในกรุงเทพมหานคร 1,536 คน และในจังหวัด ข. 1,282 คน เก็บข้อมูลช่วงเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม พ.ศ.2543 และสองการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ แยกเป็นการจัดสนทนากลุ่มอย่างละ 4 กลุ่มในสองจังหวัดในช่วงปี 2542 และการสัมภาษณ์ระดับลึก 34 คน เก็บข้อมูลในช่วง 2542 และปลายปี 2543 ต่อต้นปี 2544 บุคคลที่ให้ข้อมูลคือเจ้าหน้าที่รัฐ 11 คน ผู้หญิงประสบความรุนแรง 7 คน และสามีภรรยาที่มีปัญหาความรุนแรงจำนวน 8 คู่ จุดเน้นของการศึกษาคือ ความรุนแรงทางกายและทางเพศที่ผู้หญิงถูกกระทำโดยคู่ของตนเอง ผลการศึกษาพบว่า ขนาดความรุนแรงทางกายและเพศในช่วงชีวิตคือร้อยละ 23 ของผู้หญิงในกรุงทำมหานคร และ ร้อยละ 34 ในจังหวัดนครสวรรค์ เคยถูกกระทำรุนแรงทางกายจากคู่ของตน ร้อยละ 30 ของผู้หญิงในกรุงเทพมหานคร และ ร้อยละ 29 ในจังหวัดนครสวรรค์ เคยประสบปัญหาความรุนแรงทางเพศที่กระทำโดยคู่ของตน โดยรวมพบว่าโดยประมาณเกือบครึ่งของผู้หญิงในสองจังหวัด (ร้อยละ 41 ในกรุงเทพฯ และ ร้อยละ 47 ในจังหวัดนครสวรรค์ ขนาดความรุนแรงทางเพศที่ผู้หญิงประสบจากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คู่ของตนในกรุงเทพฯ สูงเกือบเป็นสองเท่าของจังหวัดนครสวรรค์

ผลกระทบต่อผู้หญิงที่ถูกคู่ของตนกระทำรุนแรงพบว่า ส่งผลต่อสุขภาพกายและใจอย่างชัดเจน คือมีทั้งผลต่อสุขภาพโดยรวม และผลจากการบาดเจ็บที่ได้รับโดยตรงเมื่อถูกทำร้ายทางกาย เมื่อผู้หญิงได้รับบาดเจ็บหนึ่งในสาม

ภควดี ศรีประเสริฐ (2548) ศึกษาเรื่อง “ความรุนแรงในครอบครัว: กรณีการถูกทำร้ายของภรรยา วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงที่เกิดในครอบครัวทางด้านร่างกาย และจิตใจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม โดยมีกรอบแนวคิด ทฤษฎี และกฎหมาย โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างในบ้านพักฉุกเฉินและมูลนิธิเพื่อนหญิง จำนวน 141 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่า

เบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคสแควร์และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยการทดสอบสมมุติฐานได้กำหนดค่าที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า มีเพียงสามตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงทางร่างกาย ได้แก่ อาชีพ รายได้ และความสัมพันธ์ของครอบครัว ส่วนตัวแปรอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงทั้งร่างกายและจิตใจ

ดาวชมพู พัฒนประภาพันธุ์ และรณชัย คงสกนธ์ (2550) ศึกษาเรื่อง “การสำรวจปัญหาสาเหตุ และผลกระทบทางด้านจิตใจจากความรุนแรงใน ครอบครัวของชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร"วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาขนาดของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่อยู่ในชุมชน สาเหตุของการทะเลาะวิวาทที่นำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว และผลกระทบทางจิตใจของผู้ได้รับความรุนแรงในครอบครัว วิธีการศึกษา เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาในกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชน 7 แห่งในเขตพญาไท กรุงเทพหมานคร โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของการทะเลาะวิวาท และผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัว ผลการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้หญิงทั้งหมด 580 คน อายุเฉลี่ย 43 ปี (17-78 ปี) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถม เกินกว่าครึ่งหนึ่งมีรายได้ต่ำกว่าเดือนละ 5,000 บาท ใน 1 ปี ที่ผ่านมามีการทำร้ายร่างกายและจิตใจในครอบครัว 158 ราย (ร้อยละ 27.2) มีการทะเลาะวิวาทในครอบครัว 197 ราย (ร้อยละ 34) สาเหตุที่เกี่ยวข้องกับการทะเลาะวิวาท มีปัญหาความขัดแย้งเรื่องเงินมากที่สุด คือ ร้อยละ 70.4 และ 65.4 ในผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ ลักษณะนิสัยที่เป็นสาเหตุที่พบได้มากที่สุดของผู้กระทำ คือเป็นคนใจร้อน/เจ้าอารมณ์ (ร้อยละ 67.4) และผู้ถูกกระทำมีนิสัยจู้จี้ขี้บ่น (ร้อยละ 57) ส่วนปัญหาด้านพฤติกรรมพบว่าการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบมากที่สุดทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ คือประมาณร้อยละ 47 และ 34 ตามลำดับ ผู้ได้รับความรุนแรงส่วนใหญ่ถูกทำร้ายทางด้านจิตใจ 156 คน (ร้อยละ 98.7) รองลงมาคือการทำร้ายทางด้านร่างกาย (ร้อยละ 22.2) ผลกระทบที่เกิดจากการถูกกระทำ ความรุนแรงที่พบสูงสุด คือ มีความรู้สึกวิตกกังวล เครียด และไม่หลับ คิดร้อยละ 79.1 รองลงมา คือ รู้สึกทุกข์ใจ ไร้ค่า ตำหนิตนเอง และซึมเศร้า ร้อยละ 68.4 ควบคุมอารมณ์ได้น้อย โกรธง่าย ขว้างปาสิ่งของ ร้อยละ 50.3

สรุป พบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวร้อยละ 27.2 โดยข้อมูลพื้นฐานส่วนมากเป็นครอบครัวที่มีการศึกษาและรายได้น้อย การเกิดความรุนแรงมักจะเป็นทางด้านจิตใจ ส่งผลให้มีอาการวิตกกังวล และซึมเศร้าเป็นส่วนมาก

บุหงา ตโนภาส (2552) การศึกษาวิจัยเรื่อง "พัฒนาต้นแบบการช่วยเหลือสตรีที่ประสบปัญหาความรุนแรงในชีวิตคู่" ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ศึกษาจากกลุ่มสตรีอายุ 18 ปีขึ้นไปจำนวน 400 คน ในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง พบว่าผู้หญิงไทยร้อยละ 50 ถูกสามีทำร้าย และกว่าร้อยละ 93.6 เผชิญปัญหาด้านจิตใจ ทั้งสามีมีเมียน้อย และ

ใช้วาจาดุด่า สตรีอายุ 21 - 40 ปี มักจะเป็นกลุ่มที่ประสบความรุนแรงในครอบครัว และส่งผลเป็นลูกโซ่ไปสู่ลูก และสังคม พบว่าการศึกษาจะอยู่ในระดับปริญญาตรีถึงร้อยละ 32.9 โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง รับราชการและรัฐวิสาหกิจ ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือความรุนแรงด้านจิตใจที่สูงถึงร้อยละ 93.6 เช่น ความไม่ซื่อสัตย์ของสามี การที่สามีมีภรรยาน้อย และใช้คำพูดทำร้ายจิตใจ นอกจากนี้ ยังพบความรุนแรงทางด้านเพศที่สามีกระทำต่อภรรยา เช่น การบังคับมีเพศสัมพันธ์ การไม่ใส่ถุงยางอนามัย ส่วนความรุนแรงด้านร่างกาย และด้านเศรษฐกิจอยู่ในลำดับถัดมา ปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวส่วนใหญ่เกิดมาจากการดื่มสุราของสามี ปัญหาเรื่องชู้สาว รวมถึงปัญหาทางด้านการเงินในครอบครัว (สำนักงานกองสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2552)

โชติมา กาญจนกุล (2540) ศึกษาเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว: การศึกษาการทำร้ายร่างกายภรรยา ภรรยาจำนวน 14 คนที่ตกเป็นเหยื่อการกระทำรุนแรงทางร่างกายจากสามี และได้ตัดสินใจยุติปัญหาความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ กัน โดยมุ่งการศึกษาไปที่การทำร้ายร่างกายภรรยา ประเด็นที่สนใจศึกษาครั้งนี้คือ การทำร้ายร่างกายภรรยาเกิดขึ้นได้อย่างไร มีบริบททางสังคมและลักษณะความสัมพันธ์ใดที่ทำให้สามีเริ่มใช้ความรุนแรงกับภรรยาและเมื่อเกิดความรุนแรงขึ้นครั้งแรก ภรรยาให้ความหมายของการกระทำนี้ว่าอย่างไร และมีปฏิกิริยาโต้ตอบความรุนแรงนั้นอย่างไรบ้าง ประเด็นต่อมาคือ หลังจากเกิดความรุนแรงครั้งแรกแล้วมีเงื่อนไขใดที่ทำให้ความรุนแรงนี้ยังคงอยู่ต่อไป จนกลายเป็นการกระทำซ้ำๆ ในระยะที่เป็นของช่วงการกระทำซ้ำนี้ ภรรยาให้ความหมายอย่างไรต่อการกระทำร้ายร่างกายที่ตนได้รับ มีความพยายามปลีกตัวจากสถานการณ์ที่เป็นการกระทำรุนแรงซ้ำหรือไม่ โดยวิธีอย่างไร และประเด็นสุดท้ายที่ศึกษาคือ หลังจากที่ภรรยาอยู่ในช่วงของการกระทำรุนแรงซ้ำระยะหนึ่ง ภรรยาสามารถยุติความรุนแรงที่ได้รับได้อย่างไร มีรูปแบบการยุติปัญหาความรุนแรงอย่างไรบ้าง การยุติปัญหาความรุนแรงแต่ละรูปแบบเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขสถานการณ์ใด ผลการศึกษาพบว่า การทำร้ายร่างกายภรรยาครั้งแรกเกิดขึ้นในช่วงเวลาของการอยู่ร่วมกัน โดยจุดเริ่มต้นของการกระทำร้ายร่างกายภรรยาจะเริ่มต้นจากการเผชิญปัญหาของครอบครัว ยิ่งถ้าครอบครัวมีทางออกในการแก้ไขปัญหาอยู่ในวงจำกัด ครอบครัวก็จะสะสมบรรยากาศของความเครียดไว้มาก จนก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์เชิงลบต่อกัน เมื่อสามีไม่สามารถควบคุมสติอารมณ์ได้ก็จะทำร้ายร่างกายภรรยา ขณะเกิดการทุบตีครั้งแรกภรรยาตกใจเนื่องจากไม่คาดคิดมาก่อนว่าจะถูกทุบตี ภรรยาส่วนใหญ่ให้ความหมายการทุบตีครั้งแรกว่าเป็นการกระทำที่เป็นผลมาจากการลืมตัวชั่วครูของสามี และเชื่อมั่นว่าสามีจะไม่ทำพฤติกรรมนี้อีกเป็นครั้งที่สองในขณะเดียวกันในการทุบตีครั้งแรกนี้สามีจะรู้สึกสับสนและขัดแย้งในบทบาทตนเอง ทำให้สามีส่วนใหญ่มีท่าทีสำนึกผิดหรือขอโทษภรรยาที่ได้ทำร้ายภรรยา ท่าทีหรือคำขอโทษเหล่านี้ทำให้ภรรยาละเลยหรือมองข้ามการทุบตีในแง่ที่เป็นความผิดปกติของความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา อย่างไรก็ดีการทำร้ายร่างกายภรรยา

อาจยุติได้ในครั้งแรกถ้าภรรยาเปิดเผยเรื่องราวต่อบุคคลที่สามเพื่อสร้างแรงกดดันทางสังคมหรือเป็นการลงโทษทางสังคมต่อสามี การกระทำรุนแรงซ้ำจะเกิดขึ้นต่อจากการกระทำรุนแรงครั้งแรก โดยการกระทำรุนแรงซ้ำจะเป็นไปตามขั้นตอนที่เรียกว่าวงจรของการกระทำรุนแรง เริ่มจากการเกิดความตึงเครียดและการมีปากเสียงต่อมาก็จะเป็นการทำร้ายภรรยา และจบลงด้วยการสำนึกผิดของสามี และการให้อภัยของภรรยาซึ่งกลายเป็นภาวะของความรักอันหวานชื่นหลังการทำร้าย ภาวะของความรัก และความสุขหลังการคืนดีจะเป็นสิ่งสนับสนุนให้ภรรยาให้ความหมายของการทำร้ายร่างกายบิดเบือนไป และไม่คิดปลีกตัวออกจากสถานการณ์ที่มองว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงรุนแรงจนตกอยู่ภายใต้การกระทำรุนแรงซ้ำ ถูกสามีทุบตีครั้งแรกครั้งเล่า จนกระทั่งในช่วงหลังของการกระทำรุนแรงซ้ำ การทำร้ายภรรยาจะเกิดขึ้นบ่อยครั้ง และมีระดับของความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น จนทำให้การบิดเบือนความหมายของภรรยาเริ่มเปลี่ยนเข้ามาสู่การมองปัญหาตามความเป็นจริงมากขึ้น ประกอบกับการสูญเสียความเชื่อมั่นในการควบคุม และคาดเดาช่วงเวลาการเกิดเหตุการณ์และระดับความรุนแรง ทำให้ภรรยาเริ่มคิดถึงการปลีกตัวออกจากเหตุการณ์การถูกทำร้ายร่างกาย ช่วงระยะเวลาของการตกอยู่ในภาวการณ์กระทำรุนแรงซ้ำ ก่อนการยุติการทำร้ายร่างกายจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับการสนับสนุนทางสังคมที่ภรรยาแต่ละคนได้รับ แรงสนับสนุนทางสังคมที่มีผลต่อการยุติทำร้ายร่างกาย ส่วนใหญ่จะเป็นองค์กรทางสังคมของเอกชน และครอบครัว โดยทั่วไปภรรยาจะใช้เวลาระยะหนึ่งในการเตรียมการเพื่อปลีกตัวออกจากการถูกกระทำรุนแรง

นอกจากนี้ยังพบว่า สามีจะหยุดทำร้ายร่างกายภรรยาถ้าภรรยาเปิดเผยการทำร้ายร่างกายต่อบุคคลที่สามขณะเกิดการทำร้ายร่างกายครั้งแรก แต่หลังการกระทำรุนแรงครั้งที่สองหรือการกระทำรุนแรงซ้ำ การยุติการทำร้ายร่างกายจะเกิดจากความพยายามอย่างสูงสุดของภรรยาเพื่อหาทางออกให้พ้นจากการถูกสามีทุบตี โดยทั่วไปการยุติการทำร้ายร่างกายที่ภรรยากระทำในระหว่างการกระทำรุนแรงซ้ำจะกระทำในสามรูปแบบคือ การหลบหนีออกจากครอบครัว การพึ่งพากฎหมาย และการฆ่าสามี

วิลาสินี พนานครทรัพย์ (2545) “ความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่: เสียงของผู้หญิง” มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอประสบการณ์และคำอธิบายประสบการณ์ของผู้หญิงที่เผชิญกับการถูกสามีทำร้ายร่างกาย ประเด็นคำถามหลักที่ผู้วิจัยต้องการหาคำตอบคือ กระบวนการและการจัดการกับความรุนแรงของผู้หญิงเป็นอย่างไร โดยใช้แนวคิดสตรีนิยม แนวคิดวงจรความรุนแรง และแนวคิดการสนับสนุนทางสังคมมาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล และศึกษาด้วยวิธีการศึกษาชาติพันธุ์วรรณา ผลการศึกษาในส่วนของกระบวนการความรุนแรงนั้น พบว่า ความรุนแรงที่เกิดขึ้นมีลักษณะของการเกิดซ้ำ กล่าวคือเมื่อผู้หญิงถูกสามีทำร้ายครั้งแรก ผู้หญิงจะไม่ออกจากความสัมพันธ์ทันทีแต่จะพยายามหาสาเหตุที่ทำให้สามีทำร้ายร่างกายเธอ เมื่อค้นหาสาเหตุแล้วผู้หญิงจะให้ความหมายกับการทุบตีทำ

ร้ายที่เกิดขึ้นครั้งแรกในลักษณะลดความรุนแรงลง โดยการกล่าวอ้างไปถึงความลืมตัวของสามี ความรักที่พวกเขามีต่อกัน หรือแม้กระทั่งกล่าวโทษตัวเอง การให้ความหมายในลักษณะนี้รวมทั้งท่าที่สำนึกผิดและการให้คำสัญญาของสามีว่าการทำร้ายจะไม่เกิดขึ้นอีก ผู้หญิงส่วนใหญ่จะไม่เปิดเผยเรื่องราวของการทุบตีทำร้ายครั้งแรกกับบุคคลอื่น และพยายามพูดคุยกับสามี รวมทั้งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่างของตัวเธอเองเพื่อยุติการทำร้าย อย่างไรก็ตามผู้หญิงยกโทษให้สามี ความรุนแรงไม่ได้ยุติลง ตรงกันข้ามเมื่อเกิดปัญหาหรือความตึงเครียดในครอบครัวขึ้นมา มักจะจบลงด้วยการทำร้ายร่างกาย โดยที่ระดับความรุนแรงและความถี่ของการทำร้ายเพิ่มขึ้นด้วย และภายหลังจากที่ภาวะของการทำร้ายจบลงก็จะตามมาด้วยภาวะของการสำนึกผิดและคำขอโทษจากสามีเสมอ ผู้หญิงจึงยังอยู่กับสามีด้วยความหวังที่ว่าการทำร้ายจะไม่เกิดขึ้นอีก ผนวกกับข้อจำกัดของผู้หญิงเอง ทั้งการไร้ที่พึ่งพิงและการทนอยู่เพื่อรักษาความเป็นครอบครัว ทำให้ความรุนแรงเกิดซ้ำในช่วงเวลาหนึ่ง สำหรับประเด็นในส่วนของการจัดการกับปัญหาของผู้หญิงนั้น การศึกษาครั้งนี้พบมีสามรูปแบบคือ การทนอยู่ การแยกทางและการฆ่าสามี โดยเงื่อนไขที่ทำให้ผู้หญิงสามารถยุติโดยการหย่าร้างคือ การที่ผู้หญิงตระหนักว่าการทนอยู่ไม่ใช่วิถีทางของการแก้ปัญหา และการที่ผู้หญิงสามารถพึ่งพาตนเองได้ผนวกกับการได้รับความเชื่อเหลือจากแหล่งสนับสนุนทางสังคม ในขณะที่รูปแบบการยุติปัญหาโดยการฆ่าสามีเป็นวิธีที่ผู้หญิงไม่ได้ตั้งใจให้เกิด ผู้หญิงไม่ได้คาดคิดมาก่อนว่าการกระทำของเธอจะทำให้สามีตาย

การศึกษาที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาล้วนเป็นการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างระหว่างคู่รัก และหรือสามีภรรยาที่ไม่มีความแตกต่างกันทางสัมคม วัฒนธรรม และภาษา เป็นการศึกษาในประเทศไทยและระหว่างคนสัญชาติไทยด้วยกัน เพียงแต่ความเหมือนกันของกลุ่มตัวอย่างก็คือความเป็นผู้หญิงไทย ที่ถูกสังคม วัฒนธรรม จารีตประเพณี ความเชื่อในพุทธศาสนา และการขัดเกลาจากสังคม การปลูกฝัง และการสั่งสอนจากสถาบันครอบครัว ว่าผู้หญิงไทยที่ดีควรเป็นคู่รัก และหรือภรรยาที่ดี เชื่อฟัง และยอมรับให้ผู้ชายเป็นผู้นำ หากถูกกระทำรุนแรงจากฝ่ายชายทางร่างกาย ทางจิตใจ และทางเพศก็เป็นเรื่องที่ยอมรับได้ สิ่งกล่าวมาเป็นเพียงการทำความเข้าใจของผู้วิจัยเอง โดยผ่านการคิดที่ใช้ความสัมพันธ์หญิงชายมาอธิบาย ดังนั้นเมื่อหญิงไทยไปอยู่ในประเทศเยอรมนี ผู้วิจัยคิดว่าความเป็นผู้หญิงไทยยังคงมีอยู่ และถ้าหากชายเยอรมันคิดว่าการแต่งงานกับหญิงไทยดีกว่าหญิงเยอรมัน เพราะหญิงไทยเชื่อฟัง และสามารถควบคุมได้ง่ายกว่าหญิงเยอรมัน จะทำให้ความเสี่ยงที่จะเกิดการกระทำรุนแรงต่อหญิงไทยมีสูง ปัจจัยที่กล่าวมาเป็นเพียงการคิดและสันนิฐานเบื้องต้นของผู้วิจัย ชุดคำตอบที่เป็นจริงยังคงต้องพิสูจน์ด้วยการศึกษาวิจัยนี้

บทที่ 3
ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะทำความเข้าใจถึงประสบการณ์ ลำดับขั้นตอน เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิติของของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่อาศัยอยู่ในเยอรมนีนับตั้งแต่ก่อนออกเดินทางจากประเทศไทยจนกระทั่งปัจจุบันพวกเธออาศัยอยู่ในเยอรมนี ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เป็นเหตุให้เธอตัดสินใจใช้ชีวิตคู่กับชายเยอรมนี ผู้หญิงเหล่านี้ถูกกระบวนการ ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรมและอำนาจในระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่ ทำให้ผู้หญิงเหล่านี้เดินทางไปชีวิตในต่างประเทศ และเมื่อพวกเธอใช้ชีวิตคู่ในเยอรมนี พวกเธอถูกกระทำความรุนแรงจากชายเยอรมันภายใต้บริบทของ ความแตกต่างทางสังคม วัฒนธรรม ภาษา บทบาทความสัมพันธ์หญิงชาย และอำนาจในระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่อย่างไร ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 พื้นที่และตัวอย่างในการศึกษา
3.2 ระเบียบวิธีวิจัย
3.3 ระยะเวลาที่ทำการศึกษา
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
3.6 การเก็บข้อมูล
3.7 แนวคำถามที่ใช้ในการศึกษา
3.8 จริยธรรมในการวิจัย

3.1 พื้นที่และตัวอย่างในการศึกษา

การเลือกพื้นที่และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purpositive Sampling) พื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้คือ เมือง Gütersloh เมือง Verl เมือง Schloß Holte-Stukenbrock เมือง Salzkotten และเมือง Paderborn ในรัฐนอร์ดไรน์-เวสท์ฟาเลน (Nordrhein-Westfalen) ประเทศเยอรมนี เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำงานและใช้ชีวิตอยู่ในรัฐนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำงานและใช้ชีวิตอยู่ในรัฐนี้

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือหญิงไทยที่อยู่ร่วมกันกับชายเยอรมันในลักษณะคู่รัก และหรือสมรสที่เป็นไปตามกฎหมาย และไม่เป็นไปตามกฎหมาย คือการจดทะเบียนสมรส และไม่จดทะเบียนสมรสมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1.หญิงไทยที่ย้ายถิ่นจากเมืองไทยเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี และมีการอยู่ร่วมกัน หรือเคยอยู่ร่วมกันกับชายเยอรมัน โดยการอยู่ร่วมกันนั้นจะจดทะเบียนสมรส หรือไม่จดทะเบียนสมรสกันก็ได้

2.ระยะเวลาที่หญิงไทยอยู่ในเยอรมนีเริ่มตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป

3.กลุ่มตัวอย่างมีความสมัครใจ ยินดี และยินยอมสละเวลา ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์และตอบคำถามแก่ผู้วิจัย ได้กลุ่มตัวอย่าง 10 ราย

3.2 ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้โดยศึกษาประสบการณ์ชีวิตของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยเกี่ยวกับความรุนแรงในชีวิตคู่ที่หญิงไทยได้รับจากคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมันว่าเป็นอย่างไร สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเข้าถึงข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

3.2.1 ข้อมูลที่ได้รับจากสมาคมช่วยเหลือผู้หญิงไทยในเยอรมนี

ผู้วิจัยได้ประสานงานกับชมรม และหรือสมาคมที่ช่วยเหลือหญิงไทยในเยอรมนี เช่น ผู้วิจัยได้โทรศัพท์พูดคุยกับนักวิจัยอิสระ อดีตประธานสมาคมธาราในเมือง Bielefeld รัฐนอร์ดไรน์-เวสท์ฟาเลน (Nordrhein-Westfalen) ประเทศเยอรมนี เพื่อปรึกษาถึงลักษณะของหญิงไทยที่อยู่ในเยอรมนี และลักษณะของปัญหาที่หญิงไทยได้รับ และผู้วิจัยได้โทรศัพท์พูดคุยกับ ผู้ประสานงานของสมาคมบ้านแสนสุข แห่งเมือง Hausach ผู้วิจัยสอบถามถึงขนาดของความรุนแรงที่หญิงไทยได้รับ ผู้ประสานงานฯ กล่าวว่าไม่สามารถให้ข้อมูลได้ เนื่องจากเป็นความลับต่อเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลของหญิงไทย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมชมและพูดคุยกับเจ้าหน้าที่คนไทยที่ทำงานในสมาคมช่วยเหลือผู้หญิงไทยในเมือง Frankfurt และ เมือง Munich เพื่อสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่หญิงไทยได้รับจากชายเยอรมันว่าเป็นอย่างไร รวมทั้งการจัดการปัญหา การช่วยเหลือหญิงเป็นไปในรูปแบบใด

3.2.2 ข้อมูลที่ได้รับจากบุคลากร

ข้อมูลที่ได้รับจากบุคลากร ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาแบบกรณีศึกษา (Case Study) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยจำนวน 10 คน

3.3 ระยะเวลาที่ทำการศึกษา

ผู้วิจัยใช้เวลาการเตรียมการประมาณ 10 เดือนตั้งแต่ เมษายน 2554 ถึง กุมภาพันธ์ 2555 ติดต่อสร้างสัมพันธภาพ ในงานเทศกาลไทย และทำความรู้จักกับกลุ่มตัวอย่าง หลังได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2555 จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้วิจัยใช้ระยะเวลา 2 สัปดาห์เก็บข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างหญิงไทย

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)
2. อุปกรณ์การบันทึกข้อมูล
    2.1 เครื่องบันทึกเทป
    2.2 บันทึกงานสนาม (Field note) เป็นการบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีที่ใช้ รวมทั้งข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตพฤติกรรมตลอดจนข้อมูลในส่วนของการวิเคราะห์ด้วย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากการถอดเทปแบบคำต่อคำและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารบันทึกการให้สัมภาษณ์ ด้วยการพิมพ์ข้อความ (text) ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Microsoft Word) วิเคราะห์ข้อความ (Text) และให้รหัสของข้อมูลหัวข้อหลักและหัวข้อรอง จากนั้นแยกประเภทและจัดหมวดหมู่ข้อมูล ผู้วิจัยทำการจัดหมวดหมู่ หรือประเภทข้อมูลโดยจัดข้อมูลที่เชื่อมโยงกันหรือมีความสัมพันธ์กันไว้ด้วยกัน ดึงข้อมูลที่จัดแบ่งไว้แล้วมาใช้วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการตีความ (Interpretation) ตามกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อดูความเชื่อมโยงแนวคิด พื้นฐานบทบาทความสัมพันธ์หญิงชาย (Gender-based Violence against Women) ระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่ ทฤษฎีความขัดแย้งทางสังคมและวัฒนธรรม แนวคิดทฤษฎีความรุนแรง และแนวความคิดสัมพันธภาพและการสื่อสารในครอบครัว นำไปสู่ความรุนแรงระหว่างหญิงไทยและชายเยอรมันอย่างไร ผู้วิจัยนำเสนอการศึกษาการวิจัยในลักษณะเชิงพรรณนา (Descriptive)

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6.1 การเลือกพื้นที่ในการวิจัย

จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประเทศเยอรมนี รายงานข้อมูลในปี 2552 หญิงไทยมีสถานภาพสมรส 32,681 คู่ หย่าร้างกับชายเยอรมัน 594 คู่ และในปี 2553 สมรส 27,946 คู่ หย่าร้าง 576 คู่ รวมทั้งจากการทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาในกลุ่มประชากรคนไทยในประเทศเยอรมนี ผู้วิจัยพบว่ามีการศึกษา 3 เรื่องคือ 1)การย้ายถิ่นของผู้หญิงไทยไปเยอรมนี: สาเหตุ ชีวิตความเป็นอยู่และผลกระทบในประเทศไทยและเยอรมนี 2)สิทธิหญิงไทยกรณีเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ 3)การสมรสกับคนต่างชาติของสตรีไทยในประเทศเยอรมนีซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่ายังขาดการศึกษาในประเด็นของความรุนแรงในครอบครัวระหว่างหญิงไทย และชายเยอรมัน อีกทั้งผู้วิจัยใช้ชีวิตอยู่ในประเทศเยอรมนี ดังนั้นเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดจึงเป็นที่มาของการเลือกประเทศเยอรมนีเป็นพื้นที่ของการวิจัย

3.6.2 การเตรียมพื้นที่

ผู้วิจัยได้ประสานงานกับชมรม และหรือสมาคมที่ช่วยเหลือหญิงไทยในเยอรมนี เช่น ผู้วิจัยได้โทรศัพท์พูดคุยกับนักวิจัยอิสระ อดีตประธานสมาคมธาราในเมือง Bielefeld รัฐนอร์ดไรน์-เวสท์ฟาเลน (Nordrhein-Westfalen) ประเทศเยอรมนี เพื่อปรึกษาถึงลักษณะของหญิงไทยที่อยู่ในเยอรมนี และลักษณะของปัญหาที่หญิงไทยได้รับ และผู้วิจัยได้โทรศัพท์พูดคุยกับ ผู้ประสานงานของสมาคมบ้านแสนสุข แห่งเมือง Hausach ผู้วิจัยสอบถามถึงขนาดของความรุนแรงที่หญิงไทยได้รับ ผู้ประสานงานฯ กล่าวว่าไม่สามารถให้ข้อมูลได้ เนื่องจากเป็นความลับต่อเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลของหญิงไทย

3.6.3 การเตรียมกลุ่มตัวอย่าง

การพบปะกลุ่มประชากรเป้าหมายในกิจกรรมประเพณีต่างๆ โดยผู้วิจัยไปยังสถานที่ที่หญิงไทยและชายเยอรมันประกอบกิจกรรมด้วยกันในเทศกาลไทย เช่น วันสงกานต์ และวันสำคัญทางศาสนา ตามวัดไทยในเยอรมนีที่มีการจัดงาน หรือสถานที่อื่นๆ ตามที่ผู้จัดงานกำหนด

3.6.4 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยติดต่อกับกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่รู้จักก่อน จากนั้นกลุ่มตัวอย่างแรกแนะนำต่อ ๆ กันไปเพื่อรู้จักกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เป็นการเลือกตัวอย่างแบบ Snowball Technique โดยอาศัยการแนะนำของหน่วยตัวอย่างที่ได้เก็บข้อมูลไปแล้ว

3.6.5 การนัดสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยโทรศัพท์พูดคุยกับผู้เข้าร่วมการวิจัยโดย ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการวิจัยเบื้องต้น จากนั้นนัดหมายเพื่อพบปะพูดคุยกันตัวต่อตัว สถานที่ที่นัดหมายอาจเป็นที่พักอาศัยของผู้เข้าร่วมการวิจัย และหรือของผู้วิจัยเอง ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้เข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการวิจัยอีกครั้งพร้อมกับเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมวิจัย

3.6.6 ขั้นตอนการเก็บข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview)

ผู้วิจัยแนะนำตนเองกับผู้เข้าร่วมการวิจัยในฐานะของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล และอธิบายถึงวัตถุประสงค์ และรายละเอียดของการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ช่วงแรกผู้วิจัยสอบถามความยินยอมที่จะให้ข้อมูลจากผู้เข้าร่วมการวิจัย และแจ้งว่าข้อมูลที่พูดคุยกันจะถูกเก็บเป็นความลับ ถ้าผู้เข้าร่วมวิจัยไม่ต้องการตอบข้อสัมภาษณ์ สามารถที่จะปฏิเสธไม่ตอบ และถ้ารู้สึกอึดอัดใจสามารถหยุดการสัมภาษณ์ได้ และหรือถ้าไม่ต้องการเข้าร่วมโครงการต่อไปอีก สามารถถอนตัวออกจากโครงการวิจัยได้ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจ ผู้วิจัยให้ลงชื่อในหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ และเอกสารชี้แจงโครงการวิจัย (Participant Information Sheet) ซึ่งได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนของสาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

การเก็บข้อมูลในช่วงที่สองเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth interview) ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงร่าง (Interview Guideline) เป็นการพูดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการให้เป็นไปตามธรรมชาติ สถานที่สัมภาษณ์มีความเป็นส่วนตัว สงบเงียบคือ สถานที่บ้านพักอาศัยของผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวน 9 ราย และที่ร้านอาหาร 1 ราย ซึ่งทั้ง 2 สถานที่มีลักษณะเงียบ ๆ ไม่มีคนพลุกพล่าน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการวิจัย รู้สึกสบายใจ มีสมาธิในการพูดคุย เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นผู้เล่าเรื่องมากที่สุด โดยที่ผู้วิจัยยึดแนวคำถามตามโครงร่างวิจัย เพื่อไม่ให้ออกไปนอกประเด็นอื่นและได้ข้อมูลครบถ้วน ผู้วิจัยใช้วิธีสังเกตสีหน้า ท่าทาง อารมณ์ น้ำเสียงร่วมด้วย ถ้าผู้เข้าร่วมการวิจัยไม่ตอบคำถาม หรือแสดงท่าทีอึดอัด เงียบ ไม่อยากให้ข้อมูลหรือกล่าวถึงเรื่องนั้นน้อยก็จะยุติการสัมภาษณ์ และเก็บประเด็นนี้ไว้สัมภาษณ์ในครั้งต่อไป ผู้วิจัยต้องไม่แสดงอารมณ์ ทางสีหน้า หรือน้ำเสียงว่ามีความหวั่นไหวไปตามผู้เข้าร่วมการวิจัย หลีกเลี่ยงการมีประสบการณ์ร่วมในเรื่องราวชีวิตของผู้เข้าร่วมการวิจัย เพื่อวางตัวเป็นกลาง ไม่โน้มเอียงไปตามผู้เข้าร่วมการวิจัย การสนทนาจะดำเนินไปอย่างเรียบง่าย ไม่พยามยามใช้คำพูดที่เป็นทางการจนเกิดไป และคำนึงถึงพื้นฐานการศึกษา

ของผู้เข้าร่วมการวิจัยในการรับรู้และเข้าใจถ้อยคำที่ยาก หรือมีความเป็นวิชาการมาก เพื่อไม่สร้างความอึดอัดให้แก่ผู้เข้าร่วมการวิจัย ที่จะบอกเล่าถึงเรื่องราวโดยการถามคำถามง่าย

ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกอัดเสียงพร้อมให้เหตุผลที่บันทึกเสียง เมื่อได้รับการอนุญาตจึงทำการบันทึก การสัมภาษณ์ดำเนินไปเรื่อย ๆ จนถึงการสิ้นสุดการสัมภาษณ์ ซึ่งเกิดขึ้นได้ 2 กรณี คือ ผู้เข้าร่วมการวิจัยไม่ต้องการคุยแล้ว เช่น ให้คำตอบสั้น ๆ หรือเงียบไม่ตอบ ผู้วิจัยจะเก็บประเด็นนี้ไว้และนัดสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป กรณีที่สองคือ ได้ข้อมูลครบถ้วนตามกรอบคำถามการวิจัย ผู้วิจัยจะกล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมการวิจัยที่ให้ความร่วมมือ และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย และผู้หญิงคนอื่น ๆ จากนั้นจึงมอบบัตรสุขภาพสำหรับผู้หญิง มีข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ของสมาคม และหรือชมรมที่ช่วยเหลือหญิงไทยในประเทศเยอรมนี และประเทศไทย

3.6.7 ปัญหาและอุปสรรคที่คาดว่าพบ

ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการทำวิจัยมีดังนี้

1. ความยากลำบากในการเดินทาง ผู้ไปเก็บข้อมูลโดยใช้รถประจำทาง และรถไฟ รวมและต้องศึกษาเส้นทางก่อนออกเดินทาง เพราะผู้เข้าร่วมวิจัยไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน ระยะทางของที่พักอาศัยอยู่ห่างไกลกันมาก

2. หลังจากนัดหมายกับกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยแล้ว พบว่ามีหญิงไทยจำนวน 2 รายปฏิเสธการให้ข้อมูลโดยให้เหตุผลว่า ไม่สะดวกให้ไปพบ ประกอบกับสังคมของกลุ่มหญิงไทยในเยอรมนีส่วนใหญ่เก็บตัว ต่างคนต่างอยู่ สอดคล้องไปตามคู่รัก หรือสามี ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของคนตะวันตกที่ไม่ชอบยุ่งเกี่ยวหรือมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลภายนอก ส่วนใหญ่หญิงไทยจะพบปะกันตามงานประเพณี เทศกาลไทย และวันสำคัญทางพุทธศาสนา หรือถ้าหญิงไทยอยู่ในพื้นที่ที่ใกล้เคียงกันจะมีนัดการนัดพบปะกันเป็นครั้งคราว การพูดคุยขอความร่วมมือในการเป็นกลุ่มตัวอย่างมีความยากลำบาก รวมทั้งหัวข้อการศึกษาวิจัยมีลักษณะเฉพาะ มีความอ่อนไหว จึงเป็นเงื่อนไขที่ทำให้หญิงไทยไม่เข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพราะมีแนวคิดที่ว่า เรื่องในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว การบอกเล่าเรื่องราวของตนเองอาจจะทำให้ความลับของตนเองเปิดเผยสู่สาธารณะ

3. การติดต่อพบปะผู้เข้าร่วมการวิจัย หรือการนัดสัมภาษณ์เป็นเรื่องที่ยาก เพราะบางครั้งผู้เข้าร่วมการวิจัยติดภารกิจส่วนตัว เช่นไปทำงาน หรือไม่สะดวกให้ไปพบ ระยะทางที่อยู่ห่างไกลกันทำให้การเดินทางไปสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเป็นเรื่องลำบาก

4. หัวข้อวิจัยเป็นเรื่องที่อ่อนไหว อาจสร้างความไม่พอใจให้ คู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมันได้ หากผู้เข้าร่วมการวิจัยแนะนำคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมันว่า ผู้วิจัยเข้ามาสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นความรุนแรงในครอบครัว

5. หัวข้อวิจัยเป็นเรื่องที่อ่อนไหว ผู้เข้าร่วมการวิจัยรู้สึกสะเทือนใจกับเหตุการณ์ถูกกระทำรุนแรงจากคู่รัก และหรือสามี ที่ผ่านเข้ามาชีวิต ส่งผลให้ร้องไห้ในขณะที่ให้ข้อมูล และอาจจะเก็บไปคิดจนทำให้นอนฝันร้าย

6. ผู้เข้าร่วมการวิจัยยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ แต่ไม่ยินยอมลงนามตามข้อตกลงของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลกล่าวว่า ผู้เข้าร่วมการวิจัยต้องลงนามในหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย โดยได้รับการบอกกล่าว และเต็มใจ ในเอกสารชี้แจงโครงการวิจัย (Participant Information Sheet) ซึ่งได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

3.6.8 วิธีการแก้ปัญหา

1. ผู้วิจัยบอกกล่าวถึงที่มา และวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยรู้สึกว่าข้อมูลที่ตนเองบอกเล่ามีประโยชน์กับส่วนรวม และผู้หญิงคนอื่นๆ

2.การนัดหมายเป็นเรื่องสำคัญ ผู้วิจัตกลงเรื่องเวลาการนัดหมายกับผู้เข้าร่วมการวิจัยอย่างชัดเจน พร้อมทั้งให้เหตุผลว่าการเดินทางไปพบกันมีความยากลำบาก ดังนั้นขอความร่วมมือให้การนัดหมายตรงกัน หากต้องการเลื่อนการนัดหมายต้องแจ้งล่วงหน้าก่อน 1 วัน หรือก่อนที่ผู้วิจัยออกเดินทาง

3.ผู้วิจัยนัดสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมการวิจัยในช่วงที่คู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมันของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยไม่อยู่บ้าน หรือในสถานที่นอกบ้าน เป็นการสัมภาษณ์ระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น เพื่อหลีกเลี่ยงประเด็นการเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวระหว่างกัน มีเพียง 1 รายเท่านั้นที่สามีของเธออยู่ที่บ้าน แต่ผู้เข้าร่วมวิจัยแนะนำผู้วิจัยต่อสามีของเธอว่า ผู้วิจัยเป็นเพื่อน

4.ผู้วิจัยให้ความมั่นใจกับผู้เข้าร่วมการวิจัยถึงเรื่อง การไม่เปิดเผยข้อมูล อันจะสร้างความเสื่อมเสีย ข้อมูลที่เปิดเผยเป็นการนำเสนอในภาพรวมไม่มีการเปิดเผย ชื่อ-สกุลจริง และผู้วิจัยผ่านการอบรมจริยธรรมการวิจัยในคน ตามหลักสูตรของคณะกรรมการจริยธรรมในคน สาขาสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

5.ผู้เข้าร่วมการวิจัย 1 ราย รู้สึกสะเทือนใจแล้วร้องไห้ในขณะที่ให้ข้อมูล ผู้วิจัยแก้ไขปัญหาโดยหยุดสัมภาษณ์ชั่วขณะ และใช้มือสัมผัสตัวเธอพร้อมกับกอด เพื่อเป็นการแสดงว่าเข้าใจถึงความรู้สึก เมื่อเธอหยุดร้องไห้ผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจในการเก็บข้อมูลต่อ ซึ่งเธอยินดีให้

ข้อมูลจนครบถ้วน 2-3 วันหลังการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ไปพูดคุยกับเธอ และสอบถามถึงอาการเศร้าใจ หรือเก็บไปฝันร้ายหรือไม่ เพื่อเป็นการสะท้อนความรู้สึก และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้เล่าและระบายออกมา ไม่พบว่ามีผู้เข้าร่วมการวิจัยประสบปัญหาจากการกระทำรุนแรงจากชายที่อยู่ร่วมกัน และหรือสามีชาวเยอรมัน จนต้องขอความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้มอบเบอร์โทรศัพท์ส่วนตัวให้แก่ผู้เข้าร่วมวิจัย และเสนอตัวเป็นตัวกลางให้คำปรึกษา และจะเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้ รวมทั้งผู้วิจัยมอบ บัตรสุขภาพสำหรับผู้หญิงเกี่ยวกับที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ของสมาคม และหรือชมรมที่ช่วยเหลือหญิงไทยในประเทศเยอรมนีและประเทศไทย

6.ผู้เข้าร่วมการวิจัยยินดีและเต็มใจเข้าร่วมโครงการวิจัย แต่ไม่ลงนามในหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ และเอกสารชี้แจงโครงการวิจัย (Participant Information Sheet) ที่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้วิจัยบันทึกด้วยตนเองในเอกสารดังกล่าวด้วยข้อความดังนี้ “ผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัยเรื่อง สุข หรือทุกข์เมื่อย้ายจากถิ่นกำเนิดไปอยู่ต่างแดน : ศึกษาความรุนแรงในครอบครัว และสุขภาพของหญิงไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนีเรียบร้อยแล้ว ผู้เข้าร่วมการวิจัยเข้าใจรายละเอียดของโครงการวิจัยอย่างชัดเจน ตลอดจนไม่มีข้อซักถามใดๆ และยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ แต่ไม่ลงนามในหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ และเอกสารชี้แจงโครงการวิจัย (Participant Information Sheet)” ผู้วิจัยได้ลงนาม และวันเดือนปีที่ผู้เข้าร่วมวิจัยยินยอม

3.7 แนวคำถามที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยขอความกรุณาให้กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งผู้วิจัยจะสอบถามชื่อ อายุ เนื่องจากผู้วิจัยรู้จักกับกลุ่มตัวอย่างมาก่อน ดังนั้นจึงมีความคุ้นเคยกันอยู่บ้าง ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยเล่าถึงประสบการณ์ชีวิตในเมืองไทย และในเยอรมนี ระหว่างนั้นผู้วิจัยเริ่มสอดแทรกแนวคำถามตามที่ได้เตรียมไว้ แต่ไม่ได้เรียงตามประเด็น เพราะขึ้นอยู่กับเรื่องราวที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยเล่า เพื่อไม่ให้พวกเธอเกิดความรู้สึกอึดอัดใจ แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ตามประเด็นต่าง ๆ มีดังนี้

1.ประสบการณ์ชีวิตก่อนออกเดินทางจากเมืองไทยสู่เยอรมนี

2.เหตุผลในการตัดสินใจไปใช้ชีวิตในเยอรมนี

3.ประสบการณ์ชีวิตคู่ในเยอรมนี

ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของผู้เข้าร่วมการวิจัย และข้อมูลของคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน เพื่อค้นหาลักษณะ และปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรุนแรง

ข้อมูลสัมพันธภาพระหว่างคู่รัก และหรือคู่สามีภรรยาในปัจจุบัน

ข้อมูลความสัมพันธ์ระดับความผูกพันในชุมชน

ข้อมูลประสบการณ์ความรุนแรงที่ได้รับ และรูปแบบการจัดการปัญหาในช่วง 6 เดือนก่อนถึงวันสัมภาษณ์ และ 1 ปีที่ผ่านมา (รวม 6 เดือนที่กำลังศึกษาอยู่ด้วย) ที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยถูกกระทำรุนแรงจากชายที่อยู่ร่วมกัน (คู่รัก และหรือสามีคนปัจจุบัน และอดีตคู่รัก และหรืออดีตสามี ชาวเยอรมัน)

4.ความรุนแรงในวัยเด็กที่ได้รับจากครอบครัว

5.ทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทความสัมพันธ์หญิงชาย

6.ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สิทธิกฎหมายครอบครัวเยอรมัน และแหล่งช่วยเหลือทางสังคม เมื่อประสบปัญหาถูกกระทำรุนแรง เช่น การพบแพทย์เพื่อรักษาและบรรเทาบาดแผลที่เกิดจากการถูกกระทำรุนแรง การร้องขอความช่วยเหลือจากญาติของตนเอง และญาติของคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน เพื่อนสนิท เพื่อนบ้าน การแจ้งความกับตำรวจ การปรึกษาทนาย การเข้าปรึกษากับชมรม และหรือสมาคมที่ช่วยเหลือผู้หญิงไทย

3.8 จริยธรรมในการวิจัย

ในการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องสุข หรือทุกข์เมื่อย้ายจากถิ่นกำเนิดไปอยู่ต่างแดน **:** ศึกษาความรุนแรงในครอบครัว และสุขภาพของหญิงไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี ผู้วิจัยได้คำนึงถึงความสำคัญด้านจริยธรรมเป็นหลัก ซึ่งต้องผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลให้สามารถดำเนินการวิจัยก่อน จึงสามารถเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้

ประเด็นสำคัญด้านจริยธรรม มีดังนี้

1.ประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมการวิจัย

ผู้วิจัยแนะนำตนเองกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในบทบาทของนักวิจัย โดยชี้แจงวัตถุประสงค์แก่ผู้เข้าร่วมการวิจัย รวมถึงประโยชน์ของข้อมูลที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมการวิจัยจะสะท้อนถึงความรุนแรงในคู่รัก และหรือสามีภรรยา และสภาพวิถีชีวิตของหญิงไทยในประเทศเยอรมนี ให้สังคมได้รับรู้ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถหาแนวทางแก้ไขที่ถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการของหญิงไทยได้อย่างแท้จริง

2.การเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ

ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงรายละเอียดการวิจัยตามเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย (Participant Information Sheet) และให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยอ่านเอกสารดูคำอธิบายของโครงการวิจัยตลอดจนเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยจนผู้เข้าร่วมการวิจัยเข้าใจ แล้วลงนามในเอกสารหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ ซึ่งผู้วิจัยมีความเคารพในการตัดสินใจของผู้เข้าร่วมการวิจัย โดยให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยยินยอมโดยความสมัครใจ ในการบันทึกเสียงผู้วิจัยขออนุญาตจากผู้เข้าร่วมการวิจัยก่อนทุกครั้ง นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมการวิจัยมีสิทธิที่จะปฏิเสธไม่ร่วมในการตอบข้อมูล คำถามใดที่ไม่ต้องการตอบ ผู้เข้าร่วมการวิจัยสามารถไม่ตอบได้ หยุดการสนทนาเมื่อใดก็ได้ และมีสิทธิที่จะออกจากการวิจัยได้ทันทีหากมีความต้องการ

3.การรักษาความลับของข้อมูล

ผู้วิจัยจะเก็บรักษาข้อมูลทั้งหมดไว้เป็นความลับ และในส่วนที่เป็นเอกสารจะเก็บใส่ตู้เอกสารที่มีกุญแจล็อคได้ ข้อมูลที่จัดเก็บในเครื่องคอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่จะทำในเครื่องคอมพิวเตอร์ Notebook ส่วนตัวของผู้วิจัยเอง ที่มีการตั้งค่ารหัสความปลอดภัยเอาไว้ รวมทั้งข้อมูลที่เป็น hard disks หลังการใช้งานจะถอดเก็บใส่ลิ้นชักที่มีกุญแจล็อคได้ ข้อมูลของผู้เข้าร่วมการวิจัยจะถูกเก็บไว้เป็นความลับอย่างดี และปลอดภัย รวมถึงไม่มีการเปิดเผยชื่อและชื่อสกุลผู้เข้าร่วมการวิจัย แต่หากมีความจำเป็นต้องอ้างชื่อจะใช้ชื่อสมมติแทน

4.การรักษาความเป็นส่วนตัว

การสัมภาษณ์มีขึ้นในสถานที่ส่วนตัวมากที่สุด และหลีกเลี่ยงการรบกวนจากผู้คนหรือสภาพแวดล้อมที่เป็นการรบกวนผู้เข้าร่วมการวิจัย

5.ความเสี่ยงด้านจิตใจ

เนื่องจากคำถามบางอย่างอาจจะกระทบกับความรู้สึกของผู้เข้าร่วมการวิจัย ซึ่งจะเกี่ยวกับประสบการณ์การถูกกระทำความรุนแรง รูปแบบการจัดการกับปัญหา ที่มีผลต่อจิตใจ เช่น เพราะอะไรคุณถึงยอมให้คู่รัก และหรือสามีกระทำรุนแรงกับคุณ? หรือคำถามที่เกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ เช่น คุณเคยถูกคู่รัก และหรือสามีใช้กำลังบังคับเพื่อมีเพศสัมพันธ์ด้วยหรือไม่และอย่างไร? เป็นต้น ทำให้ผู้ให้ข้อมูลสะเทือนใจ หรืออายไม่กล้าบอกเล่า ผู้วิจัยจะชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบก่อน และผู้เข้าร่วมการวิจัยสามารถปฏิเสธไม่ตอบคำถามเหล่านี้ได้ โดยจะไม่กระทบใดๆต่อผู้เข้าร่วมการวิจัย เมื่อผู้เข้าร่วมการวิจัยไม่ต้องการพูดคุยในข้อคำถามที่สะเทือนใจ หรือร้องไห้ในขณะที่ให้ข้อมูล ผู้วิจัยจะเปลี่ยนหัวข้อการสนทนาพร้อมสัมผัสตัวหรือมือของผู้เข้าร่วมวิจัย เพื่อเป็นการแสดงว่าผู้วิจัยเข้าใจถึงความรู้สึก หากผู้เข้าร่วมการวิจัยต้องการหยุดสนทนาสามารถกระทำได้ และผู้วิจัยจะติดต่อขอสัมภาษณ์อีกครั้งในวันเวลาที่หญิงไทยสะดวก

บทที่ 4
สุข หรือทุกข์กับประสบการณ์การใช้ชีวิตคู่ในต่างแดน

การศึกษาเรื่อง “สุข หรือทุกข์เมื่อย้ายจากถิ่นกำเนิดไปอยู่ต่างแดน : ศึกษาความรุนแรงในครอบครัว และสุขภาพของหญิงไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่อยู่ร่วมกินด้วยกันกับชายเยอรมัน จำนวน 10 ราย งานวิจัยนี้มุ่งศึกษา รูปแบบความรุนแรง สาเหตุและปัจจัยของการเกิดความรุนแรงที่หญิงไทยได้รับจากชายเยอรมันที่อยู่ร่วมกินด้วยกัน และศึกษากระบวนการดำเนินการของหญิงไทยหลังได้รับความรุนแรงจากชายเยอรมันที่อยู่ร่วมด้วย รวมถึงการเข้าถึงบริการในด้านสุขภาพ กฎหมาย การรับบริการจากองค์กรของภาครัฐ และเอกชนในประเทศเยอรมนี

ผลการศึกษาจะนำเสนอในประเด็นต่างๆ ดังนี้

4.1ประสบการณ์ชีวิตช่วงที่หนึ่ง “ก่อนออกเดินทางสู่เยอรมนี”

4.1.1ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป

4.1.2สถานภาพโสด การพบเจอคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน

4.1.3สถานภาพหย่าร้าง และหรือแยกทางกันกับอดีตคู่รัก และหรือสามี

วิกฤตชีวิตที่เริ่มเปลี่ยนแปลง

การพบเจอคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน

4.1.4ความรุนแรงในวัยเด็กที่ได้รับจากครอบครัวและความรุนแรงที่ได้รับจากอดีตคู่รัก / สามี ที่หย่าร้าง/แยกทางกัน

4.1.5ทัศนคติเกี่ยวกับความสัมพันธ์บทบาทหญิงชาย

4.2ประสบการณ์ช่วงที่สอง “การตัดสินใจออกเดินทางสู่เยอรมนี”

4.2.1ช่วงเวลาศึกษาดูใจและเหตุผลที่ตัดสินใจออกเดินทางสู่เยอรมนี

4.2.2การเรียนภาษาเยอรมัน

4.3ประสบการณ์ช่วงที่สาม “การอยู่ในเยอรมนี”

4.3.1การปรับตัวช่วงแรกในด้าน สังคม วัฒนธรรม สภาพอากาศ การสื่อสาร และการเรียนภาษา

4.3.2ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก และหรือสามีภรรยา

4.3.3ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยกับญาติๆ ของคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน และกับเพื่อนบ้าน

4.3.4ข้อมูลประสบการณ์ความรุนแรงที่ได้รับจากคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน และรูปแบบการจัดการปัญหา ในช่วง 6 เดือนก่อนถึงวันสัมภาษณ์ และ 1 ปีที่ผ่านมา (รวม 6 เดือนที่กำลังศึกษาอยู่ด้วย)

1.ประเภท และลักษณะความรุนแรง (ความหนัก เบา ความถี่ ห่าง) ที่ได้รับ

2.ผลกระทบที่ได้รับ

3.การจัดการกับปัญหาความรุนแรงที่ได้รับ

4.4ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สิทธิทางกฎหมายครอบครัวของเยอรมัน และแหล่งช่วยเหลือทางสังคมเมื่อประสบปัญหาถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว เช่นการไปพบแพทย์เพื่อรักษา และบรรเทาบาดแผลที่เกิดจากการถูกกระทำรุนแรง การร้องขอความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน การแจ้งความกับตำรวจ การปรึกษาทนาย การเข้าปรึกษากับชมรม และหรือสมาคมที่ช่วยเหลือผู้หญิงไทย

4.1ประสบการณ์ชีวิตช่วงที่หนึ่ง “ก่อนออกเดินทางสู่เยอรมนี”

4.1.1ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยจำนวน 10 รายที่อาศัยในรัฐนอร์ดไรน์-เวสท์ฟาเลน (Nordrhein-Westfalen) ประเทศเยอรมนี ผู้วิจัยจะนำเสนอโดยเรียงลำดับจากกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่มีอายุน้อยไปจนถึงกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่มีอายุมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่ผู้วิจัยสมมุติชื่อขึ้นใหม่ ได้แก่ ปลา เก่ง พร น้ำ เอ ดาว ลี เก๋ น้อย และออม สรุปรายละเอียดของข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย

No.	ชื่อ และ ภูมิลำเนา	อายุ (ปี)	การศึกษา	สถานภาพสมรส ในเมืองไทย และ จำนวนบุตร(คน)	สถานภาพสมรส ในปัจจุบันและจำนวนบุตร (คน)	ศาสนาในปัจจุบัน	อาชีพในเมืองไทย	อาชีพปัจจุบันในเยอรมันและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในเยอรมนีและลักษณะของวีซ่า	ใบขับขี่เยอรมัน	ช่องทางการพบกับคู่/สามีชาวเยอรมัน	ชายเยอรมันจ่ายสินสอดและจัดพิธีการแต่งงานแบบไทยหรือไม่?	ส่งเงินกลับเมืองไทยให้ครอบครัวที่เมืองไทยหรือไม่ และใครเป็นผู้ส่ง? ความถี่ในการส่ง?
1.	ปลา นครราชสีมา	32	ม.6	โสด	แต่งงานจดทะเบียน / 1	พุทธ	พนักงานโรงงาน	พนักงานบริษัท 400 ยูโร	8 ปี/วีซ่าถาวร	มี	ญาติแนะนำ	ไม่มี	ตนเอง / 2 ครั้งต่อปี
2.	เก่ง ฉะเชิงเทรา	34	ป.4	โสด	แต่งงานจดทะเบียน / 1	พุทธ	ช่างตัดผมและรับจ้างทั่วไป	เจ้าของร้านนวดไทยขนาดเล็ก 1,200 ยูโร	10 ปี / วีซ่าถาวร	มี	เพื่อนแม่แนะนำ	ไม่มี	ตนเอง / 1 ครั้งต่อปี
3	พร ตรัง	37	ปริญญาโท	โสด	แต่งงานจดทะเบียน/ไม่มีบุตร	พุทธ	ผู้ตรวจสอบการทำงานวิจัย	ผู้ตรวจสอบการทำงานวิจัย 2,000 ยูโร	2 ปี/วีซ่าติดตามคู่สมรส	มี	อินเตอร์เน็ต	จ่ายสินสอดและจัดพิธีแบบไทย	ไม่ได้ส่ง
4	น้ำ อุดรธานี	39	ม.6	หย่าร้าง / ไม่มีบุตร	แต่งงานจดทะเบียน/ไม่มีบุตร	พุทธ	ผู้ช่วยช่างทำผม	พนักงานนวดไทย 800 ยูโร	12 ปี/วีซ่าถาวร	มี	เพื่อนแนะนำ	ไม่มี	ตนเอง/ 3 เดือนต่อครั้ง

ปัญหาการสมรสและการหย่าร้างของหญิงไทยที่แต่งงานกับชายเยอรมัน (ผู้ศึกษาอิสระ) 71

No.	ชื่อ และ ภูมิลำเนา	อายุ (ปี)	การศึกษา	สถานภาพ สมรส ใน เมืองไทย และ จำนวน บุตร(คน)	สถานภาพ สมรส ในปัจจุบันและ จำนวนบุตร (คน)	ศาสนา ในปัจจุบัน	อาชีพ ในเมืองไทย	อาชีพ ปัจจุบันใน เยอรมัน และรายได้ เฉลี่ย ต่อเดือน	ระยะเวลาการ อาศัยอยู่ใน เยอรมนีและ ลักษณะ ของวีซ่า	ใบขับขี่ เยอรมัน	ช่องทางการพบ รักกับคู่/สามี เยอรมัน	ขาย เยอรมัน จ่าย สินสอด และจัดพิธี การ แต่งงาน แบบไทย หรือไม่?	ส่งเงินกลับ เมืองไทยให้ ครอบครัวที่ เมืองไทย หรือไม่ และ ใครเป็นผู้ส่ง? ความถี่ในการ ส่ง?
5	เอ นครราชสีมา	39	ปริญญา ตรี	หย่าร้าง / 1	แต่งงานจด ทะเบียน / 1	พุทธ	พนักงาน ต้อนรับใน โรงแรม	เจ้าของร้าน นวดไทย ขนาดใหญ่ 2,000 ยูโร	10 ปี / วีซ่า ถาวร	มี	คนรู้จักแนะนำ	จ่าย สินสอด แต่ไม่จัด งานแต่ง	ตนเอง/ 2 เดือนต่อครั้ง
6	ดาว ระยอง	41	ม.3	-หย่าร้าง / 2 (ครั้งที่1) -หย่าร้าง / 1 (ครั้งที่2) -แยกทาง กัน/ 1 (ครั้งที่3)	ไม่ได้แต่งงาน จดทะเบียน/ไม่ มีบุตร	พุทธ	ทำความ สะอาด ร้านอาหาร	พนักงาน นวดไทย 600 ยูโร	14 ปี/วีซ่า ถาวร	มี	ญาติแนะนำ	ไม่มี	ไม่ได้ส่ง
7	ลี อุดรธานี	41	ปริญญา ตรี	หย่าร้าง / 1	แต่งงานจด ทะเบียน/ไม่มี บุตร	พุทธ	นักตรวจ สอบบัญชี	พนักงาน นวดไทย 1,200 ยูโร	3 ปี/ วีซ่า ติดตามคู่ สมรส	มี	อินเตอร์เน็ต	ไม่มี	สามีและ ตนเองส่ง / 3 เดือนต่อครั้ง

No.	ชื่อ และ ภูมิลำเนา	อายุ (ปี)	การศึกษา	สถานภาพสมรส ใน เมืองไทย และ จำนวน บุตร(คน)	สถานภาพสมรส ในปัจจุบันและ จำนวนบุตร (คน)	ศาสนา ในปัจจุบัน	อาชีพ ในเมืองไทย	อาชีพ ปัจจุบันใน เยอรมัน และรายได้ เฉลี่ย ต่อเดือน	ระยะเวลาการ อาศัยอยู่ใน เยอรมนีและ ลักษณะ ของวีซ่า	ใบขับขี่ เยอรมัน	ช่องทางการพบ รักกับคู่/สามี เยอรมัน	ชาย เยอรมัน จ่าย สินสอด และจัดพิธี การ แต่งงาน แบบไทย หรือไม่?	ส่งเงินกลับ เมืองไทยให้ ครอบครัวที่ เมืองไทย หรือไม่ และ ใครเป็นผู้ส่ง? ความถี่ในการ ส่ง?
8	เก๋ กาฬสินธุ์	42	ป.4	แยกทาง กัน/ 1	แต่งงานจด ทะเบียน / 1	คริสต์	รับจ้าง ทั่วไป เช่น ตัดอ้อย ทำนา งานก่อสร้าง	เจ้าของร้าน นวดไทย ขนาดเล็ก 500 ยูโร	12 ปี / วีซ่า ถาวร	ไม่มี	ญาติแนะนำ	ไม่มี	สามีและ ตนเอง / ทุก เดือน
9	น้อย สุรินทร์	51	ป.4	โสด	แต่งงานจด ทะเบียน / 2	พุทธ	พนักงาน โรงงาน	ทำความ สะอาด โรงแรม และนวด ไทย 800 ยูโร	13 ปี / วีซ่า ถาวร	มี	คนรู้จักแนะนำ	ไม่มี	สามีและ ตนเอง / 1 ครั้ง ต่อปี
10	ออม สระแก้ว	52	ป.4	หย่าร้าง / 3	แต่งงานจด ทะเบียน / ไม่มี บุตร	คริสต์	พนักงานทำ ความ สะอาดบาร์	แม่ค้า และ พนักงาน นวดไทย 800 ยูโร	16 ปี / วีซ่า ถาวร	ไม่มี	พบในที่ทำงาน	ไม่มี	สามีและ ตนเอง / ทุก เดือน

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยจำนวน 10 ราย อายุอยู่ในช่วง 32-52 ปี ภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 7 ราย จังหวัดตรัง ระยอง และฉะเชิงเทรา อย่างละ 1 ราย นับถือศาสนาพุทธ 8 ราย และศาสนาคริสต์ 2 ราย สถานภาพสมรสก่อนมาอยู่เยอรมนี โสด 4 ราย อีก 6 ราย มีสถานภาพหย่าร้าง และแยกทางกันกับสามีชาวไทย (ในจำนวน 6 ราย นี้มีบุตรที่เกิดกับอดีตสามีชาวไทย จำนวน 5 ราย ไม่มีลูกติดจำนวน 1 ราย) การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จนถึงระดับปริญญาโท สถานภาพการสมรสในปัจจุบัน จดทะเบียนสมรสกับชายเยอรมันจำนวน 9 ราย มี 1 ราย ผ่านการหย่าร้างกับชายเยอรมัน และปัจจุบันมีคู่รักไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน ในจำนวน 10 รายนี้ 7 รายมีบุตรหลังแต่งงานด้วยกันกับชายเยอรมัน อีก 4 รายยังไม่มีบุตรกับชายเยอรมัน อาชีพส่วนใหญ่ที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทำในเยอรมนี คือ เป็นพนักงานนวดไทย 7 ราย พนักงานในโรงงาน 1 ราย พนักงานทำความสะอาดโรงแรม 1 ราย และมี 1 รายทำงานในบริษัทเอกชนเกี่ยวกับการตรวจสอบงานวิจัย รายได้จากการทำงานอยู่ในช่วง 400- 2,000 ยูโร ระยะเวลาการอยู่ในเยอรมนีมีตั้งแต่ 2-16 ปี ปัจจุบันได้รับวีซ่าถาวร หรือวีซ่าไม่จำกัดระยะเวลา 8 ราย และได้รับวีซ่าติดตามคู่สมรสชาวเยอรมัน 2 ราย ซึ่งเป็นคนที่มีระยะเวลาการอาศัยอยู่ในเยอรมนี 2 ปี และ 3 ปี

4.1.2 สถานภาพโสด การพบเจอคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน

เพราะอะไรหญิงไทยจึงต้องการแต่งงานกับชายต่างชาติ งานวิจัยนี้จะนำเสนอในส่วนของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยสถานภาพโสด 4 ราย ในประเด็นของแรงจูงใจ และช่องทางการพบรักและข้อมูลทั่วไปของพวกเธอ

กรณีศึกษาที่ 1 ปลา (32 ปี) สาวโสดผู้ถูกรบเร้าจากญาติๆ ให้แต่งงานกับชาวเยอรมันเพราะมีตัวอย่างของพี่สาวลูกพี่ลูกน้องแต่งงานกับชาวเยอรมันแล้วประสบความสำเร็จ รวมทั้งสภาพการเงินของโรงงานที่เธอทำอยู่ย่ำแย่ ทำให้รายได้จากการทำงานของเธอลดลง ดังนั้นเธอจึงเดินทางมาหาคู่ตามคำชักชวน

ปลา อายุ 32 ปี ภูมิลำเนาจังหวัดนครราชสีมา สถานภาพโสด จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพทำงานโรงงาน เป็นบุตรคนโต มีน้องชายหนึ่งคน พ่อแม่แยกทางกันตั้งแต่ปลาอายุ 1 ขวบ ระยะเวลาอยู่ในเยอรมนี 8 ปี ได้รับวีซ่าไม่จำกัดระยะเวลาหรือวีซ่าถาวร มีบุตรสาว 1 คน อายุ 4 ขวบ ผู้วิจัยรู้จักปลาโดยผ่านการแนะนำของกรณีศึกษาที่ 5 เอ ผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์ปลาที่บ้านพักของเธอในช่วงเวลาที่สามีเธอไปทำงาน บ้านพักของปลาห่างจากผู้วิจัยประมาณ 40 กิโลเมตร ลักษณะของบ้านคล้ายทาวเฮาส์ มีเพื่อนบ้านที่อยู่ติดกัน 1 หลัง ระยะเวลาสัมภาษณ์ประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง สามารถเก็บข้อมูลได้ครบ

"พี่ก้อยกระตุ้นให้มาที่เยอรมัน เพราะว่าเขามีบ้านอยู่ที่เยอรมัน และกำลังท้องอยู่ เขาบอกว่าถ้าฉันมา เขาก็คลอดพอดี ฉันจะได้เลี้ยงลูกให้เขาด้วย ช่วงนั้นโรงงานที่ทำอยู่ ฉันได้เปลี่ยนแผนกไปทำเกี่ยวกับเครื่องจักรเสียงมันดังกว่าแผนกเก่า โรงงานก็ย่ำแย่ ไม่มีโอที ปีกว่าๆ จึงตัดสินใจมาถ้าตอนนั้นโรงงานไม่มีปัญหาก็ไม่มาเยอรมัน ปู่กับย่าและญาติญาติพี่น้องก็ยุให้มา"

(ปลา,32 ปี)

กรณีศึกษาที่ 2 เก่ง สาวโสดผู้มีความเป็นอยู่ในเมืองไทยที่ลำบาก ต้องต่อสู้ดิ้นรนหาเลี้ยงครอบครัวตั้งแต่เด็ก เธอแบกรับภาระหาเลี้ยงครอบครัว ต้องทำงานหนัก และนำรายได้มาจุนเจือครอบครัว เมื่อเธอเห็นพี่สาวแต่งงานกับชาวต่างชาติ และพี่สาวได้นำเงินมาช่วยเหลือครอบครัว ดังนั้นเธอจึงไม่ปฏิเสธเมื่อเพื่อนแม่ชักชวนให้มาคู่ชาวต่างชาติยังเยอรมนี เธอไม่ได้รู้ว่ามาก่อนว่าชีวิตในต่างแดนจะเป็นอย่างไร สิ่งที่เธอต้องการขณะนั้นคือการได้พบคู่

เก่ง อายุ 34 ปี ภูมิลำเนาจังหวัดฉะเชิงเทรา สถานภาพโสด จบการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพช่างทำผม เป็นลูกคนกลางจากพี่น้องสามคน ปัจจุบันพ่อแม่อยู่ที่กรุงเทพฯ ระยะเวลาอยู่ในเยอรมนี 10 ปี ได้รับวีซ่าไม่จำกัดระยะเวลาหรือวีซ่าถาวร มีบุตรชาย 1 คน อายุ 7 ขวบ ผู้วิจัยรู้จักเธอผ่านการแนะนำของกรณีศึกษาที่ 5 เอ เก่งเป็นเพื่อนของเอ ก่อนสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้โทรศัพท์และนัดหมายกัน เก่งสะดวกให้ไปพบที่บ้านของเธอในวันเสาร์เพราะเป็นวันที่เธอไม่ได้เปิดร้านนวดไทย และสามีของเก่งไม่อยู่บ้าน บ้านพักของเก่งห่างจากผู้วิจัย 15 กิโลเมตร ลักษณะบ้านเป็นบ้านเช่า เก่งพักอยู่ชั้นล่างจากจำนวน 3 ชั้น ผู้วิจัยใช้เวลาสัมภาษณ์เชิงลึกประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง ในระหว่างสัมภาษณ์เก่งร้องไห้ในช่วงเวลาที่เธอพูดคุยถึงครอบครัวที่เมืองไทย และเก่งต้องดิ้นรนต่อสู้ชีวิตเพียงลำพังในต่างแดน ผู้วิจัยได้ปลอบโยน และสวมกอดเธอ เพื่อเป็นการให้กำลังใจ และแสดงถึงความเข้าใจในความรู้สึกของเธอ จากนั้นการสัมภาษณ์ก็ดำเนินไปจนผู้วิจัยได้ข้อมูลครบ

"พ่อไม่สบาย ที่บ้านไม่มีใคร พี่สาวเรียนเก่งก็ไปอยู่กับน้า ส่วนน้องสาวก็ยังเล็ก ก็มีแต่เราที่พอจะช่วยทางบ้านได้ เรียนยังไม่จบเลยอยู่ ป.5 ก็ต้องออกจากโรงเรียนมาทำงานช่วยทางบ้าน อายุแค่ 11 ปี เราทำงานในโรงสี ทำอยู่ 4 ปี จากนั้นก็ย้ายมาทำงานร้านอาหาร เสิร์ฟอาหาร ร้านปิดสี่ทุ่ม แม่ก็ทำงานทำความสะอาดทำที่เดียวกันกับเรา ได้เงินมาเท่าไหร่ก็ให้แม่ตลอด เป็นหน้าที่เราต้องทำ ไม่ได้คิดอะไรที่ต้องส่งให้พี่เรียน ถือว่าเขา

เรียนเก่งจบมาจะได้เป็นที่พึ่งของแม่ บางครั้งแม่ก็ไปเบิกเงินจากที่ทำงานมาใช้ก่อน เราก็ต้องไปทำงานใช้หนี้เขา ส่วนน้องสาวโตมาก็ไปทำงานที่มหาชัยแล้วก็ไปอยู่กับแฟนเลย พี่สาวเรียนจบแล้วหายไปไหนไม่รู้พักหนึ่ง ผ่านไปหลายปีถึงกลับมาพร้อมแฟนฝรั่ง ก็มาซื้อบ้านให้พ่อแม่ แล้วพี่สาวก็เปิดร้านทำผมให้ มีลูกค้ามาทำผมเยอะอยู่นะ ตอนนั้นอายุ 19 ปี แม่เรามีเพื่อนแต่งงานกับคนเยอรมัน เราเบื่อ ไม่รู้ทำไม ไม่เคยมีแฟนมาก่อน มัวแต่ทำงานหาเงิน ชีวิตวัยรุ่นไม่รู้จัก รู้แต่งานกับงาน อยากมีแฟนเป็นฝรั่ง อยากมาเที่ยวด้วย เพื่อนแม่ก็ออกหนังสือเชิญให้มาเยอรมัน มาวีซ่าท่องเที่ยว"

เก่ง.34 ปี

กรณีศึกษาที่ 3 พร สาวโสดผู้ตกหลุมรักชายเยอรมัน หลังจากคบหาดูใจกันประมาณ 3 ปี เธอจึงตัดสินใจออกเดินทางเพื่อมาใช้ชีวิตคู่ในเยอรมนี

พร อายุ 37 ปี ภูมิลำเนาจังหวัดตรัง สถานภาพโสด จบการศึกษาปริญญาตรี พยาบาลศาสตร์ และจบการศึกษาปริญญาโท เนติบัญญัติ และเภสัชจลศาสตร์ อาชีพ ผู้ตรวจสอบงานวิจัย เป็นลูกคนที่ 5 จากพี่น้อง 8 คน พ่อเสียชีวิตแล้ว แม่อยู่ที่จังหวัดตรัง ครอบครัวทำสวนยาง พี่น้องรับราชการ ระยะเวลาอยู่ในเยอรมนี 2 ปี ได้รับวีซ่าติดตามคู่สมรส ยังไม่มีบุตร ผู้วิจัยเคยทำงานร่วมกันกับเธอขณะอยู่ที่เมืองไทย และได้มารู้จักกับเธออีกครั้งเมื่อปีที่ผ่านมา ผู้วิจัยเคยเดินทางไปพบเธอและสามีของเธอที่บ้าน 2 ครั้ง บ้านของเธอห่างจากผู้วิจัยประมาณ 25 กิโลเมตร ลักษณะบ้านเป็นบ้านเดี่ยวมีเพื่อนบ้านประมาณ 2 หลัง ผู้วิจัยสัมภาษณ์เธอผ่านทางโทรศัพท์เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่เธอทำงานที่เมือง Munich ใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 1 ชั่วโมง

"พี่รู้จักผู้ชายหลายคนนะ แต่ไม่เคยเรียกใครเป็นแฟนมาก่อน สามีคนเยอรมันเป็นคนแรกที่เรียกว่าแฟนรู้จักกันทาง Skype ตอนแรกไม่ได้สนใจเขาหรอก เพราะว่าตอนนั้นก็คุยกับผู้ชายคนอื่นอยู่ แต่เห็นความพยายามของเขา ก็เลยคุยกัน เขาเริ่มจริงจัง ครอบครัวพี่ค่อนข้างหัวโบราณ พี่เลยบอกแฟนว่าถ้าเธอคิดจะแต่งงานกับฉันจะต้องเดินทางไปอยู่บ้านที่ตรัง เพื่อให้ญาติๆ พี่ดูตัว เขาเลยมาอยู่ 2 อาทิตย์ พี่ชายพี่เป็นผู้กำกับ พี่สาว และน้องสาว ก็ลางานเพื่อมาดูแฟนพี่ แฟนพี่เครียดมากตอนนั้น สุดท้ายคบกันอยู่ 3 ปีจึงตัดสินใจแต่งงาน จัดพิธีแต่งงานที่ตรัง และจัดที่เยอรมันด้วย"

(พร, 37 ปี)

กรณีที่ 9 น้อย สาวโสดผู้เบื่อหน่ายชีวิตความเป็นอยู่ที่เมืองไทย เธอทำงานตลอดเพื่อส่งเสียรายได้จุนเจือ พ่อแม่ และน้องสาว เธอรู้สึกท้อแท้ใจว่า ทำงานเกือบจะยี่สิบปีแต่ไม่มีเงินเก็บเป็นของตัวเอง ภาพของคนรู้จักที่แต่งงานกับชาวเยอรมันแล้วประสบความสำเร็จในด้านวัตถุผ่านเข้ามาในสายตา ดังนั้นความต้องการออกเดินทางมาหาคู่ชาวเยอรมันจึงเริ่มขึ้น เธอตัดสินใจทันทีที่คนรู้จักชักชวน

น้อย อายุ 51 ปี ภูมิลำเนาจังหวัดสุรินทร์ ปัจจุบันครอบครัวย้ายมาอยู่ที่จังหวัดสมุทรปราการ จบการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพสาวโรงงาน เป็นลูกคนกลางจากพี่น้อง 5 คน ระยะเวลาอยู่ในเยอรมนี 13 ปี ได้รับวีซ่าไม่จำกัดระยะเวลา หรือวีซ่าถาวร มีบุตร 2 คน บุตรสาวอายุ 13 ปี และบุตรชายอายุ 11 ปี ผู้วิจัยรู้จักเธอผ่านการแนะนำของกรณีศึกษาที่ 5 เอ น้อยทำงานเป็นพนักงานนวดไทยที่ร้านของเอ ผู้วิจัยสัมภาษณ์น้อยที่บ้านพัก ลักษณะบ้านเป็นบ้านเดี่ยว มีเพื่อนบ้านประมาณ 3 หลัง ใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณหนึ่งชั่วโมงครึ่ง

“พอจบ ป.4 ที่บ้านก็ทำนา ได้บ้างไม่ได้บ้าง พี่ชายทำงานโรงงานในกรุงเทพฯ เขากลับไปเยี่ยมบ้าน แต่งตัวโก้ เราก็ร้องอยากมาตามเขาบ้าง เข้ากรุงเทพตอนอายุ 14 ปี ทำงานโรงงานเดียวกันกับพี่ชาย กรมแรงงานมาตรวจต้องแอบทุกที งานไม่หนักหรอก แต่อายุเราไม่ถึงวัยทำงาน พี่ทำงานโรงงานทั้งหมด 19 ปี อยู่บ้านเจ้าของโรงงาน ทำความสะอาดบ้าน ถูบ้าน เช็ดรถทุกเช้า เบื่อ ไม่เคยมีแฟนเลย ทำงานส่งน้องเรียนอยากให้ได้ปริญญา เราไม่ได้เรียนให้น้องได้เรียนพี่อย่างเราก็ภูมิใจ ส่งที่บ้าน ไม่มีเงินเหลือเก็บเลย บางครั้งก็น้อยใจ เห็นสุดาคนรู้จักเขากลับมาเมืองไทย สงสัยว่าทำไมรวยจัง แล้วเขามาชวน แต่เขาก็บอกว่า คนเราวาสนาไม่เหมือนกัน บางคนไปได้ดี บางคนไปได้ไม่ดี ต้องทำใจ สุดากับแฟนก็เชิญเราไป เดินทางคนเดียวต่อเครื่อง 2 ต่อ โชคดีเจอคนไทยที่เดินทางด้วยกัน เขาช่วยเหลือ พี่เป็นคนดวงดี ตั้งใจจะมาหาแฟนฝรั่ง แต่ได้มาทำงานเป็นคนทำความสะอาดเกสเฮ้าส์ก่อน แล้วก็ไม่มีเวลาหาแฟน มาวีซ่าท่องเที่ยวอยู่ 3 เดือนก็ต้องกลับเมืองไทย

พี่สวดมนต์ตลอด ขอให้ตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ หลวงพ่อสดช่วยพี่ตลอดเจอแต่คนดีๆ ทำงานที่เกสเฮ้าส์เจ้าของก็ใจดี เป็นคนเยอรมัน ดูแลดี สอนภาษาเยอรมันให้ด้วย เขาคงชอบที่พี่ขยัน ช่วยดูแลลูกเขาด้วย เขาทำเรื่องจะให้กลับมาทำงานที่เกสเฮ้าส์อีก ทำเรื่องอยู่ 2 ปีแต่วีซ่าไม่ผ่าน พี่ก็มา

ทำงานทำความสะอาดที่เมืองไทยอยู่ 2 ปี สุดาก็มาชวนอีก เขาบอกว่ากลับไปหาแฟนต่อเถอะ ก็ได้วีซ่าท่องเที่ยวอีกครั้ง คราวนี้น้องสาวที่พี่ส่งเรียนช่วยส่งค่าตั๋วเครื่องบิน 10,000 บาท น้องสาวแต่งงานกับคนเยอรมันมาอยู่เยอรมันก่อนพี่ปีหนึ่ง รวมกับเงินเก็บจากการทำงานบ้าน เอามาซื้อตั๋วเครื่องบิน มาถึงก็มาอยู่บ้านสุดา ก็ลงหนังสือพิมพ์ประกาศหาแฟน มีจดหมายส่งมาหาพี่ 12 ฉบับ แล้วแฟนพี่เขาก็ติดต่อมา โทรมาหาตลอด สุดาเขาคุยให้ สุดาบอกว่า มึงรู้หรือเปล่าว่าถ้าใครชอบมึงเขาจะโทรมาทุกวัน พอสองทุ่มที่ไหร่โทรมา คุยกันไม่รู้เรื่องแต่โทรทุกวัน จากนั้นก็นัดดูตัวกัน แฟนพี่ก็ชอบพี่เหมือนฟ้าแลบเลย พี่ไม่ได้ชอบแต่จะให้ทำไงได้เรามาแล้วต้องหาที่เกาะ หาคนแต่งงานให้ได้ และมันก็ไม่เสียหายอะไร"

(น้อย, 51 ปี)

4.1.3 สถานภาพหย่าร้าง และหรือแยกทางกันกับอดีตคู่รัก และหรือสามี

วิกฤตชีวิตที่เริ่มเปลี่ยนแปลงหลังการหย่าร้าง และหรือแยกทางกันกับอดีตคู่รัก/สามีคนไทย และการเริ่มต้นใหม่อีกครั้ง การพบเจอคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน

วาทกรรมที่ว่า "ผู้หญิงดี" และ "ผู้หญิงไม่ดี" ใช้ได้ดีกับผู้คนในสังคมไทย ผู้หญิงที่ดีคือผู้หญิงที่ไม่เคยผ่านการแต่งงานมาก่อน ส่วนผู้หญิงที่ไม่ดีคือผู้หญิงที่ผ่านการมีสามีและลูก และผ่านการหย่าร้าง ดังนั้นทางเลือกของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 รายนี้คือการเลือกแต่งงานกับชาวต่างชาติทำให้หลุดพ้นจากคำว่า "ผู้หญิงไม่ดี" ผลงานวิจัยส่วนนี้จำนำเสนอเกี่ยวกับชีวิตของพวกเธอหลังผ่านการหย่าร้าง และแยกกันอยู่กับสามีชาวไทย

กรณีศึกษาที่ 4 น้ำ เมื่อชีวิตคู่กับอดีตสามีคนไทยต้องจบลง เพราะน้ำไม่สามารถยอมรับได้ที่อดีตสามีไปมีผู้หญิงอีกคนและสามีคนไทยเคยตบหน้าน้ำ โชคดีที่น้ำไม่มีบุตร น้ำจึงตอบตกลงทันที เมื่อเพื่อนที่แต่งงานกับชาวเยอรมันชักชวนให้มาหาคู่ที่เยอรมนี

น้ำ อายุ 39 ปี ภูมิลำเนาจังหวัดอุดรธานี สถานภาพหย่าร้าง ไม่มีลูก จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพลูกจ้างโรงงานและผู้ช่วยช่างทำผม น้ำเป็นลูกคนเล็กมีพี่สาวหนึ่งคน ระยะเวลาอยู่ในเยอรมนี 12 ปี ได้รับวีซ่าไม่จำกัดระยะเวลาหรือวีซ่าถาวร ปัจจุบันน้ำไม่มีบุตร ผู้วิจัยรู้จักกับน้ำโดยผ่านการแนะนำของกรณีศึกษาที่ 2 เก่ง เพราะน้ำทำงานที่ร้านนวดไทยของเก่ง ผู้วิจัยได้โทรศัพท์และพูดคุยกับเธอ น้ำกล่าวว่า "บ้านเธออยู่ไกลและเวลางานของเธอไม่แน่นอน สามารถสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ได้หรือไม่?" ผู้วิจัยเสนอว่าหากมีเวลาที่แน่นอนแล้วให้โทรแจ้ง ในที่สุดน้ำได้โทรนัดหมายให้ผู้วิจัยไปพบเธอที่บ้านพักในช่วงเวลาที่สามีของเธอไปทำงาน บ้านพักของเธอ

ห่างจากผู้วิจัยประมาณ 20 กิโลเมตร ลักษณะบ้านพักคล้ายกับ Apartment เธอพักอยู่ชั้น 4 ผู้วิจัยใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง

> *"เคยแต่งงานกับคนไทยอยู่ด้วยกัน 4 ปี แล้วเขาไปมีผู้หญิงคนอื่น เลยลาออกจากโรงงานในกรุงเทพ แล้วกลับไปอยู่บ้านที่อุดร ไปทำงานร้านทำผมเป็นลูกมือเขา แฟนคนไทยชอบขมขู่ ครั้งหนึ่งนั่งในรถกันสองคน ทะเลาะกันเรื่องผู้หญิงคนใหม่ของเขา เขาตบหน้าเราเฉยเลย ครั้งเดียวเท่านั้น ไม่เอาอีกเลย แม่ฉันยังไม่เคยตบตี จึงตัดสินใจเลิกกันเด็ดขาด ในเมื่อเขาจะเอาสองคน ไม่ยอมเลือก ฉันก็เลือกที่จะไปเอง ใช้เวลาเกือบปีกว่าจะเลิกกัน ตอนนั้นเศร้ามาก ญาติๆ ก็ปลอบ พาไปเที่ยว จากนั้นก็ดีขึ้นมาบ้าง มีเพื่อนแต่งงานกับคนเยอรมันชวนให้มาเที่ยว มาด้วยวีซ่าท่องเที่ยว ออกเงินค่าเดินทางเอง มาอยู่ได้ 2 เดือนก็เจอกันกับแฟน ไม่อยากแต่งงานหรอกแต่อยากอยู่เยอรมัน ถ้าไม่แต่งก็อยู่ไม่ได้แต่พอแต่งก็อยู่ที่นี่ได้ตลอด เอกสารการแต่งงานญาติส่งมาให้ทางไปรษณีย์ ไม่ได้จัดพิธีแต่งงาน แฟนคิดว่าทำไมจะต้องจัดงาน ต้องทำพิธี พ่อแม่ที่เมืองไทยก็ไม่ว่า กับอดีตแฟนคนไทยก็ไม่ได้จัดพิธี แค่พ่อแม่รับรู้ว่าอยู่ด้วยกัน"*
>
> (น้ำ, 39 ปี)

กรณีศึกษาที่ 5 เอ หญิงผู้หย่าร้างกับอดีตสามีคนไทยเพราะเขาไปมีผู้หญิงอีกหนึ่งคน เธอเสียใจมากที่ชีวิตคู่ต้องจบลง เมื่อคนรู้จักได้แนะนำถึงสามีชาวเยอรมัน ผู้มีหน้าที่การงานที่ดี มีความรับผิดชอบ และเป็นคนดี เอจึงไม่ลังเลที่จะคบหาทำความรู้จักกับสามีชาวเยอรมัน อีกทั้งสามีชาวเยอรมันเป็นคนรับผิดชอบค่าเดินทางทั้งหมดให้

เอ อายุ 39 ปี ภูมิลำเนาจังหวัดนครราชสีมา จบการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพพนักงานต้อนรับในโรงแรมขนาดสี่ดาว เป็นลูกสาวคนโต มีน้องชาย 1 คน สถานภาพ หย่าร้าง มีบุตรชาย 1 คนที่เกิดจากอดีตสามีคนไทย เนื่องจากครอบครัวของอดีตสามีคนไทยมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ร่ำรวยกว่าเธอ และประกอบกับบุตรชายของเธอมีคุณปู่และคุณย่าเป็นคนช่วยเลี้ยงดู ดังนั้นหลังหย่าร้างบุตรชายของเธอซึ่งขณะนั้นอายุประมาณ 5 ขวบต้องอาศัยอยู่กับครอบครัวของอดีตสามี ขณะให้สัมภาษณ์เธอมีสีหน้าที่ซึมเศร้าพร้อมกับพูดว่า "ตอนที่เซ็นสัญญา ยกลูกให้ มีความรู้สึกว่าเหมือนใจจะขาด เหมือนตนเองเป็นแม่ที่ใจดำ แต่เมื่อนึกถึงอนาคตของลูก อยู่กับพ่อน่าจะดีกว่าอยู่กับแม่" ปัจจุบันเธอยังติดต่อกับบุตรชายซึ่งขณะนี้อายุ 14 ปี พี่ก็ส่งเงินให้ลูกชายบ้าง

บางโอกาส ในโอกาสพิเศษ เช่น วันเกิด ไม่ได้ให้พร่ำเพื่อ อย่างล่าสุด ลูกชายขอเงินห้าหมื่นไปทำฟัน พี่ก็บอกว่า “เงินมันหายากนะลูก อีกอย่างฟันหนูมันก็ไม่ได้มีปัญหามาก” ระยะเวลาอยู่ในเยอรมนี 10 ปี ได้รับวีซ่าไม่จำกัดระยะเวลาหรือวีซ่าถาวร มีบุตรสาวอายุ 8 ปี ผู้วิจัยรู้จักกับเอโดยผ่านการแนะนำของพี่เขยสามี(ลุง) ของผู้วิจัย สามีของเอเป็นเพื่อนกับลุงของผู้วิจัย จากนั้นผู้วิจัยได้ไปทำงานเป็นพนักงานต้อนรับในร้านนวดไทยของเอเป็นเวลา 3 เดือน เพื่อเป็นการสร้างสัมพันธภาพกับเอ และกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ก่อนเก็บข้อมูลจริงโดยผ่านการแนะนำจากเอเป็นหลัก

> *“พี่ไม่อยากมีสามีเป็นฝรั่งหรอก แต่พ่อแม่ ตายาย อยากให้พี่ไปอยู่เมืองนอก ยายพี่อยากให้ไปมาก ยายกลัวว่าพี่อยู่ที่เมืองไทย แล้วจะกลับไปคืนดีกับอดีตสามี และคนที่รู้จักกับแฟนพี่ เขาบอกว่า แฟนเป็นคนดี สุดท้ายประมาณ 6 เดือนหลังจากพบกันที่เมืองไทย พี่จึงตัดสินใจไปเยอรมันด้วยวีซ่าท่องเที่ยว แฟนเป็นคนรับผิดชอบค่าใช้จ่ายๆ ให้ทั้งหมด ใจพี่อยากมาหาความก้าวหน้า และเรียนภาษาเยอรมัน เพื่อจะได้มีประโยชน์กับงานพนักงานต้อนรับในโรงแรมที่พี่ทำอยู่ ถ้าอยู่ที่นี่ได้โดยไม่แต่งงาน พี่ก็คงไม่แต่ง”*
>
> (เอ, 39 ปี)

กรณีที่ 7 ลี การดิ้นร้นหาทางออกให้แก่ชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง และลูก หลังการหย่าร้าง และต้องเป็นคุณแม่เลี้ยงเดี่ยว ทำให้ลีรวบรวมเงินที่มีอยู่ทั้งหมดมาลงทุนทำธุรกิจ แต่โชคไม่เข้าข้างเพราะธุรกิจขาดทุน ทำให้ลีมีหนี้สินเป็นจำนวนมาก ความคิดที่ว่าการมีโอกาสได้ไปทำงานยังต่างแดนสามารถนำเงินมาไถ่ถอยหนี้สินได้เร็วกว่าการทำงานในเมืองไทย แต่การไปอยู่ที่ต่างแดนได้ต้องแต่งงานกับชายต่างชาติ อีกทั้งลีเห็นเพื่อนของเธอแต่งงานกับชายต่างชาติแล้วประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ ดังนั้นลีจึงใช้เวลาถึง 3 ปีในการหาคู่ผ่านช่องทางอินเตอร์เน็ต จนในที่สุดเธอก็ได้พบสามีชาวเยอรมัน

ลี อายุ 41 ปี ภูมิลำเนาจังหวัดอุดรธานี สถานภาพหย่าร้าง มีบุตรชายอายุ 10 ขวบ ปัจจุบันลูกได้รับการเลี้ยงดูจากพี่สาวและพี่เขยที่อุดรธานี ลีจบการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพทำงานเกี่ยวกับบัญชีที่บริษัทสินเชื่อแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี และเธอได้รู้จักกับอดีตสามีคนไทยที่นั้น ตอนอายุ 26 ปีเธอตั้งท้อง จากนั้นจึงจัดพิธีและจดทะเบียนสมรส ชีวิตสมรสของเธอช่วงแรกๆ ก็ราบรื่นดี แต่สามีของเธอเป็นคนเจ้ากี้เจ้าการ และหึงหวงเธอมาก และชีวิตคู่ต้องจบลงหลังจากใช้ชีวิตคู่ด้วยกันเป็นเวลา 4 ปี ลีมีพี่น้อง 2 คน พ่อแม่เสียชีวิตแล้ว ระยะเวลาการอยู่ในเยอรมนี 3 ปี

ได้รับวีซ่าติดตามคู่สมรส ผู้วิจัยรู้จักกับลีผ่าน www.ladyinter.com ลีอาศัยอยู่ห่างจากเมืองที่ผู้วิจัยอยู่ประมาณ 23 กิโลเมตร ผู้วิจัยเคยพบเจอลี และสามีชาวเยอรมันหนึ่งครั้งในวัดไทยเมือง Hanover เยอรมนี ในงานเทศกาลสงกานต์เมื่อปี พ.ศ.2553 ผู้วิจัยโทรศัพท์ชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัย หลังจากลีได้รับฟังลียินดีเข้าร่วม จากนั้นผู้วิจัยได้นัดสัมภาษณ์เธอที่ร้านอาหารจีนแห่งหนึ่งในวันอาทิตย์ โดยเธอให้เหตุผลว่าวันอาทิตย์เป็นวันที่เธอสะดวกที่สุด เพราะว่าวันจันทร์ถึงวันเสาร์ลีต้องทำงานในร้านนวดไทย ผู้วิจัยและลีเห็นตรงกันว่าการนัดสัมภาษณ์ข้างนอกเป็นสถานที่ที่เหมาะสม พวกเราเลือกนั่งในมุมที่สงบ ไม่มีคนพลุกพล่าน จากนั้นผู้วิจัยแนะนำตัวกับเธออย่างเป็นทางการอีกครั้ง จึงเริ่มสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้เวลาเก็บข้อมูลประมาณ 1 ชั่วโมง

“แฟนคนไทยขี้หึงมาก เขาเด็กกว่าเราสามปี เจอกันตอนพี่อายุ 25 ปี แต่งกันตอน 26 ปี พี่ท้องก่อนแต่ง พี่ไม่ได้เป็นคนโบราณเท่าไหร่ค่อนข้างหัวสมัยใหม่ อยากมีลูก ถ้าไม่มีลูกก็ไม่แต่ง พอท้องก็เลยต้องแต่งงาน คบกันอยู่ประมาณ 6 เดือน ผู้ชายคนนี้ เป็นคน perfect ทุกอย่างในเรื่องหน้าที่การงานและการศึกษา ทำงานตำแหน่ง sell messenger ละดับภาค รายได้ประมาณห้าหมื่นต่อเดือน คิดดูว่ารายได้เมื่อสิบปีที่แล้ว เป็นเงินจำนวนเยอะนะ มีหนี้สินรถยนต์นิดหน่อย มีบ้าน รูปร่างหน้าตาดี ดูแลเราอย่างดี ไปรับไปส่ง ตอนนั้นก็คิดว่าเลือกคนไม่ผิด ข้อเสียขี้หึงมาก กางเกงขาสั้นใส่ไม่ได้ โทรเช็คพี่ที่ทำงานประมาณ 10 รอบต่อวัน โทรศัพท์มือถือของพี่ไม่เคยได้รับผ่านการ cancel ตลอดได้รับเฉพาะเบอร์ที่เป็นของคนในครอบครัวเท่านั้น อยู่ด้วยกันประมาณ 4 ปีและแยกกันอยู่อีก 1 ปี รวมทั้งหมดก็ 5 ปี กว่าจะหย่าร้างกันได้ พี่ทำงานที่ชลบุรีบริษัทสิ้นเชื่อ พี่ทำงานตรวจสอบทุจริตภายในของบริษัท ทำงานประมาณ 1 ปี ก็ลาออกเพราะแต่งงาน ทำได้ไม่เต็มที่ แฟนไม่ไว้ใจให้นั่งรถประจำทางกลับ เขาต้องขับรถไปรับไปส่งกรุงเทพ ชลบุรีทุกวัน พี่พูดตลอดเรื่องหย่า แต่เขาไม่ยอม ก็เยื้อกันไป สุดท้ายเขามีปัญหาเรื่องงาน ลาออกจากงานและตัดสินใจจะไปออสเตรเลียเพื่อขุดทองแต่พี่ไม่อยากไปเพราะว่าพ่อมีโรคประจำตัวเยอะ ไม่อยากทิ้งพ่อไป ทะเลาะกันเรื่องจะไปเมืองนอกทุกวัน สุดท้ายพ่อแม่พี่บอกว่าให้ไป อยู่ได้ไม่ถึง 3 เดือน ก็ถูกเจ้าหน้าที่จับได้ว่าใช้วีซ่าท่องเที่ยวมาทำงาน เขาเลยส่งกลับเมืองไทย กลับมาเมืองไทยอยู่ได้ไม่ถึง 3 เดือน เขาจะไปนิวซีแลนด์อีก เพราะมีเพื่อนอยู่ที่นั้น ใจพี่ไม่อยากไปแต่ตัดปัญหา อยู่นิวซีแลนด์ได้ไม่ถึง 10 วัน พ่อพี่ล้มในห้องน้ำ เส้นเลือดในสมองแตก

พ่อเสียชีวิต พี่โกรธแฟนพี่มาก จากนั้นประมาณ 7 เดือน แม่พี่ก็ไม่สบายไปตรวจพบว่าเป็นมะเร็งลำไส้ พี่จึงตัดสินใจเดินทางกลับเมืองไทย แฟนพี่มันยังมีหน้ามาถามว่า "อยู่ต่อได้ไหม?" หลังจากพี่กลับมาไทย และดูแลแม่ได้ไม่นาน แม่ก็เสียชีวิต

ตั้งแต่หลังคลอด ครอบครัวพี่ พ่อแม่ พี่สาวและพี่เขยดูแลลูกชายพี่ตลอด แฟนพี่ไม่ยอมหย่าให้ พี่ไว้ใจเขามาก เงินทุกบาททุกสตางค์ แฟนเป็นคนดูแล แม้แต่ชื่อบ้านก็เป็นของแฟนคนเดียว ตอนนั้นพี่คิดว่าต้องหย่าให้ได้ พ่อแม่ก็เสียชีวิตแล้วไม่ต้องสนใจความรู้สึกใคร ส่วนเรื่องเงินก็ไม่สนใจมาก เพราะพี่คิดว่าพี่มีปัญหาเลี้ยงดูลูกได้

พี่ต้องการจะหย่า แฟนไม่ยอม ไม่พอ แถมจะฆ่าพี่ด้วย บีบคอพี่เกือบตาย จากนั้นก็แยกห้องนอนกัน สุดท้ายปรึกษาทนาย ทนายบอกว่า ถ้าจะฟ้องหย่าต้องแยกกันอยู่ครบ 1 ปีก่อน พี่โทรหาเขาถามว่าทำไมไม่หย่า เขาบอกว่า เธอต้องการอยู่คนเดียวฉันก็ยอมให้อยู่คนเดียวแล้ว พี่บอกว่าไม่ใช่ พี่ต้องการจะหย่า ถ้าเธอไม่หย่า ฉันปรึกษาทนายไว้แล้ว หลังแยกกันอยู่ 1 ปี ฟ้องหย่าได้ ถ้าฟ้องหย่าทรัพย์สินทั้งหมดจะถูกหารสอง แต่ถ้าเธอเซ็นใบหย่าให้ฉันเลย ฉันจะไม่เอาทรัพย์สินกับเธอสักบาท สรุปแฟนพี่ยอมหย่าให้พี่โดยที่ไม่รอให้ถึงฟ้องหย่า คิดดูซิว่า พี่แต่งงานมา 5 ปี ไม่ได้เงินสักบาท คอนโด รถ เป็นชื่อแฟนพี่หมด แต่ชีวิตพี่ก็ได้เริ่มต้นใหม่อีกครั้ง

หลังจากพี่หย่าร้างกับสามีคนไทย มีลูกด้วยกันหนึ่งคน พี่เป็นคนหาเลี้ยงลูก พี่ได้ลงทุนเปิดบริษัทสินเชื่อกับพี่สาว ขายทรัพย์สินที่มีในจังหวัดอุดรและเอาเงินเก็บมาลงทุน เปิดอยู่ไม่นานบริษัทก็ขาดทุน พี่เกือบเป็นคนล้มละลาย มีหนี้สินเงินเกือบเป็นล้าน ทำงานในเมืองไทยยังไงก็ใช้หนี้ไม่หมด ความคิดที่อยากแต่งงานกับฝรั่งเริ่มต้นที่ พี่มีคนรู้จักแต่งงานกับคนฝรั่งเศส และเขาประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ และพี่ต้องการไปทำงานที่ต่างประเทศเพื่อเอาเงินมาใช้หนี้ แต่จะอยู่เมืองนอกได้เราต้องหาคู่ คู่ที่เราได้ต้องเป็นคนดี เราต้องรักเขาและเขาต้องรักเรา ไม่ใช่แค่ใครก็ได้ พี่อยากได้เงินมาใช้หนี้ และมีครอบครัวที่ดีด้วย"

(ลี, 41 ปี)

กรณีศึกษาที่ 6 ดาว หญิงสาวผู้มีชีวิตคู่ที่ผิดหวังซ้ำแล้วซ้ำเล่า เธอได้แยกทางกับอดีตคู่รักคนไทยเพราะเขาไปมีผู้หญิงคนใหม่ ลูก 2 คนที่เกิดมาจึงต้องแบ่งกันไปรับผิดชอบ อดีตคู่รักนำ

ลูกสาวคนโตไป ส่วนเธอดูแลลูกสาวคนเล็ก การได้มาทำงานในโรงแรมของน้องเขยชาวเยอรมัน ทำให้เธอได้รู้จักกับอดีตสามีชาวเยอรมัน เมื่อเขาไม่ได้รังเกียจกับอดีตการมีชีวิตคู่ที่ล้มเหลว และการมีบุตรจากอดีตคู่รักคนไทย เธอรู้สึกดีมากขึ้นเมื่ออดีตสามีชาวเยอรมันยอมรับและยินดีให้เธอนำลูกของเธอมาอยู่ที่เยอรมนี โดยที่เธอตัดสินใจเพียงแค่จุดเริ่มต้นแต่ไม่ได้มองหรือวางแผนกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เมื่อมาอยู่เยอรมันได้ไม่นานเธอก็ตั้งท้อง และมีบุตรชาย ในช่วงระยะเวลา 3 ปี ที่อยู่กับอดีตสามีชาวเยอรมันเธอถูกสามีตบหน้า และด่าทอว่าโง่ รวมทั้งอดีตสามีของเธอได้ตบตีลูกสาวที่เกิดจากอดีตแฟนคนไทยด้วย ในที่สุดรัฐได้มาช่วยเหลือเธอและลูกๆ ให้ไปอยู่ในบ้านช่วยเหลือผู้หญิงในเยอรมนี และหลังหย่าร้างรัฐได้หาบ้านเช่าให้เธอและลูกๆ พักอาศัย ในช่วงเวลาสั้นๆ นั้น เธอได้รู้จักกับผู้ชายอีกหนึ่งคนที่ผ่านเข้ามาในชีวิตและหยิบยื่นความช่วยเหลือให้ และในขณะนั้นเธอไม่ได้คุมกำเนิดจึงมีบุตรชายเพิ่มขึ้นมาอีกหนึ่งคน ขณะนี้เธอคบหาดูใจอยู่กับแฟนเชื้อชาติเกาหลี สัญชาติเยอรมนี (พ่อแม่บุญธรรมชาวเยอรมันรับมาจากสถานเลี้ยงเด็กในประเทศเกาหลีเมื่อเขาอายุได้ 2 ขวบ) เป็นระยะเวลา 2 ปี เธอบอกว่าเธอรักแฟนคนนี้มาก

ดาว อายุ 41 ปี ภูมิลำเนาจังหวัดระยอง ***สถานภาพครั้งที่ 1*** แยกทางกันกับอดีตแฟนคนไทย มีบุตรสาว 2 คน ปัจจุบันคนโตอายุ 20 ปีอยู่กับอดีตสามีคนไทย และบุตรสาวคนเล็กอายุ 18 ปี และเสียชีวิตไปจากอุบัติเหตุทางรถยนต์เมื่อ 2 ปีที่ผ่านมาในเยอรมนี ***สถานภาพครั้งที่ 2*** หย่าร้างกับอดีตสามีชาวเยอรมัน มีบุตรชาย 1 คน ปัจจุบันอายุ 13 ปี ***สถานภาพสมรสครั้งที่ 3*** แยกทางกับอดีตคู่รักชาวเยอรมัน มีบุตรชาย 1 คนปัจจุบันอายุ 9 ปี ดาวจบมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 อาชีพรับจ้าง เป็นลูกคนกลางจากพี่น้อง 5 คน ระยะเวลาการอยู่ในเยอรมนี 14 ปี ได้รับวีซ่าไม่จำกัดระยะเวลา หรือวีซ่าถาวรผู้วิจัยรู้จักดาวผ่านการแนะนำของกรณีศึกษาที่ 5 เอ ดาวมาทำงานเป็นพนักงานนวดไทยที่ร้านของเอ จากนั้นจึงนัดสัมภาษณ์ที่บ้านพักของดาว แฟนของดาวไม่อยู่ที่บ้าน ดาวกับแฟนจะนัดเจอกันในวันหยุดสุดสัปดาห์ที่บ้านพักของฝ่ายชาย ดาวอยู่กับลูกชาย 2 คนที่บ้านพัก ผู้วิจัยเดินทางโดยนั่งรถประจำทาง บ้านพักของดาวห่างจากผู้วิจัยประมาณ 35 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณหนึ่งชั่วโมง ในวันที่ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์ดาว ดาวต้องพบกับปัญหาเพราะลูกชายคนโตของดาวหนีเรียนเกือบหนึ่งเดือน โดยที่ดาวไม่รู้มาก่อน จนกระทั่งครูประจำชั้นโทรศัพท์มาแจ้งกับเธอ และในวันที่ไปสัมภาษณ์ ครูประจำชั้นได้เดินทางมาพบดาวที่บ้านพัก เพื่อพูดคุยปรึกษา และหาทางแก้ปัญหาการหนีเรียนของลูกชายคนโต ผู้วิจัยสัมภาษณ์เธอประมาณ 1 ชั่วโมงจากนั้นหยุดการสัมภาษณ์เพราะครูประจำชั้นมาถึง เมื่อครูประจำชั้นกลับไป ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลต่อจนครบ

“กับแฟนคนไทย เป็นเพื่อนกันสมัยเรียนมัธยม บ้านใกล้กันเป็นแฟนกัน ไปไหนมาไหนด้วยกัน แล้วก็ไปชวนกันเล่นแปลกๆ เลยมีลูกด้วยกัน

ตอนนั้นอายุ 17 ปี ไม่ได้แต่งงาน ไม่มีสินสอด อยู่ด้วยกันเลย เก็บเงินได้ก็ไปเช่าบ้านอยู่ด้วยกัน แม่ไม่ว่าอะไร แม่ไม่พูดให้ใครเสียใจ ใครตัดสินใจทำอะไรก็ได้ ถึงห้ามก็ต้องมีเรื่องแน่นอน เหมือนพี่ตอนนี้ มีปัญหากับลูกอยู่ด้วยกัน 3 ปีก็เลิกกันเพราะแฟนไปมีผู้หญิงอีกคนก็แบ่งลูกกันไปเลี้ยง พ่อแม่แฟนเลี้ยงลูกสาวคนโต ส่วนพี่เอาลูกสาวคนเล็กมา ก่อนจะมาเยอรมัน พี่ทำงานในโรงแรมของน้องเขยคนเยอรมันที่พัทยา ทำทุกอย่าง ทำความสะอาด ทำอาหาร เสิร์ฟ แล้วแฟนของน้องสาวได้แนะนำให้รู้จักกับแฟนคนเยอรมัน แฟนของน้องสาวบอกว่าผู้ชายคนนี้เป็นคนดี อย่าคิดมาก ไม่ต้องกลัว มันสวยงาม มีผัวฝรั่งมันดี เขาต้องดูแลเธอได้ดี เพราะเขารับปากฉันไว้แล้วเมื่อ 15 ปีที่แล้วขอวีซ่าท่องเที่ยวไม่ยาก พี่ไปขอเอง แฟนจ่ายค่าตั๋วเครื่องบินให้ พี่มาอยู่ที่เยอรมัน 3 เดือน พี่ชอบที่นี่มาก เป็นเมืองเล็กๆ สงบ ดีกว่าพัทยา ที่พัทยาคนเยอะ พี่ไม่ชอบ แต่ที่เยอรมันเงียบ หกโมงเย็นก็ปิดไฟแล้ว แฟนก็พาไปเที่ยวในป่า พี่ก็คิดว่าไม่มีอะไรน่ากลัว มีแต่ความสุข จะเอาลูกมาอยู่ด้วย พี่ก็เห็นแต่ความดีของเขา จากนั้นก็ทำเรื่องแต่งงานจดทะเบียนที่เมืองไทย ก่อนตัดสินใจมาเยอรมัน ไปคุยกับแม่ ถามแม่ว่า เราจะเอาลูกสาวคนเล็กอายุ 7 ขวบไปอยู่ด้วย เยอรมันดี เงียบสงบ ไม่มีคนขี้เมา ไม่เหมือนกับพัทยา ไม่มีข่าวฆ่าข่มขืนบ่อยๆ ดูไม่น่ากลัว ปลอดภัย อากาศบริสุทธิ์ ลูกสาวก็จะได้ไม่เกเร เรียนหนังสือสูง ๆ จะได้กลับไปพัฒนาเมืองไทย แม่ก็ว่าดี แฟนพี่ก็ไปคุยกับแม่ขอให้พี่ไปอยู่กับเขาที่เยอรมัน เขาร้องไห้กับตักแม่ สั่งน้ำมูกใส่ผ้าถุงแม่ด้วย อันนี้พี่ไม่เห็นหรอกแม่เล่าให้ฟัง พี่ก็คิดว่าเขารักเราถึงได้ไปร้องไห้ต่อหน้าแม่

ลูกสาวอายุ 7 ขวบ อยู่เยอรมนีช่วงแรกๆ เขารักและดูแลลูกพี่ดี อยู่กันประมาณ 2 เดือนพี่ก็ตั้งท้อง เขาเคยไล่พี่ออกจากบ้าน ออกไปนอนข้างนอก ตอนเจอกันแรกๆ เขาก็แสดงว่าเป็นสุภาพบุรุษ เขาทำงานเป็นพวกคนฉาบปูน พี่ก็ไม่ได้ว่าอะไร เราอยากอยู่เมืองนี้ ดูไม่น่ากลัว ปลอดภัย บริสุทธิ์ ตอนลูกสาวพี่อายุ 13 ปี พี่มีความรู้สึกแปลกๆ แฟนพี่แอบเอากุญแจห้องน้ำไปเก็บไว้ จะเปิดประตูเข้าไปตอนลูกพี่อาบน้ำ ลูกพี่ทำอะไรเขาด่าลูกพี่ตลอด ลูกสาวพี่ทำจักรยานหาย แฟนพี่ตี ดึงผม เอาหัวโขกประตูบังๆ เขาด่าพี่เสียๆ หายๆ ต่อหน้าเพื่อน ด่าว่าพี่โง่ พี่มาอยู่ที่นี่ แฟนไม่ให้ออกไปไหน อยู่แต่บ้าน เลี้ยงลูก เขาให้กินน้ำในก๊อกตลอด สมัยก่อนไม่มี

ร้านเอเชีย แต่จะมีคนไทยขับรถเอาของมาขาย แฟนพี่เห็นก็ไล่เขาไป เพื่อนพี่บอกว่า ถ้าฉันเป็นเธอ ฉันไปแล้ว มีครั้งหนึ่งพี่เครียด โมโหแฟนแล้วพี่ก็ดื่มเหล้า เมา เขาตบพี่ตอนพี่เมา ครั้งนั้นครั้งเดียว พี่เมาด้วยแหละไม่ได้โกรธเขา ทะเลาะมีปากเสียงกัน พี่เมาจะไปโทษเขาก็ไม่ได้ เราอาจจะเสียงดังใส่เขาก็ได้ กับแฟนคนเยอรมันที่หย่ากันไป ถ้าเราปฏิเสธไม่อยากมี sex กับเขา เขาก็จะถามว่าเธอไปมี sex กับคนอื่นเหรอ พี่จะไปมีกับใครพี่อยู่แต่บ้าน อยู่กันได้ประมาณ 3 ปี พี่ทนไม่ไหว ก็เลยเลิกกัน พี่ไปพักอยู่กับศูนย์ช่วยเหลือผู้หญิงในเมืองที่พี่อยู่ อยู่ได้ประมาณ 6 เดือน พี่แจ้งตำรวจตอนที่เขาตีลูกสาวพี่ ลูกสาวกลัวมาก นอนไม่หลับ ร้องไห้ตลอด ที่ศูนย์เขาดูแลช่วยเหลือดีมาก ถ้าพี่ไม่ได้เขาก็คงแย่ จากนั้นรัฐก็เช่าบ้านและให้เงิน ค่ากับข้าว ค่าไฟ รัฐจ่ายให้หมด อยู่กัน 3 คน มีพี่ ลูกสาวที่เกิดกับแฟนคนไทยและลูกชายที่เกิดกับแฟนคนเยอรมัน หลังหย่าสามีชาวเยอรมันไม่ได้ส่งเสียค่าเลี้ยงดูให้พี่กับลูก เขาไม่ได้ทำงานประจำ เขาแจ้งว่าเขาทำงานส่วนตัวรายได้ไม่มาก เหมือนเป็นคนไม่มีรายได้ นี่แหละผู้ชาย เรื่องอะไรจะหาเงินมาให้คนอื่นใช้ แจ้งไปว่าไม่ทำงานดีกว่า ทำทุกอย่างเพื่อจะได้ไม่จ่ายเงินให้เมียและลูก ก็เป็นปัญหาของรัฐเขาก็จ่ายให้สำหรับเด็กๆ เขาพึ่งจะมาส่งเงินให้ลูกเมื่อปีที่แล้วเอง ตอนนี้เขาอยู่เมืองไทย ก็ติดต่อกันเฉพาะเวลาเขาต้องเซ็นเอกสารเกี่ยวกับลูกชายคนโต

พี่อยู่กับลูกๆ ก็มีผู้ชายคนหนึ่งเข้ามาหยิบยื่นความช่วยเหลือให้ตอนนั้นมันเหงา อยู่ด้วยกันไม่ถึงเดือน นอนกับเขาแปะๆ ก็ได้ลูกมาอีกคน ตอนลูกเกิดก็ไปแจ้งที่ศูนย์เยาวชนและเด็ก (Jugendamt) ไปแจ้งว่าคนนี้เป็นพ่อ ผู้ชายไม่รับก็ได้ แต่ต้องไปตรวจ ดีเอ็นเอ แต่เขาก็รับว่าเป็นพ่อ เขาก็ส่งเงินให้ลูกชายคนเล็กอยู่ประมาณสองปี ก็อยู่บ้านเช่ากัน 4 คน มีพี่ ลูกสาว ลูกชายคนโตและลูกชายคนเล็ก รัฐช่วยจ่ายค่าเช่า ค่าอาหาร และพี่ก็มีรายได้จากการเป็นหมอนวดที่ร้านนวดไทย ลูกสาวคนโตก็ช่วยดูน้องๆ จนเมื่อสองปีที่แล้ว ลูกสาวพี่ไปเที่ยวกับแฟน ตอนนั้นลูกสาวอายุ 18 ปี ขากลับ เพื่อนที่ขับรถเมาเหล้า เกิดอุบัติเหตุ เสียชีวิตทั้ง 3 คน พี่ช็อคไปเป็นปี ดูแลใครไม่ได้ ตัวเราเองยังดูแลไม่ได้เลย ก็เลยโทรศัพท์ไปบอกอดีตสามีชาวเยอรมันให้มารับลูกชายคนโตไปอยู่ด้วย ลูกชายคนโตไปอยู่กับพ่อได้ 1 ปี ส่วนคนเล็กพี่ดูแลเอง

แฟนคนปัจจุบันรู้จักมา 2 ปี เจอกันครั้งแรกที่ร้านขายของเอเชีย พี่เห็นว่าเป็นคนเอเชียด้วยกันก็ยิ้มให้ พี่ทักเขาก่อน จากนั้นเขาก็ชวนไปคุยกันในร้านอาหารอิตาลี พี่ไม่เคยกินอาหารอิตาลีหรอก กินแต่อาหารไทยตลอดวันนั้นพี่ก็สั่งแต่ไส้กรอก ครั้งแรกที่เจอกับแฟน พี่ว่า ผู้ชายคนนี้แปลกๆ นะ มือไม้มาแล้วมันเป็นโรคอะไร เจอกันวันแรกก็จะจับมือ จะกอดแล้ว"

(ดาว, 41 ปี)

กรณีศึกษาที่ 8 เก๋ ความยากจนทำให้เธอดิ้นรนออกเดินทาง เก๋บอกว่าชีวิตของเธอยากจนมาก เงินจะซื้อข้าวกินในแต่ละวันแทบจะไม่มี เก๋ต้องทำงานตั้งแต่อายุ 11 ปี รับจ้างทั่วไป เมื่อแต่งงานอดีตสามีคนไทยไม่ได้มาช่วยเหลือ แต่กลับมาเพิ่มภาระให้ เขาติดการพนัน นอกจากไม่ช่วยเก๋ทำมาหากินแล้ว เขายังเขาเงินที่เก๋หามาได้ไปเล่นการพนัน เก๋ต้องทำงานหาเลี้ยงลูก และพ่อแม่ญาติพี่น้อง เธอมีความคิดว่าการแต่งงานกับชายต่างชาติจะทำให้เธอหลุดพ้นจากความยากจน เมื่อกุ๊กลูกสาวของลุงชวนให้ไปอยู่ต่างแดน และทำงานขายตัว เธอก็ไม่ปฏิเสธ โชคดีที่เธอยังไม่ได้เข้าสู่อาชีพค้าประเวณีเพราะว่าสามีชาวเยอรมันของกุ๊กไม่เห็นด้วย ในที่สุดเธอก็ได้พบเจอกับสามีชาวเยอรมันในการเดินทางครั้งที่ 2 การเดินทางทั้ง 2 ครั้งนั้น เก๋เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางทั้งหมด

เก๋อายุ 42 ปี ภูมิลำเนา กาฬสินธุ์ สถานภาพ แยกทางกันกับอดีตแฟนคนไทย มีบุตรสาว 1 คน ปัจจุบันอายุ 22 ปีแต่งงานและมีลูกแล้วอยู่ที่เมืองไทย เก๋เป็นลูกสาวคนโตจากพี่น้อง 3 คน จบการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพรับจ้างทั่วไป ทำงานก่อสร้าง ปัจจุบันเปิดร้านนวดไทยขนาดเล็กที่บ้านเช่า อาศัยอยู่ในเยอรมนีเป็นระยะเวลา 12 ปี ได้รับวีซ่าไม่จำกัดระยะเวลาหรือวีซ่าถาวร มีบุตรสาว 2 คน ปัจจุบันอายุ 7 ขวบ และ 4 ขวบ ผู้วิจัยรู้จักกับเธอผ่านการแนะนำของกรณีศึกษาที่ 5 เอ เก๋ไปช่วยเอทำงานในร้านนวดไทย ผู้วิจัยจึงได้นัดสัมภาษณ์เก๋ บ้านพักของเก๋อยู่ห่างจากผู้วิจัย 15 กิโลเมตร ผู้วิจัยเดินทางโดยใช้รถประจำทางไปพบเธอ ใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 1 ชั่วโมง

"บ้านพี่จนมาก จนจริงๆ อยู่บ้านหลังคารั่ว เวลาฝนตกไม่ได้นอนกันเลย เรียนจบแค่ ป.4 ผ่านไปหนึ่งปี เขามาสร้าง ป.5 ให้พี่กลับไปเรียนต่อ ก็ไม่ไปแล้ว ต้องทำงานหาเงินช่วยที่บ้าน รับจ้างตัดอ้อย ทำทั้งวันได้แค่ 50 บาท ตัดไม่เร็วเหมือนคนอื่น พี่อายุประมาณ 18 ปีก็แต่งงานกับคนหมู่บ้านใกล้ๆ กัน แต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส มีลูกด้วยกัน หลังคลอดลูกแค่ 3 เดือน ก็ให้แม่ช่วยเลี้ยง พี่เข้ามากรุงเทพกับแฟน ทำงานก่อสร้าง ส่งเงิน

กลับไปเลี้ยงทั้งครอบครัว ชีวิตพี่ลำบากมาก ทำงานก่อสร้างอยู่ได้แค่ 2 ปีก็กลับบ้านที่กาฬสินธุ์ อยู่กับลูก ทำไร่ ปลูกมัน รับจ้างตัดอ้อย เงินที่ได้ก็ส่งน้องสาวเรียนด้วย จนจบปริญญาตรี แฟนพี่ก่อนแต่งงานก็เป็นคนดี แต่พอมีลูกก็ออกลาย ชอบเล่นการพนัน เอาเงินที่พี่หามาได้ไปเล่นหมด พี่รักเขาแรกๆ ไม่อยากเลิกกัน เพราะมีลูกด้วยกัน พี่หนีไปทำงานที่เชียงใหม่ประมาณ 1 ปี แล้วก็กลับมาบ้าน พ่อแม่ ก็พูดให้ได้คิดว่า แฟนเล่นการพนันทำงานคนเดียวไม่ไหวหรอก พี่ก็เลยตัดสินใจเลิกกับแฟน

กุ๊กลูกสาวลุงเขาแต่งงานกับคนเยอรมัน เขากลับไปเยี่ยมบ้าน เราก็อยากมีผัวฝรั่ง เพราะเห็นเขารวย เขาก็ถามว่าหย่ากันกับแฟนหรือยัง พี่กับแฟนไม่ได้จดทะเบียน จากนั้นแฟนของกุ๊กก็เลยออกจดหมายเชิญให้พี่มาเที่ยว ได้วีซ่าท่องเที่ยว 3 เดือนเงินค่าตั๋วเครื่องบินก็ไปยืมญาติ เขาให้ยืมแต่จำคำพูดเขาได้จนถึงทุกวันนี้ "ให้อีเก๋ยืมเงิน ก็เหมือนให้เงินหมา คงไม่ได้คืน" กุ๊กทำงานขายตัวที่เยอรมัน แล้วแฟนเขาก็ไปเจอตอนไปเที่ยว เขารักกุ๊ก ไม่อยากให้กุ๊กขายตัวต่อไป แต่กุ๊กไม่อยากเลิก พวกเขาเลยตกลงกัน ถ้าไม่ยอมให้กุ๊กขายตัวต่อ กุ๊กก็จะไม่แต่งงานด้วย สุดท้ายก็แต่งงานกัน แต่กุ๊กก็ยังขายตัวอยู่ "ให้พี่ขายตัว พี่ก็ยอมนะ พี่อยากมา เพราะความจน" แฟนกุ๊กเขาบอกว่า "เก๋ตัวเล็ก ผอมคงทำงานอย่างเธอไม่ได้หรอก ถ้าเธอจะให้เขาทำ ฉันจะส่งเขากลับเมืองไทย" เขาก็เลยหางานให้พี่ทำ ไปทำในสวนกุหลาบ ใส่ปุ๋ย พรวนดิน ทำอยู่ 3 เดือนก็ได้เงินพอที่จะเอาไปใช้หนี้คนที่ดูถูกพี่เอาไว้ พี่คิดในใจว่า "ชีวิตพี่จะต้องจนไปตลอดชีวิตเลยเหรอ?"

(เก๋, 42 ปี)

กรณีศึกษาที่ 10 ออม ชีวิตคู่ของออมต้องจบลง เพราะอดีตสามีไปมีผู้หญิงอีกคน ออมยอมรับไม่ได้จึงตัดสินใจหย่าร้าง โชคดีที่สินสมรสต่างๆ เป็นชื่อของออมทั้งหมด ออมต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูลูกทั้ง 3 คน จากสถานภาพเดิมคือแม่บ้าน รายได้มาจากการทำไร่ ทำนา เมื่อไม่มีอดีตสามี ออมจึงต้องหาลู่ทางทำมาหากิน ในช่วงเวลาขณะนั้น การไปทำงานต่างแดนเป็นทางเลือกที่ออมต้องการ เพราะออมต้องการมีเงินและหนีไปไกลๆ เพื่อจะได้ไม่ต้องพบเจอกับอดีตสามีและภรรยาคนใหม่ของเขา แต่โชคไม่เข้าข้างออม นายหน้าหลอกลวงเอาเงินประกันทั้งหมดไป ออมจึงแบกภาระหนี้สินจากการเอาโฉนดที่ดินไปจำนองกับธนาคาร ออมคิดว่าการได้แต่งงานกับชาย

ต่างชาติจะทำให้หลุดพ้นจากการเป็นหนี้สิน ออมจึงไขว่คว้าไว้ทันทีเมื่อชายต่างชาติผ่านเข้ามา และให้ความสนใจในตัวเธอ

ออมอายุ 52 ปี ภูมิลำเนา จังหวัดสระแก้ว สถานภาพหย่าร้างมีบุตร 3 คน ปัจจุบันคนโตอายุ 34 ปี คนกลางอายุ 25 ปี อาศัยอยู่ในเมืองไทย และบุตรชายคนเล็กอายุ 21 ปีอาศัยอยู่เยอรมนีตั้งแต่อายุ 5 ปี ออมจบประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพ เป็นแม่บ้านประจำบาร์ที่พัทยา อาศัยอยู่ในเยอรมนีเป็นเวลา 16 ปี ได้รับวีซ่าไม่จำกัดระยะเวลา หรือวีซ่าถาวร งานประจำ ค้าขายของตามตลาด และทำงานนวดไทยเป็นบางครั้ง ออมเป็นลูกคนโต จากพี่น้อง 5 คน ผู้วิจัยรู้จักกับออมผ่านการแนะนำของกรณีศึกษาที่ 5 เอ ออมเคยทำงานในร้านนวดของเอ ผู้วิจัยนัดสัมภาษณ์เธอในวันอาทิตย์ที่บ้านพักของกรณีศึกษาที่ 8 เก๋ เพราะออมกับเก๋เป็นเพื่อนสนิทกัน ครอบครัวของออมและเก๋ไปมาหาสู่กันตลอด ผู้วิจัยใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณหนึ่งชั่วโมงครึ่ง

“พี่คิดว่าไปตายเอาดาบหน้า แต่งงานกับคนไทยอยู่ด้วยกัน 8 ปี มีลูกด้วยกัน 3 คน ตอนเลิกกันลูกชายคนโตอยู่ ม.6 ลูกสาวคนกลาง ม.3 ส่วนคนเล็กแค่ 4 ขวบ แฟนพี่ไปมีผู้หญิงคนใหม่ พี่ทนไม่ได้ก็เลยตัดสินใจหย่า จากนั้นก็ไม่อยากอยู่ที่บ้านแล้ว อยากหนีไปไกลๆ เพราะแฟนก็ยังอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน เห็นเขากับแฟนใหม่แล้วมันซ้ำใจ พี่จึงตัดสินใจเอาที่นาไปจำนองที่ธนาคาร เพื่อจะไปทำงานเย็บผ้าที่ไต้หวัน กู้เงินมาสี่แสนบาท ตอนนั้นใครๆ ก็ไป เลยไปติดต่อกับนายหน้า เพราะว่ามีคนบอกว่าไปกับนายหน้าจะได้ไปเร็วกว่ากรมแรงงานไม่ต้องเข้าคิว ต้องจ่ายเงินให้นายหน้าหนึ่งแสน ทำประกันอีกหนึ่งแสน ส่วนที่เหลือก็จ่ายค่าตั๋วเครื่องบิน ถึงวันเดินทางถูกหลอก ถูกลอยแพที่สนามบิน ตอนนั้นเป็นข่าวใหญ่โต มีนักข่าวมาทำข่าวด้วย เพราะไม่ได้มีแต่พี่คนที่ถูกหลอกมีเกือบเป็นร้อย ดีนะพี่ไม่ได้ออกทีวี ตอนนั้นพี่เขวงเลย กลับมาบ้านที่ชัยภูมิชาวบ้านเขาก็พูดกัน “เป็นยังไงละหย่ากันกับผัวจะไปไต้หวัน ก็ถูกหลอก” พี่ต้องจ่ายดอกเบี้ยให้ธนาคาร ร้อยละสามก็จริง แต่ทุกเดือนจะต้องจ่ายธนาคาร แล้วจะไปเอาเงินมาจากไหน ตอนนั้นคิดจะผูกคอตาย แต่มาคิดดูอีกทีถ้าเราตายแล้วใครจะเลี้ยงดูลูก จะต้องหาเงินมาตัดดอกธนาคาร เลยฝากลูกไว้กับแม่สามีก่อนแล้วไปชวนเพื่อนผู้หญิงที่ถูกหลอกด้วยกันประมาณ 6 คน เดินทางเข้ากรุงเทพฯ จะไปขายส้มตำ มาถึงกรุงเทพก็หาที่เช่าขายส้มตำไม่ได้ และมีคนในกลุ่มบอกว่า ไปหาผัวฝรั่งที่พัทยาดีกว่าจะได้เงินมาไถ่บ้านไถ่ที่นา จึง

ตัดสินใจเดินทางไปที่พัทยา ตอนนั้นก็บอกลูกคนโต และคนกลางว่าให้ช่วยดูแลน้องแม่จะไปทำงานที่พัทยาหาเงินมาไถ่บ้านไถ่นา ไม่อย่างนั้นจะไม่มีบ้านอยู่ ไปกันช่วงเดือนตุลาคม เขาเรียกว่าหน้า low ไม่มีแขก พี่ไปสมัครจะเป็นคนนั่ง drink กับแขก แต่ว่าเจ้าของร้านไม่รับ เขารับแต่เด็กๆ สาวๆ เจ้าของร้านบอกว่าให้พี่ทำความสะอาดร้าน และล้างแก้วแทนได้เงินเดือน 1,200 บาท แต่ถ้าล้างแก้วแล้วทำแตก เป็นแก้ว drinkจะต้องจ่ายใบละ 300 บาทถ้าไม่จ่ายทันทีก็จะถูกหักเงินเดือนแทน"

(ออม, 52 ปี)

จากข้อมูลที่นำเสนอมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยเดินทางมาเยอรมนีแบ่งได้ 3 กลุ่มดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยจำนวน 6 รายมีชีวิตครอบครัวที่ล้มเหลวจากเมืองไทย หลังการหย่าร้าง และมีบุตรกับอดีตสามีชาวไทย จึงเกิดความคิดว่า การแต่งงานใหม่อีกครั้งกับชายต่างชาติย่อมดีกว่าชายไทยเพราะชายต่างชาติยอมรับกับอดีตที่ผ่านมาได้ และลูกจะมีอนาคตที่ดี ถ้าได้มาใช้ชีวิตอยู่ต่างแดน รวมทั้งฐานะความเป็นอยู่ในเมืองไทยที่ลำบาก เลี้ยงลูกและครอบครัวเพียงลำพัง มีหนี้สิน ความคิดที่ว่าสามีชาวต่างชาติจะช่วยเหลือชำระหนี้สินให้ได้ และการมาอยู่ต่างแดนจะทำให้ตนเองสามารถหางานทำได้ มีเงินเดือนที่สูงกว่าเมืองไทยดังนั้นชีวิตคู่ที่ล้มเหลว และความจนทำให้ต้องดิ้นรนมายังต่างแดน

2) กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยจำนวน 3 ราย เป็นสาวโสด ต้องการความก้าวหน้าในชีวิตเบื่อหน่ายกับชีวิตในเมืองไทย เบื่อหน่ายหน้าที่การงานที่ทำอยู่ และฐานะเศรษฐกิจที่เมืองไทยต้องหาเลี้ยงตนเอง พ่อแม่ และญาติพี่น้อง เมื่อเห็นญาติหรือคนรู้จักประสบความสำเร็จในชีวิตคู่กับชายต่างชาติ จึงต้องการออกเดินทางมาหาคู่ยังต่างแดน

3) กลุ่มตัวอย่าง 1 ราย เป็นสาวโสด รู้จักพบรักกับชายต่างชาติ หลังคบหาดูใจกันซักระยะหนึ่ง จึงแต่งงานกัน ถึงแม้ว่าฐานะการเงิน อาชีพ ตำแหน่งการทำงาน การศึกษาที่เมืองไทยของเธอจะดี แต่ด้วยความรักเธอจึงตัดสินใจย้ายมาอยู่กับสามียังต่างแดน

ผลของการศึกษานำเสนอเพื่อเชื่อมโยงให้เห็นเกี่ยวกับประเด็นสุข และทุกข์ของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทั้ง 10 รายก่อนการออกเดินทางไปยังเยอรมนีพบว่าผู้หญิง 9 รายมีความทุกข์ในเมืองไทย พวกเธอต้องการสิ่งที่ดีกว่าในเมืองไทย การถวิลหาความสุขในต่างแดนจึงเป็นเหตุให้เธอออกเดินทาง ทุกข์ที่กล่าวมานี้คือ

1) ทุกข์อันเกิดจากพื้นฐานครอบครัวยากจน

2) ทุกข์อันเกิดจาก ชีวิตคู่กับอดีตคู่รัก และหรือสามีคนไทยล้มเหลว

3) ทุกข์อันเกิดจากหนี้สิน

4) ทุกข์อันเกิดจากความเบื่อหน่ายกับอาชีพ ตำแหน่งหน้าที่การงานไม่ประสบความสำเร็จ

พวกเธอต้องการแสวงความสุขเพราะค่านิยมที่ว่า “มีสามีฝรั่งดีกว่ามีสามีไทย” นี่คือทัศนคติและค่านิยมของหญิงไทยส่วนหนึ่งที่ต้องการมีสามีต่างชาติ เหตุผลเพราะการมีชายชาวต่างชาติมาขอแต่งงานด้วย ถือเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของเธอและด้วยค่าเงินจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ย่อมบันดาลความสุขสบายหรือเป็นการเปลี่ยนชีวิตของครอบครัว พ่อแม่ ลูก พี่น้องของเธอ ทำให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น

4.1.4 ความรุนแรงในวัยเด็กที่ได้รับจากครอบครัวและความรุนแรงที่ได้รับจากอดีตคู่รัก / สามี ที่หย่าร้าง / แยกทางกัน

การขัดเกลาจากครอบครัวและสังคม

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทั้งหมด 10 ราย มี 1 รายเท่านั้นที่มาจากครอบครัวที่พ่อ แม่แยกทางกัน เธอกล่าวว่า ขอบคุณพ่อกับแม่ที่แยกทางกัน ทำให้เธอใช้ชีวิตอย่างระมัดระวัง เธอไม่เคยคิดว่าจะแต่งงาน เพราะเธอกลัวว่าแต่งงานไปแล้วจะมีชีวิตเหมือนกับพ่อแม่ แต่เมื่อเธอแต่งงานกับสามีชาวเยอรมัน เธอก็วางแผนก่อนแต่งงานว่าจะไม่บ่อยให้มีลูกเลย เธอใช้เวลาประมาณ 2 ปี เพื่อเรียนรู้สามีให้แน่ใจเสียก่อน จึงบ่อยให้มีลูก ปัจจุบันเธอใช้ชีวิตคู่กับสามีคนนี้เป็นระยะเวลา 8 ปี ส่วนกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยอีก 9 รายที่เหลือไม่ได้กล่าวถึงความรุนแรงที่ชัดเจนในช่วงวัยเด็ก เพราะว่าบางคนออกจากบ้านไปทำงานตั้งแต่อายุ 11 ปี สิ่งที่พบเห็นในวัยเด็กจากพ่อแม่ ก็มีเพียงการทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว การตบตี ทำร้ายกันไม่มี บางคนพ่อก็ไปทำงานต่างประเทศ ดังนั้นเธอจึงอาศัยอยู่กับแม่

“ไม่คิดว่าจะแต่งงาน อยู่มาจนอายุ 25 ปีไม่เคยมีแฟน มีคนมาจีบเยอะนะสมัยเรียนมัธยม แต่ไม่สนใจ ฉันอยากยืนด้วยลำแข้งของตัวเอง เห็นครอบครัวแตกแยกมาเยอะ พ่อกับแม่ ป้ากับลุง พี่ก้อยกับพี่เขย เลิกกัน อย่างของพ่อกับแม่ แม่ไปมีคนอื่นก่อน แล้วพ่อก็ไปมีใหม่ ตอนนั้นฉันเรียนอยู่ ป.1 เอง ส่วนน้องชายเล็กมาก ปู่กับย่า และป้ากับลุงเป็นคนเลี้ยง แม่เขาก็จะเอาไปอยู่ด้วยแต่ว่าครอบครัวใหม่ของแม่จน ปู่กับย่ามีฐานะกว่า ตอนแต่งงานกันปีแรกๆ ฉันก็ไม่บ่อยให้มีลูกเลย เพราะว่าต้องขอดูแฟนก่อนว่าเขาเอาเปรียบเราหรือเปล่า เพราะสงสารลูกถ้าเกิดมาแล้วพ่อแม่ต้องแยกทางกัน พอแน่ใจในตัวแฟนแล้วถึงบ่อยให้มีลูก ฉันวางแผนเรื่องนี้ไว้ก่อนแต่งงานแล้ว ขอบคุณครอบครัวที่พ่อแม่แยกทางกัน สิ่งนี้เป็นรั้วให้ฉันระวังตัวเอง เอาประสบการณ์ที่ผิดพลาดมาเรียนรู้แล้วใช้ชีวิตอย่างระวัง (ปลา, 32 ปี)”

ประสบการณ์การใช้ชีวิตคู่ในเชิงลบที่ผ่านมา ทำให้ผู้หญิงใช้ชีวิตคู่ในปัจจุบันอย่างระมัดระวัง พวกเธอมองว่าชีวิตคู่ไม่แน่นอนจะจบลงเมื่อใดก็ได้ ดังนั้นเธอจึงมีการเตรียมการหรือวางแผนล่วงหน้าเอาไว้ เช่น การทำงานสะสมเงิน และส่งไปให้ญาติๆ ที่เมืองไทยในการสร้างบ้าน ซื้อรถ เพราะเมื่อต้องหย่าร้างกับสามีชาวเยอรมันเธอสามารถกลับไปอยู่ในเมืองไทยได้อย่างไม่ลำบาก

"สมมุติว่าสามีทำร้าย เช่น ตบตี จะอย่างไร? "พี่ก็สู้ซิ และก็ฟ้องหย่า และต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูให้ด้วยนะ พี่ก็วางแผนชีวิตในระยะยาวของพี่ไว้นะ เพราะพี่ก็ไม่มั่นใจว่าชีวิตคู่ของพี่จะยืนยาวหรือเปล่า หากมีอะไรเกิดขึ้น ก็กลับเมืองไทย ไม่ต้องไปเริ่มนับศูนย์อีกครั้ง พี่ทำงานทุกวันนี้ และรับผิดชอบทุกคน สิ่งที่พี่ทำจะกลับมาตอบแทนพี่ เรารู้ว่าคนที่เราให้เป็นใคร เขาไม่ได้เอาเงินที่เราให้ไปใช้ฟุ่มเฟือย อย่างพี่สาวพี่เขยพี่ไม่มีลูก หลังจากหย่ากับสามีคนไทย พี่ก็ทำเรื่องยกลูกให้เป็นลูกบุตรธรรมของพี่สาวและพี่เขย เขาก็เก็บเงินที่พี่ส่งไปไว้ให้ลูกพี่ ดังนั้นทรัพย์สินต่างๆ ของพวกเขาก็ต้องเป็นของลูกพี่อยู่ดี พี่ก็ไม่ serious หากเกิดปัญหาอะไรขึ้นในชีวิตคู่ พี่ก็กลับเมืองไทย แต่จะให้หาแฟนใหม่คงไม่ เพราะว่ามันเหนื่อย"

(ลี, 41 ปี)

ประสบการณ์ชีวิตคู่ที่ล้มเหลวจากอดีตสามีคนไทยทำให้เธอเข้มแข็ง และนำสิ่งที่ผิดพลาดมาใช้ในการดำเนินชีวิตคู่

"ตอนลูกเล็กๆ แฟนพี่ต้องช่วยเลี้ยงลูก พี่บังคับแฟนเลยว่าต้องเอาลูกเข้านอน จนถึงทุกวันนี้เขาก็ยังทำอยู่ ที่พี่ให้ทำแบบนั้นเพราะว่าแฟนพี่ทำงานนอกบ้าน พ่อลูกจะได้มีเวลาด้วยกันถึงแม้จะเป็นช่วงเวลาสั้นๆ ถ้าแฟนบ่นเรื่องช่วยเลี้ยงลูก พี่ก็จะบอกไปว่า ลูกเกิดขึ้นมาได้เพราะเราสองคน แล้วทำไมผู้หญิงจะต้องเลี้ยงลูกคนเดียว จะว่าไปแล้ว แฟนพี่ก็เหมือนรับกรรมนะที่แต่งงานกับพี่ กับอดีตแฟนชาวไทยพี่ยอมเขาทุกอย่าง แต่กับแฟนคนเยอรมันเขากลับต้องยอมพี่ แต่จะว่าไปแล้ว เกิดวันใดวันหนึ่งแฟนพี่ไม่ยอมขึ้นมา เราก็อาจจะแย่ก็ได้นะ ชีวิตคู่มันก็ไม่แน่นอน อย่างฝรั่งอยู่กันมาสิบปียี่สิบปี แต่พอจะเลิกกัน ก็เลิกกันง่ายๆ เลย พี่เคยสอนน้อง ที่เป็น

ลูกพี่ลูกน้องกันว่า ถ้าหากว่าแฟนไม่ดี มาทำร้ายเรา ไม่ต้องทนอยู่ แยกทางกันเลย ประสบการณ์ที่ได้รับจากอดีตสามีคนไทย ทำให้พี่แนะนำออกไป"

(เอ, 39 ปี)

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทั้งหมด 6 ราย ถูกอดีตสามีคนไทยกระทำรุนแรง ระยะเวลาที่ได้รับความรุนแรงมีตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปจนถึง 17 ปี แบ่งความรุนแรงที่ได้รับมีดังนี้ 1)ถูกกระทำทางด้านจิตใจอย่างเดียว 4 ราย ได้แก่ สามีไปมีผู้หญิงอื่น และสามีไม่เลือกจะมีชีวิตคู่กับคนใดคนหนึ่ง แต่จะเลือกมีทั้งสองคน การแก้ปัญหาคือ ไปพูดคุยกับผู้หญิงใหม่ของสามีว่าตนเองเป็นภรรยาหมายเลขหนึ่ง และพยายามยื้อชีวิตคู่เอาไว้ สุดท้ายทางเลือกของเธอก็คือการหย่าร้าง / แยกทางกับสามีคนไทย 2) ถูกกระทำทางร่างกายและจิตใจ 2 ราย ทางจิตใจได้แก่ สามีหึงหวง จำกัดการคบหาเพื่อน จำกัดทางเศรษฐกิจ จำกัดความคิด และจำกัดการเดินทาง และทางร่างกายได้แก่ บีบคอเธอ 1 ครั้งในช่วงเวลาที่ทะเลาะกัน กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยอีก 1 ราย ถูกสามีตบหน้า 1 ครั้ง ในขณะที่ทะเลาะกันด้วยเหตุผลที่สามีไปมีผู้หญิงคนอื่น และเธอต้องการให้สามีตัดสินใจว่าจะเลือกใคร ทางออกของเธอก็คือ แยกมาอยู่ลำพังระยะหนึ่ง จากนั้นจึงหย่าร้างกับสามี

ในกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทั้ง 6 รายนี้ พบว่ามี 1 รายถูกอดีตสามีคนไทย และคนเยอรมันกระทำรุนแรง อดีตสามีคนไทยกระทำรุนแรงด้านจิตใจ คือไปมีผู้หญิงคนอื่น ส่วนอดีตสามีชาวเยอรมันกระทำรุนแรงต่อเธอ ทางร่างกาย ได้แก่ ตบหน้าเธอ 1 ครั้ง เธอให้เหตุผลว่าเป็นความผิดของเธอเองเพราะว่าเธอมีปัญหากลุ้มใจจึงหาทางออกโดยการดื่มเหล้า เธอไม่โกรธสามีที่ตบหน้าเพราะว่าเธอเมาแล้วอาจจะเสียงดังใส่สามี ดังนั้นเขาจึงตบหน้า หลังจากแต่งงานกันได้ไม่นานประมาณ 3 เดือนเธอก็ตั้งท้อง สามีให้เธออยู่แต่ในบ้านไม่ให้ออกไปไหน ช่วงที่เธอท้อง เธอเคยปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์กับสามี สามีก็ต่อว่าเธอ ว่าไปมีผู้ชายคนใหม่ถึงไม่อยากมีเพศสัมพันธ์กับเขา สามีเคยแอบดูลูกสาวอายุ 13 ปีที่เกิดกับอดีตสามีชาวไทยอาบน้ำ และที่เธอทนไม่ได้จริงๆ คือสามีชาวเยอรมันทุบตีลูกสาวของเธอ ในที่สุดเธอตัดสินใจแจ้งความกับตำรวจ จากนั้นตำรวจได้นำเธอและลูกๆ ไปพักที่บ้านช่วยเหลือผู้หญิงในเยอรมัน เธออยู่ได้ 6 เดือน จากนั้นถึงได้หย่าร้างกับสามีชาวเยอรมัน แต่เธอไม่ได้รับค่าเลี้ยงดูจากสามี เพราะสามีแจ้งกับทางรัฐว่าเป็นคนรายได้น้อย ดังนั้นรัฐจึงเข้ามาช่วยเหลือเธอในการหาบ้านพัก และจ่ายเงินให้สำหรับค่าที่พัก ค่าอาหาร และค่าใช้จ่ายสำหรับเด็กๆ ในแต่ละเดือน

ความรุนแรงในครอบครัวที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยได้รับจากอดีตคู่รักและหรือสามีเป็นประสบการณ์ที่พวกเธอนำไปเปรียบเทียบกับความรุนแรงที่ได้รับจากคู่/สามีในปัจจุบัน หากพบว่าความรุนแรงในอดีตมีมากกว่าส่งผลให้ความรุนแรงในปัจจุบันเบาบางลง ดังนั้นความรุนแรงใน

ครอบครัวในอดีตจึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นตัวแปรต้นที่มีความสำคัญต่อการแปรผลความรุนแรงในปัจจุบัน

4.1.5ทัศนคติเกี่ยวกับความสัมพันธ์บทบาทหญิงชาย

การขัดเกลาจากสังคมและครอบครัว

ทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทหญิงชาย กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทุกคนแสดงความคิดเห็นว่าผู้หญิงกับผู้ชายควรจะเสมอภาคกัน เช่น การเลี้ยงดูบุตรควรช่วยกันเลี้ยง ส่วนงานบ้านก็ควรแบ่งกันทำ แต่ถ้าสามีทำงานทั้งวัน ภรรยาก็ควรจะดูแลทำความสะอาดบ้าน เพราะสามีทำงานทั้งวันและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในครอบครัว

“ภรรยาที่ดีต้องทำงานบ้าน เป็นหน้าที่ที่ต้องทำ ทำไปบ่นไป เพราะแฟนทำงานทั้งวัน ฉันทำแค่ครึ่งวัน แต่ถ้าฉันทำเต็มวันเหมือนกันกับแฟน งานบ้านก็คงต้องแบ่งกันทำ ถ้ามีเงินจ้างเขาทำก็ดี แฟนเลี้ยงลูกไม่เป็น เล่นเป็นอย่างเดียว แต่ไม่รู้ว่าลูกจะหิว จะกินเมื่อไหร่ เปลี่ยน pamper ไม่เป็น ตอนลูกเล็กๆ ให้เปลี่ยน pamper ลูก แฟนอ้วกแตก ฉันก็คิดว่าแฟนแกล้งทำ จึงบังคับให้ทำแล้วบอกว่าแฟนพี่ก้อยยังทำเลย ตอนนั้นฉันต้องทำความสะอาดทั้งอ้วกแฟนและอึลูก ตั้งแต่นั้นมาฉันก็ไม่ให้แฟนช่วยทำอีกเลย (ปลา, 32 ปี)”

การขัดเกลาจากสังคมที่กล่าวว่า ผู้ชายเป็นเพศที่แข็งแรง และควรให้ความเคารพผู้ที่อาวุโสกว่า ดังนั้นควรจะให้เกียรติสามีที่มีอายุมากกว่าตนเอง เธอเห็นว่างานบ้านเป็นหน้าที่หลักของเธอ แต่ไม่ได้มีเหตุผลเพียงพอหากเธอทำงานบ้านไม่เรียบร้อยหรือไม่สะอาด แล้วสามีมาตบตี

“ผู้หญิงผู้ชายเท่าเทียมกัน เราให้เกียรติเขา ในฐานะที่เขาเป็นผู้ชาย อายุมากกว่าเรา ความรู้สึกของเราคือเท่าเทียมกัน ความเป็นจริงแล้วแฟนเขาก็เป็นผู้นำเรานะแต่ก็ไม่ได้ทุกเรื่อง เมียที่ดีทำตัวไม่ให้เขาน่าเบื่อ ทำงานบ้านแต่อย่าให้เขากดดัน เมียที่ดีควรทำงานบ้าน เราคิดว่าสิ่งนี้เป็นหน้าที่ ถ้าเราทำบกพร่อง แฟนมาว่าเรา หรือตบตี คิดว่าเป็นเหตุผลที่เพียงพอหรือไม่? ไม่เพียงพอมันไร้สาระมาก (ผู้วิจัยถาม: ถ้าสามีของน้ำ ตบตี จะทำอย่างไร?) คงรับไม่ได้ ความรู้สึก คือเราไม่ได้บังคับเขา เขาก็ไม่ควรบังคับเรา แต่เขาก็ไม่เคยทำนะ แต่มันก็ไม่แน่นอนถ้าเขาทำ ก็คงคิดอะไรไม่ออก และเราก็คงฉลาดขึ้นมาวันนั้น เรื่องกฎหมายไม่รู้ แต่เคยได้ยินผู้หญิงไทยที่ถูกสามีตบตี เขาก็จะไปอยู่บ้านช่วยเหลือผู้หญิง (น้ำ, 39 ปี)

ในครอบครัวไม่ควรมีใครเป็นผู้นำ หรือผู้ตาม ถึงแม้ผู้ชายมีร่างกายที่แข็งแรงกว่า และมีหน้าที่การงานที่เหนือกว่าพวกเธอ

“ผู้หญิงกับผู้ชายต้องเดินไปด้วยกัน พูดไงก็พูดตามกัน ผัวเมียที่ดีต้องซื่อสัตย์ต่อกัน ห้ามออกนอกลู่นอกทาง อยู่ในกรอบแต่ว่าอย่าตีกัน งาน

บ้านต้องช่วยกันทำเพราะเราก็ทำงานเหมือนกัน ให้เกียรติกัน ถ้าผัวเมียตบตีกัน ก็ต้องจับแยก"

(น้อย, 51 ปี)"

"สมัยนี้ผู้หญิง ผู้ชายไม่มีอะไรแตกต่างกันแล้ว แต่สังคมไทยถูกสอนมาให้ผู้หญิงต้องเชื่อฟังผู้ชาย และผู้หญิงที่ดีควรต้องเป็นยังไง กฎหมายที่เมืองไทยไม่ได้ช่วยเหลืออะไรผู้หญิงที่ถูกกระทำ แต่ที่นี่ พี่คนไทยที่รู้จักกันเล่าให้ฟังว่า ผู้หญิงไทยถูกสามีเยอรมัน ทุบตี สามารถจะไปแจ้งความกับตำรวจ จากนั้นรัฐก็จะช่วยเหลือหาที่อยู่ให้ และก็ให้เงินใช้จ่าย และผู้ชายก็ต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ตนทำ"

(พร, 37 ปี)

"ภรรยาที่ดีต้องไม่พึ่งพิงสามีฝ่ายเดียว ต้องซื่อสัตย์ให้เกียรติสามี เมียที่ดีต้องช่วยตนเอง ยืนด้วยขาตนเอง อย่าพึ่งผู้ชายฝ่ายเดียว ทุกวันนี้สามีมาว่าเราไม่ได้ มีแต่เขาที่ต้องฟังเรา เมื่อก่อนเราพูดไม่ได้ ไม่ใช่เรากลัวเขา แต่ว่าเรายืนด้วยขาตัวเองไม่ได้ เมื่อก่อนแฟนคิดจะพูดอะไร ไม่เคยนึกถึงใจเรา"

(แก่ง, 34 ปี)"

ความคิดที่ว่าการนอกใจสามีเป็นสิ่งที่ผู้หญิงสมควรถูกลงโทษจากฝ่ายชาย ผู้หญิงบางคนทำตัวไม่เหมาะสม เช่น มีชู้ ก็สมควรแล้วที่สามีทุบตี ถึงแม้จะไม่มีเหตุผลพอที่ภรรยามีชู้แล้วสามีทุบตี แต่เธอคิดว่าที่ผู้ชายแสดงออกเช่นนั้นเพราะความโมโห อารมณ์ชั่ววูบ

"เป็นเหตุผลเพียงพอไหมที่สามีตบตีภรรยา? เช่น งานบ้านไม่เรียบร้อย ไม่เชื่อฟังสามี? คิดว่าไม่เพียงพอ ผู้ชายมีหน้าที่การงาน พละกำลังเหนือกว่าผู้หญิง แต่สมัยนี้ก็ไม่ใช่แล้ว ผู้หญิงไทยบางคนก็ผ่านอะไรมาเยอะจากเมืองไทย บางครั้งผู้หญิงที่ถูกสามีทุบตีก็สมควรแล้ว เพราะว่าไปทำอะไรที่ไม่ดีซึ่งเราก็ไม่รู้ เช่น มีกิ๊ก (ผู้วิจัยถาม ปลาคิดว่าเป็นเหตุผลเพียงพอเหรอ ที่ผู้หญิงไปมีกิ๊กแล้วสามีก็ตบตี?) ไม่เพียงพอ แต่ว่าอารมณ์หึงหวง อารมณ์ชั่ววูบ ของๆ เราก็ต้องเป็นของเรา มันปี้ดขึ้นมา ผู้หญิงส่วนใหญ่พูดไปแล้วก็ต้องอยู่กับผู้ชายอยู่ดี แต่ถ้าตัดสินใจจะไปก็ต้องแยกกันอยู่

ไปอยู่บ้านช่วยเหลือผู้หญิง เงินก็มีให้จำกัด จะกลับไทยก็อายครอบครัว อีก"

(ปลา, 32 ปี)"

4.2ประสบการณ์ช่วงที่สอง "การตัดสินใจออกเดินทางสู่เยอรมนี"

ผลงานวิจัยในส่วนนี้จะนำเสนอให้เห็นประเด็นของการพบรักกับชายชาวเยอรมัน ช่วงเวลาที่ศึกษาดูใจกัน อะไรเป็นเหตุนำไปสู่การตัดสินใจแต่งงาน และพวกเธอมีการเตรียมตัวอย่างไรก่อนออกเดินทางไปเยอรมนี

4.2.1 ช่วงเวลาศึกษาดูใจ และเหตุผลที่ตัดสินใจออกเดินทางสู่เยอรมนี

กรณีศึกษาของปลา เธอตัดสินใจแต่งงานกับชายเยอรมัน เพราะพี่สาวลูกลุงแนะนำชายเยอรมันให้เธอและการันตีว่าผู้ชายคนนี้เป็นคนดี บวกกับการรบเร้าจากญาติๆ ของเธอต้องการให้เธอแต่งงานกับชาวต่างชาติ และโรงงานที่เธอทำอยู่มีปัญหาการเงิน ทำให้เธอขาดรายได้จากการทำงาน ล่วงเวลา เหตุและปัจจัยเหล่านี้ทำให้เธอตัดสินใจแต่งงานกับชายเยอรมัน เธอได้รู้จักกับฝ่ายชายก่อนที่เมืองไทย จากนั้นเธอได้เดินทางไปเยี่ยมเยือนฝ่ายชายที่เยอรมันเป็นเวลา 3 เดือน หลังจากนั้นเธอกลับไปเยอรมนีอีกครั้งด้วยวีซ่าเรียนภาษา เธออยู่กับฝ่ายใช้ประมาณ 6 เดือนจึงได้จดทะเบียนสมรสแต่งงาน การตัดสินใจของเธอได้รับการสนับสนุนจากญาติๆ

"พี่ก้อย ลูกสาวลุงเขาแต่งงานกับคนเยอรมัน แฟนฉันเป็นเพื่อนร่วมงานกับแฟนของพี่ก้อย ตอนแรกเขาจะติดต่อให้ญาติของฉันอีกคนหนึ่ง แต่เขานัดกันยังไงไม่รู้ไม่เจอกัน แต่มาเจอกันกับฉัน เขาก็มาชอบฉัน ฉันไม่ชอบเขาหรอก เพราะไม่คิดว่าจะแต่งงาน อยู่มาจนอายุ 25 ปีไม่เคยมีแฟน มีคนมาจีบเยอะนะสมัยเรียนมัธยม แต่ไม่สนใจ ฉันอยากยืนด้วยลำแข้งของตัวเอง เห็นครอบครัวแตกแยกมาเยอะ พ่อกับแม่ ป้ากับลุง พี่ก้อยกับพี่เขย เลิกกัน อย่างของพ่อกับแม่ แม่ไปมีคนอื่นก่อน แล้วพ่อก็ไปมีใหม่ ตอนนั้นฉันเรียนอยู่ ป.1 เอง ส่วนน้องชายเล็กมาก ปู่กับย่า และป้ากับลุงเป็นคนเลี้ยง แม่เขาก็จะเอาไปอยู่ด้วยแต่ว่าครอบครัวใหม่ของแม่จน ปู่กับย่ามีฐานะกว่า ฉันวิ่งหนี แฟนก็พยายามจะคุยด้วย ภาษาอังกฤษไม่ได้เก่งมากเพราะห่างจากโรงเรียนมานานแล้ว พี่ก้อยก็กระตุ้นให้มาที่เยอรมันเพราะว่าเขามีบ้านอยู่ที่เยอรมัน และกำลังท้องอยู่ เขาบอกว่าถ้ามาก็จะได้

เลี้ยงน้องให้ด้วย ช่วงนั้นโรงงานที่ฉันทำอยู่ ฉันเปลี่ยนแผนกไปทำเกี่ยวกับเครื่องจักร เสียงมันดังกว่าแผนกเก่า โรงงานก็ย่ำแย่ ไม่มีโอที ปีกว่าๆ จึงตัดสินใจมา ถ้าตอนนั้นโรงงานไม่มีปัญหาฉันก็ไม่มาเยอรมัน ปู่กับย่าและญาติพี่น้องก็ยุให้มา แต่ฉันมีความคิดว่า มีแฟนไปทำไมมีไปก็ปวดหัว หาเงินใช้เองสบายใจกว่า ชีวิตครอบครัวแต่งไปก็แตกแยก อยู่เป็นโสดดีกว่า มีตัวอย่างให้เห็น เพื่อนที่โรงงาน หาเงินมาได้เท่าไหร่แฟนมันก็เอาไปเล่นบอลหมด แต่ละคู่ไม่ดีเลย สิ่งที่ฉันเห็นไม่เกี่ยวโดยตรง แต่มันก็เป็นทางอ้อม พี่ก้อยเขาก็แนะนำ ฉันก็เดินเรื่องเองไปทำกับแม่สองคน เขียนเองกรอกเอง รอบแรกไม่ผ่าน รอบสองถึงผ่านมาวีซ่าท่องเที่ยวอยู่บ้านพี่ก้อย จากนั้นแฟนก็ไปรับมาให้รู้จักครอบครัว อยู่ครบ 3 เดือนก็กลับเมืองไทยมารอบสองมาด้วยวีซ่านักเรียน 1 ปี เรียนภาษาอยู่ประมาณ 6 เดือน สอบได้ระดับสอง จากนั้นก็แต่งงาน จัดพิธีที่เยอรมันเหมือนคนที่นี่ แหวนคนละวง ไม่มีค่าสินสอด ปู่กับย่าไม่ว่าอะไร บอกว่าดีไม่ต้องไปทำเหมือนใครเขาใส่ซองกันไม่กี่บาท เรารู้เราเห็นของเราก็พอ ปู่กับย่าทันสมัย แต่แฟนจ่ายค่าตั๋วเครื่องบินค่าเดินให้สองรอบเลย เรื่องแต่งงาน และค่าจัดงานแต่งแฟนออกหมด"

(ปลา, 32 ปี)

กรณีศึกษาของเก่ง ฐานะการเงินของครอบครัวยากจน และพ่อของเธอไม่สบาย ทำให้เธอต้องทำงานตั้งแต่อายุ 11 ปี เพื่อหาเงินมาเลี้ยง พ่อ แม่ พี่สาว และน้องสาว จนเมื่อเธออายุประมาณ 19 ปี พี่สาวของเธอแต่งงานกับชายต่างชาติ และพี่สาวของเธอสามารถช่วยเหลือครอบครัวของเธอให้มีฐานะทางการเงินที่ดีขึ้น เก่งไม่เคยมีแฟนมาก่อน เธอคิดว่าการแต่งงานกับชายต่างชาติจะทำให้เธอประสบความสำเร็จในชีวิต เมื่อเพื่อนของแม่แนะนำให้เธอมาเที่ยวในเยอรมนีพร้อมกับการหาคู่ชาวต่างชาติ เก่งและครอบครัวของเธอจึงไม่ปฏิเสธ ตั๋วเครื่องบิน และจ่ายค่านายหน้าเพื่อนของแม่ที่ชักชวนมา พี่สาวของเก่งช่วยจ่ายรวมกับเงินเก็บของเก่งเอง เมื่อเก่งได้มาเจอกับสามีชาวเยอรมัน เธอก็ตกหลุมรักเขาทันที เธอใช้ชีวิตกับเขาประมาณ 2 เดือนที่เยอรมนี จากนั้นประมาณ 6 เดือนสามีชาวเยอรมนีถึงได้เดินทางมาพบเธอและครอบครัวที่เมืองไทย ใช้ระยะเวลาประมาณ 2 ปี เก่งถึงได้แต่งงานแล้วย้ายมาอยู่เยอรมนี

"แม่เรามีเพื่อนแต่งงานกับคนเยอรมัน เราเบื่อ ไม่รู้ทำไม ไม่เคยมีแฟนมาก่อนเลย มัวแต่ทำงานหาเงิน ชีวิตวัยรุ่นไม่รู้จัก รู้แต่งานกับงาน อยากมีแฟนเป็นฝรั่ง อยากมาเที่ยวด้วย เพื่อนแม่ก็ออกหนังสือเชิญให้มาเยอรมันมาวีซ่าท่องเที่ยว พี่สาวช่วยออกค่าตั๋วเครื่องบินให้เกือบเป็นแสนนะ เพราะต้องจ่ายให้เพื่อนแม่ที่เยอรมันด้วย มาถึงเดือนแรกก็จะกลับแล้ว อากาศมันหนาวมาก ไม่ได้ไปเที่ยวไหน พออยู่เข้าเดือนที่สอง ถึงได้ไปเจอแฟนเจอกันครั้งแรกที่ร้านอาหาร เหมือนไฟฟ้าช็อตเลย เจอกันก็ชอบกันเลย ตอนนั้นอายุ 19 ปี แฟนอายุ 24 ปี แฟนหล่อ หน้าตาดี แล้วเราก็ไปอยู่กับแฟนที่บ้านเช่าเขา ความรักมันหอมหวาน คนไม่เคยมีแฟนมาก่อน พอครบ 3 เดือนก็บินกลับเมืองไทย กว่าแฟนจะบินกลับไปหาที่เมืองไทยก็ประมาณ 6 เดือน ตอนนั้นกังวลมากเลยว่าเขาจะไม่มา เราก็รอไปทำผมของเราไประยะทางมันไกล ภาษาอังกฤษก็ไม่ได้เก่ง กว่าจะได้แต่งงานกันจริงๆ ก็ประมาณ 2 ปี ไม่ได้จัดงานแต่ง ไม่มีสินสอด ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูก ถ้ากลับเมืองไทยครั้งหน้าจะต้องไปทำ เพื่อขอขมาค่าน้ำนมแม่"

(เก่ง, 34 ปี)

กรณีศึกษาของน้ำ ชีวิตคู่ของเธอล้มเหลว อดีตสามีคนไทยมีผู้หญิงอีกหนึ่งคน และเธอเคยถูกฝ่ายชายตบหน้า 1 ครั้ง เมื่อเพื่อนที่แต่งงานกับชายเยอรมัน ชักชวนให้เธอมาเที่ยวและมาหาคู่ในเยอรมนี เธอจึงตัดสินใจออกเดินทางเพื่อมาหาคู่ในต่างแดน เมื่อมาถึงเธอได้พบกับชายเยอรมันเธอไม่รีรอเพราะการแต่งงานสามารถทำให้เธออยู่ในเยอรมนีได้

"มีเพื่อนแต่งงานกับคนเยอรมันชวนให้มาเที่ยว มาด้วยวีซ่าท่องเที่ยวอยู่ 2 เดือนก็เจอกันกับแฟน ไม่อยากแต่งงานหรอกแต่อยากอยู่เยอรมัน ถ้าไม่แต่งก็อยู่ไม่ได้แต่พอแต่งก็อยู่ที่นี่ได้ตลอด"

(น้ำ, 39 ปี)

กรณีศึกษาของเอ เธอแต่งงานเมื่ออายุประมาณ 23 ปี และอยู่กับอดีตสามีประมาณ 5 ปี เพราะอดีตสามีไปมีผู้หญิงใหม่ หลังหย่าร้างกับสามีชาวไทย เธอก็แยกออกมาอยู่ตัวคนเดียว และทำงานเป็นพนักงานต้อนรับแห่งหนึ่งในพัทยา ส่วนลูกชายอายุ 5 ขวบ พ่อแม่ของสามีเป็นคนดูแล เธออยู่คนเดียวเป็นระยะเวลาประมาณ 2 ปี จึงได้รู้จักกับสามีชาวเยอรมันโดยผ่านการแนะนำของลูกพี่ลูกน้องของแม่ที่มีสามีเป็นชาวเยอรมัน ฝ่ายชายเดินทางมาท่องเที่ยวที่เมืองไทย และเขาก็ชอบเอ

ทันที พร้อมกับชักชวนให้เอมาท่องเที่ยวที่เยอรมนี ช่วงเวลาประมาณ 6 เดือนเอกับสามีชาวเยอรมันติดต่อกันทางอีเมล์ จากนั้นเอจึงเดินทางมาเยอรมนีด้วยวีซ่าท่องเที่ยว เธออยู่กับสามีชาวเยอรมันเป็นเวลา 3 เดือน แล้วเธอจึงเดินทางกลับเมืองไทย ผ่านไปประมาณ 3 เดือนเธอกลับมาเยอรมนีอีกครั้งด้วยวีซ่านักเรียนเพื่อเรียนภาษา จากนั้นเธอจึงตัดสินใจแต่งงาน โดยเธอให้เหตุผลว่า เธอไม่ต้องการแต่งงาน แต่ที่เธอต้องแต่งเพราะว่าเธออยากอยู่ในเยอรมนี เธออยากเรียนภาษาเยอรมันเพื่อจะได้เป็นประโยชน์กับงานพนักงานต้อนรับที่เธอทำอยู่

> *"พี่รู้จักกับสามีชาวเยอรมัน ผ่านการแนะนำของลูกพี่ลูกน้องของแม่ที่มีสามีเป็นชาวเยอรมัน แฟนพี่ไปหาที่เมืองไทย และได้รู้จักกัน เขาชวนให้พี่ไปเที่ยวที่เยอรมัน ตอนแรกพี่ยังไม่อยากไป พี่ไม่อยากมีสามีเป็นฝรั่งหรอก แต่พ่อแม่ ตายาย อยากให้พี่ไปอยู่เมืองนอก ยายพี่อยากให้ไปมาก ยายกลัวว่าพี่อยู่ที่เมืองไทย แล้วจะกลับไปคืนดีกับอดีตสามีคนไทย และคนที่รู้จักกับแฟนพี่ เขาบอกว่า แฟนเป็นคนดี สุดท้ายประมาณ 6 เดือนหลังจากพบกันที่เมืองไทย พี่จึงตัดสินใจไปเยอรมันด้วยวีซ่าท่องเที่ยว แฟนเป็นคนรับผิดชอบค่าใช้จ่ายๆ ให้ทั้งหมด ใจพี่อยากมาหาความก้าวหน้า และเรียนภาษาเยอรมัน เพื่อจะได้มีประโยชน์กับงานพนักงานต้อนรับในโรงแรมที่พี่ทำอยู่"*
>
> (เอ, 39 ปี)

กรณีศึกษาของดาว เธออยู่กินกับชายไทยตั้งแต่อายุ 17 ปี และมีบุตรสาว 2 คน หลังแยกทางกับอดีตคู่ เธอต้องเลี้ยงดูบุตรสาวคนเล็ก ส่วนบุตรสาวคนโตอดีตแฟนเป็นคนเลี้ยงดู เมื่อน้องเขยชาวเยอรมันแนะนำให้รู้จักกับอดีตสามีชาวเยอรมัน และเธอเข้าใจว่าอดีตสามีชาวเยอรมันรักและจริงใจกับเธอ รวมทั้งเธอต้องการนำลูกสาวคนเล็กมาอยู่ในเยอรมนีด้วย เธอคาดหวังว่าความเป็นอยู่ในเยอรมนีจะทำให้ลูกสาวของเธอมีอนาคตที่ดีกว่าอยู่เมืองไทย

> *"ก่อนจะมาเยอรมัน พี่ทำงานในโรงแรมของน้องเขยคนเยอรมันที่พัทยา ทำทุกอย่าง ทำความสะอาด ทำอาหาร เสิร์ฟ แล้วแฟนของน้องสาวได้แนะนำให้รู้จักกับแฟนคนเยอรมัน แฟนของน้องสาวบอกว่าผู้ชายคนนี้เป็นคนดี อย่าคิดมาก ไม่ต้องกลัว มันสวยงาม มีผัวฝรั่งมันดี เขาต้องดูแลเธอได้ดี เพราะเขารับปากฉันไว้ แล้วเมื่อ 15 ปีที่แล้วขอวีซ่าท่องเที่ยวไม่*

อยาก พี่ไปขอเอง แฟนจ่ายค่าตั๋วเครื่องบินให้ แฟนน้องสาว พี่มาอยู่ที่เยอรมัน 3 เดือน พี่ชอบที่นี่มาก เป็นเมืองเล็กๆ สงบ ดีกว่าพัทยา ที่พัทยาคนเยอะ พี่ไม่ชอบ แต่ที่เยอรมันเงียบ หกโมงเย็นก็ปิดไฟแล้ว แฟนก็พาไปเที่ยวในป่า พี่ก็คิดว่าไม่มีอะไรน่ากลัว มีแต่ความสุข จะเอาลูกมาอยู่ด้วย พี่ก็เห็นแต่ความดีของเขา จากนั้นก็ทำเรื่องแต่งงานจดทะเบียนที่เมืองไทย

แฟนคนปัจจุบันรู้จักมา 2 ปี เจอกันครั้งแรกที่ร้านขายของเอเชีย พี่เห็นว่าเป็นคนเอเชียด้วยกันก็ยิ้มให้ พี่ทักเขาก่อน จากนั้นเขาก็ชวนไปคุยกันในร้านอาหารอิตาลี พี่ไม่เคยกินหรอกกินแต่อาหารไทยตลอด วันนั้นพี่ก็สั่งแต่ไส้กรอก เคยไปร้านอาหารหรูหรากับพ่อแม่บุญธรรมของเขา แฟนพี่ยังแซวเลยว่าอย่าสั่งไส้กรอกนะ ครั้งแรกที่เจอกับแฟน พี่ว่า ผู้ชายคนนี้แปลกๆ นะมือไม้มาแล้วมันเป็นโรคอะไร เจอกันวันแรกก็จะจับมือ จะกอดแล้ว"

(ดาว, 41 ปี)

กรณีศึกษาของเก๋ ครอบครัวของเก๋ยากจน เธอเป็นลูกสาวคนโตของครอบครัว จึงเป็นหน้าที่ที่เธอต้องดูแลเลี้ยงดูครอบครัว เธอทำงานตัดอ้อยตั้งแต่อายุ 11 ปี และทำงานรับจ้างเป็นรายวันไป เมื่ออายุ 18 ปี เธอหวังว่าแฟนชาวไทยจะช่วยเธอทำมาหากิน แต่อดีตแฟนชาวไทยติดการพนัน ดังนั้นจึงต้องแยกทางกัน เธอรับผิดชอบเลี้ยงดูลูกสาวโดยการทำงาน แต่รายได้ที่หามาได้ก็ไม่เพียงพอ เมื่อลูกสาวของลุงที่อยู่เยอรมนีเดินทางกลับมาเยี่ยมพ่อแม่ในหมู่บ้านของเธอ เธอจึงเอ่ยปากขอมาหาคู่ที่เยอรมนี เก๋บอกว่าถึงแม้มาเยอรมนีแล้วต้องขายตัว เธอก็ยินยอม การเดินทางครั้งที่ 1 เธอต้องไปยืมเงินจากญาติมาซื้อตั๋วเครื่องบิน ส่วนการเดินทางครั้งที่ 2 เธอได้เงินจากการทำงานในสวนกุหลาบจากการ เธอได้รู้จักกับสามีชาวเยอรมัน หลังรู้จักกันประมาณ 3 อาทิตย์ เธอตัดสินใจแต่งงานเพราะต้องการอยู่ในเยอรมนี

"กุ๊กลูกสาวลุงเขาแต่งงานกับคนเยอรมัน เขากลับไปเยี่ยมบ้าน เราก็อยากมีผัวฝรั่งมั่ง เพราะเห็นเขารวย เขาก็ถามว่าหย่ากันกับแฟนหรือยัง พี่กับแฟนคนไทยไม่ได้จดทะเบียนกัน จากนั้นแฟนของกุ๊กก็เลยออกจดหมายเชิญให้พี่มาเที่ยว ก็ได้วีซ่าท่องเที่ยว 3 เดือน เงินค่าตั๋วเครื่องบินก็ไปยืมกับญาติ เขาให้ยืมแต่จำคำพูดเขาได้จนถึงทุกวันนี้ "ให้อีเก๋ยืมเงินก็เหมือนให้เงินหมา คงไม่ได้คืน" กุ๊กเขามาทำงายขายตัว แล้วแฟนเขาก็ไป

เจอตอนไปเที่ยว เขารักกุ๊ก เขาไม่อยากให้กุ๊กขายตัวต่อไป แต่กุ๊กไม่อยากเลิก พวกเขาตกลงกัน ถ้าไม่ยอมให้กุ๊กขายตัวต่อ กุ๊กก็จะไม่แต่งงานด้วย สุดท้ายก็แต่งงานกัน แต่กุ๊กก็ยังขายตัวอยู่ (ผู้วิจัยถามว่า พี่รู้ว่ามาเยอรมันเพื่อมาขายตัว พี่ยอมเหรอ?) ขายตัวพี่ก็ยอม พี่อยากมา เพราะความจน" แฟนกุ๊กเขาบอกว่า "เก๋ตัวเล็ก ผอมคงทำงานอย่างเธอไม่ได้หรอก ถ้าเธอจะให้เขาทำ ฉันจะส่งเขากลับเมืองไทย" เขาก็เลยหางานให้พี่ทำ ไปทำในสวนกุหลาบ ใส่ปุ๋ย พรวนดิน ทำอยู่ 3 เดือนก็ได้เงินพอที่จะเอาไปใช้หนี้คนที่ดูถูกพี่เอาไว้ พี่คิดในใจว่า "ชีวิตพี่จะต้องจนไปตลอดชีวิตเลยเหรอ?" กลับไปอยู่ได้ 6 เดือน ก็กลับมาอีก เอาเงินที่เก็บไว้มาซื้อค่าตั๋วเครื่องบิน ครั้งนี้เดินทางคนเดียวต้องต่อเครื่องสองต่อ ไม่เจอคนไทยเลย พี่ก็ร้องไห้กลัวจะตกเครื่อง ภาษาก็พูดไม่เป็น เราต้องดิ้นรนเพราะว่าจน โชคดีมีเจ้าหน้าที่มาช่วยพาพี่ไปส่งหน้าประตูขึ้นเครื่อง แล้วกุ๊กกับแฟนก็หาผู้ชายมาให้ดูตัว รู้จักกัน 2 อาทิตย์ กุ๊กเป็นล่ามช่วยแปลให้ แฟนพี่พาไปหาแม่เขา ตอนแรกแม่แฟนไม่ยอมรับ พอพี่ไปหันหลังให้เลย เพราะว่าญาติเขาเคยไปเที่ยวเมืองไทย เขารู้จักเมืองไทยเป็นยังไง เขาว่าผู้หญิงไทยไม่ดี"

(เก๋, 42 ปี)

กรณีศึกษาของน้อย น้อยต้องทำงานหลังจากจบ ป.4 ทำนาทำไร่ จนเมื่อเธออายุ 14 ปี เธอได้เดินทางตามพี่ชายเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ เธอทำงานในโรงงานแห่งนี้เป็นระยะเวลา 19 ปี แต่เธอก็ยังไม่มีเงินเก็บ เพราะรายได้ที่หามาได้ใช้ไปกับการส่งให้ครอบครัว และส่งเสียให้น้องสาวเรียน เธอเกิดความน้อยใจ และเบื่อหน่ายชีวิตในเมืองไทย เมื่อเธอเห็นคนรู้จักแต่งงานกับชายเยอรมันแล้วร่ำรวย เธอจึงต้องการเดินทางมาหาคู่ที่เยอรมนี การเดินทางครั้ง 1 เธอมาด้วยวีซ่าท่องเที่ยว แต่เธอได้มาทำงานทำความสะอาดเสียก่อนจึงไม่มีเวลาหาคู่ชาวเยอรมัน หลังจากผ่านไป 2 ปี เธอจึงได้เดินทางกลับมาที่เยอรมนีอีกครั้ง ครั้งนี้จุดประสงค์ของเธอคือหาคู่ให้ได้ หลังจากพบเจอสามีชาวเยอรมันประมาณ 1 เดือน จึงได้จดทะเบียนสมรสกัน

"สุดาคนรู้จักกันกับพี่แต่งงานกับคนเยอรมัน เขากลับมาเมืองไทย เขามาชวน พี่ก็อยากไปหาแฟนฝรั่ง เห็นสุดาเขารวย สุดาเขาก็บอกว่า "คนเราวาสนาไม่เหมือนกัน บางคนไปได้ดี บางคนไปได้ไม่ดี ต้องทำใจ" สุดาและแฟนก็เชิญพี่ไป ก็ได้วีซ่าท่องเที่ยว จุดประสงค์ก็เพื่อมาหาแฟนฝรั่ง

เดินทางคนเดียวต่อเครื่อง 2 ต่อ โชคดีเจอคนไทยที่เดินทางด้วยกัน เขาช่วยเหลือ พี่เป็นคนดวงดี ตั้งใจจะมาหาแฟนฝรั่ง แต่ได้มาทำงานเป็นคนทำความสะอาด Guesthouse ก่อน แล้วก็ไม่มีเวลาหาแฟน มาวีซ่าท่องเที่ยวอยู่ 3 เดือนก็ต้องกลับเมืองไทย พี่สวดมนต์ตลอด ขอให้ตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ หลวงพ่อสดช่วยพี่ตลอดเจอแต่คนดีๆ ทำงานที่ Guesthouse เจ้านายก็ใจดี เป็นคนเยอรมัน ดูแลดี สอนภาษาเยอรมันให้พี่ด้วย เขาคงชอบที่พี่ขยันช่วยดูแลลูกเขาด้วย เขาทำเรื่องจะให้กลับมาทำงานที่ Guesthouse อีก ทำเรื่องอยู่ 2 ปีแต่วีซ่าไม่ผ่าน พี่ก็มาทำงานทำความสะอาดที่เมืองไทยอยู่ 2 ปี สุดาก็มาชวนอีก เขาบอกว่ากลับไปหาแฟนต่อเถอะ ก็ได้วีซ่าท่องเที่ยวอีกครั้ง คราวนี้น้องสาวที่พี่ส่งเรียนช่วยส่งค่าตั๋วเครื่องบิน 100,00 บาท น้องสาวแต่งงานกับคนเยอรมันมาอยู่เยอรมันก่อนพี่ 1 ปี รวมกับเงินเก็บจากการทำงานบ้านซื้อตั๋วเครื่องบิน มาถึงก็มาอยู่บ้านสุดา ก็ลงหนังสือพิมพ์ประกาศหาคู่ มีจดหมายส่งมาหาพี่ 12 ฉบับ แล้วแฟนพี่เขาก็ติดต่อมา โทรมาหาตลอด สุดาเขาก็คุยให้ สุดาบอกว่า "มึงรู้หรือเปล่าว่าถ้าใครชอบมึงเขาจะโทรมาทุกวัน" พอสองทุ่มที่ไหร่โทรมา คุยกันไม่รู้เรื่องแต่โทรทุกวัน จากนั้นก็นัดดูตัวกัน แฟนพี่ก็ชอบพี่เหมือนฟ้าเล็บเลย พี่ไม่ได้ชอบแต่จะให้ทำไงได้เรามาแล้วต้องหาที่เกาะ หาคนแต่งงานให้ได้และมันก็ไม่เสียหายอะไร แล้วเขาก็พาไปรู้จักกับพ่อแม่ และญาติเขา ตอนนั้นเขาจัดงานฉลองที่หลานเข้าโบสถ์ พี่ไปคนเดียวสุดาไม่ได้ไปด้วย ภาษาเยอรมันพี่ก็พอได้นิดหนึ่งตอนที่มาอยู่ครั้งแรก 3 เดือนเจ้าของ Guesthouse เขาสอนให้ พอไปถึงบ้านพ่อแม่แฟน คนเต็มบ้านเลย พี่เหงื่อแตก ตกใจ แม่แฟนพอเห็นพี่ก็วิ่งเข้ามากอดเลย พี่คิดในใจ เขาก็ไม่ได้รังเกียจเรานี่ เขาก็เอาหลานมาให้อุ้ม พี่ก็อุ้มตลอดเลยแก้เขินไป เสร็จงานก็ไปนอนบ้านแฟน แต่ตอนนั้นพี่ให้สุดาบอกกับแฟนว่า ห้ามจับมือ ห้ามทำอะไรทั้งสิ้นถึงแม้จะไปนอนบ้านเขาแฟนพี่ก็ตกลง พี่นอนเตียง เขานอนโซฟา ผ่านไปประมาณ 1 อาทิตย์ แม่แฟนก็โทรมาบอกว่าอยากเห็นพี่อีก ก็ไปเจอ แม่ก็บอกว่า แต่งงานกับลูกชายเขานะ พี่ก็บอกว่าพี่แก่กว่าแฟนตั้งสองปี แม่บอกว่า ไม่มีปัญหา แล้วแม่แฟนก็บอกลูกชายพี่ให้ไปเอากระเป๋าพี่จากบ้านสุดา มาอยู่บ้านแฟน จากนั้นแฟนพี่ก็เดินเรื่องแต่งงานเลย แฟนจ่ายเงินค่าเดินเรื่องทั้งหมด 1 เดือนก็ได้แต่งงาน ไม่รู้อะไรเลย พี่ไม่ได้โดน

ลองขอเลย ไม่ได้ไปอยู่กับคนนั้นก่อนคนนี้ก่อน ไม่ถูกปู้ยี่ปู้ยำก่อนแต่งงาน คงเป็นความศักดิ์สิทธิ์ของพี่ ดวงพี่แข็ง พี่ยกมือสาธุตลอด อธิษฐานสวดมนต์ขอให้ไปไหนตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ พี่เจอแต่คนดีๆ"

(น้อย, 51 ปี)

กรณีศึกษาของลี หลังจากหย่าร้างกับสามีชาวไทย ประมาณ 3 ปี เธอจึงได้รู้จักกับสามีชาวเยอรมัน ผ่านช่องทาง web site หาคู่ประมาณ 3 เดือน จากนั้นฝ่ายชายเดินทางมาพบเธอที่เมืองไทย และเธอก็เดินทางไปอยู่กับสามีชาวเยอรมันเป็นเวลา 3 เดือน เธอกล่าวว่าสามีชาวเยอรมันและเธอรักกันจึงได้ตัดสินใจแต่งงานกัน ผลพลอยได้ที่เธอได้จากการแต่งงานครั้งนี้คือสามีชาวเยอรมันช่วยเหลือชำระหนี้สินที่เธอมีอยู่ให้

"พี่เล่นอินเตอร์เว็บไซด์หาคู่อยู่นานจนท้อ บางคนชอบเราแต่เราไม่ชอบ และบางคนเราชอบแต่เขาไม่ชอบ เล่นอยู่ประมาณ 3 ปีจนเจอสามีชาวเยอรมัน "สามีคนนี้เป็นคนดี คุ้มค่ากับการรอคอย" ใช้เวลาติดต่อกันทางอินเตอร์ประมาณ 3 เดือน แต่คนก่อนๆ คุยกันนาน เป็นปีแต่ว่ามันไม่ work ตอนหลังๆ ท้อมากกับการหาคู่ทางอินเตอร์เน็ต จึงตั้ง limit เอาไว้ เช่น กำหนดการศึกษา อย่างน้อยก็ควรจะจบการศึกษาในระดับเดียวกัน จะได้คุยกันรู้เรื่อง ส่วนเรื่องหน้าตา ยังไงก็ได้ กับสามีคนนี้รู้จักกันเข้าเดือนที่สองเขาก็บอกว่าจะมาเมืองไทยแล้ว พี่ก็ถามเขาตรงๆ ว่า "จะมาเมืองไทยต้องการมาดูตัวผู้หญิงกี่คน เราอายุเยอะแล้วไม่ต้องการเล่นเกม มันเหนื่อย" เขาบอกว่า รู้จักกับผู้หญิงไทยอีกคนหนึ่ง อายุเท่ากันกับเขา อยู่ที่กรุงเทพฯ การศึกษาดี ภาษาอังกฤษ perfect ไม่เคยแต่งงานมาก่อน แต่พี่คิดว่าภาษาไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้ชีวิตคู่ดำเนินต่อไป พูดภาษาเดียวกันแต่เลิกรากันเยอะแยะ คนเราอยู่กันด้วยจิตใจ และเหตุผลอีกหลายอย่าง ตอนนั้นสามีมองว่าเราเด็ก กลัวว่าช่องว่างระหว่างวัยจะเป็นปัญหา พี่ก็บอกเขาไปว่า "ถ้าอย่างนั้นก็ไปดูตัว และเรียนรู้ผู้หญิงไทยคนนั้นก่อน ถ้าหากเข้ากันไม่ได้ ค่อยว่ากันอีกที" ที่พี่พูดออกไปอย่างนั้น เพราะว่าเหนื่อยกับการเล่นเกม ไม่ต้องการแข่ง ไม่ชอบที่ว่าถ้าฉันแข่งแล้ว ได้ผู้ชายคนนี้มาแล้วชนะ พี่ก็เลยบอกว่า "เธอไปเรียนรู้เขาก่อน ทำให้มันจบเป็นคนๆ ไป อย่ามาดูตัวที่เดียวพร้อมกันสองคน หรืออย่าจับปลาสองมือ" พี่จึงบอกสามีพี่ไปว่า ให้

เวลาตัดสินใจว่าจะเลือกคนไหน แล้วค่อยมาให้คำตอบพี่ หนึ่งอาทิตย์ผ่านไป เขามาบอกว่า "ฉันบอกเลิกผู้หญิงคนนั้นแล้ว ฉันจะมาหาเธอคนเดียว และจะขอไปเจอครอบครัวเธอด้วย" งงมาก เพราะตั้งแต่คบฝรั่งมาสามคน คนนี้เป็นคนแรกที่ขอไปเจอครอบครัว พี่ก็บอกเขาตรงๆ ว่า "ฉันเป็นคนสบายๆ ผ่านการแต่งงานมาแล้ว มีลูกชายหนึ่งคน และมีหนี้สิน ไม่อยากให้มีปัญหาที่หลัง ว่าต้องการแต่งงานกับเขาเพราะว่าต้องการเอาลูกชายมาอยู่ด้วย ถ้าเขารักเรา เขาก็ต้องรักลูกของเราด้วย" เขาเองก็มีลูกติดเหมือนกัน สามีบอกกับพี่ก่อนมาเมืองไทย "ถ้าเธอไม่อยากเจอฉันจริงๆ ก็บอกนะ อยากหลอกให้ฉันมาแล้วต้องรอเธอเก้อ มันเสียความรู้สึก" พี่ก็บอกเขาไปว่า "ฉันจะไปรับเธอที่สนามบิน และดูแล take care เธอให้ดีที่สุดตลอดที่เธออยู่เมืองไทย จนกว่าจะกลับเยอรมนี ถึงแม้สุดท้ายเราจะไม่ชอบกันหรือไปกันไม่ได้" จากนั้นสามีก็มาที่เมืองไทยเจอกันและใช้เวลาด้วยกันประมาณสองอาทิตย์ หรือเท่าไหร่จำไม่ได้ คบกันตอนปี 2007 ตอนอยู่ด้วยกันก็พูดกับเขาตรงๆ ว่า "ฉันมีเงินอยู่แค่นี้ ตกงาน และเกาะพี่สาวกินอยู่ ฉันคงจะเลี้ยงข้าวเธอได้ตามร้านอาหารข้างถนน" เขาก็หัวเราะ พี่ไม่เคยพูดอะไรที่มันเกินตัว ว่าเธอจะต้องเช่าโรงแรมหรูๆ อยู่ จากนั้นก็เช่าโรงแรมแถวถนนข้าวสาร เที่ยวในกรุงเทพ แฟนพี่ไม่ดื่ม อาทิตย์สุดท้ายไปเจอครอบครัวที่อุดร ลูกพี่ลูกน้องแต่งงานกับฝรั่งเหมือนกัน เขาพูดภาษาอังกฤษได้ดี ก็สัมภาษณ์สามีพี่ เขาก็แสดงหลักฐานบัตรประชาชน บัตรทำงาน เปิดคลิปน้องชายเป็นตำรวจที่เคยออกทีวีให้ดู พี่ประทับใจเขามากเขาเตรียมตัวมาอย่างดี แสดงว่าเขาจริงใจกับเรา ขากลับส่งขึ้นเครื่องที่สนามบิน สามีพี่ก็เปิดกระเป๋าเงิน และก็ให้เงินไทยที่เหลือทั้งหมด ได้เงินประมาณสามหมื่นกว่าบาท และแฟนพี่ก็บอกว่าขอเลขที่บัญชีจะโอนเงินมาให้ พี่อึ้งมากๆ เพราะว่าเราไม่ได้ขอ ผู้ชายคนนี้เอาจริงโว้ย เขาโอนเงินให้ประมาณเดือนละ แปดพันบาท ผู้ชายคนนี้ดูแลเราดีตั้งแต่เริ่มรู้จักกัน ส่วนเงินค่าเรียนภาษาเยอรมันก็จ่ายเป็นเรื่องๆ แฟนพี่เป็นคนมีภาระนะ ต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูเมียเก่าและลูก

จากนั้นเขาก็ทำเรื่องเชิญเราไปเที่ยวที่เยอรมัน พี่มาวีซ่าท่องเที่ยว แฟนพี่เขาดูแลพี่อย่างดี เขาให้เงิน 300 ยูโรกับพี่เพื่อไว้ใช้จ่ายส่วนตัวในช่วงที่อยู่เยอรมันพี่รู้สึกชอบและประทับผู้ชายคนนี้ในสิ่งที่เขาปฏิบัติกับพี่ เขา

แสดงเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการทำงาน แสดงบัญชีธนาคารว่ามีเงินอยู่เท่าไหร่ แล้วถามพี่ว่า จะแต่งงานกับเขาไหม? ถามแบบเล่นๆ ไม่ได้จริงจัง พี่ก็ตอบไปว่าแต่งซิ แล้วก็ไม่ถามอีกเลยจนใกล้จะถึงเวลากลับไทย สุดท้ายพี่ก็ถามเองว่าจะแต่งงานกันหรือเปล่า เพราะถ้าจะแต่งฉันต้องเตรียมเอกสารเยอะแยะนะ ฉันก็ศึกษามาสมควรว่าต้องเตรียมเอกสารแต่งงานอะไรบ้าง

พี่กลับไทยและเตรียมเอกสาร เดินเรื่อง 8 เดือนกว่าจะได้วีซ่าแต่งงาน แฟนก็ถามทนายความว่าทำไมนานจัง พยายามทำทุกอย่างเพื่อให้มันเร็วที่สุด สุดท้ายได้วีซ่า แต่พี่ก็ได้รับหมายศาลเกี่ยวกับ หนี้สินบัตรเครดิต และการซื้อรถยนต์ รวมๆ แล้วประมาณห้าแสน พี่ช็อกเลย ถึงได้วีซ่าแต่ก็ไม่สามารถออกไปนอกประเทศได้ ตายแล้วอุส่าจะไปต่างประเทศเพื่อหาเงินมาใช้หนี้แล้ว พี่เครียดมาก คุยกันกับแฟนผ่านเว็บแคม เขาถามว่ามีอะไรหรือเปล่าสีหน้าเธอไม่ดีเลย พี่บอกว่าไม่มีอะไร แต่เขาบอกว่าต้องมี เราคุยกันจนรู้ใจไปแล้ว แค่มองตาก็รู้แล้วว่าคิดอะไรอยู่ สุดท้ายพี่เขียนอีเมล์บอกเขา ตอนมาเยอรมันครั้งแรกเคยเล่าให้เขาฟังแล้วมามีหนี้สินเท่าไหร่ แต่ไม่ต้องรับผิดชอบหนี้สินของฉัน ถ้าฉันมาเยอรมันฉันจะหางานทำแล้วใช้หนี้สินพวกนี้ เขาก็บอกว่า ให้ฉันจัดการหนี้สินพวกนี้ให้ก่อนไหม? พี่ก็บอกว่าฉันจะจัดการของฉันเอง เพราะมันเป็นสิ่งที่ฉันสร้างขึ้นมา ฉันไม่เล่าให้เธอฟังก็เพราะเหตุผลนี้ ไม่รู้จะเริ่มเล่ายังไง เรารักกันต้องการแต่งงานกันเพราะความรัก ไม่ใช่เรื่องเงิน เขาโกรธมาก ที่พี่บอกว่า ไม่รู้จะเล่ายังไง เราจะแต่งงานกันแล้วแต่เธอไม่ไว้ใจ และไม่เชื่อใจที่จะเล่าให้ฟัง แล้วต่อไปจะใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันได้เหรอ พี่ก็อธิบายไปว่า หนึ่งมันเป็นเรื่องเงิน สองเรายังไม่แต่งงานกัน ฉันจะเอาเงินเธอมา ฉันก็ละอายใจ คุยกันจนเข้าใจ เขาก็บอกว่าไปไล่มาให้หมด ว่ามีหนี้สินเท่าไหร่ พี่อึ้งไปเลย มีหนี้สินบัตรเครดิตประมาณหกใบ หนี้สินเกือบห้าแสน ก็บอกยอดไป แฟนพี่โอนเงินมาให้ 9,000 ยูโร แลกได้เงินไทยประมาณสี่แสนสองหมื่นบาท ยังไม่ได้แต่งงานกันเลย พี่ก็ขอจ่ายกับทุกธนาคารก่อนห้าสิบเปอร์เซ็นต์ แต่ธนาคารไม่ยอม จนพี่บอกว่า มีเงินอยู่แค่นี้ ไม่มีมากกว่านี้ เพราะเป็นบุคคลล้มละลายแล้ว ถ้าคุณจะรับเงินก็รับไป แต่ถ้าไม่รับจะฟ้องก็ฟ้อง เจ้าหน้าที่บอกว่ายังไม่ถึงคิว สุดท้ายพี่ก็บอกว่ามีเงินแค่นี้ คุณจะรับก็รับไป เพราะ

อาทิตย์หน้าฉันจะบินไปต่างประเทศแล้ว ถ้าคุณไม่รับเงินยอดนี้ หนี้คุณจะศูนย์เพราะคุณจะไม่เห็นฉัน อีกสี่หรือห้าปี หรืออาจไม่กลับมาก็ได้ เพราะฉันอาจจะตายที่นั้น เจ้าหน้าที่ก็หัวเราะ วันไปจ่ายเงินเงินที่ธนาคาร คือวันที่ไปรับวีซ่า พี่ก็เลยยื่นวีซ่าให้เจ้าหน้าที่ธนาคารดูว่าจะได้เดินทางไปทำงานที่ต่างประเทศจริงๆ ไม่ได้โกหก แต่ไม่ได้บอกรายละเอียดไปว่า วีซ่าแต่งงาน เพราะกลัวเขารู้ว่า เมียฝรั่งมีเงินเยอะ หลังจากจ่ายหนี้สินทั้งหมดก็เหลือเงินไม่เยอะ พี่ก็บอกสามีว่า จะจัดการตั๋วเครื่องบิน และทำประกันชีวิตให้ลูก เพราะเป็นห่วงลูก เขาก็บอกว่า จัดการไป แต่ถ้าเงินไม่พอให้บอกฉันเป็นคนแรกอย่าไปกู้ที่ธนาคารอีก"

(ลี,41 ปี)

กรณีศึกษาของพร พรรู้จักพบรักกับสามีชาวเยอรมันผ่านช่องทางอินเตอร์เน็ต พวกเขาได้ศึกษา เรียนรู้กันเป็นระยะเวลา 3 ปี พรจึงตัดสินใจแต่งงานและย้ายมาอยู่เยอรมนี

"พี่รู้จักผู้ชายหลายคนนะ แต่ไม่เคยเรียกใครเป็นแฟนมาก่อน สามีคนเยอรมันเป็นคนแรกที่เรียกว่าแฟนรู้จักกันทาง Skype ตอนแรกพี่ก็ไม่ได้สนใจเขาหรอก เพราะว่าตอนนั้นก็คุยกับผู้ชายคนอื่นอยู่ แต่เห็นความพยายามของเขา ก็เลยคุยกัน เขาก็เริ่มจริงจัง ครอบครัวพี่ค่อนข้างหัวโบราณ พี่ก็เลยบอกแฟนว่าถ้าเธอคิดจะแต่งงานกับฉันจะต้องเดินทางไปอยู่ที่บ้านที่ตรัง เพื่อให้ญาติๆ พี่ดูตัว เขาก็พักร้อนมา 2 อาทิตย์ พี่ชายพี่เป็นผู้กำกับ พี่สาว และน้องสาว ก็ลางานเพื่อมาดูแฟนพี่ แฟนพี่เครียดมากตอนนั้น สุดท้ายคบกันอยู่ 3 ปีจึงตัดสินใจแต่งงาน จัดพิธีแต่งงานที่ตรังและจัดที่เยอรมันด้วย"

(พร, 37 ปี)

กรณีศึกษาของออม หลังหย่าร้างกับอดีตสามีชาวไทย เธอเอาที่นาไปจำนองกับธนาคารเพื่อเอาเงินไปจ่ายให้ค่าหน้าในการเดินทางไปทำงานเย็บผ้าที่ไต้หวัน หลังถูกหลอกลวงเธอต้องหาเงินเพื่อไปไถ่ถอนเอาที่ดินออกมาจากธนาคาร เธอเดินทางไปพัทยาตามคำแนะนำของเพื่อนหวังไปทำงานในบาร์นั่ง drink กับลูกค้าต่างชาติ เนื่องด้วยเธออายุมากแล้วจึงได้ทำงานเป็นคนทำความสะอาดบาร์แทน เธอพบเจอสามีชาวเยอรมันในที่ทำงาน หลังเจอกันวันแรกเธอก็ตามไปอยู่และ

เที่ยวกับสามีชาวเยอรมันเป็นเวลา 2 สัปดาห์ จากนั้นสามีชาวเยอรมันก็เดินเรื่องให้เธอไปอยู่และแต่งงานที่เยอรมนี ออมบอกว่าสามีฝรั่งช่วยชำระหนี้สินให้ และเธอก็สามารถเอาลูกชายคนเล็กไปอยู่ที่เยอรมนีได้

"ครั้งแรกที่เจอกับแฟนคนเยอรมัน เขาลากกระเป๋าเดินทางมากันกับเพื่อนสองคน ผ่านบาร์ที่พี่ทำงานอยู่ พี่กำลังทำเก็บกวาดทำความสะอาดบาร์อยู่ น้องๆ ที่ทำงานนั่ง drink เขาก็แซวว่า นั้นไงพี่ผัวฝรั่งพี่มาแล้ว พี่หอมออกไปรับเขาซิ พี่ก็พูดออกไปว่า "ถ้าเก็บกระเป๋าแล้วก็แวะลงมาดื่มเบียร์นะ" ผ่านไปประมาณ 2 ชั่วโมงเขาก็มา แล้วก็ดื่มเบียร์กัน จากนั้นพี่ก็ตามเขาไปที่โรงแรมแต่คืนแรกก็ยังไม่ได้มีอะไรกันหรอกเพราะต่างคนก็ต่างกลัวกันอยู่ พี่ใช้เวลาอยู่กับแฟนประมาณ 2 อาทิตย์ อยู่พัทยาหนึ่งอาทิตย์และไปภูเก็ตหนึ่งอาทิตย์ คุยกันไม่รู้เรื่องหรอก พี่คุยภาษาไทย เขาพูดภาษาเยอรมัน ก็ใช้วิธีเขียนใส่กระดาษแล้วเอาไปให้คนแปล กว่าจะรู้เรื่องกันคนแปลได้เงินไปเยอะ พี่ยังจำข้อความที่เขียนตอบกันไปกลับมาได้ แฟนพี่ถามว่า "ทำไมถึงมาทำงานในบาร์ เคยแต่งงานมาก่อนหรือเปล่า แล้วนอนกับผู้ชายมาแล้วกี่คนตั้งแต่มาทำงานในบาร์" "ฉันจริงจังกับเธอ อยากให้เธอไปเที่ยวบ้านฉันที่เยอรมนีสักสามเดือน ถ้าพวกเราอยู่ด้วยกันได้ก็แต่งงานกัน" พี่โมโหมากกับคำถามที่ว่านอนกับผู้ชายมาแล้วกี่คน ก็เลยเขียนกลับไปว่า "ฉันไม่เคยนอนกับฝรั่งเลย เธอเป็นคนแรก ฉันทำงานเป็นแม่บ้านในบาร์ ทำความสะอาดร้าน ถูพื้น ล้างแก้ว" จากนั้นแฟนพี่ก็เขียนกลับมาว่า "ฉันได้ยินมาว่า บาร์นี้เป็นบาร์มาเฟีย ถ้าจะเอาเธอออกมาจะต้องไถ่ตัว "พี่ก็บอกว่าไม่ต้องไถ่" เจ้าของร้านก็บอกว่า "ไม่ต้องไถ่เพราะว่าจ่ายเป็นเดือนค่าทำความสะอาดร้านและก็ไม่ได้มีหนี้สิน"

จดหมายที่แปลพี่ยังเก็บเอาไว้จนถึงทุกวันนี้ แล้วพี่ก็ไปขอวีซ่าท่องเที่ยวไปขอวันจันทร์ได้วันพุธ แล้วก็บินมาเยอรมนี พี่เตรียมเอกสารเกี่ยวกับการแต่งงานมาจากไทยแล้ว ยื่นเอกสารการแต่งงานที่เยอรมนี ใช้เวลาประมาณ 4 เดือน ตอนแต่งงานก็จ้างล่ามมาแปลเป็นคนไทย นายทะเบียนก็ถามว่าจะเอาลูกมาอยู่ที่เยอรมันหรือไม่ พี่ก็แจ้งชื่อลูกคนกลาง และคนเล็กเอาไว้ตอนหลังพี่เอาลูกมาเยอรมันก็ไม่ยุ่งยาก คนอื่นๆ ยังสงสัยว่าทำไมพี่เอาลูกมาได้ง่ายจัง จะไม่จ่ายได้ไงก็แจ้งเอาไว้แล้ว ผู้หญิงไทยบางคนนะ ไม่ยอม

แจ้งว่าตัวเองมีลูก เห็นพี่เอาลูกมาก็อยากเอามามั่ง นายทะเบียนก็ถาม ตอนแต่งงานไม่แจ้งแล้วตอนนี้ลูกมาจากไหน"

(ออม, 52 ปี)

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทย 7 ราย พบเจอกันกับคู่ชาวเยอรมันผ่านการแนะนำของญาติ หรือคนรู้จักที่เคยแต่งงานกับชาวเยอรมัน ในกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย 7 รายนี้ พบว่ามี 3 รายเจอกับคู่ชาวเยอรมันโดยที่ฝ่ายชายเดินทางมาที่เมืองไทยก่อน จากนั้นเธอจึงตัดสินใจเดินทางไปอยู่กับชายเยอรมันที่เยอรมนีเป็นระยะเวลา 3 เดือนด้วยวีซ่าท่องเที่ยว หลังจากนั้นเธอจึงตัดสินใจแต่งงาน ซึ่งเหตุผลของแต่ละคนมีความแตกต่างกันออกไป ชายเยอรมันเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด เช่น ตั๋วเครื่องบิน การดำเนินเรื่องจดทะเบียนสมรส การจัดพิธีแต่งงาน และในบางรายชายเยอรมันจะจ่ายค่าสินสอด และจ่ายหนี้สินให้กลุ่มตัวอย่างหญิงไทย ส่วนอีก 4 รายมาด้วยวีซ่าท่องเที่ยวแล้วพักกับญาติหรือคนรู้จักที่เยอรมนีจากนั้นจึงได้รู้จักกับคู่ชายเยอรมันโดยผ่านการแนะนำจากแฟนของญาติหรือคนรู้จัก หรือประกาศหาคู่ทางหนังสือพิมพ์ กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทั้ง 4 รายนี้ เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย เช่น ตั๋วเครื่องบิน และจ่ายเงินให้แก่ญาติหรือคนรู้จักที่ชักชวนมา เมื่อมาถึงเยอรมนีชายเยอรมันจะเป็นผู้จ่าย เช่น การดำเนินเรื่องจดทะเบียนสมรส การจัดพิธีแต่งงาน

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทั้งหมด 7 รายให้ข้อมูลว่าการตัดสินใจแต่งงานกับชาวเยอรมันนั้น เป็นการแต่งงานโดยปราศจากซึ่งความรัก พวกเธอใช้เวลาในช่วงสั้นๆ ประมาณ 2 อาทิตย์ถึง 3 เดือนเรียนรู้การใช้ชีวิตคู่กับชายเยอรมัน ซึ่งการเรียนรู้นั้น ไม่ได้เป็นการเรียนรู้ที่ร้อยเปอร์เซ็นต์ในรายที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยมิสามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ การติดต่อสื่อสารกันใช้วิธีผ่านล่าม เหตุผลหลักๆ ที่พวกเธอตัดสินใจคือ

1) เพื่อที่เธอจะได้วีซ่าติดตามคู่สมรสส่งผลให้เธออยู่และสามารถทำงานในเยอรมนีได้

2) เพื่อที่เธอจะได้เรียนภาษาเยอรมันเป็นประโยชน์กับงานที่เธอทำอยู่ในเมืองไทย

3) เพื่อที่สามีเยอรมันจะได้ไถ่ถอนหนี้สินให้ เพราะเธอเห็นญาติและคนรู้จักที่แต่งงานกับคนเยอรมันแล้วร่ำรวย

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทย 2 รายพบเจอคู่รักชาวเยอรมันผ่านช่องทาง Internet ระเวลาที่รู้จักกันมีตั้งแต่ 6 เดือนถึง 3 ปี ชายเยอรมันเดินทางมาพบพวกเธอที่เมืองไทย จากนั้นพวกเธอถึงจะไปพบผู้ชายที่เยอรมัน ทั้ง 2 รายนี้พบว่าชายเยอรมันจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดให้แก่ฝ่ายหญิง การตัดสินใจออกเดินทางมาเยอรมนีเพราะว่าความรัก

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทย 1 รายพบเจอคู่รักชาวเยอรมันในที่ทำงาน หลังจากเจอกันแค่ 1 วัน เธอก็ตัดสินใจไปอยู่กับชายเยอรมัน

ในช่วงระยะเวลาเตรียมตัวก่อนออกเดินทาง แสดงให้เห็นเกี่ยวกับประเด็นสุข และทุกข์ดังนี้ สุข คือ กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทั้ง 10 คนได้เจอกับกลุ่มเป้าหมาย เธอพบเจอคู่ชาวเยอรมันและชายเยอรมันจำนวน 2 รายได้ชำระหนี้สินให้แก่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทย

"พี่ก็อธิบายไปว่า หนึ่งมันเป็นเรื่องเงิน สองเรายังไม่แต่งงานกัน ฉันจะเอาเงินเธอมา ฉันก็ละอายใจ คุยกันจนเข้าใจ เขาก็บอกว่าไปไล่มาให้หมดว่ามีหนี้สินเท่าไหร่ พี่อึ้งไปเลย มีหนี้สินบัตรเครดิตประมาณ 6 ใบ หนี้สินเกือบห้าแสน ก็บอกยอดไป แฟนพี่โอนเงินมาให้ 9,000 ยูโร แลกได้เงินไทยประมาณสี่แสนสองหมื่นบาท"

(ลี, 41 ปี)

"แฟนพี่เคยพูดนะว่า "ผู้หญิงไทยราคาแพงมาก ไหนจะใช้หนี้สินให้ยังต้องเลี้ยงลูกที่เกิดจากสามีเก่าด้วย จ่ายทุกอย่าง ส่วนพี่ก็จะเก็บแต่กระเป๋ากลับเมืองไทย"

(ออม, 52 ปี)

ประเด็นในความทุกข์ก็คือ

1) ทุกข์อันเกิดจากการแสวงหาทุนทรัพย์ กลุ่มตัวอย่างหญิงไทย 4 รายต้องมีเงินเพื่อจ่ายค่าตั๋วเครื่องบิน และจ่ายค่านายหน้าให้แก่คนรู้จักที่ชักชวนให้มาคู่ที่เยอรมนี ดังกรณีของเก๋เธอต้องไปยืมเงินจากญาติ การดิ้นรนออกเดินทางเพียงเพราะหวังว่าจะได้พบเจอคู่รักชาวเยอรมัน

"เงินค่าตั๋วเครื่องบินก็ไปยืมกับญาติ เขาให้ยืมแต่จำคำพูดเขาได้จนถึงทุกวันนี้ "ให้อีเก๋ยืมเงินก็เหมือนให้เงินหมา คงไม่ได้คืน" (เก๋, 42 ปี)

2) ทุกข์อันเกิดจากการกลัวและกังวลจะไม่เจอคู่ในต่างแดน ดังกรณีของเก่ง น้อย น้ำ และเก๋

3) ทุกข์อันเกิดจากการเฝ้ารอคอย การมาเยี่ยมเยือนของฝ่ายชายในเมืองไทย ดังกรณีของเก่ง "กว่าแฟนจะบินกลับไปหาที่เมืองไทยก็ประมาณ 6 เดือน ตอนนั้นกังวลมากเลยว่าเขาจะไม่มา เราก็รอไปทำงานตัดผมของเราไป ระยะทางมันไกล ภาษาอังกฤษก็ไม่ได้เก่ง กว่าจะได้แต่งงานกันจริงๆ ก็ประมาณ 2 ปี (เก่ง, 34 ปี)

4) ทุกข์อันเกิดจาก ความเสี่ยงและความไม่แน่ใจกับชีวิตคู่ในต่างแดน พวกเธอขาดการวางแผนว่าชีวิตคู่ในต่างแดนจะเป็นอย่างไร เธอมีอำนาจในการตัดสินใจว่าจะออกเดินทาง และการ

ตัดสินใจของพวกเธอนั้นได้รับการสนับสนุนจากคนในครอบครัวด้วย พวกเธอฝากการใช้ชีวิตคู่กับชายเยอรมันในต่างแดนไว้กับโชคชะตาดังคำกล่าวที่ว่า

"ไปตายเอาดาบหน้า"

(ออม,52 ปี)

"พี่ไม่ได้โดนลองขอเลย ไม่ได้ไปอยู่กับคนนั้นก่อนคนนี้ก่อน ไม่ถูกปู้ยี้ปู้ยำก่อนแต่งงาน คงเป็นความศักดิ์สิทธิ์ของพี่ ดวงพี่แข็ง พี่ยกมือสาธุตลอด อธิษฐานสวดมนต์ขอให้ไปไหนตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ พี่เจอแต่คนดีๆ

(น้อย, 51 ปี)

"พี่ว่าพี่เป็นคนดวงดี และเป็นคนขยัน ญาติแฟนก็รัก และช่วยเหลือพี่ทุกอย่าง คิดดูซิพี่เรียนจบแค่ปอสี่ ภาษาอังกฤษก็พูดไม่เป็น งานเขาก็ช่วยหาไง คนไทยบางคนนะ ญาติแฟนไม่รัก เดินเจอกันยังไม่ทักเลย ญาติๆ เขาเกลียด"

(เก๋, 42 ปี)

5) ทุกข์อันจากอำนาจการตัดสินใจ การตัดสินใจของพวกเธอนั้นมีประเด็นของความต้องการอยู่ในต่างแดนเป็นหลัก ทำให้เธอไม่ได้ใช้เหตุผลอื่นๆ มาประกอบการตัดสินใจ หรือมีอำนาจอื่นอยู่เหนืออำนาจการตัดสินใจของพวกเธอนั่นเอง

"ไม่แต่งงานก็อยู่ที่เยอรมนีไม่ได้"

(น้ำ, 39 ปี)

"ถ้าอยู่เยอรมนีได้โดยไม่แต่งงาน พี่ก็จะไม่แต่ง"

(เอ, 39 ปี)

"พี่ไม่รักแฟนหรอกตอนแต่งงานกัน อยากได้วีซ่า จะได้อยู่ที่เยอรมัน คิดอย่างเดียวว่าเขาจะให้เงินเราหรือเปล่านะ และอยู่ที่นี่ก็มีโอกาสได้ทำงานหาเงิน อยู่เมืองไทยทำงานหนักแต่ได้เงินน้อย" (เก๋, 42 ปี)

4.2.2 การเรียนภาษาเยอรมัน

หญิงไทยต้องเรียนภาษาเยอรมันให้มีความรู้ในระดับพื้นฐานก่อนออกเดินทางเพื่อติดตามคู่สมรสชาวเยอรมันไปอาศัยอยู่ในเยอรมนีตามข้อกฎหมายที่เริ่มบังคับใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 มีเพียงกลุ่มตัวอย่าง 2 รายเท่านั้นที่เดินทางหลังกฎหมายนี้ประกาศใช้ เธอทั้ง 2 รายจึงมีความรู้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้

> *"เรียนภาษาเยอรมันที่กรุงเทพฯ แล้วก็สอบให้ได้ระดับ A1 ตามกฎหมายเขาบังคับ จากนั้นถึงจะทำวีซ่าติดตามคู่สมรสได้ ช่วงแรกที่มาอยู่เยอรมันพี่ก็ไปเรียนภาษาเยอรมันเลยเรียนหลักสูตรเร่งรัดประมาณ 3 เดือน และสอบได้ระดับ B1 พี่เป็นคนไม่ชอบอยู่นิ่งๆ จากนั้นก็ไปสมัครงานเป็นผู้ช่วยพยาบาลในสถานดูแลผู้สูงอายุ เป็นงานที่หนักมาก และตอนนั้นภาษาเยอรมันก็ไม่ได้ดีเท่าไหร่ มีผู้สูงอายุจะไปเข้าห้องน้ำ เราก็ไม่เข้าใจเพราะว่าเขาไม่ได้ใช้คำศัพท์ที่เราเรียนมา เขาพูดอีกคำหนึ่งที่หมายถึงให้พาไปห้องน้ำ คุยกันอยู่ตั้งนานกว่าจะเข้าใจกัน"*
>
> (พร, 37 ปี)

> *"ตอนที่พี่มาวีซ่าท่องเที่ยว พี่ก็เรียนภาษาเยอรมันที่นี่เลย แล้วกลับไปสอบขั้นพื้นฐาน (A1) ที่เมืองไทย แล้วถึงเอาใบประกาศนียบัตรนี้ไปทำเรื่องวีซ่าแต่งงาน พอได้มาอยู่ที่เยอรมันก็ไปเรียนตามที่รัฐเขากำหนด 600 ชั่วโมง แล้วก็สอบให้ได้ระดับ B1 แต่พี่สอบไม่ผ่านเพราะตอนนั้นเรียนด้วยทำงานไปด้วย ก็เลยเรียนอีก 300 ชั่วโมง ตอนนี้สอบผ่านแล้วพึ่งจะได้รับเงินค่าเรียนคืนห้าสิบเปอร์เซ็นต์เมื่อปีที่ผ่านมา"*
>
> (ลี, 41 ปี)

ส่วนกลุ่มตัวอย่างอีก 8 รายที่เหลือพบว่าพวกเธอไม่ได้มีความรู้ภาษาเยอรมันก่อนออกเดินทางมายังเยอรมนีเพราะพวกเธอเดินทางก่อนที่กฎหมายข้อกำหนดการเรียนภาษาเยอรมันจะประกาศใช้ จึงเป็นปัญหาหลักในการสื่อสารกับสามีชาวเยอรมันในช่วงแรก โดยเฉพาะในรายที่มีพื้นฐานการศึกษาจากเมืองไทยไม่สูงนักจะเกิดปัญหามาก เพราะเธอมิสามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้

ข้อกำหนดของกฎหมายเกี่ยวกับการเรียนภาษาเยอรมันของชาวต่างชาติที่สมรสกับชาวเยอรมันจำเป็นต้องเรียนภาษาเยอรมันและสอบให้ได้ใบประกาศนียบัตรระดับพื้นฐานก่อนถึงสามารถทำวีซ่าติดตามคู่สมรสแล้วไปใช้ชีวิตคู่ในเยอรมนีได้ ประโยชน์ที่หญิงไทยได้รับจากข้อกำหนดนี้ก็คือ เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในเยอรมนีในการติดต่อสื่อสาร แต่ปฏิเสธไม่ได้เช่นกันว่าข้อกำหนดเหล่านี้เอื้อประโยชน์ให้แก่ระบบทุนนิยมด้วยเช่นกัน เช่น การต้องเสียค่าใช้จ่ายไปเรียนภาษาเยอรมันในสถาบันสอนภาษา การชำระค่าสอบวัดระดับ **ความทุกข์ที่หญิงไทยได้รับจากการเรียนภาษาเยอรมัน ก็คือ** ความทุกข์จากการต้องชำระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นกับการเรียนภาษาในรายที่ชายเยอรมันไม่ได้สนับสนุน ความทุกข์จากความเคร่งเครียดเพราะการสอบผ่านหมายถึงการได้เดินทางไปอยู่เยอรมนี แน่นอนว่าในบางรายไม่ได้เรียนเพื่อให้เกิดความรู้แล้วนำไปใช้ประโยชน์ในต่างแดน แต่ต้องการได้ใบประกาศฯเพื่อทำให้ตนสามารถทำวีซ่าติดตามคู่สมรสไปอยู่ในเยอรมนีได้ รัฐบาลเยอรมนีได้เห็นประเด็นปัญหาตรงจุดนี้คือความรู้การสื่อสารระดับพื้นฐานยังมิเพียงพอ ดังนั้นเมื่อชาวต่างชาติไปอยู่ในเยอรมนีแล้วจำเป็นต้องเรียนเพิ่มอีกในหลักสูตรภาษาเยอรมันสำหรับชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในเยอรมนี

4.3 ประสบการณ์ช่วงที่สาม “การอยู่ในเยอรมนี”

4.3.1 การปรับตัวช่วงแรกในด้าน สังคม วัฒนธรรม สภาพอากาศ การสื่อสาร และการเรียนภาษาเยอรมัน

ประเทศเยอรมนีนั้นมีความแตกต่างอย่างมากกับประเทศไทยในด้าน สภาพอากาศ วัฒนธรรมการรับประทานอาหาร ลักษณะครอบครัวมีความเป็นปัจเจกบุคคล และภาษา ข้อมูลในส่วนนี้นำเสนอเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยประสบในช่วงแรกเมื่อได้มาอยู่เยอรมนี ความทุกข์ที่กลุ่มตัวอย่างได้รับในช่วงแรกๆ ได้แก่

1) ทุกข์อันเกิดจากสภาพอากาศ

อากาศที่หนาวเย็นโดยเฉพาะในฤดูหนาวและในฤดูใบไม้ผลิก่อให้เกิดปัญหาโรคภูมิแพ้จากละอองเกสรดอกไม้

> *“ครั้งแรกที่ไปขายของในตลาดกับแฟน อุณหภูมิลบ 2 องศา หิมะเต็มเลยสูงถึงหัวเข่า พี่หนาวมาก ปากเขียว มือเขียว กลับถึงบ้านเป็นไข้สูง หนาวสั่น คิดถึงเมืองไทย พี่มาอยู่ที่เยอรมันก็เป็นโรคภูมิแพ้ มีน้ำมูก คันตา น้ำตาไหลตลอด ปีแรกๆ คิดว่าเป็นหวัดธรรมดา ไปตรวจถึงได้รู้ว่าเป็นภูมิแพ้ ธันวาที่ผ่านมาพึ่งฉีดวัคซีนครบ”* (ออม, 52 ปี)

"เป็นโรคภูมิแพ้ละอองเกสรดอกไม้ เป็นหวัดมีน้ำมูก หายใจไม่ออก ต้องฉีดวัคซีนป้องกันทุกปีก่อนจะเข้าสู่ฤดูใบไม้ผลิ"

(ปลา, 32 ปี)

2) ทุกข์อันเกิดจากความต้องการอยากรับประทานอาหารไทย

หากต้องการรับประทานต้องลงมือทำเองส่วนวัตถุดิบนั้นต้องไปซื้อจากร้านค้าเอเชีย

"อยู่เมืองไทยไม่มีกิน แต่ก็ไม่รู้สึกว่าไม่อดอยาก แต่อยู่ที่นี่เหมือนอดอยาก อย่างจะทำราดหน้ากิน กว่าจะไปซื้อของมาได้ กว่าจะมาทำ พอทำเสร็จก็ไม่อยากจะกินซะงั้น"

(เก่ง, 34 ปี)

"อยากกินอาหารไทย ไม่รู้ว่าร้านเอเชียอยู่ที่ไหน แฟนพาไป Supermarket มีข้าวขาย มีไข่ไก่ ก็เอามาต้มกินกับข้าวสวย ก็พออยู่ไปได้ จากนั้นก็มารู้จักคนไทยที่เขาอยู่มาก่อน พาไปร้านเอเชีย ดีใจมากเห็น พริก มะละกอ ปลาร้า มะเขือ วิ่งเข้าใส่เลย จำที่อยู่ร้านไว้ แล้วแฟนก็พาไปซื้อไม่อดตายแล้ว"

(ออม, 52 ปี)"

3) ทุกข์อันเกิดจากคิดถึงลูก และญาติๆ ที่เมืองไทย

"ช่วงแรกคิดถึงบ้านเป็นธรรมดา แต่เราก็ต้องอดทน เพราะเราเลือกที่จะแต่งงานและอยู่ที่นี่เอง"

(น้ำ, 39 ปี)

"คิดถึงลูกทั้ง 3 คน ยังไม่ได้เอาลูกมาช่วงแรก ผ่านไป 2 ปีถึงเอาลูกคนเล็กมา พี่ร้องไห้ทุกวัน พี่ทนไม่ได้ก็กลับไปเมืองไทยครั้งหนึ่ง แฟนซื้อตั๋วเครื่องบินไห้ พอไปอยู่ที่เมืองไทยก็อยู่ไม่ได้ เพราะอยู่เมืองไทยก็ไม่รู้ว่าจะทำอะไร อยู่ที่เยอรมนีไปช่วยแฟนขายของที่ตลาดยังได้เงิน"

(ออม, 52 ปี)

"ตอนท้อง คิดถึงบ้านที่เมืองไทยมาก ลำบาก เหนื่อย ภาษาก็พูดไม่ได้ ท้องเดือนแรก กลับบ้านเลย เพราะมันไม่มีใคร ไปอยู่เมืองไทย 3 เดือนก็กลับมาเยอรมนีอีก"

(เก่ง, 34 ปี)

4)ทุกข์อันเกิดจากการสื่อสารภาษาเยอรมัน

"ตอนแรกมีเรื่องภาษาอย่างเดียวที่เป็นปัญหา ถึงขั้นร้องไห้เลยเหมือนเราไปนั่งเป็นตอ ใครพูดอะไรมาก็ไม่รู้เรื่อง ฟังไม่ออก นั่งเป็นตอเวลาเขาคุยกัน ญาติๆ แฟนสังสรรค์กันบ่อย ฟังไม่รู้เรื่องเหมือนเราเป็นตัวตลก"

(ปลา, 32 ปี)

"คุยกับแฟนไม่รู้เรื่องหรอก ก็อาศัยดิกชั่นนารีไทยเยอรมันเปิดใส่กัน ก็พออยู่กันไปได้ แต่ที่ยุ่งยากจริงๆ และพี่ยังจำมาถึงทุกวันนี้ พี่มีประจำเดือนก็ไม่รู้จะไปซื้อผ้าอนามัยที่ไหน ใช้ทิชชูก็แล้วแต่ว่ามันมาเยอะ ก็เลยไปบอกแฟน ภาษาอังกฤษก็พูดได้ไม่เยอะ ก็พูดไปว่า ไอ แฮบ เม็น แฟนก็ตกใจฟังเป็น I have men ว่าเรามีผู้ชายคนอื่น ไม่รู้เรื่องกันสักที พี่ก็เอามือพี่นี่แหละจิ้มประจำเดือนมาให้แฟนดู แฟนยังถามต่อว่า แล้วยังไง? "ฉันก็ต้องการผ้าอนามัยนะซิ" เขาก็พาไปซื้อที่ Supermarket พี่ไม่เห็นผ้าอนามัยที่เป็นแผ่นใหญ่ๆ เห็นแต่แบบเป็นก้อนเล็กๆ เลยซื้อมา พี่ไม่เคยเห็นมาก่อน ไม่รู้ใส่แบบไหน ก็เอาลองตรงกางเกงใน กลิ้งไปกลิ้งมา สุดท้ายพี่เอาทิ้งถังขยะ แฟนพี่ถามว่า เธอเอาออกทิ้งยังไง? เขาเลยบอกวิธีใส่ให้ คิดย้อนไปแล้ว มีคนโง่แบบพี่หรือเปล่านะ"

(ออม, 52 ปี)

5) ทุกข์อันเกิดจากการเรียนภาษาเยอรมันในชั้นเรียน

การเรียนภาษาเยอรมัน ตามกฎหมายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 คนต่างด้าวที่แต่งงานกับชายเยอรมนีที่เดินทางมาอาศัยในเยอรมนีต้องเรียนภาษาเยอรมันให้ได้ในระดับ B1 หรือเรียนภาษาเยอรมันทั้งหมด 600 ชั่วโมงแต่หากยังสอบไม่ผ่านในระดับ B1 จะต้องเรียนอีก 300 ชั่วโมง รัฐ

จ่ายค่าเรียนภาษาให้ในรายที่สามีชาวเยอรมันตกงาน ส่วนรายที่สามีชาวเยอรมันมีงานทำต้องช่วยรัฐจ่ายค่าเรียน 1 ยูโรต่อชั่วโมง หลังสอบผ่านระดับ B1 แล้วสามารถขอรับเงินคืนจากรัฐได้ 50 เปอร์เซ็นต์

การอาศัยอยู่ในเยอรมันช่วงแรกของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย ต้องยอมรับว่าภาษาเยอรมันสร้างความลำบากให้กับเธอ สำหรับคนที่มีพื้นฐานการเรียนรู้ที่ดี เช่น มีพื้นฐานการใช้ภาษาอังกฤษจะทำให้การเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

> *"ปีแรกพี่มาอยู่ที่นี่ด้วยวีซ่านักเรียน ก็ไปเรียนภาษาเยอรมันอยู่ประมาณเกือบปี เรียนกับพวกเด็กมหาวิทยาลัย สอบได้ระดับ B1 ก็พอพูดได้นะ"*
>
> (เอ, 39 ปี)

แต่ความยากลำบากจะมีมากในกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่พื้นฐานการศึกษามีน้อย ทำให้การเรียนรู้ภาษาเป็นไปได้อย่างช้าๆ และเธอก็ห่างหายจากชั้นเรียนมานาน การกลับเข้าชั้นเรียนอีกครั้งได้สร้างความหนักใจให้แก่เธอ เธอมีความรู้สึกว่าเธอโง่ ดังนั้นเธอจึงเลือกที่จะออกไปทำงานมากกว่าการเรียนภาษา ถึงแม้งานที่เธอทำจะเป็นงานที่ใช้แรงงานมากกว่าภาษา แต่เธอก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ว่าภาษามีความสำคัญในการสื่อสารระหว่างทำงาน เพราะเธอไม่สามารถที่จะอธิบายและชี้แจงเมื่อเกิดปัญหาขณะทำงานได้

> *"มาใหม่ๆ แฟนก็ให้ไปเรียนภาษาเยอรมัน ไปเรียนเหมือนเด็กๆ แต่คนอื่นๆ ในห้องพวกเขาพอเป็นกันแล้ว แต่เราไม่รู้เรื่องอะไรเลย จบแค่ ป.4 ครูก็ไม่สนใจ ไม่อยากเรียนเลย เหมือนเราเป็นควาย เรียนแค่ 3 เดือน ก็ไปรู้จักคนไทยในห้อง จากนั้นเทอมที่สองไม่เรียนต่อแล้ว ชวนกันไปทำงาน งานแรกที่ทำในเยอรมันคือทำความสะอาดโรงแรม เหมากันเป็นชั้นทำกันสองคนกับเพื่อนคนไทย ได้เงินห้องละ 2.50 ยูโร แบ่งกันสองคน ถ้าทำช้าก็ได้เงินน้อย ต้องทำให้เสร็จก่อนบ่ายสองโมง ทำอยู่ประมาณ 6 เดือน ก็อยากกลับไปเรียนภาษาอีกครั้ง เพราะทำงานก็เกิดปัญหา สื่อสารไม่ได้ เวลามีคนมาตรวจงาน ไม่ใช่คนไทยนะที่จะยอมๆ กันไป เราทำความสะอาดเสร็จแล้ว แต่ลูกค้ากลับมาเข้าห้องน้ำอีก มันก็เลยเลอะ เขาก็ว่าเราไม่ทำความสะอาด เราพูดภาษาไม่เป็นก็อธิบายไม่ได้ เลยลาออกจากงานนี้ มีความคิดอยากกลับไปเรียนภาษาอีกครั้งเพราะมันจำเป็นมากในการ*

ทำงาน แต่พอกลับไปเรียนได้สักพักก็ท้อง พอคลอดลูกก็ต้องเลี้ยงลูกอีก ก็เลยเรียนได้แค่ระดับ A2"

(เก่ง, 34 ปี)

ในบางรายเห็นว่าภาษาเยอรมันมีความจำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวันจึงได้มาเรียนเพิ่มเติมหลังจากกฎหมายบังคับใช้

"พี่จบแค่ ม.3 ภาษาอังกฤษก็พูดผิดพูดถูก สมัยที่พี่มา 14 ปีที่แล้ว ไม่ได้เรียนภาษาเยอรมันก่อนมา แต่สมัยนี้รัฐบาลเยอรมันเห็นปัญหาก็บังคับให้ทุกคนที่จะแต่งงานกับคนเยอรมันต้องเรียนภาษา พี่มาเรียนเมื่อ 2 ปีที่แล้ว เองได้ระดับ B1 ทุกวันนี้ก็แค่พอสื่อสารได้ ภาษาไม่ได้เก่ง"

(ดาว, 41 ปี)

การสนับสนุนช่วยเหลือจากสามี หรือญาติของสามีช่วยให้การเรียนรู้ภาษาเยอรมันได้เร็วขึ้น แต่ด้วยความยุ่งยากของภาษาก็ทำให้กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยเกิดความรู้สึกว่าตนเองด้อยค่า

"แม่แฟนช่วยสอนภาษาเยอรมัน ให้จำศัพท์วันละคำ ถ้าจำไม่ได้ก็ไม่สอนเพิ่ม เราก็จำไม่ค่อยได้ แม่แฟนก็ว่าทำไมสอนเธอมันยากจัง พี่ก็แอบไปร้องไห้ โกรธตัวเองว่าทำไม เราจึงโง่ จำศัพท์ก็ไม่ได้ มันจะไปได้อะไร เรียนก็จบแค่ ป.4 แฟนพี่ก็จะส่งให้ไปเรียนภาษา พี่ก็อยากได้ภาษานะ แต่อยากทำงานและส่งเงินไปให้พ่อแม่ที่เมืองไทยมากกว่า ก็เลยไม่ได้ไปเรียน อยู่มา 12 ปี ภาษาก็พอพูดได้ ไปซื้อของเองได้ ทุกวันก็เรียนด้วยตนเอง บางครั้งลูกสาวคนโตอายุ 7 ขวบก็สอนว่า ตัวนั้นรวมกับตัวนี้อ่านว่ายังไง (ผู้วิจัยแนะนำให้ไปเรียนภาษาในหลักสูตรที่รัฐบาลช่วยคนต่างด้าว) พี่ก็อยากไปเรียนอยู่นะ ไปไหนมาไหนจะได้ไม่โง่ หรือโง่น้อยลง แฟนก็อยากให้ไปเรียนไว้ เขาบอกว่า "เผื่อฉันตายไป เธอจะได้ดูแลตัวเอง และก็ดูแลลูกได้" พูดยาก พี่ก็อยากทำงานหาเงิน ส่งให้พ่อแม่ทางบ้าน ลูกก็ยังเล็กอยู่ ไว้ลูกคนเล็กโตกว่านี้ อาจจะไปเรียน"

(เก๋, 42 ปี)

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทั้ง 10 รายเห็นว่าภาษาเยอรมัน เป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตที่เยอรมัน เช่น ในการทำงาน การไปพบแพทย์ สำหรับกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่มาอาศัยอยู่ในเยอรมนีก่อนปี พ.ศ.2550 รัฐบาลเยอรมันยังไม่ได้สนับสนุนให้เรียนภาษา ไม่ได้ไปเรียนภาษาในชั้นเรียน การเรียนภาษาส่วนใหญ่อาศัยเรียนจากครอบครัว เรียนด้วยตนเอง ระยะเวลาการอยู่ในเยอรมนีที่มากกว่า 10 ปีทำให้สามารถ ฟัง และพูดภาษาเยอรมันได้ แต่การอ่าน การเขียน ส่วนใหญ่จะทำไม่ได้ ต้องอาศัยสามี และคู่รักชาวเยอรมันช่วยเหลือ มีบางรายสามีสนับสนุนให้ไปเรียนแต่เธอต้องการทำงานเก็บเงินเพื่อส่งเสียให้ครอบครัวที่เมืองไทย และบางรายก็ต้องการทำงานเพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในครอบครัวที่เยอรมนี

"อยู่เยอรมันช่วงแรกก็ไม่ได้ภาษาเยอรมัน พออยู่ไปหลายๆ ปี ก็พอพูดได้ แต่พูดผิดๆ ถูกๆ กลับหน้ากลับหลัง แฟนก็เลยให้ไปเรียนภาษา เรียนยากมาก แฟนก็ไม่ช่วยสอน สอบตั้งรอบกว่าจะผ่าน"

(ออม, 52 ปี)

"พี่มาอยู่ได้ 2 ปีกว่าๆ ก็ตั้งท้อง ตอนนั้นพี่อายุ 36 ปี ตอนนี้ลูกสาวคนโตอายุ 13 ปี ลูกชายคนเล็กอายุ 11 ปี ตอนไปฝากท้อง แฟนพาไปหาหมอ บางทีก็แม่แฟน หรือไม่ก็น้องสาวแฟน ตอนนี้เวลาพี่พาลูกไปหาหมอเอง พี่ก็จะบอกหมอเลยว่าให้พูดช้าๆ เพราะฉันไม่เข้าใจ ตอนแรกเขาก็พูดช้ากับพี่ แต่พอเขาเห็นว่าพี่เข้าใจ ตอนนี้ไม่ช้าเลย พูดเร็วมาก ที่ทำงานก็เหมือนกัน พี่ไม่ได้ไปเรียนภาษา เพราะพี่อยากทำงานหาเงินจะได้ผ่อนบ้านที่นี่หมดไวๆ ภาษาเยอรมันก็เรียนเอาในครอบครัว พูดกับแฟนและกับลูก ลูกพี่พูดภาษาไทยไม่ได้เลย"

(น้อย, 51 ปี)

"ช่วงแรกคิดถึงบ้านเป็นธรรมดา แต่เราก็ต้องอดทน เพราะเราเลือกที่จะแต่งงานและอยู่ที่นี่เอง สมัยก่อนรัฐไม่ได้ส่งเสริมให้เรียนภาษาเยอรมันเหมือนสมัยนี้ เพื่อนคนไทยที่มาอยู่เยอรมันก่อนเราให้หนังสือเยอรมันมาอ่าน ก็เรียนเองที่บ้าน ส่วนแฟนก็ไม่ได้สอน ไม่ได้บอกว่า อันนี้เราพูดผิดหรือถูก อยู่มา 12 ปีก็พอพูดได้บ้าง"

(น้ำ, 39 ปี)

ความทุกข์อันเกิดจากการเรียนภาษาเยอรมัน กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยจำนวน 7 รายต้องเข้าเรียนในชั้นเรียนภาษาเยอรมัน ถึงแม้การเรียนภาษาจะมีประโยชน์แก่ผู้เธอในการดำเนินชีวิตในเยอรมนี แต่การเข้าชั้นเรียนอีกครั้งเป็นสิ่งที่ต้องปรับตัวเป็นอย่างมาก ในบางรายห่างหายจากการเรียนเป็นเวลามากกว่า 10 ปี และพื้นฐานการเรียนในเมืองไทยก็มีน้อย ดังนั้นพวกเธอจึงรู้สึกอึดอัดและรู้สึกด้อยค่า ในบางรายสามีก็ไม่ได้ช่วยสนับสนุนช่วยเหลือเธอในด้านของภาษาเยอรมันดังกรณีของน้ำ ช่วงแรกๆ ที่พวกเธออยู่ในเยอรมนีแรกๆ เธอต้องพึ่งพิงสามีในทุกด้าน จะออกไปซื้อของข้างนอกจำเป็นต้องรอสามีให้พาไป หรือแม้แต่การไปติดต่อเจ้าหน้าที่ในการจดทะเบียนสมรส การเซ็นเอกสารต่างๆ รวมทั้งเมื่อเธอหรือลูกๆ เจ็บป่วยก็ต้องรอสามีพาไปพบแพทย์

6) ทุกข์อันเกิดจากการดิ้นรนหางานทำ เพื่อส่งรายได้ไปจุนเจือลูกและญาติๆ ที่เมืองไทย และเพื่อช่วยเหลือแบ่งเบาภาระสามีชาวเยอรมัน

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทุกคนมองว่า การได้ทำงานนอกบ้าน ถึงแม้จะเป็นงาน Mini Job เป็นการแบ่งเบาภาระของสามี และสามารถใช้เงินจากการทำงานของตนเองส่งให้ครอบครัวที่เมืองไทย และสร้างคุณค่าให้กับตนเองเมื่อมีงานทำ พวกเธอไม่ต้องการอยู่แต่บ้านแล้วรอรับเงินจากการทำงานของสามี ซึ่งเงินเดือนของสามีก็ไม่ได้มีมาก เพราะว่าเงินเดือนจะถูกใช้จ่ายไปกับภาษี ค่าประกันต่างๆในแต่ละเดือน และค่าใช้จ่ายในบ้าน

การส่งเงินกลับบ้านของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทั้ง 10 ราย พบว่า 5 รายส่งเงินให้พ่อ แม่ ลูก และญาติๆ ที่เมืองไทยเป็นประจำ เพราะว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่เมืองไทยมีรายได้น้อย ค่อนข้างไปในทางยากจน กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยถูกปลูกฝังมาว่า ลูกสาวที่ดีต้องตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ที่ได้เลี้ยงดูเธอมา ส่วนลูกที่เกิดกับอดีตสามีชาวไทย เธอจำเป็นต้องส่งเสียให้ด้วย เพราะว่าเธอไม่ได้เลี้ยงดูลูกด้วยตนเองที่เมืองไทย พ่อแม่และญาติพี่น้องเลี้ยงดูให้ ส่วนอดีตสามีชาวไทยก็ไม่ได้มาส่งเสียเลี้ยงดูลูก มีสามีชาวเยอรมันจำนวน 2 รายของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยรับรู้ และเข้าใจว่าพวกเธอแบกรับกับความรับผิดชอบนี้ ก็ได้ช่วยเหลือส่งเงินให้ครอบครัวของพวกเธอ แต่บางรายก็ไม่เข้าใจว่าทำไมถึงจะต้องส่งให้ครอบครัว เพราะการปลูกฝังเกี่ยวกับการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ การกตัญญูกตเวที ในสังคมตะวันตกไม่มี ดังนั้นสามีของพวกเธอจะเกิดคำถามตลอดเวลาว่าทำไมกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยจึงต้องส่งเงินไปให้ครอบครัวที่เมืองไทย จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าการส่งเงินกลับเมืองไทยให้ครอบครัว มีผลกระทบกับชีวิตคู่ได้ ส่วนกลุ่มตัวอย่างอีก 3 ราย ส่งเงินกลับเมืองไทยบ้างนานๆ ครั้ง เพราะต้องรับผิดชอบครอบครัวของตนเองที่เยอรมัน และเธอคิดว่าก่อนหน้านี้ตอนที่อยู่เมืองไทยเธอทำงานและส่งให้ครอบครัวมามากพอแล้ว กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยอีก 1 ราย ไม่ส่งเลย เพราะเธอคิดว่าได้แยกออกมาจากครอบครัวที่เมืองไทยแล้ว และอีกอย่างรายได้ที่เธอมีก็ไม่ได้มากมาย มีพอแค่เลี้ยงดูตนเอง และลูกๆ ในเยอรมัน และกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยอีก 1 รายไม่

ส่งให้ครอบครัวที่เมืองไทย เพราะว่าครอบครัวของเธอมีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าเธอ บางครั้งครอบครัวที่เมืองไทยก็ช่วยเหลือเธอ ในกรณีที่เธอต้องการใช้เงิน

4.3.2ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก และหรือสามีภรรยา

วัฒนธรรมหรืออุปนิสัยส่วนตัวที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว เหตุผลที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยกับคู่ และหรือสามีชาวเยอรมันแตกต่างกัน คือวัฒนธรรม แต่ไม่สามารถมองข้ามอีก 2 ปัจจัยไปได้ คือ อุปนิสัยและบุคลิกส่วนตัว (Personality) กับประสบการณ์ชีวิต (Experience) ทั้ง 3 ปัจจัยนี้ อาจทำให้เกิดความขัดแย้งในชีวิตคู่ได้ ผลงานวิจัยส่วนนี้นำเสนอเกี่ยวกับอุปนิสัยส่วนตัว 3 เรื่องได้แก่ การดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ และการเล่นการพนันซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้เกิดความรุนแรงในชีวิตคู่ได้

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ และการเล่นการพนัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างหญิงไทย 10 รายไม่สูบบุหรี่ ไม่มีนิสัยเล่นการพนัน จะมีแค่จำนวน 2 รายที่เล่นแชร์กับกลุ่มเพื่อนคนไทย การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะดื่มบ้างนานๆ ครั้ง เช่น งานสังสรรค์ ปาร์ตี้

สามีและคู่รักของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย พบว่าทั้ง 10 รายไม่เล่นการพนัน มี 1 รายดื่มเบียร์ทุกวันหลังเลิกงาน ไปดื่มที่ร้านเหล้าตั้งแต่ 16.00-18.00 นาฬิกา เสาร์อาทิตย์ดื่มที่บ้าน หลังดื่มจะเข้านอน ไม่เอะอะโวยวาย ส่วนสามีของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยอีก 8 รายจะดื่มนานๆ ครั้ง เช่น ดื่มในวันหยุดสุดสัปดาห์ หรือตามงานสังสรรค์ ปาร์ตี้ สูบบุหรี่ 2 ราย

> *“แฟนดื่มเบียร์ทุกวัน ขนาดป่วยเป็นมะเร็ง พี่ห้ามก็ไม่ฟัง แกบอกว่าตายก็ช่าง ไม่มีอะไรห่วงแล้ว ฉันตายเธอก็จะได้สบาย”*
>
> (ออม, 52 ปี)

> *“ปัญหาเรื่องเขาสูบบุหรี่ เมื่อก่อน serious มากเลย เขาสูบในบ้าน กลิ่นมันเหม็น เราบ่นตลอด พอหลังๆ เราก็เลิกบ่นเพราะเหนื่อย เขาดื่มเหล้าทุกวัน กลับจากทำงานสี่โมงเย็น ก็ปั่นจักรยานไปที่ร้านเหล้า ประมาณหกโมงเย็นก็ปั่นจักรยานกลับบ้านเป็นแบบนี้ทุกวัน ส่วนวันเสาร์ก็ดื่มอยู่ที่บ้าน เขาเมาแล้วเข้านอน ไม่เอะอะโวยวาย เป็นกิจวัตรประจำวันของเขาไปแล้ว เรื่องการดื่ม แรกๆ เราไม่เข้าใจถามว่าทำไมเขาต้องดื่มทุกวัน ตอนหลังก็ไม่พูดแล้วเพราะชิน”*
>
> (น้ำ, 39 ปี)

"ไม่ชอบแฟนสูบบุหรี่ตั้งแต่แรกแล้วมันเหม็น เคยคุยกับแฟนก่อนแต่งว่า เลิกสูบนะหลังแต่ง ตอนนั้นแฟนก็รับปาก ทุกวันนี้ยังสูบอยู่เลย แฟนบอกว่ากลัวจะไม่แต่งด้วยก็รับปากไป"

*(*น้อย, 51 ปี)

เมื่อกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยแต่งงานกับชายเยอรมัน ทั้งสองฝ่ายก็ได้ประโยชน์ซึ่งกันและกัน กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยได้มาอยู่เยอรมนี ซึ่งพวกเธอคาดหวังว่าชีวิตในต่างแดน จะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเมืองไทย โดยฝากความหวังไว้กับสามีชาวเยอรมันว่าจะเป็นผู้สร้างให้ชีวิตของเธอประสบความสำเร็จ ปฏิเสธไม่ได้ว่ากลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่ คิดว่าการแต่งงานกับชาวต่างชาติจะทำให้ฐานะทางการเงินของพวกเธอดีขึ้น และการได้ทำงานในเยอรมนีมีรายได้ที่ดีกว่าเมืองไทย ถึงแม้งานพวกนั้นจะเป็นงานที่ใช้แรงงานมากกว่าความรู้ เช่น งานทำความสะอาด ในด้านของชายเยอรมันประโยชน์ที่พวกเขาได้รับจากกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่ชัดเจนก็คือ การเสียภาษีเข้ารัฐ ซึ่งสถานภาพโสดจะเสียภาษีมากกว่าสถานภาพคู่ รวมทั้งพวกเขาคาดหวังว่ากลุ่มตัวอย่างหญิงไทยจะทำหน้าที่แม่บ้านให้กับเขา เช่น ทำความสะอาดบ้าน ซักผ้า รีด ผ้า ทำอาหาร ดูแลเอาใจใส่สามี ผลงานวิจัยในส่วนนี้นำเสนอเกี่ยวกับ การแบ่งงานกันทำในครอบครัว หน้าที่การเลี้ยงดูลูก และการใช้จ่ายในครอบครัว ผู้วิจัยเห็นว่าทั้ง 3 หัวข้อนี้สามารถแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ในครอบครัว

การแบ่งงานกันทำในครอบครัว

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทย 4 รายมีหน้าที่ทำความสะอาดบ้าน ซักผ้า รีดผ้า ทำอาหาร พวกเธอถือว่าเป็นหน้าที่ที่เธอต้องทำ เพราะว่าสามีทำงานนอกบ้าน มีรายได้สูงกว่าพวกเธอ และค่าใช้จ่ายทุกอย่างในครอบครัว เช่น ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าที่พักอาศัย และอื่นๆ สามีเป็นผู้รับผิดชอบ แต่พวกเธอก็จะบ่นไปด้วยทำไปด้วยเมื่อสามีทำบ้านรก ไม่สะอาด หรือหลังรับประทานแล้วไม่ช่วยเก็บภาชนะใส่อาหาร ไม่ทำความสะอาด บางครั้งเธอก็บอกให้สามีช่วยเหลือทำงานบ้าน พวกเธอบอกว่าสามีจะช่วยก็ต่อเมื่อเธอบอกเท่านั้น

จูเลียต มิตเชล นักสตรีนิยมสายสังคมนิยมยุคแรกๆ เสนอว่า โครงสร้างการผลิต (Productive) เป็นโครงสร้างที่กำหนดให้สถานภาพของผู้หญิงด้อยลง การให้ความสำคัญกับความแข็งแรงทางสรีระโดยเฉพาะในอดีต ทำให้ผู้หญิงถูกมองว่าไม่เหมาะกับการทำงานที่ต้องใช้แรงงานมากในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิต เมื่อสังคมเปลี่ยนไป ความแข็งแรงทางสรีระถูกใช้น้อยลงเพราะมีการใช้เครื่องทุ่นแรงมากขึ้น **แต่ผู้หญิงกลับถูกทำให้เชื่อว่าหน้าที่ของผู้หญิงคือการทำงานบ้าน** ซึ่งไม่ถือว่าเป็นงานทางการผลิต ทำให้ผู้หญิงอยู่ในสภาพที่เป็นรองเสมอมา

ผลงานวิจัยแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การทำงานบ้านเป็นหน้าที่ของพวกเธอสอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตของจูเลียต มิตเชลที่ว่า ผู้หญิงถูกทำให้เชื่อว่างานบ้านเป็นงานของพวกเธอ เพราะว่าสามีชาวเยอรมันทำงานนอกบ้านเป็นผู้หารายได้มาจุนเจือครอบครัว แต่พวกเธอไม่ได้ผูกขาดว่าการทำงานบ้านนั้นพวกเธอต้องทำเพียงคนเดียว บางครั้งเธอจะบอกให้สามีชาวเยอรมันช่วยเหลือทำงานบ้าน

"งานบ้านเป็นหน้าที่ที่ฉันต้องทำ ทำไปบ่นไป เพราะแฟนทำงานทั้งวัน เราทำแค่ครึ่งวัน แต่ถ้าฉันทำเต็มวันเหมือนกัน งานบ้านก็ต้องแบ่งกันทำ ถ้ามีเงินจ้างเขาทำก็ดี แฟนไม่เป็นระเบียบ ชอบทำบ้านรก กินที่ไหนวางที่นั้น เป็นคนเยอรมันแต่ทิ้งขยะไม่ถูกที่ บางครั้งถ้าทิ้งขยะไม่ถูกที่ ฉันก็จะถามว่า "Du bist Deutsch oder Du bist dumm" (เธอเป็นคนเยอรมัน หรือเป็นคนโง่) ฉันจะบ่นแฟนเรื่องความไม่เป็นระเบียบ ความไม่สะอาดตลอด ตอนที่เขาอยู่กับแม่ แม่ทำให้ตลอดเวลา กินไม่เคยเก็บไม่เคยล้าง"

(ปลา, 32 ปี)

"แฟนเช้าออกจากบ้านไปทำงาน เย็นเลิกงานกลับถึงบ้านสองทุ่ม แฟนไม่ช่วยทำความสะอาดบ้านเลย ซักผ้า รีดผ้าเราทำเองหมด แฟนช่วยทำบ้าง แต่ไม่เรียบร้อย บอกให้ทำถึงทำ"

(เก่ง, 34 ปี)

"งานบ้านซักผ้ารีดผ้าเราทำเองหมด เพราะเขาทำแล้วไม่ถูกใจเรา บางครั้งเราบอกให้เขาช่วยทำ เช่น ช่วยเก็บจานเข้าตู้ เขาก็ทำ เขาไม่ได้คิดว่าเป็นหน้าที่ที่เราต้องทำ เวลาบ้านรกไม่สะอาด เราก็บ่นว่าเหนื่อย เขาก็บอกว่าเหนื่อยก็ไม่ต้องทำความสะอาด"

(น้ำ, 39 ปี)

"งานบ้านพี่ทำเองทั้งหมด อาหารพี่เป็นคนทำ แฟนพี่เดือนคนไทยที่พี่สนิทเขาไม่กินอาหารไทย เขาบอกว่าอาหารไทยเหม็น กินอาหารไทยเหมือนกินขยะ แต่แฟนพี่ชอบกินอาหารไทยทุกอย่าง ไม่มีบ่นเหม็น"

(เก๋, 42 ปี)

ถึงแม้ว่าเธอจะทำงานนอกบ้านในลักษณะงานเต็มเวลาแล้วก็ตาม เธอยังเชื่อว่างานบ้านเป็นหน้าที่ของเธอ เมื่อเธอไม่ได้ทำหน้าที่นี้ ดังนั้นเธอต้องรับผิดชอบจ่ายเงินค่าทำความสะอาดบ้านให้แก่แม่บ้าน

> "พี่จ่ายค่าทำความสะอาดบ้าน และค่ารีดผ้า เพราะพี่คิดว่า งานบ้านเป็นสิ่งที่พี่ต้องทำ เราไม่ได้ทำเพราะว่าต้องทำงาน ก็ควรจะจ่าย "
>
> (เอ, 39 ปี)

รวมทั้งชายเยอรมันไม่ได้คิดว่างานบ้านเป็นหน้าที่ของฝ่ายหญิงอย่างเดียว จะเห็นได้ว่าชายเยอรมันบางคนช่วยเหลือฝ่ายหญิงทำงานบ้านด้วยเช่นกัน

การทำความสะอาดบ้านในบางรายไม่ได้เป็นหน้าที่ของฝ่ายหญิงอย่างเดียวชายเยอรมันบางรายช่วยฝ่ายหญิงทำความสะอาดด้วยเช่นกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะอุปนิสัยส่วนตัวที่ชอบความสะอาด เมื่อเห็นว่าฝ่ายหญิงทำความสะอาดไม่เป็นที่พอใจ ฝ่ายชายก็ลงมือทำงาน

> *"สามีพี่เป็นคนทำงานบ้านทุกอย่าง พี่จะทำในส่วนที่แฟนพี่ทำไม่ได้ เรื่อง เช่น การซักผ้า รีดผ้า และก็ทำกับข้าว แต่ก็ทำเฉพาะช่วงวันหยุดเสาร์อาทิตย์"*
>
> (ลี, 41 ปี)

> *"งานบ้านแฟนพี่เป็นคนทำ เพราะพี่เป็นคนทำความสะอาดไม่สะอาด ส่วนผ้าพี่เคยซักอยู่ครั้งเดียวจากนั้นแฟนไม่เคยให้ซักอีกเลย เพราะว่าพี่ไม่แยกผ้า จับยัดใส่เครื่องหมดเลย ส่วนแฟนพี่ เขาจะแยกสีผ้า กางเกงใน ถุงเท้า ดูป้ายผ้าว่าซักอุณหภูมิเท่าไหร่ หน้าที่พี่ก็คือรีดผ้าแล้วเก็บใส่ตู้ ส่วนกางเกงใน ถุงเท้า แฟนพี่จะเป็นคนพับเก็บให้ ยังพูดกับลูกชายเลยว่า "พ่อบุญธรรมเขามีบุญคุณท่วมหัวนะ ต้องมาซักกางเกงใน ถุงเท้า และพับเก็บให้ลูก" ส่วนการล้างจาน พี่ก็ล้างเหมือนคนไทย ล้างแล้วก็คว่ำเอาไว้ แฟนพี่ก็จะเก็บลงอ่างล้างใหม่ เช็ดให้แห้งแล้วเก็บใส่ตู้ มีเพื่อนคนไทยเคยชวนพี่ไปทำงานทำความสะอาด แฟนพี่ได้ยินก็ตอบกลับไปว่า "พี่ควรต้องทำสะอาดบ้านตัวเองก่อน บ้านตัวเองยังไม่สะอาดเลยแล้วจะไปทำความ*

สะอาดบ้านคนอื่นได้ยังไง" สันดานพี่เป็นคนขี้เกียจเรื่องทำความสะอาด เขาบ่น พี่ก็ไม่ฟัง บ่นไปก็เหนื่อย เขาก็เลยไม่บ่น เขาเคยอยู่กับแม่ แม่เขาเป็นคนเจ้าระเบียบเรื่องการทำความสะอาด เขาก็เลยได้นิสัยแม่เขามา"

(ออม, 52 ปี)

โครงสร้างที่กำหนดให้สถานภาพของผู้หญิงด้อยลงของ จูเลียต มิตเชล อีกหนึ่งโครงสร้างคือการสืบพันธ์ (Reproductive) เป็นอีกโครงสร้างหนึ่งที่มีความสำคัญ ในสังคมทุนนิยมได้สร้างอุดมการณ์ว่าการเลี้ยงดูเด็กและการดูแลบ้านเป็นอาชีพตามธรรมชาติของผู้หญิง ครอบครัวผู้หญิง และลูกถูกทำให้เชื่อว่าเป็นหนึ่งเดียวกัน และครอบครัวเป็น "ที่" ของผู้หญิง (วารุณี)

การเลี้ยงดูบุตร

"แฟนพี่ช่วยเลี้ยงลูก ลูกติดพ่อมากกว่าแม่"

(เก๋, 42 ปี)"

"ตอนลูกเล็กๆ แฟนพี่ต้องช่วยเลี้ยงลูก พี่บังคับแฟนเลยว่าต้องเอาลูกเข้านอน จนถึงทุกวันนี้เขาก็ยังทำอยู่ ที่พี่ให้ทำแบบนั้นเพราะว่าแฟนพี่ทำงานนอกบ้าน พ่อลูกจะได้มีเวลาด้วยกันถึงแม้จะเป็นช่วงเวลาสั้นๆ ถ้าแฟนบ่นเรื่องช่วยเลี้ยงลูก พี่ก็จะบอกไปว่า ลูกเกิดขึ้นมาได้เพราะเราสองคน แล้วทำไมผู้หญิงจะต้องเลี้ยงลูกคนเดียว"

(เอ, 39 ปี)

"แฟนเลี้ยงลูกไม่เป็น เล่นเป็นอย่างเดียว แต่ไม่รู้ว่าลูกจะหิว จะกินเมื่อไหร่ เปลี่ยนpamper ไม่เป็น ตอนลูกเล็กๆ ให้เปลี่ยน pamper ลูก แฟนอ้วกแตก ฉันก็คิดว่าเขาแกล้ง จึงบังคับให้ทำแล้วบอกว่าแฟนพี่ก้อยยังทำเลย ตอนนั้นฉันต้องทำความสะอาดทั้งอ้วกแฟนและอึลูก ตั้งแต่นั้นฉันก็ไม่ให้แฟนช่วยทำอีกเลย คนบางคนก็เช็ดขี้เช็ดเยี่ยวใครไม่ได้เห็นแล้วอ้วกแฟนฉันเป็นคนคนนั้น"

(ปลา, 32 ปี)

"พอตั้งท้องรวมไปถึงหลังคลอดประมาณสามปี ไม่เป็นตัวของตัวเองเลย ทำงานไม่ได้ 3 ปี อยู่แต่บ้าน เลี้ยงลูก เราหากินเองมาตลอดชีวิต ไม่เคยต้องพึ่งใคร ไม่อยากพึ่งพา แต่เราก็ต้องแบมือขอแฟน แฟนหาเงินมาก็ต้องมาเจียดให้ลูกให้เมีย แฟนเช้าออกจากบ้านเย็นถึงบ้านสองทุ่ม พ่อ แม่แฟนก็ไม่ได้มาช่วย เขาไม่มายุ่งกับเราหรอกคนที่นี่"

(เก่ง, 34 ปี)

การเลี้ยงดูบุตร หน้าที่เลี้ยงดูบุตรส่วนใหญ่ฝ่ายหญิงเป็นผู้รับผิดชอบเพราะเธออยู่ที่บ้าน ส่วนฝ่ายชายออกไปทำงานนอกบ้าน เมื่อเด็กอายุประมาณ 3 ขวบครึ่งสามารถนำไปฝากเลี้ยงที่โรงเรียนอนุบาลได้และเมื่อถึงเวลาช่วงบ่ายต้องไปรับกลับ ดังนั้นงานที่ฝ่ายหญิงทำคืองานไม่เต็มเวลา เพราะพวกเธอมีหน้าที่เลี้ยงดูบุตร ในกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่ใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้ไม่ดี การพาลูกไปพบแพทย์ฝ่ายชายจะเป็นผู้รับผิดชอบพาไป

การใช้จ่ายในครอบครัว

ฐานะทางเศรษฐกิจเป็นบริบทสำคัญในการใช้ชีวิตคู่ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงเวลาที่ฝ่ายหญิงอยู่ที่บ้าน รับผิดชอบงานบ้าน แต่ผลตอบแทนไม่ได้เป็นรูปแบบของเงิน แต่จะมีที่พักพิง มีอาหารให้รับประทาน ในบางรายสามีจะหยิบยื่นเงินเดือนให้ และช่วงเวลาที่ฝ่ายหญิงมีงานทำนอกบ้าน และได้ค่าตอบแทนในรูปแบบเงินจากระบบทุนนิยม ผลงานวิจัยนี้พบว่าผู้หญิงทุกคนมีงานทำในระบบทุนนิยม การจัดสรรเงินของฝ่ายหญิงและชายปรากฏดังนี้ กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทั้ง 8 รายใช้จ่ายเงินกับสามีกันคนละกระเป๋า จะไม่มีการก้าวก่ายเงินในกระเป๋าของกันและกัน สามีจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในบ้านทุกอย่าง แต่พวกเธอสามารถขอเงินจากสามีได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผลให้สามีทราบ

"ค่าใช้จ่ายในบ้านทุกอย่างแฟนออกเองหมด และให้เงินเดือนฉัน 150 ยูโร จะโอนทางธนาคารให้อัตโนมัติ เขาจะเขียนว่า Schuhe เห็นเมียชอบซื้อรองเท้า ถ้าออกเงินซื้อข้าวของเครื่องใช้ไปก่อน ก็เอาใบเสร็จไปให้เขา เขาก็จะจ่ายเลย แฟนรับผิดชอบแปะๆ ยอมรับเลยว่าดี แฟนทำแบบนี้มา 8 ปีแล้ว ตอนนี้ก็ยังทำอยู่ ส่วนรายได้จากการทำงานของฉัน 400 ยูโรต่อเดือน ฉันก็เก็บของฉันเอง หรือไม่ก็ส่งให้ญาติที่เมืองไทย ส่งให้ตอนมีเทศกาลหรือกรณีฉุกเฉินญาติมีปัญหา เช่น ค่ายา ช่วยในกรณีนั้นไป แฟนไม่ว่าเรื่อง

ส่งเงินให้ญาติ บางครั้งฉันก็ช่วยแฟนออก อย่างไปพักร้อน เช่น 15,000 ยูโร เราก็จะช่วย 400 ยูโร ฉันมีเงินเก็บเป็นของตัวเอง แฟนไม่มาสนใจว่ามีเท่าไหร่"

(ปลา, 32 ปี)

"แฟนรับผิดชอบค่าเช่าบ้าน และค่าใช้จ่ายในบ้าน ใช้เงินกันคนละกระเป๋า ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกัน ส่วนแม่ที่เมืองไทยไม่ได้ส่งประจำ ส่งเป็นบางครั้ง ปีหนึ่งครั้งสองครั้ง"

(เก่ง, 34 ปี)"

"การใช้จ่ายเงิน กระเป๋าใครกระเป๋ามัน ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกัน แต่แฟนจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในบ้านทั้งหมด ผ่อนบ้าน จ่ายค่าประกันต่างๆ ส่วนพี่ก็ใช้เงินของพี่ในการไป Shopping ซื้อของส่วนตัว และผ่อนจ่ายคอนโนที่กรุงเทพ ไม่ได้ส่งเงินให้แม่ เพราะว่าแม่พี่ฐานะดีกว่าพี่ ตอนที่ไปอยู่ Munich พี่จำเป็นต้องซื้อรถยนต์แต่พี่มีเงินไม่พอ แม่พี่ยังส่งเงินให้พี่ประมาณครึ่งหนึ่งของราคารถยนต์เลย บางครั้งน้องสาวก็เคยให้เงิน"

(พร, 37 ปี)

"ค่าใช้จ่ายในบ้าน แฟนเป็นคนจัดการทั้งหมด จ่ายค่าเช่าเดือนเท่าไหร่ อันนี้ไม่รู้ เคยถามแฟน เขาบอกว่าค่าใช้จ่ายต่างๆ ฉันเป็นคนรับผิดชอบ เธอไม่จำเป็นจะต้องรับรู้ ส่วนรายได้ของเราก็เป็นของเรา เขาไม่ได้มาเอาเงินของเรา"

(น้ำ, 39 ปี)

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทย 1 รายใช้จ่ายเงินในกระเป๋าเดียวกัน และเธอเป็นผู้ควบคุมรายจ่ายทั้งหมดในบ้าน

"น้องสาวพี่นะยอมสามีตลอด เงินก็ใช้คนละกระเป๋า ส่วนครอบครัวพี่ เงินพี่เป็นคนเก็บ แฟนจะใช้อะไรต้องมาขอพี่"

(น้อย, 51 ปี)

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยอีก 1 รายพบเจอคู่รักเฉพาะวันเสาร์อาทิตย์ ฝ่ายชายจะรับผิดชอบค่าใช้จ่าย เช่น เวลาที่ไปรับประทานอาหารในร้านอาหาร

จากผลวิจัยสรุปได้ดังนี้ การพึ่งพิงฝ่ายชาย พบว่า ในระยะเวลาช่วงแรก ฝ่ายหญิงมีบทบาทพึ่งพิงทางเศรษฐกิจกับผู้ชายเต็มที่หรืออาจเรียกได้ว่าพึ่งพิงเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์ และส่วนใหญ่เริ่มพึ่งพิงตั้งแต่ก่อนออกเดินทาง เช่น ค่าใช้จ่ายที่ชำระหนี้สิน จ่ายค่าตั๋วเดินทาง หลังจากนั้นฝ่ายหญิงเริ่มออกหางานทำเพราะพวกเธอต้องการหารายได้เพื่อนำไปส่งจุนเจือให้ครอบครัวที่เมืองไทย ส่วนหน้าที่ความรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในครอบครัวฝ่ายชายเป็นผู้รับผิดชอบตลอดตั้งแต่ที่ฝ่ายหญิงไม่มีงานทำหรือมีงานทำ ฝ่ายชายจะไม่ก้าวก่ายรายได้ของฝ่ายหญิง

4.3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยกับญาติๆ ของคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน และกับเพื่อนบ้าน และกับครอบครัวที่เมืองไทย

การสนับสนุนให้ความช่วยเหลือจากครอบครัว

ความสัมพันธ์ระหว่างญาติของสามีกับกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยถือได้ว่ามีความสำคัญมาก เพราะว่ากลุ่มตัวอย่างหญิงไทยมาอยู่ลำพังเพียงคนเดียวในต่างแดน ช่วงระยะเวลาของการอยู่ในเยอรมันช่วงแรกพวกเธอจำเป็นต้องปรับตัวในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นสภาพอากาศ ภาษา สังคม และวัฒนธรรม และจะเป็นปัญหาเพิ่มมากขึ้นเมื่อพวกเธอมีบุตร หากได้รับการช่วยเหลือจากญาติๆ ของสามีส่งผลให้การดำเนินชีวิตของหญิงไทยดีขึ้น และประเด็นสำคัญคือญาติๆ ยังสามารถช่วยเป็นเกราะป้องกันได้ หากพวกเธอถูกกระทำรุนแรงจากสามี กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยสามารถไปปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือได้ ดังกรณีของ น้อย 51 ปี (ผู้วิจัยถามว่า คุณจะทำอย่างไร หากสามีของคุณตบ ตี?) น้อยกล่าวว่า “สิ่งแรกที่เธอจะทำคือบอกพ่อของสามี ว่าลูกชายของเธอตบตีฉัน แต่เมื่อบอกแล้ว สามียังทำอีก ฉันจะแจ้งตำรวจ” น้อยเป็นคนที่เข้ากับครอบครัวของสามีได้

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทั้ง 5 ราย ส่วนใหญ่สามารถเข้ากับญาติๆ ของสามีชาวเยอรมันได้ ถึงแม้ช่วงแรกๆ ญาติๆ จะไม่ยอมรับ แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไประยะหนึ่ง พวกเขาก็ยอมรับเพราะกลุ่มหญิงไทยมีความอ่อนโน้มถ่อมตน มีความขยัน เช่น การช่วยเหลือทำงานบ้าน การเอาใจใส่แม่สามี

> *“ตอนเจอพ่อแม่แฟนครั้งแรก พอไปถึงบ้านพ่อแม่แฟน คนเต็มบ้านเลย พี่เหงื่อแตก ตกใจ แม่แฟนพอเห็นพี่ก็วิ่งเข้ามากอดเลย พี่คิดในใจ เขาก็ไม่ได้รังเกียจเรานี่ พี่มาอยู่ได้ 2 ปีกว่าๆ ก็ตั้งท้อง ตอนนั้นพี่อายุ 36 ปี ตอนนี้ลูกสาวคนโตอายุ 13 ปี ผู้ชายคนเล็กอายุ 11 ปี ตอนไปฝากท้องหรือ*

หลังคลอด พาลูกไปฉีดวัคซีน แฟนพาไปหาหมอ บางทีก็แม่แฟน หรือไม่ก็น้องสาวแฟน อยู่กรุงเทพเราซื้อกินอย่างเดียว ตอนแรกแฟนพี่ก็ซื้อหนังสือทำอาหารมาให้ วันเกิดแม่แฟน แกอยากกินอาหารไทย พี่ก็ไม่เคยทำกับข้าวมาก่อน โทรหาสุดาให้มาช่วยทำ แฟนก็บอกดูในหนังสือซิ ให้ทำเอง พี่ทำผัดคะน้าเค็มมาก แม่แฟนบอกว่าคนไทยเขากินเค็มแบบนี้เหรอ? จากนั้นแม่แฟนก็ช่วยสอนทำอาหารเยอรมัน แม่แฟนให้เงิน 250 ยูโรต่อเดือน แกพึ่งตายไปเมื่อปีที่แล้ว พี่ก็เลยลำบากหน่อย ส่วนเพื่อนบ้านก็ต่างคนต่างอยู่ พอเห็นกันก็แค่ทักทาย ไม่เคยไปขอความช่วยเหลือจากพวกเขา"

(น้อย, 51 ปี)

"แม่แฟนช่วยเลี้ยงลูกตั้งแต่คลอด ฉันไม่สบายก็มาดูให้ เสาร์อาทิตย์ก็มารับลูกฉันไปเที่ยว ลูกสาวฉันตอนนี้อายุ 4 ขวบพูดไทยไม่ได้ เพราะแม่แฟนช่วยเลี้ยงตลอด แล้วก็เข้าอนุบาล อยู่ที่บ้านฉันก็พูดเยอรมันกับลูกกับแฟน ภาษาไทยเป็นภาษาแม่แต่เด็กเกิดที่เยอรมัน กับเพื่อนบ้านเจอกันก็ทักทายกันปกติ ไม่เคยไปขอความช่วยเหลือจากเขา แต่เวลามีปาร์ตี้เขาก็เชิญเรา เราก็เชิญเขา"

(ปลา, 32 ปี)

"รู้จักกันกับแฟน 2 อาทิตย์ เขาก็พาไปหาแม่ ตอนแรกแม่แฟนไม่ยอมรับ พอพี่ไปหันหลังให้เลย เพราะว่าญาติเขาเคยไปเที่ยวเมืองไทย เขารู้จักเมืองไทยเป็นยังไง เขาว่าผู้หญิงไทยไม่ดี
ต่อมาแม่แฟนก็สู้ความดีพี่ไม่ได้ พี่ทำความสะอาดบ้านให้เขา ช่วยเขาทำสวน ถึงได้มาเริ่มยอมรับพี่ เขาก็ช่วยสอนทำอาหารเยอรมัน และภาษา ให้จำศัพท์วันละคำ ถ้าจำไม่ได้ก็ไม่สอนเพิ่ม ไปสมัครงานที่ไหนก็ได้ทำ น้องสาวแฟนก็ช่วย ถ้าเจอประกาศในหนังสือพิมพ์ เขาจะติดต่องานให้ พี่ว่าพี่เป็นคนดวงดี และเป็นคนขยัน ญาติแฟนก็รัก และช่วยเหลือพี่ทุกอย่าง คิดดูซิพี่เรียนจบแค่ ป.4 ภาษาอังกฤษก็พูดไม่เป็น งานเขาก็ช่วยหาไง คนไทยบางคนนะ ญาติแฟนไม่รัก เดินเจอกันยังไม่ทักเลย ญาติๆ เขาเกลียดเมื่อปีที่ผ่านมา ประมาณตีสามแฟนพี่จะลุกไปเข้าห้องน้ำ เขาเป็นตะคริวขาไปทั้งตัวเลยตกเตียง แฟนเป็นคนอ้วนเตียงก็สูง พี่ได้ยินแต่เสียงดังมาก พอ

ไปดูชัก เหยี่ยวราด กัดลิ้น พี่ shock ไปเลย จากนั้นก็ตั้งสติไปกดกริ่งเรียกเพื่อนบ้าน เขาก็เลยโทรไปเรียกรถโรงพยาบาลมาให้ หมอมาถึงก็ใส่ท่อไปในคอ ให้หายใจ ตอนเช้าพี่ก็โทรหาญาติแฟน เขาก็ขับรถมารับพี่ที่บ้านไปโรงพยาบาล"

(เก๋, 42 ปี)

"ถ้ามีลูกพี่ก็วางแผนจะให้พ่อแม่แฟนช่วยเลี้ยง พ่อแม่แฟนไม่มีปัญหา เขายินดีจะเลี้ยงให้ แต่ว่าแฟนพี่เขาไม่เห็นด้วย ทุกวันนี้เวลาไปกินข้าวกับพ่อแม่แฟนพี่ก็จะพยายามพูดให้แฟนฟังว่า เพื่อนหลายคนมีลูกที่เยอรมันพ่อแม่แฟนเขาก็ช่วยเลี้ยง แม่แฟนภูมิใจในตัวพี่ เวลาออกไปข้างนอกถ้าเจอเพื่อนหรือคนรู้จัก ก็จะบอกว่าลูกสะใภ้ทำงานที่ Munich ตำแหน่งอะไร ทำงานที่ไหน เพื่อนบ้านพี่ก็ดี เจอกันก็ทักกัน"

(พร, 37 ปี)

"แม่แฟน ช่วยพี่เยอะ ช่วยเลี้ยงลูก และไปรับลูกที่โรงเรียนให้ แต่ว่าเขาจะอยู่เยอรมัน 6เดือน อีก 6 เดือนจะอยู่ที่อังกฤษ ตอนที่เขาไปอังกฤษ พี่ก็ต้องไปรับลูกที่โรงเรียนเอง แม่แฟน เป็นคนเจ้าระเบียบ พี่คิดว่าถ้าได้ลูกสะใภ้คนอื่นที่ไม่ใช่พี่ เขาคงไม่ยอมรับ เขาเคยทำงานเป็นเลขาผู้บริหาร ตอนนี้เขาอายุ 73 ปี แต่ว่ายังวัยรุ่นอยู่เลย ดูแลสุขภาพตัวเองดีมาก เขาชอบถามว่าพี่ใช้น้ำหอมยี่ห้ออะไร และถามว่าพี่ซื้อเสื้อผ้าที่ร้านไหน ตอนหลังๆ ลูกสะใภ้ไป Shopping ที่ร้านไหน แม่แฟนก็จะไปที่นั้น เขายอมรับในตัวพี่ และเขาก็รู้ว่าพี่เป็นคนไม่ยอมใคร ตอนแต่งกันแรกๆ แฟนพี่บอกว่า ถ้าเกิดว่าแม่ฉันพูดอะไร แล้วเธอไม่เห็นด้วยเธอสามารถแสดงความคิดเห็นได้เลย ไม่ต้องเงียบ คนที่นี้เขาเป็นกันแบบนี้ มีครั้งหนึ่งพี่จะไปงานวันเกิดเพื่อน ซึ่งพี่ก็บอกแฟนพี่ไว้นานแล้ว แต่วันนั้นแม่แฟนมีแขกมาดื่มกาแฟที่บ้าน และแฟนพี่ก็ไม่อยู่บ้าน ถึงเวลาพี่ก็ต้องไปงานวันเกิดเพื่อน แม่ย่าก็บ่นว่าทำไมเขาจะต้องมาดูหลานเพราะวันนี้เขามีแขก พี่ก็เถียงเลย ฉันบอกแฟนฉันไว้นานแล้วว่าจะไปข้างนอก แต่ตอนนี้แฟนฉันเอารถไปซ่อม และรถที่เอาไปซ่อมก็เป็นของเธอสุดท้ายเขาก็เงียบตั้งแต่นั้นเขาก็ไม่เคยว่าพี่อีกเลย"

(เอ, 39 ปี)

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทย 2 รายที่ครอบครัวของสามีไม่ยอมรับ และไม่ช่วยเหลือ ซึ่งอาจเป็นเพราะอุปนิสัยของทั้งสองฝ่ายที่ต่างคนต่างไม่พยายามจะปรับเข้าหากัน เช่นในกรณีของ ออม (52 ปี) เธอกล่าวว่าเธอไม่ได้มีปัญหากับแม่แฟนแต่แม่แฟนมีปัญหากับเธอ เพราะว่าเธอเป็นคนพูดเสียงดัง ทำอะไรก็เสียงดังไปหมด ซึ่งตรงข้ามกับแม่แฟนที่เป็นคนทำอะไรไม่เสียงดัง และอีกอย่างแม่แฟนอยู่กับสามีของเธอมาตลอด การที่ออมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวก็สร้างความไม่พอใจให้แก่เธอ เธอกลัวลูกชายของเธอจะรักและหลงภรรยามากกว่าแม่ นี่เป็นเหตุผลที่ออมกล่าวมาในการสนับสนุนว่าเธอเข้ากับแม่สามีไม่ได้ และอีก 1 คนคือ เก่ง, 32 ปี เธอบอกว่าลูกคนแรกของเธอได้สร้างความลำบากให้เธอมาก ในช่วงที่มีลูกเธอทะเลาะกับแฟนบ่อยมากถึงขนาดที่แฟนไล่เธอออกจากบ้าน แต่ไม่ให้เอาลูกไป เมื่อผู้วิจัยถามว่า ญาติๆ ของแฟนเข้ามาช่วยเหลือในช่วงที่คุณมีลูกเล็กๆ หรือไม่? เธอกล่าวว่า “คนที่นี่พอมีครอบครัวแล้วญาติๆ เขาไม่มาช่วยหรอก ต่างคนต่างอยู่” และเธอบอกว่า “ญาติๆ พึ่งจะมายอมรับเธอไม่นานมานี่เองหลังจากเธอเปิดร้านนวดไทยและมีลูกค้า รวมทั้งเธอสามารถสอบใบขับขี่รถยนต์ในเยอรมนีผ่าน ซึ่งแตกต่างจากครอบครัวกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยคนอื่นๆ ที่ญาติๆ ยอมรับทั้งที่พวกเธอไม่มีงานทำและไม่มีใบขับขี่

> *“สองปีแรกไปอยู่กับแม่แฟนเป็นบ้านแฝด ให้คนเช่าหลังหนึ่งอีกหลังหนึ่งพี่กับแฟนอยู่ชั้นบน ส่วนชั้นล่างแม่แฟนอยู่ แม่แฟนไม่ชอบพี่หรอก เพราะพี่เป็นคนเสียงดัง พูดเสียงดัง กินก็เสียงดัง ส่วนแม่แฟนมีที่รองจานแต่เขาก็สอนพี่ทำอาหารเยอรมันอยู่นะ มันไม่เป็นส่วนตัวเลย แม่เขาก็เรียกแฟนพี่ตลอด เช่น กินอาหารเช้า กินอาหารเที่ยง กินกาแฟ ขนมปัง เวลาจะไปขายของที่ตลาด ถ้าเมืองไกลๆ ก็ต้องตื่นเช้าตีสองตีสาม ก็ต้องเตรียมตัวกัน ล้างหน้า กินอาหาร แล้วก็เดินลงบันไดกัน มันก็เสียงดังเป็นธรรมดา แม่แฟนก็บ่นว่าเสียงดัง พี่ไม่มีปัญหากับเขานะ แต่เขามีปัญหากับพี่ ทุกอย่างเป็นปัญหาหมด พี่ทนไม่ไหวก็เลยพูดกับแฟนว่า “ฉันอยู่แบบนี้คงไม่ได้ ฉันจะกลับเมืองไทย” แฟนก็ต่อว่าพี่ “หนี้สินฉันก็ใช้ให้เธอหมดแล้ว ตอนนี้จะกลับไปเมืองไทย ไปสบายคนเดียว” พี่ก็เลยบอกไปว่า “ฉันอยู่ก็ได้ แต่ต้องย้าย และฉันต้องการเอาลูกคนเล็กมาอยู่ด้วย” จากนั้นพวกพี่ก็ย้ายมาเช่าบ้านอยู่ต่างหาก แม่แฟนก็ร้องไห้เสียใจ บอกว่าลูกชายรักและหลงเมียมากกว่าแม่ ตอนนี้ก็คงเข้าใจแล้วแหละได้อยู่คนเดียว แฟนพี่ก็จะไปกินข้าวเที่ยงกับแม่ทุกวัน แม่ก็ทำอาหารให้ลูกชายแล้วใส่กล่องให้มากินที่บ้าน แฟนพี่ก็พาแม่ไปซื้อข้าวของเครื่องใช้ แม่แก่แล้ว ถ้าไม่สบาย*

แฟนพี่ก็จะไปนอนเป็นเพื่อน แม่แฟนไม่เคยกินอาหารที่พี่ทำหรอก คงจะกลัวจะได้กลิ่นปลาร้า กับเพื่อนบ้านก็ทักทายกัน เมื่อเร็วๆ นี้พึ่งไปขอความช่วยเหลือจากเขา แฟนไม่ยอมออกมาจากห้อง จะให้เพื่อนบ้านช่วยมางัดประตู"

(ออม, 52 ปี)

"ตอนลูกเราเล็กๆ พ่อ แม่แฟนก็ไม่ได้เคยมาช่วย เขาไม่มายุ่งกับเราหรอกคนที่นี่ครอบครัวแฟนไม่เคยยอมรับเรา แต่หลังเปิดร้านนวดไทยแล้วเราทำได้ พึ่งจะมายอมรับเราไม่นานมานี้เอง แต่ที่เขาเคยดูถูกเราไว้ เราไม่เคยลืมนะ เก็บไว้ตลอด อย่างเช่น ใบขับขี่รถยนต์ พ่อแฟนบอกว่าไม่มีทางที่เราจะทำได้ ตอนนั้นเราไม่เถียง ได้แต่เงียบ เมื่อ 2 ปีที่ผ่านมา เราไปเรียนขับรถยนต์ จ่ายค่าเรียนเองประมาณ 2,000 ยูโร พอได้ใบขับขี่เราพูดกับพ่อแฟนเลยว่า "คราวหน้าอย่าไปพูดดูถูกใคร ถึงแม้เขาจะมาจากที่อื่น" พอเรากลับถึงบ้าน แฟนก็ต่อว่า "เธอไปว่าพ่อฉันเหรอ?"

(เก่ง, 34 ปี)

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยอีก 3 ราย ไม่ได้ติดต่อกับญาติของสามี และคู่รัก เพราะสามีและคู่ของเธอไม่ได้ติดต่อกับครอบครัว

"แฟนไม่เคยแต่งงานมาก่อน เป็นลูกคนเดียว พ่อแม่เลิกกันตั้งแต่ยังเด็ก ช่วงแรกไปอยู่กับแม่ก่อน จากนั้นก็ย้ายไปอยู่กับพ่อ แม่เลี้ยง และน้องสาวต่างแม่ จากนั้นก็ออกจากบ้านตั้งแต่ 16 ปี ไม่ได้ติดต่อพ่อแม่อีกเลย เราอยากมีลูกแต่ว่าก็ไม่มี ส่วนแฟนเขาก็บอกว่าไม่มีดีแล้ว เพราะว่าถ้ามีเธอก็ต้องดูแลลูกคนเดียว ส่วนฉันก็แก่แล้ว และญาติพี่น้องของฉันก็ไม่มี ที่จะคอยช่วยเหลือเธอเวลามีลูก กับเพื่อนบ้านก็รู้จักกัน แค่ทักทาย เคยขอความช่วยเหลือ 2 ครั้ง เรื่องลืมกุญแจห้อง เพื่อนบ้านก็ปีนระเบียงบ้านเขาแล้วเข้าไปบ้านเราเพื่อเปิดประตูให้"

(น้ำ, 39 ปี)

“พี่อยู่กับแฟน เคยไปเจอพ่อกับแม่เขาแค่ครั้งเดียว เขาไม่ได้มายุ่งกับพวกพี่มาก เพราะเห็นว่าแก่ๆ กันแล้ว คนที่นี่ส่วนใหญ่ก็เป็นกันแบบนี้นะ ส่วนเพื่อนบ้านก็ทักทายกัน ไม่เคยไปขอความช่วยเหลือ”

(ลี, 41 ปี)

“เคยไปกินข้าวกับพ่อแม่บุญธรรมของแฟนแค่ครั้งเดียว จากนั้นก็ไม่ค่อยได้ติดต่อกัน กับเพื่อนบ้านก็ต่างคนต่างอยู่ ไม่ได้มาสนใจกันเท่าไหร่”

(ดาว, 41 ปี)

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยกับเพื่อนบ้าน ความสัมพันธ์จะเป็นในลักษณะแค่การทักทายกัน เวลาพบเจอ จะไม่ได้เข้าไปขอความช่วยเหลือบ่อยๆ จะมีการสังสรรค์กันก็ต่อเมื่อมีการจัดงานวันเกิด งานครบรอบแต่งงาน จากข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยมีเพียง 3 รายเท่านั้นที่เคยไปขอความจากเพื่อนบ้านในกรณีของ ลืมกุญแจบ้าน สามีเกิดอุบัติเหตุตกจากเตียง แล้วชักเกร็ง และสามีไม่ยอมออกจากห้องเป็นเวลา 2 วัน

4.3.4 ข้อมูลประสบการณ์ความรุนแรงที่ได้รับจากคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน และรูปแบบการจัดการปัญหา ในช่วง 6 เดือนก่อนถึงวันสัมภาษณ์ และ 1 ปีที่ผ่านมา (รวม 6 เดือนที่กำลังศึกษาอยู่ด้วย)

ผลงานวิจัยส่วนนี้นำเสนอเกี่ยวกับ ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไประหว่างกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยกับสามี และหรือคู่รัก

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไประหว่างกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยกับสามี และหรือคู่รักเยอรมัน

ตารางเปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไประหว่างกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยกับสามี และหรือคู่รัก

ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย					ข้อมูลของสามี และหรือคู่รักของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย				
ชื่อ	อายุ (ปี)	การศึกษา	สถานภาพสมรส	จำนวนบุตรในอดีต (คน)	ชื่อ	อายุ (ปี)	การศึกษา	สถานภาพสมรส	จำนวนบุตรในอดีต (คน)
ลี	41	ปริญญาตรี	หย่าร้าง	1	A	62	ปริญญาตรี	หย่าร้าง	1
เก่ง	34	ป.4	โสด	ไม่มี	B	39	สายอาชีพ	โสด	ไม่มี
ดาว	41	ม.3	1.แยกทางกัน 2.หย่าร้าง 3.แยกทางกัน	2 1 1	C	41	สายอาชีพ	โสด	ไม่มี
น้ำ	39	ม.6	หย่าร้าง	ไม่มี	D	63	สายอาชีพ	โสด	ไม่มี
เอ	39	ปริญญาตรี	หย่าร้าง	1	E	50	ปริญญาตรี	โสด	ไม่มี
พร	37	ปริญญาโท	โสด	ไม่มี	F	46	สายอาชีพ	โสด	ไม่มี
ออม	52	ป.4	หย่าร้าง	3	G	62	สายอาชีพ	โสด	ไม่มี
เก๋	42	ป.4	แยกทางกัน	1	H	63	สายอาชีพ	หย่าร้าง	1
น้อย	51	ป.4	โสด	ไม่มี	I	49	สายอาชีพ	โสด	ไม่มี
ปลา	32	ม.6	โสด	ไม่มี	J	39	ปริญญาตรี	โสด	ไม่มี

สามีชาวเยอรมันมีอายุมากกว่ากลุ่มตัวอย่างหญิงไทยเฉลี่ยประมาณ 12 ปี มีเพียง 1 รายเท่านั้นที่ฝ่ายชายอายุน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างหญิงไทย 2 ปี ส่วนการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างหญิงไทยมีการศึกษาที่น้อยกว่าสามีชาวเยอรมัน 5 ราย อีก 4 รายมีการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน และอีก 1 รายฝ่ายหญิงมีการศึกษาที่สูงกว่าสามีชาวเยอรมัน

สถานภาพสมรสในอดีตพบว่า กลุ่มหญิงไทยที่มีสถานภาพหย่าร้างและมีบุตรกับอดีตสามีชาวไทยทั้งหมด 5 ราย อีก 5 รายที่เหลือ สถานภาพโสด 4 ราย และแยกทางกันกับอดีตคู่แต่มีลูกด้วยกัน 1 ราย ส่วนสามีชาวเยอรมันโสด 8 ราย และมี 2 รายที่หย่าร้างกับอดีตภรรยาชาวเยอรมันและมีลูกติด

คุณลักษณะทั่วไปของทั้ง 2 ฝ่ายพบว่า อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส และบุตรในอดีตที่แตกต่างกัน ไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความรุนแรงระหว่างคู่รัก และหรือคู่สามีภรรยา

1.ประเภท และลักษณะความรุนแรง (ความหนัก เบา ความถี่ ห่าง) ที่ได้รับ

กรณีศึกษาของเก่ง เมื่อเธอมาอยู่ในเยอรมนีได้ประมาณ 2 ปีเธอได้ตั้งท้อง ความโดดเดี่ยวในเยอรมนีทำให้เธอมีความทุกข์มาก ชีวิตของเธอในต่างแดนมีเพียงเธอและสามี เธอกล่าวว่า

ช่วงเวลามีลูกนั้นเป็นเวลาที่ลำบากมากๆ หลังจากย้ายมาอยู่เยอรมนีเธอพึ่งพิงสามีตลอด เพราะเธอไม่สามารถสื่อสารภาษาเยอรมันได้ ไม่ได้ทำงาน และเมื่อลูกเกิดมาเธอต้องเลี้ยงดูลูกลำพัง เธอไม่มีประสบการณ์เลี้ยงลูกมาก่อน และเธอไม่ได้รับการช่วยเหลือจากญาติๆ ของสามี อีกทั้งสามีไม่ได้ช่วยเหลือเธอเลี้ยงดูลูกได้เต็มที่ เพราะเขาต้องทำงานนอกบ้าน ปัญหาเกิดขึ้นเมื่อลูกไม่สบาย เธอกล่าวว่าเธอเครียดมาก เธอกับสามีทะเลาะกันตลอด ฝ่ายชายเคยไล่เธอกลับเมืองไทยแต่ไม่ให้เอาลูกกลับไปด้วย เธอกล่าวว่าช่วงระยะเวลานั้น เธอเครียดมาก ไม่เป็นตัวของตัวเอง ในขณะที่ฝ่ายชายมีอำนาจที่เหนือกว่าเธอ ดังนั้นเขาจึงแสดงความเป็นตัวตนของตนเองได้เต็มที่ โดยการแสดงตัวตนของเขาได้ไม่ได้คำนึงถึงความรู้สึกของเธอเลย เธออดทนรับสภาพในช่วงเวลานั้นเพราะลูก ในปัจจุบันเธอเริ่มมีความเป็นตัวของตัวเอง เพราะเธอมีอำนาจจากการสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีรายได้เป็นของตัวเอง สามารถสื่อสารภาษาเยอรมันได้ และมีเพื่อนคนไทยในเยอรมนีที่สามารถปรึกษาพูดคุยได้ เมื่อเธอมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกับแฟน เธอสามารถแสดงความคิดเห็น และโต้ตอบได้

> *“ลูกคนแรกมีปัญหาทุกคน อะไรก็ลูก เราคือขี้ข้าของลูก แฟนลืมเราไปแล้ว ก็เถียงกัน พ่อแม่เขาก็บอกเขาว่าควรจะทำโน่นทำนี่ แฟนก็มาบอกเราต่ออีกที อยู่ได้นะครอบครัว แต่เหมือนกัดฟันอยู่ พอคลอดลูกปุ๊บ เรียนรู้กันเลย จากที่รักกันหวานแหว ก็ต้องจบลง จากที่รักเขา ก็เปลี่ยนเป็นอยู่เพื่อลูก มีลูกก็เป็นอีกแบบหนึ่ง แฟนเราก็ทำงานรายได้เดือนชนเดือน ชักหน้าไม่ถึงหลัง ไหนจะค่าเช่า ลูก เมีย เรียนรู้ชีวิตจริงตอนมีลูกนี่แหละ แฟนเราอะไรก็มีแต่ลูก ห้ามทำนั้น ทำนี้ เรายอมแฟนเรามาก ภาษาไม่เก่ง ความรักไม่มีแล้ว มีแต่มันไม่เหมือนเดิม ลูกต้องมาที่หนึ่ง แฟนเป็นตัวของตัวเอง แต่เราไม่เป็นตัวของตัวเอง เพียงแต่มันยังไม่ระเบิด อยู่เพื่อลูก เข้าใจแล้วว่าทำไมฝรั่งถึงเลิกกันตอนมีลูก มีลูกคนแรกสำคัญ คนที่สองก็เป็นอีกแบบ มีปัญหาในครอบครัว ที่ยอมแฟนเพราะรัก และเพราะลูก แฟนนะอยากพูดอะไรก็พูด คำพูดที่กินใจถึงวันนี้ “ลูกเป็นของฉัน ฉันต้องการลูก ส่วนเธอกลับเมืองไทยไป” แฟนก็คงเครียด ลูกไม่สบายเขาไม่ไว้ใจให้เราพาไปหาหมอ งานยุ่ง เขาเครียด แล้วยังต้องมารับผิดชอบอีกสองชีวิต ตอนลูกไม่สบายนี่ลำบากมาก เราภาษาก็ไม่ได้ ก็ต้องเป็นภาระของแฟน ต้องขับรถจากที่ทำงานมา พาไปหาหมอ ตอนนั้นน้ำเข้าหูลูก เกือบหูหนวก เด็กมันพูดไม่ได้บอกไม่ได้ว่าเป็นอะไร ช่วงอายุ 2-4 ขวบ ไม่สบายตลอด*

เมื่อก่อนแฟนบังคับเราเรื่องการแต่งตัว เวลาออกไปข้างนอกต้องแต่งตัวให้ดูดี เราก็ฟังได้แต่คิดในใจ ออกไปซื้อของแค่นี้จะให้แต่งตัวดีอะไรนักหนา ตอนนี้เราบอกเขาไปว่า "ถ้าเธอเป็นคนดีจะมีคนเข้ามาคุยกับเธอเอง ต่อให้เธอใส่กางเกงกีฬาร้องเท้าแตะ เธอมองแต่สายตาคนอื่นไม่สนใจคนที่อยู่ใกล้ตัวเธอเลย"

"แฟนเป็นคนไม่เจ้าชู้ ไม่เคยออกนอกลู่นอกทาง ส่วนแฟนช่วงแรกๆ ดูมือถือเราอยู่ แต่ตอนนี้ไม่ดูแล้ว จะออกไปข้างนอกก็ไม่ห้าม เคยพูดกับแฟนว่าถ้าเธอเจอผู้หญิงที่ดีกว่าฉันก็ให้บอก ฉันมั่นใจว่าคนดีอย่างฉันหาใหม่ได้ มี sex ครั้งแรกกับแฟนคนนี้เลย ก็ธรรมดา ไม่ค่อยมีกันเท่าไหร่ นานๆ มีครั้ง เวลาอาจจะไม่สัมพันธ์กัน แฟนไม่เคยบังคับให้มี sex"

(เก่ง, 34 ปี)

กรณีศึกษาของดาว เธอให้เหตุผลว่ารัก และสงสารฝ่ายชาย ไม่ว่าเขาจะด่าว่าเธอโง่ในเวลาที่สื่อสารภาษาเยอรมันแล้วไม่เข้าใจ ฝ่ายใช้มีอำนาจเหนือเธอตลอด เธอเสียใจเมื่อฝ่ายชายไปทำความรู้จักหญิงอื่นผ่านเฟสบุก การแก้ปัญหาของเธอก็คือตัดเขาออกจากการเป็นเพื่อนทางเฟสบุกเพื่อที่จะได้ไม่รับรู้เรื่องราว แต่ในชีวิตจริงเธอก็ยังคบหาฝ่ายชายต่อไป โดยบอกว่าเมื่ออยู่ใกล้กับฝ่ายชายตัวเองมีความสุขมาก และจะลืมเรื่องที่ฝ่ายชายทำให้เจ็บช้ำตลอด ความสัมพันธ์ของดาวและคู่รักเป็นไปในลักษณะ การพบเจอกันเฉพาะในวันเสาร์อาทิตย์ และยังไม่มีความสัมพันธ์กันทางกฎหมายคือมิได้จดทะเบียนสมรส

ความไม่ดีของแฟนกับคนปัจจุบัน ชอบสั่ง เขาแต่ใจตัวเอง เป็นใหญ่เสมอ ต้องสั่งได้ ขี้โมโห เขาไม่เคยทุบตีพี่ ชอบคิดแต่เรื่องของเขาไม่คิดถึงพี่ ความสุขของพี่คือครอบครัวช่วยกันทำมาหากิน ไม่มีก็ไม่ว่ากัน เขาจะให้พี่ในสิ่งที่เขาชอบ แต่เขาจะไม่สนใจว่าพี่ชอบหรือไม่ชอบ งานอดิเรกที่พี่ชอบก็ไม่ได้ทำ เขาคิดถึงตัวเขาก่อน เรื่องเงินเขาไม่ได้ให้ เขาเป็นคนเจ้าชู้ถ้าแต่งงานกันไปยอมรับได้เหรอกับความเจ้าชู้ของแฟน? พี่เล่นเฟสบุกเคยไปอ่านในเฟสเขา เขามีผู้หญิงคนอื่น จับได้เขาก็ไม่ยอมรับ ก็เลยตัดปัญหาลบเข้าออกจากเฟสบุกของพี่ จะได้ไม่ต้องไปดูไปอ่านแล้วก็เสียใจ มือถือของเขาก็ไม่ดูแล้ว เพราะดูก็น้ำตาไหลทุกที พี่โกรธเขาอยู่ไม่นานก็หาย ไม่

รู้เป็นไรพออยู่กับเขาแล้วจะลืมความผิดของเขาไปหมด มันมีความสุขยังไงก็ไม่รู้ สมัยก่อนอยากอยู่กับเขามาก ตอนหลังเริ่มมาคิดใหม่ เรารักเขาแต่เขาไม่ได้รักเรา เสียดายความรู้สึกที่มีให้เขา จะต้องทำยังไงถึงจะแก้ไขนิสัยของเขาได้ หรืออาจจะแก้ไม่ได้เลย ตอนคุยกันแล้วพี่ไม่เข้าใจ เขาก็ว่าพี่โง่ไม่เก่งภาษา เรื่อง sex เขาไม่เคยบังคับต่างคนต่างพร้อมใจ"

(ดาว, 41 ปี)

กรณีศึกษาของพร สามีของเธอไม่เห็นด้วยหากพรสนทนากับคนไทยทางโทรศัพท์เป็นเวลานานๆ เพราะเขาต้องการให้ภาษาเยอรมันของพรพัฒนา พรไม่ได้เห็นว่าประเด็นนี้เป็นปัญหา เธอยอมที่จะพัฒนาภาษาเยอรมันให้ดีขึ้น

"แฟนไม่ห้ามถ้าจะไปงานปาร์ตี้ที่คนไทยจัด เขาจะไปด้วยแต่ไม่ชอบให้เราคุยโทรศัพท์กับเพื่อนคนไทยนานๆ เพราะว่าภาษาเยอรมันของเราจะไม่พัฒนา ช่วงนี้ก็บ่นว่าภาษาเยอรมันของพี่แย่ลง เวลาทำงานพี่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ เพื่อนร่วมงานพยายามพูดเยอรมันกับพี่ แต่พอไม่เข้าใจก็ต้องใช้ภาษาอังกฤษอยู่ดี อีกอย่างตอนนี้พี่เรียนภาษาอังกฤษที่ Munich

แฟนไม่เคยพูดให้พี่ต้องเสียใจ ส่วนใหญ่ก็จะล้อเล่นกันมากกว่า เช่น บอกว่าพี่ดำ ก้นใหญ่ มีแค่นี้เอง พี่ทำงานที่ Munich ส่วนแฟนก็อยู่อีกที เราอยู่ห่างกันก็จริงแต่ก็วางใจ และซื่อสัตย์ต่อกัน แฟนพี่ก็หน้าตาไม่ได้ขี้เร่ เขาจะมีคนอื่นก็ได้ แต่พี่เชื่อว่าเขาไม่ทำ อีกอย่างก็มีเพื่อนบ้านและพ่อแม่แฟนก็อยู่แถวนนี้ ถ้ามีผู้หญิงอื่น พี่ก็ต้องรู้ แฟนพี่ก็ไม่หึงพี่ ก็มีเป็นห่วงบ้างเพราะอยู่ไกลกัน แต่แฟนพี่ก็รู้จักเจ้านายและเพื่อนร่วมงานของพี่ เจ้าของบ้านเช่าเขาก็รู้จัก

ครั้งหนึ่ง มีผู้ชายไม่ได้รู้จักกัน เขาทำรถยนต์เสีย พี่ไปเจอพอดี เขาก็บอกว่าขอยืมโทรศัพท์ได้ไหมไม่รู้ลืมโทรศัพท์ไว้ตรงไหน แล้วเขาก็กดไปที่เครื่องตัวเองทำให้มีเบอร์พี่ จากนั้นเขาก็โทรมาหาพี่เรื่อยๆ พี่ก็เลยไปเล่าให้แฟนฟัง แฟนพี่โกรธผู้ชายคนนั้นมากเลย ถามพี่ว่ารู้จักที่อยู่ผู้ชายคนนั้นหรือเปล่า? จะตามไปเอาเรื่องจะไปต่อยเขา พี่ว่าเขาไม่ได้หึงหรอก แต่เขาโกรธที่ผู้ชายคนนี้มาใช้อุบายจนได้เบอร์พี่ แล้วก็โทรมาหาพี่

เรื่อง บนเตียงไม่มีปัญหา พี่เป็นคนสมัยใหม่ จะคุยกันว่าเราชอบไม่ชอบแบบไหน พี่อยากมีลูก ไปปรึกษากับหมอเขาก็จะบอกช่วงเวลาไข่ตก พี่จะพยายามกลับบ้านช่วงไข่ตก ก็จะส่งข้อความไปบอกแฟนว่า ก็จะรู้กัน แฟนก็จะรู้หน้าที่ของตัวเอง"

(พร, 37 ปี)

กรณีศึกษาของออม สามีของเธอหึงหวง และน้อยใจที่เธอไปกินข้าวกับเพื่อนร่วมงาน เขาไม่ออกจากห้องเป็นเวลา 2 วัน สร้างความกังวลใจให้เธอเป็นอย่างมาก ออมขอความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน เธอได้รับคำแนะนำให้โทรไปแจ้งตำรวจ สามีออกจากห้องมาก่อนที่เธอจะโทรศัพท์เรียกเจ้าหน้าที่ เธอโมโหฝ่ายชายมากกับการกระทำนั้นเธอจึงได้ตบตีฝ่ายชาย

"แฟนไม่เคยแต่งงานมาก่อน เป็นลูกชายคนเดียวอยู่กับแม่ ส่วนพ่อทิ้งไปตั้งแต่เล็กๆ สมัยเรียนหนังสืออายุ 20 ปีมีแฟนและก็อยู่ด้วยกันประมาณ 5 ปี วางแผนจะแต่งงานกันแล้ว แฟนหนีไปมีคนอื่น แฟนพี่ก็เลยเข็ดผู้หญิงมาตั้งแต่ตอนนั้น ตอนนี้มาเจอพี่เป็นไงล่ะ พี่ไม่สะสวยหรอกแต่ก็ได้ผัวฝรั่งกับเขาเหมือนกัน แฟนพี่เคยพูดนะว่า "ผู้หญิงไทยราคาแพงมาก ไหนจะใช้หนี้สินให้ ยังต้องเลี้ยงลูกที่เกิดจากสามีเก่าด้วย จ่ายทุกอย่าง ส่วนพี่ก็จะเก็บแต่กระเป๋ากลับเมืองไทย"

"แฟนเป็นคนใจเย็น ไม่ค่อยพูด เงียบๆ จิตใจเป็นคนโบสถ์ เข้าโบสถ์ทุกอาทิตย์ เวลาทะเลาะกัน เขาก็มักจะแยกไป เข้าห้องหรือขับรถออกไปข้างนอก มีแต่พี่นี้แหละบ่นอยู่คนเดียว แต่ไม่เคยทะเลาะกันใหญ่โต ถึงขั้นตบตีกัน มีแต่พี่นี่แหละตบป่องหูเขา เรื่องมันมีอยู่ว่าวันเสาร์ที่ผ่านมาเจ้าของร้านนวดไทยที่พี่ทำงานอยู่ด้วยเขาพาพวกพี่ไปกินข้าวกันหลังเลิกงาน พี่ก็โทรบอกแฟนก่อน ว่าจะกลับบ้านช้าเพราะต้องไปกินข้าวกับเพื่อนร่วมงาน กลับห้าทุ่ม แฟนพี่ไม่รู้เป็นไรปิดประตูใส่กลอน ไม่ยอมออกมาจากห้อง ตอนแรกพี่ก็เฉยๆ คิดว่านอนแล้ว ผ่านไปหนึ่งวันก็แล้ว ก็ไม่ออกมา ก็คุยกับลูกชายว่าไม่รู้เป็นอะไรหรือเปล่า ข้าวปลาไม่กิน ไม่ออกจากห้อง พี่ก็กังวลใจกลัวว่าจะเป็นอะไร เคาะห้องก็ไม่มีเสียงตอบรับ พี่ก็เลยไปบอกเพื่อนบ้านจะมาให้งัดห้อง เพื่อนบ้านแนะนำให้โทรแจ้งตำรวจและให้โทรเรียกรถโรงพยาบาล ซักพักก็มีเสียงโทรศัพท์เป็นเบอร์โทร

แฟนพี่เอง โทรเข้ามาในบ้าน แล้วแฟนพี่ก็ออกจากห้อง มานั่งดื่มกาแฟ พี่ก็ถามว่า ทำไมถึงทำอย่างนั้น เขาก็ยิ้มไม่เต็มปากหรอก ยิ้มเหมือนเยาะเย้ย พี่โมโหมากก็เลยเอามือตบไปที่ป่องหู เขาก็เฉย พี่โมโหที่เขาทำให้เราวุ่นวายไม่สบายใจ ยังมีหน้าเอามือถือตัวเองโทรเข้าเบอร์บ้าน ที่รีบออกมาคงกลัวจะต้องจ่ายค่ารถโรงพยาบาล แล้วยังไม่ว่าพี่อีก "เก็บบ้านเรียบร้อยเลยนะคงคิดว่าฉันตายแล้ว เตรียมบ้านให้สะอาดเรียบร้อย" พี่ก็บอกว่าเดี๋ยวตำรวจมา รถโรงพยาบาลมา เดี๋ยวเขาก็ว่าทำไมบ้านรกจัง ก็เลยเก็บ ตอนอารมณ์ดีกันแล้ว พี่ก็ถามว่าทำไมถึงทำอย่างนั้น เขาก็บอกว่าฉันน้อยใจกลัวว่าเธอจะไปมีคนอื่น พี่ก็ตอบกลับไปถ้าจะมีคนอื่นมีไปนานแล้ว ตั้งแต่อยู่ด้วยกันมา 16 ปี เป็นครั้งแรกที่แฟนพี่ทำแบบนี้"

(ออม,52 ปี)

กรณีศึกษาของเก๋ โดยปกติเธอเป็นคนไม่แต่งตัว แต่เมื่อเธอเปิดร้านนวดไทยที่บ้านเช่า เธอได้แต่งตัวดีขึ้น เพราะคำนึงถึงภาพลักษณ์ของตัวเอง การแต่งตัวตัวดีทำให้ลูกค้าเชื่อถือ และมารับบริการ สามีของเธอเข้าใจว่า การแต่งตัวของเธอเป็นเพราะเธอมีผู้ชายอื่นมาให้ความสนใจ

"เราใช้เงินกันคนละกระเป๋า แฟนก็ไม่มายุ่งของพี่ พี่ก็ไม่ไปยุ่งเงินของเขา แฟนไม่ได้บังคับเรื่องการแต่งตัว แต่ก่อนพี่แต่งตัวเหมือนคนแก่เสื้อผ้าใส่แต่ของเก่า ไม่ค่อยซื้อใหม่ ช่วงเปิดร้านนวดไทยที่บ้าน ก็แต่งดีขึ้น มีทาลิปสติกบ้าง แฟนก็ถาม เธอมีคนอื่นเหรอทำไมเธอแต่งตัว พี่ก็บอกไปว่าก็เป็นธรรมดา ทำงานบริการกับคน ถ้าเราทำตัวโทรมๆ แต่งแก่ๆ ใครเขาจะมานวดกับเรา เรื่องบนเตียง ก็ธรรมดาไม่มีบังคับ แต่พี่รับน้ำหนักแฟนไม่ไหว แกอ้วน แต่ไม่มีใครชอบเรื่อง sex เดือนหนึ่งมีอะไรกันแค่ครั้งหนึ่ง ตอนแต่งกันแรกๆ ก็บ่อยอยู่ ถ้าเราเหนื่อยก็บอกว่าเหนื่อย เขาไม่โกรธเพื่อนคนไทยมาเล่าให้พี่ฟังว่า "ของฉันไม่ได้หรอกถ้ามันต้องการก็มาวนเวียนอยู่นั้นแหละจนกว่าจะได้"

(เก๋, 42 ปี)

กรณีศึกษาของน้อย อุปนิสัยส่วนตัวก่อปัญหาให้เธอ เธอชอบพูดเล่น ทะลึ่ง ในขณะที่ฝ่ายชายไม่เข้าใจมุขตลกของเธอ เขาโมโหและด่าว่าเธอ รวบทั้งใช้เท้าถีบเธอหนึ่งครั้ง น้อยไม่ถือโทษโกรธสามีที่ทำเช่นนั้น แต่เธอจะระมัดระวังการใช้คำพูดในการพูดเล่นของเธอมากขึ้น

"เรื่องบนเตียง ตอนอยู่กันใหม่ๆ อาทิตย์ละครั้ง หลังๆ ไม่ค่อยมีอะไรกัน สองสามเดือนมีกันครั้งหนึ่ง ไม่มีปัญหา เราก็เหมือนเขา เขาก็เหมือนเราไม่ชอบมีอะไรกัน พี่นอนกับลูกสาวมาสิบปีแล้ว เป็นคนที่นอนเตียงไม่ได้เลย ไม่มีวาสนา ตอนที่ทำงานโรงงานพี่นอนเสื่อตลอดพอมานอนเตียงพี่ปวดหลังมาก ก้มไม่ได้เลย พี่ก็เลยปูเสื่อนอนในห้องกับลูก ตอนมีอะไรกันก็ปกติ มีความสุขดี แฟนไม่เคยบังคับ ถ้าเขาอยากมีก็จะเข้ามากอดพี่ คนไทยที่รู้จัก เขาบอกว่า "ฉันนะนอนคนละที่กับแฟนไม่ได้เลย ถ้าไม่มีอะไรกันไม่ได้หรอก" พวกพี่นะ จับมือกัน กอดกัน จูบกัน ไม่เคยมีหรอกพี่ไม่เป็นมากกว่า แฟนพี่ก็เลยไม่เป็น น้องสาวกับแม่แฟนยังแซวเลย ว่าเป็นผัวเมียกันยังไง

แฟนพี่เป็นคนไม่พูดเล่นเลย ส่วนพี่จะเป็นคนขี้เล่น สาวโรงงานทะลึ่งหยอกแฟนไม่ได้เลย เขาจะโกรธมาก "เคยทำกับข้าวอยู่ในครัว และพี่อยากได้ไส้กรอก แต่มันไม่มี แฟนพี่ก็บอกว่าก็ไปซื้อซิ พี่ก็บอกว่า ไม่ต้องซื้อของเธอก็มี แฟนพี่ก็ไม่เข้าใจ บอกว่าไม่มี พี่ก็เลยไปจับที่เป้ากางเกง เขาก็ถีบพี่เลย แล้วก็พูดว่า ทำอย่างนี้ไม่ได้นะเดี๋ยวลูกมาเห็นมันไม่ดี" "พี่เคยพูดเล่นกับลูกชาย ว่าถ้าโตขึ้นเดี๋ยวแม่จะให้ไปเต้น Alcazar ที่พัทยา แฟนด่าเป็นชุดๆ เลยมึงพูดอย่างนี้ได้ไง แฟนพี่เกลียดพัทยา เกลียดแสงสี highlight แค่พูดว่าเอาไปแปลงเพศและเต้น Alcazar เอง เขาว่าพี่ "ถ้ามึงพูดแบบนี้ทำไมไม่แต่งกับคนไทยแล้วเอาไปเต้นละ ลูกกูไม่ต้องเอาไป กูมีคนให้มันใช้" แฟนพี่ไม่รู้ว่าพี่พูดเล่น และพี่เคยเอาถุงยางอนามัยมาจากโรงแรมลูกค้าเขาลืมเอาไว้ พี่ก็เอามายื่นให้แฟนแล้วบอกว่า สำหรับเธอ ด่าพี่เลยบุคคลคนนี้เล่นไม่เป็นเลย ต้องคอยระวังเรื่องพูดเล่นกับแฟน บางทีอดไม่ได้ พี่เป็นคนขี้เล่น มันทำให้ serious ทำให้โมโหเอง สาวโรงงานมันทะลึ่งนะ

แฟนพี่ไม่ขี้หึงเลย ไม่เคยถามว่าจะไปไหน ไม่เคยบังคับ พี่มีความรู้สึกว่าพี่อยู่เหนือแฟน ข่มเขามากกว่า ใช้ให้เขาทำนั้นทำนี่ให้ตลอด ทำความ

สะอาดหรือยัง แฟนพี่เขาก็จะบอก Ja Chefin (ครับเจ้านาย) น้องเขยยังแซวเลยว่า แฟนพี่กลัวพี่ เพราะว่าเวลาพี่บอกให้แฟนทำอะไร เขาก็จะรีบทำให้ทันที น้องสาวแฟนบอกไม่ได้กลัวหรอก ข้าวใหม่ปลามัน แต่ตอนนี้ก็ยังเหมือนเดิมนะ แฟนพี่ดีทุกอย่างยกเว้นอย่างเดียวพูดเล่นไม่ได้เลย"

(น้อย, 51 ปี)

กรณีศึกษาของเก่ง คนอื่นคิดว่าสามีเธอหึงหวงเธอ แต่เธอคิดว่าเขาไม่หึงหวง เขาไม่ได้บังคับให้เธอทำนั้นทำนี่ แต่เขาจะบอกเหตุผลในการประกอบการตัดสินให้เธอฟัง เธอชอบดุด่าสามีในเรื่องความไม่เป็นระเบียบของสามี เช่น การไม่ช่วยทำงานบ้าน การทำบ้านสกปรก

"มี sex ครั้งแรกกับแฟนคนนี้เลย เราก็มีความสุข ส่วนแฟนก็เสร็จบ้างไม่เสร็จบ้าง ถ้าแฟนอยากมีแต่เราไม่มี แฟนก็ไม่มาวุ่นวาย เขาก็ไปชักว่าวช่วยตัวเองไป คนที่นี่เป็นแบบนี้ คนที่ไม่มีเมียเขาก็อยู่ของเขาเองได้ ชักว่าวไม่ใช่โรคจิต แต่เป็นการควบคุมให้อยู่ในขอบเขต ที่เมืองไทยไปข่มขืนคนอื่น เป็นเรื่องปกติของคนที่นี่ เมียไม่มีเวลาหรือเหนื่อย ก็ไปชักว่าวเอง ถ้าเป็นเมืองไทยเมียไม่ยอมก็กดหัวมีเลย ส่วนใหญ่ก็เป็นแบบนั้น ฉันกับแฟนไม่ค่อยมี sex กัน เดือนหนึ่งมีครั้งหนึ่ง ฉันนอนกับลูกตลอด แฟนก็นอนอีกห้องหนึ่ง แฟนขี้หึงหรือเปล่า สำหรับฉันฉันว่าไม่หึงนะ แต่พี่ก้อยกับแฟนบอกว่าเขาหึงฉัน แต่ฉันดูไม่ออก สมมุติจะไปเที่ยวดิสโก้ แฟนก็บอกว่าไปแล้วลูกจะอยู่ยังไง ฉันจะไปเรียนนวดไทยเขาก็ให้ไปไม่ห้าม แต่เขาบอกว่ามันไกล อย่าไปเลย คนอื่นบอกว่าเขาหึงไม่อยากให้เมียทำ ฉันว่าไม่หึงนะ อยากไปไหนเขาก็ให้ไป ไม่ห้ามเรื่องคบเพื่อน

ฉันขอบคุณครอบครัวที่พ่อแม่แยกทางกัน สิ่งนี้เป็นรั้วให้ฉันระวังตัวเอง เอาประสบการณ์ที่ผิดพลาดมาเรียนรู้แล้วใช้ชีวิตอย่างระวัง แต่อะไรก็ไม่แน่นอน เกิดแฟนเจอคนที่ดีกว่า อีกอย่างเราก็ชอบปี๊ดใส่แฟน เป็นคนโมโหรุนแรง เกิดเดือนเมษา ไม่เกี่ยวกันหรอก แค่เปรียบเทียบ โมโหก็ด่าแฟน แต่กับคนอื่นไม่กล้า ไม่ขว้างปาสิ่งของหรอก มันแตกก็ต้องซื้อใหม่ แล้วแฟนทำยังไง? ก็พูดไปซิ เวลาทะเลาะกันภาษาเป็นอุปสรรค? ไม่มีเลย รัวและเร็ว แฟนเคยบ่น เคยว่า ที่ทำให้รู้สึกไม่สบายใจหรือเปล่า? นึกก่อนนึกไม่ออก ไม่มีนะ" (ปลา, 32 ปี)

กรณีศึกษาของลี ปัญหาของเธอกับสามีคือ สามีไม่เข้าใจว่าทำไมเธอถึงส่งให้ลูกชายที่เมืองไทยจำนวนมากทั้งที่ลูกชายอายุแค่ 10 ปี แต่ในความเป็นจริงแล้วเธอส่งเงินไปจุนเจือช่วยเหลือพี่สาวและพี่เขยที่ช่วยเลี้ยงลูกด้วย การแก้ปัญหาของลีคือใช้เงินจากรายได้ของตนเองส่งให้ครอบครัวที่เมืองไทย และอีกหนึ่งปัญหาคือสามีของเธอต้องส่งเงินเลี้ยงดูอดีตภรรยาและลูก

"สามีมีปัญหาเรื่องลูกของพี่หรือเปล่า? สามีพี่เข้าใจเรื่องลูก ก่อนแต่งเขาบอกว่า ฉันเลี้ยงเธอกับลูกได้ แต่ไม่สามารถเลี้ยงครอบครัวเธอได้ พี่ก็บอกว่าไม่เป็นไร เธอเลี้ยงฉันคนเดียวก็พอ ฉันจะหาเลี้ยงครอบครัว และลูกให้ฉันเอง แต่หลังแต่งเราไม่ได้ทำตามสิ่งที่เราพูด เขาเป็นคนส่งเงินให้เอง ดังนั้นเขาจึงไม่ผิด มีแต่เราผิดที่ทำไม่ได้อย่างที่ลั่นวาจาไป ตอนนี้ก็พยายามเลี้ยงดูครอบครัวของพี่เอง ถ้าไม่จำเป็นจะไม่ใช้เงินของสามี อย่างล่าสุดพี่ต้องคืนเงินที่ยืมสามี 1,000 ยูโร และส่งเงินกลับบ้านให้ลูกอีก 600 ยูโร พี่เหลือเงินในบัญชีแค่ 100 ยูโร เขาก็หัวเราะ และบอกว่า เห็นเธอบอกว่าต้องใช้หนี้พี่สาวเธอที่เขาออกเงินไปก่อนสำหรับชื่อเฟอร์นิเจอร์เข้าบ้าน ถ้าอย่างนั้นฉันยกหนี้ให้ไม่ต้องคืนเงินที่เธอยืม เรื่องเงินส่งกลับบ้านเป็นปัญหาของคู่พี่อย่างเดียว เรื่องขี้หึงไม่มี ถ้าจะไปไหนก็บอก ไม่มีการโทรตาม หลักๆ พี่กับสามีก็มีปัญหาเรื่องส่งเงินกลับบ้าน ตอนหลังๆ ก็ตัดปัญหาไม่ต้องใช้เงินเขาส่งกลับบ้าน เขารู้ว่าเราไม่ได้ส่งเงินให้ลูกคนเดียว แต่ส่งให้ใช้กันทั้งครอบครัว แล้วเงินที่เขาให้ก่อนแต่งงานเพื่อใช้หนี้สินแฟนเคยทวงถามหรือเปล่า ว่าควรต้องคืนเขา? เขาไม่เคยพูดถึงเลย เขาบอกว่าเงินจำนวนนี้ฉันบอกว่าให้ ก็คือให้ อย่ามาพูดถึงอีก เพราะว่าถ้ามาพูดถึงอีก มันจะทำให้ฉันโมโห และคิดถึงเหตุการณ์ในครั้งนั้น เพราะเธอไม่ยอมปรึกษาฉัน

เรื่องบนเตียงสามีเริ่มก่อนเสมอ พี่หมดไฟแล้ว พวกพี่จะสร้างข้อตกลงร่วมกันว่า "ถ้าหากว่าฉันเหนื่อย ฉันไม่อยากมี sex นะ" สามีเข้าใจ พี่เคยถามเพื่อนคนไทยว่า คำว่าตายด้านภาษาเยอรมันพูดว่าอะไร จากนั้นพี่ก็ไปบอกเขา เขาหัวเราะและบอกว่า เธอไม่ได้ตายด้าน เพียงแต่เธอไม่มีอารมณ์และเธอก็เหนื่อย พี่เคยพูดเล่นๆ กับสามีว่า เธอไปหาผู้หญิงใหม่ดีไหม เอาเด็กกว่าฉันซักสามสิบกว่าๆ ที่เขาชอบเรื่อง sex ฉัน 41 ปีแล้ว ความต้องการเรื่อง sex มีน้อย เขาก็บอกว่า "จะบ้าเหรอ บอกให้ฉันไปหาเมีย

ใหม่ เอามาทำไมสามสิบกว่าๆ อายุน้อยๆ เอามาก็บอกว่าอยากมีลูก ฉันไม่อยากมีลูก เมียฉันออกจากดี หุ่นดี สวยเซ็กซี่" สามีเป็นคนขี้เล่น ครั้งหนึ่งเขาดูประกวดนางงามในทีวี เขาพูดเล่นว่า "ทำไมเธอมานั่งอยู่ตรงนี้ คนที่ได้รางวัลสวยไม่ได้ครึ่งหนึ่งของเธอเลย" พี่ก็หัวเราะ และบอกว่า "มีแต่เธอคนเดียวเท่านั้นแหละที่ชมว่าฉันสวย" แฟนพี่รักพี่มาก เราอยู่กันเหมือนเพื่อน อยู่กัน 3 ปีแล้ว ก่อนแต่งและหลังแต่งเหมือนเดิมทุกอย่าง"

(ลี,41 ปี)

กรณีศึกษาของเอ เธอรู้สึกเศร้าใจเมื่อสามีชาวเยอรมันเอ่ยถึงอดีตสามีชาวไทยของเธอ และอุปนิสัยส่วนตัวของสามีที่เชื่องช้า ไม่จัดการเรื่องที่ได้ตกลงกันเอาไว้ ทำให้เธอโมโหสามี ท้ายสุดเธอได้ขับรถออกไปนอกบ้านโดยไม่บอกว่าไปไหนเป็นเวลา 2 ชั่วโมงจากนั้นจึงขับรถกลับบ้าน

"มีครั้งหนึ่งพวกเราเล่นหยอกล้อกัน และพี่เก็บเผลอไปกัดเขา เขาก็พูดว่า ฉันรู้แล้วว่าทำไมอดีตสามีคนไทยถึงเลิกกับเธอ พี่ได้ยินแล้วเงียบเหมือนเป่าสากเลย สิงหาปีที่แล้ว ลูกปิดเทอม พี่วางแผนกับสามีว่าจะไปพักร้อนที่ประเทศสเปน แฟนก็ลางานส่วนพี่ก็ไม่รับลูกค้าและแจ้งลูกค้าว่าปิดร้าน จนใกล้จะถึงวันเดินทาง แฟนพี่ก็ไม่ยอมจองที่พัก ไม่จองตั๋วเครื่องบิน พี่โมโหแฟนมาก ทะเลาะกัน โมโหที่เขาช้า ทั้งๆ ที่ตกลงกันแล้วแต่ไม่ดำเนินการ ไม่ได้ดั่งใจ พี่ขับรถออกไปนอกบ้าน หายไปประมาณสองสามชั่วโมง แฟนพี่ก็พยายามติดต่อ แม่แฟนก็โทรถามว่าเกิดอะไรขึ้น พอพี่สงบสติอารมณ์ได้ก็ขับรถกลับเข้าบ้าน

เรื่อง sex เขาให้เกียรติเรา ถ้าพี่ไม่มีอารมณ์จะบอกแฟนว่าเหนื่อย แฟนเข้าใจและไม่เซ้าซี้ พี่เคยพูดกับแฟนถ้าเธอต้องการมาก เธอสามารถไปมีกับผู้หญิงคนอื่นได้ แต่ว่าต้องใส่ถุงยางสามชั้นนะ แฟนก็หัวเราะ แฟนพี่ให้ความไว้วางใจ จะไปไหนไม่เคยห้าม เช่นไปเที่ยว disco กับเพื่อนคนไทย แฟนพี่เป็นคนเกิดในเมืองนี้ คนรู้จักเขาเยอะ ถ้าเกิดพี่ไปมีคนอื่น เขาก็รู้ อีกอย่างเขารู้ว่าพี่ไม่ทำ"

(เอ, 39 ปี)

กรณีศึกษาของน้ำ อุปนิสัยส่วนตัวของสามีทำงานเธอเหนื่อยใจ เขาไปดื่มเบียร์ที่ร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกวัน และสูบบุหรี่ในบ้าน ทำให้เธอมีความรู้สึกว่าชีวิตคู่ของเธอเหมือนต่างคนต่างอยู่ การแก้ไขปัญหาของเธอก็คือเงียบ เฉย ปล่อยวาง

"ปัญหาเรื่องเขาสูบบุหรี่ เมื่อก่อน serious มากเลย เขาสูบในบ้าน กลิ่นมันเหม็น เราบ่นตลอด พอหลังๆ เราก็เลิกบ่นเพราะเหนื่อย เขาดื่มเหล้าทุกวัน กลับจากทำงานสี่โมงเย็น ก็ปั่นจักรยานไปที่ร้านเหล้า ประมาณหกโมงเย็นก็ปั่นจักรยานกลับบ้านเป็นแบบนี้ทุกวัน ส่วนวันเสาร์ก็ดื่มอยู่ที่บ้าน เขาเมาแล้วเข้านอน ไม่เอะอะโวยวาย เป็นกิจวัตรประจำวันของเขาไปแล้ว เรื่องการดื่ม แรกๆ เราไม่เข้าใจถามว่าทำไมเขาต้องดื่มทุกวัน ตอนหลังก็ไม่พูดแล้วเพราะชิน แต่เขาก็ไม่ห้ามเรื่องเราจะไปไหนมาไหน ไม่หึงหวง ไม่ห้ามเรื่องการแต่งตัว อาหารก็แยกกัน เขากินอาหารเยอรมัน เรากินอาหารไทย เขาจะไม่บ่น ไม่พูดว่าเรา เรื่องจะคบเพื่อนคนไหน เขาปล่อยให้เราเป็นอิสระ กิจกรรมของคนไทยช่วงแรกๆ เขาก็ไปเป็นเพื่อน หลังๆ เขาไม่ชอบไป เราก็ไปคนเดียว เขาขับรถไปรับไปส่ง เขาดูแลเราดี

เรื่องบนเตียง ช่วงแรกๆ ก็ธรรมดา พอแฟนอายุเยอะก็ไม่ค่อยมี เราก็ไม่ serious เรื่องพวกนี้ ไม่เคยเรียกร้อง แฟนไม่เคยบังคับให้ต้องทำท่านั้น ท่านี้ก็มีกันแบบธรรมดา

ชีวิตคู่ก็เหมือนต่างคนต่างอยู่ ไม่ได้กินข้าวด้วยกัน วันเสาร์เราก็ไปหาเพื่อน จะทำอาหารใส่ตู้เอาไว้ แฟนเขาก็กินของเขา อยู่กับแฟนก็ต้องอยู่ทน และก็ทนอยู่ด้วย เราไม่มีที่ไป ผู้หญิงไทยที่อยู่เยอรมัน ต้องอดทนทุกคน มันก็มีความสุขระดับหนึ่ง แต่ไม่ได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ ห้าสิบห้าสิบ"

(น้ำ, 39 ปี)

ตารางที่ 4.3 สรุปประสบการณ์ความรุนแรงที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยได้รับจากสามี และหรือคู่รักชาวเยอรมันในปัจจุบัน

ชื่อ	ชนิดความรุนแรงที่ได้รับ	มี (ระบุ)	ระยะเวลาที่ได้รับและความถี่	การแก้ปัญหา
ลี	จิตใจ	สามีว่าเรื่องการส่งเงินกลับบ้าน	1 ปี/1 ครั้ง	เอาเงินของตัวเองส่งกลับบ้าน
เอ	จิตใจ	สามีเฉื่อยชา และพูดถึงอดีตสามีคนไทย	6 เดือน/1 ครั้ง	ขับรถออกจากบ้านหายไป 2 ชั่วโมง และเงียบ
ดาว	จิตใจ	แฟนด่าว่าโง่ แฟนติดต่อผู้หญิงคนอื่นทางเฟสบุก	5 เดือน	เงียบ เปลี่ยนเรื่องการสนทนา ลบแฟนออกจากเฟสบุก
เก่ง	จิตใจ	สามีไล่ออกจากบ้าน สามีดูถูกว่าจะเปิดร้านนวดไทยไม่ได้ สามีบังคับให้แต่งตัวดีๆ ก่อนออกไปซื้อของ	4 ปี/1 ครั้ง 2 ปี/ 1 ครั้ง 6 เดือน / 1 ครั้ง	-เงียบ ร้องไห้ -ยืนยันที่จะเปิดร้านนวดไทยที่บ้าน และพิสูจน์ให้สามีเห็นว่าทำได้ -ต่อว่าสามีกลับ
เก๋	จิตใจ	สามีถามว่ามีผู้ชายคนอื่น	2 ปี / 1 ครั้ง	อธิบายให้สามีเข้าใจ
น้อย	ร่างกายและจิตใจ	สามีด่าว่า และถีบ	1 ปี/ 1 ครั้ง	พยายามไม่พูดเล่น
ออม	จิตใจ	สามีไม่ยอมออกจากห้อง 2 วัน	1 อาทิตย์ / 1 ครั้ง	เรียกเพื่อนบ้าน ด่า และตบป่องหูสามี
น้ำ	จิตใจ	สามีออกไปดื่มเหล้าทุกวัน และสูบบุหรี่ในบ้าน และเฉยชา	ตลอดเวลา	นิ่งเฉย ไม่สนใจ ปล่อยวาง
พร	จิตใจ	สามีต่อว่าเรื่องภาษาเยอรมันไม่พัฒนา	1 เดือน/ 1 ครั้ง	พยายามใช้ภาษาเยอรมันพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานแทนภาษาอังกฤษ

สรุป ประเภท และลักษณะความรุนแรง (ความหนัก เบา ความถี่ ห่าง) ที่ได้รับ กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทั้งหมด 10 ราย ได้รับความรุนแรงจากสามีชาวเยอรมัน 9 ราย ระยะเวลาที่ได้รับความรุนแรงมีตั้งแต่ 1 อาทิตย์จนถึง 1 ปี นับตั้งแต่วันสัมภาษณ์เก็บข้อมูลขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยได้รับความรุนแรงในช่วงเวลานี้มีทั้งหมด 6 ราย และกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่ได้รับความรุนแรง ตลอดเวลา และมากกว่า 1 ปีเป็นต้นไปมีทั้งหมด 3 ราย แบ่งความรุนแรงที่ได้รับออกเป็น 2 กลุ่ม 1) ความรุนแรงทางด้านร่างกายและจิตใจ 1 ราย และความรุนแรงทางจิตใจ 8 ราย ส่วนความรุนแรงทางเพศไม่พบว่ามี รายละเอียดของความรุนแรงที่ได้รับ

ทางร่างกาย และจิตใจ ได้แก่

-กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยพูดเรื่องล้อเล่นกับสามี แต่สามีไม่ทราบว่าเป็นเรื่องล้อเล่น เขาเกิดอารมณ์ โกรธ โมโห เขาได้ด่าและ ใช้เท้าถีบกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย เกิดขึ้นเพียง 1 ครั้ง

ทางจิตใจ ได้แก่

-สามีไล่ออกจากบ้าน เพราะว่าโมโหที่กลุ่มตัวหญิงไทยไม่สามารถดูแลลูกอายุ 3 ขวบ ในช่วงเวลาที่ลูกไม่สบายได้, สามีดูถูกว่าจะไม่สามารถเปิดร้านนวดไทยได้ และสามีบังคับให้แต่งตัวดีๆ ก่อนออกจากบ้านไม่ซื้อของ

-สามีกล่าวถึงอดีตสามีคนไทยของกลุ่มตัวอย่าง และสามีทำตัวเฉื่อยชา ไม่ทำในสิ่งที่ตกลงกันเอาไว้

-สามีถามกล่าวหาว่า มีผู้ชายคนใหม่ถึงได้แต่งตัวสวย

-สามีไม่พอใจที่ส่งเงินกลับเมืองไทยเป็นประจำและจำนวนมาก

-อุปนิสัยส่วนตัวของสามี ดื่มเหล้าทุกวัน สูบบุหรี่ในบ้านทุกวัน ไม่ใส่ใจกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย

-สามีต่อว่าเรื่องภาษาเยอรมันไม่พัฒนา

-สามีสร้างความกังวลใจให้ โดยเขาไม่ยอมออกจากห้องนอนเป็นเวลา 2 วัน

-แฟนติดต่อผู้หญิงอื่นผ่านเฟสบุก และด่าว่า โง่ เรื่องการใช้ภาษาเยอรมัน

2.ผลกระทบที่ได้รับ ขนาดความรุนแรงที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยได้รับพบว่า ความรุนแรงทางร่างกายที่ได้รับมีเพียงเล็กน้อย เป็นการใช้เท้าถีบเบาๆ ฝ่ายหญิงไม่ได้บาดเจ็บ และมีบาดแผลใดๆ ส่วนความรุนแรงทางจิตใจนั้นลักษณะความรุนแรงที่ได้รับส่วนใหญ่มาจากอุปนิสัยส่วนบุคคล เป็นการใช้คำพูดที่ทำร้ายจิตใจ การพูดถึงอดีตสามี การต่อว่าเรื่องภาษาเยอรมัน การหึงหวง การสูบบุหรี่และการดื่มแอลกอฮอล์ของฝ่ายชาย

3. การจัดการกับปัญหาความรุนแรงที่ได้รับ การจัดการปัญหาของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย พบว่า พวกเธอสามารถแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง เช่น การนิ่งเฉย การโทรศัพท์ไปพูดคุยกับเพื่อน และหรือกับญาติๆ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเธอ การใช้เงินของตัวเองส่งให้ญาติๆ ที่เมืองไทย

สรุป ความรุนแรงที่หญิงไทยได้รับจากคู่รัก/สามีชายเยอรมัน พบว่า รูปแบบความรุนแรงที่พบ คือทางกาย ทางจิตใจ ส่วนทางเพศไม่พบว่ามี และไม่พบว่ามีการคุกคามทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ขนาดความรุนแรงพบว่ามีขนาดเล็กน้อย ดังนั้นรูปแบบการหาทางออกของผู้หญิงคือ การปรับเปลี่ยนนิสัย/พฤติกรรมของตนเอง การนิ่งเฉย การโทรศัพท์ระบายความรู้สึกกับเพื่อนคนไทยในเยอรมนี ขนาดความรุนแรงที่มีขนาดเล็กน้อยสาเหตุมาจากการที่กลุ่มตัวอย่าง

หญิงไทยอาศัยอยู่ในเยอรมนีเป็นระยะเวลานานแล้วตั้งแต่ 2-16 ปี เฉลี่ยประมาณ 10 ปี ได้รับวีซ่าไม่จำกัดระยะเวลาหรือวีซ่าถาวร 8 คน อีก 2 รายได้วีซ่าติดตามคู่สมรส ทั้ง 2 รายนี้แม้ระยะเวลาอยู่ในเยอรมนี 2 และ 3 ปี ตามลำดับ แต่พบว่าพวกเธอสามารถช่วยเหลือและพึ่งพาตนเองได้ รวมกับพื้นฐานการศึกษาในเมืองไทยสูง ดังนั้นจึงง่ายต่อการปรับตัว

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างหญิงไทยได้รับความรุนแรงทางร่างกาย และจิตใจขนาดเล็กน้อย ผู้วิจัยจึงได้ตั้งคำถามกับกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยว่า **“คุณจะทำอย่างไร หากวันใดวันหนึ่งสามีชาวเยอรมันของคุณ ตบตี ทำร้ายร่างกาย? ผู้วิจัยได้รับคำตอบ ดังนี้**

“พี่ก็สู้ซิ แล้วฟ้องหย่า และต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูให้ด้วยนะ”

(ลี, 41 ปี)

“สู้คืน แล้วจะออกจากบ้านเอาลูกไปด้วย ไปขออยู่กับเพื่อนคนไทยก่อน จากนั้นค่อยคิดอีกทีว่าจะทำยังไงต่อ”

(เก่ง, 34 ปี)

“ตอนนี้พี่กับแฟนยังไม่ได้แต่งงานกัน ถ้าเขาตบตีพี่ พี่ก็คงโกรธมาก และคงต้องเลิกกันอย่างเด็ดขาด”

(ดาว, 41 ปี)

“คงรับไม่ได้ ความรู้สึก คือเราไม่ได้บังคับเขา เขาก็ไม่ควรบังคับเรา แต่เขาก็ไม่เคยทำนะ แต่มันก็ไม่แน่นอนถ้าเขาทำ ก็คงคิดอะไรไม่ออก และเราก็คงฉลาดขึ้นมาวันนั้น”

(น้ำ, 39 ปี)

“จะแจ้งตำรวจ และฟ้องหย่าขอค่าเลี้ยงดู แล้วจะเอาลูกไปด้วย เพราะครั้งที่แล้วเป็นแม่ใจดำมาแล้ว”

(เอ, 39 ปี)

“ก็คงหาแฟนใหม่ เขาไม่ดีกับเราก็ไม่อยู่กับเขา”

(เก๋, 42 ปี)

"ตอนแรกก็จะบอกพ่อแฟนก่อนว่า ลูกชายเธอทำกับฉันแบบนี้ หนสอง ก็จะแจ้งตำรวจ"

(น้อย, 51 ปี)

คำตอบที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย จากคำถามข้างต้นส่วนใหญ่คือ พวกเธอจะเลิกกับสามี พวกเธอจะแจ้งตำรวจ และฟ้องร้องสามีเพื่อให้มารับผิดชอบค่าเลี้ยงดูตนเอง และลูก แสดงให้เห็นว่าพวกเธอไม่ทราบ และไม่ได้สนใจเกี่ยวกับรายละเอียดของกฎหมายครอบครัวเยอรมัน เธอไม่รู้ชัดเจน แต่เคยได้ยินมาว่า มีผู้หญิงไทยถูกสามี ตบตี ทำร้ายร่างกาย แล้วสามารถแจ้งตำรวจ แล้วเธอสามารถไปพักพิงในบ้านช่วยเหลือผู้หญิงได้ รัฐจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดให้ และจะต้องแยกกันอยู่กับสามี 1 ปี และต้องมีทนายความ จึงจะหย่าร้างกับสามีได้

4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สิทธิทางกฎหมายครอบครัวของเยอรมัน และแหล่งช่วยเหลือทางสังคมเมื่อประสบปัญหาถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว เช่นการไปพบแพทย์เพื่อรักษา และบรรเทาบาดแผลที่เกิดจากการถูกกระทำรุนแรง การร้องขอความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน การแจ้งความกับตำรวจ การปรึกษาทนาย การเข้าปรึกษากับชมรม และหรือสมาคมที่ช่วยเหลือผู้หญิงไทย

ผู้วิจัยได้มีโอกาสไปเยี่ยมชมองค์กรที่ช่วยเหลือผู้หญิงแห่งหนึ่งในเมือง Frankfurt และมีโอกาสได้พูดคุยกับเจ้าหน้าที่คนไทย เธอกล่าวว่าผู้ริเริ่มตั้งองค์กรนี้เป็นผู้หญิงชาวเยอรมัน แรงบันดาลใจในการจัดตั้งก็คือมีผู้หญิงไทยถูกล่อล่วงให้มาขายบริการทางเพศในเยอรมัน ปัจจุบันองค์กรนี้ช่วยเหลือผู้หญิงจากทั่วโลก ได้แก่ เอเชีย ลาตินอเมริกา และ Africa องค์กรนี้ได้รับการสนับสนุนแหล่งทุนจากภาคเอกชน และภาครัฐ เจ้าหน้าที่คนไทยได้ชี้แจงถึงลักษณะการทำงานของเธอ ดังนี้ สอนภาษาเยอรมันให้แก่หญิงไทย เป็นผู้ประสานงานหรือเป็นล่ามให้แก่หญิงไทยที่ประสบปัญหาถูกสามีชาวเยอรมันทำร้าย เช่น การให้คำปรึกษา การพาไปพบแพทย์ การช่วยเหลือในการกรอกเอกสารทางราชการของเยอรมัน การประสานกับบ้านพักช่วยเหลือผู้หญิง ลักษณะการทำงานของเธอจะเป็นการตั้งรับ จะช่วยเหลือหญิงไทยในกรณีที่เกิดปัญหาแล้ว เพราะเธอกล่าวว่างานที่เธอทำอยู่ก็มีปริมาณมากแล้ว การออกไปรณรงค์เป็นไปได้ยาก หญิงไทยจะเข้าถึงสถานบริการแห่งนี้ได้ต้องค้นหาผ่านช่องทางอินเตอร์เน็ต จากนั้นหากต้องการขอคำปรึกษาสามารถโทรศัพท์ไปปรึกษาได้ในช่วงวันเวลาที่ให้บริการ แต่มีเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการเพียงหนึ่งคน ดังนั้นช่วงเวลาที่แจ้งไว้เจ้าหน้าที่อาจมีงานอื่นต้องทำ ดังนั้นผู้ต้องการขอรับคำปรึกษาสามารถฝากข้อความไว้ได้

ผู้วิจัยมีโอกาสได้ไปเยี่ยมชมอีกหนึ่งสมาคมช่วยเหลือคนไทยในเมือง Munich และมีโอกาสได้พูดคุยกับประธานของสมาคม เธอได้ชี้แจงลักษณะการทำงานของสมาคม ได้แก่ หน้าที่หลักคือจัดสอนภาษาเยอรมันให้แก่ผู้หญิงไทยตามหลักสูตรที่รัฐกำหนดให้หญิงไทยที่แต่งงานกับชาวเยอรมันต้องเรียนภาษาเยอรมัน 600 ชั่วโมง และมีรูปแบบของการจัดส่งเอกสารให้สมาชิกในสมาคมประมาณ 3 เดือนต่อหนึ่งครั้ง และจะมีการจัดประชุมใหญ่ให้แก่สมาชิก 1 ครั้งต่อหนึ่งปี

จากการได้มีเยี่ยมชมหน่วยงานทั้ง 2 แห่ง ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะแหล่งที่ตั้งของสมาคมให้ความช่วยเหลือหญิงไทยในเยอรมนี พบว่าสำนักงานตั้งอยู่ในเมืองใหญ่ แต่หญิงไทยอาศัยอยู่กระจัดกระจายทั่วไปในเยอรมนี สามารถติดต่อสำนักงานได้ผ่านทางโทรศัพท์ หรือผ่านทางอินเตอร์เน็ต ซึ่งเบอร์โทรศัพท์หาได้บนอินเตอร์เน็ต หรือผ่านการบอกปากต่อมาจากผู้หญิงไทยที่เคยไปใช้บริการหรือกลุ่มหญิงไทยที่สามารถค้นหาข้อมูลผ่านอินเตอร์ได้ รวมทั้งมีเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการมีเพียงคนเดียว การโทรศัพท์เข้าไปขอคำปรึกษาสามารถ โทรศัพท์ไปในช่วงวันเวลาที่กำหนด หากไม่มีผู้รับสายสามารถฝากข้อความในเครื่องตอบรับอัตโนมัติได้ หรือในรายที่ผู้ขอคำปรึกษามีความสามารถในการใช้อินเตอร์เน็ตสามารถติดต่อได้โดยส่งอีเมล์ จะเห็นได้ว่าข้อจำกัดและการเข้าถึงสมาคมให้ความช่วยเหลือมีความยากลำบาก เพราะผู้ขอคำปรึกษาจะต้องมีความสามารถในการใช้อินเตอร์เน็ตสืบค้นข้อมูล เมื่อมีปัญหาก็ไม่สามารถขอคำปรึกษาได้ทันท่วงที การพูดคุยโดยตรงทางโทรศัพท์ย่อมดีกว่าฝากข้อความไว้แล้วให้ผู้ขอคำปรึกษาติดต่อมาภายหลัง และการเดินทางไปยังศูนย์ให้ความช่วยเหลือทำได้ยากหากอยู่ห่างไกลจากแหล่งที่ตั้ง สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคทางกายภาพ ซึ่งยังมีอุปสรรคเกี่ยวกับแนวคิดที่ว่า เรื่องในครอบครัวไม่ควรทำให้เป็นเรื่องสาธารณะและความกังวลเกี่ยวกับการเปิดเผยตัวตนหรือปัญหาในครอบครัวแล้ว เจ้าหน้าที่จะไม่ปิดเป็นความลับ

สอดคล้องกับผลงานวิจัยคือ กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่ ไม่ทราบเกี่ยวกับสมาคมให้ความช่วยเหลือหญิงในเยอรมนี กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทั้งหมด 10 ราย ไม่ได้เป็นสมาชิกของสมาคมช่วยเหลือผู้หญิงไทยในเยอรมนี มีเพียง 3 รายเท่านั้นทราบว่ามีสมาคมช่วยเหลือผู้หญิงไทยในเยอรมนี แต่ไม่ได้สนใจหรือศึกษาว่าสมาคมฯ ช่วยเหลือผู้หญิงไทยอย่างไร มีกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย 5 ราย กล่าวอ้างว่า มีผู้หญิงไทยถูกสามีเยอรมัน ทุบตี ทำร้ายร่างกาย แล้วได้รับการช่วยเหลือจากรัฐให้ไปพักในบ้านช่วยเหลือผู้หญิง

> *“รู้จักสมาคมช่วยเหลือผู้หญิงไทยในเยอรมัน? รู้แต่ไม่ได้สนใจ และไม่รู้เรื่องกฎหมายเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว แต่ถ้าผัวตีเมีย คิดว่าผิดกฎหมาย โทรหาตำรวจ หน้าที่การงานของแฟนก็จบ เราก็จบ ลูกก็จบ หมด*

อนาคต ไม่มีเขาก็ไม่มีเรา รู้แค่นี้ และต้องแยกกันอยู่ 1 ปี ถึงจะหย่าร้างกันได้"

(ปลา, 32 ปี)

"พี่ไม่รู้จักหรอกสมาคมที่ช่วยเหลือผู้หญิงไทยในเยอรมนี ไม่รู้เรื่องกฎหมายด้วย จบแค่ ป.4 (ผู้วิจัยถาม: ถ้าสมมุติแฟนพี่ตบตีพี่ พี่จะทำอย่างไร? ตอนแรกก็จะบอกพ่อแฟนก่อนว่า ลูกชายเธอทำกับฉันแบบนี้ หนสองก็จะแจ้งตำรวจ"

(น้อย, 51 ปี)

"เรื่องกฎหมายครอบครัวไม่รู้หรอก แต่เคยได้ยินมาว่าผู้หญิงไทยถูกสามีตบตี ก็ไปแจ้งตำรวจ เขาก็จะมาช่วยเหลือแล้วพาไปอยู่บ้านพักผู้หญิง รัฐก็จะจ่ายเงินให้ สมาคมช่วยเหลือผู้หญิงไทยเคยมาที่บ้านเราครั้งหนึ่ง ตอนที่เปิดร้านนวดไทย เขามาแนะนำและก็แจกเอกสารให้"

(เก่ง, 34 ปี)

"เรื่องกฎหมายไม่รู้ แต่เคยได้ยินผู้หญิงไทยที่ถูกสามีตบตี เขาก็จะไปอยู่บ้านช่วยเหลือผู้หญิง"

(น้ำ, 39 ปี)

"จะแจ้งตำรวจ และฟ้องหย่าขอค่าเลี้ยงดู และจะเอาลูกสาวไปด้วย แน่นอน เพราะครั้งที่แล้วเป็นแม่ใจดำ ไม่ยอมเอาลูกชายมา บ่อยให้อยู่กับอดีตสามีคนไทย"

(เอ, 39 ปี)

"พี่แจ้งตำรวจตอนที่เขาตีลูกสาวพี่ ลูกสาวกลัวมาก นอนไม่หลับร้องไห้ตลอด ที่ศูนย์เขาดูแลช่วยเหลือดีมาก ถ้าพี่ไม่ได้เขาก็คงแย่ จากนั้นรัฐก็เช่าบ้านและให้เงิน ค่ากับข้าว ค่าไฟ เขาจ่ายให้หมด อยู่กัน 3 คน มีพี่ลูกสาวที่เกิดกับแฟนคนไทย และลูกชายที่เกิดกับคนเยอรมัน"

(ดาว, 41 ปี)

“กฎหมายที่เมืองไทยไม่ได้ช่วยเหลืออะไรผู้หญิงที่ถูกกระทำ แต่ที่นี่ พี่คนไทยที่รู้จักกันเล่าให้ฟังว่า ผู้หญิงไทยถูกสามีเยอรมัน ทุบตี สามารถจะไปแจ้งความกับตำรวจ จากนั้นรัฐก็จะช่วยเหลือหาที่อยู่ให้ และก็ให้เงินใช้จ่าย และผู้ชายก็ต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ตนทำ”

(พร, 37 ปี)

“สมมุติแฟนทุบตี ก็คงหาแฟนใหม่ เขาไม่ดีกับเราก็ไม่อยู่กับเขา น้องสาวคนที่พี่ส่งให้เรียนจนจบปริญญา เขาออกแนวทอมๆ ก็มาแต่งงานกับคนเยอรมันเหมือนกัน อยู่เมืองไทยเป็นครูสอนว่ายน้ำ ก็ถูกแฟนทุบตีดึกดื่นเที่ยงคืนพี่กับแฟนขับรถไปรับมา เขาอยู่ 3 ปี และทำงานเสิร์ฟในร้านอาหารไทย ก็เลยต่อวีซ่าถาวรได้ ตอนนี้แต่งงานใหม่ไปกับผู้หญิงลูกครึ่งไทยฝรั่งแล้ว”

(เก๋, 42 ปี)

บทที่ 5
บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การวิจัยเรื่อง“สุข หรือทุกข์เมื่อย้ายจากถิ่นกำเนิดไปอยู่ต่างแดน : ศึกษาความรุนแรงในครอบครัว และสุขภาพของหญิงไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา รูปแบบความรุนแรง สาเหตุและปัจจัยของการเกิดความรุนแรงที่หญิงไทยได้รับจากชายเยอรมันที่อยู่ร่วมกินด้วยกัน และศึกษากระบวนการดำเนินการของหญิงไทยหลังได้รับความรุนแรงจากชายเยอรมันที่อยู่ร่วมกินด้วยกัน รวมถึงการเข้าถึงบริการในด้านสุขภาพ กฎหมาย การรับบริการจากองค์กรของภาครัฐ และเอกชนในประเทศเยอรมนีเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – depth Interview) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive selection) คือผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ หญิงไทยที่อยู่ร่วมกินด้วยกันกับชายเยอรมัน ในลักษณะคู่รัก และหรือการสมรส อาศัยอยู่ในเมืองต่างๆ ในรัฐ นอร์ดไรน์-เวสท์ฟาเลน (Nordrhein-Westfalen) ประเทศเยอรมนี จำนวน 10 ราย ผลการศึกษาโดยสรุปมีดังนี้

5.1.1 ประสบการณ์ชีวิตช่วงที่หนึ่ง “ก่อนออกเดินทางสู่เยอรมนี”

1.ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยอายุอยู่ในช่วง 32-52 ปี ภูมิลำเนาส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นับถือศาสนาพุทธ และส่วนน้อยนับถือศาสนาคริสต์ สถานภาพสมรสก่อนมาอยู่เยอรมนีส่วนใหญ่มีสถานภาพหย่าร้าง/แยกกันอยู่และมีบุตรกับสามีคนไทย และมีบางส่วนสถานภาพโสด การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จนถึงระดับปริญญาโท สถานภาพการสมรสในปัจจุบันส่วนใหญ่จดทะเบียนสมรสกับชายเยอรมัน และมีเพียง 1 รายเคยผ่านการหย่าร้างกับชายเยอรมัน และปัจจุบันมีคู่รักชาวเยอรมันไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน ส่วนใหญ่มีบุตรกับชายเยอรมัน ลักษณะการประกอบอาชีพในเยอรมนีได้แก่ ส่วนใหญ่ทำงานในภาคส่วนของการนวดไทยรองลงมาคือเป็นพนักงานในโรงงาน พนักงานทำความสะอาดโรงแรม และทำงานในบริษัทเอกชนเกี่ยวกับการตรวจสอบงานวิจัย รายได้เฉลี่ยต่อเดือนจากการทำงานอยู่ในช่วง 400- 2,000 ยูโร

(16,000-80,000 บาท) ระยะเวลาการอยู่ในเยอรมนีมีตั้งแต่ 2-16 ปี ปัจจุบันส่วนใหญ่ได้รับวีซ่าถาวร หรือวีซ่าไม่จำกัดระยะเวลา และได้รับวีซ่าติดตามคู่สมรสชายเยอรมันซึ่งในรายที่มีระยะเวลาการอาศัยอยู่ในเยอรมนี 2 ปี และ 3 ปี

เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยตัดสินใจย้ายจากเมืองไทยมาอยู่เยอรมนีแบ่งได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่มีชีวิตครอบครัวที่ล้มเหลวจากเมืองไทย หลังการหย่าร้าง และมีบุตรกับอดีตสามีชาวไทย การแต่งงานใหม่อีกครั้งกับชายต่างชาติย่อมดีกว่าชายไทย เพราะชายต่างชาติยอมรับกับอดีตที่ผ่านมาได้ และลูกจะมีอนาคตที่ดี ถ้าได้มาใช้ชีวิตอยู่ต่างประเทศ รวมทั้งฐานะความเป็นอยู่ในเมืองไทยที่ลำบาก เลี้ยงลูกและครอบครัวเพียงลำพัง บางรายมีหนี้สิน ความคิดที่ว่าสามีชาวต่างชาติจะช่วยเหลือชำระหนี้สินให้ได้ และการมาอยู่ต่างแดนจะทำให้ตนเองสามารถหางานทำมีรายได้สูงกว่าเมืองไทยดังนั้นชีวิตคู่ที่ล้มเหลว และความจนทำให้ต้องดิ้นรนเพื่อมาใช้ชีวิตคู่ในต่างประเทศ

2) กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนหนึ่งมีสถานภาพโสด ต้องการความก้าวหน้าในชีวิต เพราะเบื่อหน่ายหน้าที่การงาน และฐานะทางเศรษฐกิจที่ยากจนในเมืองไทย การรับบทบาทลูกสาวที่ดีต้องหาเลี้ยงตนเอง พ่อแม่ และญาติพี่น้อง ดังนั้นเมื่อเห็นญาติหรือคนรู้จักประสบความสำเร็จในชีวิตคู่กับชายต่างชาติ จึงต้องการออกเดินทางมาใช้ชีวิตคู่ในต่างประเทศ

3) กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยจำนวนเล็กน้อยมีสถานภาพโสด รู้จักพบรักกับชายต่างชาติ หลังคบหาดูใจกันซักระยะหนึ่ง จึงแต่งงานกัน ถึงแม้ว่าฐานะการเงิน อาชีพ ตำแหน่งการทำงาน การศึกษาที่เมืองไทยของเธอจะดี แต่ด้วยความรักเธอจึงตัดสินใจย้ายมาอยู่กับสามียังต่างแดน

ผลของการศึกษานำเสนอเพื่อเชื่อมโยงให้เห็นเกี่ยวกับประเด็นสุข และทุกข์ของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยก่อนการออกเดินทางไปยังเยอรมนีพบว่าส่วนใหญ่มีความทุกข์ในเมืองไทย พวกเธอต้องการแสวงหาความสุขและหาทางเลือกให้แก่ชีวิต ดังนั้นก่อนออกเดินทางไปอาศัยในต่างประเทศ พวกเธอจึงเผชิญความทุกข์อันได้แก่

1) ทุกข์อันเกิดจากพื้นฐานครอบครัวยากจน

2) ทุกข์อันเกิดจาก ชีวิตคู่กับอดีตคู่รัก และหรือสามีคนไทยล้มเหลว

3) ทุกข์อันเกิดจากหนี้สิน

4) ทุกข์อันเกิดจากความเบื่อหน่ายกับอาชีพ ตำแหน่งหน้าที่การงานไม่ประสบความสำเร็จ

การแสวงหาความสุขกับค่านิยมที่ว่า “มีสามีฝรั่งดีกว่ามีสามีไทย” ซึ่งหมายความว่า ชายต่างชาติปฏิบัติหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว และให้เกียรติหญิงไทยได้ดีกว่าชายไทย ดังนั้นหญิงไทยส่วนหนึ่งจึงต้องการมีสามีเป็นชาวต่างชาติ เพราะการแต่งงานกับชายต่างชาตินั้น พวกเธอคาดหวังจะได้พบกับผู้ชายที่ดี รวมทั้งเป็นการยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจด้วยค่าเงินจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ย่อมบันดาลความสุขสบายหรือเป็นการเปลี่ยนชีวิตของครอบครัว พ่อแม่ ลูก ญาติๆ ให้ดีขึ้น

5.1.2 ประสบการณ์ช่วงที่สอง “การตัดสินใจออกเดินทางสู่เยอรมนี”

1.ช่วงเวลาศึกษาดูใจ และเหตุผลที่ตัดสินใจออกเดินทางสู่เยอรมนี

ช่องการพบรัก กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่พบเจอชายชาวเยอรมันผ่านการแนะนำของญาติ หรือคนรู้จัก การเดินทางสู่เยอรมนีมี 2 รูปแบบ รูปแบบแรกฝ่ายชายได้รู้จักฝ่ายหญิงที่เมืองไทยก่อนจากนั้นฝ่ายหญิงจึงเดินทางมาเยอรมนีรูปแบบนี้ฝ่ายชายจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดให้ เช่น ค่าตั๋วเครื่องบิน และค่าดำเนินการเตรียมเอกสารต่างๆ สำหรับการแต่งงาน รูปแบบที่สองฝ่ายหญิงเดินทางไปเยอรมนีแล้วพักกับญาติหรือคนรู้จัก จากนั้นประกาศหาคู่ผ่านทางหนังสือพิมพ์ หรือญาติ/คนรู้จัก ฝ่ายชายเยอรมันจึงมาพบเจอฝ่ายหญิง รูปแบบนี้ฝ่ายหญิงรับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่างๆ เองเช่น ค่าตั๋วเครื่องบิน จ่ายค่านายหน้าให้คนชักชวน เมื่อมาถึงเยอรมนีชายเยอรมันจะเป็นผู้รับผิดชอบ เช่น การดำเนินเรื่องจดทะเบียนสมรส การจัดพิธีแต่งงาน พวกเธอให้ข้อมูลว่าการตัดสินใจแต่งงานกับชาวเยอรมันนั้น ปราศจากซึ่งความรัก ใช้เวลาช่วงสั้นๆ ประมาณ 2 อาทิตย์ถึง 3 เดือนศึกษาการใช้ชีวิตคู่กับชายเยอรมัน ในรายที่สื่อสารภาษาอังกฤษไม่ได้จะติดต่อกันโดยใช้ล่ามที่เป็นญาติหรือคนรู้จัก เหตุผลการตัดสินใจที่สำคัญคือ 1) เพื่อให้ได้วีซ่าติดตามคู่สมรสและสามารถทำงานในเยอรมนีได้ 2) เพื่อที่จะได้เรียนภาษาเยอรมันเป็นประโยชน์กับงานที่เธอทำอยู่ในเมืองไทย 3) เพื่อให้หนี้สินที่มีได้รับการไถ่ถอน เพราะเธอเห็นญาติ/คนรู้จักที่แต่งงานกับคนเยอรมันแล้วร่ำรวย

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนหนึ่งพบเจอคู่รักชาวเยอรมันผ่านช่องทาง Internet ระยะเวลาที่รู้จักกันมีตั้งแต่ 6 เดือนถึง 3 ปี ชายเยอรมันเดินทางมาพบพวกเธอที่เมืองไทย จากนั้นพวกเธอถึงจะไปพบผู้ชายที่เยอรมัน ฝ่ายชายรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดให้แก่ฝ่ายหญิง เหตุผลการตัดสินใจออกเดินทางมาเยอรมนีเพราะว่าความรัก

ในช่วงระยะเวลาเตรียมตัวก่อนออกเดินทาง แสดงให้เห็นเกี่ยวกับประเด็นสุข และทุกข์ดังนี้ สุข คือ กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่ได้เจอกับกลุ่มเป้าหมาย เธอพบเจอคู่ชาวเยอรมันและในบางรายชายเยอรมันได้ชำระหนี้สินให้แก่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทย

ประเด็นในความทุกข์ก็คือ

1) ทุกข์อันเกิดจากการแสวงหาทุนทรัพย์ กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนหนึ่งต้องมีเงินเพื่อจ่ายค่าตั๋วเครื่องบิน และจ่ายค่านายหน้าให้แก่คนชักชวนให้มาหาคู่ที่เยอรมนี

2) ทุกข์อันเกิดจากการกลัวและกังวลจะไม่เจอคู่ในเยอรมนี

3) ทุกข์อันเกิดจากการเฝ้ารอคอย การมาเยี่ยมเยือนของฝ่ายชายในเมืองไทย ในบางรายต้องใช้ประมาณ 2 ปีกว่าจะสิ้นสุดกระบวนการทำเรื่องแต่งงานแล้วย้ายมาอยู่เยอรมนี

4) ทุกข์อันเกิดจาก ความเสี่ยงและความไม่แน่ใจกับชีวิตคู่ในต่างแดน พวกเธอขาดการวางแผนว่าชีวิตคู่ในต่างแดนจะเป็นอย่างไร พวกเธอมีอำนาจในการตัดสินใจออกเดินทาง และการตัดสินใจของพวกเธอนั้นได้รับการสนับสนุนจากคนในครอบครัว พวกเธอฝากการใช้ชีวิตคู่กับชายเยอรมันในเยอรมนีไว้กับโชคชะตา

5) ทุกข์อันจากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การตัดสินใจของพวกเธอนั้นมีประเด็นของความต้องการอยู่ในเยอรมนีเป็นหลัก เสมือนการพยายามต้องแต่งงานให้ได้ ดังนั้นทำให้พวกเธอไม่ได้ใช้เหตุผลอื่นๆ มาประกอบการตัดสินใจ

การเตรียมตัวเรียนภาษาเยอรมันก่อนออกเดินทาง

หญิงไทยต้องเรียนภาษาเยอรมันให้มีความรู้ในระดับพื้นฐานก่อนออกเดินทางเพื่อติดตามคู่สมรสชาวเยอรมันไปอาศัยอยู่ในเยอรมนีตามข้อกฎหมายที่เริ่มบังคับใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 งานวิจัยนี้มีเพียงกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนน้อยที่เดินทางหลังกฎหมายนี้ประกาศใช้ พวกเธอจึงมีความรู้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ดีกว่ากลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่ไม่ได้เรียนภาษาเยอรมันตามที่กฎหมายข้อกำหนดการเรียนภาษาเยอรมันก่อนออกเดินทาง ดังนั้นกลุ่มที่ไม่ได้เรียนภาษาเยอรมันก่อนออกเดินทางจึงมีปัญหาในการสื่อสารกับสามีชาวเยอรมันในช่วงแรก โดยเฉพาะในรายที่มีพื้นฐานการศึกษาจากเมืองไทยไม่สูงนักจะเกิดปัญหามาก และเธอไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้

ข้อกำหนดของกฎหมายเกี่ยวกับการเรียนภาษาเยอรมันของชาวต่างชาติที่สมรสกับชาวเยอรมันจำเป็นต้องเรียนภาษาเยอรมันและสอบให้ได้ใบประกาศนียบัตรระดับพื้นฐานก่อนถึงสามารถทำวีซ่าติดตามคู่สมรสแล้วไปใช้ชีวิตคู่ในเยอรมนีได้ ประโยชน์ที่หญิงไทยได้รับจากข้อกำหนดนี้ก็คือ เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในเยอรมนีในการติดต่อสื่อสาร แต่ปฏิเสธไม่ได้เช่นกันว่าข้อกำหนดเหล่านี้เอื้อประโยชน์ให้แก่ระบบทุนนิยมด้วยเช่นกัน เช่น การต้องเสียค่าใช้จ่ายไปเรียนภาษาเยอรมันในสถาบันสอนภาษา การชำระค่าสอบวัดระดับ **ความทุกข์ที่หญิงไทยได้รับจากการเรียนภาษาเยอรมัน ก็คือ** ความทุกข์จากการต้องจ่ายค่าเรียนภาษาในรายที่ชายเยอรมันไม่ได้สนับสนุน ความทุกข์จากความเคร่งเครียดเรื่องผลสอบเพราะการสอบผ่านหมายถึงการได้เดินทาง

ไปอยู่เยอรมนี แน่นอนว่าในบางรายไม่ได้เรียนเพื่อให้เกิดความรู้แล้วนำไปใช้ประโยชน์ในต่างแดน แต่ต้องการได้ใบประกาศฯ เพื่อให้ได้ทำวีซ่าติดตามคู่สมรสไปอยู่ในเยอรมนี รัฐบาลเยอรมนีได้เห็นประเด็นปัญหาตรงจุดนี้คือความรู้ภาษาเยอรมันระดับพื้นฐานยังไม่เพียงพอ ดังนั้นเมื่อชาวต่างชาติไปอยู่ในเยอรมนีแล้วจำเป็นต้องเรียนเพิ่มเติมอีกในหลักสูตรสำหรับชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในเยอรมนี

5.1.3 ประสบการณ์ช่วงที่สาม “การอยู่ในเยอรมนี”

1. การปรับตัวช่วงแรกในด้าน สังคม วัฒนธรรม สภาพอากาศ การสื่อสาร และการเรียนภาษาเยอรมัน

ประเทศเยอรมนีและประเทศไทยนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมาก ในด้าน สภาพอากาศ สังคม วัฒนธรรม ลักษณะครอบครัวมีความเป็นปัจเจกบุคคล และภาษา ข้อมูลในส่วนนี้นำเสนอเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยประสบในช่วงแรกเมื่อได้มาอยู่เยอรมนี
ความทุกข์ที่กลุ่มตัวอย่างได้รับในช่วงนี้ได้แก่

1) ทุกข์อันเกิดจากสภาพอากาศที่หนาวเย็นโดยเฉพาะในฤดูหนาว และในฤดูใบไม้ผลิก่อให้เกิดปัญหาโรคภูมิแพ้จากละอองเกสรดอกไม้

2) ทุกข์อันเกิดจากความต้องการอยากรับประทานอาหารไทย เมื่อต้องการรับประทานต้องลงมือทำเองส่วนวัตถุดิบนั้นต้องไปซื้อจากร้านค้าเอเชีย ซึ่งหมายถึงการมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น เพราะวัตถุดิบอาหารไทยมีราคาแพง รวมทั้งในรายที่มีข้อจำกัดในการเดินทาง เช่น ขับรถไม่ได้ ไม่ทราบเส้นทาง ดังนั้นจำเป็นต้องมีคนพาไป

3) ทุกข์อันเกิดจากคิดถึงลูก และญาติๆ ที่เมืองไทย ในรายที่มีความรู้น้อยเป็นเหตุให้การใช้ช่องทางในการติดต่อกลับเมืองไทยเป็นไปได้ลำบาก เช่น ใช้อินเตอร์เน็ตไม่เป็น ไม่ทราบว่าจะโทรกลับเมืองไทยอย่างไร ซึ่งการติดต่อสื่อสารนั้นๆ มีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

4) ทุกข์อันเกิดจากการสื่อสารภาษาเยอรมัน

5) ทุกข์อันเกิดจากการเรียนภาษาเยอรมันในชั้นเรียน

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทุกคนเห็นว่าภาษาเยอรมัน เป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตที่เยอรมัน เช่น ในการทำงาน การไปพบแพทย์ สำหรับกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่มาอาศัยอยู่ในเยอรมนีก่อนปี พ.ศ.2550 รัฐบาลเยอรมันยังไม่ได้สนับสนุนให้เรียนภาษา ไม่ได้ไปเรียนภาษาในชั้นเรียน การเรียนภาษาส่วนใหญ่เรียนจากครอบครัว เรียนด้วยตนเอง ระยะเวลาการอยู่ในเยอรมนีที่มากกว่า 10 ปีทำให้สามารถ ฟัง และพูดภาษาเยอรมันได้ แต่การอ่าน การเขียน ส่วนใหญ่จะทำไม่ได้ ต้องอาศัยสามีชาวเยอรมันช่วยเหลือ มีบางรายสามีสนับสนุนให้ไปเรียนแต่เธอต้องการทำงานเก็บเงิน

เพื่อส่งเสียให้ครอบครัวที่เมืองไทย และบางรายก็ต้องการทำงานเพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในครอบครัวที่เยอรมนี อีกทั้งภาษาเยอรมันมีความยากมากเช่นกันไม่สามารถเปรียบเทียบได้กับภาษาไทย และจะยุ่งยากมากขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่มีพื้นฐานการศึกษาน้อยและไม่มีความรู้ภาษาอังกฤษ

6) ทุกข์อันเกิดจากการดิ้นรนหางานทำ เพื่อส่งรายได้ไปจุนเจือลูกและญาติๆ ที่เมืองไทย และเพื่อช่วยเหลือแบ่งเบาภาระสามีชาวเยอรมัน

5.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก และหรือสามีภรรยา

เหตุผลที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยกับคู่ และหรือสามีชาวเยอรมันแตกต่างกันคือวัฒนธรรม แต่ไม่สามารถมองข้ามอีก 2 ปัจจัยไปได้ คือ อุปนิสัยและบุคลิกส่วนตัว (Personality) กับประสบการณ์ชีวิต (Experience) ทั้ง 3 ปัจจัยนี้ อาจทำให้เกิดความรุนแรงในชีวิตคู่ได้ ผลงานวิจัยส่วนนี้นำเสนอเกี่ยวกับอุปนิสัยส่วนตัว 3 เรื่องได้แก่ การดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ และการเล่นการพนันซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้เกิดความรุนแรงในชีวิตคู่ได้

1. การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ และการเล่นการพนัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทุกคนไม่สูบบุหรี่ ไม่มีนิสัยเล่นการพนัน มีกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนน้อยที่เล่นแชร์กับกลุ่มเพื่อนคนไทย การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะดื่มบ้างนานๆ ครั้ง เช่น งานสังสรรค์ ปาร์ตี้

2. การแบ่งงานกันทำในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่มีหน้าที่ทำความสะอาดบ้าน ซักผ้า รีดผ้า ทำอาหาร พวกเธอถือว่าเป็นหน้าที่ที่เธอต้องทำ เพราะว่าสามีทำงานนอกบ้าน มีรายได้สูงกว่า รวมทั้งสามีรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทุกอย่างในครอบครัว เช่น ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าที่พักอาศัย และอื่นๆ สามีเป็นผู้รับผิดชอบ พวกเธอทำงานบ้านและต่อว่าสามีเมื่อบ้านสกปรก ไม่สะอาด ในบางเวลาพวกเธอบอกให้สามีช่วยเหลือทำงานบ้าน และสามีชาวเยอรมันจะช่วยเหลืองานบ้านเมื่อฝ่ายหญิงร้องขอเท่านั้น

แต่การทำความสะอาดบ้านในบางรายไม่ได้เป็นหน้าที่ของฝ่ายหญิงอย่างเดียว เพราะชายเยอรมันช่วยฝ่ายหญิงทำความสะอาดด้วยเช่นกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะอุปนิสัยส่วนตัวที่รักความสะอาด เมื่อเห็นว่าฝ่ายหญิงทำความสะอาดไม่เป็นที่พอใจ ฝ่ายชายก็ลงมือทำงาน รวมทั้งเป็นวัฒนธรรมของชาวตะวันตกที่เห็นว่าการทำงานบ้านนั้นไม่ใช่หน้าที่ของผู้หญิงอย่างเดียวทั้งสองฝ่ายต้องช่วยกันทำ

3. การเลี้ยงดูบุตร ส่วนใหญ่ฝ่ายหญิงเป็นผู้รับผิดชอบเพราะเธออยู่ที่บ้าน ส่วนฝ่ายชายออกไปทำงานนอกบ้าน เมื่อเด็กอายุประมาณ 3 ขวบครึ่งสามารถนำไปฝากเลี้ยงที่โรงเรียนอนุบาลได้ เมื่อถึงเวลาช่วงบ่ายต้องไปรับกลับ ดังนั้นงานที่ฝ่ายหญิงทำคืองานไม่เต็มเวลา เพราะต้องไปรับลูกจากโรงเรียนและเลี้ยงดูลูก ในกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่ใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้ไม่ดีการพาลูก

ไปพบแพทย์ฝ่ายชายจะเป็นผู้รับผิดชอบพาไป วัฒนธรรมของชาวตะวันตกนั้นบทบาทหญิงชายในการเลี้ยงดูบุตรนั้นต้องช่วยเหลือกัน จะเห็นได้จากกฎหมายครอบครัวของเยอรมนีที่สนับสนุนให้ฝ่ายชายมีบทบาทเลี้ยงดูบุตรแทนฝ่ายหญิงได้ รัฐและบริษัทที่ทำงานอยู่จะให้เงินสนับสนุนในช่วงที่ลาพักงานมาเลี้ยงดูบุตร และเมื่อครบกำหนดลางานฝ่ายชายสามารถกลับไปทำงานในตำแหน่งเดิมได้ ในกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่นำลูกที่เกิดอดีตสามี/คู่รักชาวไทยมาเลี้ยงดูที่เยอรมัน พบว่าสามีชาวเยอรมันบางรายช่วยเหลือเลี้ยงดูด้วยเช่นกัน

4. การใช้จ่ายในครอบครัว

ฐานะทางเศรษฐกิจเป็นบริบทสำคัญในการใช้ชีวิตคู่ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงเวลาที่ฝ่ายหญิงอยู่ที่บ้าน รับผิดชอบงานบ้าน แต่ผลตอบแทนไม่ได้เป็นรูปแบบของเงิน แต่มีอยู่อาศัย มีอาหารให้รับประทาน ในบางรายสามีจะหยิบยื่นเงินเดือนให้ และช่วงเวลาที่ฝ่ายหญิงมีงานทำนอกบ้าน และได้ค่าตอบแทนในรูปแบบเงิน การจัดสรรเงินของฝ่ายหญิงและชายปรากฏดังนี้ กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่ใช้จ่ายเงินกับสามีกันคนละกระเป๋า จะไม่มีการก้าวก่ายเงิน และรายได้ของกันและกัน หน้าที่ของฝ่ายชายเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในบ้านทุกอย่าง

การพึ่งพิงฝ่ายชาย พบว่า ในระยะเวลาช่วงแรก ฝ่ายหญิงมีบทบาทพึ่งพิงทางเศรษฐกิจกับผู้ชายเต็มที่หรืออาจเรียกได้ว่าพึ่งพิงเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์ และส่วนใหญ่เริ่มพึ่งพิงตั้งแต่ก่อนออกเดินทาง เช่น ค่าใช้จ่ายที่ชำระหนี้สิน จ่ายค่าตั๋วเดินทาง หลังจากนั้นฝ่ายหญิงเริ่มออกหางานทำเพราะพวกเธอต้องการหารายได้ส่งไปจุนเจือให้ครอบครัวที่เมืองไทย รวมทั้งฝ่ายหญิงมีภาระที่ต้องใช้จ่ายส่วนตัวด้วย ในบางรายความต้องการมีหน้ามีตา หรือต้องการได้รับการยกย่องจากชาวบ้านในหมู่บ้านว่าการแต่งงานกับชายต่างชาตินั้นทำให้พวกเธอมีฐานะร่ำรวยขึ้น จึงแสดงออกผ่านวัตถุ เช่น การปลูกบ้านเรือนใหม่ ซื้อรถยนต์ เมื่อสามีชาวเยอรมันไม่ได้ร่ำรวย พวกเธอจึงต้องทำงานเพื่อหารายได้ส่งเสียให้ญาติๆ ที่เมืองไทยเพื่อแสดงความมั่งมีหรือการสร้างความภาคภูมิใจให้ตนเองผ่านทางวัตถุ สำหรับหน้าที่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในครอบครัวนั้น พบว่าฝ่ายชายเป็นผู้รับผิดชอบตลอดตั้งแต่ที่ฝ่ายหญิงมีหรือไม่มีงานทำ และฝ่ายชายจะไม่ก้าวก่ายรายได้ของฝ่ายหญิง

5.1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยกับญาติๆ ของคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน และกับเพื่อนบ้าน

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่เข้ากับญาติๆ ของสามีชาวเยอรมันได้ ถึงแม้ช่วงแรกๆ ญาติๆ จะไม่ยอมรับ แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป พวกเขาก็ยอมรับ เพราะกลุ่มหญิงไทยมีความอ่อนโน้มถ่อมตน มีความขยัน เช่น การช่วยเหลือทำงานบ้าน การเอาใจใส่แม่สามี พวกเธอได้รับการช่วยเหลือจากญาติๆ ของสามีในเรื่อง การเงิน การช่วยเลี้ยงดูบุตร การพาไปพบแพทย์ การสอนทำอาหาร และ

การสอนภาษาเยอรมัน มีกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนน้อยที่ครอบครัวของสามีไม่ยอมรับ และไม่ช่วยเหลือ ซึ่งอาจเป็นเพราะอุปนิสัยของทั้งสองฝ่ายที่ต่างคนต่างไม่พยายามจะปรับเข้าหากัน และในบางรายไม่ได้ติดต่อกับญาติของสามี และคู่รัก เพราะสามี/คู่ของเธอไม่ได้ติดต่อกับครอบครัว

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยกับเพื่อนบ้านนั้นเป็นแค่การทักทายกัน จะไม่ได้เข้าไปขอความช่วยเหลือบ่อยๆ จะมีการสังสรรค์กันก็ต่อเมื่อมีการจัดงานวันเกิด งานครบรอบแต่งงาน จากข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนน้อยที่เคยไปขอความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้านเพียง 1 ครั้ง ในกรณี ลืมกุญแจบ้าน สามีเกิดอุบัติเหตุตกจากเตียง แล้วชักเกร็ง และสามีไม่ยอมออกจากห้องนอนเป็นเวลา 2 วัน

ส่วนระดับความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างกับญาติๆ ที่เมืองไทยพบว่า ส่วนใหญ่พวกเธอจะโทรศัพท์พูดคุยกับญาติๆ ซึ่งเป็นการบอกเล่าความเป็นอยู่ในต่างประเทศ ส่วนการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจพบว่าพวกเธอได้ส่งเงินไปจุนเจือญาติๆ มากกว่าที่พวกเธอจะขอความช่วยเหลือ

5.1.6 ข้อมูลประสบการณ์ความรุนแรงที่ได้รับจากคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน และรูปแบบการจัดการปัญหา ในช่วง 6 เดือนก่อนถึงวันสัมภาษณ์ และ 1 ปีที่ผ่านมา (รวม 6 เดือนที่กำลังศึกษาอยู่ด้วย)

1.ประเภท และลักษณะความรุนแรง (ความหนัก เบา ความถี่ ห่าง) ที่ได้รับ กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่ได้รับความรุนแรงจากสามีชาวเยอรมัน ระยะเวลาที่ได้มีตั้งแต่ 1 อาทิตย์ จนถึง 1 ปี นับตั้งแต่วันสัมภาษณ์เก็บข้อมูลขึ้นไป ประเภทของความรุนแรงที่ได้รับคือ 1) ความรุนแรงทางด้านร่างกายและจิตใจ 1 ราย และความรุนแรงทางจิตใจ 8 ราย ส่วนความรุนแรงทางเพศนั้นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไม่เพียงพอที่จะสรุปว่าไม่มี รายละเอียดของความรุนแรงที่ได้รับมีดังนี้

ทางร่างกาย และจิตใจ ได้แก่

-กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยพูดเรื่องล้อเล่นกับสามี แต่สามีไม่ทราบว่าเป็นเรื่องล้อเล่น เขาเกิดอารมณ์ โกรธ โมโห เขาได้ด่าและ ใช้เท้าถีบกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย เกิดขึ้นเพียง 1 ครั้ง

ทางจิตใจ ได้แก่

ความหึงหวง เช่นการกล่าวหาว่ามีผู้ชายคนใหม่ถึงได้แต่งตัวสวย การสร้างความกังวลใจเพราะหึงหวงและน้อยใจฝ่ายหญิง โดยฝ่ายชายไม่ยอมออกจากห้องนอนเป็นเวลา 2 วัน ฝ่ายชายติดต่อหญิงอื่นผ่านเฟสบุก และการกล่าวถึงอดีตสามีคนไทย

ความคาดหวังบทบาทความเป็นแม่ เช่นสามีไล่กลับเมืองไทยและห้ามไม่ให้ลูกไปด้วย เพราะโมโหที่กลุ่มตัวหญิงไทยไม่สามารถพาลูกไปพบแพทย์เองได้ในช่วงเวลาที่ลูกไม่สบาย

การดูถูกดูแคลน เช่นดูถูกว่าจะไม่สามารถเปิดร้านนวดไทยได้ การต่อว่าเรื่องภาษาเยอรมันไม่พัฒนา และด่าว่า โง่ เรื่องการใช้ภาษาเยอรมันได้ไม่ดี

อุปนิสัยส่วนตัว เช่น การทำตัวเฉื่อยชา ไม่ทำในสิ่งที่ตกลงและวางแผนร่วมกัน การไม่พอใจที่ส่งเงินกลับเมืองไทยเป็นประจำและจำนวนมาก การไม่ใส่ใจกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยเพราะฝ่ายชายออกไปดื่มเหล้านอกบ้าน และสูบบุหรี่ในบ้านทุกวัน

2.ผลกระทบที่ได้รับ ขนาดความรุนแรงที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยได้รับพบว่า ความรุนแรงทางร่างกายที่ได้รับมีเพียงเล็กน้อย ฝ่ายหญิงไม่ได้บาดเจ็บหรือมีบาดแผลใดๆ ส่วนความรุนแรงทางจิตใจนั้นลักษณะความรุนแรงที่ได้รับส่วนใหญ่มาจากอุปนิสัยส่วนบุคคล เป็นการใช้คำพูดทำร้ายจิตใจ การพูดถึงอดีตสามีชาวไทย การต่อว่าเรื่องภาษาเยอรมัน การหึงหวง การสูบบุหรี่ และการดื่มแอลกอฮอล์ของฝ่ายชาย ถือได้ว่าขนาดของความรุนแรงมีเล็กน้อย และความรุนแรงทางด้านจิตใจนั้นไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าหนักหรือเบาอย่างไร ซึ่งแตกต่างจากการกระทำรุนแรงทางร่างกาย อีกทั้งขึ้นกับการให้ความหมายของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยด้วยว่าความรุนแรงทางด้านจิตใจที่ได้รับนั้นขนาดมากหรือขนาดเล็กน้อย การตัดสินขนาดความรุนแรงของผู้หญิงอาจได้มาจากการเปรียบเทียบความรุนแรงในปัจจุบันกับความรุนแรงที่เคยได้จากอดีตสามี/คู่ จากการศึกษานี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่ถูกกระทำรุนแรงจากอดีตสามี/คู่คนไทย เช่น ถูกสามีตบหน้า บีบคอ หึงหวง จำกัดการใช้เงิน และไปมีผู้หญิงอื่น ดังนั้นความรุนแรงทางจิตใจที่ได้ในปัจจุบันจากชายเยอรมันนั้นหนักหรือเบาขึ้นกับความรุนแรงที่พวกเธอเคยได้รับในอดีตจากชายไทย

3.การจัดการกับปัญหาความรุนแรงที่ได้รับ การจัดการปัญหาของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย พบว่า พวกเธอสามารถแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง เช่น การนิ่งเฉย การโทรศัพท์ไปพูดคุยกับเพื่อน และหรือกับญาติๆ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเธอ การใช้เงินของตัวเองส่งให้ญาติๆ ที่เมืองไทย

5.1.7ประสบการณ์ความรุนแรงที่ได้รับในอดีตของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยในประเด็นต่อไปนี้

การขัดเกลาจากครอบครัวและสังคม

1. ความรุนแรงในวัยเด็กที่ได้รับจากครอบครัว และความรุนแรงที่ได้รับจากอดีตคู่รักและหรือสามี กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนน้อยมาจากครอบครัวที่พ่อ แม่แยกทางกัน

2.ประสบการณ์การใช้ชีวิตคู่ในเชิงลบที่ล้มเหลวจากอดีตสามีคนไทยทำให้เธอเข้มแข็งและนำสิ่งที่ผิดพลาดมาใช้ในการดำเนินชีวิตคู่ พวกเธอมองว่าชีวิตคู่ไม่แน่นอนจะจบลงเมื่อใดก็ได้ ดังนั้นเธอจึงใช้ชีวิตอย่างระมัดระวัง และมีการเตรียมการหรือวางแผนล่วงหน้าเอาไว้ เช่น การ

ทำงานสะสมเงิน และส่งไปให้ญาติๆ ที่เมืองไทยในการสร้างบ้าน ซื้อรถ เพราะเมื่อต้องหย่าร้างกับสามีชาวเยอรมันเธอสามารถกลับไปอยู่ในเมืองไทยได้อย่างไม่ลำบาก

5.1.8 ทัศนคติเกี่ยวกับความสัมพันธ์บทบาทหญิงชาย

การขัดเกลาจากสังคมและครอบครัว

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหญิงชายดังนี้

1) ผู้หญิงกับผู้ชายควรจะเสมอภาคกัน เช่น การเลี้ยงดูบุตรควรช่วยกันเลี้ยง ส่วนงานบ้านก็ควรแบ่งกันทำ แต่ถ้าสามีทำงานทั้งวัน ภรรยาก็ควรจะดูแลทำความสะอาดบ้าน เพราะสามีเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในครอบครัว

2) ผู้ชายเป็นเพศที่แข็งแรง ควรให้ความเคารพผู้ที่อาวุโสกว่า ดังนั้นต้องให้เกียรติสามีที่มีอายุมากกว่าตนเอง

3) ในครอบครัวไม่ควรมีใครเป็นผู้นำ หรือผู้ตาม ถึงแม้ผู้ชายมีร่างกายที่แข็งแรงกว่าและมีหน้าที่การงานที่เหนือกว่า

4) ภรรยาที่ดีต้องไม่พึ่งพิงสามีฝ่ายเดียว ต้องซื่อสัตย์ให้เกียรติสามี

5) การนอกใจสามีเป็นสิ่งที่ผู้หญิงสมควรถูกลงโทษจากฝ่ายชาย ผู้หญิงบางคนทำตัวไม่เหมาะสม เช่น มีชู้ ก็สมควรแล้วที่สามีทุบตี ถึงแม้จะไม่มีเหตุผลพอที่ภรรยามีชู้แล้วสามีทุบตี แต่ที่ผู้ชายแสดงออกเช่นนั้นเพราะความโมโห อารมณ์ชั่ววูบ

จากการศึกษานี้พบได้ว่ากลุ่มตัวอย่างหญิงไทยนั้นอยู่บนพื้นฐานของ สังคม วัฒนธรรม การขัดเกลาจากครอบครัว 2 รูปแบบ คือทั้งแบบไทยและแบบเยอรมันดังนั้นทัศนคติของพวกเธอจึงมี 2 มิติ

5.1.9 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สิทธิทางกฎหมายครอบครัวของเยอรมัน และแหล่งช่วยเหลือทางสังคมเมื่อประสบปัญหาถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว เช่นการไปพบแพทย์เพื่อรักษาและบรรเทาบาดแผลที่เกิดจากการถูกกระทำรุนแรง การร้องขอความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน การแจ้งความกับตำรวจ การปรึกษาทนาย การเข้าปรึกษากับชมรม และหรือสมาคมที่ช่วยเหลือผู้หญิงไทย

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่ ไม่ทราบเกี่ยวกับสมาคมให้ความช่วยเหลือหญิงในเยอรมนี และพวกเธอไม่ได้เป็นสมาชิกของสมาคมช่วยเหลือผู้หญิงไทยในเยอรมนี มีเพียง 3 รายเท่านั้นทราบว่ามีสมาคมช่วยเหลือผู้หญิงไทยในเยอรมนี แต่ไม่ได้สนใจหรือศึกษาว่าสมาคมฯ

ช่วยเหลือผู้หญิงไทยอย่างไร มีกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนหนึ่งกล่าวอ้างว่า มีผู้หญิงไทยถูกสามีเยอรมัน ทุบตี ทำร้ายร่างกาย แล้วได้รับการช่วยเหลือจากรัฐให้ไปพักในบ้านช่วยเหลือผู้หญิง

และพวกเธอไม่ทราบ และไม่ได้สนใจเกี่ยวกับรายละเอียดของกฎหมายครอบครัวเยอรมัน เธอไม่รู้ชัดเจน แต่เคยได้ยินมาว่า มีผู้หญิงไทยถูกสามี ตบตี ทำร้ายร่างกาย แล้วสามารถแจ้งตำรวจ แล้วเธอสามารถไปพักพิงในบ้านช่วยเหลือผู้หญิงได้ รัฐจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดให้ และจะต้องแยกกันอยู่กับสามี 1 ปี และต้องมีทนายความ จึงจะหย่าร้างกับสามีได้

5.2 อภิปรายผล

ความสัมพันธ์หญิงชายที่เกิดขึ้นในพื้นที่การผลิตทำให้ผู้หญิงตกอยู่ในฐานะผู้เสียเปรียบ ผู้ชายในฐานะผู้หาเลี้ยงครอบครัว จึงมีฐานะใกล้เคียงกับนายทุนที่เป็นเจ้าของเครื่องมือในการทำการผลิต ขณะที่นายทุนดึงเอาค่าส่วนเกินจากคนงาน สถานภาพของผู้ชายที่มีอภิสิทธิ์เหนือกว่าในระบบการผลิตที่เกี่ยวข้องกับความรักและเซ็กส์ ทำให้ผู้ชายเป็นฝ่ายที่ดึงเอา การดูแลส่วนเกิน (Surplus nurturance) จากผู้หญิง เช่น ผู้หญิงเป็นฝ่ายที่ถูกคาดหวังว่าเธอต้องเป็นคนดูแลลูกตามอุดมคติของความเป็นผู้หญิง ผู้หญิงผ่านการเรียนรู้มาตั้งแต่เด็กว่าเธอจะต้องเป็นฝ่ายที่ทำให้ผู้อื่นพออกพอใจ และหากมีความขัดแย้งในใจเกิดขึ้น ผู้หญิงต้องเก็บความไม่พอใจของเธอไว้ก่อน ส่วนผู้ชายก็เรียนรู้ว่า การเอาใจใส่ลักษณะนี้เป็นงานของผู้หญิงหนำซ้ำยังเป็นสิ่งที่ผู้ชายเป็นฝ่ายที่มีความชอบธรรมในการเรียกร้องเอาจากผู้หญิงได้อีกด้วย (Bartky,1990 อ้างใน โสภิดา วีรกุลเทวัญ, 2543)

เมื่อนำแนวคิดของ Ferguson มาเทียบเคียงกับประสบการณ์เกี่ยวกับความคาดหวังในตัวผู้หญิงในบริบทครอบครัว ดูจะไม่แตกต่างกันมากนัก ผู้หญิงไทยถูกผูกติดกับ “หน้าที่” ตามบทบาทของความเป็นแม่ ความเป็นเมีย และความเป็นลูกสาว โดยมีลักษณะร่วมในฐานะผู้ดูแล (nurturer) ในหลายกรณีผู้หญิงต้องแบกรับภาระในด้านเศรษฐกิจด้วยการทำงานนอกบ้านด้วย แต่ขณะเดียวกันผู้หญิงยังคงต้องรับผิดชอบดูแลพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกและอารมณ์แม้ว่าในประเด็นนี้ยังเป็นถกเถียงกันอยู่ว่า ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในบริบทครอบครัวที่ผู้หญิงเป็นฝ่ายแบกรับ กับมิติทางด้านอารมณ์ความรู้สึกมีผลต่อการทำร้ายความเป็นตัวตนของผู้หญิงมากน้อยเพียงใด (Bartky, 1990: อ้างใน โสภิดา วีรกุลเทวัญ, อ้างแล้ว)

จากการศึกษาพบว่าผู้หญิงออกเดินทางสู่เยอรมนีเพื่อติดต่อสามีชาวเยอรมันนั้น ส่วนใหญ่มาจากการที่ผู้หญิงแสวงหาโอกาสและทางเลือกให้กับชีวิต ผู้หญิงส่วนหนึ่งมีสถานภาพหย่าร้าง/แยกทางกับชายไทย ชีวิตครอบครัวที่ล้มเหลว ในบางรายถูกกระทำรุนแรงทางร่างกายและจิตใจ เช่นถูกตบตี ถูกบีบคอ สามี/คู่รักมีผู้หญิงอื่น การมีบทบาทคุณแม่เลี้ยงลูกเพียงลำพัง และการมี

บทบาทลูกสาวที่ต้องเลี้ยงดูครอบครัว ทำให้ผู้หญิงดิ้นร้นต่อสู้หาเงินมาจุนเจือ เลี้ยงตนเอง ลูก และพ่อแม่ รวมทั้งผู้คนในสังคมไทยมีวิธีการคิดที่ว่า ผู้หญิงที่ผ่านการแต่งงานแล้วหย่าร้างมีลูกติด “เป็นผู้หญิงมีตำหนิ” การจะเริ่มต้นชีวิตคู่กับชายไทยอีกครั้งเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก ตัวผู้หญิงเองรู้สึกเข็ดหลาบกับการที่ต้องเริ่มต้นกับผู้ชายไทยอีกครั้งเช่นกัน ปัจจุบันการแต่งงานกับชายต่างชาติได้รับการยอมรับในสังคม ซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็นค่านิยม กลุ่มผู้หญิงที่แต่งงานกับชายต่างชาตินั้นพบว่าเป็นผู้หญิงส่วนหนึ่งมีสถานภาพหย่าร้าง จากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยในกรณีศึกษานี้พบว่าส่วนใหญ่แบกรับกับบทบาทหน้าที่ การเป็นภรรยาภายใต้ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาหรือคู่รักที่เป็นไปในทางลบ หรือมีชีวิตคู่ที่ล้มเหลวมาก่อน และเมื่อสิ้นสุดความสัมพันธ์ ผู้หญิงเป็นฝ่ายต้องรับผิดชอบดูแลลูก ซึ่งเป็นแรงผลักดันที่สำคัญให้ผู้หญิงต้องผจญกับความกดดันในหลากหลายรูปแบบ จนกระทั่งท้ายที่สุดการดิ้นร้นเพื่อแสวงหาสามีชาวต่างชาติ และการออกเดินทางไปใช้ชีวิตยังต่างประเทศเกิดขึ้น พวกเธอเหล่านี้ตัดสินความสำเร็จในชีวิตคู่ของผู้หญิงที่แต่งงานกับชายต่างชาติผ่านวัตถุนิยม เช่น การสร้างบ้านใหญ่โต สวยงาม การมีรถยนต์คันใหม่ และครอบครัวในเมืองไทยมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น ภาพเหล่านี้ถูกเหมารวมว่ามีความสุข ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงต้องการแต่งงานกับชายเยอรมันเพราะคาดหวังว่าจะประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ หลุดพ้นจากความยากจน หนี้สินที่มีอยู่หมดไป ย้ายไปอยู่ในประเทศที่พัฒนาแล้วทำให้มีโอกาสได้ทำงานถึงแม้งานไม่ได้ใช้ความรู้ เป็นงานที่ใช้แรงเข้าแลก แต่พบว่าได้รับค่าตอบแทนสูงกว่าเมืองไทยเมื่อเปรียบเทียบอัตราการแลกเปลี่ยนของเงินสกุลยูโรกับสกุลบาท และการนำลูกย้ายไปอยู่ด้วยผู้หญิงมองว่าลูกจะมีอนาคตที่ดี ผู้หญิงใช้เหตุผลเหล่านี้แต่งงานกับชายเยอรมัน ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามแนวคิดกระแสหลักที่ว่า การแต่งงานนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อหญิงชายมีความรักให้แก่กัน ผู้หญิงหย่าร้างมีลูกติดได้หมดศรัทธากับอุดมการณ์เรื่องความรัก เพราะที่ผ่านมากับอดีตชายไทยอุดมการณ์ความรักที่ว่า ต้องซื่อสัตย์ รักเดียวใจเดียว ผัวเดียวเมียเดียว เป็นแม่และเมียที่ดี ผู้หญิงยึดถือกับสิ่งเหล่านี้แต่ผลลัพธ์ที่ได้คืออดีตสามี/คู่รักคนไทยมีผู้หญิงอื่น สิ่งที่ผู้ชายทำกับเป็นเรื่องชอบธรรมในสังคมไทย ผู้หญิงมักให้อภัยและยกโทษให้ผู้ชายได้หากเขาหยุดและเลิกกับผู้หญิงคนนั้น แต่เหตุที่ผู้หญิงต้องเลิกเด็ดขาดเพราะผู้ชายเลือกที่จะมีทั้งสองคน ผู้หญิงจึงมองไม่เห็นคุณค่าของอุดมการณ์ความรักที่ผ่านมาอีกต่อไป และปรับเปลี่ยนอุดมการณ์เรื่องความรักที่มีต่อชายเยอรมันใหม่ พวกเธอหันกลับมารักตนเองจึงไม่สนใจว่า การแต่งงานกับชายเยอรมันนั้นไม่จำเป็นต้องมีความรักเข้ามาเกี่ยวข้อง การตัดสินใจอยู่บนเหตุผลที่ว่า หาคนพึ่งพา ได้ประโยชน์เรื่องเงิน และอนาคตของลูก เหตุผลเหล่านี้จึงเพียงพอแล้วที่ตัดสินใจย้ายไปอยู่ต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าผู้หญิงยอมเสี่ยงเพื่อมาใช้ชีวิตคู่ในเยอรมนี จากเหตุผลทั้งหลายที่ผู้หญิงหยิบยกขึ้นมาอาจเป็นไปได้ว่า

ผู้หญิงต้องการหลีกหนีจากบทบาทความเป็นแม่ บทบาทความเป็นลูกสาวที่ครอบครัวและสังคมไทยกำหนดให้เธอเป็น

เมื่อเดินทางมาถึงเยอรมนีผู้หญิงพยายามปรับตัวให้ได้เพื่อความอยู่รอดในพื้นที่ใหม่ เช่น การเรียนรู้ภาษา สังคม วัฒนธรรมใหม่ หางานทำ ผู้หญิงดึงเอาด้านที่ดีของตนเองมาใช้ต่อรองกับชายเยอรมัน เพื่อให้เกิดการยอมรับ เช่น การดูแลเอาใจใส่สามี การดูแลทำความสะอาดบ้าน การทำอาหาร การเลี้ยงดูบุตร ซึ่งไม่ได้แปลว่าผู้หญิงยอมแต่พวกเธอเรียนรู้วิธีการเอาตัวรอดในสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไป และเธอมองว่าชีวิตความเป็นอยู่ในเมืองไทยยากลำบากกว่าในเยอรมนี ฉะนั้นการทำงานบ้านและการเลี้ยงดูลูกไม่ใช่การกดขี่ตามแนวคิดของ มิตเซล ที่มองว่าผู้ชายกดขี่ผู้หญิงในเรื่องการแบ่งงานกันทำซึ่งเป็นการมองหญิงชายที่อยู่ในชนชั้นเดียวกัน และไม่ได้มองความหลากหลายทางวัฒนธรรม และชนชั้น การอยู่ที่บ้านเลี้ยงลูกไม่ใช่ว่าผู้หญิงถูกทำให้เชื่อว่า บ้านเป็นสถานที่ของพวกเธอ แต่ในสภาพการย้ายถิ่น การเข้าไปอยู่ในสังคมใหม่ และการใช้ภาษาเป็นข้อจำกัดให้ผู้หญิงต้องอยู่บ้านในระยะแรก ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งเมื่อผู้หญิงปรับตัวได้แล้ว พวกเธอจะหางานทำ เพื่อสร้างคุณค่าให้ตนเอง การส่งเงินไปจุนเจือครอบครัวที่เมืองไทยเพราะผู้หญิงใช้เงินเป็นตัวแทนเพื่อแสดงให้เห็นถึงการได้ทำบทบาทแม่และลูกที่ดี ถึงแม้จะอยู่ห่างไกลการใช้เงินเป็นตัวกลางแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบ ความรักและความห่วงใย อีกอย่างพวกเธอต้องการได้รับการยอมรับจากคนในสังคมไทยที่ว่า พวกเธอประสบความสำเร็จกับการใช้ชีวิตในต่างแดน ถึงแม้พวกเธอมีการศึกษาน้อย ยากจน ผ่านการหย่าร้างมาก่อน แต่เธอก็ทำให้ครอบครัวที่เมืองไทยมีฐานะดีขึ้นและมีความสุข อีกทั้งการทำงานนอกบ้านนั้นเธอต้องการทำบทบาทภรรยาที่ดีเช่นกัน เธอเรียนรู้ว่าสามีชาวเยอรมันไม่ได้ร่ำรวยและไม่เห็นด้วยในการนำเงินของเขาส่งไปให้ครอบครัวที่เมืองไทย รายได้ที่ได้รับสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ผู้หญิง เช่นผู้หญิงจ่ายค่าทำความสะอาดบ้าน ช่วยเหลือสามีผ่อนบ้านและได้เป็นเจ้าของร่วมกันกับสามี ซื้อสิ่งของเครื่องใช้ให้ลูก จะเห็นได้ว่าพวกเธอมีความทุกข์ที่ต้องเหน็ดเหนื่อยทำทั้งงานในบ้านและนอกบ้าน แต่ในความทุกข์นั้นก็เจือปนไปด้วยความภาคภูมิใจและความสุข

5.2.1ความรุนแรงในครอบครัวที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยต้องเผชิญวิเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้ เหตุผลเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลหรือสนับสนุนให้ชายเยอรมันกระทำรุนแรงกับหญิงไทยหรือไม่อย่างไร

1. บทบาทหญิงชายเป็นพื้นฐานของความรุนแรงในครอบครัวระหว่างกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย และชายเยอรมันหรือไม่อย่างไร?

ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชายไม่ได้เป็นพื้นฐานหลักของความรุนแรงในครอบครัวระหว่างหญิงไทยกับชายเยอรมัน ถึงแม้กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่อาศัยของในพื้นที่ของฝ่ายชายประเทศเยอรมนี รวมทั้งชายเยอรมันมีอำนาจในด้าน พละกำลัง การใช้ภาษา และหน้าที่การทำงานนอกบ้านที่เหนือกว่า อีกทั้งยังพบว่าชายเยอรมันทำหน้าที่หารายได้มาเลี้ยงดูกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย และลูกๆ ได้อย่างไม่บกพร่อง มีกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยจำนวน 3 รายที่สามีของเธอสนับสนุนส่งเงินให้ครอบครัวที่เมืองไทยตลอด ส่วนประเด็นการแบ่งงานกันทำในบ้านไม่ได้ผูกขาดว่าเธอหรือเขาต้องทำหน้าที่นั้นๆ ไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งลุกขึ้นมาแล้วบอกว่าเธอทำหน้าที่บกพร่อง ดังเช่น กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทราบว่าหน้าที่การทำความสะอาดบ้านเป็นสิ่งที่เธอต้องรับผิดชอบ แต่เมื่อเธอทำความสะอาดบ้านไม่สะอาดไม่เรียบร้อย สามีของเธอก็ไม่ได้ต่อว่าเธอ ในทางตรงกันข้ามเมื่อกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยไม่มีเวลาทำความสะอาดบ้าน หรือทำความสะอาดบ้านไม่เรียบร้อย สามีของพวกเธอก็จะทำความสะอาดบ้านเอง

ปณิธี สุขสมบูรณ์, 2550 ศึกษาเรื่อง Cross-border marriage as a migration strategy: Thai women in the Netherlands ในปี 2550 เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกหญิงไทยอายุ 24-57 ปี ที่แต่งงานกับชายชาวดัตช์ที่อาศัยอยู่ในประเทศเนเธอร์แลนด์ 45 คนรวมถึงสัมภาษณ์สามีชาวดัตช์ด้วยเช่นกันนอกจากนี้ยังมีการสังเกตพฤติกรรมต่างๆ อย่างมีส่วนร่วม เช่น การไปทำบุญที่วัดไทย การไปจ่ายตลาด ฯลฯ พบว่าวิธีคิดเชิงวัฒนธรรมเกี่ยวกับความเป็นชายของสังคมไทยกับสังคมดัตช์ที่แตกต่างกัน สังคมไทย ผู้ชายสามารถดื่มเหล้ากับเพื่อนชาย มีเพศสัมพันธ์กับโสเภณีได้เป็นครั้งคราว การมีเมียน้อยเป็นเรื่องที่สังคมรับได้ หากชายคนนั้นยังเลี้ยงดูและส่งเสียภรรยาหลวงและลูกอยู่ ขณะที่สังคมดัตช์เน้นความรับผิดชอบต่อครอบครัว ผัวเดียวเมียเดียว เน้นการเป็นสามีและพ่อที่ดี ต้องควบคุมการใช้จ่ายไม่ให้ไปใช้กับการเที่ยวหรือดื่มกินกับเพื่อน แต่จะใช้เวลากับครอบครัวหลังจากทำงานเสร็จ และการมีเซ็กส์กับหญิงอื่นหลังแต่งงานถือเป็นเรื่องผิดศีลธรรม ไม่ซื่อสัตย์กับภรรยา หญิงไทยที่ได้ให้ข้อมูลรายหนึ่งบอกว่า แม้ว่าชายไทยที่อยู่ระดับการศึกษาสูงและชนชั้นกลางจะเลี้ยงดูและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในครอบครัว แต่ชอบเจ้าชู้ เที่ยวผู้หญิง มีเมียน้อย ทำให้ที่สุดต้องหย่าร้างกัน ต่างจากสามีชาวดัตช์แม้จะไม่ได้ให้เงินหญิงไทยไว้ใช้จ่ายหรือส่งกลับบ้านที่เมืองไทยเลย แต่ใช้ชีวิตอยู่อย่างประหยัด ถือว่าสามีชาวดัตช์มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวมากกว่า หลังทำงานก็กลับบ้าน ไม่เจ้าชู้

สอดคล้องกับงานวิจัยนี้คือ ข้อมูลของชายเยอรมันได้มาจากการบอกเล่าของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย มิใช่การสัมภาษณ์ชายเยอรมันโดยตรง พบว่าชายเยอรมันให้ความสำคัญกับครอบครัวมากกว่าการทำกิจกรรมกับบุคคลอื่น เช่น เพื่อน หรือญาติ การดื่มจะดื่มเฉพาะในช่วง วันเทศกาล หรือดื่มในวันหยุดสุดสัปดาห์ที่บ้าน และพวกเขาจะเคร่งครัดมากเกี่ยวกับการดื่ม

แอลกอฮอล์ เมื่อดื่มแล้วจะไม่ขับรถ เพราะหากเกิดอุบัติเหตุแล้วพบว่าเกิดจากการเมา จะทำให้ถูกยกเลิกใบขับขี่รถยนต์ได้ กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่กล่าวว่าสามีชาวเยอรมันมีความซื่อสัตย์กับตน ไม่เคยไปยุ่งเกี่ยวกับผู้หญิงอื่น เพราะฝ่ายชายมีพฤติกรรมไม่ออกนอกลู่นอกทาง หลังเลิกงานจะกลับบ้านตรงเวลา พฤติกรรมนี้สม่ำเสมอตั้งแต่เริ่มแต่งงานจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งบทบาทการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในครอบครัวฝ่ายชายทำหน้าที่ได้อย่างไม่บกพร่อง อีกทั้งพวกเขาให้เกียรติภรรยาดังคำพูดของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่ว่า

"ถ้าออกเงินซื้อข้าวของเครื่องใช้ไปก่อน ก็เอาใบเสร็จไปให้ เขาก็จะจ่ายเลย แฟนรับผิดชอบแปะๆ ยอมรับเลยว่าดี แฟนทำแบบนี้มา 8 ปีแล้ว ตอนนี้ก็ยังทำอยู่"

(ปลา, 32 ปี)

"ตอนแรกพี่ไม่ได้รักเขาหรอก แค่อยากมีผัวฝรั่ง มาใช้หนี้สินให้ และอยากให้คนพูดว่า พี่ไปพัทยาทั้งทีก็ได้ผัวฝรั่งกับเขา ขี้เร่ยังนี้แหละแต่ได้ผัวฝรั่ง แต่ตอนนี้มีแต่ความสงสารให้กัน มันยิ่งใหญ่กว่าความรักอีก ไม่รู้หรอกว่ารัก ยามที่โมโหให้กันแค่ดูสีหน้า ดูสายตาก็รู้กันแล้ว แฟนคนไทยรักมาก แล้วเป็นไงล่ะ เขาไปมีผู้หญิงคนอื่น แฟนคนเยอรมันไม่เคยขุดคุ้ยเรื่องในอดีตขึ้นมา ว่าเราเป็นใคร ฝรั่งดีอย่างหนึ่งไม่ดูถูกเมียตัวเอง ถึงเราจะเป็นอะไรมาก่อน แม้เรามาอยู่ที่นี่ เวลาเขาคุยกับคนอื่นเขาก็ไม่เคยบอกว่าเอาเมียมาจากไหน จริงๆ นะ แฟนเยอรมันดีที่ไม่ดูถูกเมียตัวเอง ให้เกียรติเราผัวไทยค้นขึ้นมาหมด"

(ออม, 52 ปี)

การกดขี่จากระบบชายเป็นใหญ่พบว่ากลุ่มตัวอย่างหญิงไทยได้รับเช่นกัน โดยเฉพาะในช่วงเวลาแรกๆ ที่ฝ่ายหญิงมิสามารถพึ่งพาตนเองได้ และที่เห็นได้ชัดเจนในกรณีศึกษาของเก่ง

"ถ้ารักกัน อยู่ด้วยกันอะไรก็ทนได้ ถ้าไม่รักกันมาอยู่ที่เยอรมันคงอยู่ไม่ได้ แฟนเราก็มีแต่เรา อย่างตอนแฟนดูทีวีเราโทรศัพท์คุยกับเพื่อน เขาอยากให้ไปนั่งข้างๆ แต่ทีวีเขาอยากเปลี่ยนช่องไหนเขาก็เปลี่ยนไม่เคยถามเรา แฟนเป็นคนตรงๆ เป็นตัวของตัวเองตลอด ไม่ชอบก็คือไม่ชอบ พูดไม่

คิดถึงจิตใจเรา พอคลอดลูกปุ๊บ เรียนรู้กันเลย จากที่รักกันหวานแหว ก็ต้องจบลง จากที่รักเขา ก็เปลี่ยนเป็นอยู่เพื่อลูก เรายอมแฟนเรามาก ภาษาไม่เก่ง ความรักมีแต่มันไม่เหมือนเดิม ลูกต้องมาที่หนึ่ง แฟนเป็นตัวของตัวเอง แต่เราไม่ใช่ ยอมเขาทุกอย่าง เข้าใจแล้วว่าทำไมฝรั่งถึงเลิกกันตอนมีลูก ที่ยอมแฟนเพราะรัก และเพราะลูก แฟนอยากพูดอะไรก็พูด คำพูดที่กินใจถึงวันนี้ "ลูกเป็นของฉัน ฉันต้องการลูก ส่วนเธอกลับเมืองไทยไป"

(เก่ง, 34ปี)

บทบาทที่เก่งได้รับก็คือ การมีบทบาทแม่ มีหน้าที่เลี้ยงดูลูกที่บ้าน เมื่อเธอทำหน้าที่ได้ไม่ดี ดูแลลูกได้ไม่เต็มความสามารถ เพราะเธอไม่สามารถพาลูกไปพบแพทย์ได้ด้วยเอง เนื่องจากมีอุปสรรคจากการใช้ภาษาเยอรมัน ดังนั้นภาระนี้จึงตกอยู่กับฝ่ายชาย ในช่วงเวลานี้สามีของเธอ ได้ไล่เธอกลับเมืองไทย แต่ห้ามไม่ให้เอาลูกกลับไปด้วย เธอเสียใจมากแต่มิสามารถโต้ตอบสามีหรือกลับเมืองไทยได้ สิ่งที่เธอทำในขณะนั้นคือ ต้องอดทนโดยให้เหตุผลว่าเธอรักสามี และยอมทนเพราะลูก ซึ่งสอดคล้องกับการกดขี่ผู้หญิงในระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่ โดยจูเลียต มิตเชล (Juliet Mitchell) ให้ความหมายว่า โครงสร้างการสืบพันธ์ (Reproductive) ในสังคมทุนนิยมนั้นได้สร้างอุดมการณ์ที่ว่า การเลี้ยงดูเด็กและการดูแลบ้านเป็นอาชีพตามธรรมชาติของผู้หญิง ครอบครัว ผู้หญิง และลูกถูกทำให้เชื่อว่าเป็นหนึ่งเดียวกัน และครอบครัวเป็น "ที่" ของผู้หญิงและโครงสร้างกามารมณ์หรือเพศสัมพันธ์ (Sexuality) ผู้หญิงถูกเปรียบเสมือนวัตถุทางเพศ วัฒนธรรมที่ผูกติดอยู่กับกามารมณ์ ที่ได้สร้างความเลวร้ายต่อความเป็นตัวตนของผู้หญิงและก่อให้เกิดรูปแบบการกดขี่ผู้หญิงอย่างที่สุด การแต่งงานระบบผัวเดียวเมียเดียวผ่านทางการแต่งงานในปัจจุบันที่ใช้ความรักเป็นพื้นฐานอาจจะไม่สามารถเป็นจริงได้ เพราะมันมีความขัดแย้งกันอยู่ระหว่างการแต่งงาน และความรัก จูเลียต มิตเชล (Juliet Mitchell) เสนอว่าลัทธิหรือแนวคิดเรื่องความรักเพิ่งเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 20 ส่วนการแต่งงานเกิดมาก่อนนานแล้ว เมื่อความคิดเรื่องความรักเกิดขึ้น มันได้ถูกนำมาละลายเข้าเป็นสิ่งเดียวกันกับการแต่งงาน คือ รักกันจึงแต่งงานกัน ทำให้เกิดความคิดเหลวไหลที่ว่าเป็น "การเลือกที่อิสระของชีวิต" ทั้งที่ทั้งความรักและการแต่งงานไม่สามารถเข้ากันได้ ความรักเป็นเรื่องของอารมณ์ควบคุมไม่ได้และเกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจ ขณะที่การแต่งงานเป็นเรื่องของความตั้งใจ เป็นพันธะสัญญาตามกฎหมายที่กำหนดให้มีความซื่อสัตย์ต่อกันไม่เปลี่ยนแปลง (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545)

เช่นเดียวกันกับกรณีศึกษาดาว เธอถูกกดขี่ด้วยโครงสร้างของกามารมณ์หรือเพศสัมพันธ์ (Sexuality) ในระบบชายเป็นใหญ่ คู่รักของเธอด่าว่าเธอโง่ พูดภาษาเยอรมันไม่เก่งทั้งที่

อยู่เยอรมันมา 14 ปีแล้ว อีกทั้งเขายังติดต่อผู้หญิงอื่น แต่ดาวก็ยังให้อภัยคู่ของเธอ โดยให้เหตุผลว่าเพราะเธอรักเขา

> *"พี่รักแฟนคนนี้มาก เขาดีกับพี่ พยายามหาสิ่งดีๆ ให้ความสุข และเขาปกป้องพี่เช่น หาอาหารที่เขากินแล้วมันอร่อยมาให้ เขาจะให้พี่ในสิ่งที่เขาชอบ จะไม่สนใจว่าพี่ชอบหรือไม่ชอบอะไร เขาเอาแต่ใจตัวเอง ชอบคิดแต่เรื่องของตัวเอง เป็นใหญ่เสมอ ต้องสั่งได้ เขามีผู้หญิงคนอื่น จับได้ก็ไม่ยอมรับ พี่เลยตัดปัญหาลบเข้าออกจากเฟสบุก จะได้ไม่ต้องไปดูไปอ่านแล้วเสียใจ มือถือของเขาก็ไม่ดูแล้ว เพราะดูก็น้ำตาไหลทุกที พี่โกรธเขาอยู่ไม่นานก็หาย ไม่รู้เป็นไรพออยู่กับเขาแล้วจะลืมความผิดของเขาไปหมด มันมีความสุขยังไงก็ไม่รู้"*
>
> (ดาว, 41 ปี)

2. กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยอาศัยอยู่ต่างแดน ที่มีความแตกต่างทางด้าน สังคม วัฒนธรรม และภาษา ปัจจัยเหล่านี้เป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งกับชายเยอรมันหรือไม่

ผลการศึกษาพบว่า ความแตกต่างทางด้านสังคม วัฒนธรรม และภาษา เป็นปัจจัยให้ให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่ การส่งเงินกลับบ้านให้ครอบครัวที่เมืองไทย การใช้ภาษาเยอรมันได้ไม่ดี การพูดเล่นในกรณีของน้อย บทบาทความเป็นแม่กับการเลี้ยงดูลูกคนแรกได้ไม่ดีในช่วงเวลาที่ลูกไม่สบาย

3. กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยมีอำนาจทางเศรษฐกิจต่ำ เช่น เป็นแม่บ้านและเลี้ยงดูบุตร ไม่มีรายได้เป็นของตนเอง จึงจำเป็นต้องพึ่งพิงชายเยอรมันในการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ เป็นเหตุผลที่ทำให้ชายเยอรมันใช้ความรุนแรงต่อกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยหรือไม่

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทั้งหมดปัจจุบันมีงานทำ และมีรายได้เป็นของตัวเอง มีสามีชาวเยอรมันส่วนหนึ่งให้เงินกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทุกเดือน ซึ่งเงินส่วนนี้ให้ไว้สำหรับใช้จ่ายส่วนตัว สามีชาวเยอรมันจะไม่ก้าวก่ายกับรายได้ของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย และพวกเธอก็จะไม่ก้าวก่ายรายได้ของสามี ในกรณีที่เธอต้องการใช้เงินแต่เงินที่เธอมีอยู่ไม่เพียงพอ เธอสามารถขอกับสามีได้ และเธอต้องแจ้งเหตุผลว่า จะนำเงินไปใช้กับเรื่องใด และมีกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย 1 รายเป็นผู้บริหารจัดการเงินในบ้าน เมื่อสามีต้องการใช้เงินต้องมาขออนุญาตจากเธอก่อน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่รายได้น้อยกว่าฝ่ายชาย ไม่ได้เป็นเหตุผลที่ฝ่ายชายกระทำรุนแรงต่อเธอ

งานวิจัยของ วิลาศ ดวงกำเนิด (2551) เรื่อง “การสมรสกับคนต่างชาติของสตรีไทยในประเทศเยอรมนี” โดยการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามเป็นหลัก ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยหญิงไทยที่สมรสกับคนต่างชาติ ในเยอรมนี ข้อมูลได้จากการสอบถามจำนวน 396 ราย การสังเกตเชิงลึกในเยอรมนีจำนวน 11 ราย และในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยจำนวน 12 ราย

พบว่าสามีชาวเยอรมันส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยในการส่งเงินมาจุนเจือครอบครัวที่เมืองไทย หญิงไทยจึงมีความจำเป็นต้องทำงานประเภทรับจ้างและบริการ เพื่อไม่รบกวนรายได้ของสามี บางรายประกอบอาชีพหญิงขายบริการอย่างถูกต้องตามกฎหมายพร้อมกับอยู่กินกับสามีอย่างปกติ ประกอบกับในประเทศไทยมีค่านิยมแข่งขันกัน เพื่ออวดความร่ำรวยและต้องการแสดงออกซึ่งฐานะเพื่อจะได้รับการยอมรับในหมู่บ้าน เมื่อมีการกู้ยืมเงินเพื่อลงทุนสร้างที่อยู่อาศัย จึงทำให้กดดันในการใช้ชีวิตที่ต้องดิ้นรนทำงานอย่างหนัก

สอดคล้องกับงานวิจัยนี้ คือ สามีชาวเยอรมันของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการส่งเงินไปจุนเจือครอบครัวที่เมืองไทย ถึงแม้สามีชาวเยอรมันในบางรายจะเข้าใจว่าส่งเงินไปให้อดีตบุตรที่เกิดกับชาวไทย แต่ไม่เข้าใจว่าเพราะอะไรจึงส่งไปจำนวนมากทั้งที่บุตรอายุแค่ 10 ขวบและค่าใช้จ่ายในเมืองไทยไม่ได้สูงมากเมื่อเทียบกับเยอรมนี หญิงไทยพยายามอธิบายไปว่าไม่ได้เป็นค่าใช้จ่ายของบุตรอย่างเดียว แต่ให้ญาติๆ ที่ช่วยเลี้ยงดูบุตรด้วย ดังนั้นสามีชาวเยอรมันจึงกล่าวว่า “ฉันสามารถเลี้ยงดูเธอ และลูกได้ แต่ไม่สามารถเลี้ยงดูคนทั้งครอบครัวที่เมืองไทยได้” และมีสามีชาวเยอรมันบางรายสนับสนุนส่งเงินให้อดีตบุตรที่เกิดกับชาวไทยของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยตลอดได้กล่าวว่า “ผู้หญิงไทยราคาแพง เพราะเขาต้องเลี้ยงดูทั้งกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยและบุตรที่เกิดกับอดีตสามีชาวไทยด้วย”

ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Yos ที่ว่าบทบาทของผู้หญิงไทยนั้นมีแกนกลางอยู่ที่ครอบครัว การแต่งงานกับผู้หญิงไทยคนหนึ่งจึงไม่ได้อยู่แค่เพียงตัวผู้หญิงเท่านั้น หากแต่ต้องเข้าไปเกี่ยวพันวงศาคณาญาติของผู้หญิงอย่างแยกไม่ออก และยิ่งหากผู้ชายเป็นคนมีฐานะ การเกี่ยวพันในเรื่องการช่วยเหลือเงินทองย่อมหลีกหนีไม่พ้น (Yos, 1994 อ้างใน โสภิดา วีรกุลเทวัญ, อ้างแล้ว)

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่ต้องทำงาน เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของสามี และหลีกเลี่ยงปัญหาการนำเงินของสามีส่งไปจุนเจือครอบครัวที่เมืองไทย นับตั้งแต่ลูกที่เกิดจากอดีตสามีคนไทย โดยลูกจะอยู่ในความดูแลของพ่อแม่ญาติพี่น้องฝ่ายหญิงที่เมืองไทย ด้วยความรับผิดชอบที่มีต่อพ่อแม่และญาติพี่น้องจึงเป็นเหตุผลหลักที่พวกเธอจำเป็นต้องส่งเสียเงินไปช่วยเหลือจุนเจือญาติพี่น้องที่เมืองไทย วัฒนธรรมของชาวตะวันตกความเป็นครอบครัวแตกต่างกับเมืองไทย ชาวตะวันตกจะไม่ส่งเงินให้พ่อแม่เพราะพ่อแม่ของพวกเขามีรายได้จากรัฐคือเงิน

เกษียณอายุการทำงานที่มีเพียงพอกับการใช้จ่ายในแต่ละวัน ในขณะที่เมืองไทย สวัสดิการจากรัฐไม่ได้เพียงพอ และถ้าหากไม่ได้ทำงานในรัฐ หรือเอกชนเป็นงานที่ทำแล้วเสียภาษีเข้ารัฐแล้ว งานพวกนี้จะไม่มีเงินเกษียณอายุให้ จะมีก็แค่ 600 บาทต่อเดือนในรายที่เป็นผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป อีกทั้งความสัมพันธ์ในครอบครัวของชาวตะวันตก และชาวไทยแตกต่างกันมาก พุทธศาสนาสอนว่า ลูกที่ดีต้องกตัญญูกตเวทีต่อบุพการี ส่วนชาวตะวันตกเมื่อย้ายออกมาจากครอบครัวของพ่อแม่แล้ว ต้องยืนด้วยขาของตัวเองไม่ต้องเลี้ยงดูส่งเสียพ่อแม่ยามแก่เฒ่า ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยไม่ต้องการให้พ่อแม่อยู่ในสภาพที่ยากจนเหมือนกันกับที่เธอเผชิญในวัยเด็กดังนั้นเมื่อเธอได้มาอยู่เยอรมนี การดิ้นรนหางานทำเพื่อที่จะได้มีรายได้เป็นของตนเองแล้ว การส่งเงินกลับให้พ่อแม่ และลูกเป็นหน้าที่ที่เธอต้องทำ ดังคำพูดของเก๋ (42 ปี) “ฉันจน ถ้าฉันมีเงินก็คงไม่ได้มาไกลขนาดนี้ ฉันต้องการทำงานแล้วส่งไปให้พ่อแม่และลูกที่เมืองไทย” เธอบอกกับสามีชาวเยอรมันในช่วงแรกๆ ที่เธอยังไม่ได้ทำงาน สามีเธอเข้าใจเธอจึงทำหน้าที่ส่งเงินให้ครอบครัวของเธอที่เมืองไทย หลังจากเธอมีงานทำเธอรับหน้าที่ส่งเงินให้ครอบครัวที่เมืองไทยเอง เพราะจะได้เป็นการลดภาระของสามีลงไป “พี่ส่งเงินไปให้ทางบ้านเยอะ ซื้อมอเตอร์ไซด์ให้ลูกสาว ออกรถกระบะให้พ่อแม่ ซื้อรถไถนา คันละล้านสาม ใกล้จะผ่อนหมดแล้ว แม่แฟนเคยถามพี่ว่า เงินเดือนเธอก็แค่ 400 ยูโร ทำไมเธอยังส่งเงินไปให้พ่อแม่อีก เธอตอบไปว่า “อยู่ที่นี่ฉันลำบากก็ช่าง ขอให้ญาติฉันสบาย ฉันก็สบายไปด้วย แต่ก่อนฉันจนไม่มีเงินซื้อข้าวกิน ฉันคิดว่าช่วยพ่อ แม่ พี่น้อง ไม่ได้ช่วยฟรี ตอนเรากลับไปที่เมืองไทย ก็พึ่งพาพวกเขาได้”

4. อุปนิสัยส่วนบุคคล เช่น การดื่มแอลกอฮอล์ การเล่นการพนัน และอื่นๆ เป็นสาเหตุทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกัน ส่งผลให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวหรือไม่

ผลการศึกษาพบว่า อุปนิสัยส่วนบุคคลก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่

กรณีของออม (52 ปี) สามีของเธอน้อยใจคิดว่าออมจะไปมีผู้ชายคนอื่น จึงไม่ยอมออกจากห้องนอนเป็นเวลา 2 วัน สร้างความกังวลใจให้ออมเป็นอย่างมาก เธอเรียกเพื่อนบ้านเพื่อให้มาช่วยงัดประตู แต่เพื่อนบ้านแนะนำให้โทรแจ้งตำรวจ และเรียกรถพยาบาล ก่อนที่จะโทรศัพท์ สามีของเธอก็ออกจากห้อง ออมโกรธ และโมโหสามีมากจึงใช้มือตบไปที่ป่องหูของเขา

กรณีของน้ำ (39 ปี) สามีของเธอมีอุปนิสัยชอบดื่มเหล้า เขาจะปั่นจักรยานไปที่ร้านเหล้าทุกวันหลังเลิกงานจะเริ่มดื่มตั้งแต่สี่โมงเย็น แล้วหกโมงเย็นถึงจะกลับบ้าน จากนั้นก็จะสูบบุหรี่ในบ้าน แต่หลังดื่มเหล้าเขาไม่ได้เอะอะ โวยวาย หรือทำร้ายน้ำ เขาเมาแล้วก็จะเข้านอน ช่วงแรกของการแต่งงานกัน น้ำไม่เข้าใจว่าทำไมสามีของเธอจึงทำเช่นนี้ เคยทะเลาะกันเมื่อน้ำขอให้สามีเลิกดื่มและสูบบุหรี่ จนปัจจุบันเป็นเวลา 12 ปีแล้วที่น้ำและสามีอยู่ด้วยกัน แต่สามีของน้ำก็ยังมีนิสัย ดื่มและสูบบุหรี่ตลอดความรู้สึกของน้ำก็คือเคยชิน ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นไปในลักษณะต่าง

คนต่างอยู่ ไม่ได้รับประทานอาหารร่วมกัน เสาร์อาทิตย์สามีของน้ำก็ดื่มอยู่ที่บ้าน ส่วนน้ำก็ไปพบเพื่อน

5. การรับรู้สิทธิทางกฎหมาย และแหล่งให้ความช่วยเหลือทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศเยอรมนีของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยเป็นปัจจัยที่ทำให้ชายเยอรมันกระทำรุนแรงกับกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยหรือไม่

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยไม่ได้ทราบรายละเอียดที่ชัดเจนของกฎหมาย แต่ทราบว่าถ้าสามีเยอรมัน ตบตี ทำร้ายพวกเธอ ทางออกของพวกเธอคือ จะลุกขึ้นมาสู้ จะแจ้งตำรวจ จะบอกญาติๆ ของสามี และจะฟ้องหย่า และพวกเธอได้บอกว่า คำตอบที่เธอกล่าวออกไปเช่นนั้น เพราะว่าเป็นเหตุการณ์สมมุติขึ้นมาว่า แต่ถ้าเกิดเหตุการณ์ขึ้นมาจริงๆ เธอก็คงไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นที่จุดใดก่อน กลุ่มบางรายกล่าวว่า ถ้าสามีของเธอทำเช่นนั้นจริงๆ แล้วเธอแจ้งตำรวจ หน้าที่การทำงานของสามีก็จบลง เธอและลูกก็ต้องไปอยู่บ้านช่วยเหลือผู้หญิง ชีวิตครอบครัวก็ต้องสิ้นสุดลง กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยบางรายได้กล่าวว่า เธอทำงานหนักทุกวันนี้เพื่อส่งเงินให้ครอบครัวที่เมืองไทย เพื่อจะได้เป็นหลักประกันชีวิตได้ เพราะถ้าหากชีวิตสมรสของเธอต้องจบลง อย่างน้อยครอบครัวที่เมืองไทยก็สามารถดูแลเธอได้ ส่วนกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยบางรายกล่าวว่า เธอคงจะไปหาสามีใหม่

กฎหมายสามารถช่วยเหลือผู้ถูกกระทำรุนแรงได้ แต่การนำมาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เป็นเรื่องที่ลำบาก หญิงไทยส่วนใหญ่ได้วีซ่าไม่จำกัดเวลา หรือวีซ่าถาวรแล้ว พวกเธอสามารถอยู่ในเยอรมนีได้โดยไม่ขึ้นกับสามีชาวเยอรมัน ลักษณะการประกอบอาชีพในเยอรมันทำงานไม่เต็มเวลา ลักษณะงานที่ทำเป็นงานที่ต้องใช้แรง ไม่ต้องจ่ายภาษี รายได้ต้องไม่เกิน 400 ยูโรต่อเดือน แต่มีกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยบางรายทำงานเกินเวลา มีรายได้มากกว่า 400 ยูโรต่อเดือน หากเธอต้องแยกทางกับสามีชาวเยอรมัน เธอก็สามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในเยอรมนี และเธอจะได้รับเงินค่าเลี้ยงดูจากสามี กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทุกคนไม่อยากให้เป็นเช่นนี้ถึงแม้จะอยู่ได้ด้วยตนเอง แต่ชีวิตครอบครัวต้องจบลง

6. เมื่อกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยถูกชายเยอรมันที่อยู่ร่วมกันกระทำรุนแรงต่อทางร่างกาย ทางเพศ ทางจิตใจ การทารุณทางด้านอารมณ์ ตลอดจนการคุกคามทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมต่อกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย จากนั้นกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยใช้รูปแบบ และวิธีการใดในการยุติปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้น และได้ใช้สิทธิของตน ขอความช่วยเหลือจากองค์กรของรัฐและเอกชนหรือไม่

จากการศึกษานี้พบว่า ความรุนแรงทางร่างกายที่ผู้หญิงได้รับมีขนาดเล็กน้อยสาเหตุที่ผู้ชายกระทำเพราะผู้หญิงพูดและทำเรื่องล้อเล่น เธอได้ไปจับเป้ากางเกงของผู้ชายและล้อเล่นว่าเป็นไส้กรอกในขณะที่ฝ่ายชายไม่เข้าใจ เขาเลยด่าว่าและใช้เท้าถีบเธอ ส่วนความรุนแรงทางด้านจิตใจ

นั้นผู้หญิงส่วนใหญ่ถูกกระทำรุนแรงจากฝ่ายชาย ผลกระทบและขนาดความรุนแรงทางจิตใจนั้นไม่สามารถวัดและตรวจสอบได้ซึ่งแตกต่างจากความรุนแรงทางร่างกายที่สามรถตรวจสอบและเอาผิดผู้กระทำได้ ขนาดความรุนแรงทางจิตใจ หนักหรือเบานั้นผู้หญิงที่ผ่านการหย่าร้างมักนำความรุนแรงที่ได้รับจากอดีตคู่มาเปรียบเทียบกับความรุนแรงในปัจจุบันที่ได้รับจากชายเยอรมัน เมื่อความรุนแรงที่ได้รับในอดีตมีขนาดที่รุนแรงกว่าจะส่งผลให้ความรุนแรงที่ได้รับในปัจจุบันเบาบางลง

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่ที่ถูกสามีชาวเยอรมันกระทำรุนแรงต่อเธอทางร่างกายและทางจิตใจ ขนาดของความรุนแรงที่ได้รับ มีขนาดเล็กน้อย พวกเธอสามารถแก้ไขปัญหา และหาทางออกด้วยตนเอง เช่น การโทรไปพูดระบายความรู้สึกให้เพื่อนคนไทยด้วยกันฟัง การยอมรับกับอุปนิสัยของสามี การปรับเปลี่ยนอุปนิสัยส่วนตัวของตนเอง และการใช้รายได้ของตนเองส่งให้ครอบครัวที่เมืองไทย การหาทางออกจากความรุนแรงทางจิตใจที่ผู้หญิงได้รับนั้น พวกเธอแสวงหาทางออกในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุยปรึกษากับเพื่อนสนิท ฉะนั้นแหล่งให้ความช่วยเหลือที่ไม่เป็นทางการไม่ใช่ไม่มีความสำคัญเพราะจะพบได้ว่าส่วนใหญ่ผู้หญิงจะพึ่งพิงความช่วยเหลือในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการก่อน เช่น การบอกญาติของสามี การพูดคุยปรับทุกข์กับเพื่อนสนิท หากความรุนแรงที่มีขนาดใหญ่เพื่อนหรือญาติจะเป็นผู้แนะนำว่าต้องดำเนินการอย่างไรต่อไป นำไปสู่กระบวนการขอความช่วยเหลือในรูปแบบที่เป็นทางการ การที่ผู้หญิงบอกว่าไม่ทราบถึงกฎหมายครอบครัวและไม่รู้จักสมาคมช่วยเหลือผู้หญิงไทยในเยอรมนีนั้นสอดคล้องกับขนาดของความรุนแรงที่ผู้หญิงได้รับ หากความรุนแรงที่ได้รับมีขนาดหนัก ผู้หญิงจึงจะแสวงหาความช่วยเหลือที่เป็นทางการดังเช่นกรณีของดาว อดีตสามีชาวเยอรมันทุบตีลูกสาวที่เกิดกับอดีตสามีคนไทย ทำให้ลูกสาวของเธอมีปัญหาทางจิตใจ เช่น ร้องไห้ตลอดเวลา นอนฝันร้าย ดาวจึงตัดสินใจขอความช่วยเหลือจากรัฐเธอได้โทรแจ้งความกับตำรวจ และย้ายไปพักในบ้านช่วยเหลือผู้หญิงในเยอรมนี

วิลาส ดวงกำเนิด (2551) ผลกระทบจากการสมรสกับสามีชาวต่างชาติทำให้ชีวิตของสตรีไทยดีขึ้นในระยะแรกเพื่อให้การดำเนินชีวิตหลุดพ้นจากความยากจน ภายหลังการย้ายถิ่นส่วนใหญ่สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้ดี แต่ในบางรายมีปัญหาในการปรับตัวจากการที่ต้องเลี้ยงดูบุตรอยู่แต่ในบ้าน มีชีวิตแต่ละวันอย่างซ้ำซากจำเจ ทำให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้และรู้สึกโกรธเพราะตัวเธอเองดูเหมือนคนไม่มีคุณค่า และไม่มีความก้าวหน้าใดๆ ทำให้เธอเกิดความเครียด และพบว่าระดับการศึกษาและรายได้ส่งผลกระทบด้านบวกต่อทัศนคติการปรับตัว และความสามารถในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงอื่นๆ แต่เนื่องจากสตรีไทยส่วนใหญ่มีการศึกษาที่ไม่สูงนัก เป็นผลให้ประสบปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยที่ในบางครั้งสตรีไทยเองก็ไม่มีโอกาสได้รับรู้ ทำให้ถูกหลอกลวงได้ง่าย สตรีไทยมีทัศนคติว่าการมีสามีชาวต่างชาติทำให้ชีวิตสมรสราบรื่นกว่าสามี

ชาวไทย พฤติกรรมของสามีชาวต่างชาติส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับครอบครัว สามีเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ มีความรับผิดชอบ ดูแลครอบครัวเป็นอย่างดีรวมถึงมีความสัมพันธ์ในด้านดีกับญาติของสามี ส่วนสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาในครอบครัวที่สำคัญที่สุดมาจากการสื่อสาร รองลงมาคือการดื่มสุราของสามี และความแตกต่างทางวัฒนธรรมประเพณี

ผลงานวิจัยของวิลาส ดวงกำเนิดสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่แต่งงานกับชายชาวเยอรมันมีเป้าหมายคือ การต้องการหลุดพ้นจากความยากจนที่ตนเองมีอยู่ กลุ่มหญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติแล้วประสบความสำเร็จผ่านเข้ามาในสายตาของพวกเธอในรูปแบบของวัตถุ เช่น บ้าน รถยนต์ เครื่องประดับเช่นทองคำ จึงตีความหมายว่ามีครอบครัวที่เป็นสุขในต่างแดน บวกกับสถานภาพที่ติดตัว เช่น เป็นหม้ายจากการหย่าร้างเพราะสามีไปมีผู้หญิงอื่นและพวกเธอต้องรับผิดชอบลูกที่เกิดจากอดีตสามีชาวไทย คุณสมบัติเหล่านี้ไม่เป็นที่ต้องการในสังคมไทย จึงเป็นไปได้ยากที่เธอจะเริ่มต้นชีวิตใหม่อีกครั้งกับผู้ชายไทยได้ เพราะสังคมไทยตีตราว่าผู้หญิงที่หย่าร้างและมีลูกติดเป็นคนมีตำหนิ และให้คำจัดความกับหญิงที่หย่าร้างและมีลูกติดว่าเป็น “ผู้หญิงไม่ดี” ดังนั้นการเลือกแต่งงานกับชายต่างชาติจึงเป็นทางออกที่ดี เพราะผู้ชายต่างชาติไม่ได้สนใจกับอดีตที่ติดตัวเธอมา พวกเธอจึงพยายามไขว่คว้าเพื่อให้ได้แต่งงานกับชายต่างชาติ ดังนั้นเมื่อมีคนรู้จัก หรือญาติที่แต่งงานกับชาวเยอรมันชักชวนให้มาหาคู่ยังต่างแดน เธอจึงไม่ปฏิเสธและตอบรับทันที สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิธี สุขสมบุรณ์, 2550 เรื่อง “Cross-border marriage as a migration strategy: Thai women in the Netherlands” พบว่า วิธีคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้หญิงที่ดีของชายไทย ที่มองว่าหญิงต้องรักนวลสงวนตัว ไม่ควรมีเพศสัมพันธ์กับชายใดจนกว่าแต่งงาน และเมื่อแต่งแล้วก็ห้ามนอกใจ ขณะที่ชายไทยเองสามารถแสวงหาประสบการณ์ทางเพศหลังจากแต่งงานได้เป็นครั้งคราว แต่เมื่อเทียบกับสังคมชายชาวดัตช์กลับมองว่าเป็นเรื่องเท่าเทียม ดังนั้นจึงสามารถยอมรับหญิงที่ผ่านการแต่งงานมาแล้วได้โดยไม่อคติใดๆ หญิงไทยจึงมองว่าการแต่งงานข้ามวัฒนธรรมเช่นนี้เป็นทางหนึ่งที่จะเริ่มต้นชีวิตคู่อีกครั้ง และเป็นการย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศพัฒนาแล้วด้วย นอกเหนือจากแรงจูงใจทางด้านเศรษฐกิจแล้ว วิธีคิดและวิถีปฏิบัติเกี่ยวกับเพศภาวะและเพศวิถีที่แตกต่างกันในสองสังคมนั้นยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเอื้ออำนวยหรือจำกัดการแต่งงานข้ามวัฒนธรรม หรืออาจบอกได้ว่า หญิงไทยอาจตัดสินใจแต่งงานและจงใจย้ายถิ่นเพื่อต่อต้านการกดขี่ทางเพศและหลบเลี่ยงการควบคุมจากครอบครัวของตนที่อาศัยอยู่ในไทยก็เป็นได้

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยไม่กลัวกับการย้ายไปอยู่ต่างประเทศ เพราะชีวิตของพวกเธอเคยย้ายจากครอบครัวไปอยู่ต่างถิ่นมาแล้ว เช่น การย้ายเข้ามาทำงานในกรุงเทพ ในพัทยา ในระยอง จึงเป็นเรื่องธรรมดาที่เธอจะเดินทางไปยังต่างแดน ด้วยความที่มีคนรู้จัก และญาติอยู่ที่เยอรมันมาก่อน

ดังนั้นเธอจึงไม่ได้สนใจหาข้อมูลเกี่ยวกับประเทศปลายทางว่าเป็นอย่างไร บวกกับการศึกษาของเธอจบแค่ประถมศึกษาปีที่ 4 โอกาสที่จะเข้าถึงความรู้และข้อมูลมีน้อยมาก ก่อนออกเดินทางไปยังต่างแดนเพื่อหาคู่จำเป็นต้องมีปัจจัย เช่น การทำวีซ่า ตั๋วเครื่องบิน และบางรายอาจจะต้องจ่ายเงินให้กับญาติ และหรือคนรู้จักที่ชักชวนมา เมื่อมาถึงยังเยอรมนีสิ่งที่ต้องทำก็คือการหาผู้ชายชาวเยอรมันให้มาดูตัว ช่องทางที่จะได้ผู้ชายมาก็คือ การประกาศทางหนังสือพิมพ์ หรือผ่านการแนะนำจากแฟนชาวเยอรมันของญาติ หรือคนรู้จัก จากนั้นก็เป็นการทำความรู้จักกันซึ่งการรู้จักนั้นก็จะผ่านโดยมีล่ามเป็นคนแปลและตอบโต้กัน หากต่างฝ่ายต่างถูกใจกันแล้ว ฝ่ายหญิงก็จะไปใช้ชีวิตที่บ้านของฝ่ายชาย การโต้ตอบและสื่อสารกัน ก็ใช้ภาษามือ และเปิดดิกชั่นนารีสื่อสารกัน และเมื่อครบ 3 เดือนตามกำหนดของวีซ่าท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยก็ต้องเดินทางกลับเมืองไทยแล้วรอการมาเยี่ยมเยือนของฝ่ายชายที่เมืองไทย แต่บางรายก็ดำเนินการแต่งงานเพื่อเปลี่ยนจากวีซ่าท่องเที่ยว เป็นวีซ่าติดตามคู่สมรส ชีวิตของพวกเธออยู่ในความเสี่ยงที่จะถูกหลอกลวงได้ง่ายมาก พวกเธอฝากชีวิตไว้กับโชคชะตา ต่อจากนั้นชีวิตความยากลำบากของเธอก็เกิดขึ้น สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป วัฒนธรรมสังคม ภาษา ที่ไม่คุ้นเคย ภาระต่างๆ จึงตกอยู่กับสามีชาวเยอรมัน ในการช่วยเหลือพวกเธอ ในระยะแรกๆ สามีชาวเยอรมันมีอำนาจในการตัดสินใจแทนพวกเธอ เพราะพวกเธอไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาเยอรมันได้ หากไปอยู่ในช่วงแรกๆ แล้วไม่ได้มีการวางแผนเรื่องการมีบุตรไว้ก่อน เมื่อเธอตั้งครรภ์ความยากลำบากก็จะเกิดขึ้น ดังกรณีของเก่ง (33 ปี) เธอเครียดมากในช่วงเวลานั้น เนื่องจากพื้นฐานชีวิตที่เมืองไทยของเธอ ดิ้นรนและต่อสู้ด้วยตนเองมาตั้งแต่อายุ 11 ปี การมาอยู่เยอรมนีทำให้เธอไม่เป็นตัวของตัวเอง แบบแผนการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไป เธอต้องให้สามีดูแลเธอตลอด แบมือขอเงินจากสามีไว้ใช้จ่าย เมื่อตั้งครรภ์เธอทุกข์มาก ลักษณะครอบครัวในเมืองไทยเป็นครอบครัวขยาย ได้รับความช่วยเหลือจากญาติๆ ในขณะที่ลักษณะครอบครัวในเยอรมนีเป็นครอบครัวเดี่ยว เธอจึงมีความรู้สึกเหมือนอยู่ตัวคนเดียว ญาติๆ ของสามีก็ไม่ได้มาสนใจดูแล จนเธอตัดสินใจกลับเมืองไทยเมื่ออายุครรภ์ได้ 3 เดือน อยู่เมืองไทยประมาณ 3 เดือนจึงกลับมาคลอดที่เยอรมนี หลังจากคลอดบุตร ปัญหาต่างๆ ก็ตามมาเนื่องจากเธอมีบุตรเป็นคนแรก ไม่มีประสบการณ์การเลี้ยงดูลูก และขาดการสนับสนุนจากใครๆ มีแค่เธอและสามี แต่สามีก็ไปฟังพ่อแม่และญาติๆ ของเขามาว่า ควรต้องเลี้ยงลูกอย่างไร จากนั้นจะมาบอกเก่งว่า เธอทำอะไรถูก หรืออะไรผิด เมื่อลูกไม่สบาย หรือต้องไปรับวัคซีน เก่งก็ไม่สามารถพาไปได้ ดังนั้นสามีจึงจำเป็นต้องลางาน แล้วพาลูกไปพบแพทย์ ช่วงระยะเวลานั้นเธอกับสามีทะเลาะกันเป็นประจำ คำพูดที่ทำให้เธอจำฝังใจก็คือ สามีไล่เธอกลับเมืองไทยคนเดียว ห้ามเอาลูกกลับไปด้วย เธอต้องอดทน ไม่ตอบโต้สามี และเลี้ยงดูลูกเพียงลำพัง จนประมาณลูกได้ 2 ขวบครึ่ง เธอนำลูกไปฝากเลี้ยงไว้ที่สถานรับเลี้ยงเด็ก แล้วออกหางานทำ ด้วยความโชคดีเธอได้รู้จักกับคนไทย ดังนั้นจึงพอได้พูดคุยและปรึกษากัน ปัจจุบันลูกของเธออายุ 7 ขวบแล้ว

และเธอได้เปิดร้านนวดไทยที่บ้าน มีลูกค้ามาใช้บริการทำให้มีรายได้พอสมควร เธอกล่าวว่า ตอนนี้เธอเป็นตัวของตัวเองแล้ว สามารถโต้แย้งกับสามีได้ในเรื่องที่เธอไม่เห็นด้วย และเธอกล่าวเสริมว่าช่วงที่ลูกเล็กๆ เป็นอะไรที่ลำบากมาก ถ้าเธอไม่รักสามีชาวเยอรมันเธอจะไม่ยอมใช้ชีวิตที่เยอรมันเด็ดขาด

ความรุนแรงในครอบครัวระหว่างกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย กับคู่รักและหรือสามีชาวเยอรมัน ปัจจัย และสาเหตุมีความหลากหลาย ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ และบริบทต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตคู่ ความแตกต่างกัน ทางด้าน ภาษา สังคม วัฒนธรรม เป็นตัวแปลสำคัญที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว อีกทั้งอุปนิสัย และความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นคุณลักษณะที่สำคัญเช่นกันที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวได้ ส่วนบทบาทหญิงชาย และระบบชายเป็นใหญ่มีส่วนประกอบเป็นเหตุให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวได้เช่นกัน

การหาทางออกแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว พบว่าขึ้นอยู่กับว่าปัญหานั้นมีขนาดเท่าไหร่ ถ้าขนาดเล็กน้อย การปรับเปลี่ยนข้อผิดพลาดของตนเอง การระบายให้บุคคลอื่นฟังก็ทำให้รู้สึกผ่อนคลายไปได้บ้าง แต่ถ้าขนาดใหญ่ ก็ขึ้นกับว่าคนที่เผชิญกับปัญหาต้องการหาทางออกหรือไม่ ทางออกที่ว่านี้ผู้เผชิญปัญหาต้องมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่มากพอ เพื่อที่จะได้มีอำนาจในการตัดสินใจ ญาติๆ ของสามีและของฝ่ายหญิง และแหล่งสนับสนุนทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นบุคคล และหน่วยงานต่างๆ สามารถช่วยเหลือหญิงไทยที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในต่างแดนได้ รวมทั้งจำเป็นต้องสร้างองค์ความรู้ในด้านกฎหมายครอบครัว และให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ขององค์กรที่ให้ความช่วยเหลือหญิงไทยในเยอรมนี เพราะผู้หญิงส่วนใหญ่ไม่รู้จัก

การสร้างศักยภาพเป็นการเพิ่มอำนาจให้หญิงไทยได้ เพื่อป้องกันความรุนแรงในครอบครัว เช่น การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเยอรมันให้ดี ทั้ง 4 ด้าน ฟัง พูด อ่าน และเขียน การเรียนรู้เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวว่าคืออะไร และการหาแนวทางเพื่อป้องกันและหลีกเลี่ยงความรุนแรงในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ อำนาจเหล่านี้ก็คือความรู้ที่จะช่วยเหลือตนเองและหาทางออกที่ดีได้เมื่อต้องเผชิญกับปัญหา รวมทั้งการสร้างศักยภาพในการด้านการทำงาน เพื่อเป็นการหารายได้ให้ตนเองและครอบครัว และเพื่อลดบทบาทการพึ่งพิงสามีในด้านเศรษฐกิจ และสร้างคุณค่าให้แก่ตนเอง

5.2.2 จุดเด่นของงานวิจัยนี้พบว่า

งานวิจัยที่ศึกษาในต่างประเทศระหว่าง กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยกับชายต่างชาติเกี่ยวกับประเด็นความรุนแรงในครอบครัวนั้นพบว่ามีน้อย งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับการ

แต่งงานข้ามวัฒนธรรมของทั้งสองฝ่ายแล้วนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยอย่างไร คนในสังคมไทยสนใจแค่เพียงว่า ผู้หญิงไทยส่วนหนึ่งที่แต่งงานกับชายต่างชาตินั้นเป็นผู้หญิงที่ทำงานในภาคส่วนของการให้บริการทางเพศ และสนใจเกี่ยวกับเงินที่หญิงไทยส่งกลับไปให้ครอบครัวที่เมืองไทยในแต่ละปีมีจำนวนมากน้อยเพียงใด เพราะเงินที่ส่งกลับเมืองไทยนั้น นอกจากจะทำให้ความเป็นอยู่ของครอบครัวเธอดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้ภาพรวมเศรษฐกิจในเมืองไทยดีขึ้นไปด้วย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าจุดเด่นของงานวิจัยนี้อย่างน้อยผลของงานวิจัยจะช่วยสะท้อนถึงประสบการณ์ชีวิตคู่ในต่างประเทศของหญิงไทยว่าเป็นอย่างไร พวกเธอพบเจอกับอุปสรรค และเผชิญกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวหรือไม่ เพื่อกระตุ้นเตือนให้สังคมใส่ใจความเป็นอยู่ของหญิงไทยที่แต่งงานกับชายต่างชาติที่อาศัยในประเทศ **แต่การศึกษาครั้งนี้พบว่ามีจุดด้อยเช่นกันได้แก่**

1) หัวข้อการศึกษาวิจัยมีความละเอียดอ่อน และเป็นเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว โดยปกติแล้ววาทกรรมที่ว่า “เรื่องในครอบครัว ไม่ควรทำให้เป็นเรื่องสาธารณะ หรือไม่ควรเปิดเผยให้บุคคลภายนอกรับรู้” วาทกรรมนี้มีอยู่ทุกสังคม เมื่อรวมเข้ากับวัฒนธรรมตะวันตกที่มีชีวิตความเป็นอยู่แบบปัจเจกบุคคล หรือต่างคนต่างอยู่แล้วนั้น ทำให้การสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเป็นไปในลักษณะที่ได้ข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริง ในการศึกษานี้ผู้วิจัยค้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างบางรายไม่ได้ให้ข้อมูลที่เป็นจริงเช่น ผู้วิจัยสอบถามตัวอย่างหมายเลข 1 เกี่ยวกับลักษณะความรุนแรงที่เกิดในครอบครัวเป็นอย่างไร ฝ่ายชายได้ใช้กำลังทำร้ายหรือไม่ในช่วงเวลาที่ทะเลาะวิวาทกัน กลุ่มตัวอย่างหมายเลข 1 ตอบว่าแค่ทะเลาะกันอย่างเดียว แต่เมื่อผู้วิจัยไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างหมายเลข 2 ซึ่งเธอรู้จักกับกลุ่มตัวอย่างหมายเลข 1 กลุ่มตัวอย่างหมายเลข 2 บอกว่ากลุ่มตัวอย่างหมายเลย 1 ทะเลาะและตบตีกัน สาเหตุที่เธอรู้เพราะในวันที่เกิดเรื่องกลุ่มตัวอย่างหมายเลข 1 ได้มาหาเธอที่บ้าน และอีกหนึ่งกรณีคือ กลุ่มตัวอย่าง ก เล่าว่า กลุ่มตัวอย่าง ข ถูกสามีขังไว้ในห้องเก็บของที่เธอรู้เพราะกลุ่มตัวอย่าง ข โทรศัพท์มาเล่าให้เธอฟัง แต่เมื่อผู้วิจัยไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ข เธอกลับไม่เล่าถึงเหตุการณ์นั้น

2) ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มที่อยู่ในเยอรมนีถูกต้องตามกฎหมาย แต่ยังมีกลุ่มที่อยู่ในเยอรมนีอย่างหลบซ่อน ซึ่งทำให้มิสามารถเข้าถึงข้อมูลจากกลุ่มผู้หญิงที่อยู่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายได้

3) ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างหญิงไทย 8 ราย อาศัยอยู่ในเยอรมนีตั้งแต่ 8-16 ปี และอีก 2 ราย อาศัยอยู่ในเยอรมนี 2 ปี และ 3 ปี ตามลำดับ รวมทั้งทั้ง 2 รายนี้มีพื้นฐานการศึกษาที่เมืองไทยสูง ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นกลุ่มคนที่สามารถปรับตัวในเยอรมนีได้แล้ว

4) ระยะเวลาการสัมภาษณ์เชิงลึกในครั้งนี้พบว่าใช้ระยะเวลาประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่งต่อหนึ่งคน ผู้วิจัยพบว่าระยะเวลาน้อยไป การสร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่างต้องใช้ระยะเวลามากพอสมควร และการเดินทางไปสัมภาษณ์ในแต่ละครั้งมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง หากมีเวลาและทุนมากพอ ควรใช้เวลาอย่างน้อยประมาณ 2 ชั่วโมง และถ้าเป็นไปได้ควรสัมภาษณ์มากกว่า 2 ครั้งขึ้นไป เพราะการสัมภาษณ์ครั้งที่ 1 นั้นอาจเรียกได้ว่าเป็นการสร้างสัมพันธภาพ สร้างความไว้วางใจให้แก่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะส่งผลให้การพูดคุยกันในครั้งที่ 2 และครั้งต่อๆ ไปเป็นไปในลักษณะของการเปิดใจทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและครบถ้วนสมบูรณ์ รวมทั้งควรนำข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์ให้กลุ่มตัวอย่างอ่าน หากมิสามารถอ่านได้ ผู้วิจัยควรบอกเล่าเรื่องราวของข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่างฟัง เพื่อเป็นการสะท้อนข้อมูลที่ได้รับ และเป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลอีกครั้ง

5) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการเป็นอาสาสมัครช่วยงานเจ้าหน้าที่คนไทยในสมาคมช่วยเหลือผู้หญิงที่ได้รับความรุนแรงจากคู่รัก และหรือสามีในเมือง Frankfurt เป็นองค์กรเอกชน ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขออนุญาตหน่วยงานเพื่อไปเป็นอาสาสมัคร พบว่าได้รับคำตอบจากหัวหน้าองค์กรว่าอนุญาตให้ไปเยี่ยมชมและพูดคุยกับเจ้าหน้าที่คนไทยได้ประมาณ 2 ชั่วโมง ผู้วิจัยเดินทางด้วยรถไฟเป็นระยะเวลาประมาณ 4 ชั่วโมง ทำให้ผู้วิจัยไม่ได้รับความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์จริงเกี่ยวกับความรุนแรงระหว่างคู่รัก และหรือสามีภรรยาในเยอรมนี

5.3 ข้อเสนอแนะ

5. 3. 1 ข้อเสนอแนะทางด้านเชิงนโยบาย

1) การแก้ไขปัญหาความรุนแรงที่หญิงไทยได้รับจากคู่รัก และหรือสามีชาวต่างชาติ ควรเข้าใจพื้นฐานของหญิงไทยก่อน เนื่องจากปัจจุบันความต้องการแต่งงานกับชาวต่างชาติถือได้ว่าเป็นค่านิยมในสังคมไทย หญิงไทยมีความคิดเห็นว่าการแต่งงานกับชาวต่างชาติจะทำให้ตนเองประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ ซึ่งตามข้อเท็จจริงแล้วไม่ได้เป็นจริงเสมอไป ดังนั้นการได้รับความรู้ก่อนไปใช้ชีวิตต่างแดนจึงมีความสำคัญ เช่น การเรียนรู้ถึงประเทศปลายทางก่อนเดินทาง ในด้านภาษา สังคม วัฒนธรรม สภาพอากาศ

2) การทำงานทั้งภาครัฐและเอกชนควรทำงานเชิงรุก และต้องทำงานเป็นเครือข่าย โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย เพื่อให้หญิงไทยทราบถึงวิธีการป้องกัน และจัดการกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้ เช่น ควรมีการแจกเอกสารความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเยอรมนี เอกสารเกี่ยวกับหน่วยงานที่ช่วยเหลือผู้หญิงไทยในเยอรมนี และเอกสารความรู้เกี่ยวกับความรุนแรง

ในครอบครัว ให้แก่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยในวันที่ไปรับวีซ่าติดตามคู่สมรส และหรือวีซ่าแต่งงาน ณ สถานเอกอัครราชฑูตเยอรมันประจำประเทศไทย

3) รัฐควรให้ความช่วยเหลือสมาคมช่วยเหลือผู้หญิงไทยในต่างแดน เพื่อจัดสรรงบประมาณในการช่วยรณรงค์การให้ความรู้แก่หญิงไทย เพื่อพัฒนาศักยภาพของหญิงไทย เช่น การจัดประชุมในหัวข้อที่หญิงไทยต้องการ การจัดอบรมการนวดแผนไทย การจัดพิมพ์เอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว และหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งแนวทางป้องกันและการแก้ไขปัญหา เมื่อหญิงไทยถูกกระทำรุนแรงจากคู่รัก และหรือสามีต่างชาติ อีกทั้งควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่ให้คำปรึกษาหญิงไทยที่ได้รับปัญหาให้เพียงพอและสามารถติดต่อได้ตลอดเวลา

4) แหล่งให้ความช่วยเหลือที่ไม่เป็นทางการ เช่น การปรึกษาเพื่อนคนไทยด้วยกัน พบว่ามีความสำคัญมาก ดังนั้นควรมีการเลือกผู้นำในชุมชนที่มีคนไทยอยู่ขึ้นมา เพื่อเป็นแกนกลางในการช่วยเหลือผู้หญิงไทย และควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการช่วยเหลือจากการตั้งรับซึ่งเป็นการแก้ไขหลังจากเกิดปัญหา เป็นรณรงค์ให้ความรู้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา

5. 3. 2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาความรุนแรงในครอบครัว เฉพาะกลุ่มที่ได้รับความรุนแรงจากสามีชาวเยอรมัน เพื่อจะได้มองเห็นประเด็นของแนวทางการจัดการปัญหาได้ชัดเจน

2) ควรมีการศึกษาความรุนแรงในครอบครัว ในประเทศเยอรมนีให้ต่อเนื่อง เพราะในแต่ละปีจะมีจำนวนหญิงไทยที่แต่งงานกับชายเยอรมันเพิ่มขึ้นทุกปี และเลือกกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่มาอยู่เยอรมันในช่วงแรกๆ และศึกษาระยะยาวเฝ้าติดตามตั้งแต่เข้ามาอยู่จนถึงประมาณ 3 ปี การศึกษาวิจัยในระยะนี้จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมแล้ว ยังสามารถช่วยเหลือหญิงไทยได้ด้วย เพราะการใช้ชีวิตต่างแดนในช่วงแรกๆ มักพบกับอุปสรรคปัญหามากมาย เช่น สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง ชีวิตความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนไป รวมทั้งความแตกต่างทางด้าน สังคม วัฒนธรรม และภาษา

3) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับความรุนแรงในคู่สามีภรรยา ความรุนแรงที่ผู้หญิงเป็นผู้กระทำ เพื่อให้ทราบกระบวนการการเข้าสู่เส้นทางความรุนแรง และปัจจัยกำหนดพฤติกรรมความรุนแรง

4) ควรมีการศึกษาความรุนแรงในครอบครัว ในกลุ่มตัวอย่างชายรักชายด้วย เพราะปัจจุบัน มีชายไทยแต่งงานกับชายเยอรมันเช่นกัน ถึงแม้จะมีจำนวนไม่มากเมื่อเทียบกับกลุ่มหญิงไทยแต่งงานกับชายเยอรมัน เพื่อจะได้มองเห็นประเด็นปัญหาในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ

สุข หรือทุกข์เมื่อย้ายจากถิ่นกำเนิดไปอยู่ต่างแดน : ศึกษาความรุนแรงในครอบครัวของหญิงไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี

HAPPINESS OR SUFFERING AFTER MIGRATING FROM THAILAND TO LIVE IN ANOTHER COUNTRY: A STUDY OF DOMESTIC VIOLENCE OF THAI WOMEN IN GERMANY.

บูชา ปิยะวงษ์ 5036896 SHMS/M

ศศ.ม.(สังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ศิริวรรณ ไกรสุรพงศ์, Ph.D., มัลลิกา มัติโก, Ph.D., ดรุณี ภู่ขาว, Ph.D.

บทสรุปแบบสมบูรณ์

1. ความสำคัญและที่มาของการศึกษา

ปัจจุบันความรุนแรงในครอบครัวต่อผู้หญิงได้รับการยอมรับว่าเป็นปัญหาที่ลิดรอนสิทธิ์ในชีวิต ร่างกาย และเกิดขึ้นกับผู้หญิงทุกประเทศทั่วโลก โดยไม่แบ่งชนชั้น ระดับการศึกษา เชื้อชาติ ภาษา ตลอดจนเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการบรรลุซึ่งความเสมอภาค การพัฒนา และสันติภาพระหว่างหญิงชาย ความรุนแรงจากการกระทำของคู่รัก หรือสามีต่อผู้หญิงเป็นสากล หมายความว่าผู้หญิงทุกชาติ ทุกสังคม ทั่วโลกล้วนเป็นผู้ถูกกระทำ อีกทั้งเป็นปัญหาหลักของทุกสังคมและทุกประเทศทั่วโลก แต่ด้วยวัฒนธรรมและกฎหมายทำให้ผู้หญิงปิดบังซ่อนเร้น และอดทนรับสภาพกับภัยร้ายใกล้ตัว ปัญหาความรุนแรงนับวันจึงทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น “ทำไมผู้ชายกระทำ และผู้หญิงยังยอมทน และยอมรับเป็นผู้ถูกกระทำ” ดังการศึกษาของ WHO (2001) กับผู้หญิง 10 ประเทศทั่วโลกได้แก่ ประเทศบังกลาเทศ บราซิล เอธิโอเปีย ญี่ปุ่น นามิเบีย เปรู ซามัว เซอร์เบีย แทนซาเนีย และมีประเทศไทยรวมอยู่ด้วย โดย กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ (2543) เป็นคณะวิจัยที่รับผิดชอบศึกษาในส่วนของประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาใน 10 ประเทศมีทั้งหมด 24,000 คน โดยเปรียบเทียบผู้หญิง 2 กลุ่มที่อาศัยอยู่ในเมือง และในชนบท กลุ่มตัวอย่างในประเทศไทยมีทั้งหมด 2,078 ราย ผลการศึกษาพบว่าในช่วงชีวิตผู้หญิงไทยเคยถูกคู่ของตนกระทำรุนแรงทางร่างกายร้อยละ 34 ในจังหวัดนครสวรรค์ และร้อยละ 23 ในกรุงเทพฯ และผู้หญิงในจังหวัด

นครสวรรค์ ร้อยละ 29 ในกรุงเทพฯ ร้อยละ 30 เคยประสบปัญหาความรุนแรงทางเพศที่กระทำโดยคู่ของตน โดยรวมของผู้หญิงในจังหวัดนครสวรรค์ ร้อยละ 47 และในกรุงเทพฯ ร้อยละ 41 เคยประสบปัญหาความรุนแรงทางร่างกาย และหรือทางเพศ ส่วนผู้หญิงในประเทศเอธิโอเปียเคยถูกกระทำทางร่างกายและหรือทางเพศจากคู่ของตนสูงที่สุด ร้อยละ 71 และผู้หญิงญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในเมืองเคยถูกคู่ของตนกระทำต่ำสุด ร้อยละ 15 ส่วนประเทศบังกลาเทศ บราซิล นามิเบีย เปรู ซามัว เซอร์เบีย แทนซาเนียพบว่าผู้หญิงถูกกระทำรุนแรงจากคู่ของตนเช่นกันระหว่างร้อยละ 15 ถึงร้อยละ 71 การศึกษานี้เป็นการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างผู้หญิงที่อาศัยอยู่ในประเทศของตนเอง และคู่รัก หรือสามีเป็นผู้ที่มีเชื้อชาติ และสัญชาติเดียวกัน อยู่ในสังคม วัฒนธรรมเดียวกัน ความต่างของกลุ่มตัวอย่างมีแค่อาศัยอยู่ในชุมชนเมือง หรือในชนบท

ประเทศเยอรมนีมีนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกคือ นางอังเกลา แมร์เคิล (Angela Merkel) ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ.2548 จนถึงปัจจุบัน (Angela Merkel) ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ.2548 จนถึงปัจจุบัน (วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี, 2554) และมี นาง คลาร่า เซทกิ้น (Clara Zetkin) หญิงชาวเยอรมันผู้ให้กำเนิดวันที่ 8 มีนาคมของทุกปีเป็นวันสตรีสากล แต่ไม่ได้หมายความว่าหญิงไทยหรือผู้หญิงชาติอื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนีจะไม่ถูกกระทำรุนแรงจากคู่รัก หรือสามี ดังการศึกษาของ Schroettle and Mueller (2003) ที่ทำการศึกษาในประเทศเยอรมนีเรื่อง Health, Well-Being and Personal Safety of Women in Germany: A Representative Study of Violence against Women. มีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 10,265 คน อายุ 16-85 ปี โดยเป็นผู้หญิงเยอรมัน ผู้หญิงตุรกี (N=397) และผู้หญิงในยุโรปตะวันออก หรือสมัยก่อนเป็นประเทศโซเวียต (N=862) ผู้หญิงกลุ่มนี้เป็นผู้ลี้ภัยจากสงคราม) ใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยตรงถึงประสบการณ์ในช่วง 1 ปี และ 5 ปีที่ผ่านมา รวมทั้งในช่วงชีวิตทั้งหมดที่เคยถูกกระทำรุนแรงจากคู่รัก หรือสามี อดีตคู่รัก หรืออดีตสามี และจากครอบครัวในช่วงวัยเด็ก ผลจากการศึกษามีดังนี้ ผู้หญิงเยอรมันประมาณร้อยละ 25 มีประสบการณ์ถูกคู่ของตนคนปัจจุบันกระทำรุนแรงทางร่างกาย หรือทางเพศ หรือทั้ง 2 ทาง โดยประมาณการ 2 ใน 3 ของผู้หญิงถูกกระทำรุนแรงทางร่างกาย และ 1 ใน 7 ถูกกระทำรุนแรงทางเพศ อีกทั้งผู้หญิงร้อยละ 65 ถูกกระทำรุนแรงทางร่างกายจากอดีตคู่ของตน โดยลักษณะการได้รับบาดเจ็บคือ บวม ฟกช้ำ เคล็ดขัดยอก กระดูกหัก มีแผลเปิด และใบหน้าได้รับบาดเจ็บ 1 ใน 3 ของผู้หญิงถูกทำร้ายทางจิตใจ และเพศ จำนวนครั้งที่ถูกกระทำรุนแรงมีดังนี้ ร้อยละ 31 ถูกกระทำ 1 ครั้งร้อยละ 36 ถูกกระทำ 2-10 ครั้ง และร้อยละ 33 ถูกกระทำมากกว่า 10-40 ครั้ง และผู้หญิงตุรกีถูกกระทำรุนแรงจากคู่รัก หรือสามีสูงกว่าผู้หญิงทั้งสองกลุ่ม การศึกษาวิจัยดังกล่าวศึกษาในกลุ่มหญิง และชายเป็นคนสัญชาติเดียวกัน ซึ่งความต่างทางภาษา สังคม วัฒนธรรม และศาสนา ไม่ได้เป็นเหตุผลประกอบให้เกิด

ความรุนแรง ถึงแม้จะมีการศึกษากับ 2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนต่างด้าวที่มาอาศัยอยู่ในเยอรมนี เช่นเดียวกันกับหญิงไทย แต่คู่รัก และหรือสามีที่อยู่ร่วมกันเป็นคนสัญชาติเดียวกัน

ในประเทศเยอรมนี สิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญเยอรมันกล่าวไว้ว่า มาตรา 1 สิทธิความเป็นมนุษย์ ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ผู้ใดไม่สามารถล่วงละเมิดได้ มาตรา 3 ความเสมอภาคของประชาชนภายใต้กฎหมายความเสมอภาคระหว่างหญิงหรือชาย มาตรา 6 เสรีภาพในสถาบันครอบครัว (พรสวรรค์ วัฒนางกุร, 2546) เมื่อฝ่ายหญิงถูกกระทำรุนแรง สามารถเข้าแจ้งความได้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือขอความช่วยเหลือจากชุมชน เช่นเพื่อนบ้าน สมาคมและหรือองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือผู้หญิงจากการกระทำของคู่รักและหรือสามี สิ่งเหล่านี้หญิงไทยสามารถกระทำได้ แต่ปัญหา และอุปสรรคในเรื่องภาษา การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย และแหล่งขอความช่วยเหลือจากชุมชน และองค์กรต่างๆ อุปสรรคที่กล่าวมาเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้หญิงไทยมิสามารถร้องขอความช่วยเหลือได้ และมีประเด็นเหตุผลอื่นๆ ที่ทำให้ผู้หญิงไม่ลุกขึ้นมาเรียกร้องสิทธิ หรือปกป้องร่างกาย จิตใจของตนเช่น การมองว่าเมื่อมีปัญหาจะทำให้ต้องเดินทางกลับประเทศไทย แต่เธอไม่ต้องการ การยอมรับว่าเป็นเรื่องปกติเพราะผู้หญิงส่วนใหญ่ในสังคมก็ถูกกระทำเช่นเดียวกัน การมองว่าครอบครัวที่สมบูรณ์แบบต้องประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก ลักษณะปัจจัยเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการหาคำอธิบาย และวิเคราะห์รายละเอียดของความรุนแรงที่หญิงไทยได้รับว่าเป็นอย่างไร จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยหัวข้อดังกล่าว

2.วัตถุประสงค์

1.เพื่อศึกษา รูปแบบความรุนแรง สาเหตุและปัจจัยของการเกิดความรุนแรงที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยได้รับจากชายเยอรมันที่อยู่ร่วมกัน

2.เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยหลังได้รับความรุนแรงจากชายเยอรมันที่อยู่ร่วมกัน รวมถึงการเข้าถึงบริการในด้านสุขภาพ กฎหมาย การรับบริการจากองค์กรของภาครัฐ และเอกชนในประเทศเยอรมนี

3.เพื่อศึกษาประสบการณ์ชีวิต ความสุข หรือความทุกข์ เกี่ยวกับความยากลำบากและการปรับตัวในการใช้ชีวิตของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยในเยอรมนี

3. วิธีการศึกษา

ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยจำนวน 10 รายที่อยู่ร่วมกันกับชายเยอรมันในลักษณะคู่รัก/การสมรสที่จดทะเบียนสมรส หรือไม่จดทะเบียนสมรส โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive site) ใน 5 เมือง คือ Gütersloh , Verl,

Schloß Holte-Stukenbrock, Salzkotten และ Paderborn รัฐนอร์ดไรน์-เวสท์ฟาเลน (Nordrhein-Westfalen) ประเทศเยอรมนี เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำงานและใช้ชีวิตอยู่ในรัฐนี้ ผู้วิจัยติดต่อกับกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่รู้จักก่อน จากนั้นกลุ่มตัวอย่างแรกแนะนำต่อ ๆ กันไปเพื่อรู้จักกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เป็นการเลือกตัวอย่างแบบ Snowball Technique เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth interview) มีแบบโครงร่าง (Interview Guideline) และนำเสนอผลงานวิจัยในลักษณะเชิงพรรณนา (Descriptive) ใช้กรอบแนวคิดแนวคิดสตรีสายสังคมนิยม (Socialist Feminist) ซึ่งกล่าวถึงระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่ และสังคมไทยไม่มีพื้นที่ หรือทางเลือกให้กับผู้หญิงการศึกษาน้อย ฐานะยากจน และสถานภาพหย่าร้างได้ สิ่งเหล่านี้มีอำนาจสำคัญในประสบการณ์และกระบวนการ การออกเดินทางไปใช้ชีวิตคู่กับชายต่างชาติของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย ระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่เข้าไปมีอำนาจในการดำเนินชีวิตหลายๆ ด้าน เช่น การพึ่งพาฝ่ายชายในด้านเศรษฐกิจ อุดมการณ์ความรักการมีเพศสัมพันธ์และการแต่งงาน อำนาจของครอบครัว อุดมการณ์ที่แตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยและชายเยอรมัน สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยถูกกระทำรุนแรงจากชายเยอรมันในชีวิตคู่

4. ผลการศึกษา

4.1 ประสบการณ์ชีวิตช่วงที่หนึ่ง “ก่อนออกเดินทางสู่เยอรมนี”

ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยอายุอยู่ในช่วง 32-52 ปี เฉลี่ยอายุ 40 ปี ภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 7 ราย จังหวัดตรัง ระยอง และฉะเชิงเทรา อย่างละ 1 ราย นับถือศาสนาพุทธ 8 ราย และศาสนาคริสต์ 2 ราย สถานภาพสมรสก่อนมาอยู่เยอรมนี โสด 4 ราย อีก 6 ราย มีสถานภาพหย่าร้าง และแยกกันอยู่กับสามีคนไทย (ในจำนวน 6 คนนี้มีบุตรที่เกิดกับอดีตคู่รัก และหรือสามีจำนวน 5 ราย และไม่มีบุตรจำนวน 1 ราย) การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จนถึงระดับปริญญาโท สถานภาพการสมรสในปัจจุบัน จดทะเบียนสมรสกับชายเยอรมันจำนวน 9 ราย มี 1 รายเคยผ่านการหย่าร้างกับชายเยอรมัน และปัจจุบันมีคู่รักไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน ในจำนวน 10 รายนี้มีบุตรด้วยกันกับชายเยอรมัน 7 ราย อีก 3 รายยังไม่มีบุตร อาชีพส่วนใหญ่ที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยประกอบในเยอรมนี คือ เป็นพนักงานนวดไทย 7 ราย เป็นพนักงานในโรงงาน 1 ราย เป็นพนักงานทำความสะอาดโรงแรม 1 ราย และทำงานในบริษัทเอกชนเกี่ยวกับการตรวจสอบงานวิจัยอีก 1 ราย รายได้ต่อเดือนจากการทำงานอยู่ในช่วง 400- 2,000 ยูโร (16,000-80,000 บาท) ระยะเวลาการอยู่ในเยอรมนีมีตั้งแต่ 2-16 ปี ปัจจุบันได้รับวีซ่าถาวร หรือวีซ่า

ไม่จำกัดระยะเวลา 8 ราย และได้รับวีซ่าติดตามคู่สมรสชายเยอรมัน 2 ราย ซึ่งเป็นคนที่มีระยะเวลาการอาศัยอยู่ในเยอรมนี 2 ปี และ 3 ปี

เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยตัดสินใจย้ายจากเมืองไทยมาอยู่เยอรมนี แบ่งได้ 2 กลุ่มดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยจำนวน 6 รายมีชีวิตครอบครัวที่ล้มเหลวจากเมืองไทย หลังการหย่าร้าง และมีบุตรกับอดีตสามีชาวไทย จึงเกิดความคิดว่า การแต่งงานอีกครั้งกับชายต่างชาติย่อมดีกว่าชายไทยเพราะชายต่างชาติยอมรับกับอดีตที่ผ่านมาได้ และลูกจะมีอนาคตที่ดี ถ้าได้มาใช้ชีวิตอยู่ต่างแดน รวมทั้งฐานะความเป็นอยู่ในเมืองไทยที่ลำบาก เลี้ยงลูกและครอบครัวเพียงลำพัง มีหนี้สิน ความคิดที่ว่าสามีชาวต่างชาติจะช่วยเหลือชำระหนี้สินให้ได้ และการมาอยู่ต่างแดนจะทำให้ตนเองสามารถหางานทำได้ มีเงินเดือนที่สูงกว่าเมืองไทยดังนั้นชีวิตคู่ที่ล้มเหลว และความจนทำให้ต้องดิ้นร้นมายังต่างแดน

2) กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยสถานภาพโสดจำนวน 3 ราย ต้องการความก้าวหน้าในชีวิต เบื่อหน่ายกับชีวิตในเมืองไทย เบื่อหน่ายหน้าที่การงานที่ทำอยู่ และฐานะเศรษฐกิจที่เมืองไทยมีบทบาทหาเลี้ยงตนเอง พ่อแม่ และญาติพี่น้อง เมื่อเห็นญาติหรือคนรู้จักประสบความสำเร็จในชีวิตคู่กับชายต่างชาติ จึงต้องการออกเดินทางมาหาคู่ยังต่างแดน และ 1 ราย รู้จักพบรักกับชายต่างชาติ หลังคบหาดูใจกันซักระยะหนึ่ง จึงแต่งงานกัน ถึงแม้ว่าฐานะการเงิน อาชีพ ตำแหน่งการทำงาน การศึกษาที่เมืองไทยของเธอจะดี แต่ด้วยความรักเธอจึงตัดสินใจย้ายมาอยู่กับสามียังต่างแดน

พวกเธอต้องการแสวงความสุขเพราะค่านิยมที่ว่า “มีสามีฝรั่งดีกว่ามีสามีไทย” เพื่อหลีกหนีความทุกข์จากเมืองไทย อันได้แก่ พื้นฐานครอบครัวยากจน มีหนี้สิน ชีวิตคู่กับอดีตคู่รัก และหรือสามีคนไทยล้มเหลว และความเบื่อหน่ายกับอาชีพ ตำแหน่งหน้าที่การงานไม่ประสบความสำเร็จ

4.2 ประสบการณ์ช่วงที่สอง “การตัดสินใจออกเดินทางสู่เยอรมนี”

ช่วงเวลาศึกษาดูใจ และเหตุผลที่ตัดสินใจออกเดินทางสู่เยอรมนี

ช่องทางการพบรัก

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่พบเจอกันกับคู่ชาวเยอรมันผ่านการแนะนำของญาติ หรือคนรู้จัก พวกเธอใช้เวลาเรียนรู้ชายเยอรมันในช่วงสั้นๆ ประมาณ 2 อาทิตย์ถึง 3 เดือนก่อนย้ายไปเยอรมนีในรายที่สื่อสารด้วยภาษาอังกฤษไม่ได้ ญาติหรือคนรู้จักเป็นล่ามให้ มี 2 รายรู้จักชายเยอรมันผ่านช่องทาง Internet เหตุผลสำคัญในการตัดสินใจย้ายถิ่นคือ 1) ได้วีซ่า

ติดตามคู่สมรสทำให้ทำงานในเยอรมนีได้ 2) ได้เรียนภาษาเยอรมันเป็นประโยชน์กับงานที่ทำอยู่ในเมืองไทย และ 3) หนี้สินหมดไป เพราะเห็นญาติ/คนรู้จักที่แต่งงานกับชาวต่างชาติแล้วร่ำรวย 4) เพราะความรัก

สุขหรือทุกข์ก่อนออกเดินทาง ความสุขคือผู้หญิงส่วนใหญ่แสวงหาโอกาสและหาทางเลือกให้แก่ตนเองโดยการแต่งงานกับชายต่างชาติ อีกทั้งชายเยอรมันให้โอกาสและยอมรับหญิงหย่าร้างและมีลูกติด ฐานะยากจน ให้เริ่มต้นชีวิตคู่อีกครั้ง และจ่ายหนี้สินให้

"แฟนพี่เคยพูดนะว่า "ผู้หญิงไทยราคาแพงมาก ไหนจะใช้หนี้สินให้ ยังต้องเลี้ยงลูกที่เกิดจากสามีเก่าด้วย จ่ายทุกอย่าง ส่วนพี่ก็จะเก็บแต่กระเป๋ากลับเมืองไทย"

(ออม, 52 ปี)

ประเด็นในความทุกข์คือ

1) การแสวงหาทุนทรัพย์ กลุ่มตัวอย่างหญิงไทย 4 รายต้องมีเงินเพื่อจ่ายค่าตั๋วเครื่องบิน และจ่ายค่านายหน้าให้แก่คนรู้จักที่ชักชวนให้มาคู่ที่เยอรมนี ดังกรณีของเก๋เธอต้องไปยืมเงินจากญาติ การดิ้นรนออกเดินทางเพียงเพราะหวังว่าจะได้พบเจอคู่รักชาวเยอรมัน

"เงินค่าตั๋วเครื่องบินก็ไปยืมกับญาติ เขาให้ยืมแต่จำคำพูดเขาได้จนถึงทุกวันนี้ "ให้อีเก๋ยืมเงินก็เหมือนให้เงินหมา คงไม่ได้คืน"

(เก๋, 42 ปี)

2) กลัวและกังวลจะไม่พบเจอคู่ในต่างแดนก่อนวีซ่าท่องเที่ยวสิ้นอายุ

3) การเฝ้ารอคอย การมาเยี่ยมเยือนของฝ่ายชายในเมืองไทย ดังกรณีของเก่ง

"กว่าแฟนจะบินกลับไปหาที่เมืองไทยก็ประมาณ 6 เดือน ตอนนั้นกังวลมากเลยว่าเขาจะไม่มา เราก็รอไปทำงานตัดผมของเราไป ระยะทางมันไกล ภาษาอังกฤษก็ไม่ได้เก่ง กว่าจะได้แต่งงานกันจริงๆ ก็ประมาณ 2 ปี"

(เก่ง, 34 ปี)

4) ความเสี่ยงและความไม่แน่ใจกับชีวิตคู่ในต่างแดน พวกเธอขาดการวางแผนว่าชีวิตคู่ในต่างแดนจะเป็นอย่างไร เธอมีอำนาจในการตัดสินใจว่าจะออกเดินทาง และได้รับการสนับสนุนจากคนในครอบครัวด้วย พวกเธอฝากการใช้ชีวิตคู่ช่วงแรกในต่างแดนไว้กับโชคชะตาดังคำกล่าวที่ว่า

“ไปตายเอาดาบหน้า”

(ออม, 52 ปี)”

“พี่ไม่ได้โดนลองขอเลย ไม่ได้ไปอยู่กับคนนั้นที คนนี้ที ไม่ถูกปู้ยี้ปู้ยำก่อนแต่งงาน พี่ยกมือสาธุตลอด อธิษฐานสวดมนต์ขอให้ไปไหนตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้”

(น้อย, 51 ปี)

5) การตัดสินใจของพวกเธอนั้นมีประเด็นของความต้องการอยู่ในต่างแดนเป็นหลัก ทำให้เธอไม่ได้ใช้เหตุผลอื่นๆ มาประกอบการตัดสินใจ

“ไม่รักแฟนหรอกตอนแต่ง อยากได้วีซ่า จะได้อยู่ที่เยอรมัน คิดอย่างเดียวว่าเขาจะให้เงินเราหรือเปล่านะ และอยู่ที่นี่ก็มีโอกาสได้ทำงานหาเงินอยู่เมืองไทยทำงานหนักแต่ได้เงินน้อย”

(เก๋, 42 ปี)

การเตรียมตัวเรียนภาษาเยอรมันก่อนออกเดินทาง

ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2550 มีกฎหมายให้คนต่างด้าวที่สมรสกับชาวเยอรมันจำเป็นต้องเรียนภาษาเยอรมันและสอบให้ได้ใบประกาศนียบัตรระดับพื้นฐานก่อนจึงจะทำวีซ่าติดตามคู่สมรสได้

ความทุกข์ที่หญิงไทยได้รับจากการเรียนภาษาเยอรมันคือ

1) การต้องจ่ายเงินค่าเรียนภาษาด้วยตนเองในรายที่ชายเยอรมันไม่ให้ทุนสนับสนุน

2) ความเคร่งเครียด เพราะการสอบผ่านหมายถึงการได้เดินทางไปอยู่เยอรมนี เพราะบางรายไม่ได้เรียนเพื่อให้เกิดความรู้แล้วนำไปใช้ประโยชน์ในต่างแดน แต่ต้องการ

ได้ใบประกาศฯเพื่อทำให้ตนสามารถทำวีซ่าติดตามคู่สมรสได้ รัฐบาลเยอรมนีเห็นประเด็นปัญหาจุดนี้ ดังนั้นเมื่อชาวต่างชาติไปอยู่ในเยอรมนีแล้วจำเป็นต้องเรียนเพิ่มอีกในหลักสูตรภาษาเยอรมันสำหรับชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในเยอรมนี

4.3 ประสบการณ์ช่วงที่สาม “การอยู่ในเยอรมนี”

ประสบการณ์ชีวิต และความยากลำบากและการปรับตัวในการใช้ชีวิตด้านสังคม วัฒนธรรม สภาพอากาศ การสื่อสาร และการเรียนภาษาเยอรมัน

ความแตกต่างระหว่างเยอรมนีและประเทศไทยนั้นมีมาก เช่นสภาพอากาศ ความเป็นปัจเจกบุคคลของครอบครัว สังคม วัฒนธรรม และภาษา ข้อมูลในส่วนนี้นำเสนอเกี่ยวความยากลำบากและการปรับตัวในการใช้ชีวิตช่วงแรกๆ ในเยอรมนี

1)ทุกข์อันเกิดจากสภาพอากาศ

อากาศที่หนาวเย็นโดยเฉพาะในฤดูหนาว และในฤดูใบไม้ผลิก่อให้เกิดปัญหาโรคภูมิแพ้จากละอองเกสรดอกไม้ได้

2)ทุกข์อันเกิดจากความต้องการอยากรับประทานอาหารไทย

เมื่อต้องการรับประทานต้องลงมือทำเองส่วนวัตถุดิบนั้นต้องไปซื้อจากร้านค้าเอเชีย

3) ทุกข์อันเกิดจากคิดถึงลูก และญาติๆ ที่เมืองไทย

4) ทุกข์อันเกิดจากการสื่อสารภาษาเยอรมัน

5) ทุกข์อันเกิดจากการเรียนภาษาเยอรมันในชั้นเรียน

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทั้ง 10 รายเห็นว่าภาษาเยอรมัน เป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตที่เยอรมัน เช่น ในการทำงาน การไปพบแพทย์ สำหรับกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่มาอาศัยอยู่ในเยอรมนีก่อนปี พ.ศ.2550 รัฐบาลเยอรมันยังไม่ได้สนับสนุนให้เรียนภาษาก่อนเดินทางมาเยอรมนี การเรียนภาษาส่วนใหญ่เรียนด้วยตนเองหรือจากครอบครัว เมื่ออยู่ในเยอรมนีมากกว่า 10 ปีทำให้สามารถ ฟัง และพูดภาษาเยอรมันได้ แต่การอ่าน การเขียน ส่วนใหญ่ทำไม่ได้ ต้องอาศัยสามี/คู่รักชาวเยอรมันช่วยเหลือ ในบางรายสามีสนับสนุนให้ไปเรียนแต่เธอต้องการทำงานเก็บเงินเพื่อส่งเสียให้ญาติที่เมืองไทย และนำมาใช้จ่ายในครอบครัวตนเอง

6)ทุกข์อันเกิดจากการดิ้นรนหางานทำ

เพื่อส่งรายได้ไปจุนเจือลูกและญาติๆ ที่เมืองไทย และเพื่อช่วยเหลือแบ่งเบาภาระสามีชาวเยอรมัน

4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก และหรือสามีภรรยา

เหตุผลส่วนใหญ่ที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยกับคู่รัก/สามีชาวเยอรมันแตกต่างกัน นั้นคือ วัฒนธรรม แต่ไม่สามารถมองข้ามอีก 2 ปัจจัยไปได้ได้แก่ อุปนิสัยและบุคลิกส่วนตัว (Personality) กับประสบการณ์ชีวิต (Experience) ทั้ง 3 ปัจจัยนี้ อาจทำให้เกิดความรุนแรงในชีวิตคู่ได้ ผลงานวิจัยส่วนนี้นำเสนอเกี่ยวกับอุปนิสัยส่วนตัว 3 เรื่องได้แก่ การดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ และการเล่นการพนันซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้เกิดความรุนแรงในชีวิตคู่ได้

1). การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ และการเล่นการพนัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างหญิงไทย 10 รายไม่สูบบุหรี่ ไม่มีนิสัยเล่นการพนัน จะมีแค่จำนวน 2 รายที่เล่นแชร์กับกลุ่มเพื่อนคนไทย การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะดื่มบ้างนานๆ ครั้ง เช่น งานสังสรรค์ ปาร์ตี้

2). การแบ่งงานกันทำในครอบครัว (การทำงานบ้านและการเลี้ยงดูบุตร) กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่มีหน้าที่ทำความสะอาดบ้าน ซักผ้า รีดผ้า ทำอาหาร พวกเธอถือว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องทำ เพราะสามีทำงานนอกบ้านและมีรายได้สูงกว่า อีกทั้งฝ่ายชายรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทุกอย่างในครอบครัว เช่น ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าที่พักอาศัย และอื่นๆ ผู้หญิงจะทำไปบ่นไปเมื่อสามีทำบ้านสกปรก บางครั้งพวกเธอก็บอกให้สามีช่วยเหลือทำงานบ้าน ส่วนหน้าที่เลี้ยงดูบุตรพบว่าฝ่ายหญิงเป็นผู้รับผิดชอบเพราะเธออยู่ที่บ้าน และงานที่เธอทำมีลักษณะไม่เต็มเวลา

3). การใช้จ่ายในครอบครัว

ฐานะทางเศรษฐกิจเป็นบริบทสำคัญในการใช้ชีวิตคู่ การพึ่งพิงฝ่ายชายพบว่า ในระยะเวลาช่วงแรก ฝ่ายหญิงมีบทบาทพึ่งพิงทางเศรษฐกิจจากฝ่ายชาย หลังจากนั้นฝ่ายหญิงเริ่มออกหางานทำเพราะต้องการหารายได้เพื่อนำไปส่งจุนเจือให้ญาติๆ ที่เมืองไทย และแบ่งเบาภาระสามี ส่วนหน้าที่ความรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในครอบครัวฝ่ายชายเป็นผู้รับผิดชอบตลอดตั้งแต่ที่ฝ่ายหญิงไม่มีงานทำหรือมีงานทำ ฝ่ายชายจะไม่ก้าวก่ายรายได้ของฝ่ายหญิง

4.5 ประสบการณ์และทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยในประเด็นต่อไปนี้

การขัดเกลาจากครอบครัวและสังคม

1)ความรุนแรงในวัยเด็กที่ได้รับจากครอบครัว และความรุนแรงที่ได้รับจากอดีตคู่รักและหรือสามี กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทั้งหมด 10 ราย มี 1 รายเท่านั้นที่มาจากครอบครัวที่พ่อ แม่แยกทางกัน เธอกล่าวว่า ขอบคุณพ่อกับแม่ที่แยกทางกัน ทำให้เธอใช้ชีวิตอย่างระมัดระวัง และ 2) ประสบการณ์การใช้ชีวิตคู่ในเชิงลบที่ล้มเหลวจากอดีตสามีคนไทยทำให้เธอเข้มแข็ง และนำสิ่งที่ผิดพลาดมาใช้ในการดำเนินชีวิตคู่ พวกเธอมองว่าชีวิตคู่ไม่แน่นอนจะจบลงเมื่อใดก็ได้ ดังนั้นเธอจะใช้ชีวิตอย่างระมัดระวัง และมีการเตรียมการหรือวางแผนล่วงหน้าเอาไว้ เช่น การทำงานสะสม

เงิน และส่งไปให้ญาติๆ ที่เมืองไทยในการสร้างบ้าน ซื้อรถ เพราะเมื่อต้องหย่าร้างกับสามีชาวเยอรมันเธอสามารถกลับไปอยู่ในเมืองไทยได้อย่างไม่ลำบาก

4.6 ทัศนคติเกี่ยวกับความสัมพันธ์บทบาทหญิงชาย

การขัดเกลาจากสังคมและครอบครัว

1) ทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทหญิงชาย กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยทุกคนแสดงความคิดเห็นว่า ผู้หญิงกับผู้ชายควรจะเสมอภาคกัน เช่น การเลี้ยงดูบุตรควรช่วยกันเลี้ยง ส่วนงานบ้านก็ควรแบ่งกันทำ แต่ถ้าสามีทำงานทั้งวัน ภรรยาก็ควรจะดูแลทำความสะอาดบ้าน เพราะสามีเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในครอบครัว ในครอบครัวไม่ควรมีใครเป็นผู้นำ หรือผู้ตาม ถึงแม้ผู้ชายมีร่างกายที่แข็งแรงกว่า และมีหน้าที่การงานที่เหนือกว่าพวกเธอ

2) การขัดเกลาจากสังคมที่กล่าวว่า ผู้ชายเป็นเพศที่แข็งแรง และควรให้ความเคารพผู้ที่อาวุโสกว่า ดังนั้นควรจะให้เกียรติสามีที่มีอายุมากกว่าตนเอง เธอเห็นว่างานบ้านเป็นหน้าที่หลักของเธอ แต่ไม่ได้มีเหตุผลเพียงพอหากเธอทำงานบ้านไม่เรียบร้อยหรือไม่สะอาด แล้วสามีมาตบตี ภรรยาที่ดีต้องไม่พึ่งพิงสามีฝ่ายเดียว ต้องซื่อสัตย์ให้เกียรติสามี

3) ความคิดที่ว่าการนอกใจสามีเป็นสิ่งที่ผู้หญิงสมควรถูกลงโทษจากฝ่ายชาย ผู้หญิงบางคนทำตัวไม่เหมาะสม เช่น มีชู้ ก็สมควรแล้วที่สามีทุบตี ถึงแม้จะไม่มีเหตุผลพอที่ภรรยามีชู้แล้วสามีทุบตี แต่ที่ผู้ชายแสดงออกเช่นนั้นเพราะความโมโห อารมณ์ชั่ววูบ

4.7 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยกับญาติๆ ของคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน และกับเพื่อนบ้าน

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่ปรับตัวเข้ากับญาติๆ ของสามีชาวเยอรมันได้ ถึงแม้ช่วงแรกๆไม่ได้รับการยอมรับแต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป พวกเขาก็ยอมรับเพราะกลุ่มหญิงไทยมีความอ่อนโน้มถ่อมตน มีความขยัน เช่น การช่วยเหลือทำงานบ้าน การเอาใจใส่แม่สามี พวกเธอได้รับการช่วยเหลือจากญาติๆ ของสามีในเรื่อง การเงิน การช่วยเลี้ยงดูบุตร การพาไปพบแพทย์ การสอนทำอาหาร และการสอนภาษาเยอรมัน สำหรับความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านนั้นเป็นในลักษณะการทักทายกันไม่ได้เข้าไปขอความช่วยเหลือบ่อยๆ มีการสังสรรค์กันบ้างนานๆ ครั้งเช่น งานวันเกิด งานครบรอบแต่งงาน ส่วนระดับความสัมพันธ์กับญาติที่เมืองไทยพบว่า พวกเธอจะโทรศัพท์พูดคุยกับญาติๆ ที่เมืองไทย ซึ่งเป็นการบอกเล่าถึงความเป็นอยู่ในต่างประเทศ ส่วนการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจพบว่าไม่มี ส่วนใหญ่จะส่งเงินไปให้มากกว่า

4.8 ข้อมูลประสบการณ์ความรุนแรงที่ได้รับจากคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน และรูปแบบการจัดการปัญหา ในช่วง 6 เดือนก่อนถึงวันสัมภาษณ์ และ 1 ปีที่ผ่านมา (รวม 6 เดือนที่กำลังศึกษาอยู่ด้วย)

1).ประเภท และลักษณะความรุนแรง (ความหนัก เบา ความถี่ ห่าง) ที่ได้รับ แบ่งความรุนแรงที่ได้รับออกเป็น 2 กลุ่ม 1) ความรุนแรงทางด้านร่างกายและจิตใจ 1 ราย และความรุนแรงทางจิตใจ 8 ราย ส่วนความรุนแรงทางเพศข้อมูลที่มีไม่เพียงพอจะสรุปได้ว่าไม่พบความรุนแรงทางเพศ รายละเอียดของความรุนแรงที่ได้มีดังนี้

ทางร่างกาย และจิตใจ ได้แก่

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยพูดเรื่องล้อเล่นกับสามี แต่สามีไม่ทราบว่าเป็นเรื่องล้อเล่น เขาเกิดอารมณ์ โกรธ โมโห เขาได้ด่าและ ใช้เท้าถีบกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย เกิดขึ้นเพียง 1 ครั้ง

ทางจิตใจ ได้แก่

ความหึงหวง เช่นการกล่าวหาว่ามีผู้ชายคนใหม่ถึงได้แต่งตัวสวย การสร้างความกังวลใจเพราะหึงหวงและน้อยใจฝ่ายหญิง โดยฝ่ายชายไม่ยอมออกจากห้องนอนเป็นเวลา 2 วัน ฝ่ายชายติดต่อหญิงอื่นผ่านเฟสบุก และการกล่าวถึงอดีตสามีคนไทย

ความคาดหวังบทบาทความเป็นแม่ เช่นสามีไล่กลับเมืองไทยและห้ามไม่ให้ลูกไปด้วย เพราะโมโหที่กลุ่มตัวหญิงไทยไม่สามารถพาลูกไปพบแพทย์เองได้ในช่วงเวลาที่ลูกไม่สบาย

การดูถูกดูแคลน เช่นดูถูกว่าจะไม่สามารถเปิดร้านนวดไทยได้ การต่อว่าเรื่องภาษาเยอรมันไม่พัฒนา และด่าว่า โง่ เรื่องการใช้ภาษาเยอรมันได้ไม่ดี

อุปนิสัยส่วนตัว เช่น การทำตัวเฉื่อยชา ไม่ทำในสิ่งที่ตกลงและวางแผนร่วมกัน การไม่พอใจที่ส่งเงินกลับเมืองไทยเป็นประจำและจำนวนมาก การไม่ใส่ใจกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย เพราะฝ่ายชายออกไปดื่มเหล้านอกบ้าน และสูบบุหรี่ในบ้านทุกวัน

2).ผลกระทบที่ได้รับ ขนาดความรุนแรงที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยได้รับพบว่า ความรุนแรงทางร่างกายที่ได้รับมีเพียงเล็กน้อย เป็นการใช้เท้าถีบเบาๆ ฝ่ายหญิงไม่ได้รับบาดเจ็บ และมีบาดแผลใดๆ ส่วนความรุนแรงทางจิตใจนั้นลักษณะความรุนแรงที่ได้รับส่วนใหญ่มาจากอุปนิสัยส่วนบุคคล เป็นการใช้คำพูดที่ทำร้ายจิตใจ การพูดถึงอดีตสามี การต่อว่าเรื่องภาษาเยอรมัน การหึงหวง การสูบบุหรี่และการดื่มแอลกอฮอล์ของฝ่ายชาย

3).การจัดการกับปัญหาความรุนแรงที่ได้รับ ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยสามารถแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง เช่น การนิ่งเฉย การโทรศัพท์ไปพูดคุยกับเพื่อน และหรือกับญาติๆ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเธอ การใช้เงินของตัวเองส่งให้ญาติๆ ที่เมืองไทย

4.9 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สิทธิทางกฎหมายครอบครัวของเยอรมัน และแหล่งช่วยเหลือทางสังคมเมื่อประสบปัญหาถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว เช่นการไปพบแพทย์เพื่อรักษา และบรรเทาบาดแผลที่เกิดจากการถูกกระทำรุนแรง การร้องขอความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน การแจ้งความกับตำรวจ การปรึกษาทนาย การเข้าปรึกษากับชมรม และหรือสมาคมที่ช่วยเหลือผู้หญิงไทย

กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยถูกกระทำรุนแรงทางจิตใจมีขนาดเล็กน้อย พวกเธอหาทางออกโดยการพูดคุยปรึกษากับเพื่อนสนิท ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสนใจในกฎหมายครอบครัว และข้อมูลของสมาคมให้ความช่วยเหลือหญิงไทยในเยอรมนี ส่วนใหญ่กล่าวอ้างว่า มีผู้หญิงไทยถูกสามีเยอรมัน ทุบตี ทำร้ายร่างกาย แล้วได้รับการช่วยเหลือจากรัฐให้ไปพักในบ้านช่วยเหลือผู้หญิง

5. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่าผู้หญิงออกเดินทางสู่เยอรมนีเพื่อติดต่อสามีชาวเยอรมันนั้น ส่วนใหญ่มาจากการที่ผู้หญิงแสวงหาโอกาสและทางเลือกให้กับชีวิต ผู้หญิงส่วนหนึ่งมีสถานภาพหย่าร้าง/แยกทางกับชายไทย ชีวิตครอบครัวที่ล้มเหลว ในบางรายถูกกระทำรุนแรงทางร่างกายและจิตใจ เช่นถูกตบตี ถูกบีบคอ สามี/คู่รักมีผู้หญิงอื่น การมีบทบาทคุณแม่เลี้ยงลูกเพียงลำพัง และการมีบทบาทลูกสาวที่ต้องเลี้ยงดูครอบครัว ทำให้ผู้หญิงดิ้นร้นต่อสู้หาเงินมาจุนเจือ เลี้ยงตนเอง ลูก และพ่อแม่ รวมทั้งผู้คนในสังคมไทยมีวิธีการคิดที่ว่า ผู้หญิงที่ผ่านการแต่งงานแล้วหย่าร้างมีลูกติด “เป็นผู้หญิงมีตำหนิ” การจะเริ่มต้นชีวิตคู่กับชายไทยอีกครั้งเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก ตัวผู้หญิงเองรู้สึกเข็ดหลาบกับการที่ต้องเริ่มต้นกับผู้ชายไทยอีกครั้งเช่นกัน ปัจจุบันการแต่งงานกับชายต่างชาติได้รับการยอมรับในสังคม ซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็นค่านิยม กลุ่มผู้หญิงที่แต่งงานกับชายต่างชาตินั้นพบว่าเป็นผู้หญิงส่วนหนึ่งมีสถานภาพหย่าร้าง จากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยในกรณีศึกษานี้พบว่าส่วนใหญ่แบกรับกับบทบาทหน้าที่ การเป็นภรรยาภายใต้ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา หรือคู่รักที่เป็นไปในทางลบ หรือมีชีวิตคู่ที่ล้มเหลวมาก่อน และเมื่อสิ้นสุดความสัมพันธ์ผู้หญิงเป็นฝ่ายต้องรับผิดชอบดูแลลูก ซึ่งเป็นแรงผลักดันที่สำคัญให้ผู้หญิงต้องผจญกับความกดดันในหลากหลายรูปแบบ จนกระทั่งท้ายที่สุดการดิ้นร้นเพื่อแสวงหาสามีชาวต่างชาติ และการออกเดินทางไปใช้ชีวิตยังต่างประเทศเกิดขึ้น พวกเธอเหล่านี้ตัดสินความสำเร็จในชีวิตคู่ของผู้หญิงที่แต่งงานกับชายต่างชาติผ่านวัตถุนิยม เช่น การสร้างบ้านใหญ่โต สวยงาม การมีรถยนต์คันใหม่ และครอบครัวในเมืองไทยมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น ภาพเหล่านี้ถูกเหมารวมว่ามีความสุข ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงต้องการแต่งงานกับชายเยอรมันเพราะคาดหวังว่าจะประสบ

ความสำเร็จในชีวิตคู่ หลุดพ้นจากความยากจน หนี้สินที่มีอยู่หมดไป ย้ายไปอยู่ในประเทศที่พัฒนาแล้วทำให้มีโอกาสได้ทำงานถึงแม้งานไม่ได้ใช้ความรู้ เป็นงานที่ใช้แรงเข้าแลก แต่พบว่าได้รับค่าตอบแทนสูงกว่าเมืองไทยเมื่อเปรียบเทียบอัตราการแลกเปลี่ยนของเงินสกุลยูโรกับสกุลบาท และการนำลูกย้ายไปอยู่ด้วยผู้หญิงมองว่าลูกจะมีอนาคตที่ดี ผู้หญิงใช้เหตุผลเหล่านี้แต่งงานกับชายเยอรมัน ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามแนวคิดกระแสหลักที่ว่า การแต่งงานนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อหญิงชายมีความรักให้แก่กัน ผู้หญิงหย่าร้างมีลูกติดได้หมดศรัทธากับอุดมการณ์เรื่องความรัก เพราะที่ผ่านมากับอดีตชายไทยอุดมการณ์ความรักที่ว่า ต้องซื่อสัตย์ รักเดียวใจเดียว ผัวเดียวเมียเดียว เป็นแม่และเมียที่ดี ผู้หญิงยึดถือกับสิ่งเหล่านี้แต่ผลลัพธ์ที่ได้คืออดีตสามี/คู่รักคนไทยมีผู้หญิงอื่น สิ่งที่ผู้ชายทำกับเป็นเรื่องชอบธรรมในสังคมไทย ผู้หญิงมักให้อภัยและยกโทษให้ผู้ชายได้หากเขาหยุดและเลิกกับผู้หญิงคนนั้น แต่เหตุที่ผู้หญิงต้องเลิกเด็ดขาดเพราะผู้ชายเลือกที่จะมีทั้งสองคน ผู้หญิงจึงมองไม่เห็นคุณค่าของอุดมการณ์ความรักที่ผ่านมาอีกต่อไป และปรับเปลี่ยนอุดมการณ์เรื่องความรักที่มีต่อชายเยอรมันใหม่ พวกเธอหันกลับมารักตนเองจึงไม่สนใจว่า การแต่งงานกับชายเยอรมันนั้นไม่จำเป็นต้องมีความรักเข้ามาเกี่ยวข้อง การตัดสินใจอยู่บนเหตุผลที่ว่า หาคนพึ่งพา ได้ประโยชน์เรื่องเงิน และอนาคตของลูก เหตุผลเหล่านี้จึงเพียงพอแล้วที่ตัดสินใจย้ายไปอยู่ต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าผู้หญิงยอมเสี่ยงเพื่อมาใช้ชีวิตคู่ในเยอรมนี จากเหตุผลทั้งหลายที่ผู้หญิงหยิบยกขึ้นมาอาจเป็นไปได้ว่าผู้หญิงต้องการหลีกหนีจากบทบาทความเป็นแม่ บทบาทความเป็นลูกสาวที่ครอบครัวและสังคมไทยกำหนดให้เธอเป็น

เมื่อเดินทางมาถึงเยอรมนีผู้หญิงพยายามปรับตัวให้ได้เพื่อความอยู่รอดในพื้นที่ใหม่ เช่น การเรียนรู้ภาษา สังคม วัฒนธรรมใหม่ หางานทำ ผู้หญิงดึงเอาด้านที่ดีของตนเองมาใช้ต่อรองกับชายเยอรมัน เพื่อให้เกิดการยอมรับ เช่น การดูแลเอาใจใส่สามี การดูแลทำความสะอาดบ้าน การทำอาหาร การเลี้ยงดูบุตร ซึ่งไม่ได้แปลว่าผู้หญิงยอมแต่พวกเธอเรียนรู้วิธีการเอาตัวรอดในสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไป และเธอมองว่าชีวิตความเป็นอยู่ในเมืองไทยยากลำบากกว่าในเยอรมนี ฉะนั้นการทำงานบ้านและการเลี้ยงดูลูกไม่ใช่การกดขี่ตามแนวคิดของ มิตเซล ที่มองว่าผู้ชายกดขี่ผู้หญิงในเรื่องการแบ่งงานกันทำซึ่งเป็นการมองหญิงชายที่อยู่ในชนชั้นเดียวกัน และไม่ได้มองความหลากหลายทางวัฒนธรรม และชนชั้น การอยู่ที่บ้านเลี้ยงลูกไม่ใช่ว่าผู้หญิงถูกทำให้เชื่อว่าบ้านเป็นสถานที่ของพวกเธอ แต่ในสภาพการย้ายถิ่น การเข้าไปอยู่ในสังคมใหม่ และการใช้ภาษาเป็นข้อจำกัดให้ผู้หญิงต้องอยู่บ้านในระยะแรก ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งเมื่อผู้หญิงปรับตัวได้แล้ว พวกเธอจะหางานทำ เพื่อสร้างคุณค่าให้ตนเอง การส่งเงินไปจุนเจือครอบครัวที่เมืองไทยเพราะผู้หญิงใช้เงินเป็นตัวแทนเพื่อแสดงให้เห็นถึงการได้ทำบทบาทแม่และลูกที่ดี ถึงแม้จะอยู่ห่างไกลการใช้เงินเป็นตัวกลางแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบ ความรักและความห่วงใย อีก

อย่างพวกเธอต้องการได้รับการยอมรับจากคนในสังคมไทยที่ว่า พวกเธอประสบความสำเร็จกับการใช้ชีวิตในต่างแดน ถึงแม้พวกเธอมีการศึกษาน้อย ยากจน ผ่านการหย่าร้างมาก่อน แต่เธอก็ทำให้ครอบครัวที่เมืองไทยมีฐานะดีขึ้นและมีความสุข อีกทั้งการทำงานนอกบ้านนั้นเธอต้องการทำบทบาทภรรยาที่ดีเช่นกัน เธอเรียนรู้ว่าสามีชาวเยอรมันไม่ได้ร่ำรวยและไม่เห็นด้วยในการนำเงินของเขาส่งไปให้ครอบครัวที่เมืองไทย รายได้ที่ได้รับสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ผู้หญิง เช่นผู้หญิงจ่ายค่าทำความสะอาดบ้าน ช่วยเหลือสามีผ่อนบ้านและได้เป็นเจ้าของร่วมกันกับสามี ซื้อสิ่งของเครื่องใช้ให้ลูก จะเห็นได้ว่าพวกเธอมีความทุกข์ที่ต้องเหน็ดเหนื่อยทำทั้งงานในบ้านและนอกบ้าน แต่ในความทุกข์นั้นก็เจือปนไปด้วยความภาคภูมิใจและความสุข

ความรุนแรงในครอบครัวระหว่างกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย กับคู่รักและหรือสามีชาวเยอรมัน ปัจจัย และสาเหตุมีความหลากหลาย ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ และบริบทต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตคู่ ความแตกต่างกัน ทางด้าน ภาษา สังคม วัฒนธรรม เป็นตัวแปลสำคัญที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว อีกทั้งอุปนิสัย และความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นคุณลักษณะที่สำคัญเช่นกันที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวได้ ส่วนบทบาทหญิงชาย และระบบชายเป็นใหญ่มีส่วนประกอบเป็นเหตุให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวได้เช่นกัน

การหาทางออกแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว พบว่าขึ้นอยู่กับว่าปัญหานั้นมีขนาดเท่าไหร่ ถ้าขนาดเล็กน้อย การปรับเปลี่ยนข้อผิดพลาดของตนเอง การระบายให้บุคคลอื่นฟังก็ทำให้รู้สึกผ่อนคลายไปได้บ้าง แต่ถ้าขนาดใหญ่ ก็ขึ้นกับว่าคนที่เผชิญกับปัญหาต้องการหาทางออกหรือไม่ ทางออกที่ว่านี้ผู้เผชิญปัญหาต้องมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่มากพอ เพื่อที่จะได้มีอำนาจในการตัดสินใจ ญาติๆ ของสามีและของฝ่ายหญิง และแหล่งสนับสนุนทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นบุคคล และหน่วยงานต่างๆ สามารถช่วยเหลือหญิงไทยที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในต่างแดนได้ รวมทั้งจำเป็นต้องสร้างองค์ความรู้ในด้านกฎหมายครอบครัว และให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ขององค์กรที่ให้ความช่วยเหลือหญิงไทยในเยอรมนี เพราะผู้หญิงส่วนใหญ่ไม่รู้จัก

การสร้างศักยภาพเป็นการเพิ่มอำนาจให้หญิงไทยได้ เพื่อป้องกันความรุนแรงในครอบครัว เช่น การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเยอรมันให้ดี ทั้ง 4 ด้าน ฟัง พูด อ่าน และเขียน การเรียนรู้เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวว่าคืออะไร และการหาแนวทางเพื่อป้องกันและหลีกเลี่ยงความรุนแรงในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ อำนาจเหล่านี้ก็คือความรู้ที่จะช่วยเหลือตนเองและหาทางออกที่ดีได้เมื่อต้องเผชิญกับปัญหา รวมทั้งการสร้างศักยภาพในการด้านการทำงาน เพื่อเป็นการหารายได้ให้ตนเองและครอบครัว และเพื่อลดบทบาทการพึ่งพิงสามีในด้านเศรษฐกิจ และสร้างคุณค่าให้แก่ตนเอง

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะทางด้านเชิงนโยบาย

1) การแก้ไขปัญหาความรุนแรงที่หญิงไทยได้รับจากคู่รัก และหรือสามีชาวต่างชาติ ควรเข้าใจพื้นฐานของหญิงไทยก่อน เนื่องจากปัจจุบันความต้องการแต่งงานกับชาวต่างชาติถือได้ว่าเป็นค่านิยมในสังคมไทย หญิงไทยมีความคิดเห็นว่าการแต่งงานกับชาวต่างชาติจะทำให้ตนเองประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ ซึ่งตามข้อเท็จจริงแล้วไม่ได้เป็นจริงเสมอไป ดังนั้นการได้รับความรู้ก่อนไปใช้ชีวิตต่างแดนจึงมีความสำคัญ เช่น การเรียนรู้ถึงประเทศปลายทางก่อนเดินทาง ในด้านภาษา สังคม วัฒนธรรม สภาพอากาศ

2) การทำงานทั้งภาครัฐและเอกชนควรทำงานเชิงรุก และต้องทำงานเป็นเครือข่าย โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของกลุ่มตัวอย่างหญิงไทย เพื่อให้หญิงไทยทราบถึงวิธีการป้องกัน และจัดการกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้ เช่น ควรมีการแจกเอกสารความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเยอรมนี เอกสารเกี่ยวกับหน่วยงานที่ช่วยเหลือผู้หญิงไทยในเยอรมนี และเอกสารความรู้เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ให้แก่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยในวันที่ไปรับวีซ่าติดตามคู่สมรส และหรือวีซ่าแต่งงาน ณ สถานเอกอัครราชฑูตเยอรมันประจำประเทศไทย

3) รัฐควรให้ความช่วยเหลือสมาคมช่วยเหลือผู้หญิงไทยในต่างแดน เพื่อจัดสรรงบประมาณในการช่วยรณรงค์การให้ความรู้แก่หญิงไทย เพื่อพัฒนาศักยภาพของหญิงไทย เช่น การจัดประชุมในหัวข้อที่หญิงไทยต้องการ การจัดอบรมการนวดแผนไทย การจัดพิมพ์เอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว และหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งแนวทางป้องกัน และการแก้ไขปัญหา เมื่อหญิงไทยถูกกระทำรุนแรงจากคู่รัก และหรือสามีต่างชาติ อีกทั้งควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่ให้คำปรึกษาหญิงไทยที่ได้รับปัญหาให้เพียงพอและสามารถติดต่อได้ตลอดเวลา

4) แหล่งให้ความช่วยเหลือที่ไม่เป็นทางการ เช่น การปรึกษาเพื่อนคนไทยด้วยกัน พบว่ามีความสำคัญมาก ดังนั้นควรมีการเลือกผู้นำในชุมชนที่มีคนไทยอยู่ขึ้นมา เพื่อเป็นแกนกลางในการช่วยเหลือผู้หญิงไทย และควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการช่วยเหลือจากการตั้งรับซึ่งเป็นการแก้ไขหลังจากเกิดปัญหา เป็นรณรงค์ให้ความรู้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา

6.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาความรุนแรงในครอบครัว เฉพาะกลุ่มที่ได้รับความรุนแรงจากสามีชาวเยอรมัน เพื่อจะได้มองเห็นประเด็นของแนวทางการจัดการปัญหาได้ชัดเจน

2) ควรมีการศึกษาความรุนแรงในครอบครัว ในประเทศเยอรมนีให้ต่อเนื่อง เพราะในแต่ละปีจะมีจำนวนหญิงไทยที่แต่งงานกับชายเยอรมันเพิ่มขึ้นทุกปี และเลือกกลุ่มตัวอย่างหญิงไทยที่มาอยู่เยอรมันในช่วงแรกๆ และศึกษาระยะยาวเฝ้าติดตามตั้งแต่เข้ามาอยู่จนถึงประมาณ 3 ปี การศึกษาวิจัยในระยะนี้จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมแล้ว ยังสามารถช่วยเหลือหญิงไทยได้ด้วย เพราะการใช้ชีวิตต่างแดนในช่วงแรกๆ มักพบกับอุปสรรคปัญหามากมาย เช่น สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง ชีวิตความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนไป รวมทั้งความแตกต่างทางด้าน สังคม วัฒนธรรม และภาษา

3) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับความรุนแรงในคู่สามีภรรยา ความรุนแรงที่ผู้หญิงเป็นผู้กระทำ เพื่อให้ทราบกระบวนการการเข้าสู่เส้นทางความรุนแรง และปัจจัยกำหนดพฤติกรรมความรุนแรง

4) ควรมีการศึกษาความรุนแรงในครอบครัว ในกลุ่มตัวอย่างชายรักชายด้วย เพราะปัจจุบัน มีชายไทยแต่งงานกับชายเยอรมันเช่นกัน ถึงแม้จะมีจำนวนไม่มากเมื่อเทียบกับกลุ่มหญิงไทยแต่งงานกับชายเยอรมัน เพื่อจะได้มองเห็นประเด็นปัญหาในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ

HAPPINESS OR SUFFERING AFTER MIGRATING FROM THAILAND TO LIVE IN ANOTHER COUNTRY: A STUDY OF DOMESTIC VIOLENCE AGAINST THAI WOMEN IN GERMANY.

BUCHA PIYAVONG 5036896 SHMS/M

M.A. (MEDICAL AND HEALTH SOCIAL SCIENCES)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : SIRIWAN GRISURAPONG, Ph.D., MULLIKA MUTTIKO, Ph.D., DARUNEE PHUKAO, Ph.D.

EXTENDED SUMMARY

1. Background & Significance

Nowadays, domestic violence against women has been accepted as a problem that harms life and body of women around the world regardless of class, educational level, race, or language. Besides, it is an obstacle to the successful equality, enhancement, and peace between men and women. Spousal violence against women becomes an international issue, which means that women around the world are target. It is therefore a major problem of every society in every country. Nevertheless, because of cultural and legal reasons, most women decide to hide the truth and accept the misery. The problem of violence therefore becomes growth. “While men are offenders, women are victims.” According to a study of WHO (WHO, 2001), which concerned women in 10 countries around the world including Bangladesh, Brazil, Ethiopia, Japan, Namibia, Peru, Samoa, Serbia, Tanzania, and Thailand; Kritaya Achavanichakul (Achavanichakul et al., 2000) responsible for Thailand, the sample consisted of 24,000 people, separated in 2 groups both urban and rural areas for comparative study. The sample in Thailand consisted of 2,078 people. The findings showed physical violence against Thai women in Nakhon Sawan 34% and in Bangkok 23%. Women faced spousal sexual violence were 29% in Nakhon Sawan and 30% in Bangkok. Generally, women faced physical and/or sexual violence were 47% in Nakhon Sawan and 41% in Bangkok. Women in Ethiopia faced spousal physical

and/or sexual violence at the highest level, 71%. In Japan, urban women faced spousal violence at the lowest level, 15%. In Bangladesh, Brazil, Namibia, Peru, Samoa, Serbia, and Tanzania, women faced spousal violence between 15-71%. As it was a study concerning female sample living in individual country with spouse or husband of the same race and nationality, the only difference was dwelling area, urban or rural community.

The first female Chancellor of Germany was Angela Merkel. She was elected on 22 November 2007 and taking the position as the Chancellor of Germany today (Wikipedia, the Free Encyclopedia, 2011), with Clara Zetkin, a German Marxist theorist who set up International Women's Day on 8 March every year. But this did not mean violence against women never occur in Germany. According to a study of Schroettle and Mueller (2003), concerning Health, Well-Being and Personal Safety of Women in Germany: A Representative Study of Violence against Women, the sample consisted of 10,265 people, aged between 16-85 years including German, Turkish women (N=397), and women in Eastern Europe or Soviet Union (N=862). Such women were refugees. Interview questionnaires were sent directly to gain information on life experience during the past five years including violence caused by spouse/ husband, ex-spouse/ ex-husband, and family members. The findings showed that 25% of German women faced physical and/or sexual violence caused by current spouse. Estimate 2/3 of women experienced physical violence, and 1/7 experienced sexual violence. It also showed that 65% of women faced physical violence caused by ex-spouse with some injuries; swelling, bruises, sprains, fractures, open wounds, and injured face. Estimate 1/3 faced psychological and sexual violence. Frequencies of violence were different; 31% (1 time), 36% (2-10 times), 33% (>10-40 times). It also showed that Turkish women faced spousal violence at the higher level than German women and women in Eastern Europe. As the study concerned women and men of the same race, difference in language, society, culture, and religious belief was not the cause of violence.

In Germany, rights and liberties of German people according to Germany Constitution consisted of Article 1: Human Dignity: human dignity is inviolable. To respect and protect it is the duty of the state authority. Article 3: Equality: all human are equal before the law. Men and women are equal. Article 6: Marriage, Family,

(Watanangkul, 2003): marriage and family are under the special protection of the state. Every mother is entitled to protection by and care of the community. If women face violence, they have rights to notify the police or ask for assistance from community i.e. neighbor, organization, and association that manage violence against women. Such things were understandable but the problem occurred due to lack of knowledge on language, law, and community help service, which obstructed Thai women from asking for assistance. In addition, most women misunderstood that they might be sent to Thailand if notifying the police and that violence against women was a normal thing. Most of them thought of family consisting of father, mother, and children. All needed explanations. Violence against Thai women needed detailed analysis. That was significance and background of the research.

2. Objective

1. To study forms, causes, and factors of violence against Thai women in Germany.

2. To study process after domestic violence against Thai women in Germany including access to law and health care service provided by public and private agencies in Germany.

3. To study life experience, happiness, suffering, including difficulties in adjusting to new surroundings of Thai women in Germany.

3. Methodology

Research tools consisted of qualitative research, a sample of 10 Thai women living with German spouse in Germany with/ without marriage certificate registration, and a purposive site sampling in 5 cities Gütersloh, Verl, Schloß Holte-Stukenbrock, Salzkotten, and Paderborn, in Nordrhein-Westfalen, Germany. Living and working in Nordrhein-Westfalen, the researcher contacted Thai women in the first sample, using Snowball Technique to gain other samples. In-depth interview was used to collect data following interview guideline. The study concerned a descriptive research using a conceptual framework of socialist feminist, regarding patriarchy capitalism, stating that it had no space in Thai society for low-educated, poor, divorced women. Patriarchy capitalism influenced life styles in many aspects i.e. economic

dependence, ideology of love, intercourse, marriage, and power of family. Different ideology between Thai women and German spouse in the sample affected domestic violence against Thai women in Germany.

4. Result

4.1 Life experience in the first period “Before traveling to Germany”

General Information

The sample consisted of 10 Thai women aged between 32-52 years with the average age 40 years. Seven women came from Northeast and the other three from Trang, Rayong, and Chachengsao. Eight women were Buddhists and the other two were Christians. Previous marriage status consisted of 4 single and 6 divorced women. Five had children with Thai ex-husband. Educational level ranged between Prathom 4 and Master’s degree. Current marriage status consisted of 9 married women with marriage certificate registration and 1 divorced women who started a new married life without marriage certificate registration. Seven of them had children with German husband. The most popular occupation among Thai women in Germany was a traditional massage therapist (7 people), a factory worker (1 person), a hotel cleaning staff (1 person), and a Q.A. research staff (1 person). Monthly incomes ranged between 400 and 2,000 € (16,000-80,000 Baht). All women lived in Germany for 2-16 years. Eight of them received immigrant visa. The other two received spouse visa; they lived in Germany for two and three years respectively.

The reasons why Thai women immigrated to Germany were shown as follows.

1) Six women in the sample faced failed marriages in Thailand after divorce. They also had children with Thai ex-husband. Started a new married life with foreign husband might create opportunities for their children. Besides, livelihood in Thailand including hardship, debts, and family burden, all encouraged Thai women to spend life in foreign countries. They expected their foreign husbands to help and paying debts for them. Also, they intended to get a better job. It could be said that failed marriage and poverty were the cause of migration.

2) Three single women in the sample needed prosperity in life. They felt bored of life in Thailand, including work and responsibility. A successful

marriage of relatives aroused feelings of finding a spouse in a foreign country. One woman in the sample fell in love with a foreigner. After a serious relationship, they got married. Despite good financial status and high educational level, she decided to move to another country because of love.

A social value of finding a foreign husband and needs for happiness in life were the cause of migrating to another country to escape difficulties i.e. poverty in family, debts, unsuccessful married life with ex-spouse, failed marriage, and unsuccessful life.

4.2 Life experience in the second period "Migration Decision Making"

Time for a serious relationship and migration reasons

Ways to fall in love

Thai women in the sample mostly met German spouses by introduction of relatives or kith and kin and spending 2-3 weeks starting for a serious relationship in Thailand before migration without language capacity. Such relatives were interpreters. Two women in the sample met German spouse via internet communication. Significant migration reasons consisted of 1) to receive a spouse visa and to work in Germany, 2) to study German language for jobs in Thailand, 3) to clear debts after seeing a successful marriage of relatives or kith and kin, and 4) to love.

Happiness or suffering before migration: most Thai women needed opportunity for a better life starting a married life with a foreigner. At the same time, German men accepted and leaving a chance for divorced poor women with children. Men felt glad to start a new married life and paying debts for their wives.

> *"My husband once said "Thai woman's very expensive. Pay debts, feed children, everything I do for her but she wants to pack bag to Thailand only".*
>
> (Orm, 52 yrs)

The Suffering Issue

1) Capital needs: Moving to Germany, four women in the sample needed money for commission and airline fees. They borrowed expenses from relatives with the hope to find a German spouse.

"I borrowed money from relatives for flight ticket. They gave but left unforgettable words." "Lend her money's like feeding a dog. You never receive it."

(Kay, 42 yrs)

2) Fear & anxiety: fear of not meeting a spouse before tourist visa expired.

3) Waiting for a spouse to visit in Thailand; for example

"*It takes six months for him to visit Thailand. I'm afraid he won't come. I'm working as a hairdresser, waiting for him. It's a long distance. I'm not good at English. We spent 2 years in a serious relationship before getting married. It's so long."*

(Keng, 34 yrs)

4) Risk & uncertainty in overseas marriage:

"*Thai women lack a good plan of a new married life abroad. With family support and power to make decisions, they hope to take a risk."*

(Orm, 52 yrs)

"I'm virgin before. I've never been raped. I pray before the Lord Buddha to save me wherever I am.

(Noi, 51 yrs)

5) Enthusiasm to live abroad: Most Thai women in the sample made decisions to spend a life in a foreign country, and scarcely realized other reasons.

"I never love him before. I want a visa to live in Germany. I think only the money he'll give me. I hope to find job here and earn some money. In Thailand, I work hard but receive little money".

(Kay, 42 yrs)

Language preparations before migration

Since 2007, aliens married to a German citizen required a certificate in German language before getting a spouse visa.

The suffering issue among Thai women learning German language

1) tuition fees: if a German man not paid for her.

2) stress: passing out an exam meant opportunity to receive a spouse visa, not demonstrating knowledge of language for overseas life. German government understood the issue. Therefore, when migrating to Germany, a foreigner needed to take another course in German Language for foreigners.

4.3 Life experience in the third period "Life in Germany"

Life experience, difficulties, and adjustment to new surroundings including social life, culture, weather condition, communication, and German language course

Germany and Thailand were different in many aspects i.e. weather condition, and the individual approach in family, society, culture, and language. Information on difficulties and adjustment to a new life in Germany could be shown as follows.

1) Sufferings caused by cold weather in winter and spring: the cause of Pollen Allergy

2) Sufferings caused by desire for Thai food consumption: the difficulties to cook and to find raw materials from Asian grocery

3) Sufferings caused by homesickness

4) Sufferings caused by communication

5) Sufferings caused by language learning

Thai women in the sample agreed that German language was needed for daily life; i.e. in doctor visit, in work. In the past (before 2007), German government never required language certification for a foreigner married to a German citizen. Therefore, at that time, most people learned from family members, and able to make a conversation in German after living there for more than 10 years. Nevertheless, ability to read and write needed a spouse's assistance. In some cases, a German husband agreed to pay for tuition fees, but women preferred to earn money for relatives in Thailand and for family support.

6) Sufferings caused by job search: to feed children and relatives in Thailand and to support family in Germany.

4.4 Relationships between spouses/ intimate partners

Differences between Thai women and foreign spouses/ partners concerned culture, personality, and experience, all was probably the main cause of domestic violence. This study concerned personality in three aspects: alcohol consumption, smoking, and gambling.

1). Alcohol consumption, smoking, and gambling: it found that mostly Thai women in the sample were non-smokers and not involved in gambling addictions. Only two of them participated in a mutual lending circle with Thai friends and consumed alcohol rarely i.e. during party time.

2). Division of labor in families (housekeeping and child support): Mostly Thai women in the sample worked as a housekeeper. They agreed to help release family's burden as their husbands worked outside home and paid for everything. With higher incomes, German men needed to pay for all family expenses i.e. food and drinks, utilities, accommodation, other living expenses. Most women complained of dirty areas and sometimes asking for help. Responsibility for kids belonged to women as well as they were stay-at-home.

3). Household Expenses

Economic status played important roles in married life. In the first year of marriage, women's economy depended on men. But afterwards, working outside was needed to support their families and relatives in Thailand and to release husband's

burdens. Nevertheless, responsibility for household expenses belonged to men only and it never involved women's income.

4.5 Experience and attitudes of Thai women in the following issues

Socialization & Family

1) Childhood experiences of domestic violence & intimate partner violence caused by ex-husband: One of Thai women in the sample came from single-parent family but she felt gratitude to that as 1) it made her more careful, and 2) she learned more from a failed married life. She already made a plan for life i.e. saving money, buying a car and a house. Therefore, if she had been divorced, she would be able to live in Thailand without difficulties.

4.6 Attitudes: Relationships between men and women

Socialization & Family

1) Attitudes on male/ female roles: all Thai women in the sample agreed with gender equality; for example, in child support and housekeeping. If a husband worked outside home all day, responsibility for housekeeping belonged to a wife. In family, there should be no leader and follower despite the fact that men had stronger physical appearances and higher positions than women.

2) Socialization: women should respect men as they were stronger and older. To praise husband was a good thing. Good men should not hit their wives and good women should be loyal to their husbands.

3) It was believed that women who committed adultery should be punished by men. Sometimes, inappropriate punishment occurred suddenly because of anger.

4.7 Relationships between Thai women and German husband's relatives and/or relationships between German husband and neighbors.

Thai women easily adjusted to German husband's relatives because of their positive personality i.e. hard-work, humility, and carefulness. Often they were helped by their husband's relatives for money affairs, child support, doctor visit, food, and language. Regarding relationships between neighbors, it was mostly concerned with greeting and meeting such as birthday party and marriage anniversary. In

addition, the findings showed that women in the sample made phone calls to Thailand to inform their relatives of living abroad and that most Thai women supported their families in Thailand.

4.8 Experience of domestic violence caused by intimate partner or German husband and ways to handle problem during the six months before interview date in the past one year (including six months of study).

1). Types and characteristics of violence (severity, frequency) classified into 2 groups: 1) physical & psychological violence: 1 case, 2) psychological violence: 8 cases. Regarding sexual violence, there was insufficient information to conclude that sexual violence was not found. Detailed information on this matter would be described as follows.

Physical and psychological violence

A woman in the sample was kidding her husband, but he did not know it was a jest. He felt angry and shoving her. This occurred only one time.

Psychological violence

Jealousy: That a man accused his wife of committing adultery caused anxiety and resentment. The man did not leave his bed for two days. He contacted another woman via online social network and mentioning his wife’s ex-husband.

Expectations for maternity role: For example, a woman was seriously complained and driven out when she was unable to take children to visit doctor.

Affront: For example, a woman was insulted of unable to open Thai traditional massage service and undeveloped German language.

Personality: For example, inactive behavior. A Thai woman was scolded for not following the plan agreement including regularly supporting family in Thailand with large sum of money. Men went out drinking and smoking at home every day.

2). Impacts: level of violence, it found that physical violence occurred slightly without obvious injuries. Psychological violence resulted from personality. It concerned speech that harmed mental status; for example, mentioning ex-husband, complaining about undeveloped German language, jealousy, smoking and drinking alcohol.

3). Management of violence: most Thai women could handle problems i.e. relax, call friends or relatives, and change behaviors; earn their spending money to support family in Thailand.

4.9 Perception of Individual Rights in Germany Family Law & Community Assistance Service: for example, ways to visit doctor after violence, neighbor assistance, police notification, legal consultations, and participation in association for Thai women

Psychological violence against Thai women in the sample occurred slightly. Most of them handled problems consulting intimate friends. Consequently, women in the sample scarcely paid attention to family law and community assistance service in Germany. They explained that most Thai women were sent to Home for Women after violence if asking for German government assistance.

5. Conclusion & Discussion

The findings showed that the major cause of migration to Germany among Thai women concerned opportunity seeking. Some of Thai women faced failed marriage or divorce, separated from Thai ex-husband after physical and psychological violence i.e. hitting, choking, committing adultery, playing single-mother role, and responsible for parent support. All encouraged women to struggle for life, supporting every family member. Besides, the old belief that affected women's mental status in Thai society was "Divorced women had flaws." It was therefore difficult for them to start a new marriage life with Thai men. Moreover, Thai women felt fear of spending their life with Thai men again. At present, a foreign marriage has been accepted in Thai society. It could be called as a social value as well. It found that most Thai women married a foreigner had been divorced once before. The findings in this study showed that most Thai women in the sample endured bad relationship between spouses before. After it ended, women needed to support children alone, facing various pressures. Consequently, they decided to struggle for seeking a new foreign husband and migrating. Life success was justified by materialism i.e. luxurious accommodations, new cars, and family well-being. Such things had been perceived as happiness in life. It found that Thai women wanted to marry German men as they

expected success in marriage, escaping poverty, and paying off debts. Moving to developed country, they gained higher incomes despite the job concerned labor force and required no particular knowledge. Most women agreed with raising children overseas for good future. All reasons mentioned above was not at all concerned with affection, which should be the most significant reason for marriage. It could be implied that divorced women with children felt bored of ideology of love. As in the past, such ideology i.e. loyalty, responsibility to the husband, and maternity was failed. What they gained was their husbands committed adultery with other women. What men do was righteous in Thai society. Most women accepted forgiveness and provided opportunity. Nevertheless, it was men who chose to have more than one woman at the same time. Regarding to this matter, women therefore left ideology of love behinds and adjusted to new marriage with German men without affection. The reasons for marriage mostly concerned money and children's future or economic dependence. Such reasons were sufficient to immigrate to another country. From what mentioned above, it could be seen that women took a risk living overseas probably because they wanted to escape mother-daughter roles in Thai society.

In Germany, Thai women tried to adjust to new surroundings for survival i.e. language learning, social and cultural adjustment, job seeking, using positive characters to attract German husband; for instance, take good care of husband, keep home clean and organized, cooking, brought up children. This was what women learned to adjust to new social and cultural surroundings. Most women thought that living in Thailand was much more difficult than that in Germany. Therefore house-keeping and child-raising was not oppression. According to Juliet Mitchell, men oppressed women in divisions of labors in family. This was a vision that managed men and women in the same class regardless of cultural diversity. Actually, that women stayed at home raising child was a situation occurring only during the first year of migration. After an adjustment and success in job hunting, women's self-esteem would be increased. The ability to support family in Thailand signified that women perfectly played mother-daughter roles. Despite long distance, money could represent responsibility, love, and care. Moreover, what Thai women needed from Thai society was social acceptance; success in living abroad. Despite divorced low economic status and low-education, such women could improve family mental health and well-being.

In spite of working out and earning money, women needed to take responsibility for their husbands. Regarding to the fact that a German husband was not rich and not prompted to support spouse's family, a Thai woman tried to build self-esteem releasing family's burden i.e. share cleanup expense, monthly mortgage payment, and child support expense. It could be seen that despite suffering caused by working outside, earning money, and taking responsibility for husbands, women felt proud and happy.

Factors and the cause of spousal domestic violence depended on various contexts of married life. Differences in language, culture, and society were significant variables. Also, personality and relationship between family members were major causes. Another vital factor was male and female role.

Solutions for Domestic Violence: It found that the way to handle problems depended on severity of violence. In case that the problem occurred slightly, the solution concerned behavioral changes. Also, consulting others helped relaxing. If the problem occurred seriously, it depended on each individual whether solution was needed or not. Such solution needed sufficient information for decision making. In addition, husband's relatives, a woman's family, community assistance service, including public and private agencies, all could help solving domestic violence in a foreign country. But it needed to promote body of knowledge of family law and information on community assistance service as most Thai women never knew it.

Capacity building could also help preventing domestic violence against Thai women; for instance, development of German language ability in reading, writing, speaking, and listening. Education promotion was also significant to prevent and avoid the problem of domestic violence. Such thing would become useful knowledge for self-help as it provided a good solution for Thai women to earn more incomes, reduce women's economic dependence, and promoting self-esteem.

6. Suggestion

6.1 Implementations

1) Solutions for spousal domestic violence against Thai women: It needs to know basic characteristics of Thai women. Currently, the value of foreign marriage occurs in Thai society. Thai women expect success in life after marriage. Therefore,

knowledge of living overseas is needed i.e. language, society, culture, and weather condition.

2) With regards to benefits of Thai women, it requires proactive working and network connection for public and private agencies to promote prevention and management of domestic violence. For example, it needs information distribution of Germany, domestic violence, and community assistance service for Thai women in Germany, for people who receive a spouse visa at German Embassy in Bangkok.

3) The government should establish Assistance Association for Thai Women in Foreign Countries to manage a capacity building campaign i.e. useful seminar topics, Thai traditional massage course, and press release on domestic violence, community assistance service, including suggestions for prevention and management of spousal domestic violence caused by a foreign husband. Also, it needs sufficient officers to offer advice throughout office hours.

4) Informal assistance: for instance, consulting intimate friends. It needs to select a Thai community leader to provide assistance and changing working style from reactive to proactive working, which means to promote prevention knowledge before the problems occur.

6.2 Suggestions for further study

1) Further study of spousal domestic violence caused by German husbands should be conducted in order to find obvious solutions.

2) Further study of domestic violence against Thai women in Germany should be conducted consistently as the number of Thai women married German men increase every year. The sample should be selected from people who have just migrated to Germany. Data collection should be done for three years. The research not only provides useful information for society but also helps Thai women living overseas handle problems i.e. adjustment to changes in new surroundings; weather condition, lifestyle, differences in society, language, and culture.

3) In-depth study of spousal domestic violence caused by women should be conducted to learn the process of violence and factors affecting behavioral violence.

4) A study of domestic violence against male homosexuals should be conducted as well. Currently, that Thai men married German men occurs. Despite the number is lower than that of Thai women married German men, a study probably offers obvious interesting issue in different group.

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ. (2546). **ความรุนแรงในชีวิตคู่กับสุขภาพผู้หญิง.** กรุงเทพมหานคร : รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

จรรยา ยิ้มประเสริฐ. (2554). **100 ปีสตรีสากล ผู้หญิงอยู่ตรงไหน? ขับเคลื่อนอย่างไรในปี 2554?**, 20 เมษายน 2554. http://prachatai.com/journal/2011/03/33438

นาถฤดี เด่นดวง. (2552). **อำนาจและความขัดแย้งบนร่างกายผู้หญิง สิทธิการเจริญพันธุ์เพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิง : แนวคิดสตรีนิยม.**กรุงเทพมหานคร: บริษัทรันนิ่ง พรีเพรส ซิสเต็ม จำกัด.พิมพ์ครั้งที่ 2 (24-28)

โชติมา กาญจนกุล. (2540). **ความรุนแรงในครอบครัว: การศึกษาการทำร้ายร่างกายภรรยา.** ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร

เพ็ญจันทร์ ประดับมุข-เชอร์เรอร์. (2546). **ความรุนแรงในครอบครัว: สถานะงานวิจัยและข้อเสนอเพื่อพัฒนาโครงสร้างระบบวิจัยในอนาคต.** กรุงเทพมหานคร : รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

เพ็ญจันทร์ ประดับมุข-เชอร์เรอร์. (2551). **มิติทางสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงในเด็กและเยาวชน.** กรุงเทพมหานคร: ฟ้าใสการพิมพ์.

พัทยา เรือนแก้ว และคณะ. (2551). **อยู่ เยอรมนี คู่มือสำหรับคนไทย ฉบับกระเป๋า.** เบอร์ลิน: สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเบอร์ลิน.

พัทยา เรือนแก้ว. (2552). **รายงานการศึกษาวิจัย สิทธิหญิงไทย กรณีเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ**. กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พัชรินทร์ ลาภานันท์. (2549). **การแต่งงานข้ามวัฒนธรรม: การศึกษาสถานภาพองค์ความรู้. ขอนแก่น**: ศูนย์วิจัยพหุลักษณ์สังคมลุ่มน้ำโขง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พรสวรรค์ วัฒนางกูร. (2546). **ความสัมพันธ์ไทย-ยุโรปจากอดีตสู่ปัจจุบัน เยอรมนี โปรตุเกส รัสเซีย.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พงศ์ชัย เกศวารักษ์ และคณะ. (2552) .**ความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางเพศในสหราชอาณาจักร**, 20 เมษายน 2552. http://www.iad.coj.go.th/info.php?cid=31

มาลี พฤกษ์พงศาวลี. (2550). **สิทธิความเป็นคนของผู้หญิง พันธกรณีระหว่างประเทศ กฎหมาย และข้อถกเถียง.** กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด.

มาลี พฤกษ์พงศาวลี (2550). **ย้อนรอยสิทธิความเป็นคนของผู้หญิง**.กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด.

ภควดี ศรีประเสริฐ. (2548). **ความรุนแรงในครอบครัว: กรณีการถูกทำร้ายของภรรยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บุหงา ตโนภาส. (2552). **พัฒนาต้นแบบการช่วยเหลือสตรีที่ประสบปัญหาความรุนแรงในชีวิตคู่**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

บัวพันธ์ พรหมพักพิง และคณะ. (2548). **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์การแต่งงานข้ามวัฒนธรรมของผู้หญิงในชนบทอีสาน**.ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิลาสินี พนานครทรัพย์. (2545). **ความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่: เสียงของผู้หญิง**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิลาส ดวงกำเนิด. (2551). **การสมรสกับคนต่างชาติของสตรีไทยในประเทศเยอรมนี.** ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพมหานคร

รัตนา บุญมัธยะ. (2548). **ภรรยาฝรั่ง ผู้หญิงอีสานกับการแต่งงานข้ามวัฒนธรรม.** *วารสารลุ่มแม่น้ำโขง*, 1(2), 1-53.

รณชัย คงสกนธ์. (2549). **100 (ร้อย) เรื่องรักรุนแรง**. กรุงเทพมหานคร : สหประชาพานิชย์.

ศุภลักษณ์ เก่งบัญชา. (2548). **เส้นทางครอบครัวไทยในยุคโลกาภิวัฒน์**, 20 เมษายน 2554. http://www.love4home.com/index.php?lay=show&ac=article&ld=118497&Ntype=4

สุภางค์ จันทวานิช,ประไพรัตน์ รัตนโอฬาร-มิกซ์, พัทยา เรือนแก้ว, สุธีรา นิตยานันทะ & อัญชลี เข็มครุฑ. (2542). **การย้ายถิ่นของผู้หญิงไทยไปเยอรมนี:สาเหตุความเป็นอยู่ และผลกระทบในประเทศไทยและเยอรมนี.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานกองสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2551). **หลากหลายความรุนแรงต่อผู้หญิงที่สังคมไม่ควรมองข้าม**, 20 เมษายน 2554. http://www.thaihealth.or.th/node/6597

สำนักงานกองสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2551). **แอลกอฮอล์ต้นตอความรุนแรงต่อเด็กและสตรี**, 20 เมษายน 2554. http://www.thaihealth.or.th/healthcontent/special_report/6728

สำนักงานกองสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2552). **ปลุกผู้หญิงสู้ หยุดความรุนแรง**, 15 พฤษภาคม 2554 http://www.thaihealth.or.th/partner/partner_stor/10195

สำนักงานกองสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2552). **หญิงไทยถูกทำร้ายติด1 ใน 10 โลก**, 20 เมษายน 2554. http://www.thaihealth.or.th/healthcontent/news/9821

สำนักงานกองสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2553). **ผู้หญิงไทย 44% เคยถูกสามีทำร้ายร่างกาย**, 20 เมษายน 2554. http://www.thaihealth.or.th/healthcontent/news/14005

สำนักงานกองสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2554). **มูลนิธิเพื่อนหญิง เผย สถิติความรุนแรงทางเพศสูง**, 20 เมษายน 2554. http://www.thaihealth.or.th/healthcontent/news_thaihealth/21051

สำนักงานกองสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2554). **ศูนย์พึ่งได้ฯ แจ้งเด็กและสตรีถูกกระทำรุนแรงกว่าสองหมื่นราย**, 20 เมษายน 2554. http://www.thaihealth.or.th/healthcontent/news/18221

สำนักงานกองสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2554). **สถิติน่าสนใจในวันสตรีสากล**, 20 เมษายน 2554. http://www.thaihealth.or.th/healthcontent/special_report/21079

สำนักงานกองสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2554). **อินเดียกับเด็กเพศหญิง**, 20 เมษายน 2554. http://www.thaihealth.or.th/world-healthy/global_health/23234

อมรา พงศาพิชญ์ (2542). **ความหลากหลายทางวัฒนธรรม**.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Moreno, C. G., & et. al. (2003). **WHO Multi-country Study on Women's Helth and Domestic Violence against Women**. Geneva : World Health Organization.

Schoettle M., & et. al. (2003). **Comparative reanalysis of prevalence of violence against women and health impact data in Europe Obstacles and possible solution**. Co-ordination action on human rights violations and funded throught the european commission.

Schroettle, M., & Mueller, U. (2003). **Health, Well-Being and Personal Safety of Women in Germany: A Representative Study of Violence against Women.**

Statisches Bundesamt Germany. (2010). **Bevoelkerung und Erwerbstaetigkeit**. Germany (pp33-54).

Statisches Bundesamt Germany. (2009). **Bevoelkerung und Erwerbstaetigkeit**. Germany (pp28-33).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

การรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน

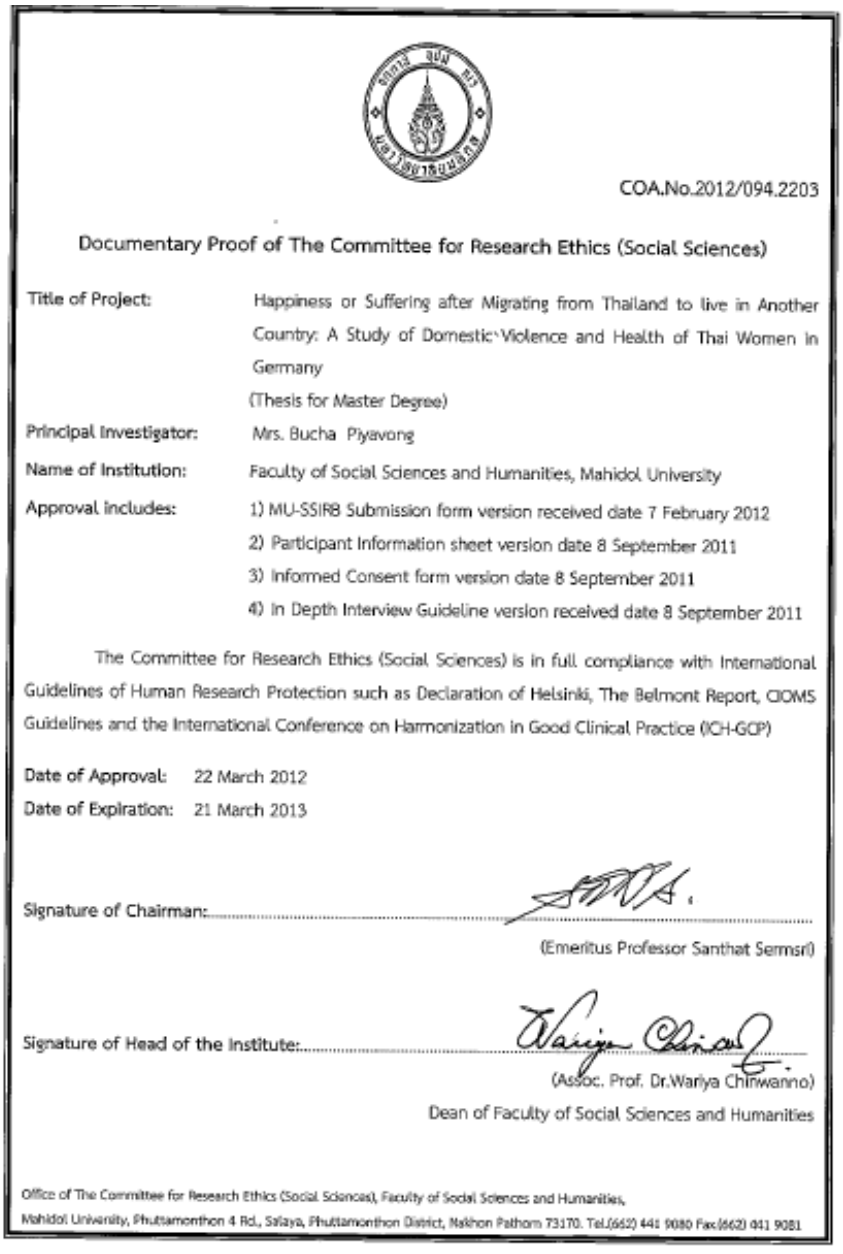

COA.No.2012/094.2203

Documentary Proof of The Committee for Research Ethics (Social Sciences)

Title of Project:	Happiness or Suffering after Migrating from Thailand to live in Another Country: A Study of Domestic Violence and Health of Thai Women in Germany (Thesis for Master Degree)
Principal Investigator:	Mrs. Bucha Piyavong
Name of Institution:	Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University
Approval Includes:	1) MU-SSIRB Submission form version received date 7 February 2012 2) Participant Information sheet version date 8 September 2011 3) Informed Consent form version date 8 September 2011 4) In Depth Interview Guideline version received date 8 September 2011

The Committee for Research Ethics (Social Sciences) is in full compliance with International Guidelines of Human Research Protection such as Declaration of Helsinki, The Belmont Report, CIOMS Guidelines and the International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP)

Date of Approval: 22 March 2012

Date of Expiration: 21 March 2013

Signature of Chairman:.....

(Emeritus Professor Santhat Sermsri)

Signature of Head of the Institute:.....

(Assoc. Prof. Dr.Wariya Chinwanno)

Dean of Faculty of Social Sciences and Humanities

Office of The Committee for Research Ethics (Social Sciences), Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University, Phutthamonthon 4 Rd., Salaya, Phutthamonthon District, Nakhon Pathom 73170. Tel.(662) 441 9080 Fax.(662) 441 9081

ภาคผนวก ข

หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ

หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่.....

ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

ขอแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยเรื่อง **"สุข หรือทุกข์เมื่อย้ายจากถิ่นกำเนิดไปอยู่ต่างแดน: ศึกษาความรุนแรงในครอบครัว และสุขภาพของหญิงไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี"**

โดยข้าพเจ้าได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและชุดมุ่งหมายในการทำวิจัยรายละเอียดขั้นตอนต่างๆ ที่จะต้องปฏิบัติหรือได้รับการปฏิบัติ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของการวิจัยและความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมการวิจัย รวมทั้งแนวทางป้องกันและแก้ไขหากเกิดอันตราย โดยได้อ่านข้อความที่มีรายละเอียดอยู่ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัยโดยตลอด อีกทั้งยังได้รับคำอธิบายและตอบข้อสงสัยจากหัวหน้าโครงการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ข้าพเจ้าจึงสมัครใจเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้

ข้าพเจ้าได้ทราบถึงสิทธิที่ข้าพเจ้าจะได้รับข้อมูลเพิ่มเติมทั้งทางด้านประโยชน์และโทษจากการเข้าร่วมการวิจัย และสามารถถอนตัวหรือยกเข้าร่วมการวิจัยได้ทุกเมื่อ โดยจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อข้าพเจ้าที่จะได้รับในอนาคต และยินยอมให้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลส่วนตัวของข้าพเจ้าที่ได้รับจากการวิจัย แต่จะไม่เผยแพร่ต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล โดยจะนำเสนอเป็นข้อมูลโดยรวมจากการวิจัยเท่านั้น

หากข้าพเจ้ามีข้อข้องใจที่จะสอบถามเกี่ยวข้องกับการวิจัย ข้าพเจ้าสามารถติดต่อไปยัง นางสาวบุษา ปิยะวงษ์พรมยอดโทรศัพท์ +49 5257937577 ได้ตลอดเวลา

หากข้าพเจ้า ได้รับการปฏิบัติไม่ตรงตามที่ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย ข้าพเจ้าสามารถติดต่อกับประธานกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ หรือผู้แทนได้ที่สำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ถนนพุทธมณฑล สาย 4 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทรศัพท์ 0 2441 9180โทรสาร 0 2441 9181

ข้าพเจ้าเข้าใจข้อความในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย และหนังสือแสดงเจตนายินยอมนี้โดยตลอดแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้

ลงชื่อ.....ผู้เข้าร่วมวิจัย

(.....) วันที่.....

ลงชื่อ.....ผู้ให้ข้อมูลและขอความยินยอม

(.....) วันที่.....

รับรองโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล หนังสือรับรองที่ MU-SSIRB 2012/064.2203 วันที่ 22 มิ.ย. 2555

Informed Consent form version 8 September 2011

เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย

(Participant Information Sheet)

เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย

(Participant Information Sheet)

ในเอกสารนี้อาจมีข้อความที่ท่านอ่านแล้วยังไม่เข้าใจ โปรดสอบถามหัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้แทนให้ช่วยอธิบายจนกว่าจะเข้าใจดี ท่านจะได้รับเอกสารนี้ 1 ฉบับ นำกลับไปอ่านที่บ้านเพื่อปรึกษาหารือกับญาติพี่น้อง เพื่อนสนิทของท่าน หรือผู้อื่นที่ท่านต้องการปรึกษา เพื่อช่วยในการตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย

ชื่อโครงการ: สุข หรือทุกข์เมื่อย้ายจากถิ่นกำเนิดไปอยู่ต่างแดน: ศึกษาความรุนแรงในครอบครัว และสุขภาพของหญิงไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี

ชื่อผู้วิจัย: นางสาวบูชา ปิยะวงษ์

สถานที่วิจัย: รัฐนอร์ดไรน์-เวสท์ฟาเลน และรัฐนีเดอร์ซัคเซน ประเทศเยอรมนี

สถานที่ทำงาน และหมายเลขโทรศัพท์ที่ติดต่อได้ทั้งในและนอกเวลาราชการ:

Jaegerstrasse 80 Hoevelhof 33161 Germany หมายเลขโทรศัพท์ +49 5257937577

E-mail address: p_bucha@yahoo.com

โครงการวิจัยนี้ทำขึ้นเพื่อศึกษารูปแบบความรุนแรง สาเหตุและปัจจัยของการเกิดความรุนแรงที่หญิงไทยได้รับจากชายเยอรมันที่อยู่ร่วมกินด้วยกัน และเพื่ออธิบายกระบวนการดำเนินการของหญิงไทยภายหลังได้รับความรุนแรงจากชายที่อยู่ร่วมกันชาวเยอรมัน และการเข้าถึงบริการในด้านสุขภาพ กฎหมาย การรับบริการจากองค์กรของภาครัฐ และเอกชน ซึ่งจะมีประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับคือ ได้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบปัญหาความรุนแรง สาเหตุ และปัจจัยของการเกิดความรุนแรงแก่หญิงไทยที่ใช้ชีวิตคู่กับชายเยอรมัน ได้ข้อมูลรูปแบบหรือวิธีการหาทางออกของหญิงไทยหลังถูกกระทำรุนแรงทางร่างกาย ทางจิตใจ และทางเพศจากชายคู่รัก ได้ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการรับรู้สิทธิของหญิงไทยที่ไปใช้ชีวิตคู่กับสามีชาวต่างชาติ (หรือชาวเยอรมัน) ในประเทศเยอรมนี และได้ข้อมูลที่องค์กรภาครัฐ และองค์กรเอกชน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของหญิงไทยที่ใช้ชีวิตคู่กับสามีชาวต่างชาติ และอาศัยในต่างประเทศ

ท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมการวิจัยนี้เพราะท่านเป็นหญิงไทยที่ย้ายถิ่นจากเมืองไทยเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี อาศัยอยู่ตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป และมีการอยู่ร่วม หรือเคยอยู่ร่วมกับชายเยอรมัน โดยการอยู่ร่วมกันนั้นจะจดทะเบียนสมรส หรือไม่จดทะเบียนสมรสกันก็ได้

จะมีผู้เข้าร่วมการวิจัยนี้ทั้งสิ้นประมาณ 10 คน ระยะเวลาที่จะทำวิจัยทั้งสิ้น 2 เดือน

หากท่านตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยแล้ว จะมีขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้คือ

ผู้วิจัยจะขอนัดวัน เวลา และสถานที่ที่ท่านสะดวกเพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับ *"สุข หรือทุกข์เมื่อย้ายจากถิ่นกำเนิดไปอยู่ต่างแดน: ศึกษาความรุนแรงในครอบครัว และสุขภาพของหญิงไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี"* โดยมีแนวคำถามที่สำคัญประกอบด้วย

ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของหญิงไทย และข้อมูลของคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน

ข้อมูลสัมพันธภาพระหว่างคู่รัก และหรือคู่สามีภรรยาในปัจจุบัน

รับรองโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน
สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
รหัสโครงการ MU-SSIRB 2012/044.2303
วันที่ 22 มี.ค. 2555

ข้อมูลความสัมพันธ์ระดับความผูกพันในชุมชน

ข้อมูลประสบการณ์ความรุนแรงที่ได้รับ และรูปแบบการจัดการปัญหาในช่วง 6 เดือนก่อนถึงวันสัมภาษณ์ และ 1 ปีที่ผ่านมา (รวม 6 เดือนที่กำลังศึกษาอยู่ด้วย) ที่หญิงไทยถูกกระทำรุนแรงจากชายที่อยู่ร่วมกัน (คู่รัก และหรือสามีคนปัจจุบัน และอดีตคู่รัก และหรืออดีตสามี ชาวเยอรมัน)

ความรุนแรงในวัยเด็กที่หญิงไทยได้รับจากครอบครัว

ทัศนคติเกี่ยวกับความสัมพันธ์ชหญิงชาย และข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สิทธิกฎหมายครอบครัวเยอรมัน และแหล่งช่วยเหลือทางสังคมเมื่อประสบปัญหาถูกกระทำรุนแรง เช่น การพบแพทย์เพื่อรักษาและบรรเทาบาดแผลที่เกิดจากการถูกกระทำรุนแรง การร้องขอความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน การแจ้งความกับตำรวจ การปรึกษาทนาย การเข้าปรึกษากับชมรม และหรือสมาคมที่ช่วยเหลือผู้หญิงไทย

ทั้งนี้ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ ประมาณ 1-2 ชั่วโมง

ในขณะทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะขออนุญาตบันทึกเสียง โดยผู้วิจัยจะใช้รหัสแทนชื่อและข้อมูลส่วนตัวของท่าน ผู้วิจัยจะดำเนินการทำลายข้อมูลทั้งหมด คลอดจนข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับท่านภายหลังเสร็จสิ้นการวิจัย

ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อเข้าร่วมการวิจัย ท่านอารู้สึกอึดอัด หรืออาจรู้สึกไม่สบายใจอยู่บ้างกับบางคำถาม ท่านมีสิทธิ์ที่จะไม่ตอบคำถามเหล่านั้นได้ รวมถึงท่านมีสิทธิ์ถอนตัวออกจากโครงการนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และการไม่เข้าร่วมวิจัยหรือถอนตัวออกจากโครงการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่านแต่ประการใด

หากท่านมีข้อข้องใจเกี่ยวกับขั้นตอนของการวิจัย ท่านสามารถติดต่อกับ นางสาวบุชา ปิยะวงษ์ เบอร์โทรศัพท์ +49 525793757 ได้ตลอดเวลา

ข้อมูลส่วนตัวของท่านจะถูกเก็บรักษาไว้ ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล แต่จะรายงานผลการวิจัยเป็นข้อมูลส่วนรวม ข้อมูลของผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นรายบุคคลอาจมีคณะบุคคลบางกลุ่มเข้ามาตรวจสอบได้ เช่น สถาบันหรือคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ เป็นต้น

การเข้าร่วมวิจัยนี้ท่านจะไม่ได้รับค่าตอบแทน และไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ

หากมีข้อมูลเพิ่มเติมทั้งด้านประโยชน์และโทษที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะแจ้งให้ทราบโดยรวดเร็วโดยปิดบัง

ท่านมีสิทธิ์ถอนตัวออกจากโครงการวิจัยเมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และการไม่เข้าร่วมการวิจัยหรือถอนตัวออกจากโครงการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่านแต่อย่างใด

โครงการวิจัยนี้ได้รับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ ซึ่งมีสำนักงานอยู่ที่คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ถนนพุทธมณฑล สาย 4 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 หมายเลขโทรศัพท์ 0 2441 9180 โทรสาร 0 2441 9181 หากท่านได้รับการปฏิบัติไม่ตรงตามที่ระบุไว้ ท่านสามารถติดต่อกับประธานคณะกรรมการฯ หรือผู้แทน ได้ตามสถานที่และหมายเลขโทรศัพท์ข้างต้น

ข้าพเจ้าได้อ่านรายละเอียดในเอกสารนี้ครบถ้วนแล้ว

ลงชื่อ.....ผู้เข้าร่วมการวิจัย

(.....)

วันที่.....

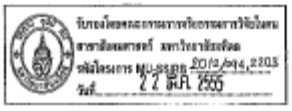

ภาคผนวก ค

สังคม วัฒนธรรม กฎหมายครอบครัว และลักษณะภูมิประเทศของเยอรมนี

ประเทศเยอรมนี หรือสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เป็นประเทศในทวีปยุโรป พรมแดนทางทิศเหนือติดทะเลเหนือ ประเทศเดนมาร์ก และทะเลบอลติก ทิศตะวันออกติดประเทศโปแลนด์ และสาธารณรัฐเช็ก ทิศใต้ติดประเทศออสเตรีย และประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ทิศตะวันตกติดประเทศฝรั่งเศส ลักเซมเบิร์ก เบลเยียม และเนเธอร์แลนด์ มีเมืองหลวงคือเบอร์ลิน ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศเยอรมนีได้ถูกแบ่งเป็นสองส่วน เป็นประเทศเยอรมนีตะวันตกและประเทศเยอรมนีตะวันออก ก่อนจะกลับมารวมประเทศกันอีกครั้งในวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2533 เยอรมนีปกครองในรูปแบบสหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ระบบการปกครองของเยอรมนีมีพื้นฐานจากเอกสารรัฐธรรมนูญในปี พ.ศ. 2492 ซึ่งเรียกว่า Grundgesetz (กฎหมายหลัก) การเรียกกฎหมายนี้ว่า Grundgesetz แทนที่จะเป็น Verfassung (รัฐธรรมนูญ) เป็นความตั้งใจที่ว่าจะถูกแทนที่โดยรัฐธรรมนูญเมื่อเยอรมนีได้รวมเป็นรัฐเดียว การแก้ไขกฎหมายหลักจะต้องใช้เสียงมากกว่าสองในสามของสมาชิกทั้งสองสภา มาตราที่เกี่ยวข้องกับสิทธิพื้นฐาน การแยกอำนาจ โครงสร้างสหพันธ์ และสิทธิในการต่อต้านความพยายามล้มล้างรัฐธรรมนูญนั้นคงอยู่ตลอดกาล ไม่สามารถแก้ไขได้ ชื่อ Grundgesetz ยังคงใช้หลังการรวมประเทศเยอรมนี ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (เยอรมัน: Bundeskanzler; อังกฤษ: Chancellor) เป็นตำแหน่งหัวหน้ารัฐบาล เป็นผู้ใช้อำนาจบริหาร คนปัจจุบันคือนางอังเกลา แมร์เคิล อำนาจนิติบัญญัติเป็นของรัฐสภาซึ่งประกอบไปด้วย Bundestag ซึ่งเป็นสภาผู้แทนราษฎร มีสมาชิกมาจากการเลือกตั้งโดยตรง และ Bundesrat เป็นสภาตัวแทนรัฐสิบหกรัฐของสหพันธ์ ตำแหน่งประธานาธิบดี (Bundespräsident) เป็นตำแหน่งประมุขแห่งรัฐ ได้รับเลือกจากที่ประชุมสหพันธ์ (Bundesversammlung) ซึ่งประกอบสมาชิกของ Bundestag และตัวแทนของแต่รัฐต่างๆ ในจำนวนเท่ากัน ประธานาธิบดีทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสหพันธ์ ประธานาธิบดีคนปัจจุบันคือคริสเตียน วูฟฟ์ ระบบพรรคการเมืองของเยอรมนีมีเพียงสองพรรคการเมืองหลักคือสหภาพคริสเตียนเดโมแครต และพรรคสังคมประชาธิปไตยเยอรมนี โดยจนถึงปัจจุบันนายกรัฐมนตรีมาจากเพียงสองพรรคนี้ อย่างไรก็ตาม ก็มีพรรคที่เล็กกว่าซึ่งมีบทบาทสำคัญอย่างพรรคประชาธิปไตยเสรีและกลุ่มพันธมิตร 90/กรีน ซึ่งมักเข้าเป็นพรรคร่วมรัฐบาลในรัฐบาลผสม การแบ่งเขตการปกครองเยอรมนีแบ่งการปกครองในระบบสหพันธรัฐ มีทั้งหมด 16 รัฐ โดยแต่

ละรัฐ (หรือในภาษาท้องถิ่น Bundesland) จะมีรัฐบาลท้องถิ่นเป็นของตัวเองและจะมีกระทรวงการปกครองบริหารสูงสุดกระทรวงจะดูแลรัฐทุกรัฐของเยอรมนี

ภูมิอากาศ อากาศหนาวปานกลางแถบลมตะวันตก อุณหภูมิไม่แปรเปลี่ยนมาก มีฝนตกทุกฤดู โดยมี 4 ฤดูกาล ดังนี้ ฤดูร้อน (Sommer) มิถุนายน – สิงหาคม, อุณหภูมิ 18 ถึง 30 องศาเซลเซียส, ฤดูใบไม้ร่วง (Herbst) กันยายน – พฤศจิกายน เริ่มหนาว มีฝนตก ใบไม้เริ่มเปลี่ยนสีสันและฤดูหนาว (Winter) ธันวาคม – กุมภาพันธ์ อุณหภูมิ 5 ถึง -5 องศา มีหิมะตก ฤดูใบไม้ผลิ (Fruehling) มีนาคม – พฤษภาคม อากาศอบอุ่น ต้นไม้เริ่มผลิใบอ่อน

ประชากร ประเทศเยอรมนีเป็นประเทศที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดในยุโรป ประมาณ 83 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นชาวต่างชาติ 7.3 ล้านคน ส่วนใหญ่เป็นแรงงานอพยพจากประเทศตุรกี อิตาลี และยูโกสลาเวีย (เดิม) ซึ่งเข้ามาอยู่ตอนที่เศรษฐกิจฟื้นตัว และเยอรมนีขาดแรงงานเมื่อราวปี ค.ศ.1960 ปัจจุบันจึงมีคนเยอรมันเชื้อสายต่างชาติอยู่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งมีผู้อพยพเข้ามาอยู่ในเขตเยอรมนีเพิ่มขึ้นไม่ขาดสาย สังคมเยอรมันซึ่งเป็นสังคมเปิด จึงมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

เศรษฐกิจ ประเทศเยอรมนีเป็นชาติผู้นำทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดชาติหนึ่งในโลก และสำคัญที่สุดในยุโรป สินค้าส่งออกนำรายได้หลักให้แก่ประเทศ อาทิเช่น ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมรถยนต์ (อันดับสามของโลกรองจากสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น) อุตสาหกรรมเครื่องจักร (เกือบหนึ่งในสามของรายได้ ทั้งหมดของประเทศ) อุตสาหกรรมเคมี เครื่องไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เทคนิคทางการแพทย์ เทคโนโลยีสมัยใหม่เกือบทุกสาขา อุตสาหกรรมจักษุวิทยา ศูนย์อวกาศและการบิน ท่าเรือ การเดินเรือสินค้า อู่ต่อและซ่อมเรือ นอกจากนี้ก็มีอุตสาหกรรมอาหาร เช่น ช็อกโกแลต ไวน์ ผลิตภัณฑ์จากนม ปลาและเบียร์อันมีชื่อ อีกทั้งผลิตภัณฑ์อื่นๆ อีกมากรวมทั้งการชำนาญการในสาขาต่างๆ

ระบบการศึกษา การศึกษาของเยอรมนี เริ่มเมื่อเด็กมีอายุ 6 ขวบเป็นต้นไป และสิ้นสุดที่อายุ 16 ปี คือเด็กที่มีอายุระหว่าง 6 ปี ถึง 16 ปี กฎหมายบังคับให้เข้าโรงเรียนหากไม่เข้าเรียน ก็อาจมีการเอาโทษกับผู้ปกครองได้ การศึกษาและโรงเรียนในเยอรมนีอาจแตกต่างกันบ้างในแต่ละรัฐ

ภาษาเยอรมัน จัดเป็นกลุ่มหลักในภาษาอินโด-เจอร์มานิค แต่จัดเป็นภาษาเจอร์มานิคในกลุ่มหลักอีกทีหนึ่ง ดังนั้นจึงมีความสัมพันธ์กับภาษาเดนิช นอร์เวย์ สวีดิช ดัตช์ และเฟลมิช รวมทั้งภาษาอังกฤษด้วย เมื่อตอนปลายสมัยกลางนั้น มีภาษาเขียนตามท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก แต่หลังจากการเผยแพร่คัมภีร์ไบเบิลฉบับแปลของลูเธอร์อย่างกว้างขวางแล้ว ภาษาเขียนอันเป็นเอกภาพก็ค่อยปริวรรตน์ขึ้น ภาษาเขียนดังกล่าวมีรากฐานส่วนใหญ่มาจากภาษาทางการของซัคเซน (ไมส์เนอร์) ประเทศเยอรมนีมีภาษาถิ่นจำนวนมาก ฉะนั้นภาษาถิ่นและสำเนียงจึงบ่งบอกว่าแต่ละคนมาจากภูมิภาคใด ด้วยเหตุนี้ถ้าชาวเมคเคลนบวร์กสนทนากับชาวไบเอิร์นด้วยภาษาท้องถิ่นของตน ก็จะทำ

ความเข้าใจกันด้วยความยากลำบากยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากในอดีตมีคนหลายเผ่าอาศัยอยู่ในอาณาบริเวณอันเป็นเยอรมนีปัจจุบัน ซึ่งได้แก่ เผ่าฟรังค์ ซัคเซน ชวาเบน และไบเอิร์น แม้ว่าทุกวันนี้เผ่าพันธุ์เก่าแก่เหล่านี้ จะไม่ปรากฏในรูปแบบดั้งเดิมแล้วก็ตาม ขนบธรรมเนียม และภาษาถิ่นของพวกเขาก็ยังคงดำรงอยู่ต่อไปในกลุ่มภูมิภาคต่าง ๆ ปัจจุบันภาษาเยอรมันเป็นภาษาแม่ในประเทศออสเตรีย ประเทศลิคเทนชไตน์ ในส่วนใหญ่ของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ทิโรลตอนใต้ (อิตาลีทางเหนือ) ชเลสวิกตอนเหนือ (เดนมาร์ค) และในบางบริเวณขนาดเล็กในเบลเยียมกับลักเซมเบิร์ก ตามแนวชายแดนเยอรมนี นอกจากนี้ยังมีชนกลุ่มน้อย ดังเช่น ชาวเยอรมันไนโปแลนด์ โรมาเนีย และประเทศต่าง ๆ ในสหภาพโซเวียดเดิม ซึ่งคงอนุรักษ์ภาษาเยอรมันไว้ ภาษาเยอรมันเป็นภาษาแม่ของผู้คนมากกว่า 100 ล้านคน หนังสือทุกเล่มที่สิบ ซึ่งเผยแพร่ในระดับโลก เขียนเป็นภาษาเยอรมัน

การอพยพเข้ามาและสิทธิการลี้ภัย อนุสนธิจากการผนึกกันของสหภาพยุโรป ร่วมกับการล่มสลายของอาณาบริเวณตะวันออก และการอพยพเข้าของผู้คนจากประเทศแถบเอเชียกับแอฟริกาทำให้มีผู้คนอันมีที่มาแตกต่างกันไป จำนวนมากหลั่งไหลเข้าสู่สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีในหลายสิบปีที่ผ่านมา เยอรมนีเปิดประเทศรับผู้ขอลี้ภัยและผู้ลี้ภัยสงครามเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงนับได้ว่าเป็นผู้นำทางด้านเสรีภาพในการเลือกที่อยู่อาศัย ตลอดจนเสรีภาพในการประกอบอาชีพและการตั้งถิ่นฐานภายในสหภาพยุโรป เยอรมนีมุ่งจะบูรณการผู้คนจากประเทศและกลุ่มวัฒนธรรมอื่น เข้าด้วยกัน ด้วยเหตุนี้นโยบายของรัฐบาลสหพันธ์ฯ จึงเป็นการกำกับและจำกัด การเพิ่มจำนวนชาวต่างชาติ ด้วยกฎหมาย โดยอนุโลมตามผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และภารกิจทางมนุษยธรรมของเยอรมนีไม่เพียงแต่เท่านั้น ยังมีการจัดสรรทรัพยากรอันมีคุณวุฒิสูงเพื่อตำแหน่งงานต่าง ๆ ซึ่งยังไม่อาจดำเนินการได้ทั้งที การว่างงานยังสูงมากในขณะนี้ ดังนั้นจึงช่วยให้เกิดตำแหน่งงานใหม่ อีกทั้งเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้แก่เศรษฐกิจและวิทยาการของเยอรมันด้วย นอกเหนือจากนั้นคือวัตถุประสงค์ในอันที่จะปรับสิทธิในการกำกับให้ง่ายขึ้น ตลอดจนกระชับกระบวนการลี้ภัยเช่นกัน เยอรมนีต้อนรับผู้ลี้ภัยทางการเมืองจำนวนมาก รัฐธรรมนูญเยอรมันคือกฎหมายพื้นฐานนั้นให้ความคุ้มครองจากการคุมคามทางการเมืองในรูปของสิทธิพื้นฐานของปัจเจกบุคคล ใน พ.ศ. 2536 สิทธิในการลี้ภัย แสดงถึงภารกิจอันแท้จริง นั่นคือ ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่ถูกคุมคามทางการเมือง ด้วยเหตุนี้ ชาวต่างชาติที่มาจากประเทศที่สามอันปลอดภัย จึงไม่สามารถอ้างอิงด้วยสิทธิพื้นฐานข้อนี้ได้อีกต่อไป นอกจากนั้นเยอรมนียังรักษาสิทธิ โดยมิได้ละเมิดสนธิสัญญาการลี้ภัยแห่งเจนีวา ในอันที่จะจัดทำรายชื่อประเทศต่าง ๆ ที่ไม่มีการคุกคามทางการเมือง ตามข้อมูลของทางการ และเพราะฉะนั้นจึงไม่มีสิทธิในการลี้ภัยแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามในเยอรมนีผู้ขอลี้ภัยทุกคนสามารถใช้สิทธิทางศาลได้เสมอ และดำเนินการได้จนขึ้นไปสู่ศาลรัฐธรรมนูญ นับแต่ พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา ปรากฏว่าจำนวนผู้ขอลี้ภัยลดลงอย่างต่อเนื่องดังจะเห็นได้ว่าในแต่ละปีใน พ.ศ. 2535 มีผู้ขอลี้ภัยถึง

438,191 คน และลดลงต่ำกว่า 100,000 คน ตั้งแต่ พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา และใน พ.ศ. 2545 มีเพียง 71,127 คน

สัญชาติ เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2543 นั้นบทบัญญัติอันสำคัญในกฎหมายใหม่เพื่อปฏิรูปสิทธิเกี่ยวกับสัญชาติ มีผลบังคับใช้ เด็กที่เกิดในเยอรมนีโดยมีบิดามารดาต่างชาติ จะได้สัญชาติเยอรมัน โดยกำเนิด แต่เงื่อนไขในการนี้ก็คือ บิดาหรือมารดาต้องพำนักอยู่ในเยอรมนีถูกต้องตามกฎหมายมาแปดปีแล้ว โดยมีสิทธิในการพำนัก และได้ใบอนุญาตให้พำนักโดยไม่มีกำหนดเวลามาก่อนสามปี แต่ถ้าเด็กมีสัญชาติอื่น โดยกำเนิดให้เลือกได้เมื่อบรรลุนิติภาวะระหว่างสัญชาติเยอรมันกับสัญชาติอื่น กฎหมายมอบสิทธิการเข้าเป็นพลเมืองตามกำหนดโดยเงื่อนไขเดียวกันให้แก่เด็ก ซึ่งยังมีอายุไม่ครบ 10 ปี ณ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2543 ไม่เพียงเท่านั้น ชาวต่างชาติทั้งชายและหญิงก็มีสิทธิโอนสัญชาติ เมื่อผ่านไป 8 ปีแทนที่จะเป็น 15 ปีแต่เดิม สิทธิดังกล่าวนี้ผูกพันกับความรู้ภาษาเยอรมันอย่างเพียงพอ รวมกับการยอมรับรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี แต่มี “ข้อจำกัดเพื่อป้องกัน” ประการใหม่ ซึ่งขัดขวางการโอนสัญชาติในชาวต่างชาติที่มีแนวคิดการเมืองอันรุนแรงสุดโต่ง ตามหลักการนั้นการโอนสัญชาติย่อมหมายถึงการยกเลิกสัญชาติเดิม อย่างไรก็ตามยังมีข้อยกเว้นที่บัญญัติในกฎหมาย กล่าวคือ ถ้ามีการยื่นคำร้องของสัญชาติอื่นให้สัญชาติเยอรมันเป็นอันจบสิ้นไปโดยปริยาย ทั้งนี้โดยไม่เกี่ยวข้องกับข้อที่ว่าบุคคลนั้นยังคงมีที่อยู่อาศัยในประเทศเยอรมนีหรือไม่ พร้อมกันนั้นก็ยังเปิดโอกาสให้สามารถขออนุมัติดำรงสัญชาติเยอรมันต่อไปได้ สำหรับผู้อพยพรุ่นหลังจากยุโรปตะวันออกจะได้สัญชาติเยอรมันโดยอัตโนมัติเมื่อได้รับใบรับรองผู้อพยพ

วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี

ศาสนา พลเมืองส่วนใหญ่ในประเทศเยอรมนีนับถือศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ และนิกายคาทอลิก ซึ่งในแต่ละนิกายมีคริสต์ชนประมาณ 28 ล้านคน และประมาณเกือบ 3 ล้านคนนับถือศาสนาอิสลาม นอกเหนือจากนี้ก็นับถือศาสนาอื่นๆ ซึ่งมีอยู่อีกมากกว่า 160 นิกาย

วันสำคัญทางศาสนาและวันหยุดราชการ

วันขึ้นปีใหม่ วันที่ 1 มกราคมของทุกปี ถือเป็นวันหยุดราชการ ตอนเที่ยงคืนของวันที่ 31 ธันวาคม ผู้คนจะจุดพลุต้อนรับปีใหม่

เทศกาลโอสเทิร์นถือเป็นเทศกาลที่มีความหมายที่สุดของวันสำคัญทางศาสนาในประเทศเยอรมนี ซึ่งจะเริ่มต้นตั้งแต่ “คาร์ฟฟรายทาก” (Karfreitag) ๙งเป็นวันศุกร์ ที่พระเยซูสิ้นชีพจากการถูกตรึงกับไม้กางเขน ในวันนี้คริสต์ชนจะงดรับประทานเนื้อสัตว์ และถือประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อกันวันต่อมาคือ “โอสแทร์ซอนน์ทาก (Ostersonntag)” เป็นวันที่มีการสวดให้พระเยซูฟื้นชีพ

กำหนดวันในปฏิทินสำหรับเทศกาลโอสเทิร์นของแต่ละปีนั้น ถือเอาวันอาทิตย์แรกหลังจากที่พระจันทร์เต็มดวงในฤดูใบไม้ผลิของแต่ละปีเป็นวันสำคัญ

วันแรงงาน (1 Mai) ทุกวันที่ 1 ของเดือนพฤษภาคมทุกปี ถือเป็นวันหยุดสากลในประเทศเยอรมนีถือเป็นวันหยุดราชการ และในบางเมืองก็จะมีการจัดงานฉลองตามประเพณีดั้งเดิมรู้จักในนามว่า เทศกาลเดือนพฤษภาคม (Maifest) จะมีการตั้งต้นไม้แห่งเดือนพฤษภาคม (Maibaum) ในใจกลางเมือง ได้มีการเล่าต่อๆ กันมาว่า การตั้งต้นไม้แห่งเดือนพฤษภาคมนี้เป็นประเพณีดั้งเดิมได้สืบทอดกันมาเป็นเวลาเนิ่นนาน“Maibaum” เป็นสัญลักษณ์ของการเจริญงอกงามของต้นไม้ใบหญ้าในฤดูใบไม้ผลิ

ฮิมเมลฟาร์ท (Himmelfahrt) “คริสตี้ ฮิมเมลฟาร์ท (Christi Himmelfahrt)” หลังโอสเทิร์น 40 วัน เป็นวันเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาศที่พระเยซูทรงฟื้นคืนชีพและเสด็จสู่สวรรค์“คริสตี้ ฮิมเมลฟาร์ท” ตรงกับวันพฤหัสบดีก่อนฟิงส์เทน (Pfingsten) 9 วัน

ฟิงส์เฟส (Pfingstfest) หลังโอสเทร์น 50 วัน เป็นวันฟิงส์เทน (Pfingsten) ซึ่งจะมีสองวันคือ วันอาทิตย์และวันจันทร์

วันที่ 3 ตุลาคมเป็นวันที่ประเทศเยอรมนีตะวันออกและตะวันตกได้ประกาศรวมตัวเป็นประเทศเดียวกันอีกครั้งเมื่อปี ค.ศ. 1990 กำแพงเบอร์ลินที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อกั้นพรมแดนเบอร์ลินตะวันออกและตะวันตกถูกทุบทิ้งไป ตั้งแต่นั้นมาก็เรียกวันสำคัญวันนี้ว่า “วันแห่งการรวมเป็นหนึ่ง” (Tag der Vereinigug) หรือวันแห่งเอกภาพเยอรมนี

เทศกาลคริสต์มาส (Weihnachtsfest) ฉลองกันนาน 3 วัน เริ่มต้นในวันที่ 24 ธันวาคม เรียกกันว่าวันที่พระเยซูประสูติ ในครอบครัวจะมีการจุดเทียนตันคริสต์มาสและร้องเพลงคริสต์มาสกัน เด็กๆ รอคอยเทวดาองค์น้อยๆ (Christkind) นำของขวัญมาให้ คนเยอรมันเรียกว่า เบเซรุ่ง (Bescherung) ส่วนวันฉลองอีกสองวัน คือวันที่ 25 และ 26 ธันวาคม ก็เรียกกันว่า วันฉลองคริสต์มาสวันที่ 1 และวันที่ 2

ข้อมูลที่กล่าวมาเกี่ยวกับประเทศเยอรมนีโดยสังเขปข้างต้น ผู้วิจัยขอสรุปและเปรียบเทียบกับภูมิลำเนาเดิมของหญิงไทยซึ่งก็คือประเทศไทยนั้นเอง เมื่อปี พ.ศ. 2552 สถิติจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประเทศเยอรมนีมีคนไทยทั้งสิ้น 55,324 คน มีผู้หญิง 47,755 คนซึ่งมากกว่าผู้ชายถึง 8 เท่า ในจำนวน 10 เท่า หากนับรวมกับคนไทยที่สละสัญชาติไทยไปถือสัญชาติเยอรมันคาดว่ามีคนไทยอยู่ประมาณหนึ่งแสนคน ถือได้ว่ามีคนไทยอาศัยอยู่เป็นอันดับที่สองรองจากประเทศสหรัฐอเมริกา ขนาดของพื้นแผ่นดินของไทยใหญ่กว่าเยอรมนี 128,155 ตารางกิโลเมตร ประชากรไทยมีน้อยกว่าเยอรมนี 20 ล้านคน ประเทศเยอรมนีเป็นสังคมเปิดเพราะว่ามีคนต่างด้าวประมาณ 8 ล้านคน เช่นคนตุรกีที่อพยพเข้ามาในช่วงสมัยที่ประเทศเยอรมนีขาดแคลนแรงงาน และ

เข้ามาเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน และคนชาติอื่นๆ ที่ประเทศของตนมีปัญหาความไม่สงบในเรื่องของสงครามและการเมือง เข้ามาขอลี้ภัย ดังนั้นสังคมของคนเยอรมันจึงมีความหลากหลายทาง ศาสนา วัฒนธรรม บทเรียนที่ได้รับจากการพ่ายแพ้สงครามครั้งที่ 1 และในสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ถึงขั้นต้องสูญเสียดินแดนทางทิศตะวันออกให้อยู่ใต้ปกครองของสหภาพโซเวียต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 ถึง พ.ศ.2533 เป็นเวลาทั้งสิ้น 40 ปี จนได้กลับมารวมกันเป็นหนึ่งเดียวอีกครั้งเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2533 ดังนั้นในปัจจุบันประเทศเยอรมนีจึงให้เสรีและเปิดโอกาสให้คนที่มีปัญหากับประเทศของตนจากสงครามและการเมืองเข้ามาลี้ภัยได้รวมทั้งหากผู้ลี้ภัยคนนั้นมิสามารถพึ่งพาตนเองได้ เช่น ไม่มีงานทำ รัฐบาลก็จะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดให้ ไม่ว่าจะเป็น ที่พัก อาหาร รวมทั้งให้เรียนภาษาเยอรมันฟรี ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญข้อแรกของเยอรมัน ได้กล่าวไว้ว่าศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์จะถูกล่วงละเมิดมิได้ หลักกฎหมายสูงสุดของประเทศนี้ ได้ให้ความคุ้มครองแก่มนุษย์ทุกคนโดยมิได้คำนึงถึงความแตกต่างทางเชื้อชาติ ลักษณะภูมิอากาศของประเทศเยอรมันแตกต่างกับประเทศไทย ซึ่งอากาศของประเทศเยอรมนีจะคล้ายคลึงเล็กน้อยกับประเทศไทยเฉพาะหน้าร้อนช่วงเดือนมิถุนายนถึงสิงหาคม แต่ถึงอย่างไรในหน้าหนาวซึ่งใช้เวลาถึงสามเดือนอุณหภูมิจะหนาวเย็นมากถึงขั้นติดลบ และมีหิมะตก หญิงไทยต้องปรับตัวอย่างมากให้เข้ากับสภาพอากาศของประเทศเยอรมนีการนุ่งห่มจำเป็นต้องสวมใส่เสื้อผ้าให้เข้ากับฤดูกาล ดังนั้นจึงต้องจัดเตรียมเสื้อภาพให้เหมาะสม ซึ่งจะต่างกันกับเมืองไทยที่สภาพอากาศร้อนใกล้เคียงกันตลอดทั้งสามฤดู ในเรื่องของอาหาร ชาวเยอรมันรับประทานอาหารจำพวก ขนมปัง เนย ชีส และอาหารของเยอรมัน เช่น ผักดอง กินกับสเต็ก หรือไส้กรอก มันฝรั่งบด สลัด รสชาติของอาหารจะแตกต่างกับของประเทศไทยคือ ไม่เผ็ด รสชาติจืด ๆ เค็ม ๆ เมื่อหญิงไทยที่คุ้นเคยกับรสชาติเผ็ด ก็ต้องเข้าครัวปรุงอาหารเอง แต่ข้อจำกัดก็คือวัตถุดิบเครื่องปรุงในการประกอบอาหารไทยมิได้มีขายในซุปเปอร์มาร์เก็ตทั่วไป ต้องเป็นร้านเฉพาะหรือที่เรียกว่า ร้านเอเชีย หญิงไทยต้องเสาะแสวงหาว่าในเมืองที่ตนเองอยู่ หรือเมืองใกล้เคียงมีร้านเอเชียหรือไม่ การได้รับประทานอาหารคุ้นลิ้นรสชาติไทย ๆ ในเยอรมันเป็นความสุขอย่างหนึ่งที่หญิงไทยต้องการ สำหรับร้านอาหารไทยในเยอรมนีจะมีตามเมืองใหญ่ เช่น Berlin, Hamburg และMunich ส่วนในเมืองเล็กๆ ก็จะมีบ้างแต่ไม่ใช่ทุกเมือง หากสามีชาวเยอรมันไม่เข้าใจหญิงไทยในจุดนี้ ก็จะก่อปัญหาให้ซึ่งกันและกัน และบางครั้งอาหารไทยก็มีกลิ่นที่ไม่หอมสำหรับคนเยอรมัน ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหา คือที่อยู่อาศัยเหม็น ร่วมทั้งกลิ่นเหม็นจะไปรบกวนเพื่อนบ้าน สังคมในเยอรมันสิทธิความเป็นส่วนตัวสูง เช่น มีกฎหมายห้ามใช้เสียงในวันอาทิตย์ที่เป็นวันครอบครัว และในทุก ๆ วันหลังเวลา 22.00 นาฬิกา งดใช้เสียงดัง และในเขตหมู่บ้านช่วงเวลา 12.00 – 15.00 นาฬิกาห้ามใช้เสียงดังเช่นกัน หากผู้ใดฝ่าฝืน เพื่อนบ้านจะมาพูดตักเตือน แต่หากยังกระทำ

อีกครั้งและบ่อยๆ โดยไม่สนใจคำตักเตือนจากเพื่อนบ้าน การดำเนินขั้นต่อไปคือเพื่อนบ้านจะโทรแจ้งความกับตำรวจ และผู้กระทำต้องรับผิดตามกฎหมายที่บัญญัติไว้

เบียร์เป็นเครื่องดื่มประจำชาติของชาวเยอรมัน หญิงไทยบางคนชอบดื่มเบียร์หลังแต่งงานกับชายเยอรมันเธออาจคาดหวังว่าสามีของเธอจะชอบดื่มเบียร์เช่นกัน แต่ตรงกันข้ามสามีของเธอไม่ดื่มเบียร์ ดังนั้นจึงไม่สามารถที่จะสรุปได้ว่าคนเยอรมันทุกคนต้องชอบดื่มเบียร์ ส่วนเครื่องดื่มชนิดๆ อื่น เช่น ดื่มไวน์ในมื้ออาหารในโอกาสพิเศษ ช่วงเช้าและบ่ายบางครั้งอาจมีการดื่มชาหรือกาแฟ ส่วนน้ำเปล่ารสชาติจะคล้ายกับโซดาเพราะว่าในน้ำเปล่าผสมก๊าซ คนไทยที่ไม่คุ้นเคยกับการดื่มน้ำผสมก๊าช บางคนอาจต้องดื่มน้ำประปาจากก๊อกหรือบางคนอาจจะรู้สึกไม่ปลอดภัยว่าน้ำประปาจะสะอาดจริงหรือไม่ ดังนั้นคงต้องออกตามหาซื้อน้ำเปล่าที่ไม่ผสมก๊าชซึ่งไม่ได้มีขายอยู่ทุกซุปเปอร์มาเก็ต

ทางด้านศาสนาชาวเยอรมันที่นับถือนิกายโปรเตสแตนต์ และนิกายคาทอลิก จะเข้าโบสถ์ทุกวันอาทิตย์ และวันสำคัญทางศาสนา มีหญิงไทยบางคนหลังแต่งงานได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาเดียวกับสามี และบางคนก็ยังนับถือศาสนาพุทธเช่นเดิม ตามความเชื่อและคำสอนของศาสนาพุทธ การเข้าวัดเพื่อ ทำบุญ ทำทาน ตักบาตรเป็นเรื่องสำคัญ ข้อจำกัดของหญิงไทยก็คือ แล้วจะไปหาวัดได้จากเมืองไหนในประเทศเยอรมนี แน่นอนว่าวัดก็ไม่ได้มีอยู่ทุกหมู่บ้านเหมือนเช่นเมืองไทยจะมีก็แต่ในเมืองใหญ่ๆ ในประเทศเยอรมัน วัดมีทั้งหมด 25 วัด อยู่ใน 9 รัฐ จากทั้งหมด 16 รัฐ ถือว่ามีจำนวนมากพอสมควร วัดต่างๆ สำหรับหญิงไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ พวกเธอโชคดีเป็นพุทธศาสนิกชนที่อาศัยอยู่ใกล้วัด ส่วนคนที่อยู่ไกลๆ ส่วนใหญ่จะเดินทางไปเข้าร่วมตามวันสำคัญทางศาสนาการเดินทางอาจจะขับรถยนต์ หรือนั่งรถไฟไป การปฏิบัติตามความเชื่อ ความศรัทธาตามหลักศาสนาพุทธเป็นเรื่องทางจิตใจ ศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ หากชายเยอรมันไม่เข้าใจอาจก่อให้เกิดปัญหาทะเลาะกันหรือมีความคิดที่ขัดแย้งซึ่งกันและกันได้

ภาษาเยอรมันเป็นสิ่งสำคัญสำหรับหญิงไทยจำเป็นต้องเรียนรู้ เพราะมีประโยชน์มากมายในการดำเนินชีวิตประจำวันไม่ว่าจะเป็นการไปซื้อของใช้ พบแพทย์เมื่อเจ็บป่วย ขอความช่วยเหลือ การพบปะสังสรรค์กับญาติ เพื่อน และเพื่อนร่วมงานของสามี หรือหากหญิงไทยมีลูกเป็นสิ่งสำคัญมากที่คุณจะต้องติดต่อสื่อสารไม่ว่าจะเป็นกับลูก การพาลูกไปฉีดวัคซีนตามสถานบริการสาธารณสุข และหากลูกอยู่ในวัยเรียนจะต้องติดต่อกับคุณครูและเจ้าหน้าที่ที่โรงเรียน หากหญิงไทยไม่สามารถสื่อสารได้คนที่จะรู้สึกอับอายต่อหน้าเพื่อนๆ และคุณครูก็คือลูก หญิงไทยหลายคนจำเป็นต้องทำงานนอกบ้านเพื่อนส่งเงินกลับไปให้พ่อแม่ หรือลูกที่เมืองไทยใช้จ่าย ดังนั้นเธอต้องหางานทำ หากสามารถสื่อสารภาษาเยอรมันได้ดีโอกาสจะได้งานก็มีสูง ผู้วิจัยคิดว่าหญิงไทยทุกคนตระหนัก และให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาเยอรมันซึ่งก็สอดคล้องกับความต้องการของรัฐบาล

เยอรมันที่ร่างกฎหมายเมื่อปี พ.ศ. 2550 ว่าคนต่างด้าวที่แต่งงานกับชาวเยอรมัน และต้องการย้ายมาอยู่ที่ประเทศเยอรมนี คนต่างด้าวจะต้องเรียนภาษาเยอรมันขั้นพื้นฐานก่อนและต้องสอบให้ได้ใบประกาศนียบัตรแสดงว่าคุณมีความรู้ แล้วถึงจะสามารถทำวีซ่าได้ เมื่อมาอยู่ที่ประเทศเยอรมนีแล้วต้องเรียนภาษาเยอรมันเพิ่มเติมอีก 600 ชั่วโมง หญิงไทยทราบว่ากฎหมายนี้มีประโยชน์ แต่ก็สร้างความลำบากใจให้ได้เช่นกัน เพราะภาษาเยอรมันถือว่ายุ่งยาก และไม่สามารถเปรียบเทียบกับภาษาไทยได้เลย ยกตัวอย่างเช่น คนไทยพูดว่า ฉันกินข้าว แต่ภาษาเยอรมันกริยาคำว่ากินจะถูกเปลี่ยนไปตามประธานของประโยค และกริยาจะเปลี่ยนแปลงไปตามรูปกาลของอดีตและอนาคต คำกริยาจะอยู่ในตำแหน่งที่สองในประโยคเสมอ แต่จะเปลี่ยนแปลงตำแหน่งเมื่อใช้พูดในประโยครอง นี่เป็นความยุ่งยากเพียงเล็กน้อยที่ยกตัวอย่างมา ภาษาเยอรมันอาจสร้างความไม่เข้าใจให้เกิดขึ้นระหว่างหญิงไทยและชายเยอรมันได้ เพราะบางคำมีเสียงคล้ายคลึงกันแต่ความหมายต่างกันเช่น สามีชาวเยอรมันเรียกภรรยาไทยว่าที่รัก เสียงเยอรมันจะออกเป็น Schatz (สัส) ซึ่งเสียงคล้ายกับคำว่า “สัตว์” ในภาษาไทย ถ้าหญิงไทยไม่เข้าใจความหมายอาจโกรธเคืองได้ จากข้อมูลที่กล่าวมาทั้งหมดถือว่าเป็นประเด็นสำคัญซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุ และปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมจากนั้นส่งผลให้เกิดรุนแรงในครอบครัวได้ สอดคล้องกับ อมรา พงศาพิชญ์ (2542) กล่าวว่าความขัดแย้งทางวัฒนธรรม (Cultural Conflict) หมายถึงการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม และการสังสรรค์ทางวัฒนธรรมอาจสร้างความขัดแย้ง ถ้าสมาชิกในครอบครัว หรือในกลุ่มไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน โดยปกติกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อ และภาษาพูดเดียวกันมักจะไม่มีความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นเมื่อมีการปะทะสังสรรค์ของวัฒนธรรมที่ต่างกัน กรณีมีความแตกต่างระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์มีสูง เพราะสังคม วัฒนธรรมขัดแย้งกัน การปรับรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกันไม่เกิดขึ้น ปัญหาความขัดแย้งเกิดจากการที่แต่ละฝ่ายพยายามรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนไว้ และไม่ยอมรับวัฒนธรรมของสังคมอื่น

กฎหมายครอบครัว

การสมรสตามกฎหมายเยอรมันคือ การตกลงใจแต่งงาน และอยู่กินร่วมกันฉันท์สามีภรรยา ระหว่างชายและหญิง ที่สำคัญต้องบรรลุนิติภาวะแล้ว และต้องไม่เป็นบุคคลวิกลจริต ในเยอรมนีชายกับชายหรือหญิงกับหญิงสามารถที่จะครองเรือนอยู่ด้วยกันเฉกเช่นสามีภรรยาได้ การครองคู่อยู่ด้วยกันสามารถที่จะจดทะเบียนเป็นคู่ครองกันตามกฎหมายก็ได้ เพียงแต่ตามกฎหมายไม่เรียกว่าการจดทะเบียนสมรส แต่เรียกว่าการจดทะเบียนเป็นคู่ครองกัน (eingetragene Partnerschaft) หากคุณตกลงปลงใจจะอยู่กินกับใครแล้ว คุณควรตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของคุณและของคู่สมรสของคุณอยู่เสมอ ว่าคุณและคู่สมรสของคุณควรปฏิบัติตน และมีหน้าที่ต่อกันอย่างไรบ้าง ผู้วิจัยขอนำจุดที่สำคัญๆ มากล่าว โดยทั่วไปแล้วสิทธิและหน้าที่ของคู่สมรสจะหมายความถึง

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ใช้ชีวิตร่วมกันและครอบคลุมไปจนถึงเรื่องทรัพย์สินของทั้งสองฝ่าย คู่สมรสมีหน้าที่ต้องอุปการะ เอาใจใส่ดูแล ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามกำลังและฐานะของตน รวมทั้งมีหน้าที่ต้องดูแลเลี้ยงดูบุตร ทั้งบุตรที่เกิดจากคู่สมรสทั้งสองหรือในบางกรณีก็จะรวมถึงบุตรที่เกิดจากคู่สมรสคนก่อนของแต่ละฝ่าย การดูแลอาจจะเป็นรูปแบบตัวเงินโดยตรง หรือรูปแบบอื่น ๆ หลายส่วน เป็นเรื่องที่คู่สมรสอาจตกลงกันเองได้โดยให้เป็นไปตามความเหมาะสมสิทธิและหน้าที่ที่คู่สมรสพึงมีต่อกัน ที่สำคัญได้แก่

1. คู่สมรสฝ่ายที่มีรายได้ต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูคู่สมรสฝ่ายที่ไม่มีรายได้เลี้ยงชีพ คู่สมรสฝ่ายที่ไม่มีรายได้จะต้องทำหน้าที่ดูแลเรื่องราว การงานภายในบ้าน ซึ่งถือเป็นการให้คุณค่างานบ้านที่ฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบให้เท่ากับงานอาชีพของฝ่ายที่มีงานทำ และหากว่ารายได้ของคู่สมรสฝ่ายหนึ่งไม่พอใช้จ่ายภายในครอบครัวคู่สมรสฝ่ายที่ไม่มีงานทำก็ต้องออกหางานทำเพื่อมาจุนเจือครอบครัวด้วยตามกำลังและฐานะของตน ตัวอย่างเช่น นายปีเตอร์แต่งงานกับนางสมศรี นายปีเตอร์มีงานทำ แต่นางสมศรีไม่มีงานทำ ฉะนั้นนายปีเตอร์ก็มีหน้าที่เลี้ยงดูนางสมศรี โดยนำเงินเดือนมาแบ่งให้ใช้จ่ายภายในครอบครัวกับนางสมศรี เช่น ต้องจ่ายค่าเช่าบ้าน ค่าอาหาร ค่ารักษาพยาบาล เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มและของใช้จำเป็นในบ้าน เป็นต้น ในทางตรงกันข้ามหากนายปีเตอร์ ไม่มีงานทำแต่นางสมศรีมีงานทำ นางสมศรีก็ต้องนำรายได้นั้นมาแบ่งเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวเช่นกัน ค่าใช้จ่ายภายในบ้านอาจรวมไปถึงค่าเลี้ยงดูบุตรที่เกิดจากภรรยา และหรือสามีคนก่อนของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ต้องรับผิดชอบบุตรของตนด้วย

2. การแบ่งค่าใช้จ่าย ภายในบ้าน ส่วนไหนเป็นเท่าใด คู่สมรสสามารถตกลงกันเองได้ ซึ่งควรจะเป็นไปตามกำลังและฐานะของตน เช่น นายปีเตอร์มีเงินเดือน เดือนละ 1500 ยูโร นางสมศรีจะซื้อโซฟามาแต่งบ้าน ราคา 1000 ยูโร หรือ นางสมศรีขอเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัว 500 ต่อเดือน กรณีนี้ถือได้ว่าเกินกำลังและฐานะของนายปีเตอร์ เป็นต้น

3. ความรับผิดชอบร่วมกันของคู่สมรส โดยสังเขปได้แก่ค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว เช่น ค่าอาหาร ค่าเช่าบ้านค่าทำความร้อน ค่าไฟ ค่าของใช้ เฟอร์นิเจอร์ ภายในบ้าน ฯลฯ ค่าใช้จ่ายส่วนตัว เช่น ค่าเสื้อผ้า ค่าใช้จ่ายสำหรับงานอดิเรก พักผ่อนหย่อนใจ (ดูหนัง ดูละคร ทำบุญ เข้าร่วมกิจกรรมสังคมและวัฒนธรรมต่าง ๆ ฯลฯ) ค่ารักษาพยาบาล ค่าสะสมทรัพย์ในยามชรา เงินติดกระเป๋า เป็นต้น รับผิดชอบ งานบ้านร่วมกัน เช่น ทำอาหาร ล้างจานชาม ฯลฯ ซึ่งไม่ใช่เป็นหน้าที่ของภรรยาอย่างเดียว แต่ทว่าเป็นหน้าที่ของทั้งสองฝ่าย และควรเป็นไปตามความเหมาะสม เช่น หากคู่สมรส ฝ่ายหนึ่งทำงานเป็นผู้ที่มีรายได้หาเลี้ยงครอบครัวแต่เพียงฝ่ายเดียว คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งที่ไม่ได้ทำงานอาจต้องทำงานบ้านมากกว่า เป็นต้น เคารพในสิทธิและเสรีภาพส่วนตัวของคู่สมรส เช่น ไม่ห้ามการติดต่อกับบุคคลอื่น ไม่ก้าวก่ายในเรื่องส่วนตัวของอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ตักเตือนด้วย

ความหวังดีได้ ไม่แอบอ่านจดหมาย หรือรื้อค้นข้าวของส่วนตัว ฯลฯ ทั้งสองฝ่ายมีเสรีภาพที่จะทำงานอดิเรกที่ตนชอบ หรือที่จะไปร่วมกิจกรรมทางศาสนา หรือการเมืองได้ตราบใดที่ไม่ทำลายความผาสุกของชีวิตสมรสหรือทำให้ชีวิตสมรสเดือดร้อน ให้ความเข้าใจ ให้เกียรติ และให้ความนับถือซึ่งกันและกัน ในเรื่องสำคัญๆ (เช่น กู้เงินธนาคารเพื่อมาใช้จ่ายในครอบครัว ฯลฯ) ต้องปรึกษาคู่สมรสของตนก่อน (นิตยสารดี, 2554)

การสมรส ผู้ที่มีสิทธิสมรสตามกฎหมายเยอรมันต้องมีคุณสมบัติดังนี้ 1) ต้องอายุครบ 18 ปี บริบูรณ์ 2) ต้องไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือไร้ความสามารถ 3) ต้องไม่เป็นญาติสืบสายโลหิตหรือเกี่ยวพันเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรม 4) ต้องไม่เป็นผู้ที่สมรสอยู่แล้ว

สิทธิและหน้าที่ของคู่สมรส หนังสือสัญญาคู่สมรส คือข้อตกลงระหว่างคู่สมรส โดยทั่วไปจะทำก่อนสมรส มักเป็นข้อตกลงในกรณีที่การสมรสสิ้นสุดโดยการหย่า ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข้อตกลงเกี่ยวกับ 1) การเปรียบเทียบเงินค่าเลี้ยงชีพในวัยชรา 2) ค่าเลี้ยงดูบุตรที่เกิดขึ้นในระหว่างสมรส 3) ค่าเลี้ยงดู (ค่าครองชีพ) ของคู่สมรส 4) ข้อตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สิน และการจัดการทรัพย์สินของคู่สมรสข้อตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ระบุไว้ในสัญญาคู่สมรส มักจะเป็นการแบ่งแยกกันจัดการและครอบครองทรัพย์สิน ตามหลักนี้เมื่อมีการหย่าร้างเกิดขึ้น ทั้งสองฝ่ายต่างมีสิทธิครอบครองและจัดการทรัพย์สินของตนได้แต่เพียงผู้เดียว ซึ่งจะไม่มีการปรับเปรียบเทียบให้ คือ การแบ่ง “ดอกผล” ของทรัพย์สินที่ได้มาในระหว่างที่อยู่ร่วมกัน ฝ่ายใดหาและครอบครองทรัพย์สินได้มาเท่าไร ก็จะเป็นของฝ่ายนั้นแต่เพียงผู้เดียว การแยกกันจัดการ และครอบครองทรัพย์สินจะมีผลสืบเนื่องไปยัง “การสืบทอดมรดก” และ “มรดกในส่วนที่พึงจะได้” กล่าวคือ จะทำให้ได้รับมรดกในส่วนดังกล่าวน้อยลง

หากไม่มีการทำสัญญาคู่สมรส การจัดการครอบครองทรัพย์สินจะเป็นในลักษณะที่เรียกว่า Zugewinngemeinschaft หรืออาจแปลได้ว่า “ดอกผลที่เกิดจากทรัพย์สินส่วนตัวร่วมกัน” นั่นคือทรัพย์สินของฝ่ายใดมีอยู่เท่าใดหรืออยู่ภายใต้ของฝ่ายใดก่อนการสมรสและหากการได้มาซึ่งทรัพย์สินนั้นเป็นไปโดยซื้อหามาด้วยเงินของตนเอง หรือได้รับมรดก ของขวัญในระหว่างที่ใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน ก็ยังจะเป็นของฝ่ายนั้นต่อไป กฎเดียวกันนี้ใช้กับกรณีหนี้สินด้วย คือคู่สมรสแต่ละฝ่ายจะต้องรับผิดชอบชำระหนี้สินด้วย คือคู่สมรสแต่ละฝ่ายจะต้องรับผิดชอบชำระหนี้สินของตนเอง แต่หากกู้เงินจากธนาคารโดยเซ็นชื่อร่วมกัน ทั้งสองฝ่ายจะต้องร่วมกันรับผิดชอบหนี้สินร่วมกัน หากมีการหย่าร้างกันขึ้น ก็จะต้องนำดอกผลที่เกิดจากทรัพย์สินส่วนตัวร่วมกัน (Zugewinngemeinschaft) มาคิดคำนวณแบ่งกัน เรียกว่า การปรับเปรียบเทียบดอกผล (Zugewinnausgleich) จากทรัพย์ที่มีอยู่ร่วมกัน ซึ่งจะดูว่า คู่สมรสแต่ละฝ่ายมีทรัพย์สินดั้งเดิมอยู่เท่าใด และในระหว่างที่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันนั้นหาได้มาอีกเท่าใด จากนั้นก็จะคิดคำนวณว่าฝ่ายใดมีทรัพย์สินที่เพิ่มพูนมากกว่า ฝ่ายที่มีมากกว่าจะต้องแบ่งครึ่งของส่วนที่มากกว่าให้อีกฝ่ายหนึ่ง

ทรัพย์สินของคู่สมรส จะถูกแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) สินส่วนตัว คือทรัพย์สินที่มีมาก่อนสมรส หรือที่ได้มาระหว่างการสมรสโดยได้รับมรดกของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง 2) สินสมรส คือ ทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างการสมรส รวมทั้งดอกผลที่งอกเงยขึ้นมาระหว่างการสมรส ที่เรียกว่า ดอกผล (Zugewinn) เช่นสมศรีมีเงินฝากธนาคารอยู่ก่อนการสมรส 10,000 ยูโร ตอนที่ทำเรื่องหย่าเงินฝากเพิ่มขึ้นเนื่องจากได้ดอกเบี้ยเป็น 12,500 ยูโร เงิน 2,500 ยูโร ถือเป็นดอกผลที่งอกเงย การทำหนังสือสัญญาคู่สมรสต้องทำต่อหน้าทนายความที่มีสิทธิรับรองเอกสาร หรือที่เรียกกันว่า โนทาร์ (Notar) หากต้องการยกเลิกสัญญาระหว่างคู่สมรสก็จะต้องทำต่อหน้าโนทาร์เช่นกัน

การใช้นามสกุลหลังการสมรส และการหย่า

กฎหมายเยอรมันกำหนดทางเลือกในการใช้นามสกุลหลังแต่งงานไว้ดังนี้

1.ต่างฝ่ายยังคงใช้นามสกุลของตัวเอง บุตรที่เกิดมาก็ต้องตกลงกันว่าจะให้ใช้นามสกุลใคร หรือ

2.คู่สมรสทั้งสองตัดสินใจเลือกนามสกุลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นนามสกุลของคู่สมรสหลังแต่งงาน และบุตรที่เกิดมาก็ใช้นามสกุลนี้ด้วย ในกรณีนี้ฝ่ายที่นามสกุลของตนเองไม่ใช่นามสกุลคู่สมรส ก็มีสิทธิที่จะพ่วงนามสกุลตนเองไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังก็ได้เช่นกัน เช่น ฝ่ายชายนามสกุล Muller ฝ่ายหญิงนามสกุล Suksai ทั้งคู่เลือกนามสกุล Suksai เป็นนามสกุลหลังแต่งงาน ดังนั้นคุณ Muller ต้องเปลี่ยนนามสกุลเป็น Suksai แต่สามารถที่จะพ่วงนามสกุล ตัวเองได้ เช่น เป็น Suksai-Muller หรือ Muller-Suksai เป็นต้น การตกลงกันเรื่องนามสกุลนี้จะทำเมื่อไปยื่นเรื่องจดทะเบียนสมรส และในวันที่จดทะเบียนก็จะมีการลงนามยืนยันอีกครั้ง และสิ่งที่พึงทราบในกรณีนี้คือเมื่อได้ลงนามเกี่ยวกับการใช้นามสกุลไปแล้ว ตราบที่ยังสมรสกันอยู่ ทั้งคู่ต้องใช้นามสกุลนั้น จะขอเปลี่ยนแปลงไม่ได้ นามสกุลสมรส (Ehename) จะเปลี่ยนแปลงได้ก็ต่อเมื่อได้หย่าขาดกัน

กรณีที่คนต่างชาติสมรสกับคนเยอรมันโดยทั่วไป การใช้นามสกุลของแต่ละคนเป็นไปตามกฎหมายของประเทศ ที่แต่ละคนมีสัญชาติอยู่ เช่น คนไทยที่แต่งงานกับชาวเยอรมัน คนไทยก็จะใช้นามสกุลตามกฎหมายไทย คนเยอรมันก็จะใช้นามสกุลของเขาตามกฎหมายเยอรมัน แต่ในกรณีที่จดทะเบียนในเยอรมนี ทั้งสองคนสามารถเลือกใช้ กฎหมายเรื่องการใช้นามสกุลหลังแต่งงานได้ตามทางเลือกที่กล่าวมาข้างต้น แต่อย่างไรก็ตาม การเลือกใช้นามสกุลนั้นๆ จะต้องไม่ขัดกับกฎหมายของประเทศตนเองด้วย เช่น ตามกฎหมายไทยไม่สามารถเลือกใช้นามสกุลพ่วง ดังเช่น Suksai-Muller หรือ Muller-Suksai ตามกฎหมายเยอรมันได้ เพราะขัดกับกฎหมายไทย

การใช้นามสกุลหลังหย่า กฎหมายเยอรมันกล่าวไว้ว่า ทั้งคู่อาจจะใช้นามสกุลคู่สมรสที่ใช้ในระหว่างที่ยังสมรสกันอยู่ต่อไปได้ หรือฝ่ายที่เปลี่ยนนามสกุลไปใช้นามสกุลอีกฝ่ายหนึ่งอาจกลับไป

ใช้นามสกุลของตนเองได้ แต่สำหรับกฎหมายไทยนั้น กำหนดให้ฝ่ายซึ่งใช้สกุลของอีกฝ่ายหนึ่งต้องกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน เมื่อหย่าขาดจากกัน

การใช้ชื่อสกุลตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548 สาระสำคัญมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับของประเทศเยอรมนี จะแตกต่างกันเฉพาะกฎหมายไทยไม่ยินยอมให้ใช้นามสกุลควบได้ ตัวอย่างเช่น Suksai-Muller หรือ Muller-Suksai เป็นต้น (สถานกงสุลใหญ่ ณ นครแฟรงก์เฟิร์ต, 2554) อีกทั้งหญิงไทยที่แต่งงานกับชายเยอรมันก่อนที่จะประกาศใช้พระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548 ก็สามารถเปลี่ยนชื่อ-สกุลของตนให้ตรงกับกฎหมายใหม่ของไทยได้ เช่น กฎหมายไทยก่อนฉบับปัจจุบันระบุไว้ว่า หญิงไทยหลังสมรสต้องเปลี่ยนไปใช้ชื่อ-สกุลตามสามี ร่วมทั้งต้องเปลี่ยนคำนำหน้าจาก “นางสาว” เป็น “นาง” กฎหมายไทยทำให้หญิงไทยมีความเท่าเทียมกันกับชาย เพราะว่าคำนำหน้าก็เป็นอีกหนึ่งอย่างที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายหญิงในประเทศไทย แต่สำหรับประเทศเยอรมันแล้วคำนำหน้าผู้หญิงใช้คำว่า Frau เพียงอย่างเดียว ผู้เวิจัยเคยได้ยินคำพูดของคนไทยที่ว่า “น่าสงสารคนเยอรมันจังเลย ไม่ได้ใช้คำว่านางสาวเหมือนคนไทย” แต่จริงๆ แล้ว คำนำหน้าที่ระบุสถานภาพของผู้หญิงก็เป็นสิ่งที่สร้างปัญหาให้เกิดความไม่เสมอภาคได้ การเปลี่ยนชื่อ-สกุลหลังสมรส กฎหมายของทั้งสองประเทศก็ระบุไว้ชัดเจน แต่บ่อยครั้งจะมีคำถามว่า “หลังแต่งงานควรจะใช้นามสกุลของสามีหรือไม่” คำตอบก็มีหลากหลายขึ้นกับความพอใจและเหตุผลของแต่ละบุคคล แต่สำหรับความคิดเห็นของผู้วิจัย การคงไว้ซึ่งชื่อ-สกุลของตนเองก็มีผลดี เช่น ไม่ต้องไปดำเนินการเปลี่ยนแปลงเอกสารใดๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่า จะเป็น Passport บัตรประชาชน ใบขับขี่ ชื่อ-สกุลในทะเบียนบ้าน บัญชีธนาคาร และอื่นๆ ซึ่งก็เท่าเทียมกันกับฝ่ายชายที่ไม่ต้องทำการอะไรเลยหลังจากสมรส ดังนั้นการใช้ชื่อ-สกุลของแต่ละฝ่ายก็น่าจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง แต่หากมีเหตุผลอื่นๆ เช่น อยากเป็นหนึ่งเดียวกับสามีเหมือนดังคนสมัยก่อนเขาเคยทำกันมาก็ให้กระทำตามเหตุผลที่ตนเองต้องการ โดยสรุปการใช้นามสกุลของบุคคลสัญชาติไทยที่แต่งงานหรือหย่าตามกฎหมายเยอรมันต้องสอดคล้องกับการใช้นามสกุลตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548

การแยกกันอยู่อย่างเป็นทางการ คือวันที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งของคู่สมรสได้ออกจากบ้านที่เคยใช้ชีวิตคู่ร่วมกันไปอยู่ที่อื่นอย่างเป็นทางการ โดยการไปแจ้งย้ายเข้าบ้านหลังใหม่ เป็นต้น การที่ออกจากบ้านไปอยู่กับเพื่อนชั่วคราวโดยสาเหตุใดก็ตามไม่ถือว่าเป็นการแยกกันแบบเป็นทางการ ในกรณีที่ไม่สามารถแยกออกไปหาที่อยู่ใหม่ได้ ก็สามารถแยกกันอยู่ โดยยังอยู่ในบ้านหลังเดียวกันได้ เพียงแต่ต้องแยกกันโดยเด็ดขาดทั้งเรื่องกิน เรื่องนอน ต้องแบ่งห้องกันอยู่ อาหารการกินก็ต้องต่างคนต่างต้องดูแลตัวเอง การแยกกันอยู่ไม่ใช่การหย่า หากต้องการจะหย่าต้องยื่นเรื่องต่อศาล หากแยกกับคู่สมรสเป็นทางการควรให้ทนายความผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายครอบครัวทำหลักฐานไว้ว่า ได้แยกกันอยู่กับคู่

สมรสแล้วอย่างน้อย 1 ปี หากมีบุตรด้วยกัน เมื่อต้องการแยกออกจากบ้านควรนำบุตรไปด้วย มิฉะนั้นอาจเสียเปรียบในการพิจารณาเรื่องอำนาจปกครองบุตรภายหลัง

การหย่าและสิทธิหลังหย่า การหย่าตามกฎหมายเยอรมันต่างจากการหย่าตามกฎหมายไทย คือจะมีผลต่อเมื่อมีคำพิพากษาจากศาลให้หย่าจากกันเท่านั้น ศาลจะมีคำสั่งให้หย่า เมื่อได้พิจารณาเห็นว่า ชีวิตสมรสล้มเหลวหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายไม่ต้องการจะกลับมาใช้ชีวิตคู่ร่วมกันอีกต่อไป แต่ไม่พิจารณาว่าใครผิดใครถูก เงื่อนไขการหย่า คู่สมรสต้องแยกกันอยู่อย่างเป็นทางการมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี แต่อาจยื่นเรื่องก่อนแยกกันอยู่ครบ 1 ปีก็ได้ แต่จะหย่าได้เมื่อแยกกันอยู่ครบ 1 ปีเท่านั้น ในการหย่าศาลจะพิจารณาเรื่อง ดังต่อไปนี้

การปรับเปรียบเทียบเงินค่าเลี้ยงชีพในวัยชรา (Versogungsausgleich) คือ การพิจารณาว่าได้จ่ายเบี้ยประกันสะสมระหว่างที่อยู่ด้วยกันไว้เท่าไหร่หาค่าแตกต่างของจำนวนเบี้ยประกันสะสมของแต่ละฝ่ายในระหว่างสมรสแล้วนำค่าแตกต่างมาแบ่งครึ่ง ผู้ที่มีเบี้ยประกันสะสมมากกว่าจะเป็นผู้ปรับให้

การแบ่งสินสมรส (Zugewinnausgleich) การแบ่งเครื่องใช้ในครัวเรือนที่อยู่อาศัย ถ้าตกลงกันไม่ได้ต้องให้ศาลสั่ง ฝ่ายที่ดูแลบุตรมักจะได้สิทธิให้ได้อยู่ในบ้านต่อไป

ค่าเลี้ยงดู (Unterhalt) มี 2 กรณี คือ ขณะแยกกันอยู่ และหลังหย่า โดยหลักทั่วไปผู้ที่มีรายได้มากกว่าจะต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูให้อีกฝ่ายหนึ่ง (ไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชาย) สิทธิพึงได้รับมีดังนี้

1) เงินค่าเลี้ยงดูในขณะที่แยกกันอยู่ หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่สามารถหาเลี้ยงตนเองได้ หรือมีรายได้น้อยกว่าอีกฝ่ายหนึ่งหรือไม่มีเลย ก็มีสิทธ์ได้รับค่าเลี้ยงดูจากฝ่ายที่รายได้มากกว่า ส่วนจะได้รับค่าเลี้ยงดูเท่าไหร่นั้นขึ้นอยู่กับรายได้ของทั้งสองคน ซึ่งต้องนำมาคิดคำนวณ ในกรณีที่มีบุตรด้วยกัน และบุตรยังอยู่ในความดูแลของฝ่ายหญิง ฝ่ายชายก็ต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูบุตรด้วย แต่หากบุตรอยู่กับฝ่ายชาย และฝ่ายหญิงมีงานทำ และมีรายได้ ฝ่ายหญิงก็ต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูบุตรแก่ฝ่ายชาย 2) เงินค่าเลี้ยงดูหรือเงินค่าเลี้ยงชีพหลังหย่า (Unterhalt nach der Scheidung) ตามหลักการทั่วไปกล่าวไว้ว่าเมื่อหย่าขาดจากกัน ต่างฝ่ายควรที่จะทำงานหาเลี้ยงตนเอง ต้องไม่ยุ่งเกี่ยวใด ๆ ด้านเศรษฐกิจกันอีกต่อไป แต่หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่อาจทำงานได้ เพราะต้องเลี้ยงดูบุตรยังเล็ก หรือว่าเจ็บป่วย หรือทำงานได้แต่รายได้น้อยกว่าอีกฝ่ายหนึ่งมาก ก็มีสิทธิจะขอเงินค่าเลี้ยงดูจากอีกฝ่ายหนึ่ง

ค่าเลี้ยงดูสำหรับบุตร (Unterhalt fuer Kinder) กรณีที่มีบุตรร่วมกันไม่ว่าจะแยกกันอยู่หรือหย่าขาดกัน ฝ่ายที่ดูแลเลี้ยงดูบุตรสามารถจะเรียกร้องค่าเลี้ยงดูบุตรจากอีกฝ่ายหนึ่งได้ หากไม่ยอมจ่ายตามหน้าที่ก็สามารถยื่นฟ้อง ให้ศาลสั่ง แต่ถ้าไม่สามารถจ่ายได้ด้วยสาเหตุ เช่น ไม่มีรายได้ หรือรายได้ไม่พอเลี้ยงชีพ เป็นต้น ก็มีสิทธิไปยื่นคำร้องขอรับเงินทดรองค่าเลี้ยงดูบุตรจากสำนักงานเยาวชน (Jugendamt) แผนกเงินทดรอง (Unterhaltsvorschuss) ได้

การจดทะเบียนรับรองบุตร บุตรที่เกิดจากบิดามารดาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน ฝ่ายชายสามารถจดทะเบียนรับรองว่าเป็นบุตรของตนจริง (ซึ่งจะมีผลดีในการเรียกร้องค่าเลี้ยงดูบุตรและสิทธิพำนักของมารดา) โดยยื่นคำร้องต่อเจ้าหน้าที่สำนักงานเยาวชน (Jugendamt) หรือองค์กรสวัสดิการคนงาน ที่เรียกว่า AWO

อำนาจปกครองบุตร คือสิทธิ และหน้าทีความรับผิดชอบของบิดามารดาในการเลี้ยงดูบุตรเพื่อให้ชีวิตความเป็นผาสุกของบุตร ร่วมทั้งเป็นตัวแทนทางกฎหมายของบุตรด้วย โดยทั่วไปบิดาและมารดาที่สมรสกันเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรร่วมกัน (gemeinsames Sorgerecht) หากว่าบิดามารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน มารดาก็เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรแต่เพียงผู้เดียว บิดาสามารถใช้อำนาจปกครองบุตรร่วมได้ ก็ต่อเมื่อมารดายินยอมเท่านั้น

ในกรณีที่บิดามารดาแยกทางกันอยู่ บุตรอาศัยอยู่กับมารดา หรือบิดา ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น ฝ่ายที่บุตรอยู่ด้วยจะเป็นผู้ที่มีสิทธิตัดสินใจเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของบุตร (Wohnbestimmungsrecht) ในกรณีนี้อีกฝ่ายหนึ่งก็มีสิทธิเยี่ยมเยียนบุตร (Besuchsrecht) โดยสามารถตกลงกันให้บุตรไปค้างกับอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น อาจเป็นทุก ๆ 14 วัน เป็นต้น หากบิดา และมารดาไม่สามารถตกลงกันได้ ก็ต้องพึ่งพาอำนาจศาลให้ช่วยไกล่เกลี่ยตัดสิน

กฎหมายครอบครัวมีความสำคัญกับหญิงไทยมากเพราะว่าชีวิตสมรสไม่สามารถรับประกันได้ว่าจะเลิกรากันเมื่อไหร่ ความแน่นอนคือความไม่แน่นอน ดังสุภาษิตที่ว่า “ยามรักน้ำต้มผักยังว่าหวาน ยามชังน้ำตาลยังว่าขม” ดังนั้นหญิงไทยจำเป็นต้องทำความเข้าใจเพื่อสิทธิและประโยชน์ของตัวเอง กฎหมายครอบครัว ความหมายควบคุมตั้งแต่แต่งงาน ระยะเวลาที่อยู่ด้วยกัน แยกกันอยู่จนถึงขั้นตอนการหย่าร้าง และหลังหย่าร้าง หากคนไทยแต่งงานกับคนไทยด้วยกันเองในเรื่องของการดำเนินการทางกฎหมายไม่ได้มีความยุ่งยากมากนัก หากทั้งสองฝ่ายมีความต้องการตรงกัน เพียงแค่นำบัตรประชาชนแล้วไปติดต่อที่เขตหรือที่ว่าการอำเภอเท่านี้การจดทะเบียนสมรสและการหย่าก็เริ่มต้นและสิ้นสุดลง ความสะดวกรวดเร็วขาดการตรวจสอบตามกฎหมายครอบครัวไทย จนบางครั้งเกิดปัญหาการจดทะเบียนซ้ำซ้อนให้เห็นอยู่บ่อยครั้ง อีกทั้งการหย่าของคนไทยส่วนมาก หากเป็นความสมัครใจของทั้งสองฝ่าย ไม่จำเป็นต้องมีทนายเพื่อมาพิจารณาคดีว่าทั้งคู่ไม่สามารจะดำเนินชีวิตคู่ต่อไปได้ ดังนั้นการสมรสต้องสิ้นสุดลง ยกเว้นเสียแต่ว่าคู่สมรสนั้นมีผลประโยชน์ร่วมกันและไม่สามารถตกลงกันได้จึงจำเป็นต้องมีทนาย อีกทั้งก่อนหย่าร้างไม่จำเป็นต้องแยกกันอยู่เป็นเวลา 1 ปี ตามกฎหมายครอบครัวของเยอรมัน หลังหย่าร้างค่าเลี้ยงดูฝ่ายหญิงหรือฝ่ายชาย และการเลี้ยงดูบุตร กฎหมายไทยมิได้นำมาพิจารณา ส่วนใหญ่บุตรจะอยู่กับมารดา ส่วนบิดาก็แต่งงานใหม่ ค่าเลี้ยงดูบุตรจึงตกเป็นความรับผิดชอบของฝ่ายหญิงอย่างเดียว รวมทั้งค่าเลี้ยงดูฝ่ายหญิงหรือฝ่ายชายหลังหย่าร้างก็ไม่นำมา

พิจารณาเช่นกัน ค่าเลี้ยงดูนี้หมายความว่า ฝ่ายที่มีรายได้มากกว่าจำเป็นจะต้องส่งเสียให้แก่ฝ่ายที่มีรายได้น้อยกว่าโดยไม่คำนึงว่าจะเป็นหญิงหรือชาย

ตามกฎหมายครอบครัวของประเทศเยอรมนี การแต่งงานของคนเยอรมันกับคนต่างชาติจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่ร่างเอาไว้ แต่หญิงไทยมีสิทธิ์เลือกที่จะแต่งงานตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายเยอรมันก็ได้ หมายความว่าจะเลือกใช้กฎหมายไทยในการจดทะเบียนที่ประเทศไทยหรือใช้กฎหมายของเยอรมันในการจดทะเบียนกฎหมายที่ประเทศเยอรมนี แต่การเตรียมเอกสารและเงื่อนไขต่างๆ มีความคล้ายคลึงกัน เช่น การจดทะเบียนที่เมืองไทย หญิงไทยต้องเตรียมเอกสารต่าง ๆ ตามกฎหมายว่าไว้ แล้วติดต่อกับสถานเอกอัครราชทูตเยอรมันประจำประเทศไทย เพื่อที่สถานเอกอัครราชทูตฯ จะได้เป็นตัวกลางในการรวบรวม และตรวจสอบว่าเอกสารของฝ่ายหญิงถูกต้องครบถ้วนหรือไม่จากนั้นจะส่งเอกสารไปให้เขตหรือที่ว่าการอำเภอของฝ่ายชายที่ประเทศเยอรมนีเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติของทั้งสองฝ่ายว่าเหมาะสมตรงกันหรือไม่ หากตรงกันฝ่ายชายจะได้รับเอกสารว่ามีคุณสมบัติที่จะแต่งงานกับหญิงไทยได้ จากนั้นจึงนำเอกสารดังกล่าวมาให้ที่สถานเอกอัครราชทูตเยอรมันประจำประเทศไทย เอกสารดังกล่าวที่เป็นภาษาเยอรมันจะได้รับการแปลเป็นภาษาไทย จากนั้นคู่สมรสนำไปติดต่อขอจดทะเบียนสมรสที่เขตหรือที่ว่าการอำเภอได้ หลังจดทะเบียนสมรสเสร็จแล้วต้องนำเอกสารทะเบียนสมรสที่เป็นภาษาไทยไปแปลเป็นภาษาเยอรมัน แล้วนำไปให้สถานเอกอัครราชทูต ฯ ตรวจสอบความถูกต้อง และประทับตรายืนยันความถูกต้องของเอกสาร หลังจดทะเบียนสมรสหญิงไทยที่ประสงค์ย้ายไปอยู่กับฝ่ายชายที่ประเทศเยอรมนี จะต้องยื่นเรื่องขอวีซ่าติดตามคู่สมรส รวมทั้งต้องมีประกาศนียบัตรของการเรียนภาษาเยอรมันขั้นพื้นฐานไปแสดงร่วมกับเอกสารอื่นๆ เจ้าหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูตเยอรมันประจำประเทศไทยไม่มีสิทธิในการอนุมัติวีซ่าฯ ว่าจะผ่านหรือไม่ผ่าน หน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูตฯ คือ เป็นตัวกลางในการส่งเอกสารการขอวีซ่าของหญิงไทยไปยังสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองในเขตที่ชายเยอรมันอาศัยอยู่ หลังจากวีซ่าได้รับการอนุมัติ และหญิงไทยเดินทางถึงประเทศเยอรมนี หญิงไทยต้องไปที่เขตหรือที่ว่าการอำเภอในเมืองที่เธออาศัยอยู่ เพื่อแจ้งชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน จากนั้นจึงไปรายงานที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อเปลี่ยนระยะวีซ่าที่ทางสถานเอกอัครราชทูตเยอรมันประจำประเทศไทยออกให้จากระยะเวลา 3 เดือน เป็น 2 ปี (วีซ่าชนิดนี้เรียกว่าวีซ่าติดตามคู่สมรส เงื่อนไขการอาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนีได้เพราะชายเยอรมัน) หลังเปลี่ยนระยะเวลาของวีซ่า หญิงไทยจะได้รับเอกสารรายชื่อโรงเรียนสอนภาษาเพื่อให้ไปเรียนภาษาเยอรมันจำนวน 600 ชั่วโมง ตามข้อบังคับของกฎหมายสำหรับคนต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี หญิงไทยต้องไปเรียนภาษาเยอรมันภายในระยะเวลา 2 ปีก่อนจะมายื่นขอวีซ่าครั้งต่อไป (วีซ่าที่จะได้รับในครั้งต่อไปจะเป็นวีซ่าที่ไม่มีเงื่อนไข คือหญิงไทยสามารถอาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนีโดยไม่ขึ้นกับสามีชาวเยอรมัน) ค่าใช้จ่ายในการเรียนภาษาเยอรมันคือ 1 ยูโรต่อ 1 ชั่วโมง หากฝ่ายชายไม่มี

งานทำก็ไม่ต้องจ่าย สำหรับการจดทะเบียนที่ประเทศเยอรมนี หญิงไทยต้องเตรียมเอกสารให้พร้อมในการแต่งงาน และการขอวีซ่าติดตามคู่สมรส การจดทะเบียนบางเขต กำหนดให้ต้องนำล่ามแปลไปด้วย หลังการจดทะเบียนสมรสขั้นตอนอื่นๆ ก็คล้ายคลึงกันกับการจดทะเบียนในประเทศไทย

การจดทะเบียนสมรสหญิงไทยมิสิทธิเลือกได้ว่าจะดำเนินการที่เมืองไทยหรือเยอรมนีแต่เมื่อต้องการหย่าร้าง จะต้องดำเนินการตามกฎหมายของประเทศที่หญิงไทยอาศัยอยู่ ดังนั้นจะต้องทำตามกฎหมายครอบครัวของประเทศเยอรมนี ซึ่งกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องมีทนาย ต้องแยกกันอยู่อย่างเป็นทางการเป็นระยะเวลา 1 ปี แล้วไปพิจารณากันในศาล โดยที่ศาลจะไม่ตัดสินว่าใครผิดหรือถูก แต่จะพิจารณาว่า หากดำเนินชีวิตสมรสต่อไปจะไม่เป็นผลดีกับทั้งสองฝ่าย ดังนั้นชีวิตสมรสจึงต้องสิ้นสุดลงโดยการหย่าร้างเป็นทางเลือกที่ถูกต้อง และเหมาะสมที่สุด จากนั้นจะมาพิจารณาถึงค่าเลี้ยงดูฝ่ายตรงข้ามซึ่งหมายถึงอาจจะจ่ายค่าเลี้ยงดูให้สามีหรือภรรยา ขึ้นอยู่กับว่าสถานภาพทางการเงินของแต่ละฝ่าย หากฝ่ายที่มีรายได้มากกว่าจะต้องส่งเสียให้ฝ่ายที่มีรายได้น้อยกว่าหรือไม่มีเลยโดยไม่คำนึงว่าฝ่ายนั้นจะเป็นหญิงหรือชาย ส่วนค่าเลี้ยงดูบุตรเป็นไปโดยอัตโนมัติขึ้นอยู่กับว่าบุตรอาศัยอยู่กับฝ่ายใด ฝ่ายที่บุตรไม่ได้อาศัยอยู่ด้วยต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูบุตร

กฎหมายเยอรมันให้ความเท่าเทียมกันทั้งชายและหญิง แต่ก็มีความซับซ้อนอยู่ในบทกฎหมาย หากหญิงไทยที่เกิดปัญหากับสามีไม่ทราบถึงกฎหมายนี้ หรือไม่ทราบว่าจะไปปรึกษากับหน่วยงานใด หญิงไทยก็ต้องทนทุกข์อยู่กับปัญหาเพียงลำพัง โดยไม่เห็นหนทางที่จะแก้ไขหรืออาจจะถูกฝ่ายชายผู้รู้ถึงบทกฎหมายอาจใช้เป็นเครื่องมือเอาเปรียบฝ่ายหญิงได้ เช่น การสร้างสัญญาให้ฝ่ายหญิงเซ็นลงนามว่า หลังการหย่าร้างฝ่ายหญิงจะไม่เรียกร้องค่าเลี้ยงดูจากฝ่ายชาย (แน่นอนว่าหญิงไทยส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน หรือทำงานแต่รายได้น้อยกว่าฝ่ายชาย) และบุตรจะอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายชายด้วย หากฝ่ายหญิงไม่เข้าใจถึงกฎหมายหรือไม่เข้าใจภาษาเยอรมันในสัญญา แต่ยินยอมเซ็นเอกสารดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการรู้และเข้าใจบทกฎหมายครอบครัวเยอรมันมีความสำคัญอย่างยิ่งกับหญิงไทยหากไม่รู้ฝ่ายหญิงก็ต้องเสียเปรียบให้กับฝ่ายชาย

สิทธิการลาคลอด (Mutterschaft) และลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร (Erziehungsurlaub) กรณีที่มารดาทำงานประจำในช่วง 6 สัปดาห์สุดท้ายของการตั้งครรภ์และ 8 สัปดาห์หลังคลอดบุตร ลูกจ้างมีสิทธิที่จะหยุดงานได้ตามสิทธิการเป็นมารดาและมีสิทธิที่จะลาและขอพักงานได้อีก 3 ปี เพื่อดูแลบุตร หากฝ่ายบิดาต้องการที่จะเป็นผู้ดูแลบุตร ก็มีสิทธิที่จะลางานได้เช่นกัน ในช่วงระยะเวลาที่ลางานเพื่อเลี้ยงดูบุตรนี้ จะได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลเยอรมันเป็นเวลา 24 เดือน เมื่อครบกำหนดการลานี้แล้วสามารถใช้สิทธิ์ขอกลับเข้าทำงานตามเดิมหรือในตำแหน่งที่คล้ายคลึงกันกับงานเดิมได้

หญิงไทยส่วนใหญ่จะทำงานเป็นรายชั่วโมงหรือที่เรียกว่า Mini Job รายได้จะอยู่ที่ 400 ยูโรต่อเดือน และไม่ต้องเสียภาษี เช่น งานทำความสะอาด ผู้ช่วยในห้องครัว และอื่น ๆ และหากหญิงไทย

สามารถใช้ภาษาเยอรมันได้ดีก็มีโอกาสได้รับเลือกให้เข้าทำงานประจำซึ่งจะมีรายได้มากกว่า 400 ยูโร ขึ้นไป และจำเป็นจะต้องเสียภาษีเข้ารัฐด้วย เมื่อทำงานประจำและเสียภาษีให้รัฐตั้งแต่สองปีเป็นต้นไป จะได้รับสิทธิการลาคลอด หากหญิงไทยไม่ต้องการเลี้ยงดูบุตรเพราะเห็นว่ารายได้ในการทำงานดีกว่าฝ่ายชาย กฎหมายก็เปิดโอกาสให้ฝ่ายชายใช้สิทธิในการลาเลี้ยงดูบุตรแทนฝ่ายหญิงได้และจะได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐบาล

ประเภทของวีซ่า

1.วีซ่าประเภทไม่เกิน 90 วัน สถานเอกอัครราชทูตฯ มีอำนาจในการอนุมัติวีซ่าเข้าประเทศเยอรมนี ซึ่งได้แก่ วีซ่าเชงเกน, วีซ่าเยียมเยียน, วีซ่าธุรกิจ ผู้ที่ถือวีซ่าประเภทเหล่านี้ สามารถที่จะเดินทางเข้าประเทศกลุ่มสัญญาเชงเกนได้ และสามารถอยู่ได้ 90 วัน การเดินทางเข้าออกสามารถทำได้ภายในระยะเวลา 6 เดือน

2.วีซ่าประเภทเกิน 90 วัน วีซ่าประเภทนี้ สถานเอกอัครราชทูตเยอรมันไม่มีอำนาจพิจารณา แต่จะทำหน้าที่เพียงรวบรวม ตรวจและพิจารณาหลักฐานประกอบการขอวีซ่าต่างๆ ที่ผู้ยื่นคำร้องนำมายื่นเท่านั้น จากนั้นจะส่งต่อให้สำนักงาน ตรวจคนเข้าเมือง (Ausaenderamt) ของเมืองที่รับผิดชอบในประเทศเยอรมนี เพื่อพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติ ระยะเวลาในการพิจารณาประมาณสองเดือนหรือนานกว่านั้น โดยทั่วไปผู้ที่ยื่นคำร้องจะได้วีซ่า 90 วัน เพื่อเดินทางเข้าประเทศ เมื่อเดินทางมาถึงประเทศเยอรมนี ก็จะได้สิทธิพำนักตามประเภทที่ขอ โดยต้องยื่นเรื่องขอต่อวีซ่าที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองอีกครั้ง วีซ่าประเภทนี้ได้แก่ วีซ่า ฝึกงาน/หรือฝึกอบรม, วีซ่าศึกษาต่อ/เรียนภาษา, วีซ่าทำงาน, วีซ่าทำงานโอแพร์ และวีซ่าติดตามครอบครัว,วีซ่าแต่งงาน และวีซ่าไปใช้ชีวิตคู่กับบุคคลเพศเดียวกัน

สิทธิพำนักอยู่ในประเทศเยอรมนี

การให้สิทธิพำนักในประเทศเยอรมนีจะพิจารณาตามวัตถุประสงค์ที่ขออนุญาตเข้ามาพำนัก “วัตถุประสงค์” จะเป็นเงื่อนไขที่จะได้หรือต่ออายุสิทธิพำนัก สิทธิพำนักมี 2 ประเภท

1.สิทธิพำนักประเภททั่วไป หรือประเภทจำกัดระยะเวลา (befristete Aufenthaltserlaubnis) เงื่อนไขที่จะทำให้ได้สิทธิพำนักประเภทนี้ คือ

ก)โดยการสมรสคนต่างด้าวที่สมรสอย่างถูกต้องตามกฎหมายเยอรมันกับชาวเยอรมัน ชาวต่างชาติมีสิทธิพำนักอยู่ในเยอรมนี ได้สิทธิพำนักอยู่ในประเทศเยอรมนีในฐานะคู่สมรส

ข)โดยทางบุตร (โดยหลักดินแดน และสายเลือด) คนต่างด้าวที่มีบุตรกับชาวเยอรมัน บุตรที่เกิดมาก็จะได้สัญชาติเยอรมันตามหลักสายเลือด หรือคนต่างด้าวมีบุตรกับคนต่างด้าวที่พำนักอยู่ในประเทศเยอรมนีตั้งแต่ 8 ปีขึ้นไป และมีสิทธิพำนักประเภทไม่จำกัดระยะเวลาบุตรที่

เกิดมาก็จะได้สัญชาติเยอรมันตามหลักดินแดน การที่เป็นบิดาหรือมารดาของบุตรที่มีสัญชาติเยอรมันก็เป็นเงื่อนไขหนึ่ง ที่คนต่างด้าวนั้นมีสิทธิจะได้สิทธิพำนักเช่นกัน

ค)ติดตามครอบครัว ผู้ที่เดินทางติดตามสามีภรรยาหรือบุตรที่ติดตามบิดามารดา เพื่อมาดำรงชีวิตในเยอรมนี ก็จะได้สิทธิพำนักในฐานะสมาชิกของครอบครัวซึ่งจะเป็นไปตามสิทธิพำนักของบุคคลที่เป็นผู้ยื่นคำร้องขอนำบุตรติดตามมาด้วย (ลูกที่ติดแม่มาก็จะได้สิทธิพำนักตามแม่ เมื่อสิทธิพำนักของแม่สิ้นสุดลง สิทธิพำนักของบุตรก็จะสิ้นสุดไปด้วย แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของบุตรด้วย เช่น ในกรณีของบุตรที่บรรลุนิติภาวะแล้ว หากมีหลักฐานการเรียนที่ต่อเนื่องมาแสดง อาจได้รับการพิจารณาให้พำนักต่อได้เป็นรายกรณีไป

ง)สิทธิพำนักเฉพาะกิจ ออกให้คนต่างด้าวเป็นการเฉพาะกิจตามวัตถุประสงค์การขอพำนักในเยอรมนีที่แจ้งไว้ เช่น เพื่อมาศึกษาต่อ หรือมาฝึกงาน มาเป็นคนดูแลเด็กที่เรียกว่า โอแพร์ มาเป็นลูกจ้างตามสัญญาจ้างงาน หรือเพื่อมาประกอบธุรกิจ เป็นต้น

จ)โดยหลักมนุษยธรรม กฎหมายพื้นฐานของประเทศเยอรมนี ให้สิทธินี้แก่ผู้อพยพลี้ภัยทางการเมืองหรือผู้ที่ไม่สามารถจะกลับไปดำรงชีวิตในประเทศของตนเองได้ เพราะอาจมีภยันตรายแก่ชีวิตหรือมีโรคประจำตัวร้ายแรง เป็นต้น

2.สิทธิเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวร เป็นสิทธิพำนักประเภทไม่จำกัดเวลา คนต่างด้าวมีสิทธิยื่นคำร้องขอสิทธิพำนักประเภทนี้ เมื่อได้สิทธิพำนักประเภทจำกัดเวลามาแล้ว 5 ปี, มีรายได้เลี้ยงชีพของตนเองได้, ทำงานเสียภาษีและจ่ายเบี้ยประกันสังคมต่างๆ ตามกฎหมายแรงงานอย่างน้อย 5 ปี, มีความรู้และความเข้าใจภาษาเยอรมันดีพอสมควร เมื่อยื่นคำร้องขอสิทธิพำนักประเภทนี้ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง อาจจะทดสอบว่า ผู้ยื่นคำร้องสามารถสื่อภาษาเยอรมันกับเจ้าหน้าที่ได้หรือไม่ หากยังไม่มีความรู้ในการใช้ภาษาเยอรมันอย่างเพียงพอ ทางสำนักงานฯ อาจให้เข้าเรียนภาษาเยอรมันเพิ่มเติม และต้องแสดงใบรับรองการเรียนภาษาเป็นหลักฐาน เพื่อขอสิทธิพำนักประเภทนี้ในอนาคต

ตามกฎหมายว่าด้วยการย้ายถิ่นเข้าประเทศเยอรมนี บังคับให้คนต่างด้าวที่ต้องการพำนักอยู่ในประเทศเรียนภาษาเยอรมันในคอร์สพิเศษเป็นจำนวน 600 ชั่วโมง คอร์สพิเศษนี้เรียกว่า Intergrationskurs เป็นการเรียนแบบบูรณการ คือ เรียนภาษาเยอรมันและเรียนรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของสังคม รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณี กฎหมาย และข้อบังคับขั้นพื้นฐานทั่วไปของประเทศเยอรมนีพร้อมกันไปด้วย หนังสือรับรองการเรียนภาษาในคอร์สนี้ ถือเป็นหลักฐานแสดงความรู้ความเข้าใจภาษาเยอรมัน เพื่อขอสิทธิพำนักเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวร

สิทธิพำนักที่ไม่ขึ้นกับเงื่อนไขใดๆ

เป็นสิทธิพำนักที่คนต่างด้าวสามารถได้มาด้วยคุณสมบัติของตัวเองไม่ใช่ด้วยเงื่อนไขใดๆ คุณสมบัติที่จะทำให้ได้สิทธิพำนัก คือ มีรายได้เลี้ยงตัวเองได้ และความรู้ ความเข้าใจ

ภาษาเยอรมัน สิทธิพำนักประเภทนี้ จะให้แก่คนต่างด้าวที่เป็นคู่สมรสของบุคคลสัญชาติเยอรมัน ซึ่งอยู่กินด้วยกันในประเทศเยอรมนีครบ 2 ปี นั่นคือ หลังจาก 2 ปีที่อยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยา สิทธิพำนักที่ได้หรือถืออยู่จะไม่ขึ้นกับเงื่อนไขการสมรสอีกต่อไป เช่น สมศรีจดทะเบียนสมรสกับ Robert และได้สิทธิพำนักที่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขการแต่งงานเป็นเวลา 1 ปี เมื่อจะขอต่อสิทธิพำนัก สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจะพิจารณาเงื่อนไขว่า ยังอยู่กินเป็นสามีภรรยากันหรือไม่ สมศรีก็จะไม่ได้สิทธิพำนัก หากหลังจากอยู่กินด้วยกันครบ 2 ปีแล้ว สมศรีขอต่ออายุสิทธิพำนักสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ก็จะพิจารณาถึงคุณสมบัติของสมศรี ที่จะได้สิทธิพำนักหรือไม่ โดยไม่นำเงื่อนไขเนื่องจาก “การสมรส” มาเป็นหลักพิจารณาแต่อย่างเดียว เพราะสมศรีมีสิทธิที่จะได้รับสิทธิพำนักที่ไม่ขึ้นกับเงื่อนไขใดๆ

ชีวิตสมรสน้อยกว่า 2 ปีจะได้ “สิทธิพำนักที่ไม่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขใดๆ หรือไม่” คนต่างด้าวสามารถขอสิทธิพำนักนี้ได้ แต่มีข้อแม้ว่า จะต้องเป็น “กรณีรุนแรงสุดวิสัย” ซึ่งหมายถึงว่า ถูกคู่สมรสชาวเยอรมันข่มเหง ดูหมิ่น เหยียดหยาม ใช้กำลังตบตี หรือว่าไม่สามารถที่จะเดินทางกลับประเทศของตนเองได้ เช่น ด้วยสาเหตุทางการเมืองหรือมีโรคประจำตัวร้ายแรง เป็นต้น ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่าการพิจารณาของเจ้าหน้าที่

สิ่งที่ควรรู้เกี่ยวกับสิทธิพำนัก

เนื่องจากคนต่างด้าวที่สมรสกับชาวเยอรมันได้สิทธิพำนักที่ขึ้นอยู่กับการแต่งงาน ดังนั้นหากการสมรสล้มเหลวก่อน 2 ปี คนต่างด้าวนั้นอาจจะต้องกลับประเทศ หากแยกกันอยู่หลังจากที่ระยะเวลาการสมรสเกิน 2 ปีแล้ว ก็มีสิทธิที่จะได้รับสิทธิพำนักที่ไม่ขึ้นกับเงื่อนไขใดๆ

หากมีบุตรสัญชาติเยอรมัน เมื่อจะแยกทางกับคู่สมรส ควรนำบุตรไปอาศัยอยู่ด้วยกันเพื่อที่จะได้ใช้อำนาจปกครองบุตร การได้รับอำนาจปกครองบุตรแต่เพียงผู้เดียวหรือใช้อำนาจปกครองบุตรร่วม หรือแม้แต่ได้สิทธิเยี่ยมเยียนบุตร ก็เป็นเงื่อนไขของการได้รับสิทธิพำนัก

การทำงานค้าบริการทางเพศ ไม่ถือว่าผิดกฎหมายว่าด้วยคนต่างด้าว หากผู้ที่ทำงานนี้มีสิทธิพำนักที่ถูกต้อง เพราะคนต่างด้าวที่มีสิทธิพำนักมีสิทธิที่จะทำงานได้ แต่ก็ควรทำอาชีพนี้อย่างถูกต้อง คือ การที่จะเสียภาษีเงินได้ตามกฎหมาย

คนต่างด้าวที่ได้รับสิทธิพำนักประเภทไม่จำกัดระยะเวลา หรือถาวร สามารถพำนักอยู่ในประเทศเยอรมนีได้อย่างไม่กำหนดระยะเวลาก็จริงอยู่ แต่หากคนต่างด้าวผู้นั้นเดินทางออกนอกประเทศเกินเวลา 6 เดือน ก็จะทำให้มีเงื่อนไขให้เสียสิทธิพำนักไปได้ หากต้องการเดินทางออกนอกประเทศนานกว่า 6 เดือน ควรแจ้ง Auslaederamt เพื่อขอใบรับรองว่าคุณจะไม่เสียสิทธิพำนักสำหรับผู้ที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนีตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป และได้สิทธิพำนักประเภทไม่กำหนดระยะเวลาแล้ว ไม่จำเป็นต้องแจ้ง Auslaederamt ก็ได้ คุณจะไม่เสียสิทธิ์พำนักดังกล่าวไป แต่หลายคนก็ขอใบรับรองไว้

เพื่อความมั่นใจว่าตนจะไม่เสียสิทธิพำนักจริงๆ ใบรับรองจาก Auslaederamt จะต้องใช้คู่กับพาสปอร์ทุกครั้งที่เดินทางเข้ากลับมาประเทศเยอรมนี

สิทธิพำนักประเภททั่วไป หรือประเภทจำกัดระยะเวลาของหญิงไทย วีซ่าที่ถือในช่วงแรกก็คือ วีซ่าติดตามคู่สมรส ความหมายของวีซ่าประเภทนี้คือ ฝ่ายหญิงอาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนีได้เพราะจดทะเบียนสมรสกับชายเยอรมัน ระยะเวลาของวีซ่านี้คือ 2 ปี หากชีวิตคู่ไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ จากปัญหาความไม่เข้าใจกันหรือเหตุผลอื่น ๆ จนต้องหย่าร้างกันก่อน 2 ปี หลังหย่าร้างฝ่ายหญิงต้องกลับประเทศไทยทันทีตามเงื่อนไขของวีซ่า แต่อาจมีหญิงไทยบางคนไม่อยากกลับประเทศไทยด้วยเหตุผลส่วนตัว เช่น คิดว่าชีวิตความเป็นอยู่ที่เยอรมนีดีกว่าที่ประเทศไทย หรือรู้สึกอับอายเสียหน้ากับการหย่าร้าง ดังนั้นจึงอดทนเพื่อให้ผ่านระยะเวลาสองปีไปก่อน เพื่อที่จะรอให้ได้วีซ่าไม่มีเงื่อนไขของการติดตามคู่สมรส ผู้วิจัยคิดว่าหากสามีชาวเยอรมันกระทำความรุนแรงกับหญิงไทยในด้านร่างกาย เช่น ตบตีซึ่งส่งผลถึงสุขภาพของฝ่ายหญิง การอดทนเพื่อจะได้วีซ่าโดยไม่ขึ้นกับเงื่อนไขใดๆ ไม่เกิดประโยชน์กับหญิงไทยแน่นอน หากหญิงไทยประสงค์จะอยู่ที่ประเทศเยอรมันต่อไป ก็สามารถจะร้องขอต่อศาลได้ โดยใช้เหตุผลว่าถูกสามีกระทำรุนแรงต่อตนเองศาลจะรับพิจารณา และอาจจะอนุโลมให้อยู่ในประเทศเยอรมนีต่อไปได้ อีกทั้งหากมีบุตรร่วมกันกับชายเยอรมันก็สามารถอยู่ในประเทศเยอรมนีต่อไปได้ด้วยเงื่อนไขของบุตร

หน่วยงาน และสมาคมที่ช่วยเหลือผู้หญิงไทยตั้งอยู่ในประเทศเยอรมนี

ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นสากล เกิดได้กับทุกคนในทุกประเทศ ส่วนใหญ่ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจะมาจากฝ่ายชายกระทำต่อหญิง จึงได้มีองค์กรต่างๆ ก่อตั้งขึ้นเพื่อช่วยผู้หญิงที่ได้รับปัญหา และผลกระทบจากการถูกทำร้ายจากคนในครอบครัว ผู้วิจัยขอกล่าวถึงสมาคมที่ช่วยเหลือคนไทยในประเทศเยอรมนี ซึ่งส่วนใหญ่สมาคมหรือสโมสรมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยหญิงไทยที่ประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต การปรับตัว และปัญหาครอบครัว แสดงให้เห็นว่ามีปัญหาเกิดขึ้นจริง แต่หญิงไทยที่ได้รับปัญหาจะเข้าถึงสมาคมหรือสโมสรเหล่านี้หรือไม่ รายละเอียดมีดังนี้

สมาคมบ้านหญิง ศูนย์ประสานงานบ้านหญิง เป็นศูนย์พิทักษ์ผลประโยชน์ของหญิงไทย ก่อตั้งขึ้นเพื่อบริการให้คำแนะนำ ปรึกษาแก่หญิงไทย โดยไม่คิดมูลค่า

สโมสรเพื่อไทย จัดตั้งขึ้นเมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 2005 โดยมีวัตถุประสงค์ คือ ช่วยเหลือและให้คำปรึกษา เพื่อให้ชาวไทยมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สโมสรเพื่อไทยได้เล็งเห็นว่าชาวไทยส่วนใหญ่ที่พำนักอยู่ในประเทศเยอรมนี ยังมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอ เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวเยอรมัน ดังนั้น สโมสรเพื่อไทยจึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นสื่อกลาง ในการ

แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของชาวไทยและชาวเยอรมัน นอกจากนั้นยังรับสอนการบ้านจากที่โรงเรียน รับทำธุระเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางราชการ รับปรึกษาเรื่องหนี้สิน ปัญหาหลังจากแยกทางกับคู่สมรส ที่อยู่อาศัย การขอวีซ่า รับเป็นล่ามและรับรองเอกสาร รับทำภาษี รับปรึกษาโดยไม่เสียค่าทนาย

แอมนาสตี้ ฟอร์ วูแมน กลุ่มอาสาสมัครจากหลายๆ ประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือหญิงต่างชาติ ที่ได้รับความเดือนร้อน จากการถูกหลอกลวงให้เข้ามาค้าประเวณี ในประเทศเยอรมนี มีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านการค้าหญิง การค้าประเวณี และ sex tourism

สมาคมธารา (THARA) สมาคมธารา ก่อตั้งขึ้นเพื่อประสาน และรักษาผลประโยชน์ของหญิงไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี รวมทั้งเป็นตัวแทน ในการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจอันถูกต้องเกี่ยวกับประเทศไทย คนไทย วัฒนธรรมไทย และสภาพปัญหาของหญิงไทย ที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี ให้แก่สังคมเยอรมัน ทั้งนี้เพื่อช่วยกัน แสวงหาแนวทาง ที่สังคมเยอรมันจะปฏิบัติต่อหญิงไทย ในฐานะมนุษย์ ที่มีศักดิ์ศรีและคุณค่า เท่าเทียมกับชาวเยอรมัน

FiM - Frauenrecht ist Menschenrecht e.V. (ชื่อเดิม: Asiengruppe) ศูนย์ให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือแก่หญิงไทย ในเยอรมนี ที่ประสบความเดือดร้อน เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ ภาษา

สมาคมบ้านสันติสุข บ้านพักฉุกเฉินสำหรับหญิงไทยและบุตร ศูนย์ให้คำปรึกษาปัญหาครอบครัวไทย-เยอรมัน ก่อตั้งโดยกลุ่มคริสเตียนอาสาสมัคร จากหลายๆ ประเทศ

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างบทสรุปการสัมภาษณ์ระหว่างนิตยสาร Thailife.de กับคุณ Hanna Robisch หรือมีชื่อไทยว่า หรรษา เป็นคนเยอรมันที่เกิดในประเทศไทย และใช้ชีวิตในประเทศไทยประมาณ 9 ปี เคยเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนระดับปริญญาตรี เป็นระยะเวลา 1 ปีที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และเคยทำงานให้คำปรึกษาแก่ผู้หญิงไทยและครอบครัวไทย-เยอรมัน ที่ศูนย์ให้คำปรึกษาสมาคม “Frauenrecht ist Menschenrecht e.V.” ตั้งอยู่ ณ นครแฟรงก์เฟิร์ต เพื่อจะได้เข้าใจถึงปัญหาของหญิงไทยในเยอรมนีมากขึ้น

ผู้วิจัยของกล่าวถึงภารกิจที่สำคัญของกองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ

การช่วยเหลือหญิงไทยที่ถูกหลอกลวงไปค้าประเวณี ปัจจุบันมีหญิงไทยถูกหลอกลวงและตั้งใจไปค้าประเวณีในต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นในรูปแบบต่างๆ เช่น ไปทำงานเป็นหมอนวดแผนโบราณ ไปทำงานในร้านอาหาร หรือไปรำไทย แต่ปรากฏว่าเมื่อเดินทางไปถึง กลับถูกบังคับให้ค้าประเวณีหรือมีการบีบคั้นหรือผิดข้อตกลง เมื่อสถานเอกอัครราชทูตและ สถานกงสุลใหญ่ทราบหรือเมื่อได้รับแจ้งจากญาติในประเทศไทย ก็จะประสานงานกับตำรวจท้องถิ่นให้ไปช่วยเหลือ และ

ประสานงานในการส่งตัวกลับประเทศไทย สถิติการให้ความช่วยเหลือคนไทยผู้ตกทุกข์ในต่างประเทศ ประเภทการช่วยเหลือคนไทยที่ถูกหลอกไปขายบริการตั้งแต่เดือนมกราคมพ.ศ.2547 – เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2552 มีทั้งสิ้น 1,973 ราย (กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ,2554)

ผู้วิจัยยกภารกิจที่สำคัญของกองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศมาแค่หนึ่งภารกิจจากเก้าภารกิจโดยเห็นว่าภารกิจนี้มีความสำคัญในการช่วยเหลือหญิงไทยที่ถูกหลอกลวงไปค้าประเวณีซึ่งมีหลายรูปแบบสอดคล้องกับข้อมูลในงานสัมมนาเรื่อง "สิทธิหญิงไทยกรณีเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ" เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2552 ที่คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดร.พัทยา เรือนแก้ว ประธานสมาคมธารา องค์กรเครือข่ายหญิงไทยในเยอรมนี และนักวิจัยอิสระ กล่าวว่า จากการวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่องสิทธิหญิงไทยกรณีย้ายถิ่นแรงงานข้ามชาติ ศึกษากรณีหญิงไทยในประเทศเยอรมนีและญี่ปุ่นกว่า 50 คน พบว่า 30 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน หญิงไทยที่ไปเป็นแรงงานในเยอรมนีและญี่ปุ่นเพิ่มมากขึ้นปีละประมาณ 2 พันคน ไม่รวมตัวเลขกลุ่มที่ลักลอบเข้าประเทศอีกจำนวนมาก โดยรูปแบบเข้าประเทศจะใช้วิธีแต่งงานกับชาวต่างชาติ ทำให้ปัจจุบันเยอรมนีมีหญิงไทยกว่า 5 หมื่นคน ร้อยละ 80 อายุ 25-55 ปี ส่วนญี่ปุ่นมีหญิงไทยกว่า 3 หมื่นคน (หนังสือพิมพ์ข่าวสด,2552)

สถิติการให้ความช่วยเหลือคนไทยผู้ตกทุกข์ในต่างประเทศ ประเภทการช่วยเหลือคนไทยที่ถูกหลอกไปขายบริการตั้งแต่เดือนมกราคมพ.ศ.2547 – เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2552 ระยะเวลา 5 ปี 7 เดือน มีคนไทยที่ได้รับความช่วยเหลือทั้งสิ้น 1,973 ราย เฉลี่ยเดือนละ 29.4 ราย หรือประมาณวันละ 1 ราย เป็นข้อมูลที่น่าเป็นห่วงว่าในแต่ละวันจะมีผู้หญิงหนึ่งถูกกระทำความรุนแรงบังคับให้ค้าประเวณีผู้หญิงเหล่านี้มีชีวิตเหมือนตกนรกทั้งเป็น และเป็นการกระทำที่โหดเหี้ยมไร้มนุษยธรรม และยังมีจำนวนผู้ที่ยังไม่ได้รับการช่วยเหลืออีกจำนวนเท่าไหร่ยากที่จะยั้งรู้ได้ และหากการค้าประเวณีนี้เกิดจากคนใกล้ชิดซึ่งก็คือสามีบังคับให้ทำถือเป็นเรื่องที่อยากจะยอมรับได้

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยรุนแรงในครอบครัวปี พ.ศ. 2550 สามารถคุ้มครองหญิงไทยในประเทศเยอรมนีได้ในฐานะที่ถือสัญชาติไทย โดยหลักการแล้วหญิงไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนีต้องนำกฎหมายของประเทศเยอรมนีมาใช้เป็นอันดับแรก ส่วนกฎหมายในด้านสิทธิมนุษยชนสามารถเอาผิดกับผู้กระทำได้ แต่หญิงไทยในเยอรมนีทราบหรือไม่ว่ามีกฎหมายนี้ที่สามารถคุ้มครองตนเองผู้วิจัยจึงอยากจะหาคำตอบการเข้าถึงสิทธิในด้านข้อมูลกฎหมายของหญิงไทยว่า เมื่อได้รับความรุนแรงจากสามี มีกฎหมายใดที่สามารถเอาผิดกับสามีได้ เพื่อที่หญิงไทยจะได้ไม่ต้องทนให้สามีทำร้ายซ้ำแล้วซ้ำอีก การทราบถึงสิทธิจะทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และหากมีผู้ใดมาล่วงละเมิดสิทธิก็เอาผิดกับผู้นั้นได้

แนวคิดการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และกฎหมายระหว่างประเทศ

1.พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550

โดยทั่วไปเมื่อมีเหตุกระทำความรุนแรง การบังคับใช้กฎหมายจะใช้มาตรการทางอาญาตามประมวล กฎหมายอาญาซึ่งมีเจตนารมณ์ลงโทษผู้กระทำผิดเพื่อให้เข็ดหลาบจะได้ไม่กระทำผิดซ้ำอีกมากกว่าแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด หรือปกป้องคุ้มครองผู้ถูกกระทำ ในเหตุการณ์ทั่วไป ซึ่งบุคคลคู่กรณีไม่มีความสัมพันธ์ หรือพึ่งพากัน ก็คงไม่เป็นไร แต่หากความรุนแรงที่เกิดขึ้นจนต้องนำกฎหมายมาบังคับใช้ มีในคู่กรณีที่มีความสัมพันธ์เป็นบุคคลในครอบครัว ย่อมต้องทำให้อีกฝ่ายมีความทุกข์หรือเกิดความยากลำบากในการดำรงชีพในชีวิตประจำวัน พระราชบัญญัติฯ มีทั้งหมด 18 มาตรา 1 กฎกระทรวงหลายมาตราด้วยกัน จะขอยกมาเป็นบางมาตราดังนี้

มาตรา 3 “ความรุนแรงในครอบครัว” หมายความว่า การกระทำใดๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท “บุคคลในครอบครัว” หมายความว่า คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามีภริยา โดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใดๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

มาตรา 4 “ผู้ใดกระทำการอันเป็นความรุนแรงในครอบครัว ผู้นั้นกระทำผิดฐานกระทำรุนแรงในครอบครัว ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหกเดือน ปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 5 “ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ที่พบเห็นหรือทราบการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มีหน้าที่แจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง เมื่อได้กระทำโดยสุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง”

มาตรา 6 วรรคหนึ่ง การแจ้งวิธีใดก็ได้...วรรคสอง เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้ง ให้มีอำนาจเข้าไปในเคหสถานหรือที่เกิดเหตุเพื่อสอบถาม มีอำนาจจัดให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ถ้าผู้นั้นไม่อยู่ในวิสัยที่จะร้องทุกข์ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องทุกข์แทนได้”

มาตรา 9 เมื่อมีการแจ้งความร้องทุกข์และมีการใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองฯ พระราชบัญญัติคุ้มครองฯ ห้ามมิให้ผู้ใดนำเรื่องไปเผยแพร่ซึ่งจะนำไปสู่ความเสียหายต่อคู่กรณีได้

มาตรา 10 เมื่อมีการร้องทุกข์ดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ ผู้ถูกกระทำความรุนแรงย่อมได้รับความคุ้มครองจากคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราว เท่าที่จำเป็นหรือเห็นสมควร ได้แก่ การเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ การได้รับเงินชดใช้ช่วยเหลือบรรเทาทุกข์จากผู้กระทำ ผู้กระทำถูกคำสั่งห้ามเข้าใกล้บุคคลในครอบครัวหรือเข้าไปในที่พำนักของครอบครัว การกำหนดวิธีการดูแลบุตร

มาตรา 12 เมื่อมีคำพิพากษาของศาลว่าผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวมีความผิด ศาลมีอำนาจกำหนดวิธีการแทนการลงโทษเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่ให้ใช้วิธีการฟื้นฟูบำบัดรักษา คุมความประพฤติผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทัณฑ์บนไว้ตามวิธีการและระยะเวลาที่ศาลกำหนด

มาตรา 14 การพิจารณาคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวจะดำเนินไปแล้วเพียงใดให้ศาลพยายามเปรียบเทียบให้คู่ความได้ยอมความกัน โดยมุ่งถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ

แม้ประเทศไทยประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 มาตั้งแต่วันที่ 12 พ.ย.2550 กฎหมายดังกล่าวมีเจตนารมณ์มุ่งแก้ไขฟื้นฟูเยียวยาผู้กระทำและผู้ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งป้องกันมิให้เกิดการกระทำซ้ำ และทวีความรุนแรงมากขึ้น จนเป็นเหตุนำไปสู่ความสูญเสีย แต่ก็ยังพบว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวนั้นไม่ได้ลดน้อยลดแต่อย่างใด คงเป็นเพราะค่านิยม จารีต ประเพณีแบบดั้งเดิมของคนในสังคมไทยที่ยังมองว่าความรุนแรงเป็นเรื่องส่วนตัว ไม่ควรนำมาเปิดเผยในที่แจ้ง ผู้หญิงยังมองว่าถูกสามี หรือคู่รักทำร้ายกระทำความรุนแรงต่อตนเป็นเรื่องที่น่าอับอาย คนภายนอกจะตีตราว่าตนเองเป็นผู้หญิงที่ไม่ดีสามีถึงได้ลงโทษ และผู้ชายเองก็มองว่าสิ่งที่ตนทำเป็นเรื่องที่ถูกต้องดีงาม ผู้ชายส่วนใหญ่ก็ทำเช่นนี้ โดยเฉพาะในหลายครอบครัวที่สามีเป็นเจ้าของชีวิตของทุกคนในครอบ มีอำนาจเด็ดขาดในการปกครอง คล้ายกับการปกครองในระบอบคอมมิวนิสต์ สิ่งที่ตนเองทำเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เขาจึงไม่เห็นถึงความสำคัญของกฎหมายใดๆ ส่วนผู้หญิงเองก็เป็นผู้ใต้ปกครองที่ดี ยอมรับการกระทำของสามีทุกอย่าง โดยไม่ได้คิดหรือคำนึงถึง สิทธิความเป็นมนุษย์ หรือห่วงสุขภาพของตนเอง การนิ่งเฉยเท่ากับส่งเสริมให้สามีกระทำซ้ำ ๆ กับตนเอง จนกลายเป็นความเคยชินและส่งผลให้คิดว่าความเคยชินเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ผู้หญิงต้องเผชิญปัญหาเพียงลำพังหาทางออกและระบายกับใครไม่ได้ สุดท้ายทางออกที่ตัดสินทำลงไปคือการฆ่าสามี และให้เหตุผลว่าสามีกระทำทารุณกับตนเองมาโดยตลอด จนไม่สามารถจะทนอีกต่อไปได้ ซึ่งเป็นข่าวให้พบเห็นอยู่เป็นประจำ ประเพณีการแต่งงานของไทยที่ฝ่ายชายต้องจ่ายสินสอดของหมั้นให้ฝ่ายบิดามารดาฝ่ายหญิง ถูกฝ่ายชายนำมาอ้างและตีความว่าเป็นการซื้อภรรยา ดังนั้นตนจึงมีสิทธิ

เต็มที่ในตัวของภรรยา จึงไม่ใช่เรื่องผิดที่ภรรยาผู้ที่ไม่อยู่ในโอวาทถูกมือ และเท้าของตนลงโทษ อีกทั้งผู้คนทั่วไปในสังคมยังยึดติดกับทัศนคติที่ว่า ผัวเมียทะเลาะ และตบตีกันอย่าเข้าไปยุ่ง เพราะเราเป็นคนนอกครอบครัว เดี๋ยวพวกเขาก็ปรับความเข้าใจกัน ถ้าเราเข้าไปยุ่งเวลาที่พวกเขาดีกัน เขาก็จะพูดได้ว่า เป็นคนนอกมายุ่งเรื่องในครอบครัวคนอื่นทำไม สิ่งเหล่านี้อยู่ในสังคม และฝังรากลึก เป็นเรื่องของจารีต ประเพณี ความเชื่อต่างๆ ที่มีในสังคม ที่ทำให้หญิงชายไม่มีความเสมอภาคกัน จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่กฎหมายไม่สามารถทำให้ความรุนแรงในครอบครัวลดลงได้ ทางออกที่เป็นไปได้ก็คือ ผู้ชายเคารพในความเป็นมนุษย์ของผู้หญิง และผู้หญิงเห็นความสำคัญในสิทธิความเป็นมนุษย์ของตนเอง

2.ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (มาลี พฤกษ์พงศาวลี, 2550) สาระสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (The Universal Declaration of Human Right (UDHR)

ส่วนที่ 1 หลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชน กล่าวไว้ว่ามนุษย์มีสิทธิติดตัวมาแต่กำเนิด มีศักดิ์ศรี มีความเสมอภาคกัน ห้ามเลือกปฏิบัติ และควรปฏิบัติต่อกันเสมือนเป็นพี่น้อง เป็นหน้าที่ของทุกรัฐบาลที่จะสร้างหลักประกันให้แก่ทุกชีวิตด้วยการเคารพหลักการของสิทธิเสรีภาพตามปฏิญญา สิทธิมนุษยชนเป็นมาตรฐานร่วมกันในการปฏิบัติต่อกันและกัน ในระดับประเทศและระหว่างประเทศ รวมทั้งสิทธิมนุษยชน เป็นพื้นฐานแห่งเสรีภาพ ความยุติธรรม และสันติภาพในโลก

ส่วนที่ 2 สิทธิพลเมือง และสิทธิการเมือง กล่าวไว้ว่าสิทธิการดำรงชีวิตเสรีภาพ ความมั่นคงในชีวิต เช่น การยกเลิกทาส, การถูกทรมาน, การลงโทษที่โหดร้ายผิดมนุษยธรรมหรือ ต่ำช้า การยอมรับฐานะความเป็น "บุคคล" ตามกฎหมาย การได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายที่เท่าเทียมกัน เสรีภาพในความเป็นส่วนตัว, เสรีภาพการแสดงออก และการแสดงความคิดเห็น, เสรีภาพสื่อมวลชน, เสรีภาพในการสมาคม, สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการเข้าถึงบริการสาธารณะ

ส่วนที่ 3 สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม กล่าวไว้ว่าสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรของรัฐ การได้รับผลทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่จำเป็นต่อการพัฒนาตนเอง สิทธิในการศึกษา สิทธิด้านแรงงาน สิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอ สิทธิในสวัสดิการสังคม การคุ้มครองแม่ และเด็ก สิทธิในการได้รับความคุ้มครองทางวัฒนธรรม ศิลปะ ลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตร

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดหลักการ ทั่วไปและมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชน แต่ไม่มีพันธะผูกพันในแง่กฎหมายระหว่างประเทศ โดยที่ประชุมสมัชชา สมัยที่ 3 (ค.ศ.1948) ได้รับรองและประกาศปฏิญญาสากล ฯ โดยการลงคะแนนเสียง (สนับสนุน 48 ประเทศ รวมทั้งไทย ไม่มีเสียงคัดค้าน และมีประเทศที่งดออกเสียง ได้แก่ ประเทศยูโกสลาเวีย, ประเทศโปแลนด์, ประเทศซาอุดีอาระเบีย, ประเทศเช็คโกสโลวาเกีย, ประเทศแอฟริกาใต้, ประเทศสหภาพโซเวียต และประเทศยูเครน)

ศาลสิทธิมนุษยชนเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่ประกอบด้วยสมาชิกจากประเทศในทวีปยุโรปทั้งสิ้นจำนวน 48 ประเทศ และประเทศสมาชิกต่างเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการปกป้องสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน (The Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms มักเรียกกันทั่วไปว่า The European Convention on Human Rights) ซึ่งลงนามเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน ค.ศ. 1950 และมีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ. 1953 อนุสัญญาดังกล่าวกำหนดให้รัฐสมาชิกจะต้องให้ความคุ้มครองบุคคลที่อยู่ในประเทศของตนให้เป็นไปตามอนุสัญญาโดยไม่จำกัดเฉพาะคนที่มีสัญชาติของประเทศนั้นเท่านั้น โดยสิทธิขั้นพื้นฐานประกอบด้วย สิทธิในชีวิตและทรัพย์สิน สิทธิที่จะได้รับการเคารพต่อชีวิตส่วนตัวและครอบครัว เสรีภาพในการแสดงความเห็น เสรีภาพด้านความคิด ความเชื่อ การนับถือศาสนา และห้ามมิให้รัฐสมาชิกมีบทลงโทษประหารชีวิต ห้ามกระทำการทรมาน ห้ามมีการลงโทษที่ปราศจากมนุษยธรรม ตลอดจนห้ามเลือกปฏิบัติ เป็นต้น โดยมีศาลสิทธิมนุษยชนซึ่งจัดตั้งในปี ค.ศ. 1959 ทำหน้าที่พิจารณาคำร้องที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิต่าง ๆ ของบุคคลที่ระบุอยู่ในอนุสัญญาและมีผู้พิพากษาซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากประเทศสมาชิกทั้ง 47 ประเทศเป็นผู้พิจารณา ดังนั้นประชาชนในประเทศสมาชิกไม่จำเป็นต้องยื่นคำร้องเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาฝรั่งเศสเท่านั้นแต่สามารถยื่นคำร้องเป็นภาษาประจำชาติได้ สำหรับคนไทยในยุโรปหากถูกละเมิดสิทธิตามอนุสัญญาก็สามารถดำเนินการตามขั้นตอน ดังกล่าวได้ โดยให้ใช้ภาษาอังกฤษหรือฝรั่งเศสในการเขียนคำร้องต่อศาลสิทธิมนุษยชนซึ่งตั้งอยู่ที่เมือง สตราสบูรก์ ประเทศฝรั่งเศส (สถานเอกอัครทูตไทย,2554)

กรณีที่มีให้เห็นเป็นตัวอย่างคือในประเทศตุรกี ข่าวจากหนังสือพิมพ์ Schwarzwaelder Bote วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2552 ชัยชนะของผู้หญิงตุรกี นาง นาฮิด โอพุส (Nahide Opuz) อายุ 37 ปี แห่งเมืองไดยาบาเคียร์ ซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ ของประเทศตุรกี ได้ต่อสู้เพื่อสิทธิของตน จนได้รับชัยชนะ ที่ต้องบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ ศาลเพื่อสิทธิมนุษยชน แห่งยุโรป ซึ่งตั้งอยู่ที่เมืองสตราสบูร์ก ได้ตัดสินว่าประเทศตุรกีเป็นประเทศที่ไม่ได้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาการใช้กำลังและความรุนแรงภายในบ้าน ต่ำมาก เรื่องมีว่า นางนาฮิด โอพุส อายุ 37 ปี แต่งงานกับนาย เอชโอ(นามสมมติ) เมื่อ ค.ศ.1995 แล้วก็มีปากเสียง ทะเลาะวิวาทกันเสมอ ต่อมานายเอชโอ ใช้กำลังทำร้ายร่างกาย ทั้งภรรยา และแม่ของภรรยาบ่อยครั้งเมื่อทั้งสองคนถูกนายเอชโอ ทำร้ายร่างกาย ก็เข้าแจ้งความกับตำรวจหลายครั้ง แต่ตำรวจก็ปล่อยให้เขาลอยนวลอยู่ได้ หรือไม่ก็ถูกตำรวจกักขังเพียงระยะหนึ่ง หรือถูกภาคทัณฑ์ โดยไม่ถูกดำเนินคดี พอตำรวจปล่อยตัว เขาก็ขู่ให้ภรรยาและแม่ของภรรยาถอนคำฟ้องร้อง เดือนตุลาคม ค.ศ. 2001 เขาใช้มีดแทงภรรยา และยิงแม่ของภรรยา สาเหตุมาจาก ทั้งสองคนวางแผนหนีออกไปจากบ้านด้วยกัน เขาให้การกับตำรวจว่า ถือเป็นการเหยียบย่ำศักดิ์ศรีของเขาอย่างมาก เขาถูกจับและถูกดำเนินคดี ในข้อหาทำร้ายแม่ของภรรยาจนถึงแก่ความตาย ศาลตัดสิน

ให้ถูกจำคุกตลอดชีวิต แต่เขายื่นอุทธรณ์ ต่อศาลชั้นสูง ในระหว่างนั้นเขาก็ยังเป็นอิสระ ไม่ถูกคุมขังแต่อย่างใด นางนาฮิด โอพุส ได้ยื่นฟ้องประเทศตุรกี ต่อศาลเพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหภาพยุโรป ในข้อหาที่ประเทศตุรกีละเลยหน้าที่ในการคุ้มครองประชาชน และเธอก็ชนะคดีนั่นคือศาล ตัดสินให้รัฐบาล ตุรกี ชดใช้ค่าเสียหาย ให้แก่เธอ เป็นจำนวน 36,500 ยูโร (นับว่าเป็นประเทศแรก ที่ถูกศาลแห่งสหภาพยุโรป ตัดสินว่ามีความผิดในข้อนี้) เรื่องการจ่ายเงินให้โจทก์นั้น จะว่าไปก็เป็นเรื่องเล็กน้อย แต่การตัดสินลงโทษของศาลครั้งนี้ เท่ากับว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในกระบวนการยุติธรรมของประเทศตุรกี ไม่ให้ความสำคัญในการฟ้องร้องของผู้หญิง ส่วนใหญ่เมื่อผู้หญิงที่ถูกสามีทำร้ายเข้าแจ้งความตำรวจมักพยายามไกล่เกลี่ย ไม่ให้มีการฟ้องร้อง หรือไล่ให้กลับบ้านไป แม้ว่าจะเพิ่งมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในเรื่องการใช้กำลังทำร้ายร่างกายภายในไปเมื่อปี พ.ศ. 2551

กรณีของหญิงตุรกีเป็นบทเรียนให้สังคมได้รับรู้ว่า ในโลกใบนี้ผู้หญิงถูกกระทำจากสามีไม่พอ แต่ยังไม่ได้รับความคุ้มครอง และความเป็นธรรมจากกฎหมายในประเทศของตนเอง แทนที่จะย่อท้อ แต่เธอลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อเรียกร้องความถูกต้องและให้ได้รับความเป็นธรรม ความถูกต้องเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการยอมรับ ดังนั้นจึงยื่นเรื่องฟ้องสามีของเธอต่อศาลเพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป ในประเทศตุรกีความเสมอภาคทางเพศระหว่างชายหญิงมีความไม่เท่าเทียมกัน และกฎหมายที่มีร่างเอาไว้ให้ดูดี แต่การบังคับใช้กฎหมายมีต่ำ ผู้วิจัยคาดหวังว่าผู้หญิงไทยในประเทศเยอรมนีที่แต่งงานกับชายเยอรมัน เมื่อถูกกระทำรุนแรงจากสามีแล้วจะลุกขึ้นมาเรียกร้องต่อสู้ เพื่อสิทธิ และสุขภาพของตนเองเหมือนดังกรณีที่ของ นาง นาฮิด โอพุส (Nahide Opuz) ดังนั้นการทราบถึงกฎหมายที่คุ้มครองผู้ถูกกระทำแล้ว การร้องขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานของภาครัฐ และเอกชนก็มีส่วนช่วยเหลือให้ผู้หญิงได้รับความเป็นธรรม เพราะการดำเนินการเพียงลำพังคงกระทำได้ยาก

3.ปฏิญญาสากลว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีโดยองค์การสหประชาชาติ ความรุนแรงต่อสตรี

หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่เป็นความรุนแรงที่เกิดจากอคติทางเพศ ซึ่งเป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่สตรี รวมทั้งการขู่เข็ญ คุกคาม กีดกันเสรีภาพ ทั้งในที่สาธารณะและในชีวิตส่วนตัวเป็นที่เข้าใจว่าความรุนแรงต่อสตรี หมายรวมถึง 1)ความรุนแรงต่อร่างกาย ทางเพศ และจิตใจที่เกิดขึ้นในครอบครัว รวมทั้งการทุบตี การทารุณกรรม ทางเพศต่อเด็กหญิงในบ้าน ความรุนแรงอันมีเหตุมาจากของหมั้นที่ฝ่ายหญิงให้กับครอบครัวสามี การข่มขืนโดยคู่สมรส การขลิบอวัยวะเพศสตรี และข้อปฏิบัติตามประเพณีต่างๆ อันเป็นอันตรายต่อสตรี ความรุนแรงที่ไม่ได้เกิดจากคู่สมรส และความรุนแรงที่เป็นการหาประโยชน์จากสตรี 2)ความรุนแรงต่อร่างกาย เพศ และจิตใจที่เกิดขึ้นภายในชุมชนทั่วไป รวมถึง การข่มขืน การทารุณกรรม ทางเพศ การลวนลามทางเพศ การข่มขู่ในสถานที่ทำงาน ใน

สถาบันการศึกษาและสถานที่ต่างๆ การค้าหญิงและการบังคับให้ค้าประเวณี 3) ความเพิกเฉยของรัฐต่อความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงที่เกิดทางร่างกาย ทางเพศ และจิตใจ(มูลนิธิเพื่อนหญิง, 2554)

4.อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women - CEDAW)

วัตถุประสงค์หลักของอนุสัญญาฉบับนี้ คือการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ รวมทั้งการประกันว่าสตรี และบุรุษมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติและดูแลจากรัฐอย่างเสมอภาคกัน ได้แก่

1.กล่าวถึงคำจำกัดความของคำว่าการเลือกปฏิบัติต่อสตรี (discrimination against women) พันธกรณีของรัฐภาคี มาตรการที่รัฐภาคีต้องดำเนินการเพื่อสนับสนุนความก้าวหน้าของสตรี มาตรการเร่งด่วนชั่วคราวเพื่อสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีอย่างแท้จริง ซึ่งจะไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศ การปรับรูปแบบทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อให้เอื้อต่อการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี และการปราบปรามการลักลอบค้า และแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากสตรี

2.กล่าวถึงความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีในด้านการเมืองและการดำรงชีวิต (public life) ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ เช่น สิทธิในการเลือกตั้ง การสนับสนุนให้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ความเท่าเทียมกันในกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ และการศึกษา

3.กล่าวถึงการที่สตรีจะได้รับการดูแลทางเศรษฐกิจ โดยได้รับความเท่าเทียมกันในด้านสิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจ้างงานและสิทธิด้านแรงงาน รวมถึงการป้องกันความรุนแรงต่อสตรีในสถานที่ทำงาน ความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ โดยเฉพาะสตรีมีครรภ์และหลังคลอดบุตร การที่รัฐภาคีจะประกันความเป็นอิสระของสตรีด้านการเงินและความมั่นคงด้านสังคม และการให้ความสำคัญแก่สตรีในชนบท ทั้งในด้านแรงงานและความเป็นอยู่

4.กล่าวถึงความเท่าเทียมกันของบุรุษและสตรีในด้านกฎหมาย โดยเฉพาะในด้านกฎหมายแพ่ง และกฎหมายครอบครัว ซึ่งเป็นการประกันความเท่าเทียมกันในชีวิตส่วนบุคคล

5.กล่าวถึงการจัดตั้งคณะกรรมการการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ พันธกรณีในการจัดทำรายงานของรัฐภาคี การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ และการมีส่วนร่วมของทบวงชำนัญพิเศษที่เกี่ยวข้อง

6.กล่าวถึงการมิให้ตีความข้อบทของอนุสัญญาที่จะขัดต่อกฎหมายภายในที่ดำเนินการมากกว่าที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาและกฎหมายระหว่างประเทศที่มีอยู่ การนำพันธกรณีไปปฏิบัติในระดับประเทศ การเปิดให้ลงนามและกระบวนการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญา การแก้ไขอนุสัญญา

เงื่อนไขการมีผลบังคับใช้ของอนุสัญญา การตั้งข้อสงวน การขัดแย้งในการตีความระหว่างรัฐภาคี (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2554)

ความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในสังคมมาเป็นเวลานานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เกิดขึ้นกับคนทุกชนชั้น ไม่แบ่งแยกทางเศรษฐกิจว่ายากจนหรือร่ำรวย มีการศึกษามากหรือการศึกษาน้อย เกิดขึ้นกับผู้คนทั่วโลกไม่แบ่งแยกอีกเช่นกันว่าเป็นประเทศที่พัฒนา หรือกำลังพัฒนา เป็นเวลานานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หากแต่ผู้คนในสังคมทุกภาคส่วนไม่ได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นเท่าที่ควร ซึ่งเป็นประเด็นทางสังคมในทุกวัฒนธรรมที่มีพื้นฐานมาจากแนวความคิดเรื่องบทบาทของสมาชิกในครอบครัว ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความแตกต่าง และความไม่เสมอภาคทางเพศที่ให้ความสำคัญทางสังคมของเพศชายให้เหนือกว่าเพศหญิง แม้ความเชื่อดังกล่าวในปัจจุบันจะถูกเปลี่ยนแปลงไปตามยุคโลกาภิวัฒน์ เศรษฐกิจ และวิวัฒนาการทางสังคม อีกทั้งผู้หญิงลุกขึ้นมาต่อสู้เพิ่มมากขึ้นจากในอดีต รวมทั้งกระแสแห่งสิทธิมนุษยชนที่ผลักดันให้ผู้คนในโลกไม่นิ่งเฉยต่อความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้น และต้องยอมรับความเท่าเทียมกัน ต้องเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกันและกัน นอกจากนี้ความคิด ความเชื่อ และค่านิยม อีกทั้งวัฒนธรรมที่ฝังรากลึกในสังคมจนเป็นวาทกรรมสืบเนื่องต่อกันมาว่า “เรื่องในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัวที่คนนอกครอบครัวไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว” ส่งผลให้คิดว่าว่าความรุนแรงในครอบครัวควรเป็นเรื่องส่วนตัวอีกเช่นกัน และเป็นปัญหาเฉพาะของสมาชิกในครอบครัวไปด้วย แนวคิดเหล่านี้ทำให้กลไกของรัฐขาดมาตรการในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวถือเป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งเพียงแต่คนก่อเหตุและผู้ถูกกระทำเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์กันในครอบครัว กฎหมายต่างๆ ที่ร่างและบันทึกเอาไว้จึงเป็นแค่ตัวอักษร ไม่ได้บังคับใช้อย่างจริงจัง ส่งผลให้ความรุนแรงในครอบครัวยังคงเป็นปัญหาที่แอบซ่อนต่อไปในทุกสังคม แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นกลับนำไปสู่ปัญหาในสังคมให้ทวีความรุนแรงมากขึ้น สหประชาชาติเองให้ความสนใจ และยกระดับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวว่าต้องหาทางแก้ไข โดยผ่านกลไกการตรวจสอบภายใต้สนธิสัญญาระหว่างประเทศของสหประชาชาติหลายฉบับ และได้ประกาศใช้แนวทางการขจัดปัญหาความรุนแรงต่อสตรีผ่านปฏิญญาสากลต่างๆ ที่เกิดจากมติของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ

ภาคผนวก ง

รายละเอียดตาราง

ตารางแสดงข้อมูลสถิติคนไทยในเยอรมนีประจำปี 2008-2011

3 Ausländische Bevölkerung 2004 bis 2011 nach Staatsangehörigkeit und Geschlecht [1]

Lfd. Nr.	Staatsangehörigkeit	31.12.2008				31.12.2009		
		insgesamt	männlich	weiblich	Anteil der Frauen in %	insgesamt	männlich	weiblich
64	*Südliches Afrika*	15 690	8 312	7 378	47,0	15 360	8 079	7 281
65	Südafrika	4 649	2 001	2 648	57,0	4 531	1 968	2 563
66	**Amerika**	**216 285**	**99 567**	**116 718**	**54,0**	**215 116**	**98 846**	**116 270**
67	*Nordamerika*	113 392	63 705	49 687	43,8	111 464	62 419	49 045
68	Vereinigte Staaten/USA	100 002	56 972	43 030	43,0	98 352	55 898	42 454
69	*Mittelamerika und Karibik*	30 028	11 683	18 345	61,1	30 081	11 743	18 338
70	*Südamerika*	72 843	24 166	48 677	66,8	73 550	24 672	48 878
71	Argentinien	4 547	1 931	2 616	57,5	4 608	2 007	2 601
72	Brasilien	31 918	8 842	23 076	72,3	32 445	9 073	23 372
73	Chile	5 983	2 746	3 237	54,1	5 960	2 775	3 185
74	**Asien**	**811 369**	**398 858**	**412 511**	**50,8**	**815 104**	**398 675**	**416 429**
75	*Vorderasien*	255 673	146 783	108 890	42,6	259 348	148 202	111 146
76	Armenien	9 584	4 565	5 019	52,4	9 999	4 795	5 204
77	Aserbaidschan	14 337	7 347	6 990	48,8	14 207	7 279	6 928
78	Georgien	13 304	4 650	8 654	65,0	13 506	4 840	8 666
79	Irak	74 481	46 975	27 506	36,9	79 413	49 001	30 412
80	Iran	54 317	30 367	23 950	44,1	52 132	29 184	22 948
81	Israel	9 798	5 944	3 854	39,3	10 053	6 117	3 936
82	Jordanien	7 716	4 859	2 857	37,0	7 752	4 786	2 966
83	Libanon	38 028	22 259	15 769	41,5	36 960	21 718	15 242
84	Syrien	28 459	15 988	12 471	43,8	28 921	16 191	12 730
85	*Süd- und Südostasien*	286 923	125 435	161 488	56,3	288 587	125 364	163 223
86	Indien	44 405	28 742	15 663	35,3	45 638	29 335	16 303
87	Indonesien	11 429	4 985	6 444	56,4	11 654	5 029	6 625
88	Pakistan	28 540	16 764	11 776	41,3	28 578	16 737	11 841
89	Philippinen	19 633	3 999	15 634	79,6	19 059	3 400	15 659
90	Sri Lanka	28 780	14 496	14 284	49,6	27 505	13 911	13 594
91	Thailand	54 580	7 550	47 030	86,2	55 324	7 569	47 755
92	Vietnam	83 606	40 202	43 404	51,9	84 437	40 556	43 881

1 Die Angaben für die Zahl der Ausländer nach dem AZR für 2004 sind wegen der in 2004 durchgeführten Registerbereinigung nicht unmittelbar mit denen der Vorjahre vergleichbar.

2 Vor 2004 war die Staatsangehörigkeit von ‚Serbien und Montenegro' mit der des früheren Jugoslawien identisch; ab August 2006 werden auch die Staatsangehörigkeiten der beiden Nachfolgestaaten ‚Serbien' und ‚Montenegro' nachgewiesen. Ab 01.05.2008 wird Kosovo getrennt nachgewiesen. Serbien ist vor und nach Ausgliederung des Kosovo in den Tabellen zusammen ausgewiesen.

3 *Gebiet des ehemaligen Jugoslawien:*
Bosnien und Herzegowina, Kosovo, Kroatien, Mazedonien, Montenegro, Serbien, ehemaliges Serbien und Montenegro, Slowenien, einschließlich Personen mit der Staatsangehörigkeit des ehemaligen Serbien und Montenegro und des ehemaligen Jugoslawiens ohne nähere Angabe.

Quelle: Ausländerzentralregister

Anteil der Frauen in %	31.12.2010 insgesamt	männlich	weiblich	Anteil der Frauen in %	31.12.2011 insgesamt	männlich	weiblich	Anteil der Frauen in %	Lfd. Nr.
47,4	14 989	7 859	7 130	47,6	15 112	7 873	7 239	47,9	64
56,6	4 472	1 991	2 481	55,5	4 661	2 093	2 568	55,1	65
54,0	**215 213**	**98 699**	**116 514**	**54,1**	**223 675**	**103 217**	**120 458**	**53,9**	66
44,0	111 001	61 821	49 180	44,3	115 579	64 071	51 508	44,6	67
43,2	97 732	55 255	42 477	43,5	101 643	57 169	44 474	43,8	68
61,0	30 461	12 080	18 381	60,3	31 849	12 921	18 928	59,4	69
66,5	73 732	24 787	48 945	66,4	76 233	26 216	50 017	65,6	70
56,4	4 574	2 014	2 560	56,0	4 715	2 115	2 600	55,1	71
72,0	32 537	9 155	23 382	71,9	33 865	9 872	23 993	70,8	72
53,4	6 079	2 854	3 225	53,1	6 253	3 003	3 250	52,0	73
51,1	**824 351**	**402 118**	**422 233**	**51,2**	**854 957**	**418 311**	**436 646**	**51,1**	74
42,9	262 079	148 827	113 252	43,2	270 608	152 672	117 936	43,6	75
52,0	10 344	4 912	5 432	52,5	10 963	5 208	5 755	52,5	76
48,8	14 038	7 208	6 830	48,7	14 393	7 411	6 982	48,5	77
64,2	13 465	4 842	8 623	64,0	13 835	4 905	8 930	64,5	78
38,3	81 272	49 013	32 259	39,7	82 438	48 859	33 579	40,7	79
44,0	51 885	29 157	22 728	43,8	53 920	30 359	23 561	43,7	80
39,2	10 376	6 301	4 075	39,3	10 788	6 545	4 243	39,3	81
38,3	7 692	4 678	3 014	39,2	7 872	4 767	3 105	39,4	82
41,2	35 762	21 081	14 681	41,1	35 029	20 648	14 381	41,1	83
44,0	30 133	16 951	13 182	43,7	32 878	18 562	14 316	43,5	84
56,6	292 664	126 807	165 857	56,7	302 433	132 510	169 923	56,2	85
35,7	48 280	30 839	17 441	36,1	53 386	34 163	19 223	36,0	86
56,8	11 947	5 104	6 843	57,3	12 620	5 377	7 243	57,4	87
41,4	29 184	17 175	12 009	41,1	31 842	19 256	12 586	39,5	88
82,2	19 082	3 315	15 767	82,6	19 370	3 408	15 962	82,4	89
49,4	26 628	13 452	13 176	49,5	26 218	13 305	12 913	49,3	90
86,3	56 153	7 549	48 604	86,6	57 078	7 586	49 492	86,7	91
52,0	84 301	40 180	44 121	52,3	83 830	39 643	44 187	52,7	92

3 Gebiet der ehemaligen Sowjetunion:
Armenien, Aserbaidschan, Estland, Georgien, Kasachstan, Kirgisistan, Lettland, Litauen, Republik Moldau, Russische Föderation, Tadschikistan, Turkmenistan, Ukraine, Usbekistan, Weißrussland (Belarus) einschließlich Personen mit der Staatsangehörigkeit der ehemaligen Sowjetunion ohne nähere Angabe.
Gebiet der ehemaligen Tschechoslowakei:
Tschechische Republik, Slowakei, einschließlich Personen mit der Staatsangehörigkeit der ehemaligen Tschechoslowakei ohne nähere Angabe.

ตารางแสดงสถานภาพสมรสของคนไทยในเยอรมนีประจำปี 2011

6 Ausländische Bevölkerung am 31.12.2011 nach ausgewählten Staatsangehörigkeiten und Familienstand

Staatsangehörigkeit	Insgesamt	Davon					
		ledig	verheiratet[1]	darunter: mit einem(r) Deutschen	verwitwet[1]	geschieden[1]	Familienstand unbekannt
Zentralafrika	13 865	8 039	4 116	1 394	248	449	1 013
Kamerun	6 764	4 043	1 741	884	76	242	662
Kongo, Demokratische Republik	5 154	3 004	1 640	239	140	160	210
Ostafrika	22 202	9 837	8 598	4 367	769	1 593	1 405
Äthiopien	5 384	2 532	2 036	745	145	350	321
Südliches Afrika	7 239	3 232	3 033	1 371	102	390	482
Südafrika	2 568	712	1 499	889	44	160	153
Amerika	**120 458**	**38 916**	**62 156**	**37 325**	**2 762**	**10 017**	**6 607**
Nordamerika	51 508	20 041	23 578	11 048	1 831	3 752	2 306
Vereinigte Staaten (USA)	44 474	17 336	20 205	9 404	1 642	3 332	1 959
Mittelamerika und Karibik	18 928	5 117	10 313	7 433	247	1 951	1 300
Südamerika	50 017	13 756	28 262	18 841	684	4 314	3 001
Argentinien	2 600	775	1 489	803	28	122	186
Brasilien	23 993	6 056	14 045	9 624	326	2 400	1 166
Chile	3 250	829	1 915	1 180	75	254	177
Asien	**436 646**	**148 078**	**228 541**	**100 491**	**11 312**	**22 140**	**26 575**
Vorderasien	117 936	48 658	54 249	12 735	3 595	4 491	6 943
Armenien	5 755	2 412	2 564	686	197	258	324
Aserbaidschan	6 982	2 862	2 868	415	389	400	463
Georgien	8 930	4 018	3 613	1 720	172	416	711
Irak	33 579	16 233	14 227	1 836	1 012	475	1 632
Iran	23 561	7 488	11 940	2 574	919	1 809	1 405
Israel	4 243	1 701	1 938	631	123	255	226
Jordanien	3 105	958	1 797	751	64	85	201
Libanon	14 381	5 452	7 565	2 247	348	468	548
Syrien	14 316	6 232	6 711	1 775	340	293	740
Süd- und Südostasien	169 923	43 420	100 791	53 895	4 121	12 521	9 070
Indien	19 223	6 571	10 793	2 501	146	205	1 508
Indonesien	7 243	2 283	3 994	2 564	107	282	577
Pakistan	12 586	3 554	7 904	2 777	302	201	625
Philippinen	15 962	2 207	11 120	8 641	677	1 141	817
Sri Lanka	12 913	3 097	8 566	2 052	468	198	584
Thailand	49 492	6 879	33 651	27 824	1 554	5 495	1 913
Vietnam	44 187	16 353	19 883	5 405	762	4 698	2 491

ภาคผนวก จ

แบบโครงร่างสัมภาษณ์เชิงลึกที่ใช้ในงานวิจัย

1.ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของผู้เข้าร่วมการวิจัย และข้อมูลของคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน เพื่อค้นหาลักษณะ และปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรุนแรง

2.ข้อมูลสัมพันธภาพระหว่างคู่รัก และหรือคู่สามีภรรยาในปัจจุบัน

คุณพบเจอสามี/คู่รักชาวเยอรมันอย่างไร?

ความสัมพันธ์ของคุณและสามี/คู่รักก่อนอยู่ด้วยกันเป็นอย่างไร?

เพราะอะไรคุณถึงตัดสินใจแต่งงานกับชายเยอรมันแล้วย้ายมาอยู่เยอรมนี?

อุปนิสัยส่วนตัวของคุณและสามี/คู่รัก อะไรบ้าง ที่เกิดความขัดแย้งกัน

3.ข้อมูลความสัมพันธ์ระดับความผูกพันในชุมชน

4.ข้อมูลประสบการณ์ความรุนแรงที่ได้รับ และรูปแบบการจัดการปัญหาในช่วง 6 เดือนก่อนถึงวันสัมภาษณ์ และ 1 ปีที่ผ่านมา (รวม 6 เดือนที่กำลังศึกษาอยู่ด้วย) ที่กลุ่มตัวอย่างหญิงไทยถูกกระทำรุนแรงจากชายที่อยู่ร่วมกัน (คู่รัก และหรือสามีคนปัจจุบัน และอดีตคู่รัก และหรืออดีตสามี ชาวเยอรมัน)

5.ความรุนแรงในวัยเด็กที่ได้รับจากครอบครัว

6.ทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทความสัมพันธ์หญิงชาย

7.ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สิทธิกฎหมายครอบครัวเยอรมัน และแหล่งช่วยเหลือทางสังคม เมื่อประสบปัญหาถูกกระทำรุนแรง เช่น การพบแพทย์เพื่อรักษาและบรรเทาบาดแผลที่เกิดจากการถูกกระทำรุนแรง การร้องขอความช่วยเหลือจากญาติของตนเอง และญาติของคู่รัก และหรือสามีชาวเยอรมัน เพื่อนสนิท เพื่อนบ้าน การแจ้งความกับตำรวจ การปรึกษาทนาย การเข้าปรึกษากับชมรม และหรือสมาคมที่ช่วยเหลือผู้หญิงไทย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาวบูชา ปิยะวงษ์
วัน เดือน ปี เกิด	5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521
สถานที่เกิด	จังหวัดศรีสะเกษ ประเทศไทย
วุฒิการศึกษา	วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย. พ.ศ. 2544 พยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, พ.ศ. 2555 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข)
ที่อยู่ปัจจุบัน	Jaegerstasse 80 Hoevelhof Germany 33161 โทรศัพท์ 05257-937577 e-mail: p_bucha @ yahoo.com
ประสบการณ์ทำงาน	พยาบาลวิชาชีพประจำแผนกผู้ป่วยวิฤต (ICU) โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ สาขาบางแค กรุงเทพฯ พ.ศ. 2544 – 2547 พยาบาลวิจัยประจำหน่วยโรคติดเชื้อระบาดวิทยา และเวชศาสตร์ชุมชน ภาควิชาอายุรศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2547-2553